

လူမျိုး
လမ်း

မြန်တိုင်းဌာန

PEACOCK DREAMS

BY

BILL TYDD

မြန်တိုင်းဇွာနီ

လှမိုး(ပညာရေး)

စာအုပ်ပြန်ဆိုသည်

PEACOCK DREAMS

BY

BILL TYDD

၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ
အုပ်စု
၅၀၀

အဖုံးပန်းချီကိုကျော်ပင်းမောင်၊ ဖလင်ကိုလှဝင်း၊
ထုတ်ဝေသူ ဦးအောင်မြတ် ပညာရွှေတောင်စာအုပ်တိုက် (မြ - ၀၃၃၄၅)
အမှတ် ၉၀၉၂ ပန်းဆိုးတန်းလမ်း၊ ကျောက်တံတားမြို့နယ်၊ ရန်ကင်းမြို့၊
မျက်နှာဖုံးနှင့် အတွင်းစာသားပုံနှိပ်
ဦးဝင်းအောင် သန်းထိုက်ရတနာအောင်ဆက် မြ (၀၅၁၃၀)
အမှတ် ၈၄၊ လမ်း ၅၀၊ ပုဇွန်တောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကင်းမြို့

တန်ဖိုး
၂၅၀၀ - ကျပ်

မြန်မာပြန်သူ၏အမှာစာ

ပထမအားဖြင့် ကျွန်တော် မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုသော စာအုပ်၏ အမည်အကြောင်းကို ပြောလိုပါသည်။

'မြန်တိုင်းဌာနီ' ဆိုသည့်အမည်သည် ကျွန်တော်၏ကိုယ်ပိုင်အမည် မဟုတ်ပါ။ စာရေးဆရာ သက်လယ်၏ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်များလောက်က ထုတ်ဝေသော သွေးသောက်မဂ္ဂဇင်း (မှားနိုင်ပါသည်) မှ အခန်းဆက် ဘာသာပြန်ဝတ္ထုရှည်တစ်ပုဒ်၏အမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဆရာသက်လယ်သည် ဗြိတိသျှ အမျိုးသား စာရေးဆရာကြီး ဂျော့အော့ဝဲ(လ်)၏ Burmese Days ဝတ္ထုကို မြန်မာဘာသာပြန်ဆို၍ အထက်ဖော်ပြပါအမည်ဖြင့် မဂ္ဂဇင်းဝတ္ထု ရှည်အဖြစ် ထည့်သွင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ ထိုဘာသာပြန်ဝတ္ထုကို ကျွန်တော် သည် ဖန်တစ်ရာတောအောင်ဖတ်ခဲ့ရာမှ ကျွန်တော့်ရင်ထဲတွင် ထိုဘာသာ ပြန်ဝတ္ထု၏အမည်သည် စွဲကျန်ရစ်ခဲ့သည်။

ယခု ဗြိတိသျှအမျိုးသား စာရေးဆရာ ဘီ(လ်)တိုက်(ဒ်)၏ 'Peacock Dreams' အမည်ရှိသော ကိုယ်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိကြီးကို မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုမည်ပြုသောအခါ ကျွန်တော်သည် အခြားအမည်များကို စဉ်းစား ပါသည်။ သို့သော် ကျွန်တော့်စိတ်ကြိုက် မတွေ့ခဲ့ရပါ။ ရက်သတ္တပတ်တစ် ပတ်ခန့်ကြာသော်လည်း နာမည်စဉ်းစားမရဖြစ်နေစဉ် ကျွန်တော် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း(၆၀)ခန့်က ဖတ်ရှုခဲ့ရသော စာရေးဆရာ သက်လယ်၏ 'မြန်တိုင်း ဌာနီ' ဝတ္ထုအမည်ကို သတိရလာသည်။ ယခု ကျွန်တော် မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုသော စာအုပ်၏အမည်ကိုလည်း 'မြန်တိုင်းဌာနီ' ဟု အမည်ယူလိုက် ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ စာဖတ်ပရိသတ်ကြီးက ကျွန်တော့်အား ခွင့်လွှတ်လိမ့် မည်ဟု မျှော်လင့်ထားပါသည်။

ဒုတိယပြောလိုသည့်အချက်မှာ ထိုကိုယ်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးသား ထုတ်ဝေသော မစ္စတာဘီ(လ်)တိုက်(ဒ်)အကြောင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယခု ကျွန်တော် မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုသောစာအုပ်မှာ သူ၏ တစ်အုပ်တည်းသော စာအုပ် ဖြစ်ပါသည်။ သူ၏ဖခင်ဖြစ်သူမှာ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးမဖြစ်ပွားမီက

ကုန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံသို့ အိုင်စီအက်(စ်)အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိအဖြစ် ရောက် ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယပဋိညာဉ်ခံဝန်ထမ်း သို့မဟုတ် အိုင်စီအက်(စ်)ဆို သည်မှာ ဗြိတိသျှအစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးလောကတွင် ထိပ်တန်းရာထူး ဖြစ်၏။ ပညာချွန်သူ လူတော်များသာ ဝင်ခွင့်ရသည့်ရာထူးမျိုး ဖြစ်သည်။ ထိုသူတို့ သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရအလိုကျ အုပ်ချုပ် ယေးကြရ၏။ နယ်ပိုင်၊ အရေးပိုင် (ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိ)၊ တိုင်းမင်းကြီးနှင့် အတွင်းဝန်ရာထူးများရနိုင်ပြီး ကံကောက်ထောက်မလျှင် ဘုရားထူးခံရာထူး ရနိုင်သူများ ဖြစ်နိုင်သည်။ အငြိမ်းစားယူခဲ့လျှင်လည်း အမှုထမ်းကောင်းဘွဲ့ ထူးကြီး၊ ဆာဘွဲ့ စသော ဂုဏ်ထူးများ ချီးမြှင့်ခြင်းခံကြရ၏။

ဤအတ္ထုပ္ပတ္တိစာအုပ်ကိုရေးသူ ခရိုင်ရဲဝန်ကြီး ဘီ(လ်)တိုက်(ဒ်)၏ ဖခင်မှာ ကသာခရိုင် အရေးပိုင်အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ သူ့ဖခင် အိုင်စီအက်(စ်)မှာ အထက်ဖော်ပြပါ ဗြူရိုကရက်အရာရှိများအတန်းအစား တွင် မပါခဲ့။ မြန်မာလူမျိုးများအပေါ် သံယောဇဉ်ရှိသူ၊ မြန်မာကျေးလက်နေ လူထုနှင့် လက်ပွန်းတတီးနေထိုင်သူ၊ မြန်မာယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဓလေ့ထုံးစံများကို လေးစားသူ ဖြစ်၏။ သူ့သားနှင့် သမီးဖြစ်သူတို့မှာလည်း မြန်မာ့ဓလေ့၊ မြန်မာ့စရိုက်ကို လေးစားသူများ ဖြစ်သည်။ သူတို့ဖခင်အား အခြား ဗြိတိသျှ အရာရှိများက မြန်မာအလိုတော်ရိဟု မြင်သည်။ သူတို့ဖခင် ကွယ်လွန်၍ ၁၉၁၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလတွင် ဘီ(လ်) တိုက်(ဒ်)တို့ မောင်နှမနှင့် မိခင် မုဆိုးမကြီးသည် ဇာတိ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ ပြန်လာခဲ့ရသည်။ သို့သော် ဘီ(လ်) တိုက်(ဒ်)အဖို့ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ သနားကြင်နာမှု၊ ဖော်ရွေမှုများကို တရားရေး မြင်ယောင်နေမိသည်။

ကောက်ပင်လေးများ စိမ်းစိမ်းစိုနေသောရာသီတွင် မိုးကလည်း တဖြောက်ဖြောက်ရွာလျက်ရှိသည်။ ထိုအချိန်အခါတွင် မြသားရောင်ကောက် ပင်ပျိုများအကြားတွင် တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ တာဝန်ဝတ္တရားအရသွားခဲ့သော သူ့ဖခင်နှင့် လိုက်သွားခဲ့ရသည့်ပုံရိပ်များကို မမေ့နိုင်။ လယ်သမားကြီးများနှင့် သူတို့၏ သန်မာသော ကျွဲကြီးများ၊ နွားကြီးများ ရုန်းကန်ထွန်ယက်နေကြပုံ၊ ကောက်စိုက်သမလေးတို့ သံပြိုင်သီချင်းဆိုသံတို့သည် သူ့အတွက် မေ့နိုင် မည်မဟုတ်သော ဓားဂီတများပင် ဖြစ်သည်။ ဤရှုခင်းဤအသံများသည် ဘီ(လ်)တိုက်(ဒ်)အား ထာဝစဉ် တသသဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ရိုးတစ်လျှောက်ကို လှမ်းမျှော်ကြည့်လိုက်သည်နှင့် ချောင်းအတွင်း ရေဘဲ၊ စစ္စလီ၊ စနီကံငှက်၊ မျှိုင်း စသော ငှက်များကို တွေ့ရပြီး အုံအင်သံပေးနေသောဖားများ၏အသံမှာ အနောက်တိုင်းသံစုံတီးပိုင်းကြီးတစ်ခု တီးမှုတ်နေသည့်အလား ကြားနေခဲ့ ရသည်။

သူ့ဖခင် တာဝန်ယူခဲ့ရသည့်မြို့မှ သူ့ဖခင်နှင့်အတူ တောလိုက်ခဲ့ရပုံ များကိုလည်း သတိရလျက်ရှိသည်။ သူ့ဖခင်၊ မိတ်ဆွေများနှင့်အတူ နံနက် အရက်ဦးအချိန်၌ သူတို့တည်းခိုနေသည့်ဧည့်ရိပ်သာမှ ထွက်လာခဲ့သောအခါ ယန်းနုရောင်ခြည်များသည် အရှေ့ဘက်ရှိ ပြာလုံလုံတောင်တန်းကြီးများပေါ် မေးတင်ပြီး မှုန်မွှားမွှား ကျရောက်လာသည်။ သားကောင်ကြီးများ၏ ပြေး လွှားရင်း သစ်ရွက်ခြောက်များအပေါ် တက်နင်းသည့်အသံ၊ တောခြောက်သူ များ၏ခြေသံများကြောင့် ပျံတက်သွားသည့်မြေဝပ်ငှက်များ၏အသံ၊ ဥဒေါင်း ငှက်တို့၏အသံ၊ မျောက်တို့၏ ထိတ်လန့်ချောက်ချားသဖြင့် ပြေးလွှားသည့် အသံများကို ဘီ(လ်)တိုက်(ဒ်)သည် ထာဝစဉ် ကြားနေသည်။ သူ့အဖို့ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပုံရိပ်များကို တရားရေးပြန်မြင်ယောင်နေခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ သူ့ပညာစုံသော အသက် (၂၁) နှစ်အရွယ် ၁၉၂၉ ခု၊ နိုဝင်ဘာလတွင် ဗြိတိသျှရဲအဖွဲ့အရာရှိအဖြစ် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ခဲ့ပြန်သည်။

သူ နယ်စီးရဲဝန်ထောက်(ဒုရဲမှူး)ဘဝ၊ ခရိုင်ရဲဝန်ကြီး(ရဲမှူးကြီး)၊ အကောက်ခွန်အရာရှိကြီး စသော ရာထူးကြီးများကို ထမ်းဆောင်နေရသော မြန်မာနိုင်ငံသည် သူ့ဖခင် အရေးပိုင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်နေခဲ့ရသည့်အချိန်နှင့် မတူ၊ အခြေအနေအရပ်ရပ်ပြောင်းခဲ့ပြီ။ အိန္ဒိယနှင့်တွဲရေး-ခွဲရေးပြဿနာ၊ သာယာဝတီလယ်သမားတော်လှန်ရေးကြီး၊ ၁၃၀၀ပြည့်အရေးတော်ပုံ စသော နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများကို မျက်ဝါးထင်ထင်တွေ့ခဲ့ရသူ ဖြစ်သည်။ မြန်မာတို့ ၏ မျိုးချစ်စိတ်ကို အလေးအနက်ထားသူတစ်ဦး ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမားများ၏ရွှေခေတ် ကုန်ဆုံးတော့မည်ကို ကြိုတင်သိမြင် ထားသူ ဖြစ်သည်။ သူသည် ဗြိတိသျှဗျူရိုကရက်တို့က မြန်မာလူမျိုးတို့ အပေါ် အပေါ်စီးမှကြည့်တတ်ပုံကို စိတ်ပျက်လာသည်။ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့ သမားတို့သည် သူတို့၏ခေတ်နောက်ကျနေသောအမြင်ကို ပြောင်းလဲခြင်း မပြုပါက ဗြိတိသျှတို့၏ နေမဝင်အင်ပါယာကြီးသည် တစ်စစပဲ့ထွက်ရပေ တော့မည်ကို ကြိုတင် ဟောကိန်းထုတ်ခဲ့သူဖြစ်သဖြင့် သူ့အတွေးအခေါ် များသည် ရှေ့သို့ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကျော်ရောက်နေလေ၏။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး အရှေ့တောင်အာရှနှင့် မြန်မာနိုင်ငံကို ကူးစက် လာခဲ့သည့်အချိန်ကိုလည်း သူ ထာဝစဉ် သတိရလျက် ရှိသည်။ သူ့အဖို့ မေ့နိုင်သော ဖြစ်ရပ်အချို့တွင် ရန်ကုန်မြို့ကြီးအား ပထမဦးဆုံး ဂျပန်တုရင့် လေတပ်မတော်မှ လေယာဉ်ပျံများက ဝှံးကြဲချခြင်းကိုခံရသောနေ့ ဖြစ်သည်။ သမီးများပေါ်ဝယ် ခြေပြတ်လက်ပြတ်နှင့် ဒဏ်ရာအကြီးအကျယ်ရနေသူများ ပြန်ကျနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ ကိုယ်တွေ့မကြုံ ဘူးသောမြို့သူမြို့သားများသည် ဝှံးခိုကျင်းများအတွင်း ဝင်ရောက်ရန် သတိ

မထားဘဲ ဂျပန်လေယာဉ်ပျံအုပ်ကြီးများ တစ်သုတ်ပြီးတစ်သုတ်ဝင်လာ၍ ဝှံးကြ၊ စစ်သေနတ်ပစ်ခတ် တိုက်ခိုက်သည်ကို အဆန်းတကြယ် ပွဲလမ်း သဘင်ကဲ့သို့ ကြည့်ရှုရင်းဖြင့် လူပေါင်း (၂၀၀၀) ကျော် သေဆုံးခဲ့ရသည်။ လေကြောင်းမှ တိုက်ခိုက်လာပါက မည်သို့ ဆောင့်ရှောက်ကူညီရန် ရက်ပေါင်း များစွာ၊ လပေါင်းများစွာ ကြိုတင် လေ့ကျင့်ပေးထားသော လေကြောင်းရန် ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်များမှာလည်း လက်တွေ့ကြုံလာသောအခါ ကယောင် ချောက်ချား စိတ်ဓာတ်ပျက်ပြား၍ ပျောက်ကွယ်သွားကြပုံများကို ဘီ(လ်) တိုက်(ဒ်)က တိတိကျကျ ရေးသား ဖော်ပြထားခဲ့သည်။

ဂျပန်ဘုရင့်လေတပ်မတော်မှ (၂)ကြိမ် (၁)ရက်ခြား၍ဆက်ကာ ဝှံး ကြချဖူးသည်။ ရန်ကုန်လူထုအား မြို့မှအမြန်ရှောင်ခွာသွားကြရန် နှင်ထုတ် လိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်ရကား ပြည်လမ်းတစ်လျှောက် ကုန်းကြောင်းလျှောက်သော စစ်ပြေးများဖြင့် ရက်သတ္တပတ်ကြာမျှပင် ပြည့်ကျပ်သွားခဲ့၏။ မီးရထား၊ သင်္ဘောများမှာလည်း အမိုးပေါ်မှ လိုက်ကြရသည်အထိ ပြည့်ကျပ်လျက် နေ့စဉ်ရက်ဆက် ရန်ကုန်မြို့မှ ထွက်ခွာရှောင်တိမ်းသွားကြ၏။ ရန်ကုန်မြို့ကြီး မှာလည်း ခြောက်ကပ်လာခဲ့၏။ ဗြိတိသျှဘုရင်ခံ အမှူးပြုသော အစိုးရအဖွဲ့ ကလည်း ရန်ကုန်မှ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ရုံးစိုက်ရသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ဆုတ်ခွာသွားခဲ့ရ၏။

ရန်ကုန်ထောင်ကြီးမှ အကျဉ်းသားများအား ထောင်ဖွင့်၍လွှတ်ခြင်း၊ စိတ်ရောဂါကုဆေးရုံမှ စိတ်ရောဂါဝေဒနာရှင်များအား သွားလိုရာသွားရန် ထောင်ဖွင့်၍ပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် ရန်ကုန်မြို့တွင်း၌ ထိုစိတ်မချရသူတို့ ခြေချင်း လိမ်နေ၏။ ကာလပျက်အတွင်း သူဌေးဖြစ်ကြလိုသူများကလည်း အပြိုင် အဆိုင် မတရားမှုပြုလာကြသဖြင့် စစ်တပ်က သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်နှိမ်နင်းရ သည်အထိ အခြေအနေ ဆိုးရွားလာခဲ့သည်။ ၁၉၄၂ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ(၂၀) ရက်နေ့ကစ၍ ရန်ကုန်မြို့ကြီးအား မြေလှန်စနစ်အရ ဝှံးခွဲပျက်ဆီးခဲ့ရာ ရန်ကုန် မြို့ကြီးမှာ ထူထပ်သော မီးခိုးလုံးများနှင့် ပြောက်ကျားမီးတောက်မီးလျှံများ အောက်တွင် ကွယ်ပျောက်ခဲ့ရသည်။ ဤမြင်ကွင်းအသေးစိတ်ကိုလည်း ဘီ(လ်)တိုက်(ဒ်)က ရေးသား ဖော်ပြထားခဲ့၏။

နောက်ဆုံးအားဖြင့်ပြောလိုသည်မှာ ကျွန်တော်သည် ဤစာအုပ်အား လွန်ခဲ့သော (၂)နှစ်ခန့်ကပင် ဖတ်ရှုခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်ကပင် မြန်မာ ဘာသာပြန်ဆိုရန် ကြံစည်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ကျွန်တော်သည် သမိုင်းပညာ ရှင်တစ်ယောက်လည်း မဟုတ်ပါ။ သမိုင်းသုတေသီတစ်ယောက်ဟူ၍လည်း မိမိကိုယ်မိမိ ခံယူထားသူ မဟုတ်သဖြင့် ထိုစာအုပ်ကို ဘာသာပြန်ဆိုရန် လက်ရွံ့နေခဲ့သည်။ သို့သော် ထိုစာအုပ်အား ငှားရမ်းသော အဘိဓာန်ကျမ်း

ပြုပညာရှင် ဦးမြင့်အောင် (သုတေသီ) နှင့် သူရဇ္ဇမဂ္ဂဇင်း အယ်ဒီတာချုပ် ဖြစ်သူ ဦးအောင်မြတ်တို့က ထိုစာအုပ်အား မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုရန် ဇွတ်တိုက် တွန်းခွဲသဖြင့် အရဲစွန့်၍ မြန်မာဘာသာ ပြန်ဆိုလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို ရေးသားသူ ဘီ(လ်)တိုက်(ဒ်)မှာ ကျွန်တော်တို့ စာဖတ်ပရိသတ်နှင့် မိတ်ဖွဲ့ပေးရန် မလိုသော ကမ္ဘာကျော် စာရေးဆရာ မြန်မာနိုင်ငံအရေးပိုင်ဟောင်း မောရစ်ကောလစ်ကဲ့သို့ စာရေးကောင်းသူ၊ စာရေးအားကောင်းသူတစ်ယောက် မဟုတ်ပါ။ ဤစာအုပ်တစ်အုပ်တည်း ကိုသာ ရေးသား ထုတ်ဝေသူတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ထိုစာအုပ်ကို ရေးသားရာတွင် သူရေးတတ်သလို ရေးသားခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ အမှန်တကယ် ကြုံ တွေ့ရသော၊ သူလက်ပွန်းတတီးနေခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံသားများအကြောင်း ကို အသေးစိတ် ရေးသား တင်ပြထားသဖြင့် အချို့နေရာများမှာ မှတ်တမ်း သို့မဟုတ် အစီရင်ခံစာကဲ့သို့ဖြစ်နေသည်။ ခုနှစ်သက္ကရာဇ်အစဉ်များမှာလည်း အစီအစဉ်မကျဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ဘာသာပြန်ဆိုရာတွင် စာဖတ်သူများ ဖတ်ရှု ရ လွယ်ကူစေရန် တတ်နိုင်သလောက် ပြန်ဆိုခဲ့ရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မဆိုင်သော၊ မလိုအပ်သော၊ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာနှင့်ဆိုင်သောအကြောင်း အရာအချို့ကိုသော် လည်းကောင်း၊ စာပိုဒ်အချို့ကိုသော်လည်းကောင်း၊ စကား လုံးဝေါဟာရများကို လည်းကောင်း ချန်သင့်သလောက် ချန်ထားခဲ့ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဤစာအုပ်ကို ဖတ်ရှုသူများအား အထူး မေတ္တာရပ်ခံလို သည်မှာ ဤစာအုပ်သည် မူရင်းစာအုပ်အား လုံးစေ့ပတ်စေ ဘာသာပြန် ဆိုထားခြင်း မဟုတ်ပါ။ သို့သော် စာအုပ်ပါဖြစ်ရပ်များကိုမူ တတ်နိုင် သလောက် မူလနဂိုရ်အတိုင်း ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ မူလစာရေးဆရာ၏ ကောင်းအသုံးအနှုန်းများအတိုင်း တစ်ထပ်တည်းကျလိုမှမဟုတ် ဖြစ်ပါသည်။ အမှားအယွင်း အတိမ်းအစောင်းရှိပါက ဘာသာပြန်ဆိုသူအား ခွင့်လွှတ်ကြ ဝါရန် မေတ္တာရပ်ခံအပ်ပါကြောင်း။

ဤစာအုပ်ကို ဆီလျော်အောင် ဘာသာပြန်ဆိုရာတွင်
အထောက်အထားပြုခဲ့သော စာအုပ်စာတမ်းများ

- ၁။ Among Pagodas And Fair Ladies.
By- G.T.Gascolgne.
- ၂။ They Reigned in Mandalay.
By- E.C.V. Foucar.
- ၃။ In to Hiddend Burma.
By- M.Collis.
- ၄။ Heaven Born in Burma.
By- M.Maybury.
- ၅။ Land of The Crested Lion.
By- E.Mannin.

၁၉၂၉ ခု၊ အောက်တိုဘာလ။

အပြင်တွင် အမှောင်ထုက ကြီးစိုးနေသည်။ ကြယ်ရောင်၊ လရောင် လုံးလုံးမရှိပေ။ မိုးသားတိမ်တိုက်များသည် လဆုတ်လခြမ်းကလေးကို ဖုံးအုပ်ထားခဲ့သည်။ တသုန်သုန်တိုက်နေသော လေပြည်တွင် မိုးသက်နဲ့ ကလေးများပင် ပါလာသည်ဟု ကျွန်တော် ထင်မိသည်။ တကယ်တော့ မိုးဦးသစ်ခဲ့သည်မှာ ကြာမြင့်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်သည် ပင်ပန်း နှမ်းနယ်နေသော်လည်း အိပ်မပျော်နိုင်။ အိပ်ပျော်နိုင်စရာလည်း မဟုတ်ပါ။ ညနေ (၄) နာရီခန့်က ကျွန်တော့်အား အိန္ဒိယပဋိညာဉ်ခံ ရဲဝန်ထမ်းအဖြစ် ရွေးချယ်ထားခြင်းခံရကြောင်း အကြောင်းကြားသည့် ကြေးနန်းစာ ရရှိထားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေများနှင့် ဆွေမျိုးသားချင်း အများကမူ ထူးထူးခြားခြား ကုသိုလ်ကံကောင်းသူဟု ဆိုကာ ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ ချီးမွမ်းခဲ့ကြပါသည်။

မှန်ပါသည်။ ထိုစာမေးပွဲကို ပြည်သူ့ရာထူးခန့်ထားရေးဝန်ကြီးဌာနက စစ်ဆေးခဲ့ပါသည်။ စာမေးပွဲဝင်ရောက်ဖြေဆိုသူများအားလုံးသည် ဗြိတိသျှ ဘုရင့်ဆင်ဟတ်(စ်)စစ်တက္ကသိုလ်နှင့် ဝူး(လ်)ဝတ်(ချ်)စစ်တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့် စာမေးပွဲများတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် စာအုပ်စာတမ်းများကို ဖတ်၍ လေ့လာ ခဲ့ကြရပြီး လူတွေ့စာမေးပွဲများတွင်လည်း ခက်ခက်ခဲခဲမေးခွန်းများကို ဖြေကြရပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ခက်ခက်ခဲခဲ စာမေးပွဲအောင်မြင်ခဲ့သဖြင့် အများက တွန့်တော့်အား လူချွန်လူတော်တစ်ယောက်ဟု ချီးမွမ်းခဲ့ခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဘုရင့်ရဲဝန်ထမ်းတစ်ယောက်သည် ထိုစဉ်က 'မိုးကျရွှေကိုယ်' ဟု ထင်ပွန်းတပ်ထားခြင်းခံရသော အိုင်စီအက်(စ်) ခေါ် အိန္ဒိယပဋိညာဉ်ခံ ဝန်ထမ်းတစ်ယောက်ကဲ့သို့ ကြီးကျယ်လွန်းသည်ဟု မဆိုနိုင်ပါ။ မှန်ပါသည်။ အိုင်စီအက်(စ်) ဆိုသည်မှာ ဗြိတိသျှတို့ အုပ်ချုပ်ရေးလောကတွင် ထိပ်တန်းရာထူးဖြစ်၏။ ကံကောင်းလျှင် ဘုရင့်ခံအထိ ခန့်ထားခြင်းခံရပြီး အငြိမ်း

အထက်ဖော်ပြပါ စာမေးပွဲအောင်မြင်သူများအား အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ် အများတွင် ပြန်တမ်းဝင်အရာရှိများအဖြစ် ခန့်အပ်လေ့ရှိကြသည်။ (ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်တစ်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားခဲ့ပါ သည်။) မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ကျွန်တော်အဖို့ ထူးထူးခြားခြား စိတ်ဝင်စား ဖွယ်ကောင်းသော ဘဝတစ်ခု၏ တံစက်မြိုက်အောက်သို့ရောက်ခဲ့ပြီဟု ထင်မိ ပါသည်။ ကျွန်တော်သည် ကမ္ဘာ့အရှေ့တိုင်းတစ်ခုသို့ သွားရောက်၍ ထူးထူး ခြားခြား နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသည်ဟုဆိုသော လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့် နီးကပ်စွာ တွေ့ဆုံ ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အမှန်အားဖြင့် မြန်မာ နိုင်ငံသည် ကျွန်တော်အဖို့ နိုင်ငံသစ် မဟုတ်ပါ။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း(၃၀) ကျော်ခန့်က ကျွန်တော်ဖခင် အရေးပိုင်(ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး)အဖြစ် အမှု ထမ်းခဲ့သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့ပြီး ကျွန်တော် ငယ်စဉ်က မြင်ခဲ့ရသော မြန်မာနိုင်ငံ ကျေးလက်ဒေသ၏ပုံရိပ်များသည် ထာဝစဉ် တာသသဖြစ်ခဲ့ရ သည်။ ဖခင်နှင့်အတူ လယ်ကွင်းကြီးများကိုဖြတ်၍ ဗိုလ်တဲ သို့မဟုတ် သူကြီး၏အိမ်များတွင်အိပ်ခဲ့ရုံ၊ ရွာကလေးတစ်ရွာသို့ ရောက်သွားသည်နှင့် ရွာသူရွာသားအများက တစ်အုံကြီးဝိုင်းဖွဲ့ကာ ကျွန်တော်တို့အား ဝမ်းပန်းတ သာကြိုဆိုကြပုံ၊ ကျွန်တော်တို့ရှေ့တွင် ကျေးရွာမှ ကလေးငယ်တစ်စု လမ်းမ တစ်လျှောက်တွင် ကခုန်ပျော်ပါးကြသည်ပုံရိပ်များ၊ ရွာဦးထိပ်ရှိ တရုတ် အမျိုးသားတစ်ဦး၏ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်မှ ရယ်မောသံ၊ ကြက်တွန်သံ၊ သီချင်းဆိုသံ၊ မောင်းထောင်းသံ၊ ဆီမထည့်သဖြင့် တကွီကွီမြည်နေသော လှည်းဘီးသံ၊ ရွာဦးဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းမှ တုံးခေါက်သံများကို ကျွန်တော် နားတွင် ထာဝစဉ် ကြားနေခဲ့ရ၏။

ကြားသိရသောသတင်းများအရ ဗြိတိသျှကိုလိုနီနိုင်ငံများဖြစ်သော အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် လစ်လပ်လျက်ရှိသော ရဲဝန်ထမ်းနေရာ လပ်များမှာလည်း အထူးနည်းလှသည်ဟု ဆိုသည်။ အစဉ်အလာအရ အထက်ဖော်ပြပါ စာမေးပွဲအောင်မြင်သူများအား အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ် အများတွင် ပြန်တမ်းဝင်အရာရှိများအဖြစ် ခန့်အပ်လေ့ရှိကြသည်။ (ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်တစ်နယ်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားခဲ့ပါ သည်။) မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ကျွန်တော်အဖို့ ထူးထူးခြားခြား စိတ်ဝင်စား ဖွယ်ကောင်းသော ဘဝတစ်ခု၏ တံစက်မြိုက်အောက်သို့ရောက်ခဲ့ပြီဟု ထင်မိ ပါသည်။ ကျွန်တော်သည် ကမ္ဘာ့အရှေ့တိုင်းတစ်ခုသို့ သွားရောက်၍ ထူးထူး ခြားခြား နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းသည်ဟုဆိုသော လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့် နီးကပ်စွာ တွေ့ဆုံ ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အမှန်အားဖြင့် မြန်မာ နိုင်ငံသည် ကျွန်တော်အဖို့ နိုင်ငံသစ် မဟုတ်ပါ။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း(၃၀) ကျော်ခန့်က ကျွန်တော်ဖခင် အရေးပိုင်(ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး)အဖြစ် အမှု ထမ်းခဲ့သော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့ပြီး ကျွန်တော် ငယ်စဉ်က မြင်ခဲ့ရသော မြန်မာနိုင်ငံ ကျေးလက်ဒေသ၏ပုံရိပ်များသည် ထာဝစဉ် တာသသဖြစ်ခဲ့ရ သည်။ ဖခင်နှင့်အတူ လယ်ကွင်းကြီးများကိုဖြတ်၍ ဗိုလ်တဲ သို့မဟုတ် သူကြီး၏အိမ်များတွင်အိပ်ခဲ့ရုံ၊ ရွာကလေးတစ်ရွာသို့ ရောက်သွားသည်နှင့် ရွာသူရွာသားအများက တစ်အုံကြီးဝိုင်းဖွဲ့ကာ ကျွန်တော်တို့အား ဝမ်းပန်းတ သာကြိုဆိုကြပုံ၊ ကျွန်တော်တို့ရှေ့တွင် ကျေးရွာမှ ကလေးငယ်တစ်စု လမ်းမ တစ်လျှောက်တွင် ကခုန်ပျော်ပါးကြသည်ပုံရိပ်များ၊ ရွာဦးထိပ်ရှိ တရုတ် အမျိုးသားတစ်ဦး၏ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်မှ ရယ်မောသံ၊ ကြက်တွန်သံ၊ သီချင်းဆိုသံ၊ မောင်းထောင်းသံ၊ ဆီမထည့်သဖြင့် တကွီကွီမြည်နေသော လှည်းဘီးသံ၊ ရွာဦးဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းမှ တုံးခေါက်သံများကို ကျွန်တော် နားတွင် ထာဝစဉ် ကြားနေခဲ့ရ၏။

မိုးရာသီတွင် လယ်ကွင်းများအတွင်း ရေများဖွေးဖွေးနှင့် ကောက် ပင်ပျိုများ ဘယ်ယမ်းညာနွဲ့ ရှိနေပုံ၊ ကောက်စိုက်သမလေးများ၏ သံပြိုင် သီချင်းဆိုသံနှင့် ပိန်ညင်းငှက်များ၊ သပိတ်လွယ်ငှက်များ ဝဲပျံနေကြသည်

မြင်ကွင်းများ၊ ရိုးတစ်လျှောက်ကို လှမ်းမျှော်ကြည့်လျှင် ဗျိုင်းငှက်များသည် ရေကြည်မျက်နှာပြင်ကို ငုံ့ကြည့်နေသည့် မြင်ကွင်းများကို သတိရလျက်ရှိပြီး တစ်ခါတစ်ရံ ကျွန်တော်ဖခင်၏ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းများကို ပြန်ဖတ်မိသော အခါ မြန်မာနိုင်ငံ၏ပုံရိပ်များသည် လွန်ခဲ့သော (၁) ရက်၊ (၂) ရက်ခန့်က တွေ့မြင်ရသလို ခံစားလာရသည်။

ကျွန်တော်သည် ဖခင်ဖြစ်သူ၏ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတစ်ရွက်ကို လှန် ကြည့်မိပြန်သောအခါ-

‘၁၉၁၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ နံနက်စောစောတွင် ပေပင် ကုန်းရွာမှ ရွာသားတစ်ယောက် ကျားသစ်ကုတ်ခံရသည့် ကိစ္စတစ်ခုကို နားထောင်နေစဉ် နယ်စီးရဲဝန်ထောက် ရောက်လာသဖြင့် ချက်ချင်းတိုရွာသို့သွားကြသည်။’

‘မတ်လ (၃) ရက်နေ့ ကျွန်ုပ်သည် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး (ခရိုင်ရဲမှူး) ၏ အစီရင်ခံစာကို စစ်ဆေးကြည့်ရှုပြီး လက်ဖက်ရည်သောက်ပြီးချိန်မှစ၍ ညနေ (၄) နာရီထိ စနိုက်ငှက်နှင့် တောဘဲများပစ်ရန် ထွက်ခွာခဲ့သည်။’

ဤသို့သောမှတ်တမ်းများသည် ကျွန်တော်အား မြန်မာနိုင်ငံသို့ သွား ရောက် အမှုထမ်းရန် တိုက်တွန်းလျက် ရှိပါသည်။ ဘုရင့်ရဲဝန်ထမ်းအဖြစ် ရွေးချယ်ခံရသော ကျွန်တော်တို့အား ခေါ်ယူတွေ့ဆုံသော အရာရှိကြီးကမူ အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ ပြည်နယ်တစ်နယ်သို့ သွားရောက် အမှုထမ်းရန် တိုက်တွန်း ခဲ့သော်လည်း ကျွန်တော်ကမူ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှုထမ်းရန် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံသို့ သွားရောက် အမှုထမ်းကြသော အိုင်စီအက်(စ်)အုပ်ချုပ်ရေးဝန်ထမ်းများနှင့် ရဲဝန်ထမ်းများအဖို့ ဝေးလံခေါင် သော မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှုထမ်းသည်အတွက် အပိုကြေးဆောင်ပေးခဲ့ပါ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ မထွက်ခွာမီ မြန်မာစကားနှင့် ဟင်ဒီဘာသာစကားကို အတော်အသင့် တီးမိခေါက်မိရန် လေ့လာခဲ့ရမည် ဖြစ်၏။

ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံသို့ သင်္ဘောနှင့်သွားရခြင်းသည် ရက်သတ္တပတ် (၄) ဝတ်ခန့် ကြာမြင့်သဖြင့် ပျင်းရိပြီးငွေဖွယ်ပင် ဖြစ်၏။ ခရီးသည်တင် သင်္ဘောဟု ခေါ်သည့်တိုင် အကယ်စင်စစ်မှာ ကုန်တင်သင်္ဘောများသာ ဖြစ်ကြကာ ဗြိတိသျှတို့၏ အရင်းငွေဖြင့် မ၊တည်ပျိုးထောင်ထားသော မြန်မာနိုင်ငံ ထွက်ကုန်၊ သွင်းကုန်လုပ်ငန်းကြီးတွင် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ်နှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ သွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန်

လုပ်ငန်းသည်ပင်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံအား ဗြိတိသျှတို့သိမ်းပိုက်ထားခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက် ဖြစ်နေပေ၏။

လီဗာပူး(လ်)မှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ သင်္ဘောဖြင့်သွားမည်ဆိုပါက အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရက်သတ္တပတ် (၄)ပတ်ခန့်ကြာမြင့်မည် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပြင်သစ်နိုင်ငံ မာဆေး(လ်)မြို့မှ သင်္ဘောစီးမည်ဆိုလျှင် ကျွန်တော့်အဖို့ ရက်သတ္တပတ်(၃)ပတ်သာ ကြာမြင့်မည်ဖြစ်၍ ဆွတ်ဇာလန်တွင် ခေတ္တနေထိုင်လျက်ရှိသော အမေနှင့် ကျွန်တော်ညီမတို့အား ဝင်ရောက် နှုတ်ဆက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်နှင့်အားလျော်စွာ ပြင်သစ်နိုင်ငံ မာဆေး(လ်)မြို့မှ ပင် သင်္ဘောစီးရန် ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခဲ့ရတော့၏။

မာဆေး(လ်)မြို့မှနေ၍ သင်္ဘောပေါ်သို့ တက်လိုက်မိသည်နှင့် ကျွန်တော့်အဖို့ ကုန်သည်လောကအတွင်း ဝင်ရောက်လိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေတော့၏။ အရှေ့တိုင်းသို့ လိုက်ပါလာကြသော ခရီးသည်အများမှာ ကုန်သည်များနှင့် ၎င်းတို့၏အလုပ်သမားများသာ ဖြစ်နေကြသည်။ ဤကဲ့သို့ လူတန်းစား မျိုးနှင့် မဆက်ဆံဘူးသော ကျွန်တော့်အဖို့ အားလုံးသည် ဆန်းသစ်နေပေတော့သည်။ ခရီးဖော်အချို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သစ်လုပ်ငန်း၊ ရေနံလုပ်ငန်း၊ သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းများလုပ်နေသူများ ဖြစ်ကြသည်။ သူတို့သည် မြန်မာဘာသာစကားမတတ်ကြ။ သူတို့အဖို့ ထိုဘာသာစကားတတ်ရန် မလို။ ဟင်ဒီဘာသာ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားတတ်လျှင် တော်လောက်သည်ဟု ယူဆထားကြရကား မြန်မာပြည်သူအများနှင့် နားလည်မှုရရန်မလွယ်ဟု ကျွန်တော် ယူဆမိပါသည်။

ထိုခရီးစဉ်ကို ကျွန်တော့်အဖို့ နောင်အခါ မကြာခဏ သွားခဲ့ရသည် ဖြစ်ရာ ထိုပထမခရီးတွင် ကျွန်တော်၏ ခံစားရချက်များကို ကောင်းစွာ မမှတ်မိတော့။ ကျွန်တော် ထူးထူးခြားခြား မှတ်မိနေသည့်ဖြစ်ရပ်မှာ တစ်နေ့နံနက်စောစောတွင် သင်္ဘောအခန်းစောင့်ဖြစ်သူသည် ကျွန်တော့်အခန်းအား လာခေါ်ကပ်၍ နှိုးတော့၏။ သူ၏ပြောချက်အရ အချိန်အနည်းငယ်အတွင်း အိတ်လီကျွန်းသွယ်ကိုဖြတ်တော့မည်ဖြစ်ရာ ကျော်ကြားသော စထရွန်ဘိုလီမီးတောင်ကြီးကို ကြည့်ရှုနိုင်ရန် သင်္ဘောကုန်းပတ်ပေါ်သို့ တက်ခဲ့ဖို့ပြောသည်နှင့် ကျွန်တော်သည် ကိုယ်လက်သန်စင်၍ အဝတ်အစားလဲကာ ကုန်းပတ်ပေါ်သို့ တက်ခဲ့၏။ ကုန်းပတ်ပေါ်တွင် ခရီးသည်အချို့နှင့် သင်္ဘောသားအချို့ကို တွေ့ရ၏။

ထက်ကောင်းကင်တွင်မူ ဝင်ခါနီး လဆုတ်လ၏ မေးမှိန်သော အရောင်နှင့် တလက်လက်တောက်ပနေသော ကြယ်ရောင်များသာ မြင်နေရသည်။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့သင်္ဘောဝဲဘက် မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းတွင်မူ

စထရွန်ဘိုလီမီးတောင်မှ တငွေငွေတက်နေသော မီးခိုးမီးတောက်မီးလျှံများသည် ဒဏ္ဍာရီများထဲမှ နဂါးကြီးတစ်ကောင်၏ခံတွင်းမှ ထွက်နေသော မီးတောက်မီးလျှံများနှင့် တူနေလေသည်။ နံနက်စောစော တသုန်သုန်တိုက်နေသောလေပြည်တွင် ဆားငန်ရေနှင့် မီးတောက်ဘက်ဆီမှ ပျံလွင့်နေသော အနံ့များသည် လှိုင်နေတော့၏။

ကျွန်တော့်အဖို့ မိုင် (၅၀၀) ကျော်ကွာဝေးသော မြန်မာနိုင်ငံသို့ထွက်လာခဲ့ရသည့်ခရီးစဉ်တွင် မမေနိုင်သော မြင်ကွင်းတစ်ခုမှာ စူးအက်(စ်)တူးမြောင်းအဝရှိ ပို့ဆက်မြို့တွင် တစ်ရက်တာ ခေတ္တရပ်နားစဉ်တွင် မြင်ရသည့်ရှုခင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့သင်္ဘော ရပ်နားသည်နှင့် တိုင်းရင်းသားအများသည် လှေငယ်များနှင့် သင်္ဘောကျောက်ချရပ်နားသည့်နေရာသို့ ရောက်ရှိလာကြပြီး အမှတ်တရလက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်း ဖြစ်သည်။ သူတို့သည် ရောင်းချသည့်ပစ္စည်းများကို ဆွဲခြင်းများတွင်ထည့်ထားပြီး သံစုံဟစ်၍အော်ကြသည်။ သူတို့အော်ဟစ်သံများသည် ဆူညံလျက်ရှိပြီး သူတို့ဝတ်စားဆင်ယင်မှု၊ အော်ဟစ်သည့် ဘာသာစကားသံများသည် ကျွန်တော် ကျောင်းသားဘဝက ဖတ်ရှုခဲ့ရသော တစ်ထောင့်တစ်ညပြောရသည့် အာရေဗျပုံပြင်များကို သတိရစေတော့သည်။

ကျွန်တော်သည် မိတ်ဆွေများနှင့်အတူ အရှေ့တိုင်းသွားခရီးသည်များလောကတွင် ရေပန်းစား နာမည်ကြီးနေသော 'ဆိုင်မွန်အတ်(စ်)' စတိုးဆိုင်ကြီးသို့ သွားရောက် ကြည့်ရှုခဲ့သည်။ အချို့ခရီးသည်များမှာမူ သင်္ဘောကိုယ်စားလှယ်နှင့် ခရီးသွားရေးအဖွဲ့စီစဉ်ပေးမှုနှင့် အီဂျစ်နိုင်ငံရှိ ပီရမစ်များအား နေချင်းပြန် သွားရောက် ကြည့်ရှုခဲ့ကြသည်။

နောက်နေ့နံနက်စောစောတွင်မူ ပို့ဆက်မြို့မှထွက်ခဲ့ပြီး နာမည်ကျော် စူးအက်(စ်)တူးမြောင်းအဝဝရှိ စူးအက်(စ်)မြို့သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ စူးအက်(စ်)မြို့မှာ အီဂျစ်နိုင်ငံတွင် တည်ရှိနေသော ဗြိတိသျှတို့၏ စစ်ခန်းမြို့ကလေးတစ်မြို့ ဖြစ်သည်နှင့်အားလျော်စွာ အဆောက်အအုံများ၊ ဈေးဆိုင်များတွင် တလူလူလှင့်နေသော ဗြိတိသျှတို့၏ ယူနီယန်ဂျက်အလံများကို တွေ့နေရ၏။ ကျွန်တော့်အဖို့ စူးအက်(စ်)မြို့မှ သင်္ဘောထွက်ခဲ့သည်နှင့် လူသားတို့၏ သဘာဝအပေါ် အောင်မြင်နိုင်မှုကို တအံ့တဩဖြစ်ရတော့သည်။ ဤကဲ့သို့ သဲကုန်းတန်းများကို လူအား၊ စက်အားသုံး၍ တူးမြောင်းဖောက်ခဲ့သော အင်ဂျင်နီယာကြီး ဖာဒီနန်ဒီလက်ဆက်အား မချီးမွမ်းဘဲ မနေနိုင်တော့။ တူးမြောင်းအား ဖြတ်သန်းဝင်ရောက်သော သင်္ဘောများအား တူးမြောင်းအာဏာပိုင်အဖွဲ့မှ လမ်းပြသင်္ဘောကလေးများက အနီးကပ် လမ်းပြပေးခဲ့ကြသည်။ ထိုလမ်းပြသင်္ဘောကလေးများမှ သင်္ဘောသားအားလုံးမှာ ဖွတ်စလင်

ဘာသာဝင်များသာ ဖြစ်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ သူတို့သင်္ဘောကလေးပေါ်တွင် လေးလေးစားစား ဘုရားရှိခိုးကြသည်ကိုမြင်ရသော ကျွန်တော်မှာ မှတ်စလင် ဘာသာဝင်တို့၏ ဘာသာတရား လေးစားကိုင်းရှိုင်းမှုကို အထူး အံ့ဩမိ တော့၏။

ကမ်းပါးနှစ်ခုကြားမှ ခုံညားစွာ စီးဆင်းနေသော စူးအက်(စ်)တူး မြောင်းသည် ရာသီဥတု သာယာသဖြင့် ရွန်းလဲ့နေသော နေရောင်အောက်တွင် တော်စောစိမ်းကြီးကို ဖြန့်ခင်းထားသကဲ့သို့ မျှော်မဆုံးအောင်ရှိနေသည်။ ကျွန်တော်သည် အချိန်ရှိသလောက် သင်္ဘောကုန်းပတ်ပေါ်မှ တူးမြောင်း၏ ဝဲ၊ ယာကမ်းများကို ဝေးမျှော်ကြည့်မိရင်း လိုက်ပါလာခဲ့ရသည်။ သဲကုန်းတန်း ကမ်းပါးပေါ်မှ ရွာကလေးများကို မြင်နေရပြီး အာရပ်ကလေးငယ်များသည် ဖြည်းဖြည်းစွာ ခုတ်မောင်းနေရသော ကျွန်တော်တို့သင်္ဘောနှင့် လမ်းပြဆွဲ သင်္ဘောကလေးကို ဝမ်းသာအားရ လက်များ ရွှေ့ယမ်းပြနေကြ၏။ စူးရှသော နေရောင်သည် ရွာငယ်လေးများရှိ အိမ်အမိုးများပေါ်တွင် တလက်လက် တောက်လျက်ရှိပြီး ရွန်ပလွဲများကြားမှ ပြု၍ထိုးထွက်နေသည်။ ဗလီမျှော်စင် များပေါ်တွင်လည်း ရွန်းလဲ့လျက်ရှိနေသည်။ ဤရွာခင်းများသည် ကျွန်တော် အား ထာဝစဉ်မမေ့နိုင်သောပုံရိပ်များ ဖြစ်နေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်တို့ သင်္ဘောသည် နာမည်ကျော် ပင်လယ်နီအတွင်း ဝင်ရောက်လာသည်နှင့် အပူရှိန်မှာလည်း သိသိသာသာ တိုးလာခဲ့၏။

ထိုစဉ်က ရန်ကုန်သို့သွားသော သင်္ဘောသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ဝင် ရောက် ဆိုက်ကပ်ခြင်းမရှိဘဲ အိန္ဒိယနိုင်ငံအရှေ့တောင်ဘက်ရှိ သီဟိုဠ်ကျွန်း (ယခု သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ) သို့သာ ဝင်ရောက် ဆိုက်ကပ်သည်။ အမှန်အား ဖြင့် သီဟိုဠ်ကျွန်း(သီရိလင်္ကာ)သည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့်သက်ဆိုင်သောနိုင်ငံ မဟုတ်ပါ။ သီဟိုဠ်ကျွန်း(သီရိလင်္ကာ)သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ဩဇာအာဏာ အောက်တွင် ရှိနေသောကျွန်း ဖြစ်၏။

သီဟိုဠ်ကျွန်း(သီရိလင်္ကာ)မှ ထွက်လာသည်နှင့် သင်္ဘောပေါ်တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သူအများသည် ရန်ကုန်ကလပ်တစ်ခုသဖွယ် ဖြစ်လာသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံသွား ဥရောပတိုက်သားအများနှင့် အိမ်ထောင်စုများသည် ၎င်းတို့အတွက် အခွင့်အရေးပေးထားသောနိုင်ငံသို့ ရောက်လာရသည်ဟု ထင်မှတ်ကာ ဟိတ်ကြီးဟန်ကြီးဖြစ်လာသည်ဟု ထင်မိသည်။ ဤသည်တို့ကို မြင်ရသော ကျွန်တော်မှာ စိတ်လေးလံလာ မိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့်နီးကပ်လာသည်နှင့် ကမ်းလွန်ပင်လယ်ပြင်၏အရောင် သည် အညိုရောင်အဆင့်သို့ ပြောင်းလာသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်

ဧရာဝတီမြစ်မှ မြောက်မြားစွာ ဖြာထွက်လာသော မြစ်လက်တက်များသည် ရွံ့ရွံ့များကို သယ်ဆောင်၍ ပင်လယ်အတွင်း စီးဝင်လာသောကြောင့် ဖြစ်၏။ မြန်မာနိုင်ငံကမ်းခြေနှင့် နီးလာလေလေ စိမ်းစိုသော လမုတောကြီးများကို တွေ့ရတော့၏။

ကျွန်တော်တို့ လိုက်ပါလာသော သင်္ဘောသည် တဖြည်းဖြည်းတက် လာသည်ရှိရေနှင့် လိုက်ပါလာခဲ့ပြီး နာရီအတော်အသင့်ကြာသည်နှင့် လူများ နေထိုင်သော အိမ်ခြေအရိပ်လက္ခဏာများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ နောက်ဆုံး တွင်မူ မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းဆီ၌ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးကို ဘွားခနဲ ဖူးမြင်လိုက် ရတော့၏။ နေ့ခင်းနေ၏ စူးရှသော နေရောင်ခြည်အောက်တွင် ရွှေသင်္ကန်း ရောင်တပြောင်ပြောင်နှင့် တွေ့ရသဖြင့် ရွှေတိဂုံဘုရားကြီးကို မြင်တွေ့ကြရ သော သင်္ဘောပေါ်မှ ဥရောပတိုက်သားအများမှာ စိတ်မဝင်စားဘဲမနေနိုင် ဟု ကျွန်တော် ထင်မိ၏။

ကျွန်တော်အမြင်ကို အမှန်အတိုင်း ရေးရမည်ဆိုလျှင် ကျွန်တော် ချောက်သော ရန်ကုန်မြို့သည် မြန်မာလူမျိုးများ၏မြို့ ဟုတ်မှဟုတ်ပါမလား ဟု ထင်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထွက်ကုန်များကို နိုင်ငံခြားသားများက လက်ဝါးကြီးအုပ်ရောင်းဝယ်နေသော ဈေးကြီးတစ်ခု ဖြစ်သည်ဟု ချက်ချင်း သဘောပေါက်မိတော့၏။ ရန်ကုန်မြို့တွင် အခြေစိုက် သားသော နိုင်ငံခြားသားပိုင်ကုမ္ပဏီများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အဓိကထွက် ကုန်ဖြစ်သော စပါးများကို လက်ဝါးကြီးအုပ် ဝယ်ယူကာ ဆန်အဖြစ် ပေါင်းစက်များနှင့် ကြိတ်ခွဲ၍ နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ ရောင်းချနေကြသည်။ နိုင်ငံခြားသားများပင် ရေနံတွင်းများမှရေနံကို ထုတ်ယူကြပြီး ချက်လုပ်ကာ ဓာတ်ဆီအဖြစ် ရောင်းချကြသည်။ ထိုအတူ သစ်တောများမှ သစ်များကို ထုတ်ယူ၍ သစ်စက်များဖြင့် ခွဲစိတ်ကာ နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ ရောင်းချကြ တွက်သည်။ ခပ်ရှင်းရှင်းရေးသားရလျှင် ကျွန်တော်မြင်နေရသော ရန်ကုန်မြို့ ကြီးမှာ နိုင်ငံခြားသားအရင်းရှင်ကြီးများ၏ ကုန်ထုတ်လုပ်နေသော စက်ရုံ ကြီးတစ်ရုံနှင့် တူနေလေသည်။ ယင်းနိုင်ငံခြားသားကုန်သည်ကြီးများ ခေါ် ထားသော ဈေးပေါပေါရသည့် အလုပ်သမားများမှာလည်း အိန္ဒိယတိုင်းရင်း သားများသာဖြစ်တော့ရာ ရန်ကုန်မြို့ရှိ လမ်းများပေါ်တွင် သွားလာနေကြ သူများမှာ အများအားဖြင့် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများသာ ဖြစ်နေသည်။

ရန်ကုန်မြေသို့ ခြေချမိသည်နှင့် ကျွန်တော်နှင့် ကျွန်တော်၏ မိတ်ဆွေ တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဝိုက်ဟော(လ်) (ဝိုက်ဟော(လ်)မှာ လန်ဒန်မြို့၏ ဘုရင့်အစိုးရဝန်ကြီးများရုံး) ဟု ကင်ပွန်းတပ်ထားသော အတွင်းဝန်များရုံးသို့ သွားရောက်ကြပြီး ရဲမင်းကြီး(ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်)ထံ သတင်းပို့၍ သူ၏

ဆုံးမညီဝါဒများကို ခံယူခဲ့ကြရ၏။ ထိုစဉ်က ရဲမင်းကြီးရာထူးမှာ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အထူးမြင့်မားသောရာထူး ဖြစ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက ကျွန်တော်တို့ကဲ့သို့ ရဲအရာရှိနှစ်ယောက်ကို ဖော်ဖော်ရွေရွေ အရေးတယူ စကားပြောဆိုခဲ့သဖြင့် ရန်ကုန်ရောက်စစ်တပ်ဦးစီးဌာနသော ကျွန်တော်အဖို့ အားတက်မိသည်။

နောက်(၂)ရက်ခန့်အကြာတွင် ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်သည် အလုပ်သင် ရဲဝန်ထောက်(ဒုရဲမှူး)များအဖြစ် သင်တန်းတက်ရန် ရန်ကုန်က ညနေထွက်သော စာပို့ရထားဖြင့် မန္တလေးသို့ ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ မန္တလေးမြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလယ်ဗဟိုတွင် တည်ရှိ၍ ရန်ကုန်မြို့မှ မိုင် (၄၀၀) ကွာဝေးသည်ဟု သိရသည်။

ရန်ကုန် ကွမ်းခြံဘူတာမှ စာပို့ရထားသည် နေ့ခင်းတွင် စကြိုလမ်းကြောင်းအတိုင်း ညင်သာစွာ ထွက်ခွာလာခဲ့သည်။ နာရီအနည်းငယ်အတွင်း ရန်ကုန်နယ်နိမိတ်မှ ထွက်လာသည်နှင့် မြင်ကွင်းများလည်း ပြောင်းလဲသွားသည်။ ချုံပုတ်ချုံတန်းများ ပြွမ်းတီးလျက်ရှိသော လယ်ကွင်းများ၊ ယာတောအိမ်ကလေးများ၊ ထုံးဖြူဖြူနှင့်စေတီများ၊ လယ်ကွင်းများအတွင်း မြက်စားနေသော နွားများ၊ တွေ့ရပြီး မီးရထားလမ်းဘေးရှိ သံကြိုးတိုင်များပေါ်၌ ငုံ့ကြည့်နေကြသော သပိတ်လွယ်ငှက်များနှင့် တသွင်သွင်စီးနေသော စမ်းချောင်းကလေးများကို မြင်ရသည်မှာ ပန်းချီကျော်တစ်ဦး ရေးဆွဲထားသော ပန်းချီကားတစ်ချပ်နှင့် တူနေလေသည်။ ခရီးသွားရသည်မှာတွင်လှပြီး နှစ်သက်စရာကောင်းလှသည်။ ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်မှာ ခရီးအတူ သွားရင်းဖြင့် ပိုမို၍ရင်းနှီးလာသည်ဟု ကျွန်တော် ထင်မိ၏။

ထိုခရီး၏ (၆) နာရီမှာ နောက်သွားရသဖြင့် ချစ်စရာကောင်းသော လွမ်းမောသတိပေးကောင်းသော မြန်မာ့ကျေးလက်ဒေသရွှေခင်းများကို တွေ့ရ၏။ အပူပိုင်းဒေသ၏ထုံးစံအတိုင်း ညနေ(၆)နာရီကျော်သည်နှင့် ရုတ်တရက် အမှောင်ရိပ်ခိုနားလာခဲ့ပြီဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းမှ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းသို့ ကူးပြောင်းလာသည့် ရွှေခင်းများကို မတွေ့ရတော့။ အမှန်အားဖြင့် ကျွန်တော်သည် လူမမည်ဘဝက မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း၏ လွမ်းမောသတိပေးရွှေခင်းများကို မြင်တွေ့ခဲ့ရသော်လည်း ကောင်းစွာ မမှတ်မိတော့။

ကျွန်တော် နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် အိပ်မောကျသွားပြီး အိပ်ရာမှန်းလာသည့်အခါတွင်ကား ပို၍ ပို၍ ခြောက်သွေ့ကာ ပိုမို၍ အေးပြီးလာသည့် ပြောင်းလဲမှုကို တွေ့လာရ၏။ တကယ်အားဖြင့် မြန်မာ့ဆန်သော ကမ္ဘာလောကတစ်ခုသို့ ရောက်လာသည်ဟူ၍လည်း တွေးမိ၏။ မန္တလေးမြို့သို့

မရောက်မီကလေးတွင် မြန်မာဘုရင်တို့၏ မြို့ဟောင်းကြီးဖြစ်သော အမရပူရအား ဖြတ်လာခဲ့ရ၏။ မှတ်တမ်းများအရ မြန်မာမင်းများသည် နက္ခတ်ဗေဒဆရာတို့၏ လမ်းညွှန်ချက်အရ မြို့တော်ကို အမရပူရမြို့မှ မန္တလေးမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

မီးရထားသည် မန္တလေးဘူတာကြီးသို့ နံနက်စောစော (၇) နာရီခန့်တွင် ဝင်လာသည်။ မန္တလေးမြို့သို့ ကျွန်တော်ရောက်ရှိလာခြင်းမှာ ကျွန်တော်အဖို့ အပြောင်းအလဲကြီးတစ်ခု ဖြစ်သည်ဟု ထင်မိသည်။ နောင်အခါ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှုထမ်းရာ၌ ဤသို့ ပြောင်းလဲမှုများ တွေ့ရတော့၏။

ခရစ်နှစ် ၁၈၈၅ ခုနှစ်က မြန်မာတို့၏ ကုန်းဘောင်မင်းဆက် ကျဆုံးပြီး မြန်မာတစ်ပြည်လုံးအား သိမ်းပိုက်ခဲ့ရာတွင် နန်းတွင်းသူနန်းတွင်းသား အမြောက်အမြားသည် မန္တလေး၌ပင် ဆက်လက် နေထိုင်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် မန္တလေးမြို့တွင် ရှေးမြန်မာမင်းတို့နှင့် ဆက်စပ်နေသော အခြားလူတန်းစား တစ်မျိုးမှာ နက္ခတ်ဗေဒပညာရှင်များနှင့် သူတို့၏ အဆက်အနွယ်များ ဆက်လက် နေထိုင်လျက်ရှိကြသဖြင့် မြန်မာဆန်သော မြို့ကြီးတစ်မြို့ ဖြစ်သည်ဟု ကျွန်တော်ထင်မိ၏။ ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက် လန်းဆန်း၍ အေးစိန်သော မန္တလေးမြို့လေကိုရှုရင်း မြင်းရထားတစ်စီးဖြင့် ဝန်စည်စလယ် နားကို တင်ကာ မန္တလေးမြို့ ရဲအရာရှိညီပွဲကျောင်းသို့ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ရဲသိပ္ပံမှာ ဘူတာကြီးနှင့် အတော်အသင့်ကွာလှမ်းပြီး လူနေကြသော နေရာတစ်ခုတွင် တည်ရှိသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖို့ ရဲသိပ္ပံကျောင်းအရာရှိ ခိုဝှားတွင် တစ်နှစ်ခန့်နေကြရမည် ဖြစ်၏။ ရဲသိပ္ပံကျောင်းမှာ ကြီးမားသော နှစ်ထပ်အဆောက်အအုံတစ်ခုဖြစ်ပြီး သစ်ပင်များ အုပ်ဆိုင်းနေလေသည်။ အပေါ်ထပ်တွင် သင်တန်းတက်ရောက်ရမည့်အရာရှိများ၏ အိပ်ခန်းအချို့နှင့် အောက်ထပ်တွင် ထမင်းစားခန်းနှင့်တွဲထားသော ဧည့်ခန်း၊ ဘိလိယက်ခန်း၊ စားဖတ်ခန်းများ ရှိသည်။

ကျောင်း၏ပရဝဏ်မှာလည်း အတော်အသင့်ကျယ်ဝန်းသဖြင့် ပန်းခြံတစ်ခုကို သပ်သပ်ရပ်ရပ် စနစ်တကျ ပြုလုပ်ထားသည်ကိုလည်း တွေ့ရ၏။ အိမ်ခန်းများ၊ ပန်းပင်များကိုလည်း ဥယျာဉ်ဖူးက စနစ်တကျ စိုက်ပျိုးထားဟန် ဖြစ်သည်။ ပရဝဏ်သို့ဝင်သောတံခါးကိုမူ ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှစစ်တပ်များ၏ ဆုံးတမ်းစဉ်လာအတိုင်း ထုံးဖြူများသုတ်ထားပြီး အဝင်လမ်း၏ တစ်ဖက်တစ်ချက်ရှိ သစ်ပင်ကြီးအချို့မှာ အကိုင်းအခက်များယှက်လျက်ရှိရာ သစ်ပင်ဥမင်တစ်ခုအတွင်း ဝင်ရောက်ရသကဲ့သို့ အေးစိန်နေလေသည်။ ခပ်လှမ်းလှမ်းတွင်မူ ရဲသိပ္ပံကျောင်းမှ တာဝန်ရှိသူများ၏နေအိမ်များနှင့် ဝန်ထမ်းအချို့၏ နေအိမ်များကိုလည်း မြင်ရသည်။

ရဲသိပ္ပံ၏တောင်ဘက်တွင်မူ မန္တလေးမြို့သူမြို့သားတို့၏ နေအိမ်များကို မြင်ရသည်မှ ဂျပန်ပန်းချီဆရာတစ်ဦး ရေးဆွဲထားသော ပန်းချီကားတစ်ကားထဲမှ ရှုခင်းအလား ဖြစ်နေလေသည်။ ကျွန်တော်အဖို့ ရဲသိပ္ပံ၏ နှစ်မြိုက်စရာကား မြို့၏လူစည်ကားရာ မြို့လယ်တွင်ရှိနေလျက်နှင့် မြို့နှင့် တခြားစီဖြစ်နေသကဲ့သို့ရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ အသံဗလံများ ဆူညံနေသော မန္တလေးမြို့နှင့် နီးလျက်နှင့်ဝေးသကဲ့သို့ထင်ရပြီး တောရကျောင်းကြီးတစ်ကျောင်းလို တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်လျက် ရှိနေသည်။ ကျွန်တော်တို့အား ကျောင်းကြီး၏ တံစက်မြိတ်မှာ ကြောင့်ကြမဲ့ကင်းစွာ အသိုက်ဖွဲ့နေကြသော စာကလေးငှက်များနှင့် ကျောင်းပရဝဏ်ရှိ သရက်ပင်များထက်မှ ကျီးငှက်များ၏အသံ သစ်တောက်ငှက်သံများ၏အသံက ဆီးကြိုလျက်ရှိနေလေသည်။ အမှန်အတိုင်း ရေးရမည်ဆိုလျှင် ကျောင်းကြီးမှာ ပဒေသရာဇ်ခေတ်က တောရကျောင်းကြီးနှင့်ပင် တူနေလေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ကျွန်တော်တို့အဖို့ ထိုတောရကျောင်းကြီးမှာပင် တစ်နှစ်တိတိ ရဲအရာရှိတစ်ယောက် တတ်ရမည့် ပညာရပ်များကို သင်ကြားရမည် ဖြစ်သည်။

ရောက်သည့်ညတွင်မူ ကျွန်တော်တို့မှာ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်နေသဖြင့် အိပ်ရာပေါ်ခေါင်းချလိုက်သည်နှင့် နှစ်နှစ်မြိုက်မြိုက် အိပ်ပျော်သွားခဲ့သည်။ အချိန်မည်မျှကြာကြာ အိပ်မောကျသည်ကို မသိရ။ နေအရုဏ်မတက်မီ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ ဆွမ်းခံထွက်ရန် နှိုးဆော်သည့် ကလတက်သံများကြားရသဖြင့် အိပ်ရာမှနိုးလာသည်။ တံခါးများဖွင့်ထားသဖြင့် တသုန်သုန်တိုက်လာသောလေတွင် ပန်းခြံတွင်းမှ စံပယ်ချိုများ၊ စံပယ်ပန်းများ၏ ရနံ့များ၊ တရုတ်စံကားပန်းရနံ့များလှိုင်လျက်ရှိပြီး မြို့သူမြို့သားများကြားတွင် ရောက်နေရသည့်အတိုင်းပင်။ ဈေးသို့သွားကြသည့် မြို့သူမြို့သားများပြောကြသော စကားသံများကို ဝါကျအစ၊အဆုံး ထင်ရှားစွာ ကြားနေရ၏။ ကြက်တွန်သံများ၊ မြင်းလှည်းသံနှင့် ခပ်လှမ်းလှမ်းရှိ မန္တလေးဘူတာကြီးဘက်မှ မီးရထားဥသြသံသဲ့သဲ့ကိုပင် ကြားနေရသည်။ ကျွန်တော်အဖို့ ထိုအသံများကို ရက်ပေါင်းများစွာ ကြားရပေတော့မည်ဟု ထင်မိ၏။

၂၂

ကိုလိုနီခေတ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစက်ယန္တရားကြီး လည်ပတ်နိုင်ရေးတွင် ဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကို အဓိက တာဝန်ယူထားရသူများမှာ ရဲအဖွဲ့ဝင်များသာ ဖြစ်သည်။ ကျေးရွာ၊ မြို့နယ်၊ ခရိုင်၊ တိုင်းအဆင့်ဆင့်တွင် တာဝန်ယူထားရသော ရဲအမှုထမ်းများအနက် အဓိကကျောရိုးမှာ ရာဇဝတ်အုပ်များဖြစ်ကြသည့် (ရဲအုပ်) သူတို့သည် ရာဇဝတ်မှုခင်းကြီးများကို စနစ်တကျ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်ကြရပြီး အမှုများကို ခိုင်မာစွာ တည်ဆောက်၍ သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများကို တင်ပြကြရသည်။

သာမန်ရဲသားများမှာမူ သူ့အထက် အဆင့်ဆင့်တာဝန်ရှိသူများ၏ တာဝန်ပေးသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ကြရသည်။ အကျဉ်းသားများကို စောင့်ရှောက်ရေး၊ သက်ဆိုင်ရာမှ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း အကျဉ်းသားများကို တစ်နေရာမှတစ်နေရာ ပို့ဆောင်ရာတွင် တာဝန်ယူကြရသည်။ ထိုစဉ်က ရန်ကုန်မြို့မှတစ်ပါး အခြားမြို့ကြီးများတွင် ယာဉ်အသွားအလာ ရှုပ်ထွေးခြင်း မရှိသေးသဖြင့် ရဲသားတို့အဖို့ ယာဉ်ထိန်းရေးတာဝန်ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသေးပေ။ ရာဇဝတ်အုပ်နှင့် ဒုရာဇဝတ်အုပ်အဖြစ် အမှုထမ်းဆောင်ရသူများမှာ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ အလယ်တန်းအဆင့်အောင်မြင်သူများသာ ဖြစ်ကြပြီး သူတို့အား သက်ဆိုင်ရာရဲအဖွဲ့မှ တာဝန်ရှိသူများက လူတွေ့စစ်ဆေးခြင်း၊ ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲစစ်ဆေးခြင်းများ ပြုလုပ်ရွေးချယ်၍ မန္တလေးရဲသိပ္ပံကျောင်းတွင် သင်တန်းတက်စေပြီး ရာဇဝတ်အုပ် (ရဲအုပ်များ) များအဖြစ် ခန့်ထား၍ ထူးချွန်သူများကိုမူ အင်စပက်တော် (တိုက်ပိုင်) များအဖြစ် တာဝန်ယူစေခဲ့သည်။

သာမန်ရဲသားများကိုမူ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ခရိုင် (၃၆) ခရိုင်မှ မြန်မာစာရေးတတ်၊ ဖတ်တတ်သော အခြေခံပညာတတ်မြောက်သူများကို သင်တန်းပေး၍ ခန့်ထားခဲ့သည်။ (မှတ်တမ်းများအရ သာမန်ရဲသားတစ်ဦး

၏ လစာမှာ ၁၀ကျပ်နှင့် ၄၈ပြားသာ ရသည်။) မြန်မာလူငယ်အများမှာ အများအားဖြင့် အခြေခံပညာ ရေးတတ်၊ ဖတ်တတ်ကြ၏။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် မြန်မာအမျိုးသား ကလေးတစ်ယောက်သည် အသက် (၉) နှစ် သို့မဟုတ် (၈) နှစ်သို့ရောက်လျှင် ဘုန်းကြီးကျောင်းသို့ သွားကြရသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းများသည် လူတန်းစားခွဲခြားခြင်းမပြုဘဲ လက်ခံ၍ စာ သင်ကြားပေးကြသည်။ ကျောင်းသို့တက်ရောက်၍ ပညာသင်ခွင့်ရရန်လည်း မည်သည့်အခကြေးငွေမျှ မပေးကြရပေ။

ထိုနည်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ယောက်ျားကလေး များသည် ပညာကို မသင်မနေရ သင်ကြားရသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ တွင် စာမတတ်သူဦးရေနည်းပါးခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျောင်းသားများ အခြေခံ စာရေး၊ စာဖတ်တတ်သည်နှင့် သူတို့သည် ဘာသာရေးစာအုပ်များကို ဖတ် ရှုကြရသည်။ ကျေးရွာတိုင်းတွင် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းရှိသဖြင့် မြန်မာဗုဒ္ဓ ဘာသာဝင် ယောက်ျားကလေးများအဖို့ အခြေခံပညာ တတ်မြောက်နိုင်ပေ သည်။ ဗြိတိသျှတို့ မြန်မာနိုင်ငံကို ဝင်ရောက် သိမ်းပိုက်သည်အထိ မြန်မာ လူမျိုး ဗုဒ္ဓဘာသာ ယောက်ျားကလေးများသည် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ သို့ သွားရောက်၍ စာသင်ယူကြဆဲဖြစ်သဖြင့် ရဲသားများမှာ အခြေခံပညာ အတော်အသင့် ဖတ်နိုင်၊ ရေးနိုင်သူများ ဖြစ်ကြ၏။ ကျွန်တော် ရဲသိပ္ပံမှ ဆင်းခဲ့ပြီး ရဲအဖွဲ့တွင် အရာရှိအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့ရသောအခါ တွေ့ရသည့် ရဲသားအများသည် စာရေးတတ်၊ ဖတ်တတ်သူများ ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရ၏။

ကျွန်တော်တို့ ပြန်တမ်းဝင်ရဲအရာရှိများအဖို့ ရဲသိပ္ပံတွင် တက်ရောက် နေစဉ် ရဲလက်စွဲဥပဒေများသာမက မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကျင့်သုံးနေသော နည်း ဥပဒေများကို စနစ်တကျ သင်ကြားကြရ၏။ အရာရှိတို့၏တာဝန်မှာ မိမိ တို့ တာဝန်ယူထားရသော မြို့ သို့မဟုတ် နယ်၏အခြေအနေများကို စေ့ငှ ဇွာ သိထားရမည်ဖြစ်ရကား အခါအခွင့်ကြုံသည့်အခါတိုင်း မိမိမြို့နယ် အတွင်း လိုက်လံ ကြည့်ရှုထားရမည် ဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့် မြို့တွင်း၊ နယ်တွင်း၌ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုရှိလျှင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားအောင် စနစ်တကျ စီမံခန့်ခွဲရန်မှာ သူတာဝန် ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့သော အမှုအခင်းများ ပေါ်ပေါက် လာသည်နှင့် ကျွန်တော်တို့ ဝတ္တရားမှာ အခြေအနေကို လုံလောက်စွာစုံစမ်း၍ သက်ဆိုင်ရာသို့ အစီရင်ခံစာ အလျင်အမြန်တင်သွားရမည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်တို့၏ တာဝန်နှင့်ဝတ္တရားမှာ လက်အောက်ခံတိုက်ပိုင်များ (အင်စပက်တော်များ)၊ ရာဇဝတ်အုပ် (ရဲအုပ်များ)၊ ရဲသားများနှင့် မြို့တွင်းနှင့် ခရိုင်အတွင်း ဖြစ်ပျက်နေမှုမှန်သမျှကို သိကြရမည် ဖြစ်သည်။ မြို့သူမြို့သား အများ တရားဥပဒေကို လိုက်နာမှု ရှိ မရှိကိုလည်း သတိပြုထားရမည်ဖြစ်

၍ ရဲအရာရှိတစ်ယောက်၏ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားမှာ ကြီးလေးလှပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရဲသိပ္ပံမှ တာဝန်ရှိသူများကလည်း ရဲအရာရှိတစ်ဦး ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စအဝဝကို အသေးစိတ် သင်ကြားပေးခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ရဲသိပ္ပံတွင် ရဲဝန်ထောက်သင်တန်းတက်နေစဉ်ကာလ တွင် အခြေခံမြန်မာစကားပြောနှင့် မြန်မာစာနှင့် ဟင်ဒီစကားနိကာသာကို နေ့စဉ် အချိန်ပိုင်း သင်ကြားကြရသည်။ ကျွန်တော်သည် မြန်မာဘာသာ စကားနှင့် စာကိုမူ စိတ်ဝင်စားသည်။ ကျွန်တော်တို့သင်ကြားရသည့် မြန်မာစာမှာ အခြေခံ (ထိုစဉ်က Lower Standard အောက်ဆင့်မြန်မာစာဟု သတ်မှတ်ထားပါသည်။) ဆိုသည့်တိုင်အောင် ခက်ခဲလှသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့် 'လ' ဟူသော ဝေါဟာရအား ထက်ကောင်း ကင် ညတွင် ထွန်းလင်းသော လစန္ဒာ' ဟု ဆိုနိုင်သကဲ့ သို့ 'နေ၊ ရက်၊ သ' ဟူသော အဓိပ္ပာယ်လည်း သက်ဝင်နေသည်သာမက နေ့စဉ်သုံးစကား ဝေါဟာရများမဟုတ်သောပါဠိနှင့် သက္ကတဘာသာမှ ဆင်းသက်လာသော ဝေါဟာရများလည်း ပါဝင်သည်။

ယင်းပါဠိနှင့် သက္ကတဝေါဟာရများကို နက္ခတ်ဗေဒင်ပညာရှင်များ က လူအများအား တွက်ချက်၍ဖွဲ့ပေးသော ဇာတာများတွင် တွေ့ရသည်။ ဇာတာမှာ ထန်းဖူးချပ်နှင့် ပြုလုပ်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး ကျောနှင့် မျက်နှာပြင်နှစ် ဖက်လုံးတွင် အက္ခရာစာလုံးနှင့် ဂဏန်းများကို သံစူးကလေးနှင့် ရေးခြစ်ပြီး မျက်နှာပြင်တစ်ပြင်လုံးကို မင်ပွတ်ကာ ချက်ချင်းပင် စင်အောင်ပြန်သုတ်ပစ် လိုက်ခြင်းဖြင့် ထင်ကျန်ရစ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ကျွန်တော်သိရ၏။ မျက်နှာ ဘစ်ဖက်တွင် ဇာတာရှင်၏ မွေးဖွားအချိန်နှင့် ထိုအချိန်က ဂြိုဟ်နေဂြိုဟ် ဘားတို့ကို တွက်ချက် ဖော်ပြထားကာ အခြားတစ်ဖက်တွင်ကား ဇာတာရှင် ၏ဇာတာခွင်ကို ရေးဆွဲဖော်ပြထားသည်။ ဤဇာတာများ ပြုလုပ်ထားပုံသည် အထူး ကျွမ်းကျင် သပ်ရပ်လှသဖြင့် အနုပညာလက်ရာတစ်ခုဟုပင် ခေါ်ဆိုနိုင် သိသည်။

ရဲသိပ္ပံတွင် တက်ရောက်စဉ် ကျွန်တော်တို့မှာ အထူး ကံဇာတာ ကောင်းသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့အား မြန်မာဘာသာ ဩသု ဆရာကြီး ဦးဘိုးသစ်မှာ စာအသင်ပြကောင်းသူ ဖြစ်၏။ အင်္ဂလိပ် ဘာသာကို ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် ပြောဆိုနိုင်ခြင်း မရှိသော်လည်း သူတတ် ဘားသည် အင်္ဂလိပ်လိပ်ဝေါဟာရများကို အသုံးပြု၍ မြန်မာစကားလုံးများ ထံ ကျွန်တော်တို့ နားလည်ရန် ရှင်းပြနိုင်သည်။ အမှန်အားဖြင့် ဦးဘိုးသစ်မှာ ကျောင်းဆရာတစ်ယောက် မဟုတ်ပါ။ ရဲအင်စပက်တော်တစ်ဦးသာ ဖြစ် သော်လည်း ရဲအင်စပက်တော်တစ်ယောက်၏ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားကို ဆောင်

ရွက်ရသူ မဟုတ်ပေ။ ရဲသိပ္ပံတွင် တက်ရောက်နေသော ကျွန်တော်တို့ကဲ့သို့ နိုင်ငံခြားသားများကို မြန်မာစာသင်ပေးရသောပုဂ္ဂိုလ်သာ ဖြစ်၏။ ရဲအင်စပက်တော်ရာထူးကို ခန့်ထားသော်လည်း သူ့ခမျာ ရဲအင်စပက်တော်တစ်ဦး၏ဝတ်စုံကို ဝတ်ဆင်ခြင်းမပြုဘဲ မြန်မာအမျိုးသားကြီးတစ်ယောက် ဝတ်သည့် ဝတ်စုံကိုသာ ထာဝစဉ် ဝတ်ဆင်နေရသူ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုခေတ်က မြန်မာအမျိုးသားလူကြီးတိုင်းလိုလို ဆံရှည်နှင့် ခေါင်းပေါင်းအလှအပ အကြောအမော့ အယဉ်အစ အပြိုင်ပေါင်းကြသောခေတ် ဖြစ်သည်။ သူတို့ပေါင်းသော ခေါင်းပေါင်းအရောင်များမှာ တစ်ရောင်တည်းမဟုတ်ဘဲ အပွင့်အခက်မျိုးစုံနှင့်ဖြစ်၏။ ငှက်ပျောညွန့်ရောင်၊ နို့သားရောင်တစ်ရောင်တည်းပေါင်းသူများ ရှိပင်ရှိငြားသော်လည်း ဆရာဦးဘိုးသစ်ကမူ အပွင့်အခက်ဖော်တားသော ခေါင်းပေါင်းကို ထာဝစဉ် ပေါင်းလေ့ရှိ၏။ သူသည် တိုက်ပုံအင်္ကျီကို ပူသည်ဖြစ်စေ၊ အေးသည်ဖြစ်စေ ထာဝစဉ် ဝတ်ထားသည်။ သူ့အသားမှာ ဖြူသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ သူ့တစ်ကိုယ်လုံးမှာလည်း ထိုခေတ်က မြန်မာလူမျိုးတို့ ထုံးစံအတိုင်း ဆေးမင်ကြောင်များ ထိုးထား၏။ သူ့နှုတ်ခမ်းမွေးနှင့် မျက်နှာထားတည်ကြည့်မှုကြောင့် အလွန် ကြည်ညိုစရာကောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ သူသည် သူ့ကိုယ်သူ ယုံကြည်ချက်အပြည့်ရှိသော ဆရာတစ်ဦးဖြစ်ရာ သူ့တပည့်များသည် မည်သည့်အခါမျှ မြန်မာစာဘာသာတွင် ကျရှုံးခြင်းမရှိစေရဟု ပြောလေ့ရှိသည်။

မှန်ပါသည်။ ကျွန်တော့်အား ကျွန်တော် လေးစားခင်မင်သော ဆရာတစ်ဦးအကြောင်း ဆောင်းပါးတစ်စောင်ရေးပါဟုဆိုလျှင် မန္တလေး ရဲသိပ္ပံက ဆရာဦးဘိုးသစ်အကြောင်း ရေးမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော် မြန်မာနိုင်ငံရဲအဖွဲ့မှ အငြိမ်းစားယူခဲ့ပြီး နှစ်ပေါင်း (၄၀) ရှိခဲ့သော်လည်း ဆရာ ဦးဘိုးသစ်ကို မမေ့နိုင်။ ကျွန်တော် ရဲသိပ္ပံမှာ သင်တန်းတက်၍ မြန်မာနိုင်ငံ တစ်နံတစ်လျားသို့ ရဲအရာရှိတာဝန်များ ထမ်းဆောင်ခဲ့ရသောအခါ ဆရာဦးဘိုးသစ်နှင့် မတွေ့ရတော့ပေ။ သူ့ခမျာ ဂျပန်များ မြန်မာနိုင်ငံအား သိမ်းပိုက်သည့်ကာလတွင် မန္တလေးမြို့၌ ကွယ်လွန်သွားသည်ဟူ၍သာ သတင်းရရှိခဲ့၏။

ရဲသိပ္ပံတွင် ကျွန်တော်တို့ ရဲအရာရှိများသည် အလှည့်ကျ တာဝန်များအဖြစ် ဆောင်ရွက်ကြရပါသည်။ တာဝန်များဖြစ်သူသည် သူ့တာဝန်ယူထားရသည့်အချိန်တွင် သင်တန်းတက်ရောက်သူများ၏ စားသောက်ရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စည်းကမ်းလိုက်နာရေး စသည့်ကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်ကြရသည်။ မှတ်မှတ်ရရဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုနေ့က ကျွန်တော်သည် သင်တန်းသားများ စားရိပ်သာသန့်ရှင်းရေးနှင့် စားဖိုဆောင်သို့ သွားရောက်၍ စနစ်တကျ စစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့၏။ အမှန်အတိုင်း ဝန်ခံရမည်ဆိုလျှင်

ချက်ရေးပြုတ်ရေးကို ကျွန်တော့်မှာ နားလည်သူ မဟုတ်ပါ။ ထိုနေ့က ရာဇဝတ် (ရဲအုပ်) သင်တန်းသားများအတွက် ချက်ထားသော ထမင်းများမှာ ဖြူဖွေးနေခြင်းမရှိဘဲ ဝါညစ်ညစ်ရောင်သန်းလျက်ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသော ကျွန်တော့်မှာ အံ့အားသင့်သွားသည်။ စားဖိုဆောင်မှ အလုပ်သမားများ သန့်ရှင်းမှုမရှိခြင်းကြောင့် ဤကဲ့သို့ ထမင်းများ အရောင်ပြောင်းနေသည်ဟု သင်မိသဖြင့် စားဖိုမျိုးဖြစ်သူအား ထိုထမင်းများမှာ သင်တန်းသားများစားရန် မသင့်တော်။ နောက်ထပ် ထမင်းထပ်ချက်ရန် အမိန့်ပေးခဲ့ရာ စားဖိုမျိုး ဖြစ်သူမှာ မည်သို့ဆောင်ရွက်ရမည်ကိုမသိဖြစ်နေတော့၏။ ကံအားလျော်စွာ ဘင် ရဲသိပ္ပံကျောင်းမှ မြန်မာအမျိုးသားနည်းပြတစ်ဦး ရောက်ရှိလာသည်နှင့် ညီပြုသဘာမှာ ပြီးစီးသွားသည်။ မြန်မာလူမျိုးနည်းပြဖြစ်သူကမူ ထမင်းများ အရောင်ပြောင်းနေခြင်းမှာ ချက်ပြုတ်သူများ သန့်ရှင်းမှုမရှိခြင်းကြောင့် မဟုတ်ကြောင်း၊ သက်ဆိုင်ရာမှ စီမံထားမှုအရ လုံးတီးဆန်များကို ချက်ပြုတ်ခြင်း ဖြစ်ပါကြောင်း၊ ထိုဆန်သည် အာဟာရဓာတ်အပြည့်ပါသဖြင့် ပင်ပင်ပန်းပန်း သင်တန်းတက်ရသည့် ရဲသင်တန်းသားများအတွက် ကိုယ်ခံစွမ်းအား ပိုရှိနိုင်ပါကြောင်း ရှင်းပြခဲ့သဖြင့် ထိုကိစ္စမှာ အဆင်ပြေသွားခဲ့ရ၏။

ကျွန်တော့်အဖို့ မန္တလေးရဲသိပ္ပံကျောင်းတွင် သင်တန်းတက်နေခဲ့ရစဉ် က ကြုံရဆုံးရသည့် မေ့မရသောဖြစ်ရပ်တစ်ခုမှာ ရဲသိပ္ပံတွင် တာဝန်ကျနေသော စစ်ရဲအမှုထမ်း အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားတစ်ဦးနှင့် ပတ်သက်သော ဖြစ်စဉ် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစဉ်က စစ်ရဲတပ်များတွင် အမှုထမ်းကြသူများမှာ အိန္ဒိယသူမျိုး၊ ဆစ်လူမျိုးများ၊ ဘင်္ဂါလီလူမျိုးများ၊ တမယ်(လ်)လူမျိုးများ၊ ပန်ချာပီသူမျိုးများနှင့် ဂေါ်ရခါးလူမျိုး အများအပြား ပါဝင်ပါသည်။ မြန်မာတိုင်းရင်းသား ကချင်နှင့် ချင်းတိုင်းရင်းသားအချို့လည်း ပါဝင်သည်။ ထိုစစ်ရဲတပ် ၃၀၀ များမှာ ကျွန်တော်တို့ ရဲသိပ္ပံတွင် တွဲဖက်ထားလေ့ရှိ၏။

တစ်ရက်တွင်မူ အရှေ့တိုင်းသားများ၏ ဓလေ့ထုံးစံကို အတွေ့အကြုံမသုံးလှသော ကျွန်တော်သည် ဟိန္ဒူအမျိုးသား စစ်ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး ထမင်းစားနေသည့်နေရာသို့ အမှုမဲ့အမှတ်မဲ့ရောက်သွားမိသည်နှင့် ထမင်းစားနေသော စစ်ရဲသားသည် သူ၏ စားလက်စ ထမင်းပန်းကန်ကို သွန်ပစ်လိုက်သည်နှင့် ကျွန်တော့်မှာ အံ့အားသင့်သွားတော့၏။ သူသည် ဇာတ်မြင့်သူတစ်ဦးဖြစ်ရာ သူထမင်းစားနေသောနေရာတွင် ကျွန်တော်၏အရိပ်ကျသွားသောကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု သိရတော့၏။

ကျွန်တော်တို့ ရဲသိပ္ပံတွင် နည်းပြများအဖြစ် အမှုထမ်းနေသူအများ
မှာ မြန်မာအမျိုးသား ရဲအင်စပက်တော်များသာ ဖြစ်ကြပါသည်။ သူတို့
သည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာ အရေးအသား၊ အပြောအဆို တတ်ကျွမ်းသူများ
လည်းဖြစ်ကြရာ အချို့နည်းပြဆရာများမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားနှင့်
အရေးကို အင်္ဂလိပ်အမျိုးသားတစ်ဦးဟု ထင်ရလောက်အောင် ကျွမ်းကျင်
သူများ ဖြစ်ကြ၏။ ကျောင်းအုပ်ကြီးဖြစ်သူမှာမူ နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဆင့်
(ယခု ဒုရဲမှူး) ရှိသူ ကျွန်တော်တို့ကဲ့သို့ အိုင်ပီအက်(စ်) I.P.S (Indian
Police Service) အိန္ဒိယပဋိညာဉ်ခံရဲဝန်ထမ်း ဖြစ်ပါသည်။

ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံးကို စတင် သိမ်းပိုက်သည့်
အခါ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်ခွဲတစ်ခု သတ်မှတ်ပြီး အိန္ဒိယဘုရင်ခံအား
အုပ်ချုပ်စေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဒုတိယဘုရင်ခံသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဒေလီမြို့
တွင် ရုံးစိုက်သော အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဘုရင်ခံချုပ်၏ လက်အောက်ခံသာ ဖြစ်၏။
ဗြိတိသျှတို့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံအား မြန်မာနိုင်ငံထက်စော၍ သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီး
အိုင်စီအက်(စ်) (Indian Civil Service) နှင့် အထက်ဖော်ပြပါ အိုင်ပီအက်(စ်)
တို့ကို အုပ်ချုပ်ခိုင်းကြသည်။ ထို့အပြင် (Indian Medical Service) ခေင်
ဆေးဝန်ထမ်း အိုင်ပီအက်(စ်)များကိုလည်း ခန့်ထားခဲ့သည်။ အထက်ဖော်ပြပါ
ရာထူးရရှိသူများမှာ အထူးသဖြင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ နာမည်ကျော် တက္ကသိုလ်
ကြီးဖြစ်သော အောက်(စ်)ဖို့(ဒ်)နှင့် ကိန်းဘရစ်(ချ်)တို့မှထွက်သူများ ဖြစ်၏။
ကျွန်တော်တို့ ရဲသိပ္ပံတွင်မူ အချို့သင်တန်းသားများကို တရားရုံးများတွင်
အမှုလိုက်(ဥပဒေအရာရှိ)အဖြစ် ခန့်ထားနိုင်ရန် ဥပဒေဘာသာများကိုလည်း
သင်ကြားပေးခဲ့၏။ မန္တလေးရဲသိပ္ပံတွင် တက်ရောက် ပညာဆည်းပူးစဉ်မှာ
မူ အတော်အသင့် လွတ်လပ်ခွင့်ရသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်
ဆိုသော် ကျွန်တော်တို့သည် အရာရှိရိပ်သာ စားသောက်ခန်းများတွင် လွတ်
လွတ်လပ်လပ် ရဲဝတ်စုံဝတ်ဆင်ခြင်းမပြုဘဲ စားသောက်နိုင်ကြ၏။ သို့သော်
သတ်မှတ်ထားသောနေ့ရက်နှင့် အခမ်းအနားများရှိပါက ရဲအရာရှိဝတ်စုံကို

ဝတ်ဆင်၍ စားသောက်ကြရ၏။

မန္တလေးမြို့သို့ ရဲအရာရှိသင်တန်း တက်ရောက်ရန် ရောက်ရှိသည် နေ့ကစ၍ ကျွန်တော့်အဖို့ စိုက်ကော်၍ ချုံပေါ်ရောက်သူဟု ယူဆမိသည်။ မှန်ပါသည်။ မန္တလေးမြို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရရုံးစိုက်ရာ ဌာနချုပ်များ တွင် နှစ်ခြိုက်စရာအကောင်းဆုံးဌာနတစ်ခုဟု မှတ်ယူမိ၏။ အကြောင်းမှာ ဤမြို့သည် ရှေးဟောင်းသမိုင်းနှင့် ဆက်စပ်ကာ မြန်မာဘုရင်တို့၏ နန်းတော်ကြီးလည်းရှိနေပြီး ရှမ်းပြည်နယ်နှင့်လည်း နီးစပ်လျက်ရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော် ရန်ကုန်တွင် ခေတ္တနေထိုင်ခဲ့စဉ်က မြို့တော်ကြီး၏ အနံ့အပြား သွားရောက် ကြည့်ရှုခဲ့ရာ ရပ်ကွက်ကြီးအချို့မှာ ဥရောပတိုက် သား ကုန်သည်ကြီးများနှင့် အိန္ဒိယတိုင်းသား ကုန်သည်များ၊ မဒရပ်နယ် သား အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသား ငွေရှင်ကြေးရှင်များ၊ အိန္ဒိယအလုပ်သမားများ တွေ့ရသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ကြီးတစ်မြို့မှ ဟုတ်မှဟုတ်ပါမလားဟု သံသယဖြစ်ဖွယ်ဖြစ်တော့၏။ မန္တလေးမြို့မှာမူ မြန်မာဆန်သောမြို့တစ်မြို့ ဖြစ်သည်။ ခရစ်နှစ် ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် ကုန်းဘောင်မင်းဆက် ကျဆုံးပြီး မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံးအား သိမ်းပိုက်ခဲ့တွင် နန်းတွင်းသူနန်းတွင်းသားများ သည် မန္တလေးမြို့၌သာ ဆက်လက် နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ လစဉ်ထောက်ပံ့ကြေး အနည်းငယ်ပေးထားသော မြန်မာဘုရင်အနွယ်တော် များသည်လည်း ညှိုးညှိုးငယ်ငယ်နှင့်ပင် ဆက်လက် နေထိုင်၍ အစဉ်အလာ ရိုးရာများကို ထိန်းထားခဲ့ရကား နန်းဆန်သော မြို့ကြီးတစ်မြို့အဖြစ် တည်ဆဲ ဖြစ်နေသည်။

မြို့တော်ဟောင်းကြီး၏အလယ်တွင် လူစည်ကားသော ဈေးချိုတော်ကြီးလည်း ရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော့်အဖို့ သင်တန်းအားလပ်ရက်များ တွင် ဈေးချိုတော်ကြီးအတွင်း လျှောက်ကြည့်ရင်း အချိန်ဖြုန်းခဲ့သည်။ မြို့သူ မြို့သားအများမှာလည်း ရန်ကုန်မြို့ထက် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့ပြီး စကားဖွယ် ဖွယ်ရာရာပြောတတ်သည်။ ညနေ နေဝင်ရီတရောအချိန်တွင် ကျုံးတော်ကြီး ဘေးတွင် လမ်းလျှောက်လျက် တိမ်တောက်နေသည်ကိုလည်း ကြည့်ရှုခွင့်ရ သည်။ မန္တလေးသူမန္တလေးသားအများကမူ မန္တလေးမြို့၏ အရုဏ်ဦးအလှ သည် မည်သည့်ပန်းချီဆရာမျှ ရေးမမိသော ရှုခင်းအလှဖြစ်သည်ဟု ထင် သည်။ အရှေ့ဘက်မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းမှ တငြိမ်ငြိမ်တက်လာသော တက်သစ်စ နေ၏ ရောင်ခြည်နုနုများသည် မန္တလေးတောင်တော်နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်မှ တောရိပ်မြို့ခြေများ၊ ဘုရားစေတီနှင့် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတိုက်များ၊ လူတို့နေထိုင်သော အဆောက်အအုံများကို ပန်းနုရောင်ဇာပဝါကြီး လွှမ်းခြုံ ထားသကဲ့သို့ရှိနေသည်မှာ မြင်ရသူများအဖို့ လွှမ်းမောတသဖွယ်ဖြစ်တော့

သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက် လှည့်ပတ်သူများနှင့် အကြောင်းအမျိုး မျိုးဖြင့် လာရောက်ကြသူများသည် မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်း စာတစ်စောင် ပေတစ်ဖွဲ့ရေးလေ့ရှိသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်းစာအုပ်များ လက်ချိုးရေ တွက်မရအောင် ရေးသား ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ထိုစာအုပ်များအနက် အချို့စာအုပ်များကို ကျွန်တော် မြန်မာနိုင်ငံသို့မထွက်မီကပင် ဖတ်ရှုလေ့လာ ခဲ့ရာ မှတ်တမ်းတင်သူအများကမူ မြန်မာတို့သည် ဇာတ်သဘင်များကို နှစ်သက်သူများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြ၏။ မြန်မာရှင်ဘုရင်များ၏ခေတ်ကို ထာဝစဉ် တာသသဖြစ်နေကြသူများပီပီ ဇာတ်သဘင်များတွင် ထာဝစဉ် ရှင်ဘုရင်တောထွက်မူခန်း၊ မင်းညီမင်းသားများ တက္ကသိုလ်မှ ပညာစုံ၍ ပြည်တော်ပြန်လာစဉ် ကြိုဆိုရသည့်အခန်း၊ ဘုရင်၏ ညီလာခံတွင် များမတ် များက ခစားရပုံများကို ခမ်းခမ်းနားနား ပြသခဲ့ကြသည်။

ကျွန်တော်နှင့် မိတ်ဆွေများသည် သင်တန်းအားလပ်ချိန်များတွင် မန္တလေးနှင့် အနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်များကို သွားရောက် လည်ပတ်ကြ သည်။ မန္တလေးမြို့ကြီး၏ သာယာပုံရှုခင်းများသည် မေ့မရနိုင်သော အမှတ် တရများ ဖြစ်ခဲ့၏။ မန္တလေးမြို့ ဆိပ်ကမ်းသို့သွားရာ လမ်းတစ်လျှောက်တွင် အလေ့ကျပေါက်နေသော မန်ကျည်းပင်အုပ်များကို တွေ့ရသည်။ မန်ကျည်း ချွက်များသည် စိတ်စိတ်သေးသေးကလေးများဖြစ်ပြီး အဖုအထစ်များဖြစ် နေသော ပင်စည်၏အကိုင်းအခက်များမှ ပြုထွက်နေသည်မှာ ကွက်ကွက် ကွင်းကွင်းရှိနေသည်။ မန္တလေးမြို့မြစ်ဆိပ်မှ စစ်ကိုင်းဘက်သို့ လှမ်းမျှော်၍ ကြည့်လိုက်သောအခါ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးအမြင့်တွင် ထုံးဖြူဖြူမွှေးနေသော ခေတီပုထိုးများဖြင့် မွမ်းမံထားသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။ တောင်ကမ်းပါးယံ များတွင်ကား ကျောင်းတိုက်ကြီးများ ဟိုတစ်ခုသည်တစ်ခုနှင့် ရှု၍မငြီးရှိ ပေ၏။

ညနေခင်း တစ်ခါတစ်ရံ ကျွန်တော်သည် ကျုံးဘေးသို့ လမ်းလျှောက် ထွက်လေ့ ရှိသည်။ မန်ကျည်းပင်များကို တွေ့ရပြန်သည်။ မန်ကျည်းပင်များ သည် အရွက်ပင်သေးလင့်ကစား အရိပ်ကြီးများ တစ်ပင်နှင့်တစ်ပင် ယှက် ဗတတ်ရှိ၍ စိန်ပန်းပင်တို့မှာ ဟိုတစ်ပင်သည်တစ်ပင်နှင့် နီနီရဲရဲအရောင် ဘောက်လှ၏။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၏ ရှုခင်းများကိုသာ မြင်လေ့ရှိသော ကျွန်တော် ချက်စီတွင် ပင်လုံးကျွတ် နီနီရဲရဲပွင့်နေသော စိန်ပန်းပင်ပျိုတို့၏အရောင်သည် ချက်စီစူးလှသည်။ ညနေ ကျုံးတစ်လျှောက်လမ်းလျှောက်သည့်အခါ စိန် ပန်းပင်ပျိုတို့၏ စိန်ပန်းပွင့်များက မမွှေးသော်လည်း အခြားပန်းရနံ့တို့သည် စိတ်ကြည်နူးစရာကောင်းလှသည်။ တစ်ညနေတွင် ကျွန်တော်နှင့် ကျွန်တော်

မိတ်ဆွေတို့သည် ရခိုင်ဘုရားကြီး (မဟာမုနိ) သို့ သွားရောက် လည်ပတ် ဖူးမြော်ခဲ့ကြ၏။ မှတ်တမ်းများအရ ဤရခိုင်ဘုရားကြီးသည် ခရစ်နှစ် ၁၇၈၄ ခုနှစ်၌ မြန်မာဘုရင် ဘိုးတော်ဘုရားက ရခိုင်ကိုတိုက်ပြီး ပင့်ဆောင်လာခဲ့သော ဆင်းတုတော်ကြီး ဖြစ်သည်။ ဤဆင်းတုတော်ကြီးကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင် ပုံတူ ထုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု အယူရှိကြ သည်။ ရာစုနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ဤဆင်းတုတော်ကြီးသည် ရခိုင်တို့အား ဘေးအန္တရာယ်အပေါင်းတို့မှ ကင်းဝေးအောင် စောင့်ရှောက်သည် ဟူ၍ အယူရှိကြသည်။

ထိုဘုရားကြီးမှာ မန္တလေးမြို့၏ တောင်ဘက်အစွန်ပိုင်းတွင် တည် ရှိကာ ရှည်လျားသော တန်ဆောင်းများမှဝင်ရပြီး ထိုတန်ဆောင်း၏ ဘေး တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ဘုရားပူဇော်ရန် ဖယောင်းတိုင်၊ အမွှေးတိုင်မှစ၍ ရွှေဆိုင်းများ၊ ပန်းများ ဝယ်ယူနိုင်သော ဈေးတန်းကြီးက ရှိနေ၏။ ဆင်းတု တော်ကြီးမှာ အမိုး (၇) ဆင့်ရှိသော ပြာသာဒ်ကြီး၏တိုင်ကြီးများအတွင်းဝယ် ရှိ၏။ လာရောက် ကြည့်ညှိသူများက ရွှေများ အထပ်ထပ်ချထားခဲ့ကြသည်။ ဆင်းတုတော်ကြီး၏ခြေရင်းတွင် ဖယောင်းတိုင်များအား စီတန်း၍တွန်းထားပြီး အမွှေးတိုင်များမှ အငွေ့များကလည်း မှန်ကူကွက်ဖော်ထားသော မျက်နှာ ကြက်ဆီသို့ တလူလူတက်နေကြသည်။ ဤကဲ့သို့ တလူလူတက်နေသော အမွှေးတိုင်ရန်များသည် တသုန်သုန်တိုက်နေသောလေပြည်တွင် လှိုင်လျက် ရှိနေ၏။ ထိုရန်များကို ရှုရှိုက်လျက် ဖြတ်သန်းသွားနေကြသော ဘုန်းကြီး များကိုမြင်ရပြီး ကြေးစည်သံတည်ညံ့ကိုလည်း ကြားရသည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ တရားစာများကို အသံကျယ်လောင်စွာ ရွတ်ဖတ်ပူဇော်နေသော ဘုရားဖူး များကို မြင်ရသည်မှာ ဘုရားကြီးအား ကြည့်ညှိကိုင်းရှိုင်းလိုစိတ် ခံစားရ လာသည်ဟု ထင်ရ၏။

ထို့နောက် ကျွန်တော်နှင့် ကျွန်တော်မိတ်ဆွေတို့သည် ဘုရားကြီး ပရဝဏ်အတွင်း လှည့်လည် ကြည့်ရှုခဲ့ကြသည်။ ကန်ကြီးအတွင်း ကြီးမား သော လိပ်ကြီးများကို တွေ့ရ၏။ ထို့ပြင် ကျောက်စာချပ်အဟောင်းများ စုပုံထားသည်လည်း တွေ့ရ၏။ မှတ်တမ်းများအရ ထိုကျောက်စာချပ်များမှာ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်က သိမ်းဆည်းထားသော ကျောက်စာများ ဖြစ် သည်ဟု သိရ၏။ ပရဝဏ်အတွင်း တစ်နေရာတွင်မူ ကြေးရုပ်တုကြီး(၆)ခု ကို တွေ့ရသည်။ ထိုရုပ်တုများမှာ လူနှင့် ဆင်များသဏ္ဍာန်ထုထားသော အရုပ်များ ဖြစ်၏။ မှတ်တမ်းများအရ ထိုရှေးဟောင်းရုပ်တုများမှာ ခရစ်နှစ် ၁၅၆၄ ခုနှစ်က မြန်မာများ ယိုးဒယား(ထိုင်း)နိုင်ငံကို တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက် စဉ်က ယူဆောင်လာသောပစ္စည်းများ ဖြစ်သည်။ ထိုကြေးရုပ်တုများသည်

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ထူးထူးခြားခြား စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသော ရှေးဟောင်း ပစ္စည်းများ ဖြစ်၏။

မန္တလေးတွင် သင်တန်းတက်နေစဉ်ကာလတွင် ထူးထူးခြားခြား ကြည့်ရှုခဲ့ရသည်မှာ မန္တလေးနန်းတော် ဖြစ်သည်။ မန္တလေးနန်းမြို့သည် မြို့ကြီး၏အလယ်ဗဟိုတွင် လေးထောင့်ပတ်လည်သဏ္ဍာန် တည်ဆောက် ထားသည်။ ကြီးမားသော မြို့ရိုးကြီးများ လေးဖက်လေးတန် ကာရံထား သည်။ ထိုအုတ်မြို့ရိုးသည် ပေ(၃၀)ခန့်မြင့်ပြီး အတွင်းဘက်တွင် မြေသား ဖြင့် ဖို့ထား၏။ မြန်မာတို့၏ နောက်ဆုံးဘုရင်ဖြစ်သော သီပေါမင်း စံမြန်းသည် နန်းမြို့အတွင်းဝင်ရန် မြို့တံခါး (၁၂) ပေါက် ရှိ၏။ မြို့ရိုးတစ်ဖက်စီတွင် တံခါး (၃) ပေါက်စီ ရှိသည်။ သို့သော် အနောက်ဘက်မြို့ရိုးမှတစ်ပါး မြို့ရိုး (၃) ဖက်၌ ကျုံးကိုဖြတ်ဖောက်ထားသော တံခါး (၃) ခု ရှိ၏။ သို့တံခါးများတွင် အမည်များရေးဆွဲစိုက်ထူထားသောတိုင်များ ရှိ၏။ မြို့ ရိုးမှ ပေ (၆၀) ခန့်ကွာဝေးသောနေရာတွင်မူ ရေရှိသောကျုံး ရှိသည်။ သို့ကျုံးသည် ကိုက် (၅၀၀) ခန့် ကျယ်ဝန်း၍ ကြာပင်များ အမြောက်အမြား စိုက်ထား၏။ ကျုံးအတွင်း ရှေးယခင် မြန်မာဘုရင်များလက်ထက်ကမူ ဘောင်တော်နှင့် လှေများ ဆိုက်ကပ်ထားသည်။ ရှင်ဘုရင်နှင့် မိဖုရားများ အဝန်းဖြေလိုသောအချိန်များတွင် ထိုဖောင်တော်ကြီးနှင့် ကျုံးတော်အတွင်း သော်ခပ်သွားလာစေပြီး ဘုရင့်ဂီတပိုင်းတော်သားများက သာယာ နာပျော် နှုတ် တေးသီချင်းများကို သီဆိုတီးမှုတ်ကြရသည်ဟု မှတ်တမ်းများက ဖော်ပြခဲ့၏။

နန်းမြို့အတွင်းရှိ လမ်းများမှာလည်း ကျယ်၍ညီညာသည်။ လမ်း ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ပန်းပင်များ၊ သစ်ပင်ငယ်ကလေးများ စိုက်ထား ပြီး ယခင်ကမူ ဘုရင့်ဥယျာဉ်မျိုးများက စနစ်တကျ ဂရုစိုက်၍ ပြုစုထား သည်ဟု သိရ၏။ ကျွန်တော်တို့ သွားရောက် ကြည့်ရှုသောအခါတွင်မူ ဗြိတိသျှအစိုးရ၏တာဝန်ရှိသူများက နန်းမြို့၏တင့်တယ်သာယာရေးကို အထူးဂရုစိုက် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းထားခဲ့သည်ဟု သိရ၏။

နန်းမြို့၏အလယ်တွင် ဘုရင့်နန်းတော် ရှိသည်။ နန်းတော်ကို မြန် မာဘုရင်များလက်ထက်ကမူ ဝင်းနှစ်ထပ်ကာထားသည်။ အပြင်ဘက်ဝင်း မှာ စတုရန်း (၁) မိုင်ပတ်လည် ရှိ၏။ ထိုဝင်းကို ကျွန်းသားများဖြင့် ထားခဲ့ထား၏။ အပြင်ဝင်းနှင့် အတွင်းဝင်းကြားတွင် ကျယ်ပြန့်၍ ထာဝစဉ် စိုက်နေသောမြက်ခင်းများ ရှိသည်။ အတွင်းဝင်းပတ်လည်တွင်မူ မြန်မာ ဘုရင်၏ များတော်မတ်တော်အရာရှိကြီးများနေအိမ်ရှိသည်ဟု မှတ်တမ်းများ ဖော်ပြခဲ့သည်။ အပြင်ဝင်းတွင် တံခါးပေါက်(၄)ပေါက် ရှိပြီး တံခါးများ

ရှိ၏။ တံခါးပေါက်တစ်ပေါက်စီတွင် ရှေးဘုရင်ခေတ်ကမူ တံခါးဖျူးများက ထာဝစဉ် စောင့်ကြပ်နေကြရ၏။ မြောက်ဘက်တံခါးပေါက်ကို ရေတံခါးပေါက်ဟု ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိရာ ထိုတံခါးပေါက်မှ ဘုရင်လှေတော်သားများ ဝင်ထွက်သွားလာကြ၏။ နန်းတွင်းသူနန်းတွင်းသားများမှအပ အခြားသူများ ထို အရှေ့ဘက်တံခါးကြီးမှသာ ဝင်ခွင့်ပြုသည်။ နန်းတော်ရှိရာ အတွင်းဝင်၏ ဗဟိုတံခါးကိတ်ပေါက်ကြီးကိုမူ ဘုရင်အတွက်သာ ဖွင့်ပေးထားရာ ထိုတံခါးပေါက်မှ မည်သူ့ကိုမျှ ဝင်ထွက်သွားလာခြင်းကို ခွင့်မပြုဟု သိရ၏။

နန်းမဆောင်၏အရှေ့ပိုင်းကိုမူ တပြောင်ပြောင်တလက်လက်ရှိနေအောင် ရွှေချထားရကား နံနက်နေရောင်ခြည်အောက်တွင် နန်းမဆောင်ကြီးကို မြင်ရသည်မှာ အလွန်တင့်တယ်လှပေ၏။ နန်းတော်၏ဝဲဘက်တွင် လွှတ်တော်ရှိသည်။ လွှတ်တော်ကို အတော်အသင့်မြင့်အောင် ဆောက်ထား၏။ ကြီးမားသော ကျွန်းတိုင်ကြီးများဖြင့် အလွန် ခုံညားထည်ဝါလှသည်။ လွှတ်တော်အဆောက်အုံ၏ အောက်ခြေကို ဟသံပဒါးသုတ်ထားပြီး အပေါ်ပိုင်းကိုမူ ရွှေချထားသည်။ လွှတ်တော်အဆောက်အုံကြီး၏ ဗဟိုတွင်မူ ညီလာခံကျင်းပရာခန်းမ ရှိသည်။ ညီလာခံခန်းမ၏အစွန်းတွင်မူ ရာဇပလ္လင် ရှိသည်။ လွှတ်တော်ကို ဘုံ(၇)ဆင့်ပါသောပြာသာဒ်ဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားသည်။

လွှတ်တော်ခန်းမတွင်းရှိ ရာဇပလ္လင်၏ လက်ယာဘက်တွင် မင်းညီမင်းသားများထိုင်ရ၍ သာမန်အနွယ်တော်များမှ လက်ဝဲဘက်တွင် ထိုင်ကြရသည်။ ထို့နောက်တွင် ဝန်ကြီးများ၊ အတွင်းဝန်များ၊ ဝန်ထောက်များ၊ အရာရှိကြီးများက နေရာယူကြရသည်။ နန်းတော်မှာ အထူးမွမ်းမံထားသည်သာမက စကြိုများနှင့် အဆောင်များထဲတွင် ကော်စောများခင်းထားသည်။

မှတ်တမ်းများအရ လွှတ်တော်ဘေးရှိ အဆောင်ကလေးများတွင် မြန်မာမင်းများလက်ထက်က လက်နက်များထားရာ ထိုစဉ်က လက်နက်တိုက်ကြီးနှင့် တူသည် ဟူ၍ ဆိုကြသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ပုန်ကန်ခြားနားသူ မင်းညီမင်းသားများသည် လွှတ်တော်အဆောက်အုံဘေးရှိ အဆောင်များကို ဝင်ရောက် သိမ်းပိုက်ရန် ကြံဆောင်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်ပေမည်။

ဗြိတိသျှတို့ မန္တလေးမြို့အား သိမ်းပိုက်ခဲ့သောအခါ မန္တလေးမြို့သည် ယခင်နှင့် လုံးဝမတူတော့ချေ။ နန်းမြို့အတွင်းရှိ နန်းတော်အား ကာရံထားသည့် သစ်ထပ်ကို ဖျက်ပစ်ခဲ့၏။ နန်းမြို့အတွင်းရှိ အဆောင်အချို့ကိုလည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲခဲ့သည်ဟု သိရ၏။ ဗြိတိသျှအမျိုးသား ခရီးသွားအများကမူ သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များအား ဤသို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများမလုပ်ဘဲ

ယခင် မြန်မာမင်းများလက်ထက်တော်အတိုင်း ထားရှိရန် ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်ဟု သတင်းများထွက်ခဲ့သည်။ သို့သော် ဗြိတိသျှတို့သည် ဇွတ်အတင်း ပြောင်းလဲပစ်ခဲ့ကြသည်။

နန်းမြို့အတွင်း ဗြိတိသျှတို့၏ ဘုရင့်တပ်မတော်မှ စစ်သားများအတွက် စစ်တန်းလျားများ၊ အရာရှိရိပ်သာများမှာ မြက်တောကြီးများအတိုဖြစ်၏။ စစ်နယ်မြေဖြစ်နေတော့သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် နန်းမြို့အတွင်းသို့ တစ်ခါတစ်ရံသာ သွားရောက်လေ့ရှိကြသည်။ ကျွန်တော်သည် ငယ်စဉ်က ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံတွင် ကျောင်းနေခဲ့သည့်အားလျော်စွာ ဂျာမန်ဘာသာနှင့် ပြင်သစ်ဘာသာများကို အတော်အသင့် ရေးတတ်၊ ဖတ်တတ်သည်။ ဆိုကြောင့်ပင် ရဲအရာရှိသင်တန်းဝင်ခွင့်စာမေးပွဲ ဖြေဆိုရာတွင် အခြားဝင်ရောက် ဖြေဆိုသူများထက် အခွင့်အလမ်းကောင်း ရရှိခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ ပြင်သစ်ဘာသာနှင့် ဂျာမန်ဘာသာ တတ်ကျွမ်းမှုသည် ကျွန်တော်အတွက် ပို၍ အကျိုးပြုခဲ့သည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သင်တန်းအားလပ်သောရက်များတွင် ကျွန်တော်နှင့် မိတ်ဆွေတို့သည် မန္တလေးမြို့ရှိ ပြင်သစ်-ရှမ်းကပြား မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါ၏ ပိုးထည်ဆိုင်သို့ ခြေဦးလှည့်ခဲ့ကြသည်။ မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါ၏ ဖခင်ဖြစ်သူမှာ မင်းတုန်းမင်းကြီးလက်ထက်တော်ကပင် မန္တလေးမြို့တော်သို့ ပိုးထည်ကုန်သည်ကြီးအဖြစ် ရောက်ရှိလာခဲ့သူ ဖြစ်၏။ မန္တလေးနန်းတွင်းဝင်ခွင့်ရခဲ့သည်သာမက ဘုရင့်မိဖုရားများ၊ သားတော်၊ သမီးတော်များကို ပိုးထည်များ ဆက်သရသူ ဖြစ်သည်။ မင်းတုန်းမင်းကြီးကိုယ်တိုင် ပြင်သစ်ပိုးကုန်သည်ကြီးကို ခင်မင်မြတ်နိုးသည်။ မကြာခဏ နန်းတွင်းခေါ်ယူ၍ တိုင်ပင်ဆွေးနွေးလေ့ ရှိသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံတော်အကြောင်းနှင့် ဥရောပတိုက်အကြောင်းများကို လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံစီးပွားရေးအခြေအနေများကို လည်းကောင်း မေးမြန်းလေ့ရှိသည်။ ထိုစဉ်က ပြင်သစ်နယ်ချဲ့သမားနှင့် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမားတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းကို သိမ်းပိုက်နိုင်ရေးအတွက် လျှို့ဝှက်စွာ ကြံဆောင်နေသည့်အချိန် ဖြစ်၏။

ပြင်သစ်အစိုးရကလည်း မင်းတုန်းမင်းကြီးနှင့် ရွှေလမ်း၊ ငွေလမ်း ဇောက်ရန် စီမံနေသည့်အချိန် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါ၏ ဖခင်ဖြစ်သူမှာလည်း မျက်နှာသာရခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။ မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါ၏ မိခင်ဖြစ်သူမှာ ရှမ်းတိုင်းရင်းသူဖြစ်သဖြင့် မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါမှာ မြန်မာ့ဦးရာ ဓလေ့ထုံးစံများကိုလည်း ခြေခြေမြစ်မြစ်သိရှိသူ၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုကို ဗြိတိသျှသို့ဖြစ်ရကား မင်းတုန်းမင်းကြီးလက်ထက်တော်ကြီးမှ သီပေါမင်းလက်ထက်အထိ နန်းတွင်းသို့ မကြာခဏ အခစားဝင်ရောက်ခွင့်ရသူ ဖြစ်

ရကား နန်းတွင်းအခြေအနေ၊ နန်းတွင်းသူနန်းတွင်းသားများ၏ အတင်းအဖျင်း၊ လက်ထက်တော်ကြီးအခါက ထူးခြားဖြစ်စဉ်များကို လည်းကောင်း၊ သူပြော ကိုယ်ပြော ပါးစပ်ပြောသမိုင်းများကို လည်းကောင်း သိရှိထားသူဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့အား မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါ ပြောပြသော လက်ထက်တော်ကြီး အခါက ဖြစ်စဉ်များမှာ လွမ်းမောတသဖွယ် ဖြစ်တော့၏။

မှတ်တမ်းများအရ ပိုးစာပင်များနှင့် ပိုးကောင်များသည် မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ရှေးပဝေသဏီကရှိခဲ့သည် မဟုတ်ချေ။ ပထမဆုံး ပိုးအိမ်များကို အနော်ရထာမင်းလက်ထက်တော်ကြီးအခါက တရုတ်နိုင်ငံမှ ယူဆောင်လာ ခဲ့သည်ဟု သိရ၏။ ထို့နောက် တရုတ်လူမျိုးတို့သည် ရှမ်းအမျိုးသားများ ကို ပိုးမွေးမြူရေးနှင့် ပိုးထည်ရက်လုပ်ခြင်းအတတ်ပညာကို သင်ကြားပေး ခဲ့ကြသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် မြန်မာအမျိုးသားတို့ ပိုးမွေးမြူ ခြင်းနှင့် ပိုးထည်ရက်လုပ်ခြင်းကို တတ်မြောက်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာဘုရင်များ လက်ထက်တော်အခါကမူ အမျိုးသမီးများဝတ်သော ထဘီနှင့် အမျိုးသား များအတွက် ပိုးပုဆိုးများမှာ ထူးထူးခြားခြား အဆင့်အတန်းမီသည်။

ရှေးယခင်က နန်းသုံး ရက်ကန်းစင်တော်များမှာ အမရပူရနှင့် စစ်ကိုင်း တိုင်းဒေသကြီးတို့တွင် ရှိသည်။ ထိုစဉ်က ခေတ်စားခဲ့သော ချိပ်ထဘီနှင့် ချိပ်ပုဆိုးတို့မှာ ထင်ရှားခဲ့၏။ အမှန်စင်စစ် နိုင်ငံခြားမှ တင်သွင်းသော ပိုးထည်များမှာ ကြာရှည်ခံသည် မဟုတ်ပေ။ သို့သော် အဆင်များမှာ ခေတ်မီသဖြင့် လည်းကောင်း၊ ဈေးသက်သာသဖြင့် လည်းကောင်း နန်းတွင်း သူများက သဘောကျခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ မဒမ်မွာဆယ် ဒီနီဂါ၏ဖခင် ပြင်သစ်အမျိုးသား ပိုးထည်ကုန်သည်ကြီးမှာ လက်ထက်တော် ကြီးအခါက မန္တလေးမြို့တော်တွင် နာမည်ကျော်ကြား လူသိများသူဖြစ်သည် သာမက မင်းတုန်းမင်းကြီး၏ မြောက်စားခြင်းခံရသော ဩဇာတိက္ကမ ကြီးသော နိုင်ငံခြားသားတစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဖခင်၏အရှိန်အဝါဖြင့် မဒမ် မွာဆယ်ဒီနီဂါမှာ နန်းတွင်းသို့ တံခါးမရှိစားမရှိ ဝင်နိုင်ထွက်နိုင်သူ ဖြစ်သည်။ နန်းတွင်းသူများ၏ ယုံကြည်လေးစားသူတစ်ယောက်ဖြစ်ခဲ့သည်နှင့်လျော်စွာ နန်းတွင်းဂေဇက်ကို လည်းကောင်း၊ မန္တလေးမြို့သူမြို့သားများ၏ သူပြော ကိုယ်ပြောပါးစပ်သမိုင်းများကို လည်းကောင်း စေ့စေ့ငုငု ကြားသိထား သည့်အတိုင်း ကျွန်တော်တို့ကို မြန်မာတို့၏လက်ထက်တော်ကြီးအကြောင်း ဖော်သည်ချလေ့ရှိသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါ၏ ပိုးထည် ဆိုင်သို့ ခြေဦးလှည့်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်၏။

သူပြောပြသည့် မင်းတုန်းမင်းကြီး ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ပေါ်ပေါက် လာသောဖြစ်ရပ်များသည် အရှေ့တိုင်းဒဏ္ဍာရီပုံပြင်ဆန်လှသည်။ အစဉ်

အလာအားဖြင့် ထီးနန်းဆက်ခံမည့်သူကို ဘုရင်ကိုယ်တိုင်က ရွေးချယ်ထား ရသည်။ အိမ်ရှေ့မင်းလုပ်ကြံခံရပြီးနောက် မင်းတုန်းမင်းသည် မည်သူမျှ အိမ်ရှေ့မင်းအဖြစ် ရွေးချယ်ခဲ့ခြင်း မရှိတော့ပေ။ မင်းတုန်းမင်းတွင် သားတော် ခေါင်း (၄၈) ဦးရှိရာ အိမ်ရှေ့မင်းရွေးရန်လည်း မလွယ်။ ကွယ်လွန်ခါနီး ဆဲဆဲတွင် မင်းတုန်းမင်းသည် သားတော် ညောင်ရမ်းမင်းသားကြီးအား ခေါ်ယူတွေ့ဆုံသည်ဟူသောသတင်းများ ထွက်ပေါ်လာခဲ့ရာ ညောင်ရမ်း မင်းသားအား နန်းလျှာထားတော့မည်လောဟု ကောလာဟလသတင်းများ သွက်လာ၏။ သို့သော် မင်းသားမရောက်မီကပင် မင်းတုန်းမင်း၏မိဖုရားကြီး ဆင်ဖြူမရှင်သည် နန်းတော်နှင့်တကွ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ကြံရာပါအဖွဲ့ဝင်များ နှင့် ထိန်းသိမ်းခဲ့သည်။ အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ရိပ်စားမိသော ညောင် ရမ်းမင်းသားသည် ညီတော် ညောင်အုပ်မင်းသားနှင့်အတူ ဗြိတိသျှသံရုံးတွင် ခိုလှုံခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှသံရုံးကလည်း မင်းသားနှစ်ပါးအား ရန်ကုန်သို့ ခိုးထုတ် သွားပြီး ကာလကတ္တားသို့ ပို့ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

ဆင်ဖြူမရှင်မိဖုရားသည် ၎င်း၏ ဒုတိယသမီးတော် စုဖုရားလတ် အား နိုင်ငံရေးအရ လုံးဝ ထင်ရှားခြင်းမရှိဘဲ လူသိနည်းလှသော သီပေါ မင်းသားနှင့် ထိမ်းမြားလက်ထပ်ပေးခဲ့သည်။ သီပေါမင်း၏ မိခင်မှာ ရှမ်း မင်းသမီးတစ်ပါးသာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ သီပေါမင်းသားမှာ သာသ နာပြု ဒေါက်တာမတ်၏ တပည့်တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်းမှာ ဆင် ဖြူမရှင်နှင့် စုဖုရားလတ်တို့၏ ဩဇာခံ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ လူအေးလူပျော သီပေါမင်းသားအား နန်းတင်ရေးအကြံအစည်တွင် ဝါရင့်ဝန်ကြီးတစ်ပါး ဖြစ်သော ကင်းဝန်မင်းကြီး ပါဝင်ခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ ပါဝင်ခဲ့ခြင်းမှာလည်း အကြောင်းရှိသည်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် နိုင်ငံတော်အတွက် အထူးဖြူ ပြင်ရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လိုသည်။ အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများ၏ စည်းမျဉ်းခံပဒေသရာဇ်စနစ်ကို လိုလားသူဖြစ်၏။ ဆင်ဖြူမရှင်အား အထူး ကောက်ခံသူမှာ လှေသင်းအတွင်းဝန် ဖြစ်သည်။

သီပေါမင်းနန်းတင်ရေး၏ ပထမခြေလှမ်းမှာ ရာပေါင်းများစွာသော မင်းညီမင်းသားနှင့် ဆွေတော်မျိုးတော်များကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားပြီး ခရစ်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီ၊ ၁၈၇၉ ခုနှစ်တွင် သီပေါမင်းနှင့် ကြံရာပါများသည် မင်းညီမင်းသား (၄၀) ကို သတ်ဖြတ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ မြန်မာတို့၏ အစဉ်အလာ ယုံကြည်ချက်အရ မင်းညီမင်းသားတို့၏သွေးသည် မြေသို့ မကျကောင်း။ သို့ဖြစ်၍ လူသတ်သမားတို့သည် မင်းညီမင်းသားတို့၏ လည်ပင်အား ဝါးရင်းတုတ်ဖြင့် ထုသတ်ကြရပြီး အလောင်းများကို ကျင်းကြီး တစ်ခုအတွင်း စုပုံမြှုပ်နှံကာ မြေဖို့စေ၍ ဆင်ဖြင့်နင်းရသည်ဟု သိရသည်။

ထိုစဉ်က နန်းတွင်းတွင် ခစားရသော နိုင်ငံခြားသားအချို့၏ မှတ်တမ်းများ အရဆိုလျှင် ဤလူသတ်ပွဲကြီးကို ဖန်တီးသူ မူလတရားခံမှာ စုဖုရား လတ်သာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ မှန်ပါသည်။ ဖမ်းထားသော မင်းသား များကို သုတ်သင်ပြုခြင်းသာလျှင် တိုင်းပြည်အေးချမ်းသာယာမည်ဟု စုဖုရားလတ်က ယုံကြည်ထား၏။

မဒမ်မာဆယ်ဒီနီဂါ ပြောပြချက်အရဆိုလျှင် မင်းညီမင်းသားများ အား သတ်ဖြတ်သည့်ညကမူ ပွဲလမ်းသဘင်ကပြရန် သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူက အမိန့်ထုတ်ထားသဖြင့် နန်းတော်တွင်းတစ်ခုလုံး ဆိုင်းပိုင်း၊ အငြိမ့်ပွဲ ခြိမ့်ခြိမ့်သံ ကျင်းပသည်။ လင်းကွင်းသံ၊ ဗုံသံ ဆူဆူညံညံ တီးမှုတ်ကြသည်။ ဤသို့အတွင်း သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၏ အမိန့်ပေးထားခြင်းခံရသော ပါးကွက်အာဏာသားများသည် အရက်သေစာဖြင့် ရဲဆေးတင်ထားခဲ့ရကား အကျဉ်းချထားသော မင်းညီမင်းသားများကို မင်းစင်ရှေ့ရှိ ကွက်လပ်ထဲသို့ ဆွဲခေါ်လာခဲ့ပြီး ထုံးတမ်းစဉ်လာအတိုင်း ဝါးရင်းတုတ်များဖြင့် လည်မျိုရိုက်သတ်ခဲ့ကြ၏။ သို့သော် မင်းသားအများသည် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ အသေခံသွားကြသည်။ မှတ်တမ်းအရဆိုရသော် သုံးဆယ်မင်းသားသည် သီပေါမင်းသားအား ကျိန်ဆဲပြီး မကြာခင် သီပေါမင်းသားသည် အသေဆုံးနှင့်သေရပေမည်ဟု ကြိုတင် နိမိတ်ဖတ်သွားခဲ့သည်။ စိတ်ရင်းသဘောထား နူးညံ့သော မင်းသားအချို့ကမူ ဆုတောင်းပြီးမှ တည်ငြိမ်စွာ အသတ်ခံသည်။ ဤနန်းတွင်းလူသတ်ပွဲကို (၃)ရက်တိတိ ဆက်လက် ကျင်းပခဲ့ရာ လူပေါင်း (၈၀) ကျော် အသတ်ခံရသည်ဟု မဒမ်မာဆယ်ဒီနီဂါက ပြောပြခဲ့သည်။

သူပြောပြသော သည်းထိတ်ရင်ဖိုဖွယ်ရာ နန်းတွင်းလုပ်ကြံမှုများမှာ နန်းတွင်းသူနန်းတွင်းသားများပြောဆိုချက်များနှင့် ထိုစဉ်က နန်းတွင်းဇာတ်သဘင်အဖွဲ့များက သူမိခင်အား ပြောပြသည့်အချက်အလက်များ ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။ ချဲ့ထွင်ပြောဆိုသည်စကားများလည်း ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မည်ဖြစ်သော်လည်း ထိုဖြစ်စဉ်များကိုအခြေခံ၍ အနောက်တိုင်းသား စာရေးဆရာများသည် စာအုပ်များ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်ကို ကျွန်တော်တို့ ဖတ်ရှုခဲ့ရသည်။ ကျွန်တော် ဖတ်ဖူးသော မန္တလေးနန်းတွင်းအရေးတော်ပုံအကြောင်း ရေးသားထုတ်ဝေသည့် စာအုပ်တစ်အုပ်တွင်မူ နန်းတွင်းလူသတ်ပွဲအတွင်း သီပေါမင်းသားသည် အရက်သေစာကို သောက်စားနေသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။

မဒမ်မာဆယ်ဒီနီဂါကမူ ဤနန်းတွင်းလူသတ်ပွဲကို (၃)ရက်နှင့် (၃)ညလုံးလုံး ကျင်းပခဲ့ရာတွင် သီပေါမင်းသားနှင့် စုဖုရားလတ်တို့က စီစဉ်

ခဲ့သည်။ ဤလူသတ်ပွဲ ကျင်းပခဲ့သည့် သံလွန်စများကို စနစ်တကျ တာဝန်ယူဆောင်ရွက်သူများက ဖျောက်ဖျက်ပစ်ကြရ၏။ လူသေများကို မြှုပ်နှံသောကျင်းကြီးများကို မြေကြီးနှင့် တစ်ညီတည်းဖြစ်စေရန် ညှိခဲ့ကြသည်။ အလှူအပဆင်ထားသော အငြိမ့်စင်များကိုလည်း ဖျက်ဆီးပစ်ကြရသည်။ ဤကဲ့သို့ ကြေကွဲဖွယ်ရာ၊ စိတ်ချောက်ချားဖွယ်ဖြစ်စဉ်များကို မဒမ်မာဆယ်ဒီနီဂါက အသေးစိတ် ပြောခဲ့သည်။

ကျွန်တော်သည် အိန္ဒိယရဲဝန်ထမ်းဝင်ခွင့်စာမေးပွဲ အောင်မြင်ခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ပတ်သက်သော စာအုပ်စာတမ်းများကို လက်လှမ်းမီသလောက် ရှာဖွေဖတ်ရှုခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ဆာချား(လ်)စကော့ရေးသော 'မြန်မာ' ဆိုသော စာအုပ်နှင့် အခြားပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် ရေးသားပြုစုသော 'ပိုးရောင်လွမ်းသောအရှေ့တိုင်း' စသော စာအုပ်များကို ဖန်တစ်ရာထေအောင် ဖတ်ရှုခဲ့ဖူးသည်။ ကျွန်တော် မမှတ်မိသော စာရေးဆရာများ နေသည့် မန္တလေးမြို့တော် နောက်ခံဝတ္ထုများ၊ သမိုင်းသုတေသီများရေးသည် ရတနာပုံခေတ် လက်ထက်တော်ကြီးအကြောင်းရေးသားသည့် စာအုပ်များကိုလည်း သံသံမဲမဲ ဖတ်ခဲ့ရသည်။ ထိုမှတ်တမ်းများအရ သိရသည်မှာ သီပေါမင်းလက်ထက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းနှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့သည် သူးထူးခြားခြား ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်လာခဲ့သည်။ ဤအချက်မှာ ဗြိတိသျှတို့အဖို့ မရှုဆိတ်စရာအချက်ဖြစ်တော့၏။ မှတ်တမ်းများအရ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့ အကျိုးတူ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးစာချုပ်ကို အပြီးသတ် ဆောင်ရွက်ရန် ခရစ်နှစ် ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၁) ရက်နေ့တွင် ပြင်သစ်သံမှူး ခွန်ဆီယာဟက်(စ်) ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

ထိုအတူ မြန်မာဘုရင်အစိုးရအဖွဲ့ကလည်း ဦးဖြူအား မြန်မာသံအမတ်အဖြစ် ခရစ်နှစ် ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၃၀) ရက်နေ့တွင် ပါရီသို့ ခေါ်လွှတ်ခဲ့၏။ ဤကဲ့သို့ သံတမန်လဲလှယ်ခြင်းမပြုမီကပင် ပြင်သစ်တို့နှင့် မြန်မာတို့ မဟာမိတ်စာချုပ်တစ်ရပ် ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။ ထိုစာချုပ်တွင် သံတမန်လဲလှယ်ခွင့်သာမက ထိုသဘောတူညီချက်အရ ပြင်သစ်အမျိုးသား ခွန်ဗလီန် (Bonvillein) ဆိုသူနှင့် အပေါင်းအပါတို့အား မိုးကုတ်ကျက်ပြင်နှင့် ကသည်း၌ ပတ္တမြားကျောက်များ တူးဖော်ခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ပြင်သစ်အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများမှာ မန္တလေးနေပြည်တော်တွင် မျက်နှာသာ အပေးခံရသောသူများဖြစ်လာရကား ပြင်သစ်အမျိုးသား ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် သီလရှင်များနှင့် မန္တလေးမြို့တွင် နေထိုင်ကြသော ပြင်သစ်ကုန်သည်များ၏ မိသားစုများမှာလည်း နန်းတွင်းသို့ ဝင်ခွင့်ရခဲ့ကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဦးကုန်သည်ကြီး၏ ဇနီးနှင့် သမီးဖြစ်သူတို့မှာလည်း နန်းတွင်းသို့ ဝင်ရောက်

ခွင့်ရခဲ့ပြီး မိဖုရားကြီး စုဖုရားလတ်အား ခစားခွင့်ရခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါ ပြောပြသော အချက်အလက်နှင့် နန်းတွင်းဖြစ်စဉ်များသည် အတော်အသင့် မှန်ကန်နိုင်သည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်ပေသည်။ ကျွန်တော့်အဖို့ မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါနှင့် ဆုံရကြရခြင်းသည် ထူးထူးခြားခြားကံကောင်းသည်ဟု ဆိုရတော့မည် ဖြစ်၏။

မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါပြောပြချက်အရ ကျွန်တော့်အဖို့ သီပေါမင်း၏ မိဖုရားကြီး စုဖုရားလတ်မှာ ဒဏ္ဍာရီတစ်ပုဒ်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ စုဖုရားလတ်မှာ ခက်ထန်သော အမျိုးသမီးတစ်ဦးဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတော်ကို အုပ်ချုပ်ရာတွင် အတော်အသင့် ကြီးကိုင်းထားနိုင်သူ ဖြစ်၏။ သူ့ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် ပြစ်မှုများအတွက် နောင်အနာဂတ်တွင် မည်ကဲ့သို့ ကောင်းကျိုး၊ ဆိုးကျိုးပေးနိုင်သည်ကိုလည်း နားလည်သဘောပေါက်ဟန်မတူ။ သူ့ထံတွင် ခစားကြရသော အစေအပါများ၊ အပျိုတော်များအား ထောင့်စေအောင် စေတနာစပ်စပ်ခိုင်းစေနိုင်သူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က သီပေါမင်းအား ခစားရသော မြောက်မြားစွာသော အပျိုတော်များသည် အစောင့်စစ်သားများကဲ့သို့ နာရီပိုင်းနှင့်တာဝန်ယူကြရသည်။ မည်သည့်အပျိုတော်ကိုမျှ သီပေါမင်းနှင့် ရင်းရင်းနှီးနှီး ဆက်ဆံခွင့်မပေး။ အကယ်၍ သီပေါဘုရင်နှင့် ရင်းရင်းနှီးနှီး ဆက်ဆံသော အပျိုတော်၏ကံကြမ္မာမှာ တွေးပုံစရာမရှိဟု ဆိုကြသည်။

စုဖုရားလတ်၏ အချစ်တော် ပြင်သစ် ခရစ်ယာန်သီလရှင်များက မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါအား ပြန်လည်ပြောကြရာတွင် စုဖုရားလတ်သည် ရက်စက်သူတစ်ဦး ဖြစ်သည်သာမက သူ့စိတ်ကူးပေါက်ရာကို ပြုလုပ်တတ်သူ တစ်ဦးဖြစ်ရာ သူ့ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်မှုများကို သင့်တော်ခြင်းမရှိကြောင်း ပြောပုံသူများလည်း မရှိ။ သူတို့ အခန်းတစ်ခန်းအတွင်း ခေတ္တနေထိုင်နေစဉ် အခြားအခန်းတစ်ဖက်၌ သူ့စိတ်နှင့်မတွေ့သော အပျိုတော်များကို စုဖုရားလတ်သည် ရိုက်နှက်နေလေ့ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

တစ်ခါတစ်ရံတွင် စုဖုရားလတ်သည် သူနှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးသော ပြင်သစ်သီလရှင်မများကို သူ့အဆောင်သို့ ဖိတ်ခေါ်၍ ပြင်သစ်ဂန္ထဝင်ဝတ္ထုများကို မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုစေ၍ သူ့အား ပြောပြစေသည်။ ထိုစဉ်က ပြင်သစ်အမျိုးသမီးများမှာ စုဖုရားလတ်၏ မြောက်စားခြင်းခံရသော အမျိုးသမီးများဖြစ်ရာ မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါ၏မိခင်မှာလည်း စုဖုရားလတ်၏ လက်သုံးတော် နိုင်ငံခြားသား၏ဇနီးဖြစ်သဖြင့် နန်းတွင်းအတွင်းရေးများကို နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် သိထားသူများ ဖြစ်နိုင်၏။

အခါအားလျော်စွာ စုဖုရားလတ်သည် သူပိုင် စိန်၊ ပတ္တမြား၊ နီလာ၊ မြ၊ ပုလဲ စသော အဖိုးတန်ရတနာများကို သူ့အိပ်ခန်းမကြမ်းပြင်ပေါ်တွင်

ခင်းကျင်းပြသလေ့ရှိသည်ဟုလည်း သိရ၏။ တစ်ခါတစ်ရံ စုဖုရားလတ်သည် သူနှင့် ခင်မင်သော ပြင်သစ်သီလရှင်များကို ဆုတော်လာတော်အဖြစ် လက်ဝတ်ရတနာများကို ပေးကမ်းချီးမြှင့်လေ့ ရှိ၏။ အခါအားလျော်စွာ ပါရီမြို့လာသော အဝတ်အစားများ၊ ရေမွှေးများ၊ အလှပြင်ပစ္စည်းများကိုလည်း ပြင်သစ်သီလရှင်များက ဆက်သရသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ ထုတ်ဝေသော မဂ္ဂဇင်းများ၊ ဓာတ်ပုံမဂ္ဂဇင်းများ၊ ဓာတ်ပုံစာအုပ်များကို ငှားယူ၍ တစ်နေ့ကုန်တစ်နေ့ခန်း ကြည့်ရှုလေ့ရှိ၏။ မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါ ပြောပြချက်အရ စုဖုရားလတ်သည် ခရစ်နှစ် ၁၈၅၅ ခုနှစ်ထိ ပြင်သစ်သီလရှင်များအား လစာရိက္ခာထောက်ပံ့သည်ဟု ဆိုသည်။ သူ့သဘောအရ လစာရိက္ခာချီးမြှင့်ခြင်း ဖြစ်ပေမည်။

မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါ၏ ပြောပြချက်အရ စုဖုရားလတ်သည် ပြင်သစ်ကုန်သည်များနှင့် အခြားနိုင်ငံခြားကုန်သည်များထံမှ အဖိုးတန် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ အဝတ်အစားများကို ဝယ်ယူလေ့ရှိသည်။ ဤကဲ့သို့ ဝယ်ယူသည့်ပစ္စည်းများအတွက် အဖိုးအခများကိုမူ ချက်ချင်းပေးလေ့မရှိ။ ကြန့်ကြာနေသဖြင့် ကုန်သည်အများက စိတ်ပျက်ကြသည်။ စုဖုရားလတ်ထံ ရုတ်တရက် တောင်းဆိုရန်လည်း မပုံမရဲဖြစ်ကြ၏။ စုဖုရားလတ်၏ အတွင်းသဘောကိုသိရန် ခက်လှသည်။ သူ့လိုလားသူ အပျိုတော်များ၊ ဧည့်သည်များကို လက်ဆောင်ပစ္စည်း အများအပြားလည်း စွန့်ကြဲလေ့ရှိ၏။ တစ်ခါတစ်ရံ နန်းတွင်း၌ကျင်းပသော အခမ်းအနားများတွင် ငွေဒင်္ဂါးများအား တစ်နေရာတွင် စုပုံထားကာ မိမိတို့ လက်နှစ်ဖက်နှင့် ပါသလောက် ယူစေသည်ဟု သိရ၏။

စုဖုရားလတ်သည် တေးဂီတအနုပညာကို ထူးထူးခြားခြား ဝါသနာပါသူဖြစ်ရကား မြန်မာတိုင်းရင်းသား ဂီတပညာရှင်များသာမက ဥရောပတိုက်သား စန္ဒရားပညာရှင်များကို နန်းတွင်းသို့ ဖိတ်ခေါ်၍ နားထောင်လေ့ရှိသည်။ ဓာတ်ပုံဆရာတစ်ဦးကိုလည်းခေါ်ယူကာ နန်းတွင်းသူနန်းတွင်းသားများကို ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးစေသည်ဟု ဆိုသည်။

မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါအား သူ့ဖခင် ပြင်သစ်ပိုးကုန်သည်ကြီး ပြောပြသည့် မန္တလေးမြို့တော်အား မင်းတုန်းမင်းကြီး တည်တော်မူသည့် အကြောင်းမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းလှသည်။ မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါကလည်း ကျွန်တော့်အား သူငယ်စဉ်က မှတ်သားခဲ့ရသည့် ထိုဖြစ်ရပ်ကို အရင်းအတိုင်း ဖောက်သည်ချပြသည်။ အမှန်အားဖြင့် ရွှေနန်းတော်ကြီးသာမက လူဦးရေ (၁၅၀၀၀၀) ရှိသော အမရပူရမြို့ကို ရွှေပြောင်းရမည်ဖြစ်ရကား မြို့တော်သစ်တည်ရန်မှာ သေးငယ်သောတာဝန် မဟုတ်ပေ။ စေတီဦးထိုင်း၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း၊ ရွှေနန်းတော်၊ ဈေးတိုနှင့်အတူ မြို့တော်သူ

မြို့တော်သားအားလုံးပါဝင်သော မြို့တော်အင်္ဂါရပ်နှင့်တူသော မြို့တော်ကြီး တည်ဆောက်ရမည် ဖြစ်သည်။

မှန်ပါသည်။ အရှေ့တိုင်းသားများသည် တရုတ်စကရာဇ် ကူဘလိုင် ခန့်လက်ထက်တော်ကြီးအခါကပင် မြို့တော်သစ်တည်သည့်စနစ် ကျင့်သုံးခဲ့ ကြသည့်အစဉ်အလာအရ အမရပူရမြို့နှင့် မိုင်အနည်းငယ် ကွာဝေးသော မန္တလေးမြို့တော်သစ် တည်ခဲ့သည်။ မင်းတုန်းမင်းသည် ဘာသာရေးကို တိုင်းရှိုင်းသူဖြစ်သည့်အတိုင်း ဆရာတော်ကြီးများ သဘောတူခြင်းမရှိဘဲ မည်သည့်အရာကိုမျှ မပြုလုပ်။ နန်းတော်ဆောက်ရန် မြေကောင်းမြေသန့် ရွေးခြင်း၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများဆောက်ရန် နေရာရွေးခြင်းနှင့် အုတ်မြစ် ချရန် အခါတော်ပေးခြင်းများကို ဆရာတော်ကြီးများ ဩဝါဒအတိုင်း ဆောင် ရွက်ခဲ့သည်ဟု သိရ၏။

ခရစ်နှစ် ၁၈၅၇ ခုနှစ်၊ ဇွန်လတွင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးသည် မြို့သစ်ကို ပြောင်းရွှေ့ စိုးစံတော်မူသည်။ အမရပူရမြို့ဟောင်းမှ မန္တလေးမြို့ တော်သစ်သို့ ရွှေ့ပြောင်းရာတွင် မင်းညီမင်းသားများ ပါဝင်ကြီးကြပ်သည်။ ကြီးကျယ်သော မင်းခမ်းမင်းနားဖြင့် ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ဆရာ တော်ကြီးများက ကြောရှင်းသော လှည်းယဉ်များဖြင့် လိုက်ပါလာကြပြီး ပိုးဖဲရောင်တပြောင်ပြောင် အဝတ်အစားများကို ဆင်ယင်ထားသော မိဖုရား များ၊ မင်းညီမင်းသားများ၊ နန်းတွင်းအပျိုတော်များ၊ ကကြီးတန်ဆာဆင် ထားသောဆင်များ၊ မင်းမူထမ်းများ၊ မြို့တော်သူမြို့တော်သားများသည် အခင်းအကျင်းနှင့်တကွ လယ်တွင်းများ၊ ရိုးများကိုဖြတ်၍ မန္တလေးတောင် မြေရှိ နန်းမြို့သစ်ရှိရာသို့ ရှေးရွှေ၍ ချီတက်ခဲ့ကြရသည်။ စစ်သည်ဗိုလ်ပါများ ကလည်း စစ်အင်္ဂါလေးပါး ဆင်ယင်ကျင်းပ၍ ချီတက်ခဲ့ရာ စစ်မောင်းသံ တခုခုတည်ညံ့ဖြင့် မိုးလုံးညံ့လျက် ရှိသည်။

မင်းတုန်းမင်းကြီးမှာမူ ကျောက်မျက်ရတနာများ စီခြယ်ထားသော ကကြီးတန်ဆာများဆင်ထားသည့် မင်္ဂလာဆင်တော်ထက်၌ ထီးဖြူဆောင်း လျက် ထွက်ချီတော်မူသည်။ ရာသီဥတုမှာလည်း သာယာသဖြင့် ရွှန်းလဲ့ တောက်ပသော နေရောင်ခြည်အောက်တွင် ရွှေထီးများ၊ ထီးဖြူတန်းများ သည် မြင်ရသူများအဖို့ အံ့ဖွယ်သရဲဖြစ်တော့၏။ နေ့ရက်အခါတော်သင့် ၍ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ရသော်လည်း မြို့တော်သစ်ကြီးမှာ ပြီးစီးခြင်းမရှိသေး။ သို့ဖြစ်၍ မင်းတုန်းမင်းကြီးမှာ ယာယီစံနန်းတော်တွင် စံနေရပြီး မြို့တော် ကြီးကို သတ်မှတ်ထားသည့်အချိန်၊ သတ်မှတ်ထားသည့်စံချိန်စံနှုန်းနှင့် ညီစေရန် ဝန်ကြီးများကိုယ်တိုင် ကြပ်မတ် တည်ဆောက်စေသည်ဟု ဆို သည်။

တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်ဟု ဆိုရပေတော့မည်။ ဤသို့ မြို့တော်တည် ဆောက်နေစဉ် အမေရိကန်နိုင်ငံမှ ရောက်လာသော ဧည့်သည်တော်များအဖို့ ရွှေရောင်၊ ငွေရောင်၊ ကျောက်ရောင်၊ ပတ္တမြားရောင်များ ပြုံးပြုံးပြက်ပြက် လက်နေသော နန်းမဘုံဆောင်များ၊ ကြာမျိုးငါးပါး စိုက်ပျိုးထားသည့် ကျုံး ဆော် စသည်တို့မှာ တည်ဆောက်ဆဲရှိနေသဖြင့် မြင်တွေ့မသွားခဲ့ရ။ သို့သော် မင်းတုန်းမင်း၏ မှူးတော်၊ မတ်တော်များက ဆောက်လုပ်ပြီးစီးသည့် အဆောက်အအုံများ၊ မြေအနီးပြာသာဒ်တော်တွင် ပြုလုပ်ပြီးစီးသော တုရင် နန်းဆွဲများ၊ နဂါး၊ ဂဠုန်ရုပ်များ၊ ကနုတ်ပန်းထွင်ထားသော ပန်းပုလက်ရာ များ၊ ရွှေပိန်းချထားပြီးဖြစ်သော ကဲလားများ၊ ရောင်စုံမှန်များတပ်ထားသော နန်းတမော့များ၊ နန်းတော်တွင်ထားရှိပြီဖြစ်သော ရာဇဝံလွင်များကို ပြသခဲ့ သည်။ အမှန်အားဖြင့် ထိုလက်ရာပစ္စည်းများမှာ အမရပူရ နန်းမြို့ဟောင်းမှ ဖြတ်၍ သယ်ဆောင်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။

ဧည့်သည်တော်များအဖို့ မြန်မာတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုလက်ရာများကို တအံ့တဩဖြစ်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။ မင်းတုန်းမင်းကြီးကလည်း ယာယီ စံနန်းဆောင်တွင် အမေရိကန်ဧည့်သည်တော်များအား ဝမ်းပန်းတသာ စသ့်ခံစကားပြောခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ မင်းတုန်းမင်းကြီးကမူ ဧည့်သည်တော် များအား အမေရိကန်နိုင်ငံအကြောင်း၊ အမေရိကန်နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတို့၏ ကိုးကွယ်ယုံကြည်မှုရိုးရာဓလေ့အကြောင်းနှင့် မြန်မာလူမျိုးတို့ ကိုးကွယ်ယုံ ကြည်သော ဗုဒ္ဓဘာသာအပေါ် အမေရိကန်လူမျိုးများက မည်သို့သဘော ထားပုံများကို စကားပြန်မှတစ်ဆင့် မေးခဲ့သည်။ အမေရိကန်အစိုးရမှ စေလွှတ် သော သံတမန်များက ဆက်သသည့် လက်ဆောင်များအတွက် အလွန် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာရှိကြောင်း မိန့်ကြားပြီး ဧည့်သည်တော်များအား တည် ဆောက်ပြီးစ နန်းမြို့အတွင်းရှိ အဆောက်အအုံများ၊ ဘုရင့်ရွှေတိုက်အတွင်း အစဉ်အဆက် သိမ်းဆည်းထားသော အမျိုးမျိုး ထူးဆန်းသည့် ပစ္စည်းများ တို့လည်း ပြသသည်။ သို့သော် ဆင်ဖြူတော်ကိုမူ ပြသနိုင်ခြင်းမရှိသဖြင့် ဧည့်သည်တော်များအား ပြသခြင်းမပြုနိုင်ကြောင်း လိုက်လံပြသည့် မှူး တော်များက ရှင်းပြသည်။

နန်းမြို့တော်သစ်သို့မပြောင်းရွှေ့မီကမူ ဆင်ဖြူတော်မှာ ဧရာထောင်း၍ ဆေးဆုံးခဲ့ပြီ ဖြစ်၏။ မုတ်တမ်းများအရ ဆင်ဖြူရုပ်အလောင်းကို မင်းခမ်း မင်းနားဖြင့် နိုင်ငံတော်ချာပနအခမ်းအနားဖြင့် ကျင်းပပြီး မီးသပြုဟ်တော် မူသည်ဟုလည်း ဧည့်သည်တော်များအားရှင်းပြပြီး ဆင်ဖြူတော်၏အရိုး များအား ဌာပနာ၍ စေတီတော်တစ်ဆူ တည်ထားခဲ့ပုံများကို ရှင်းလင်းပြ သည်။ မဒမ်ရွာဆယ်ဒီနီဂါ၏ ပြောပြချက်အရ မင်းတုန်းမင်းကြီး၏ လက်

ထက်တော်ကြီးအခါတွင် ချင်းတွင်းမြစ်ဖျားဒေသမှ နယ်စားတစ်ဦးသည် ဆင်ဖြူတော်တစ်ကောင်အား ဖမ်းဆီးရမိသဖြင့် မင်းတုန်းမင်းကြီးအား ဆက်သသည်ဟုလည်း ကျွန်တော်တို့ သိရ၏။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါကျေးဇူးကြောင့် ရတနာပုံခေတ်လက်ထက်တော်ကြီး အကြောင်း အသင့်အတင့် သိခွင့်ရခဲ့သည်။

ကျွန်တော်သည် အခန်း (၃) တွင် မန္တလေးမြို့တော်အကြောင်းနှင့် တောနာပုံခေတ်အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ကျွန်တော် လက်လှမ်းမီသလောက် ဗုဒ္ဓဗေဒတိရစ္ဆာန်သော စာအုပ်စာတမ်းများမှ လည်းကောင်း၊ မန္တလေးမြို့ ဘုရားတော်ကျောင်းရာရပ်ကွက်တွင် ပိုးထည်ဆိုင်ဖွင့်ထားသော ပြင်သစ်-ရှမ်းကပြား အမျိုးသမီး မဒမ်မွာဆယ်ဒီနီဂါ ပြောပြချက်များမှ အချက်အလက်များကို နော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခန်းတွင် မြန်မာတို့၏ နတ်ကိုးကွယ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ကျွန်တော် လေ့လာ မှတ်သားထားသလောက် ရေးသားဖော်ပြ နေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် 'နတ်' ဟူသော ဝေါဟာရကို ထင်ရှားစေရန် အချက်နှစ်ချက်ရှိသည်ဟု နားလည်ထားပါသည်။

ပထမဆုံး 'နတ်' ဟူသည်မှာ နတ်ပြည်(၆)ထပ်တွင် စိုးစံနေသော နတ်များကို ဆိုလိုပါသည်။ အထူးသဖြင့် ရှင်ဘုရင်များကုသိုလ်ကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံသူများ ကွယ်လွန်သောအခါ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော နတ်ပြည် (၆)ထပ်တွင် နတ်သား၊ နတ်သမီးများအဖြစ် စံစားကြရသည်ဟု ဆို၏။ အခြားနတ်များမှာမူ ထိုနတ်များနှင့်မတူ အိမ်စောင့်နတ်၊ ရွာစောင့်နတ်၊ မြို့ စောင့်နတ်၊ နယ်စောင့်နတ်၊ မိုးနတ်သား၊ လေနတ်သား၊ သစ်တော စောင့်နတ်များ ဖြစ်သည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့သည် အနောက်တိုင်းသားများ နှင့်မတူ ထိုနတ်တို့ကို ကိုးကွယ် ယုံကြည်ကြ၏။

အမှန်အားဖြင့် နတ်ကို ယုံကြည်ခြင်းသည် မြန်မာအမျိုးသားအားလုံး နှင့် သက်ဆိုင်သောကိစ္စ မဟုတ်သော်လည်း နတ်ကိုးကွယ်ယုံကြည်သူတို့ ကမူ နတ်များသည် ကိုးကွယ်ထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်များဟု သတ်မှတ်ထားကြ သည်။ နတ်ကိုးကွယ်သူများကမူ နတ်တို့သည် ကောင်းကျိုးများထက် ဆိုးကျိုးများသာ ပေးတတ်သည်ဟု ထာဝစဉ် ယုံကြည်ထားကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ အစဉ်ကြောက်နေရသူများဟု မှတ်သားကြ၏။ ဤသို့ ဆိုးကျိုး မလေးနိုင်ရန် နတ်များကို ပူဇော်ပေးသကြရသည်။ ယင်းသို့ ပူဇော်ပေးသရာ တွင် အစဉ်အလာ သက်ကြီးဝါကြီးသူများ ပြောပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဓလေ့

ထုံးစံနှင့်အညီ ပူဇော်ပ၊သကြရသည်။ နတ်ကိုးကွယ်ခြင်းမပြုသူများကမူ နတ်တို့နှင့်ပတ်သက်လိုခြင်းမရှိဘဲ ခပ်ကင်းကင်းခပ်ကွာကွာနေကြသည်။

သစ်ပင်စောင့်နတ်၊ တောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်၊ ရေကန်စောင့်နတ်၊ မြစ်စောင့်နတ်တို့ကိုလည်း ပူဇော်ပ၊သမှုများ ရှိပေသည်။ ထိုသို့ နတ်ကိုးကွယ်မှုသည် ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် ဆန့်ကျင်သည်ဟုဆိုကာ ခပ်ကင်းကင်း နေကြသူများရှိသကဲ့သို့ နတ်ကိုးကွယ်သူများတွင် ခေတ်ပညာတတ် အမျိုးသားအမျိုးသမီးများလည်း ရှိနေသည်ကို အံ့သြဖွယ်တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကျေးရွာတိုင်း၏အစွန်တွင် နတ်စင်များရှိကြပါသည်။ [နောင်အခါ ကျွန်တော်သည် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်(ဒုရဲမှူး)အဖြစ် လည်းကောင်း၊ ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး (ယခု-ခရိုင်ရဲမှူးကြီး) အဖြစ် လည်းကောင်း မြန်မာနိုင်ငံ တစ်နံ့တစ်လျား တာဝန်အရ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ရသောအခါ ကျေးရွာတိုင်းလိုလို နတ်စင်များ တွေ့ရ၏။] သို့သော် ကျေးရွာဖွံ့ဖြိုးမှုအပေါ်မူတည်၍ နတ်စင်အကြီး၊ အသေးရှိကြ၏။ အချို့ စီးပွားရေးမပွံ့ဖြိုးသော ကျေးရွာများတွင်းရှိ နတ်စင်အများမှာ သေးငယ်ကြသော်လည်း စီးပွားရေးကောင်းမွန်သောရွာများတွင်မူ နတ်စင်ကြီးများကို ခမ်းခမ်းနားနား တွေ့ရလေ့ရှိသည်။ ထိုကြီးမားသောနတ်စင်ကြီးများရှိသော ကျေးရွာများတွင် သတ်မှတ်ထားသော အချိန်အခါတွင် နတ်ပွဲများ ကျင်းပလေ့ရှိ၏။ မှတ်တမ်းများအရ ကိုယ်စောင့်နတ် (၁၂) ပါး ရှိသည်ဟု သိရသည်။ (၆) ပါးမှာ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်ဖြစ်ပြီး ကျန် (၆) ပါးမှာ နတ်ဆိုးများ ဖြစ်၏။ ထိုနတ်များသည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စောင့်ကြည့်နေကြပြီး တစ်ဦးအများကို တစ်ဦးက အနိုင်ယူရန် ထာဝစဉ် စိတ်ကူးနေကြသည်ဟု ဆိုသည်။

ကျွန်တော် လေ့လာ သိရှိရသည့် နတ်များအနက် လူအများလေးစားကြည့်ညှိဆုံးသောနတ်မှာ အိမ်စောင့်နတ်ဖြစ်၍ မင်းမဟာဂီရီဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အိမ်တွင်းနတ်ဟူ၍ လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ လေးစားသောအားဖြင့် အချို့အိမ်များတွင် အိမ်ခေါင်တိုင်များကို ပိတ်ဖြူ၊ ပိတ်နီ စည်းထားသည်ကိုတွေ့ရပြီး အိမ်တွင်းနတ်သည် ထိုခေါင်တိုင်တွင်စံနေသည်ဟု ဆိုကြ၏။ အချို့ကမူ အိမ်တွင်းအနီးဆွဲထားလေ့ ရှိသည်။ ထိုအနီးသီးဆွဲထားခြင်းသည် မဟာဂီရီနတ်ကို ပူဇော်ပ၊သထားခြင်း ဖြစ်သည်ဟုလည်း သိရ၏။ အိမ်တွင်းနတ်သည် အိမ်တွင်းကျရောက်မည့် ဘေးအန္တရာယ်များကို ကာကွယ်၍ ညအချိန်မတော်လာလေ့ရှိသော လူဆိုးသူခိုးများအားလည်း မောင်းနှင်ထုတ်သည်ဟု အယူရှိကြ၏။

တစ်ခါတစ်ရံတွင် ရောဂါဝေဒနာကပ်ဆိုးများ ကျရောက်လေ့ရှိရာ ကျေးရွာသူကျေးရွာသားအများသည် ရွာစောင့်နတ်များကို အထူး ပူဇော်

ပ၊သပွဲများ ကျင်းပပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ထိုရောဂါဝေဒနာဆိုးများမှ ကင်းဝေးနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ အချို့ ကျေးလက်ဒေသများတွင် ပလိပ်ရောဂါဝေဒနာနှင့် ကျောက်ရောဂါဝေဒနာများ အခါအားလျော်စွာဖြစ်ပွားလေ့ရှိရာ ဤကဲ့သို့ဖြစ်ပွားခြင်းသည် နတ်ဆိုးများ၊ မကောင်းဆိုးဝါးများ ဘပ်ရောက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု အစွဲအလမ်းရှိရာ ထိုမကောင်းဆိုးဝါးများ ထွက်ခွာသွားစေရန် ရွာစောင့်နတ်၊ နယ်စောင့်နတ်များကို ပူဇော်ခြင်း၊ ဘုန်းတော်ကြီးများကို ပင့်ဖိတ်၍ ဘုရားဒေသနာတော်များကို ရွတ်ဆိုခြင်းများလည်း ပြုလုပ်ကြပြီး တစ်ခါတစ်ရံ မိမိတို့ကျေးရွာအတွင်းမှ မကောင်းဆိုးဝါးများထွက်သွားစေရန် ကလတက်များ၊ သံပဲများ စသည်တို့ကို ထုရိုက်၍ ဆူဆူညံ့ပြုလုပ်လေ့ရှိရာ ဤကဲ့သို့ ပြုလုပ်ခြင်းကို တောထုတ်သည်ဟု ခေါ်ကြ၏။

နတ်များအားလုံးသည် ရုပ်ရွာဒေသများနှင့် ပတ်သက် ဆက်သွယ်နေကြရာ သူတို့၏ ထင်ပေါ်ကျော်ကြားမှုမှာ ဒေသအပေါ် မူတည်သည်။ သို့သော် အချို့နတ်များမှာမူ မြို့များ၊ ရွာများ၊ နယ်များနှင့် ပတ်သက်ခြင်း ခန့်ကြဲ။ ထိုနတ်တို့သည်လည်း အခြားနတ်များနည်းတူ ဆိုးကျိုးများပေးတတ်သည်ဟုလည်း ယုံကြည်ကြ၏။ ကျွန်တော် သိရသလောက် မြန်မာလူမျိုးတစ်ယောက် ခရီးထွက်တော့မည်ဆိုပါက သူဖြတ်သန်းသွားရမည့် ခရီးတစ်လျှောက် တွေ့ဆုံရမည့်နတ်များ၏ ဗြိုဠ်ငှက်မိမိစေရန် ခရီးထွက်ခရီးတွင် လှည်းဦး၊ လှေဦးများတွင် သပြေရွက်များ၊ ငှက်ပျောဖီးများချိတ်၍ ပ၊သကြရသည်။ ရေလုပ်သားများသည် လည်းကောင်း၊ သစ်ခုတ်သမားများသည် လည်းကောင်း၊ တောလိုက်မုဆိုးများသည် လည်းကောင်း ခရီးထွက်ခွာခါနီး မိမိတို့ရိုးရာနတ်များကို ပူဇော်ပ၊သကြပြီး ၎င်းတို့ခရီးတွင် တွေ့ရသော သစ်ပင်ကြီးများတွေ့ပါက လက်ဖက်၊ ကွမ်းယာများဖြင့် ပူဇော်ပ၊သလေ့ရှိကြသည်။

မိမိတို့ဝယ်ယူထားသော လှည်း၊ လှေ၊ မော်တော်ကား စသည်တို့ကို နတ်ပြုသည့်အလေ့လည်း ရှိသည်။ ထိုလှည်း၊ လှေ၊ မော်တော်ကားများကို မြို့တော်ရှင်၊ ရွာတော်ရှင်နှင့် အချို့သက်ဆိုင်ရာနတ်ကွန်းများတွင် ပြသကြသည်။ အချို့နတ်များမှာမူ တိုင်းသိပြည်သိ နာမည်ကျော်ကြသည်။ သာဓကအားဖြင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်တွင် ဦးရှင်ကြီးနတ်မှာ အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သည်။ ရေလုပ်သားများသာမက အခြားပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း ပူဇော်ပ၊သကြသည်။ ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးတွင်မူ ပဲခူးမယ်တော်ကြီးနှင့် မန္တလေး အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းတွင်မူ ဦးရှင်ကြီးနတ်မှာ နာမည်ကျော်ကြားသူများ၏။

အခြား လူအများလေးစားကြသောနတ်များမှာ သစ်ပင်ကြီးများတွင် စံပျော်ကြသော ရုက္ခစိုးနတ်များ ဖြစ်သည်။ မြန်မာအများသည် အလွန်ကြီးမားသော သစ်ပင်ကြီးများဖြစ်သော လက်ပံပင်၊ ပျောက်ဆိတ်ပင်၊ သောင်ပင်ကြီးများတွင် ရုက္ခစိုးများရှိသည်ဟု ယူဆကာ မိမိတို့ စားဦးစားဖျားကို ပူဇော်ပ၊ သလေ့ရှိကြသည်။ အချို့ကမူ လူတစ်ယောက်သည် အသေဆိုးနှင့်သေဆုံးပါက သို့မဟုတ် အသတ်ခံရပါက ထိုသူသေသောနေရာတွင် နတ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

နတ်များကို ပူဇော်ပ၊ သရာတွင် ဦးဆောင်သည့် နတ်ဝင်သည် သို့မဟုတ် နတ်ကတော်များ ရှိကြ၏။ သူတို့သည် နတ်ပွဲများတွင် ကခုန်ခြင်းဖြင့် ပူဇော်ပ၊ သကြပြီး သူတို့သည် နတ်များ၏အကူအညီနှင့် ရှေ့ကြိုတင်ဖြစ်မည်ကို ဟောပြောနိုင်ကြသည်ဟု ယုံကြည်ထားကြ၏။ အချို့လူများကလည်း မိမိတို့လုပ်ငန်းဆောင်တာများ အောင်မြင်မှု ရှိ၊ မရှိ၊ မိမိတို့ မည်သည့်အရပ်ဒေသသို့ သွားရောက်လျှင် ကောင်းမည်၊ မိမိတို့တွင် စွဲကပ်နေသော ရောဂါဝေဒနာများ ပျောက်ကင်းအောင် မည်သို့ ဆောင်ရွက်ရမည်၊ မည်သို့ ပူဇော်ပ၊ သရမည်၊ မည်သို့သော ဓာတ်စာများကို စားရမည် စသည်တို့ကိုလည်း နတ်ကတော်များက ပြောဟောနိုင်သည်ဟု ယူဆကြ၏။

မြန်မာအမျိုးသားများသည် အတိတ်နိမိတ်၊ တဘောင်စနည်းများကိုလည်း ယုံကြည်ကြသည်။ သာဓကအားဖြင့် ခရီးထွက်ရာတွင် မှီများကို တွေ့ရပါက ထူးထူးခြားခြား ကံကောင်းသောနိမိတ် ဖြစ်သည်။ မိမိ၏အကြံအစည်များ အောင်မြင်မည်ဟု ဆိုသည်။ အကယ်၍ မိမိတို့ သွားလာနေသောခရီးတွင် မြေတစ်ကောင် ဖြတ်သွားခြင်းကို တွေ့ရပါက မိမိလုပ်ဆောင်ရမည့် လုပ်ငန်းတာဝန်များ၊ အဟန့်အတား၊ အနှောင့်အယှက်နှင့်ကြုံရသည်ဟု ဆိုသည်။ ငှက်ဆိုးများမြည်ခြင်း၊ မီးကွက်များမြည်ခြင်း စသည်တို့ကိုလည်း အတိတ်နိမိတ်ကောက်ယူကြလေ့ ရှိ၏။ မိမိတို့ကိုယ်ခန္ဓာမှ အသားလွပ်သည်ကိုပင် အတိတ်နိမိတ်ကောက်ယူမှုများအကြောင်းကိုလည်း မှတ်သားခဲ့ရ၏။

ထို့အတူ အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများတွင် ရှေးပဝေသဏီက ယုံကြည်ခဲ့သော စုန်း၊ ကဝေများ၊ လောကီပညာရှင်များကိုလည်း အထိုက်အလျောက် ယုံကြည်ကြသည်။ စုန်း၊ ကဝေများသည် လူအများကို ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးပေးနိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ဝေးလံခေါင်သော ကျေးလက်ဒေသများတွင် စုန်း ကဝေဟု သံသယရှိသူ၊ သင်္ကာမကင်းသူများအား ကျေးရွာမှ နှင်ထုတ်ခြင်း၊ အကြမ်းဖက်ရိုက်နှက်ခြင်းများ ပြုကြလေ့ရှိ၏။ ကျွန်တော် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် အညာဒေသ၌ တာဝန်ထမ်းဆောင်နေ

စဉ် ဤကဲ့သို့ အကြမ်းဖက်ရိုက်နှက်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေး၍ တရားဥပဒေအတိုင်း အရေးယူခဲ့ရသည်များ ရှိခဲ့သည်။ အချို့ကျေးရွာများတွင် ဇနီးဟု သင်္ကာမကင်းဖြစ်သူများအား သတ်ဖြတ်ကြသည့် အမှုအခင်းများ ရှိခဲ့ဖူး၏။ ဤကဲ့သို့ လူအများအား ဘေးအန္တရာယ်ပေးနိုင်သော လောကီပညာရှင်များရှိသကဲ့သို့ လူအများအား ချမ်းသာကြွယ်ဝစေခြင်း၊ စိတ်ပျော်ရွှင်စေခြင်း၊ လူမှုဒုက္ခအပေါင်းမှ ကင်းဝေးစေသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများရှိသူဟုလည်း ဆိုကြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များအား လေးမျိုးလေးစား ခွဲခြားနိုင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

- (၁) ပြဒါးဝိဇ္ဇာ၊
- (၂) သံဝိဇ္ဇာ၊
- (၃) ဆေးဝိဇ္ဇာ၊
- (၄) အင်းဝိဇ္ဇာ စသည်တို့ ဖြစ်၏။

ပုံပြင်ဒဏ္ဍာရီနှင့် သူပြောကိုယ်ပြော ပါးစပ်ပြောသမိုင်းများအရ ရှေးခေတ် ပုဂံနေပြည်တော်ကြီး ချမ်းသာကြွယ်ဝ၍ ဘုရားပုထိုး အမြောက်အမြား တည်ထားနိုင်ခြင်းမှာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ မ၊ စခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ အင်းများ၏ ထူးခြားသော အစွမ်းသတ္တိကို ယုံကြည်သူများထံမှ ကြားသိရသောသတင်းများအရ အထူးစီရင်ထားသောအင်းကို ကိုင်ထားခြင်းဖြင့် မိမိ မီးလောင်စေသော အိမ်တစ်လုံးကို မီးလောင်စေသည်ဟု သိရသည်။ သူပြောကိုယ်ပြောသတင်းများအရ အင်းချထားသော ကျောက်ဘုံးတစ်တုံးသည် ရေတွင်မနစ်နိုင်ဟူ၍ပင် ဆိုကြသည်။ အချို့အင်းများမှာမူ လူများကိုဒုက္ခကျရောက်စေသကဲ့သို့ အချို့အင်းများမှာ လူတို့အား ကျရောက်သည့်ဘေးအန္တရာယ်မှ ကင်းဝေးစေသည်ဟု သိရသည်။ ကျွန်တော် လေ့လာမှတ်သားထားသော မှတ်တမ်းများအရဆိုရလျှင် အာရှတိုက်တွင် ရှေးပဝေသဏီက စိုးစံခဲ့သော ရှင်ဘုရင်တိုင်းလိုလို မသေဆေး၊ ကိုယ်ပျောက်ဆေး၊ အဟန့်ဆေး၊ ကိုယ်ခံနှင့် ဓားပြီး၊ သေနတ်ပြီးဆေးများကို ယုံကြည်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့သော ဆေးဝါး၊ အင်း၊ မန္တရားတို့ကို ပေးစွမ်းနိုင်သော ရသေ့ရှစ်သောင်း ဆရာရှင်များသည်လည်း အထက်ဖော်ပြပါ ဆေးဝါးမန္တရားများကို ယုံကြည်ကြ၏။

ဤသို့ ယုံကြည်သည်မှာ မဆန်းပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကမ္ဘာ့သမိုင်းတွင် လျှမ်းလျှမ်းတောက် ကျော်ကြားခဲ့သော ဂျင်ဂျစ်ခန်ဘုရင်ကြီးမှာ ခရစ်နှစ် ၁၂၁၉ ခုနှစ်ခန့်က အဂ္ဂိရတ်ဆရာကြီး ချင်ချွမ်းကို သူ့နန်းမဆောင်သို့ ပင့်ဆောင်၍ ဆေးဝါးမန္တရားများဖြင့် သူ့ဘေးအန္တရာယ်များမှ လွတ်တင်းအောင် စီမံစေသည်ဟု ဆိုထားရာ မြန်မာဘုရင်နှင့် ပြည်သူလူထု

အများ ဤကဲ့သို့ အစီအရင်အဟန့်အတားများကို လက်ခံ ယုံကြည်သည်မှာ မဆန်းဟုဆိုရမည် ဖြစ်၏။ အထက်ဖော်ပြပါ ထိုးခုတ်၊ ပစ်ခတ်လျှင် မထိမရှနိုင်သော စားပြီး ဆေး၊ သေနတ်ပြီးဆေး၊ ရှိမ်းဆာယာပိုမောက်သည့် ကိုယ်ပျောက်နိုင်ဆေးများကို ဥရောပတိုက်ရှိ ရှင်ဘုရင်များကလည်း လိုလားကြသည်ကို မှတ်တမ်းများအရ သိရသဖြင့် လောကီလွန်၊ သဘာဝလွန်ကိစ္စ ရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ယုံကြည်ကြသည်မှာ မဆန်းပေ။

ထို့ပြင် မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ဥစ္စာစောင့်များရှိသည်ကိုလည်း ယုံကြည်ကြ၏။ သူတို့၏ ဝိညာဉ်များသည် သူတို့သေလွန်ခြင်းမရှိခင်က စုဆောင်းထားသော ရတနာရွှေငွေများကို စွဲလမ်းတပ်မက်သဖြင့် ကွယ်လွန်သည့်အခါများတွင် ထိုရတနာပစ္စည်းများကို အခြားသူများ လွယ်လွယ်ကူကူနှင့်မရရှိနိုင်အောင် စောင့်ရှောက်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ သူပြောကိုယ်ပြော ဒဏ္ဍာရီများတွင် လောကီဆရာဆိုသူများက ဥစ္စာစောင့်များအား ဆေးဝါး မန္တန်ဖြင့် ထိန်းချုပ်ထားပြီး ရတနာပစ္စည်းများကို တောင်းယူကြသည်ဟု သိရ၏။ သို့သော် တစ်ခါတစ်ရံ လောကီဆရာများ စည်းကမ်းချိုးဖောက်သဖြင့် ဘေးဒုက္ခတွေ့ကြရသည်လည်းရှိသည်ဟု သိရ၏။ အချို့ လောကီဆရာများမှာ ဥစ္စာစောင့်ကို နိုင်အောင်မဆောင်ရွက်နိုင်သဖြင့် ရူးသွပ်သွားကြသည်ဟူ၍လည်း ဆိုကြသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာကောင်းသောဖြစ်ရပ်များဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့သည် နတ်တို့အား လေးလေးစားစား ယုံကြည်ကြသည့်အကြောင်း ရေးသားဖော်ပြပြီး ဖြစ်ခဲ့သည်။ ယခု ရေးသား ဖော်ပြမည့် အကြောင်းအရာမှာ တစ္ဆေ၊ နာနာဘာဝ စသော တမလွန်ဘုံသားများကို မြင်ရသည်၊ ထိုဘုံသားများ ခြောက်လှန်သည်ကို ကြုံတွေ့ရသည်၊ ထိုဘုံသားများ ကိုယ်ထင်ပြသည်ကို မြင်ရသည်၊ ထိုဘုံသားတို့နှင့် ဆက်သွယ်နိုင်သည်၊ ထိုဘုံသားတို့၏အံ့ကိုရသည်ဟုလည်း ယုံကြည်ထားသည့် အချက်အကြောင်း ဖြစ်၏။ တစ်ခါတစ်ရံ ထိုဘုံသားတို့ လူကိုဝင်ပူးသည်ဟုလည်း အယူရှိကြသည်။ ဤကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်းကို နာနာဘာဝတို့ပူးဝင်သည်၊ အပမိုသည်ဟု ပြောစမှတ်ပြုကြ၏။ အမှန်အားဖြင့် ဤအယူအဆမှာ မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတည်းသာ တွေ့ရသောအယူအဆ မဟုတ်ပါ။ ရှေးပေသဏီမှစ၍ ကမ္ဘာနိုင်ငံရှိ လူတို့၏ အစဉ်အလာ ယုံကြည်ချက်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အနောက်တိုင်းနိုင်ငံအသီးသီးတွင် ဤကဲ့သို့ တစ္ဆေခြောက်သည်၊ နာနာဘာဝတို့ဝင်ပူးသည် ဆိုသော ခိုင်မာသော သာဓကများ တွေ့ကြရပါသည်။ ဤကဲ့သို့ တစ္ဆေ၊ နာနာဘာဝတို့ ခြောက်လှန်သည် ဆိုခြင်းများကို သိပ္ပံပညာသည်သာ ပထမ၊ သိပ္ပံပညာသည်သာ အမှန်

ဘုရားဟု ယူဆထားသူများအဖို့ လက်ခံယုံကြည်ရန် ခဲယဉ်းကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုတစ္ဆေခြောက်သည်ဆိုသော အချို့ဖြစ်ရပ်များမှာ ပြောပြသူများ၏ ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်များ မဟုတ်ကြဘဲ သူပြောကိုယ်ပြော တစ်ဆင့်စကားများသာဖြစ်ကြပြီး ထိုအစဉ်အလာမှတ်သားမှုကို ချဲ့ထွင်ပြောကြားမှုများလည်းရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အချို့သာဓကများမူ အထောက်အထား ခိုင်လုံသည်သာမက တစ္ဆေခြောက်လှန်ခြင်းခံရသူဟု ဆိုသူများမှာလည်း လူအများ လေးစားကြည့်ညှိရသော ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ကြ၍ မဟုတ်မမှန် လုပ်ကြံပြောဆိုမည့်သူများမဟုတ်ဟု ယူဆဖွယ်ဖြစ်သည်။

အချို့မနောသုတေသီများကမူ တစ္ဆေခြောက်လှန်သည်ကို ကြုံတွေ့ရသည် သို့မဟုတ် တစ္ဆေကိုယ်ထင်ပြသည်ကို မြင်ရသည်ဆိုခြင်းမှာ စိတ်အာရုံလွှဲမှားထင်မှုသာ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ဆိုကြပြန်၏။ သို့သော် တစ္ဆေခြောက်လှန်ခြင်းခံရသည်ဟုဆိုသူများမှာ တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်း မဟုတ်ကြဘဲ လူစုလူဝေးဖြင့် မြင်တွေ့ကြရသည်ဟုဆိုပြန်ရာ စိတ်အာရုံလွှဲမှားမှု ဖြစ်နိုင်စရာအကြောင်း မရှိပေ။ သို့ဖြစ်၍ တစ္ဆေအမှန်တကယ် ရှိ၊ မရှိ၊ ကွယ်လွန်သူတို့ ကိုယ်ထင်ပြခြင်း ဟုတ်၊ မဟုတ် ဆိုသည့် ပြဿနာမှာ ယခုမှ ပေါ်ပေါက်လာသော ရွှေကြာပင် မဟုတ်ပေ။ ရှေးပေသဏီကစ၍ ယနေ့အထိ အငြင်းပွားပြီး၊ ပွားဆဲဖြစ်သော ပြဿနာတစ်ရပ် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ တစ္ဆေခြောက်လှန်ခြင်းခံရပါသည်ဆိုသောသူများအနေဖြင့် တစ္ဆေဆိုသည်ကို လက်တွေ့ လက်ဆုပ်လက်ကိုင်မပြုနိုင်သဖြင့် လည်းကောင်း၊ သဘာဝကျကျ လူအများ လက်ခံလာနိုင်ရန် အဖြေမပေးနိုင်သဖြင့် လည်းကောင်း မဖြေရှင်းနိုင်သေးသောပဟေဠိတစ်ပုဒ် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

ခရစ်နှစ် ၁၈၅၂ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ၌ တည်ထောင်ခဲ့သော ဗြိတိသျှ မနောသုတေသနအသင်းသည် အထက်ဖော်ပြပါကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ နေ့စဉ် သိပ္ပံနည်းကျလေ့လာပြီး တစ္ဆေနှင့်ပတ်သက်သော သုတေသနပြုချက်ကို ထုတ်ဖော် ပြောကြားခဲ့၏။ ထိုမှတ်တမ်းအရ တစ္ဆေဆိုသည်မှာ လူအများ ထင်မြင်သကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ အမာခံရပ်ခြံကင်းခဲ့သောအရာ ဖြစ်၏။ တစ္ဆေကို ထိတွေ့၍လည်းမရ၊ ဖမ်းဆီး၍မရ။ ၎င်းသည် ရုတ်တရက် ပေါ်လာတတ်၏။ ရုတ်တရက် မိနစ်ပိုင်းအတွင်းလည်း ပျောက်ကွယ်သွားတတ်၍ စောင့်နေသော်လည်း ပေါ်လာလိုမှပေါ်လာလေ့ရှိ၏။ သော့အထပ်ထပ်ခတ်ထားသော အခန်းအတွင်း၌လည်း ပေါ်လာလေ့ရှိသည်။ သူ့ကိုလည်း ဓာတ်ပုံရိုက်မရ။ သူ့ခြေသံနှင့် အခြားအသံဗလံများကိုလည်း အသံဖမ်းစက်ဖြင့် ဖမ်းယူရရှိထားခြင်း မရှိဟု သိရ၏။ သို့သော် ယင်းသုတေသနပြုချက်များအရ

တစ္ဆေ ဆိုသည်မှာ မကြာသေးမီက သေဆုံးသွားသူ၏ သဏ္ဍာန်မဟုတ်ဘဲ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်းများစွာက သေဆုံးသူ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်နေသည်ကို လည်း တွေ့ရသည်။ သူတို့သည် သက်ရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဆက်သွယ်လိုသည့် အကြောင်း ရှိကောင်းရှိမည်ဟု ယူဆရဖွယ် ရှိ၏။

တစ္ဆေနှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာများကို ဤမျှ ရှည်လျားစွာ ရေးသားဖော်ပြနေခြင်းသည် အကြောင်းရှိပါသည်။ ရဲသိပ္ပံတွင် တက်ရောက် သင်ကြားနေရစဉ် သဘာဝလွန်၊ လောကီလွန်တစ္ဆေခြောက်လွန်မှုနှင့် ကြုံရသည့်ဖြစ်ရပ်ကို စာဖတ်သူများအား တင်ပြလိုသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ရှေ့အခန်းတွင် မန္တလေးရဲသိပ္ပံ၏ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ရေးသားဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ရဲသိပ္ပံသို့ရောက်ရှိပြီး (၆)လခန့် ကြာမြင့်လာသောအခါ သင်တန်းတက်နေသော အရာရှိများက တညီတညွတ်တည်း ကျွန်တော့်အား အရာရှိရိပ်သာ စားသောက်ရေးနှင့် သာရေး၊ နာရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခဲ့ကြ၏။

ဤတာဝန်မှာ အတော်ကြီးလေးသောတာဝန် ဖြစ်ပါသည်။ အရာရှိရိပ်သာတွင် နေထိုင်ကြသော အရာရှိအားလုံး၏ စားသောက်ရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ သက်သာချောင်ချိရေးကို တာဝန်ယူရပြီး သင်တန်းသားများအား စနစ်တကျ နေရာချထားရေးကိုပါ တာဝန်ယူရ၏။ မန္တလေးရဲသိပ္ပံအရာရှိရိပ်သာ၏ အခြေအနေ စသည်တို့ကိုလည်း လေ့လာခွင့်ရသည်။ အရာရှိရိပ်သာရှိ သန့်ရှင်းရေးဆောင်ရွက်ရသူများမှ စားဖိုမှူးအထိ ခင်မင်လာခဲ့၏။ အရာရှိရိပ်သာအကြောင်းပြောပြသော သူပြောကိုယ်ပြော ပါးစပ်ပြော သမိုင်းများမှာလည်း နားမဆုံအောင်ကြားခဲ့ရ၏။ ကျွန်တော်၏ မြန်မာဘာသာပြုဆရာ ဦးဘိုးသစ်၏ကျေးဇူးကြောင့် မြန်မာဘာသာကို အတော်အသင့် ရေးနိုင်၊ ပြောနိုင်၊ ဖတ်နိုင်သဖြင့် အရာရှိရိပ်သာအမှုထမ်းများနှင့် ဝင်ဆုံသူလည်း ဖြစ်လာရာ ရိပ်သာတွင် ရိပ်သာဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် အစဉ်အဆက် ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ရဲအရာရှိများ၏ အားနည်းချက်များနှင့် ကျွန်တော့်ထက် အားသာချက်များကိုပါ သိခွင့်ရခဲ့၏။

ကျွန်တော်တို့ သင်တန်းတက်ရောက်ရန် ရဲသိပ္ပံသို့ရောက်သည့်နေ့မှစ၍ ထူးဆန်းသော သတင်းတစ်ခုကို သိထားမိ၏။ ရဲသိပ္ပံအပေါ်ထပ်တွင် သင်တန်းသားများအတွက် တစ်ယောက်ခန်းအလွတ်များ ရှိနေသည်။ သို့သော် ထိုအပေါ်ထပ်ခန်းများတွင် မည်သည့်ရဲအရာရှိမျှ နေထိုင်ခြင်းမပြုကြ။ အခန်းများကို သော့ခတ်ထားခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်က အတည်မပြုနိုင်သော သူပြောကိုယ်ပြောသတင်းများအရ လွန်ခဲ့သောတစ်နှစ်ခန့်က အင်္ဂလန်မှ သင်တန်းတက်ရောက်ရန်လာသော သင်တန်းသားတစ်ဦးသည် ပူဆွေး

သောကရောက်သည့်ဒဏ်ကို ကြုံကြုံမခိုင်နိုင်ရကား သူ့ခြောက်လုံးပြူးသေနတ်ကို ပါးစပ်အတွင်းထည့်၍ မောင်းဖြုတ်ကာ သေကြောင်းကြံစည်ခဲ့သည်ဟု သိရ၏။ ထိုသေဆုံးသူအရာရှိ၏ ဝိညာဉ်သည် သူ့ခေတ္တနေထိုင်ခဲ့သောအိပ်ခန်းအား စွဲကပ်သွားခဲ့ရာမှ ဤအခန်းတွင် လာရောက် အိပ်စက်သူများအား ခြောက်လွန်သည်ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ရဲသိပ္ပံအပေါ်ထပ်သို့ တက်သော လှေကားထိပ်တွင် ထိုသေဆုံးသူရဲအရာရှိ ကိုယ်ထင်ပြခြင်းကို မြင်ကြရသည်ဆိုသောသတင်း၊ ရဲသိပ္ပံအပေါ်ထပ်အိပ်ခန်းများရှေ့ရှိ စင်္ကြံတွင် လူတစ်ယောက် ခြေဖွနင်း၍ လမ်းလျှောက်နေသည်ဆိုသော သတင်းများလည်း ထွက်လာခဲ့၏။

ကျွန်တော်သည် ကွယ်လွန်သူများ ခြောက်လွန်သည်၊ ကိုယ်ထင်ပြသည် ဆိုသော လောကီလွန်ဖြစ်ရပ်များကို တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှ မတွေ့ဘူးပါ။ တစ္ဆေ သို့မဟုတ် နာနာဘာဝ ဆိုသည်မှာ ရှိကောင်းရှိပါမည်။ ရှိသည်ထက် ဦးမိုချဲ့ထွင်ပြောခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ထင်မှတ်ပါသည်။ တစ္ဆေခြောက်လွန်သည်ဆိုသည်မှာ လင်းနွဲ့များ၊ ခိုများ၊ မြေကြွက်ကြီးများ၊ သစ်ကိုင်းများလေတိုးစေ့သဖြင့် အိမ်အစိုးများကို ထိခိုက်ခြင်းများကို လူတို့ဘာသာဘာဝ ချဲ့ထွင်ပြောခြင်းသာ ဖြစ်မည်ဟု မှတ်ယူထား၏။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ဗြိတိသျှ ခေတ်သုတေသနအသင်းမှ ထုတ်ပြန်သောစာတမ်းများအရ တစ္ဆေဆိုသည်မှာ ဆင်ဖိုးရိုးဖားရားချထားပြီး ခြံထည်ကြီးကိုးရိုးကားရားနှင့်မဟုတ်။ သာမန် လူတစ်ယောက်ကဲ့သို့သာ ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။

ကျွန်တော် သင်တန်းသို့ ရောက်ရှိစကပင် မိမိကိုယ်မိမိ အဆုံးစီရင်သွားသော ဗြိတိသျှအမျိုးသားသင်တန်းသားသည် ထာဝစဉ် ခြောက်လွန်နေသည်ဟု ဆိုကြသော်လည်း ကျွန်တော်နှင့်မူ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှ မကြုံခဲ့ရပေ။ ကျောင်းဆောင်အပေါ်ထပ်မှ တတောက်တောက်မြည်သံ၊ ကျောင်းဆောင် နုတ်နုတ်ကြက်အစိုးပေါ်တွင် အလွန်ကြီးမားသော သတ္တဝါတစ်ကောင် လမ်းလျှောက်သွားသည် ယူဆစရာရှိသောအသံများကို ကြားမိသည်ဟု ထင်မိသည်။ သို့သော် ထိုအသံများသည် အိုမင်းဟောင်းနွမ်းနေသော အဆောင်ကြီး၏ ထုပ်၊ လျှောက်၊ ဒိုင်း၊ မြားတို့သည် ရာသီဥတုအပြောင်းအလဲကြောင့် ဤကဲ့သို့ အသံမြည်နေခြင်းဖြစ်မည်ဟု ထင်မိသည်။ သို့သော် ကျွန်တော်နှင့် အမှတ်မထင်တွေ့ရသော မန္တလေးမြို့ပေါ်မှ မိတ်ဆွေများကမူ ထိုသတင်း နှစ်ကန်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ စုံစမ်းမေးမြန်းသည့်အခါတိုင်း ရေရေရာရာ သဘာဝကျ သောအဖြေကို ပေးနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့။ သို့ဖြစ်၍ ထိုကိစ္စကို အမှုမှာ ထင်ရှားသော်လည်း စုံစမ်းစစ်ဆေး၍ မရသေး ဆိုသော ကျွန်တော်နောင်တော်ကြီး ရဲအရာရှိကြီးများ၏ လက်သုံးအတိုင်း ထိုကိစ္စကို စိတ်ထဲ၌ လေးလေး ငင်ပင် မထားခဲ့။

နှစ်ဝက်ကျိုးလာသောနေ့တစ်နေ့တွင် ကျွန်တော့်ထံသို့ အိုင်ယာလန်နိုင်ငံသား အရာရှိတစ်ယောက် ရောက်လာသည်။ ထိုအရာရှိသည် တန်းသားမှာ ခပ်တည်တည်၊ ခပ်ထည်ထည်ပုံစံဖြစ်ပြီး စကားနည်းသူ တစ်ယောက် ဖြစ်၏။ သူသည် စားဖိုဆောင်မှူးနှင့်အတူ ကျွန်တော့်ထံသို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ သူကိုယ်တိုင် မိတ်ဆက်၏။ သူသည် အိုင်ယာလန်နိုင်ငံ ဗဗွလင်မြို့သားတစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း၊ လွန်ခဲ့သောလက ရဲသိပ္ပံသင်တန်းတက် ခွင့်ရခဲ့ပါကြောင်း၊ ယမန်နေ့ညနေမှ မန္တလေး-ရန်ကုန်စာပို့ရထားနှင့် လိုက်ပါလာခဲ့ကြောင်း၊ ရဲအရာရှိရိပ်သာအပေါ်ထပ်တွင် သင်တန်းသားတစ်ဦးမှ မရှိဟု သိရပါကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ထိုအပေါ်ထပ်သို့တက်သော လှေကားထိပ်ရှိအခန်းကို သူနေလိုပါကြောင်း စသည်ဖြင့် ပြောပြခဲ့၏။

အမှန်အတိုင်းဆိုလျှင် ဤအခန်းသည် လွန်ခဲ့သောနှစ်က မိမိကိုယ်မိမိ သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ် အဆုံးစီအရင်သွားသော အရာရှိကလေးနေခဲ့သော အခန်း ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော့်အဖို့ ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အမှန်အတိုင်း ပြောပြသင့်ပေသည်။ သို့သော် အဘယ်ကြောင့် ပြောမပြဖြစ်သည်ကို ကျွန်တော် မသိပါ။ ကျွန်တော့်အား ဈေးဂေဇက် ယုံတမ်းစကား ကောလာဟလများကို ယုံကြည်သူဟု ထင်မှတ်သွားမည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့်လည်း ထိုကိစ္စကို ဖွင့်မပြောခဲ့မိပေ။ ထိုအရာရှိ တောင်းဆိုသည့်အတိုင်း လှေကားထိပ်မှအခန်းတွင် နေရာချထားခဲ့ပါသည်။

နောက်နေ့နံနက်စောစောတွင်မူ အိုင်ယာလန်နိုင်ငံသား သင်တန်းသားအသစ်သည် ကျွန်တော့်အိပ်ခန်းတံခါးကို ခပ်ပြင်းပြင်းခေါက်လျက် ကျွန်တော့်အား လာနှိုးနေသည်ကို တွေ့ရတော့၏။ ကျွန်တော် အိမ်ခန်းမီးဖွင့်လိုက်သည်နှင့် ထိုသူမှာ ထူးထူးခြားခြား တုန်လှုပ်ချောက်ချားနေပြီး-

“အမယ်လေး၊ ခင်ဗျားတော့ ဘာမှမဖြစ်ပါဘဲကိုး။ ကြောက်စရာ သည်းတုန်ဖွယ်ရာကောင်းလိုက်တာဗျာ။ ပထမ ကျွန်တော့်အခန်းရှေ့မှာ လူတစ်ယောက် လမ်းလျှောက်သံကြားရတယ်ဗျာ။ နောက် မှေးခနဲ အိပ်ပျော်သွားတော့ အိပ်မက်ဆိုးကြီးတစ်ခုကို မြင်မက်တယ်။ လူတစ်ယောက် ကျွန်တော့်ခုတင်ဘေးက ခင်းထားတဲ့ ကော်စောပေါ်မှာ သွေးအိုင်ထဲမှာလဲ နေတယ်။ အဲဒီလူက သူ့ကိုယ်သူ သေနတ်နဲ့ပစ်တယ်လို့လည်း အိပ်မက်ထဲမှာ ကျွန်တော် သိနေတယ်။ အဘယ်ကြောင့်သိနေတယ်ဆိုတာကိုတော့ ကျွန်တော် ပြောမပြတတ်ဘူး။ ရုတ်တရက် မှေးခနဲ အိပ်ပျော်သွားရာက လန်နီးလည်းလာရောဗျာ လူတစ်ယောက်က ကျွန်တော့်ကို ခုတင်ပေါ်က ဆွဲချတော့တာပါပဲ။ တော်တော်ကြောက်စရာကောင်းတာပဲ။ ဒါနဲ့ ကျွန်တော်လည်း ချက်ချင်း ခင်ဗျားအခန်းကို ပြေးလာခဲ့ရတယ်”

ဟု ပြောပြခဲ့သည်။

သူသည် အထူး ထိတ်လန့်နေပုံရသော်လည်း ကျွန်တော်ကတော့ ဘာကြောင့်မှန်းမသိ ထူးခြားစွာပင် တည်ငြိမ်လျက်ရှိနေသည်။ သူ့ကို အားနာသဖြင့်သာ အိပ်ရာမှထခဲ့ရသည်။ ရဲသိပ္ပံဆောင်ကြီးတစ်ခုလုံးမှာမူ ကျောချမ်းဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် ငြိမ်သက်လျက်ရှိနေတော့သည်။ ထိုအရာရှိ၏သန္တာအတိုင်း သူ့အား ထိုအခန်းမှ အခြားအခန်းတစ်ခန်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်စေခဲ့၏။

ပထမနှစ် ရဲသိပ္ပံသင်တန်းတက်ရောက်ပြီးသည်နှင့် လက်တွေ့ ရဲ
သင်တန်းတစ်ယောက် (ဒုရဲမှူး) အဖို့ လက်တွေ့၊ စာတွေ့ လေ့လာနိုင်ရန်
အလုပ်သင်ရဲဝန်ထောက်အဖြစ် မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး မစ္စတာ
ဒင်(ခ)ပရက်စကော့ (ခရိုင်ရဲမှူးကြီး) ရုံးတွင် တွဲဖက်တာဝန်ချထားပေးခဲ့
သည်။

ဒင်(ခ)ပရက်စကော့မှာ ဖော်ရွေသူ၊ အပေါင်းအသင်းဆုံသူ၊ အလုပ်
ကြီးစားသူတစ်ဦး ဖြစ်၏။ ကျွန်တော့်အား ညီငယ်တစ်ဦးကဲ့သို့ သဘော
ထားသူတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ သူ့မိသားစုများမှာ ကျွန်တော် သင်တန်းတက်
နေစဉ်ကပင် ဆွေမျိုးသားချင်းတစ်ဦးကဲ့သို့ ခင်မင်ကြ၏။ သူတို့နေအိမ်နှင့်
မိသားစုမှာ ကျွန်တော့်အား နွေးထွေးကြသဖြင့် ကျွန်တော် မြန်မာနိုင်ငံ
ခြေတီသူရဲအဖွဲ့တွင် အမှုထမ်းနေစဉ်အတွင်း မေ့မရသော မိတ်ဆွေမိသားစု
များ ဖြစ်၏။ လူတော် မစ္စတာဒင်(ခ)ပရက်စကော့မှာ ထင်ပေါ်သူ ဖြစ်ရ
ကား မကြာခင်အတွင်း ထင်ပေါ်သဖြင့် စင်တော်မှ အကောက်ခံရသူဖြစ်၏။
အောင်အခါ မြန်မာနိုင်ငံရဲအဖွဲ့၏ ရဲမင်းကြီး (ရဲညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်) ဖြစ်
လာခဲ့လေသည်။

ကျွန်တော့်မှာ အလုပ်သင်ရဲဝန်ထောက်အဖြစ် ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး
(ခရိုင်ရဲမှူးကြီး) ရုံးတွင် တွဲဖက်ထားစဉ်ကမူ လက်တွေ့ထက် စာတွေ့
များသည်ဟု ဆိုရပေတော့မည်။ နေ့စဉ် ရုံးတက်၊ ရုံးဆင်း ရဲဝန်ထောက်
ဘစ်ယောက်၏ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများကို လေ့လာခြင်း၊ မြို့နယ်ခွဲရဲစခန်း
များမှ ပေးပို့သော အစီရင်ခံစာများကို ဖတ်ရှုလေ့လာခြင်းများနှင့်သာ အချိန်
ကုန်ခဲ့ရ၏။ မစ္စတာဒင်(ခ)ပရက်စကော့မှာ ကျွန်တော့်ကို အသေးစိတ်
သင်ကြားပေးခဲ့ပြီး မန္တလေးခရိုင်အတွင်းရှိ ရဲစခန်းများမှ ရဲအင်စပက်တော်
(ရဲအုပ်)များ၏ စိတ်နေသဘောထားများကိုပါ ပြောထားလေ့ ရှိ၏။ ကျွန်
တော့်အဖို့ မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး(ရဲမှူးကြီး)ရုံးတွင် တွဲဖက်ထား
ခြင်းသည် မြန်မာစကား အရေးအပြော ပို၍ ကျွမ်းလာသည်ဟု ဆိုရမည်

ဖြစ်သည်။ ရုံးမှ ရုံးစောင့်များ၊ စာရေးများ၊ ရုံးစေများနှင့် မြန်မာဘာသာကို ပြောဆိုခဲ့သဖြင့် အထူး တိုးတက်လာသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်၏။

ကျွန်တော်အဖို့ မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးရုံးတွင် တွဲဖက်တာဝန်ယူခဲ့ခြင်းမှာ အထူးကံကောင်းသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မန္တလေးခရိုင်မှာ အတော်အသင့် ကျယ်ဝန်း၍ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ရွာများမှာလည်း ထိုစဉ်က နာမည်ကျော် စားပြု၊ လူဆိုးတို့ အများအပြား ရှိသောရွာများဖြစ်သဖြင့် အတွေ့အကြုံ အများဆုံးရခဲ့သည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်၏။ ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး (ခရိုင်ရုံးကြီး) ပရက်စကော့ကိုယ်တိုင် ကွင်းဆင်း၍ စုံစမ်းစစ်ဆေးသော အမှုကြီးများတွင် သူနှင့်အတူ တွဲဖက် လေ့လာခွင့်ရသဖြင့် အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို စေ့ငုစွာ သိရှိခွင့်ရခဲ့သည်။ မန္တလေးမြို့ပေါ်တွင် စနစ်တကျ စိစစ်ကြည့်ခဲ့ရာ သူခိုးဂိုဏ်းများရှိ၍ တစ်ဂိုဏ်းလျှင် လူပေါင်း (၁၀) ယောက်မှ (၁၅) ယောက်မျှ ပါဝင်၍ ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို လက်ခံလျက် ထုခွဲပေးသော နောက်ကွယ်မှ မျက်နှာကြီးများ ပါဝင်သည်ဟု ကျွန်တော်တို့ တွေ့ရှိကြရ၏။

လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအရ သူခိုးအမျိုးမျိုးရှိရာ အိမ်တစ်အိမ်တွင် အခိုးခံရလျှင် ဤသူခိုးသည် မည်သည့်သူခိုးအမျိုးအစားဖြစ်သည်ကို ရဲတို့က ပြောပြနိုင်ကြသည်။ မည်သည့်သူခိုးက မည်သို့သောပစ္စည်းကို ခိုးတတ်သည်။ မည်သည့်သူခိုးသည် မည်သည့်အချိန်ကာလတွင် ခိုးတတ်သည်။ ဤသူခိုးသည် မည်သူဖြစ်နိုင်သည်ဟု သိနိုင်ကြ၏။ သူတို့ လှုပ်ရှားသွားလာမှုများကိုလည်း သက်ဆိုင်ရာရဲတို့က သိထားကြ၏။ ဤသို့သော သူခိုးများတွင် ဘိန်းစားသူခိုးလည်း ရှိပေသေးသည်။ သူတို့မှာ ခက်ခက်ခဲခဲ ခိုးယူခြင်း မရှိဘဲ အိမ်ရှင်များလှန်းထားသော လုံချည်၊ အင်္ကျီများကိုသာ ခိုးယူလေ့ရှိသောသူခိုးများဖြစ်၍ ထိုသူခိုးများအား 'စိန်တံချို' ဟု အများက ကင်ပွန်းတပ်ထားကြ၏။

ခိုးမှုများကို စုံစမ်းထောက်လှမ်းသူတို့သည် သူခိုးတို့၏ နည်းနာနိဿယများကို ရှေးဦးစွာသိထားရမည် ဖြစ်သည်။ ပြီးမှ ကြိုတင်ကာကွယ်ရမည်။ ဖမ်းဆီးမိရန် ကြိုးစားရမည်။ ဤကား ရဲတို့ လုပ်ရိုးလုပ်စဉ်များသာ ဖြစ်၏။ သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသောရဲများအဖို့ သူခိုး၊ လူဆိုးများကို နေ့ရောညပါ စစ်ဆေးရသည်။ အချို့သော သူခိုး၊ လူဆိုးများကိုလည်း တပည့်အဖြစ် မွေးရသည်၊ ငွေပေးရသည်။

ထိုစဉ်က ရဲတို့တွင် (Secret Service) လျှို့ဝှက်ထောက်လှမ်းရေးအတွက် ရန်ပုံငွေထားရှိပေ၏။ ထိုရန်ပုံငွေကို ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး သဘောတူလျှင် သုံးနိုင်သည်။ သို့သော် မြို့နယ်များတွင် ခွင့်ပြုထားသောငွေမှာ

အလွန်နည်းသည်ဟုသိရ၍ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးများကလည်း ထိုရန်ပုံငွေကို ခားပြတိုက်မှု၊ လူသတ်မှုကြီးများသာ သုံးစွဲလိုသဖြင့် မြို့နယ်များမှ ရဲများအဖို့ ခဲခဲယဉ်းယဉ်းတောင်းမှ ပေးလေ့ရှိ၏။ သို့သော် ရဲတို့အဖို့ မိမိတို့လုပ်ငန်းအောင်မြင်ရန် ငွေရှာကြရသည်။ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးနှင့် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်တို့ကိုမူ သူတို့လုပ်ငန်း အောင်မြင်ရေးအတွက် ငွေရှာကြသည်ကို အသိမပေးကြ။ သိလျှင်လည်း ခွင့်ပြုမည် မဟုတ်ပါ။ တိုင်ကြားလျှင်မူ အရေးယူကြမည် ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က ရဲတို့သတင်းယူသောနေရာများကား အရက်ဆိုင်များ၊ ဘိန်းခင်းများ၊ ပြည့်တန်ဆာအိမ်များသာ ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ရဲတို့မှာ လူထု၏ အပြစ်တင်ခြင်းခံရရှာသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ လူထုအကျိုးအတွက် မပေါင်းအပ်မသင်းအပ်သော လူဆိုး၊ သူခိုးများနှင့်မူ အငြိမ်းစားယူသည်အထိ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံနေကြပေသည်။

ခိုးမှုများထက် အိမ်ဖောက်ထွင်းမှုများမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည်။ ဖောက်ထွင်းခိုးယူသူများမှ သာမန်သူခိုးများထက် ပညာသားပါသည်။ ဥပဒေအားဖြင့် ခိုးမှုထက် ကြီးလေးသောအမှု ဖြစ်သည်။ ရိုးရိုးခိုးမှုဆိုသည်မှာ အိမ်ကို ဖောက်ထွင်းခြင်းမရှိဘဲ ခိုးသည့်အမှုကို ဆိုလိုသည်။ အိမ်ဖောက်ထွင်းသည်ဆိုရာ၌ ပစ္စည်းပိုင်ရှင် သိမ်းဆည်းထားသော ပစ္စည်းများကိုရန် ယိုပစ္စည်းပိုင်ရှင် ပြုလုပ်ပေးသော အကာအကွယ် အတားအဆီးများကို ဖျက်ဆီးလျက် ခိုးယူမှုဖြစ်၏။ ၎င်းအမှုအား ပုဒ်မ (၄၅၄)၊ (၄၅၇) နှင့် ည ခွဲခြားပြထားသော ရာဇသတ် ဖြစ်၏။ (၃၇၇)၊ (၃၈၀)ဆိုသည်မှာ ရိုးရိုးခိုးမှုနှင့် အိမ်တွင်းပစ္စည်းခိုးမှု ဖြစ်၏။

ထိုအမှုများအပြင် လူထု၏ အကျိုးနှင့် အဆန်ကျင်ဆုံး၊ မြန်မာ့လူထုအား ဒုက္ခအပေးဆုံးဟု ယူဆရသောအမှုတစ်ခုမှာ လောင်းကစားမှု ဖြစ်သည်။ လောင်းကစားနည်းအမျိုးမျိုးတို့ကို များသောအားဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံသားများက မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ သွတ်သွင်းလာခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်ဟုသိရ၏။ မြန်မာတို့၏ ရှေးရိုးစဉ်လာ လောင်းကစားနည်းများမှာ ကြက်တိုက်ခြင်း၊ မျောက်-ပန်းလှန်ခြင်း၊ လှည်းပြိုင်ခြင်း၊ လှေပြိုင်ခြင်း၊ မြင်းပြိုင်ခြင်း၊ ကျွဲတိုက်ခြင်း၊ စစ်တုရင်ကစားခြင်းများသာ ဖြစ်၏။

သုံးပုံပဲကစားခြင်း၊ ကတ်ဆွဲခြင်း၊ ကြွေပခတ်ပစ်ခြင်း၊ ဖဲရိုက်ခြင်းတို့မှာ တရုတ်လူမျိုးတို့ ယူဆောင်လာသော လောင်းကစားနည်းများဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ကျွန်တော် မန္တလေးရဲသိပ္ပံသို့ တက်ရောက်ခဲ့စဉ်က နာမည်အကျော်ကြားဆုံး လောင်းကစားမှာ (၃၆)ကောင်ကစားနည်း ဖြစ်သည်။ (၃၆)ကောင်ကစားနည်းကို တရုတ်လူမျိုးများကပင် အကြီးအကျယ် ဦးစီးပိုင်ပိုင်ကာ ကစားတတ်ကြပေသည်။

(၃၆)ကောင်ဖွင့်သည့်အတွက် လောင်းကစားခြင်းဥပဒေအရ ရဲတို့က အရေးယူနိုင်သော်လည်း ဥပဒေအရပြောရမည်ဆိုလျှင် အမှုအသေးအဖွဲ့သာ ဖြစ်၏။ အမှန်အားဖြင့် (၃၆) ကောင်မှာ လူကြီး၊ လူငယ်၊ ဆင်းရဲ၊ ချမ်းသာ မရွေး အကျင့်ပျက်ပြားစေကာ စီးပွားရေးပျက်စေ၍ လူထုအား ဒုက္ခအပေး နိုင်ဆုံး ဖြစ်၏။ ဤသို့သော လောင်းကစားနည်းများမှာ ဥပဒေအရ အရေး ယူနိုင်၊ အပြစ်ပေးနိုင်သည်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ဘုရားပွဲတော်များ၊ အထိမ်း အမှတ် အောင်ပွဲသဘင်များတွင် တာဝန်ရှိသူများက ခွင့်ပြုကာ ကျင်းပကစား သည်ကို တွေ့ရ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဥပဒေသည် ပြောင်းပြန်လုပ်သည်ဟု ဆိုရ မည့်သဘော ဖြစ်နေတော့၏။

မှတ်တမ်းများအရ ကျွန်တော် ရဲသိပ္ပံတက်ရောက်သည့်အချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ခရိုင်အချို့တွင် (၃၆)ကောင် နတ်မိစ္ဆာသည် ဝင်ရောက် ဖျက်ဆီးလျက်ရှိနေသည်ကို ကြားရ၏။ အတည်မပြုရသေးသော သတင်း များအရ ကျေးရွာများတွင် ကျင်းပသော ဘုရားပွဲများတွင်ပင် ထိုနတ်မိစ္ဆာသည် ဝင်ရောက် မွေနှောက်နေသည်ဟု ဆိုကြ၏။

ပွဲသဘင်အခါတော်များနှင့် ဘာသာရေးပွဲတော်ရက်များ နီးလာ သောအခါ ကျေးရွာများနှင့် မန္တလေးခရိုင်အတွင်း ခိုးမှု၊ လုယက်မှု၊ အလစ် သုတ်မှု၊ ဖောက်ထွင်းမှုများ၏ဒီရေတက်လာသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပွဲသဘင်အခါတော်များတွင် ကျေးရွာများနှင့် မြို့ငယ်များမှ တောသူတောင် သားများသည် မန္တလေးမြို့ပေါ်သို့တက်၍ ပျော်ပါးကြသည်။ ဝယ်ခြမ်းကြ သည်။ ရောင်းဝယ်ကြသည်။ ဤသို့ ပွဲလမ်းသဘင် အခါတော်များတွင် မန္တလေးမြို့ပေါ်မှ လူဆိုး၊ ဒုစရိုက်သမားများလည်း ထိုကဲ့သို့ ပွဲလမ်းသဘင် နေကြီးရက်ကြီးများတွင် တိုက်ခိုက်ခိုးယူကြရန် တိုင်ပင်စီစဉ်ကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဤသို့ အခါတော်နေကြီးရက်ကြီးများမတိုင်မီတပင် ကျွန်တော်တို့အဖို့ အစစ အရာရာ ကြိုတင်ပြင်ကြရသည်။ ပတ္တမြား (လှည့်ကင်း) အထပ်ထပ်ချ ထားခြင်း၊ ကင်းဝပ်ခြင်း၊ စုံစမ်းထောက်လှမ်း နာမည်ဆိုး လက်စလက်နဂို သူများကို စောင့်ကြည့်စေခြင်းများ ပြုလုပ်ကြရသည်။

မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ပရက်စကော့မှာ ဤသို့ ကြိုတင် ပြင်ဆင်မှုများကို စီမံချက်ချရာတွင် နာမည်ကျော်သူ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်ကို သူရုံးတွင် တွဲဖက်တာဝန်ချထားစဉ် သူကြီးကြပ်ရေးဆွဲသည့် ရာဇဝတ်မှု ကြိုတင်လျော့ချရေးစီမံချက်များမှာ စေ့စပ်သေချာလှသည်။ အလွန် အတု ယူဖွယ်ကောင်းသော အရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သည်ဟု အင်စပက်တော်များ၊ ဌာနာ အုပ်များ၊ ရာဇဝတ်အုပ်များ(ရဲအုပ်များ)က တညီတညွတ်တည်း ဆိုကြသည်။

ဒစ်(စ်)ပရက်စကော့ကမူ ရာဇဝတ်မှုခင်းတို့မည်သည် တာဝန်ခံ

ဘားဆီး ကာကွယ်ပေးရသည့် ရဲတို့က အမြဲတစေ ထကြွလုံ့လ ဝီရိယရှိလျှင် အမှုအသေးအဖွဲ့များကို ပပျောက်စေ၍ အမှုကြီးများကို တားဆီးနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်သောသူ ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ အင်စပက်တော်များ၊ ဌာနာအုပ်များ၊ ရာဇဝတ်အုပ်များကို ရဲသားများအား ရပ်ကွက်အတွင်း ပတ္တမြားလှည့်ခြင်း (လှည့်ကင်းလှည့်ခြင်း) ကို နေ့စဉ် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် တိုက်တွန်းလေ့ရှိသည် ကို ကျွန်တော် တွေ့ရသည်။ အလျဉ်းသင့်သဖြင့် ရေးသားရမည်ဆိုလျှင် ပတ္တမြားလှည့်သည် ဆိုသည်မှာ ရဲသားများ မိမိတို့ ဂါဝိတ် (ယခုရဲဌာန) ဝိုင်နယ်မြေအတွင်း ညအချိန်များတွင် လှည့်လည်စောင့်ရှောက်ခြင်း ဖြစ်၏။ ဤသို့ အလှည့်ကျ ပတ္တမြားလှည့်ခြင်းဖြင့် လူဆိုးဒုစရိုက်သမားတို့ ကျူး ဘွဲ့ကြမည့် အန္တရာယ်မှ ကာကွယ်ပေးလေ့ရှိပြီး တစ်ခါတစ်ရံ ဖောက်ထွင်းမှု၊ နီးမှု၊ မှောင်ရိပ်ခိုမှု စသည်တို့ကို ကျူးလွန်သော ဒုစရိုက်သမားများကို လက်ပူးလက်ကြပ်မိတတ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ အမှန်အားဖြင့် ဤပတ္တ မြားလှည့်မှုသည် အသစ်အဆန်းမဟုတ်ပါ။ သို့သော် ပရက်စကော့ကမူ ပတ္တမြားလှည့် စနစ်တကျ ကြိုးစားလှည့်၍ လူဆိုး၊ သူခိုး၊ ဒုစရိုက်သမားများကို လက်ပူး လက်ကြပ်ဖမ်းဆီးမိခြင်း၊ လုံ့လဝီရိယထုတ်၍ မှုခင်းမဖြစ်အောင် ကာကွယ်နိုင်သောရဲများအား ရာထူးတိုးပေးခြင်း၊ ဆုပေးခြင်း ပြုလုပ်လေ့ရှိ ပြီး ဆင်စေ့ရန်ရှောင် မိမိသက်သာမှုအတွက်ကြည့်ကြသော အမှုထမ်းများကို ဗု အပြစ်ပေးလေ့ရှိ၏။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ မန္တလေးခရိုင်တွင် ရာဇဝတ် နှစ်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူထားသော ပရက်စကော့၏လက်ထက်တွင် ရာဇဝတ် နှစ်ကြီးဖြစ်မှုမှာ သိသိသာသာ လျော့နည်းသွားသည်ကို တွေ့ရ၏။

ကျွန်တော်အား အလုပ်သင်ရဲဝန်ထောက်အဖြစ် မန္တလေးခရိုင် ရာဇ ဝတ်ဝန်ကြီး (ခရိုင်ရဲမှူးကြီး) ရုံးတွင် တွဲဖက်ထားစဉ် မမေ့နိုင်သော မှုခင်း ကြီးနှစ်ခုနှင့် ကြုံခဲ့ရသည်။ အမှန်အားဖြင့် ရဲအမှုထမ်းတစ်ဦးအဖို့ ထိုအမှု အခင်းကြီးများသည် ထူးလျက်နှင့်မဆန်းဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သော်လည်း အလုပ်သင်စ ရဲအရာရှိတစ်ဦးအဖို့ နဖူးတွေ့ဒူးတွေ့ တွေ့ရသောအမှုများ ဖြစ်သဖြင့် မှတ်မိနေခြင်းလည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ပထမဦးဆုံး ကျွန်တော် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့်အမှုမှာ မန္တလေး မေမြို့ (ယခု ပြင်ဦးလွင်) လမ်းရှိ ကုသိုလ်ဖြစ် ကိုယ်ရေးပြားရောဂါဝေဒနာကုသသည့် ဇနီးတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော ဖောက်ထွင်းမှု ဖြစ်ပါသည်။ (မူရင်းစာအုပ် တွင် စခန်းဖွင့်ထားသော ကျေးရွာအမည်ကို ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။) ထိုကုသိုလ်ဖြစ် ကိုယ်ရေးပြားရောဂါဝေဒနာ ကုသိုလ်ဖြစ်စခန်းကို ပြင်သစ် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် သီလရှင်အမျိုးသမီးများမှ ဖွင့်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ပြင်သစ် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် သီလရှင်အမျိုးသမီးများမှာ ရတနာပုံလက်

ထက်တော်ကြီးကပင် မန္တလေးသို့ သာသနာပြုရောက်ရှိလာသူများ ဖြစ်သည် ဟု ဆိုသဖြင့် မန္တလေးပိုးထည်ဆိုင်မှ ဒေသိဒ္ဓါဆယ်ဒီနီဂါ ပြောပြသော နန်းတွင်းဒဏ္ဍာရီများထဲမှ ပြင်သစ်ခရစ်ယာန်သီလရှင်များပင်လောဟု ထင်မိ၏။ ကျွန်တော်မှာ ပြင်သစ်ဘာသာစကား အတော်အသင့် ကျွမ်းကျင်သူ တစ်ယောက် ဖြစ်သောကြောင့် ဤအမှုကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် ခရိုင်ရာဇဝတ် ဝန်ကြီး ပရက်စကော့က တာဝန်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မစ္စတာ ပရက်စကော့ သည် သူ့လက်အောက် အမှုထမ်းများ၏ အရည်အချင်းနှင့် စိတ်ဝင်စားမှုကို စေ့စွာ လေ့လာထားသူဖြစ်ရာ မည်သူက မည်သည့်ကိစ္စ ဆောင်ရွက်လျှင် သင့်တော်မည်ကို သိထားသူ ဖြစ်၏။ ဤသည်ပင် သူ့အရည်ချင်းတစ်ခုဖြစ် သည်ဟု ကျွန်တော် ယူဆမိပါသည်။

ကျွန်တော်အား တာဝန်ပေးထားသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ် သည်။ သို့ဖြစ်၍ အချင်းဖြစ်ပွားရာ ကိုယ်ရေပြားရောဂါဝေဒနာက ဆေးရုံ ရှိသည့်နယ်မြေသည် မန္တလေးမြို့ပေါ်ရှိ မည်သည့်ဌာနပိုင်နယ်မြေ ဖြစ်သည် ကို စုံစမ်းခဲ့ရသည်။ ထိုစဉ်က မန္တလေးမြို့ပေါ်ရှိ ဌာနများကို အမှတ်များတပ် ထားပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အမှတ် (၈) နယ်မြေ၊ အမှတ် (၆) နယ်မြေဟု သတ်မှတ်ထား၏။ သက်ဆိုင်ရာဌာနပိုင်နှင့်တကွ ဂါတ်စာရေး (အမှုတိုင် ချက်များကို ရေးမှတ်ရသူ)၊ လူဆိုးစစ်စာသင်(ဆာဂျင်)တို့၏ အကူအညီနှင့် အချင်းဖြစ်ပွားသည့် ကုသိုလ်ဖြစ် ကိုယ်ရေပြားရောဂါဝေဒနာကုဆေးရုံရှိ ရာသို့ သွားရောက်ခဲ့ရ၏။

ကျွန်တော်အဖို့ ပထမဆုံးအကြိမ် မှုခင်းဖြစ်ပွားသည့်နေရာသို့ ကွင်း ဆင်းစစ်ဆေးခြင်းဖြစ်ရာ အတော်အသင့် စိတ်လှုပ်ရှားမှုရှိခဲ့သည်။ ကျောင်း သားသစ်တစ်ယောက် ပထမဆုံးအကြိမ် စာသင်ခန်းသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့သလို ဖြစ်နေသည်။ ဤဆေးရုံသို့ ကွင်းဆင်း လေ့လာ စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းမပြုမီ ကမူ ကျွန်တော်သည် ယင်းကုသိုလ်ဖြစ်ဆေးရုံအကြောင်းကို ဥရောပတိုက် သားအသိုင်းအဝန်းနှင့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများအား ပတ်ဝန်းကျင် လေ့လာ မှုပြုခဲ့သည်။ သို့သော် ကျွန်တော် မေးမြန်းစုံစမ်းသူများကမူ ဤဆေးရုံ နှင့်ပတ်သက်၍ တစ်စုံတစ်ရာမှ စိတ်ဝင်စားမှုကို ပြသခြင်းမရှိကြ။ ဤဆေးရုံ မည်သို့မည်ပုံလည်ပတ်ပုံ၊ မည်သူများက ငွေကြေးထောက်ပံ့သည် စသည်တို့ ကိုလည်း မသိကြ။ ခပ်ကင်းကင်း ခပ်ကွာကွာနေကြသည်ကို တွေ့ရ၏။

တိုင်းရင်းသားများကလည်း ဤကိုယ်ရေပြားရောဂါဝေဒနာ မည်သို့ လူတို့အား ကူးစက်သည်ဆိုသည်ကို သတိထားမိဟန် မတူပေ။ ကျွန်တော် ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ရေပြားရောဂါဝေဒနာသည်အများအား တွေ့လိုခြင်း မရှိ သည်သာမက ထိုရောဂါဝေဒနာကူးစက်မည်ကိုလည်း စိုးရိမ်သည်။ အမှန်

အားဖြင့် ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ထိုရောဂါဝေဒနာ မည်သို့မည်ပုံ ကူးစက်သည် ဆိုသည်ကို ဗဟုသုတခေါင်းပါးလှသည်။

ထိုဆေးရုံသို့ရောက်သည်နှင့် ပြင်သစ်သီလရှင်ချုပ်ကြီးကိုယ်တိုင် ကျွန်တော်နှင့်အဖွဲ့အား ကြိုဆိုကြသည်။ ပြင်သစ်သီလရှင်ကြီးမှာ ကျွန်တော် သွက်သွက်လက်လက်နှင့် ပြင်သစ်ဘာသာစကားပြောသည်ကို အံ့ဩ သျှက်ရှိနေပြီး ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်နေပုံရသည်။ ကျွန်တော်သည် စုံစမ်း စစ်ဆေးသည့် ရဲအရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သည့်အတိုင်း ပထမတွင် အမှုဖြစ်ပွားပုံ၊ ဖြစ်ပွားသည့်နေရာ စသည်တို့ကို ပုံမှန်အလုပ်သဘော စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း ဖြစ်ပြီးသည်နှင့် ကျွန်တော်နှင့် ပြင်သစ်ခရစ်ယာန်သီလရှင်ချုပ်ကြီးတို့သည် အလာပသလ္လာပပြောရာမှ ခင်မင်ရင်းနှီးသွားခဲ့သည်။ ဆေးရုံတွင် ကုသိုလ် ဖြစ် သူနာပြုအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေကြသော ခရစ်ယာန်သီလရှင်များအကြောင်း၊ ကိုယ်ရေပြားရောဂါဝေဒနာစွဲကပ်လူနာများအား အချိန်မီကုသပါက ပျောက် ကင်းနိုင်ပုံ၊ မည်သို့မည်ပုံကုသပုံ၊ ဤဆေးရုံကြီး စနစ်တကျ ရပ်တည်နိုင်ရေး အတွက် အလှူငွေများအား မည်သူများက ထောက်ပံ့ပုံများကို ပြင်သစ် ဘာသာဖြင့် ရှင်းပြခဲ့သည်။ ဆေးရုံ၏စီမံအုပ်ချုပ်ပုံနှင့် သီလရှင်သူနာပြုများ ၏ လူနာများအပေါ်ထားရှိသော ကရုဏာ၊ မေတ္တာတို့မှာ အံ့ဖွယ်သရဲဖြစ် ခတော့သည်။

သီလရှင်ချုပ်ကြီးကမူ ကြံတောင့်ကြံခဲသဖြင့် ကျွန်တော်အား ဆေး ရုံဝင်းအတွင်း လူနာဆောင်သို့ လိုက်လံပြသမည်ဟုဆိုသောအခါ ပထမ တွင် စိတ်စောင့်စနင်းဖြစ်သွားမိသည်မှာ အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ဘုသိုလ်ဖြစ် ကိုယ်ရေပြားရောဂါဝေဒနာဆေးရုံပရဝဏ်၏ ထူးထူးခြားခြား သန့်ရှင်းသပ်ရပ်မှုကိုမြင်ရသော ကျွန်တော်မှာ အံ့အားသင့်သွားသည်။ ပြင်ပ လူနာဆေးပေးဌာန၊ လူနာများ၏အိပ်ဆောင်၊ လူနာများ၏ ဘုရားဝတ်ပြု ဆောင်၊ စားဖိုဆောင် စသည့်နေရာများ၊ လူနာ (၂၀၀) တို့နေသည့် နေရာများ၊ သူတို့အပန်းဖြေသည့်နေရာ စသည်တို့မှာ ထူးထူးခြားခြား သန့်ရှင်းလျက် ရှိနေသည်။ လူနာများကို မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မိုင်ပေါင်းများစွာကွာဝေးသောနိုင်ငံမှ လာရောက်၍ မိမိကိုယ်ကျိုးစွန့်ကာ အများအကျိုး၊ လူသားများ၏ ကောင်း ကျိုးအတွက် သူနာပြုဆရာမများအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေကြသော ခရစ်ယာန် သီလရှင်များကို မချီးကျူးဘဲမနေနိုင်ပါ။ အံ့ဖွယ်သရဲစိတ်ဓာတ်ရှိသူများဟု ထင်မိပါသည်။

ဖောက်ထွင်းမှုကိစ္စ စစ်ဆေးပြီးဆုံးခဲ့သော်လည်း ကျွန်တော်သည် အခါအားလျော်စွာ ထိုကုသိုလ်ဖြစ် ကိုယ်ရေပြားရောဂါဝေဒနာကုဆေးရုံ သို့ သွားရောက်၍ သီလရှင်များနှင့် တွေ့ဆုံစကားပြောခြင်း၊ ငွေကြေးလှူ

ဒါနိုးခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဤမှခင်းကိစ္စနှင့်အတူ ကျွန်တော်အဖို့ မမေ့နိုင်သော အခြားမှခင်းတစ်ခုမှာမူ စိတ်မကောင်းဖွယ်ရာ၊ ဝမ်းနည်းဖွယ်ရာနှင့်ကြုံရသည်။ ဤအမှုမှာလည်း ထူးဆန်းသည့် အမှုတစ်ခုမဟုတ်ခဲ့ပါ။ သို့သော် ကျွန်တော်အဖို့ ပထမဆုံးအကြိမ် စိတ်မချမ်းမြေ့ဖွယ်ရာနှင့် ကြုံရသဖြင့် မမေ့နိုင်သောအမှုတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ဤအမှုဖြစ်ပွားခဲ့သည့်နေရာမှာ မန္တလေးမြို့ ဆင်ခြေဖုံးရပ်ကွက်တစ်ခုတွင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုရပ်ကွက်၌ နေထိုင်သော လူရမ်းကားတစ်ဦးမှာ ထာဝစဉ် မူးယစ်ရမ်းကားသူတစ်ဦးဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ မူးလာသည်နှင့် သူ့နေထိုင်သော ရပ်ကွက်အတွင်း ထာဝစဉ် ဆူပူသောင်းကျန်းလေ့ ရှိ၏။ သူ့မိသားစုအား မကြားဝံ့မနာသာ ဆဲရေးတိုင်းထွာခြင်းပြုသည်သာမက အိမ်နီးချင်းနားချင်း များကိုလည်း ရမ်းကားတိုင်းထွာဆဲရေးသူ ဖြစ်သည်။

ဤဖြစ်စဉ်တွင်မူ ထိုသူသည် သူ့အိမ်နားနီးချင်းဖြစ်သူအား ဆဲရေးတိုင်းထွာခြင်းပြုခဲ့သည်သာမက ထိုသူအား လမ်းမသို့ထွက်၍ သူနှင့် လူချင်း ယှဉ်ပြိုင်ရန် စိန်ခေါ်သည်ဟု သိရ၏။ သို့ဖြစ်၍ ရပ်ကွက်အတွင်း ဆူဆူပူပူ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုသူသည် သူပိုင်ခြောက်လုံးပြူးသေနတ်ကို ထုတ်ယူခဲ့ပြီး နောက် သေနတ်အား မိုးပေါ်သို့ထောင်၍ ပစ်ခတ်ခဲ့ပြန်သည်။ ဤသတင်း ရရှိသဖြင့် သက်ဆိုင်ရာနယ်မြေရဲစခန်းမှ ဒုရာဇဝတ်အုပ်(ဒုရဲအုပ်)တစ်ဦးနှင့် ရဲသားများသည် အချင်းဖြစ်ပွားရာ ရပ်ကွက်သို့ စုံစမ်းစစ်ဆေး အရေးယူရန် သွားရောက်ခဲ့ကြ၏။ မူးယစ်သောင်းကျန်းနေသော တရားခံဖြစ်သူလည်း လာရောက်သည့် ဒုရာဇဝတ်အုပ်နှင့် ရဲသားများအား သေနတ်ကို ဝှေ့ယမ်း၍ စိန်ခေါ်ခဲ့ပြန်သည်။

ဒုရာဇဝတ်အုပ်ဖြစ်သူနှင့် ရဲများက ထိုသူအား လက်နက်ချရန် အကြိမ်ကြိမ် ဖျောင်းဖျက်သော်လည်း ထိုသူသည် လက်နက်ချခြင်း မပြုခဲ့သည်သာမက လူရမ်းကားသည် သူ့လက်တွင်းမှ ခြောက်လုံးပြူးသေနတ်ဖြင့် ဒုရာဇဝတ်အုပ်ဖြစ်သူအား စတင်ပစ်ခတ်ခဲ့သဖြင့် ဒုရာဇဝတ်အုပ်မှာ ကျည်ဆန်ထိမှန်သဖြင့် မြေပေါ်သို့ လဲကျသွားခဲ့၏။ ဤတွင် ဒုရာဇဝတ်အုပ်သည် သူ့ကိုင်ဆောင်ထားသော ခြောက်လုံးပြူးသေနတ်ဖြင့် ထိုလူရမ်းကားအား ပြန်လည် ပစ်ခတ်ရဲရာ ထိုသူမှာ နေရာတွင်ပင်လဲကျ၍ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဒဏ်ရာရရှိသွားခဲ့သည်။

ကျွန်တော်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ ရဲစခန်းမှူးဖြစ်သူတို့သည် အချင်းဖြစ်ပွားရာနေရာသို့ ရောက်ရှိသွားကြပြီး ဒဏ်ရာရရှိသူနှစ်ဦးစလုံးအား ဆေးရုံကြီးသို့ အချိန်မီ ပို့ဆောင်နိုင်ခဲ့သော်လည်း တရားခံဖြစ်သူမှာမူ ရရှိထားသော ဒဏ်ရာပြင်းထန်သဖြင့် သေဆုံးခဲ့ရ၏။ ထိုသူ၏ဈာပနကိုလည်း ကျွန်တော်

ပို့ဆောင်ခဲ့သည်။ ဤတွင် ကျွန်တော်အဖို့ သင်ခန်းစာတစ်ခု ရရှိခဲ့သည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ သင်တန်းတွင် သင်ယူခဲ့ရသော ဝတ်စုံစားဆင်ယင်မှု အဖွဲ့တစ်ကွပ်ကဲလက်တွေ့မှာ ကွာခြားနေသည်ကို တွေ့ရပေသည်။

အလုပ်သင်ရဲဝန်ထောက် (ဒုခရိုင်ရဲမှူး) အဖြစ် တာဝန်ယူနေရစဉ် မန္တလေးမြို့ပေါ်ရှိ ရဲစခန်းများနှင့် မန္တလေးခရိုင်အတွင်းရှိ ရဲစခန်းများသို့ မကြာခဏ သွားရောက်ခဲ့ခြင်း၊ မြို့နယ်ရဲစခန်းများမှ တာဝန်ရှိသူများက ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးရုံးသို့ ပေးပို့သည့် အစီရင်ခံစာများကို ထာဝစဉ် ဖတ်ခွဲခြင်းတို့ကြောင့် ကျွန်တော်၏ မြန်မာဘာသာအဖတ်နှင့် အရေးအသား အပြောအဆိုမှာ တိုးတက်လာခဲ့၏။ ထိုစဉ်က ရဲစခန်းမှပေးပို့သော လပတ်အစီရင်ခံစာများမှာ မြန်မာဘာသာဖြင့်သာ ရေးသားပေးပို့လေ့ ရှိကြပါသည်။

မြို့နယ်ရဲစခန်းများသို့ မကြာခဏ သွားရောက်ခဲ့ရသဖြင့် မြန်မာလူမျိုး ရဲအမှုထမ်းများ၏ အတိတ်နိမိတ်ယုံကြည်မှုများကို သတိထားမိပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် ရဲစခန်း (ရှေးခေတ်ကမူ ဂါတ်ဟုခေါ်ကြ၏။) ခေါင်မိုးပေါ်မှ မီးကွက်တစ်ကောင်မြည်လျှင် အမှုကြီးတစ်မှုဖြစ်တတ်သည်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် ထိုအစွဲအလမ်းသည် ရဲစခန်းတစ်ခုနှင့် တစ်ခု မတူကြ။ အချို့ မြို့နယ်ရဲစခန်းများတွင်မူ ဌာနရှိ ဂါတ်(ဌာနာ)စာရေး၏ရှေ့ရှိ စားပွဲကို တစ်စုံတစ်ရာဖြင့်ခေါက်မိလျှင် (သို့မဟုတ်) လက်သီးဖြင့်ထုမိလျှင် အမှုကြီးတစ်မှု လာတိုင်တတ်သည်ဟု အယူရှိကြပြီး အချို့ မြို့နယ်ရဲစခန်းများကမူ တစ်စုံတစ်ယောက်က ရဲစခန်းရှိ အချုပ်ခန်းကို ကန်ကျောက်မိလျှင် အမှုကြီးတစ်မှုဖြစ်တတ်သည်ဟုလည်း လည်းကောင်း အသီးသီး အယူအစွဲရှိကြသည်။ တိုက်ဆိုင်မှု သို့မဟုတ် ထန်းသီးကြွေခိုက် ကျီးနင်းမိခိုက်လည်း ဖြစ်ပေမည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ မြို့နယ်ရဲစခန်းများမှ တာဝန်ရှိသူများအဖို့ အမှုကြီးများဖြစ်ပွားလာမည်ကို စိုးရိမ်ကြသည်။ အမှုကြီးများဖြစ်ပွားလာလျှင် အထက်အရာရှိကြီးများ ၂၃ဟိုလာရောက်လာကြသည်။ အထူးသဖြင့် မန္တလေးခရိုင်အဖို့ လမ်းပန်းအဆက်အသွယ် အထူးလုံခြုံချောမွေ့သဖြင့် မီးရထားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ မော်တော်ကားဖြင့်ဖြစ်စေ လွယ်လင့်တကူ ရောက်လာတတ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ရဲစခန်းမှူးများမှာ ဓားပြမှု၊ လူသတ်မှု၊ လူယက်မှုများ မိမိတို့ ပိုင်နက်အတွင်း ဖြစ်ပွားမှုကို လိုလားခြင်း မရှိကြ။ ထိုအမှုများသည် မိမိတို့ နာမည်ရသည်ထက် နာမည်ပျက်ခြင်းနှင့် ကြုံကြလေ့ရှိရကား အထက်အရာရှိများ၏ အပြုအပြင်ခံရမည်ကို မလိုလားကြ။

တစ်နေ့တွင် မန္တလေးခရိုင်အတွင်းရှိ မြို့နယ်တစ်ခုရှိ ကျေးရွာက လေးတစ်ရွာတွင် ဓားပြတိုက်မှုတစ်ခု ဖြစ်ပွားခဲ့ရာ ထိုဓားပြတိုက်မှုအား တွင်းဆက်၍ စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး မစ္စတာပရက်စကော့

က ကျွန်တော့်အား တာဝန်ပေးခဲ့၏။ အမှန်အားဖြင့် မန္တလေးခရိုင်သည် ဓားပြတိုက်မှုကဲ့သို့ အမှုကြီး အလွန်နည်းသောခရိုင်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤကဲ့သို့ အမှုကြီးတစ်ခုကို ကျွန်တော့်အား တာဝန်ပေးခဲ့သဖြင့် ကျွန်တော့်မှာ စိတ်ဓာတ်တက်ကြွလျက်ရှိခဲ့သည်။ အချင်းဖြစ်ပွားသောကျေးရွာ သို့ ကွင်းဆင်းစုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းမပြုမီ ကျေးရွာ၏ အခြေအနေ၊ ကျေးရွာ သူကြီး၏ အုပ်ချုပ်မှုနှင့် သူ၏အပေါ်ပတ်ဝန်းကျင်အမြင်၊ ကျေးရွာသူကျေးရွာ သားများ၏ စီးပွားရေးအခြေအနေများကို လေ့လာခဲ့ပြီး အချိန်ကုန်ခံခြင်း မပြုတော့ဘဲ ရာဇဝတ်အုပ်နှင့် ရဲသားနှစ်ယောက်တို့ကိုခေါ်၍ အချင်းဖြစ်ပွား ရာ ကျေးရွာသို့ သွားရောက်ခဲ့၏။

ဓားပြတို့၏ ခြေရာလက်ရာများကျန်ရစ်လျှင် ရယူနိုင်ရန် ပေါင်ဒါ၊ လက်ပုံစံကူးစာရွက် (Plaster of Paris) စသည်တို့ကို ယူဆောင်သွားခဲ့ကြ သည်။ ဓားပြတိုက်ခံရသောအိမ်ရှင်မှာ ကျေးရွာကလေးတွင် ဓားကုန်သောက် ကုန်ရောင်းချခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ငွေတိုးချေးစားခြင်းဖြင့် အတော်အသင့် ချမ်းသာကြွယ်ဝလာသူဖြစ်သည်ဟု သတင်းအစအနများကို ရထားသဖြင့် လူမုန်းများသောလူတစ်ယောက်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆရဖွယ်ဖြစ်သည်။ သူသည် အချင်းဖြစ်ပွားသောကျေးရွာနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဆင်းရဲသားအများတို့၏ ငြိုငြင်ခြင်းကို အများဆုံးခံရသူဟုလည်း သိထား၏။ ဓားပြတိုက်ခံရသော ရွာကလေးမှာ အိမ်ခြေ(၅၀)ကျော်ခန့် သာရှိသဖြင့် ရွာကြီးတစ်ရွာဟု ခေါ် ဆိုနိုင်ခြင်း မရှိပါ။ ထိုရွာနှင့် (၂) မိုင်ခန့်ဝေးသော ညောင်ကန်ရွာသူကြီးပိုင် ကျေးရွာတစ်ရွာ ဖြစ်ပါသည်။ အချင်းဖြစ်ပွားသော ကျေးရွာသို့ ကျွန်တော့်တို့ ရောက်သွားသည့်အခါ ရဲတိုက်ပိုင်ကြီး (အင်စပက်တော်ကြီး) သည် စာသင် တစ်ဦး (ဆာဂျင်) နှင့် ညောင်ကန်ရွာသူကြီးဖြစ်သူသည် အိမ်အနေအထား အိမ်ဝင်းပေါက်အနီး ပတ်လည်နေရာများကို သဲလွန်စရနိုင်အောင် ကြိုးစား ရှာဖွေခဲ့ကြသည်။

ဓားပြတိုက်ခံရသောအိမ်ရှင်များ၏ ထွက်ဆိုချက်အရ ဓားပြတို့သည် ညဦးပိုင်းကပင် မှောင်ရိပ်ခိုနေကြပြီး လူခြေတိတ်သောအချိန်ကျမှပင် အိမ် ဝင်းတံခါးကို ဖျက်ဆီး၍ ဝင်ရောက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ အိမ်ရှင်များအား ခြိမ်းခြောက်ခဲ့ကြသဖြင့် အိမ်ရှင်များကလည်း သူတို့ဝှက်ထားသော လက် ဝတ်လက်စားနှင့် ငွေဒင်္ဂါးများအားလုံးကို ထုတ်ပေးလိုက်ရသည်ဟုလည်း သိရ၏။ စုံစမ်းသိရှိရသလောက် ဓားပြများမှာ ဓားများ၊ လှံများသာ ကိုင် ဆောင်ထားကြသည်။ စာသင်ကြီးနှင့် တိုက်ပိုင်ကြီးတို့ကမူ အိမ်ရှင်များနှင့် ရွာသားအချို့အား အသေးစိတ် စစ်ဆေးကြသည်။ အိမ်ရှင်များကိုယ်တိုင် ဓားပြများအား လူမြင်လျှင် မှတ်မိပါသည်ဟုပြောရန် ဝန်လေးလျက်ရှိ၏။

ထိုဓားပြများအား သူကြီးနှင့်အတူ ငြာသံပေး၍ လိုက်ကြသူများကလည်း ဓားပြများတွင် မည်သူမည်ဝါပါသည်ကို ပြောဆိုရန် ဝန်လေးနေကြ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရုံးသို့ အခေါက်ခေါက်အခါခါသွားရပါက မိမိ တို့အလုပ်အကိုင် အနှောင့်အယှက်ဖြစ်မည်ကို စိုးရိမ်ကြ၏။

ဓားပြတိုက်သည်ဆိုလျှင် အစဉ်အလာအတိုင်း ဓားပြများသည် အချင်းဖြစ်ပွားသည့် ကျေးရွာအနီးရှိ နတ်စင်တစ်ခုတွင် နတ်တင်ကြမည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ စာသင်ကြီး (ဆာဂျင်) နှင့် ရွာသားများအား ဓားပြတို့ နတ်တင်နိုင်သည့်နေရာများကို ပိုက်စိတ်တိုက်ရှာဖွေစေသည်။ အချင်းဖြစ် ပွားသည့်နေ့က ဗေဒင်ကိန်းခန်းအရ နတ်၊ နဂါး အလှည့်ကို ဂရုပြုကြရ သည်။ အစဉ်အလာအရ လူဆိုး၊ ဓားပြတို့သည် နတ်နှင့် ရင်မဆိုင်လို။ သို့ဖြစ်၍ ရွာဝင်၊ ရွာထွက်ကို ခန့်မှန်းရသည်ဟု တိုက်ပိုင်ကြီး (အင်စပက် တော်ကြီး) က ကျွန်တော့်အား သူတတ်သလောက် အင်္ဂလိပ်ဘာသာတစ် ဝက်၊ မြန်မာဘာသာတစ်ဝက်ဖြင့် တတ်နိုင်သလောက် ရှင်းပြရှာသည်။

ထို့နောက် ကျွန်တော့်တို့အဖွဲ့သည် သူကြီးနှင့်အတူ ရွာပတ်လည် အနီးအနားတွင် နတ်တင်မည်ဟု ထင်ရသော နေရာများကို စနစ်တကျ ရှာဖွေခဲ့ကြ၏။ ရွာနှင့်မနီးမဝေး ညောင်ပင်ကြီးအောက်မှ အရက်နံ့မပျောက် သေးသော အရက်ပုလင်းနှင့် ငှက်ပျောသီးခွံများ၊ လက်ဖက်ထုပ်ထား သည့်ဖက်နှင့် ဆေးလိပ်တို့များကို တွေ့ကြရ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဓားပြတိုက်မှု နှင့် ပတ်သက်သော သဲလွန်စများ ရရှိလာခဲ့သည်။ ဆေးလိပ်တို့တွင် ပတ် ထားသော ဆေးလိပ်အပတ်ကိုကြည့်၍ တရားခံများသည် အဝေးနယ်သား များလော သို့မဟုတ် ဤနယ်သားများလောဟု ခန့်မှန်းရန် လွယ်ကူသည်။ ညောင်ကန်ကျေးရွာသူကြီးဖြစ်သူကမူ သူပစ်ခတ်လိုက်သော သေနတ်ကျည် ဆန်သည် ဓားပြတစ်ယောက်အား ထိမှန်သွားသည်ဟု အခိုင်အမာ ပြော ဆိုခဲ့၏။ သို့ဖြစ်၍ အချင်းဖြစ်ပွားသည့် ကျေးရွာအနီးအနားရှိ ကျေးရွာများ တွင် ယင်းသေနတ်ဒဏ်ရာရထားသောဓားပြသည် မလွဲမသွေ ခိုအောင်း လျက်ရှိမည်မှာ သေချာနေသည်။ ကျေးရွာသူကျေးရွာသားများအဖို့ သတင်း တစ်စုံတစ်ရာ သိရှိကောင်းသိရှိကြမည်ဖြစ်သော်လည်း ရဲတို့အား သတင်း ပေးလိုခြင်းမရှိကြ။ သူတို့အား အခြားဓားပြဂိုဏ်းသားများက အပြိုးထား မည်ကို စိုးရိမ်ကြ၏။ ဤကဲ့သို့ ကျွန်တော့်တို့ ကွင်းဆင်း စစ်ဆေးပြီး ရက်သတ္တပတ်ခန့်အကြာတွင်မူ သေနတ်ဒဏ်ရာရထားသော ဓားပြဂိုဏ်း သားအား တောတွင်းတစ်နေရာတွင် ဖမ်းဆီးရမိခဲ့သည်။ သူ့နေအိမ်မှလည်း ဓားပြအတိုက်ခံရသည့်နေအိမ်မှ တိုက်ရာပါပစ္စည်းများ၊ ငွေဒင်္ဂါးများ၊ လက် ဝတ်လက်စားများပါ ဖမ်းဆီးရမိခဲ့၏။ ထိုတရားခံ၏ ထုတ်ဖော်အစစ်ခံ

ချက်အရ ဓားပြဂိုဏ်းသားအားလုံး ဖမ်းဆီးရမိသဖြင့် တရားဥပဒေအတိုင်း အရေးယူနိုင်ခဲ့၏။

ကျွန်တော်မေမရနိုင်သည့် အမှတ်တရပုံရိပ်မှာ ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး (ခရိုင်ရဲမှူးကြီး) ပရက်စကော့နှင့်အတူ မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) သို့ သွားရောက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က မေမြို့မှာ (ပြင်ဦးလွင်) အတော်အသင့် စည်ကားသောမြို့ ဖြစ်သည်။ ဥရောပတိုက်သားများ၊ အိန္ဒိယအမျိုးသားများ များပြားသော မြို့တစ်မြို့ဖြစ်သည့်ပြင် မြန်မာနိုင်ငံ ဘုရင်ခံ၏ နွေရာသီစခန်း ချသောမြို့ ဖြစ်သည်။ ပူပြင်းသောနွေရာသီတွင် ရန်ကုန်မှ အင်္ဂလိပ်အရာရှိ များ အနားယူသည့် တောင်ပေါ်စခန်းလည်း ဖြစ်သည်။ အငြိမ်းစားယူပြီး သော အင်္ဂလိပ်အရာရှိအချို့သည် ဇာတိ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ မပြန်တော့ဘဲ မေမြို့(ပြင်ဦးလွင်)တွင် အခြေစိုက်နေထိုင်ကြသည်။ ထိုမြို့၏ တောင်ကုန်း တောင်စောင်း၊ တောင်ခါးပန်းများတွင် ရောင်စုံဖူးပွင့်နေသော ပန်းခြံများ အလယ်၌ အင်္ဂလိပ်ဆန်ဆန် နေအိမ်ကလေးများက နေရာယူလျက် ရှိ၏။ အငြိမ်းစားအင်္ဂလိပ်အရာရှိများအဖို့ မေမြို့(ပြင်ဦးလွင်)တွင် အခြေချ နေထိုင် သည်မှာ သူတို့အဖို့ အကျိုးကျေးဇူးရှိသည်မှာ ထင်ရှားလှ၏။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် သူသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှုထမ်းစဉ် အရေးပိုင်တစ် ယောက် (ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး) သို့မဟုတ် သစ်တောအရေးပိုင်တစ်ယောက် သို့မဟုတ် ရဲအရာရှိကြီးတစ်ယောက် သို့မဟုတ် တရားသူကြီးတစ်ယောက် ဖြစ်ခဲ့လျှင် မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) လူအဖွဲ့အစည်းက သူ့အား ပျူပျူငှာငှာ လေးလေးစားစား ဆက်ဆံကြသည်။ ထမ်းဆောင်ရသော အခွန်အတုပ် ကလည်း အင်္ဂလန်နိုင်ငံထက် ထူးထူးခြားခြား သက်သာသည်။

အထက်ဖော်ပြပါ အရာရှိများဖို့ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ပြန်၍ အခြေစိုက် မည်ဆိုလျှင် သူ့ကိုသိသူ အနည်းငယ်သာရှိမည် ဖြစ်၏။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သူတို့ကို လူတိုင်းက သိကြသည်။ ဤသည်တို့မှာ ဗြိတိသျှအငြိမ်းစား အရာရှိများအဖို့ မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) တွင် အခြေစိုက်ကြခြင်း၏ အကျိုး ထူးများ ဖြစ်သည်။ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ပရက်စကော့နှင့် ကျွန်တော်တို့ သည် မကြာခဏ မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) သို့ သွားရောက်ခဲ့ကြသည်။ မေမြို့ရှိ (ပြင်ဦးလွင်) အင်္ဂလိပ်လူမျိုးအသိုင်းအဝန်းကလည်း မစ္စတာပရက်စကော့ကို သိသူတွေများသည်။ မြို့နေမြန်မာလူထုကလည်း သူ့ကိုသိကြသည်။ ကျွန် တော်တို့သည် တင်းနစ်ကစားကြသည်။ ဗရစ်ဖဲကစားကြသည်။ တစ်ခါ တစ်ရံ မဆုံးနိုင်သော စကားပိုင်းတွေ့ဖွဲ့ကာ အတင်းအဖျင်းတွေပြောဖြစ်ကြ သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ စစ်ရဲအဖွဲ့ဝင်များနှင့်လည်း ပိုလှိုရိုက်ကြ၏။

ဤကဲ့သို့ မေမြို့(ပြင်ဦးလွင်)သို့ မကြာခဏ ခရီးထွက်ခဲ့ကြရာတွင်

ကျွန်တော်အဖို့ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးနှင့် ကြုံခဲ့ရသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် မှာ ရတနာဂီရိတွင် ကံတော်ကုန်သွားသော မြန်မာတို့၏ နောက်ဆုံးဘုရင် သီပေါမင်း၏တတိယသမီးတော်နှင့် တွေ့ဆုံရခြင်း ဖြစ်၏။ အမှန်အားဖြင့် မြန်မာတို့အကြောင်းကို စေ့ငုစွာသိရှိရန် ခက်သော်လည်း တတိယသမီးတော် မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) ၌ တွေ့ဆုံခွင့်ရခဲ့ခြင်းသည် ကျွန်တော်အတွက် မြန်မာတို့အကြောင်း အနည်းငယ်သိရှိဖို့ရန် အခွင့်ရေးရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု နှစ်နိုင်ပါသည်။

ခရစ်နှစ် ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် ကုန်းဘောင်မင်းဆက်ကျဆုံးပြီး မြန်မာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံးကို ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်ခဲ့ရာတွင် နန်းတွင်းသူနန်းတွင်း သား အမြောက်အမြားပင် မန္တလေးမြို့၌သာ ဆက်လက် နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ မင်းသမီးဘွဲ့ရ မဟာမျိုးမဟာနွယ်များကို ဗြိတိသျှအစိုးရက လစဉ်ထောက်ပံ့ ကြေးအနည်းငယ်သာပေးထားသဖြင့် ဆင်းဆင်းရဲရဲ ချို့ချို့တုံတုံ ညှိုးငယ်စွာ ခေကြရ၏။ မှတ်တမ်းများအရ မင်းသမီးဘွဲ့ခံယူထားသူတစ်ဦး၏ ထောက်ပံ့ ငွေမှာ တစ်နှစ်လျှင် ပေါင် (၃၀) (ထိုစဉ်က မြန်မာကျပ်ငွေ ၄၀၀ ကျော်ခန့် သာ ရရှိ၏။)သာ ဖြစ်သည်။ သီပေါမင်း၏တတိယသမီးတော်မှာမူ ထောက်ပံ့ ငွေ မည်မျှရသည်ကို ကျွန်တော် မမှတ်မိတော့။ သို့သော် မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) ဝိတ်ငြိမ်ရပ်ကွက်တွင် အေးအေးဆေးဆေး ခပ်ကင်းကင်း ခပ်ကွာကွာ နေထိုင်ခဲ့သည်ဟု သိရ၏။ ထိုစဉ်ကမူ သီပေါမင်းပါတော်မူသည်မှာ ရာစု နှစ်ထက်ဝက်နီးပါးရှိခဲ့ပြီဖြစ်ရကား မြန်မာနိုင်ငံမှာ အတော်အသင့် ပြောင်း သဲနေပြီ ဖြစ်သည်။ ထီးစဉ်နန်းဆက်ပြတ်ခဲ့သဖြင့် ထီးရယ်နန်းရယ် ဟူ၍ သည်း မြန်မာပြည်သူပြည်သားအများက အမှတ်မရကြတော့။

တတိယသမီးတော်၏စံအိမ်သို့ ကျွန်တော်အား ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ပရက်စကော့က ခေါ်သွားခဲ့ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ သွားရောက်ခြင်းမှာ တစ်ခုတစ်ရာထူးခြားမှုကြောင့် မဟုတ်ပါ။ မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) သို့ ရောက် သည့်အခိုက် အလေးအမြတ် ဂါရဝထားသည့်အနေဖြင့်သာ သွားရောက် ခဲ့ဆုံခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မေမြို့(ပြင်ဦးလွင်)မြို့ရှိ မိတ်ဆွေများ၏ ပြော ငြချက်အရ တတိယသမီးတော်သည် သူ့နေအိမ်အပေါ်ထပ်တွင်နေကာ အပြင်ထွက်လေ့ထွက်ထမရှိဟု သိရသည်။ သူ့အိမ်၌ အစေအပါးများက သည်း မများလှ။ သာမန်ထားလေ့ရှိသော အစေခံများသာ ဖြစ်၏။ ရာဇ ဝတ်ဝန်ကြီး ပရက်စကော့နှင့် ကျွန်တော်တို့သည် ချိန်းဆိုးထားနေတွင် တတိယသမီးတော်နေအိမ်သို့ သွားရောက်ခဲ့ကြ၏။ ယခင်က နန်းတွင်း အပျိုတော်ကြီးတစ်ဦးဟု ယူဆရဖွယ်ရှိသော အမျိုးသမီးကြီးတစ်ဦးသည် အိမ်ကြီးအပေါ်ထပ်၌ခန်းတွင် ထိုင်နေသော တတိယသမီးတော်ရှိရာသို့

ကျွန်တော်တို့အား ခေါ်ဆောင်သွားခဲ့သည်။ တတိယသမီးတော်သည် အေးဆေးတည်ငြိမ်လှသည်။ သူ့အား ကျွန်တော်တို့က လာရောက် တွေ့ဆုံခြင်းသည် သူ့အတွက် သဘောကျဖွယ်ဖြစ်ခဲ့ရာ ကျွန်တော်တို့အား နောင်အားလပ်ပါက လာတွေ့ပါဦးဟု ဖိတ်ကြားခဲ့သည်။ တတိယသမီးတော်ပြောသည် မြန်မာစကားများမှာ မဟာမျိုးမဟာနွယ်များပြောလေ့ရှိသော စကားလုံးများသာဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော့်အဖို့ နားမလည်လှသော်လည်း ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ပရက်စကော့ကမူ ထိုစကားများကို အတော်အသင့် တတ်ကျွမ်းသူဖြစ်ရာ တတိယသမီးတော်သည် မျက်နှာဖြူလူမျိုးဖြစ်သော ပရက်စကော့အား အထူးလေးစားပုံရသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် နောင်အခါ အကြောင်းကိစ္စရှိ၍ မေမြို့(ပြင်ဦးလွင်)သို့ ရောက်ရှိသည့်အခါတိုင်း တတိယသမီးတော်အား သွားရောက် ဂါရဝပြုခဲ့ကြသည်။ ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ပရက်စကော့ကမူ တတိယသမီးတော်မှာ သူ့မယ်တော် မိဖုရားကြီး စုဖုရားလတ်နှင့်မတူ၊ တစ်မူထူးခြားသူဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

မှန်ပါသည်။ မိဖုရားကြီး စုဖုရားလတ်အား ကျွန်တော်သည် မတွေ့ဘူးပါ။ သို့သော် တွေ့ဖူးဆုံဖူးကြသော ဗြိတိသျှလူမျိုးများ၏ ပြောပြချက်အရဆိုရလျှင် သူသည် သီပေါမင်းနှင့်အတူ ဘုံဘေးကမ်းခြေတွင်ရှိသော ရတနာဂီရိမြို့တွင် သွားရောက်နေထိုင်ခဲ့ပြီဟုဆိုကြောင်းကို ၁၉၁၆ ခုနှစ်တွင် သီပေါမင်း ကံတော်ကုန်သွားသောအခါ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လာခွင့်ရသဖြင့် ရန်ကုန်မြို့ ချာချီလမ်း (ယခု ကိုယ့်မင်းကိုယ့်ချင်းလမ်း) တွင် နေထိုင်ခဲ့သည်။ မိဖုရားကြီး စုဖုရားလတ်သည် ၁၉၂၅ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလတွင် ကွယ်လွန်သည်ဟု ဆိုသည်။ မိဖုရားကြီး စုဖုရားလတ်ကား ကွယ်လွန်သည်အထိ သူ၏ ထီးဟန်နန်းဟန်၊ ထီးခလေးနန်းခလေးအတိုင်း အလျှော့ပေးခြင်းမရှိနေသွားသူ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

၆

ကျွန်တော့်အဖို့ လက်တွေ့၊ စာတွေ့အလုပ်သင်ကာလသည် ထူးထူးခြားခြား ပျော်စရာကောင်းသောကာလ ဖြစ်ပါသည်။ မန္တလေးမြို့နှင့် ခရိုင်အတွင်းရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ပရက်စကော့နှင့် မနေမနား ခရီးထွက်ခဲ့ရသဖြင့် အမရပူရမြို့ ပုသိမ်ကြီးမြို့နယ်ဒေသများသို့လည်း ဖန်တစ်ရာတေအောင် ရောက်ခဲ့၏။

အလွန်သာယာလှသည့် (၁) မိုင်ခန့်ရှည်သော တောင်သမန်အင်းစောင်းမှ မယ်ဇယ်ပင်ကြီးများမှာ အံ့စရာပင်ကောင်းလှသည်။ ဤရှုခင်းမျိုး တစ်သက်တစ်ခါ မည်သည့်နိုင်ငံမျှ မတွေ့ခဲ့ရ။ ထိုမယ်ဇယ်ပင်တန်းကြီးအဆုံးတွင် ဦးပိန်၏ တံတားကြီးကို တွေ့ရသည်။ ကျွန်တော် ထိုတံတားကြီးသို့ သွားရောက်ခဲ့စဉ်ကမူ တံတားကြီး၏ အချို့အခန်းများမှာ ပျက်စီးယိုယွင်းလျက် ရှိသည်။ သို့သော် နောင်အခါ ထိုအပျက်အစီးများကို ရပ်ရွာမှ ပြုပြင်သည်ဟု သိရ၏။ ထိုတံတား၏အရှေ့ဘက်ထိပ်တွင် တောင်သမန်ရွာ ရှိ၏။ ထိုရွာအနီးရှိ ကျောက်တော်ကြီးဘုရားမှာ ရှေးပုဂံခေတ် ဗိသုကာပုံစံမျိုးဖြစ်၍ အလွန်အချိုးအစား ညီညွတ်သည်ဟု ဆိုကြ၏။ ဝိုက်အတွင်းရှိ ကျောက်တော်ကြီးရုပ်တုတော်ကြီးမှာ အလွန်ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်းလှသည်။ ဘုရားလိုဏ်ဂူအတွင်းနံရံများနှင့် မျက်နှာကြက်များတွင် နေ၊ လ၊ နက္ခတ်တာရာများ၏ ပုံများကို ဆန်းကြယ်စွာ ရေးဆွဲထားသော ပန်းချီလက်ရာများကို တွေ့ရာ ကုန်းဘောင်ခေတ်၏ ရေဆေးလက်ရာများမှာ အံ့ဖွယ်သရဲ ကောင်းမွန်သည်ကို တွေ့ရပေသည်။

မန္တလေးခရိုင်အတွင်း ကျွန်တော်မမှီနိုင်သောနတ်ပွဲမှာ တောင်ပြုန်းပွဲတော်အဖြစ် ကျင်းပသော ရတနာဂူနတ်ပွဲ ဖြစ်၏။ နတ်ပွဲပင်ဆိုငြားသော်လည်း ဘုရားပွဲနှင့်တွဲဖက်လျက်ပင် ဘုရားပွဲမျိုးဖြစ်၍ ဇာတ်ပွဲများ၊ ရုပ်သေးပွဲများ၊ ရုပ်ရှင်ပွဲများ၊ လှေပြိုင်ပွဲများ ပါဝင်သဖြင့် လူအလွန်စည်ကားသော ပွဲတော်ကြီး ဖြစ်သည်။

နတ်ဆို၍ နတ်အမှန်တကယ်ရှိသလား မေးရန်မလို။ နတ်ကို အပိုင်

အစားပေးသည့် ရှင်ဘုရင်ကိုလည်း သူ့တွင် ပေးပိုင်ခွင့်အာဏာ ရှိ၊ မရှိ၊ ယနေ့အထိ ထိုအာဏာတည်မြဲနေသည် ဟုတ်၊ မဟုတ် မည်သူမျှလည်း ဆန်းစစ်ခြင်းမပြုကြတော့ဘဲ နတ်များကို ရေချိုးပေးခြင်း၊ နတ်များစံနေသည့် နတ်ကွန်းများမှ ဆိုင်းပိုင်းများနှင့် ကကြခုန်ကြနတ်ပန်းဆက်ကြသည်မှာ အစဉ်အလာပင် ဖြစ်တော့၏။

သို့သော် မှတ်တမ်းများအရ ၁၈၈၆ ခုနှစ်က (သီပေါမင်း ပါတော် မူပြီးနောက်တစ်နှစ်) မန္တလေး၌ ရေးသားကြီး ဆိုက်ရောက်ခဲ့သည်။ နှစ်ပေါင်း (၅၀) ကျော်အတွင်းတွင် အဆိုးဝါးဆုံးဟု ဆိုကြသည်။ ရေကာတာကြီး ကျိုးပေါက်သည့်အတွက် မြို့၏ မြေခိုခိုပိုင်းများအားလုံးကို ရေလွှမ်းမိုးသည်။ ထိုနှစ်နေရာသီ၌ မီးဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပွားခဲ့ပြန်ရာ အိမ်ခြေ (၂၅၀၀) ခန့် မီးထဲပါသွားခဲ့၏။ သို့သော် ကျွန်တော် မန္တလေးတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသော အချိန်တွင် မန္တလေးမြို့ကြီးကား သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများက တာဝန်ယူ ပြုပြင်ခဲ့သဖြင့် အားရဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် တိုးတက်လာခဲ့ပြီ ဖြစ်၏။

မန္တလေးခရိုင်တွင် အလုပ်သင်ရုံဝန်ထောက်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေခိုက် မမေ့နိုင်သောဖြစ်ရပ်မှာ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့တွင် နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် စုံစမ်းလေ့လာရေး မွန်တေဂူချမ်း(စ်) ဖွဲ့(ဒ်)ကော်မရှင် ရောက်ရှိလာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုကော်မတီမှာ ဗြိတိသျှ ပါလီမန်အမတ်များ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်၍ ပါဝင်သူများ၏ နာမည်များကိုမူ ကောင်းစွာ မမှတ်မိတော့။ သို့သော် ထိုကော်မတီဝင်များ မန္တလေးရောက်ရှိခိုက်တွင်မူ သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၏ တာဝန်ပေးချက်အရ ကျွန်တော်တို့ ရဲရာရှိများက မန္တလေးပတ်ဝန်းကျင်တွင် စနိုက်ငှက်များ ပစ်ခတ်နိုင်ရန် စီစဉ်ပေးခဲ့ကြရ၏။ ကျွန်တော့် နေ့စဉ် မှတ်တမ်းအရ ဆိုရလျှင် ထိုစဉ်က ပစ်ခတ်မှုကြောင့် စနိုက်ငှက် (၂၀၀၀)ကျော် သေဆုံးခဲ့ရ၏။

ကျွန်တော်နှင့် မိတ်ဆွေများသည် ရုံးပိတ်ရက်များ၊ ခရစ္စမတ်ရုံးပိတ်ရက်များတွင် အပျော်သဘောဖြင့် အမဲလိုက်ရန် စီစဉ်ခဲ့ကြဖူးသည်။ ကျား၊ ဆင်၊ ကျားသစ်တို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း သစ်တောကြီးပိုင်းများ၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တောနက်ဒေသများတွင် တွေ့ကြရသည်။ အထူးသဖြင့် မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) တွင် ရုံးစိုက်ထားသော သစ်တောဌာနမှ အရာရှိများက စနစ်တကျ ပြင်ဆင် စီစဉ်ဆောင်ရွက်လေ့ ရှိသည်။ ရွာသူကြီးနှင့် ရွာသားများက ရွာအပြင် တောထူထပ်သောနေရာတွင် ဝါးကာ၊ သက်ငယ်မိုး တံငယ်တစ်လုံးဆောက်ပေးထားပြီး ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ ပျော်ပျော်ပါးပါး

တည်းခိုကြ၏။ အချို့ရွာများတွင်မူ ဗိုလ်တဲများရှိသဖြင့် အဆင်သင့် နေထိုင်နိုင်ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့ အမဲလိုက်လေ့ရှိသောအချိန်မှာ ဆောင်းရာသီဖြစ်သဖြင့် သာယာလှသော်လည်း နံနက်ခင်းတွင် အေးချမ်းလှသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ခုရုံး၍ ကျေးရွာသူကျေးရွာသားများနှင့်အတူ စကားပြောရင်း သေနတ်များကို တိုက်ချွတ်ဆေးကြောကြသည်။ ကျွန်တော့်အဖို့ သာယာသောပတ်ဝန်းကျင်ကို မြင်ရသည်မှာ လွမ်းမောတသဖွယ်ဖြစ်နေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ သာယာပုံမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် မည်သည့်နိုင်ငံမျှရှိမည်ဟု မထင်ပါ။ ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ မိုင်းပျံ့တောင်တန်းကြီးများ၊ ခေတ္တစခန်းချနေသောတဲနှင့် မန်းမဝေးလှ ရွှေရောင်တစ်ဝက် မြရောင်တစ်ဝက် ဆေးရောင်စုံဖြယ်ထားသကဲ့သို့ရှိသော စပါးပင်များမှာ လေအသွေးတွင် တလိမ့်လိမ့်တက်နေသော လှိုင်းလှုံးများသဖွယ် ဖြစ်သည်။

ထိုစပါးကွင်းပြင်ကြီးများကို ကျော်၍ကြည့်လိုက်လျှင် စူးရှသော နေရောင်အောက်တွင် အိပ်စက်လှလျောင်းနေသကဲ့သို့ရှိနေသော ရွာကလေးကို မြင်ရသည်မှာ လွမ်းမောတသဖွယ်ဖြစ်နေသည်။ ကျွန်တော်တို့ စခန်းချသည့်နေရာအနီးရှိ သရက်ပင်အုပ်များအတွင်းမှ ချိုးငှက်ကလေးများ၏ ကူနေသောအသံ၊ 'တက်တက်တူခါခါ' ဟု အော်မြည်နေသော ငှက်သံများကို သည်း ယနေ့အထိ ကျွန်တော့်နားတွင် ကြားပေးလျက်ရှိနေသည်။ ကျွန်တော့်အဖို့ ပထမဦးဆုံး တောပစ်ထွက်ရခြင်းဖြစ်သဖြင့် စိတ်လှုပ်ရှားခဲ့သည်။ ရွာသားများ ပြုလုပ်ထားသည့် လင့်စင်ထက်မှ ရွာသူကြီးနှင့်အတူ ဆိုင်စောင့်ရခြင်းမှာ ငြီးငွေ့ဖွယ်လည်းကောင်း၏။

ကျွန်တော်တို့နှင့် တောပစ်လိုက်လာသော လက်ထောက်ဆရာဝန် ခင်လိုက်သည့်ကျည်ဆန်သည် ကျား၏ချက်ကောင်းကိုမမှန်ဘဲ ဒဏ်ရာသာ ရစေခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ နံနက်လင်းသည်နှင့် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သည် ရွာသားများနှင့်အတူ ဒဏ်ရာရထားသော ကျားနောက်သို့ လိုက်ခဲ့ကြရ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကျားနာသည် ဒုက္ခပေးတတ်သည်ဟု ဆိုကြသောကြောင့် ဖြစ်၏။ တစ်နေရာတွင်မူ သစ်တောအရာရှိတစ်ယောက်သည် သေနတ်အား ရမ်းပစ်ခတ်သဖြင့် မည်သည့်သားကောင်ကိုမျှမထိ၊ သစ်ကိုင်းများသာ ထိခိုက်ခဲ့၏။ တစ်နေရာတွင်မူ ကျားသစ်အား ပစ်ခတ်ရန် နာရီပေါင်းများစွာ ထိုင်စောင့်နေခိုက် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သားတစ်ဦးသည် ခါချည်အုံအား လက်နှင့် မတော်တဆ ထိခိုက်မိသဖြင့် ခါချည်များ အစုလိုက်အပြုံလိုက် ထိတ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့မှာ လင့်စင်ထက်မှ ကစဉ်ကလျား ဆင်းပြေးခဲ့ရသည်။ တစ်နေရာတွင်မူ မြေတိုင်းအရာရှိတစ်ယောက်၏ ချောင်းအဆက်

မပြတ်ဆုံးမကြောင့် အနီးရောက်လာသော တောကောင်ကြီးမှာ ထွက်ပြေး သွားသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ စိတ်ပျက်ခဲ့ရသည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ဤအတွေ့အကြုံများကိုမူ မည်သည့်အခါမျှ မေ့မရခဲ့။ ရက်သတ္တပတ်တစ်ပတ်ခန့်အကြာတွင်မူ ကျွန်တော်မှ မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးရုံးရှိ ရုံးအခန်းအတွင်း တကုပ်ကုပ်ထိုင်ကာ မြို့နယ်များမှ ပေးပို့သည့် အစီရင်ခံစာများကို ချွေးအရွံသားနှင့် ဖတ်ရှုခဲ့ရပြန်သည်။ ကျွန်တော် မှတ်သားမိသလောက် ထိုစဉ်က မန္တလေးတိုင်းမင်းကြီး (တိုင်းအုပ်ချုပ်ရေးမှူး) မှာ မစ္စတာ အာ(ရ်)အာ(ရ်)ဘရောင်း (အိုင်စီအက်စ်) ဖြစ်ပါသည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံးကို သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် အုပ်ချုပ်ရေးဝန်ထမ်းများကို ခန့်ထားပြီး အုပ်ချုပ်စေခဲ့ပါသည်။ ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်ခွဲတစ်ခုဟု သတ်မှတ်ပြီး အိန္ဒိယဘုရင်ခံအား အုပ်ချုပ်စေခဲ့၏။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘုရင်ခံသည် ဒေလီတွင် ရုံးစိုက်သော အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်၏ လက်အောက်ခံ ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်ပညာတတ်အသိုင်းအဝန်းသည် အိုင်စီအက်(စ်)ရာထူးကို မက်မောကြသည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ နာမည်ကျော် တက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်ကြီး နှစ်တိုက်ဖြစ်သော အောက်(စ်)ဖိုး(ဒ်)နှင့် ကိန်းဘရစ်(ချ်)တို့မှ ထွက်သူများသည် အများအားဖြင့် အိုင်စီအက်(စ်)ရာထူးကို ရကြသည်။ ထိုရာထူးများကို နောင်အခါ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်မှ ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူးအောင်သူများလည်း မှန်းကြသည်။ အိုင်စီအက်(စ်)ဝင်ခွင့်စာမေးပွဲအောင်သူများသည် နယ်ပိုင် (ဒုခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး)၊ အရေးပိုင် (ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး)၊ တိုင်းမင်းကြီး (တိုင်းအုပ်ချုပ်ရေးမှူး)၊ အတွင်းဝန်ချုပ်အထိဖြစ်နိုင်ပြီး ကံကောင်းလျှင် ဘုရင်ခံ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အငြိမ်းစားယူခဲ့လျှင်လည်း ဂုဏ်ထူးဘွဲ့ထူး၊ ဆာဘွဲ့များ ချီးမြှင့်ခြင်းခံရလေ့ ရှိ၏။ ထိုအိုင်စီအက်(စ်)များကို လူအများကမူ 'မိုးကျရွှေကိုယ်' ဟု ကင်ပွန်းတပ်ကြသည်။

မန္တလေးတိုင်းမင်းကြီး မစ္စတာဘရောင်းမှာ ထိုစဉ်က နာမည်ကြီးမင်းကြီး ဖြစ်၏။ အပြင်တွင် သူ့အား 'ဂလန်မင်းကြီး' ဟု နာမည်တွင်သည်။ သူ့အမြင်မတော်လျှင် ဂလန် (ကန်လန်) ကျတတ်သောကြောင့် ဖြစ်၏။ တစ်နေ့တွင် တိုင်းမင်းကြီး မစ္စတာဘရောင်းသည် မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ပရက်စကော့၊ အရေးပိုင်တို့နှင့် တိုင်ပင်၍ ကျွန်တော်အား အရေးကြီးသောကိစ္စတစ်ရပ်ကို ဆောင်ရွက်ရန် ခရီးထွက်ရမည်ဖြစ်၍ ပြင်ဆင်ပြီး မန္တလေးဘူတာကြီးသို့ဆင်းခဲ့ရန် တယ်လီဖုန်းဖြင့် အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ ကျွန်တော် ဘူတာရုံကြီးသို့ ရောက်သည့်အချိန်တွင် စစ်ရဲတိုင်း အရာရှိကြီးနှင့် တိုင်းမင်းကြီးတို့မှာ မီးရထားအထူးတွဲတွင် ရောက်နှင့်ပြီး ဖြစ်ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့သွားရမည့်ခရီးနှင့် သွားရမည့်ကိစ္စအကျဉ်းချုပ်

ကိုမူ မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ပရက်စကော့က ပြောပြထားပြီးဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်သည် ရမည်းသင်းခရိုင်သို့ ယခင်က မရောက်ဘူးပါ။ ရမည်းသင်းမြို့သည် မန္တလေးမြို့မှ မိုင် (၂၀၀) ကွာဝေးပြီး ထိုခရိုင်အတွင်းရှိ ကျေးရွာအများမှာ လမ်းပန်းအဆက်အသွယ် ချောမွေ့ခြင်းမရှိဘဲ ခေါင်လှသည်။ ထိုစဉ်က ပိုင်ယာလက်အဆက်အသွယ်များလည်း ပေါ်ပေါက်လာခြင်း မရှိသေး။ သို့ဖြစ်၍ မြို့ကြီးတစ်မြို့နှင့်တစ်မြို့ ဆက်သွယ်ရန်မှာ တယ်လီဖုန်းကိုသာ အားပြုကြရသည်။ ကျွန်တော်သိရှိထားသည့် သတင်းအရ ရမည်းသင်းအရေးပိုင်နှင့်အဖွဲ့သည် ရမည်းသင်းခရိုင်မှ ဝေးလံခေါင်ဖျားသော ကျေးရွာများသို့ ကွင်းဆင်းစုံစမ်းစစ်ဆေးရန် ထွက်သွားခဲ့ရာမှ အဆက်အသွယ်မရဖြစ်နေသည်။ အတည်မပြုနိုင်သေးသောသတင်းများအရ အရေးပိုင် (ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိ)နှင့်အဖွဲ့ ကွင်းဆင်းသွားခဲ့သော ကျေးရွာအနီးအနားတွင် တောပုန်းစားပြုများ ခိုအောင်းနေသည်ဟု သိရှိရသဖြင့် တိုင်းမင်းကြီးအဖို့ အဆက်အသွယ်မရဖြစ်နေသော အရေးပိုင်ကြောင့် စိတ်သောက ချောက်နေသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ရဲအဖွဲ့နှင့် စစ်ရဲအဖွဲ့တို့ ပူးပေါင်းကာ တောနင်းရှာဖွေရေးတစ်ခုပြုလုပ်ရန် စီစဉ်မည်ဟု သိရသဖြင့် မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ပရက်စကော့က ကျွန်တော်အား မန္တလေးတိုင်းမင်းကြီးအဖွဲ့နှင့် ရမည်းသင်းမြို့သို့ လိုက်သွားရန် တာဝန်ပေးခြင်း ဖြစ်၏။

ကျွန်တော်သည် ဘုကန်လန်တိုင်းမင်းကြီး မစ္စတာဘရောင်းကို တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှ မတွေ့ဘူး။ နာမည်သာကြားဖူးသည်။ မန္တလေးဘူတာရုံရှေ့တွင် ရပ်ထားသော အထူးတွဲပေါ်တက်ရောက်၍ တိုင်းမင်းကြီးအား သွားဆောက် ဂါရဝပြု သတင်းပို့ခဲ့သည်။ အင်္ဂလိပ်လူမျိုးတို့၏ ထုံးစံအတိုင်း ဆက်အောက်အရာရှိဖြစ်သူသည် မိမိအထက်အရာရှိနှင့် တွေ့ဆုံရာတွင် ထိုင်စေဆိုဘဲနှင့် ထိုင်လေ့မရှိကြ။ ဘုကန်လန်တိုင်းမင်းကြီးကမူ ရဲဝန်ထောက်အင်စိုင်းနှင့် ရပ်နေသော ကျွန်တော်အား ခြေဆုံးခေါင်းဆုံးကြည့်ကာ ပြုံးပြုံးနှုတ်နှုတ်နှင့် ထိုင်ခွင့်ပြုလိုက်တော့သဖြင့် ကျွန်တော်အဖို့ တအံ့တဩဖြစ်သွားသည်။ တိုင်းမင်းကြီးသည် ကျွန်တော်အား သူ့တွဲတွင်လိုက်ပါရန် ဖိတ်ခေါ်သဖြင့် တကယ့်အံ့ဖွယ်သရဲဖြစ်ရတော့၏။

အမှန်အတိုင်းဝန်ခံရလျှင် ကျွန်တော်သည် မီးရထားဖြင့် ခရီးသွားရမည်ကို အပျင်းရိဆုံး ဖြစ်သည်။ တာဝန်အရသွားရခြင်း ဖြစ်သော်လည်း ဘုကန်လန်တိုင်းမင်းကြီးနှင့်အတူ ခရီးထွက်ရမည်ဆိုသဖြင့် ပို၍ စိတ်ပျက်သည်။ သို့သော် ကျွန်တော်အထင်နှင့်အမြင် ကွာနေသည်။ တိုင်းမင်းကြီးအဖို့ ချစ်ခင်လှသည်။ သူ့လက်အောက်အရာရှိလို ဆက်ခံခြင်းမပြုသည်သာ

မက သိဟောင်းကျွမ်းဟောင်း ငယ်တပည့်တစ်ဦးကို ဆက်ဆံသကဲ့သို့ဆက်ဆံသည်။ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်ဟုဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုနေ့က ကျွန်တော်တို့လိုက်ပါမည့် စာပို့ရထားမှာ အချိန်အတော်ကြာ နောက်ကျနေပြီး ညနေ (၆) နာရီထိုးမှပင် မီးရထားသည် စကြိုလမ်းကြောင်းမှ ညင်ညင်သာသာ စတင်ထွက်ခွာခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့အား လိုက်ပို့သော မန္တလေးအရေးပိုင်နှင့် ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးတို့သည် အတော်ဝေးဝေးသို့ မီးရထားရောက်သည်အထိ လက်ပြု၍ ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။ ယခုအကြိမ် မီးရထားနှင့် ခရီးသွားရသည်မှာ ခရီးတွင်လှသည်။ ကျွန်တော့်အဖို့ ဘုကန်လန်ဟု နာမည်ကျော်နေသော တိုင်းမင်းကြီးနှင့် စကားလက်ဆုံကြခဲ့ပြီး ပိုမိုရင်းနှီးခွင့်ရခဲ့သည်။ တိုင်းမင်းကြီး မစ္စတ ဘရောင်းမှာ အထူး ခင်မင်စရာကောင်းသော အရာရှိကြီးတစ်ယောက်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ သူသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း (၃၀) ကျော်ခန့်က အိုင်စီအက်(စ်)အရာရှိအဖြစ် ရောက်ရှိလာခဲ့သူဖြစ်၏။ နှစ်ပေါင်း (၃၀) ကျော် အတိတ်ကအရိပ်များသည် တစ်စတစ်စမှေးမှိန်လာခဲ့ပြီဖြစ်သော်လည်း သူပြောပြသော အတွေ့အကြုံများသည် ကျွန်တော့်အဖို့ အသစ်အဆန်းများဖြစ်ခဲ့ရသည်။ သူ၏ ထိုညောင်းရိပ်ရှည်များအတွင်းမှ ထင်ရှားသော အမှတ်အသားများသည် သူ့နှလုံးသားအတွင်း ထင်လင်းလျက် ရှိဟန်တူသည်။ သူ၏ နယ်ပိုင်၊ အရေးပိုင်၊ ခရိုင်တရားသူကြီး၊ ကြေးတိုင်မင်းကြီးဘဝနှင့် ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း စစ်သားများ စုဆောင်းခဲ့ရပုံ၊ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ခေတ္တလာရောက်လည်ပတ်သော ထီးမွေခန်းမွေခံ ဝေလမင်းသားအား ကြိုဆိုခဲ့ကြပုံ၊ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဘုရင်ခံအဖြစ် တာဝန်ယူကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် ဆက်ဆံခဲ့ရပုံများ၊ သူတို့နှင့် တောပစ် ထွက်ခဲ့ရပုံများကို ကျွန်တော့်အဖို့ စိတ်ရွှင်လမ်းဖွယ်များဖြစ်ခဲ့သည်။

တစ်ညလုံးနီးပါး မီးရထားစီးခဲ့ရသော်လည်း ကျွန်တော့်အဖို့ စိတ်ကြည်နူးဖွယ်ဖြစ်ခဲ့ရ၏။ ဘုကန်လန်တိုင်းမင်းကြီးအဖို့လည်း သူ့အထီးကျန်နေခဲ့ရသောနေ့များကို မေ့လျော့ကာ အားရပါးရ သူ့လျှပ်တစ်ပြက်ပုံရိပ်များကို ပြောပြခဲ့ရသည်ကို နားထောင်ရသော ကျွန်တော့်မှာ အချိန်ကုန်ပန်းမသိကုန်ခဲ့ရတော့၏။ ကျွန်တော်တို့ စီးနင်းလိုက်ပါလာသော မီးရထားသည် ရမည်းသင်းဘူတာရုံသို့ နံနက်စောစောအချိန် ရောက်ရှိလာခဲ့၏။ ဘူတာရုံတွင် ရမည်းသင်းနယ်ပိုင်နှင့် ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးတို့ ဆီးကြိုခဲ့ကြပြီး ရမည်းသင်းမြို့ အရာရှိဧည့်ရိပ်သာသို့ သွားရောက်ခဲ့ကြသည်။

ဧည့်ရိပ်သာရောက်မှပင် အရှေ့ဘက်မှ ရောင်နီလာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး၊ ရမည်းသင်းနယ်ပိုင်နှင့် အရာရှိအချို့သည် အဆက်အသွယ်မရဘဲ ရုတ်တရက် ပျောက်ဆုံးနေသော ရမည်းသင်းအရေးပိုင်

အဖွဲ့နှင့် မည်သည့်အဆက်အသွယ်မျှ မရသေးကြောင်း သတင်းပေးပြီကြ၏။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သည် ခေတ္တအနားယူပြီး နံနက် (၈) နာရီတိတိတွင်မူ ပျောက်ဆုံး၍ အဆက်အသွယ်မရဖြစ်နေသော ရမည်းသင်းအရေးပိုင်နှင့် အဖွဲ့အား တောနှင့်ရှာဖွေရန် စုဝေးတိုင်ပင်ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်မှတ်မိသလောက် ထိုအစည်းအဝေးသို့ တက်ရောက်သူများမှာ ရမည်းသင်းနယ်ပိုင်၊ ရမည်းသင်းသစ်တောအရေးပိုင် (ခရိုင်သစ်တောအရာရှိ)၊ ရမည်းသင်းခရိုင် လမ်းတံတားအရေးပိုင် (ခရိုင်လမ်းတံတားအင်ဂျင်နီယာ)၊ နယ်စီးရဲဝန်ထောက် (ခရိုင်ဒုရဲမှူး) နှင့် စစ်ရဲတပ်ဖွဲ့၊ တပ်မှူးတို့ ဖြစ်ကြသည်။ ဒေသခံ တာဝန်ရှိသူများ၏ သတင်းပေးချက်အရ ရမည်းသင်းအရေးပိုင်နှင့်အဖွဲ့သည် ရမည်းသင်းခရိုင်၏ တောတောင်ထူထပ်သော ကျေးရွာများသို့ ကွင်းဆင်းလေ့လာရန် ထွက်ခွာသွားခြင်း ဖြစ်၏။ သူတို့ရောက်ရှိသောကျေးရွာမှ ဆက်သားတစ်ဦးစေလွှတ်၍ သတင်းပေးပို့ခဲ့ပြီး နောက်ဆုံး အဆက်အသွယ်မရရှိသဖြင့် သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများအဖို့ စိတ်သောကရောက်လျက်ရှိကြသည်။ သွားရောက်သည့် ကျေးရွာများမှာလည်း ရမည်းသင်းခရိုင်အစွန်အဖျားဒေသများဖြစ်ပြီး ဆက်သားဖြင့် သတင်းပေးပို့ရန်မှအပ အခြားနည်းလမ်းများမရှိဖြစ်ရသည်။ ကောလာဟလသတင်းများ၊ ဈေးဂေဇက်များအရ ရမည်းသင်းခရိုင်အစွန်အဖျားကျေးရွာများတွင် ဘောပုန်းဓားပြတိုက်များသာမက ဗြိတိသျှအစိုးရအား လက်နက်စွဲ ပုန်ကန်ရန် လူအများစုဝေးသည် ဟူသော သတင်းများလည်း လှိုင်နေသည်။ ရမည်းသင်းခရိုင်အရေးပိုင်နှင့် ပါသွားသော အဖွဲ့ဝင်ရဲများ၏ အင်အားမှာလည်း နည်းသည်ဟု ယူဆထားသဖြင့် ရမည်းသင်းအရေးပိုင်နှင့် အဖွဲ့ဝင်များအား တောပုန်းဓားပြများက ချုံခိုတိုက်ခိုက်၍ ဖမ်းဆီးမည်ကိုပူပင်လျက်ရှိကြ၏။

ထိုအစည်းအဝေးကြီးကပင် စစ်ရဲတပ်ဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့အား ကျွန်တော်က ခေါင်းဆောင်စေ၍ ရမည်းသင်းအရေးပိုင်နှင့်အဖွဲ့အား တောနှင့်ရှာဖွေရန် ဖြစ်သည်။ စစ်ရဲတပ်ဖွဲ့မှ ဆူဒါ (ဗိုလ်) ကိုမူ ကျွန်တော်၏လက်ထောက်အဖြစ် တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့ တောနှင့်ရှာဖွေမည့်အဖွဲ့အား အရံအကူအညီအဖြစ် ရမည်းသင်းခရိုင် ရဲဝန်ထောက်က ခေါင်းဆောင်သော ရဲအဖွဲ့ဝင်များကိုလည်း စစ်ကြောင်းတစ်ကြောင်းဖြင့် နောက်မှလိုက်စေသည်။

ကျွန်တော် စစ်ရဲတပ်ဗိုလ်နှင့် ရမည်းသင်းခရိုင် ရဲဝန်ထောက်တို့သည် ဆောင်ရွက်ရမည့် အသေးစိတ်အချက်အလက်များ၊ နယ်မြေဒေသသည်တို့ကို စနစ်တကျ ဆွေးနွေးတိုင်ပင်ခဲ့ကြပြီး လော့ရီကားကြီးနှစ်

စင်းဖြင့် ရမည်းသင်းမြို့ မြို့မဂါတ် (ရဲစခန်း) မှ ညနေတွင် ထွက်သွား ခဲ့ကြသည်။

ထိုစဉ်ကမူ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ဝိုက်ဟော(လ်)မှ ဆာဂျွန်ဆိုင်မွန်နှင့်အဖွဲ့ ကို ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေး (၁၀)နှစ်စေ့ရောက်သောအခါ စုံစမ်းရန် စေလွှတ် လိုက်ခြင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် မငြိမ် မသက်ဖြစ်၍ ဂယက်ရိုက်ခတ်နေသောအချိန် ဖြစ်သည်။ ရမည်းသင်းခရိုင် ကဲ့သို့ ချောင်ကျသော ခရိုင်ကလေးသို့ပင်လာ၍ ထိုဂယက်သည် ရိုက်ခတ် လျက်ရှိ၏။ သာယာကြည်နူးဖွယ်ကောင်းလှသော တောရပ်မြေတွင် ချိုးကူ သံများ၊ ၇၂သံများ၊ ၂ဒေါင်းငှက်တို့၏ တွန်သံများကို နာခံကာ ထွန် ယက်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ပျိုးနုတ်ခြင်း၊ ပေါင်းသင်ခြင်း၊ ကောက်စိုက်ခြင်း၊ ကောက်သင်းကောက်ခြင်းဖြင့် အချိန်ကုန်၍ တပေါင်း၊ တန်ခူးလများတွင် ဇာတ်ပွဲများ၊ ရုပ်သေးပွဲများ၊ အငြိမ့်ပွဲများနှင့်သာ ထာဝစဉ် အချိန်ကုန်ဆုံးခဲ့ ရသော တောင်သူလယ်သမားများသည် ယခုအချိန်တွင် ဗြိတိသျှအာဏာပိုင် များကို ဆန့်ကျင်ရေးအသင်းအပင်းများ ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ အခွန်တော်မပေး ဆောင်ကြရန် လှုံ့ဆော်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိနေသဖြင့် တာဝန်ရှိသူများအနေ ဖြင့် ရမည်းသင်းခရိုင်တွင် ဆူပူမှုများဖြစ်ပေါ်လာမည်လား စိုးရိမ်သောက ရောက်လျက်ရှိစဉ် ဤသို့ မမျှော်လင့်သော ထူးခြားဖြစ်စဉ် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ ခြင်း ဖြစ်၏။

ဤကဲ့သို့ ရမည်းသင်းအရေးအခင်းမပေါ်မီ (၂)နှစ်၊ (၃)နှစ်ခန့်က လည်း စစ်ကိုင်းခရိုင်တွင် ဗန္ဓက ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတစ်ယောက် ပေါ်ပေါက် ခဲ့ဖူး၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမားနှင့် တိုင်းတစ်ပါးသားတို့အား မြန်မာနိုင်ငံမှ ဆေးဝါး၊ လက်ဖွဲ့၊ အင်းတို့နှင့် နှင်ထုတ်နိုင်မည်ဟု နယ်သူနယ် သားအများက ယုံကြည်ကြသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် အထူးစီမံထားသော အင်းများကို ကိုယ်ခန္ဓာအနံ့အပြားတွင်ထိုးထားပြီး သေနတ်ပြီးသည်၊ ဓားပြီး သည်ဟုလည်း ဆိုသည်။ စစ်ကိုင်းခရိုင် ကျေးလက်တောရွာများတွင် နေထိုင် သော တောင်သူလယ်သမားများသာမက စစ်ကိုင်းမြို့ပေါ်တွင် နေထိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်အများပင် ယုံကြည်ကြသည်ဟု သတင်းများလည်း ထွက်ပေါ်လာ သည်။ ကောလာဟလအမျိုးမျိုးလည်း ထွက်ပေါ်လာခဲ့၏။

နောက်ဆုံးတွင် စစ်ကိုင်းတိုင်း ရာဇဝတ်ဝန်နှင့် ရဲအဖွဲ့ဝင်များသည် ဗန္ဓကအား ဖမ်းဆီးရမိ၍ ၂ပဒေအတိုင်း အရေးယူခဲ့သော်လည်း ဗန္ဓက ဆိုသူမှာ သူ့အင်းပညာအစွမ်းနှင့် အသွင်အမျိုးမျိုးပြောင်းနိုင်ကြောင်း ဖမ်း ဆီးရမိသူမှာ ဗန္ဓက အစစ်ဖြစ်ပါမည်လားဟု သံသယရှိခဲ့ကြသည်။ နောက် ထပ် တန်လှုပ်ချောက်ချားဖွယ်ဖြစ်ရပ်များသည် မကြာမီ ပေါ်ပေါက်လာ

မည်ဟု အတိတ်တဘောင်များပေါ်နေရကား ဗြိတိသျှအစိုးရအဖို့ အခက် အခဲကြုံနေရခိုက်တွင် ရမည်းသင်းအရေးပိုင်နှင့်အဖွဲ့ ပျောက်ဆုံးနေသော သတင်းထွက်လာသဖြင့် ယခုကဲ့သို့ တိုင်းမင်းကြီးကိုယ်တိုင် ထိုကိစ္စကို ကွပ်ကဲကြပ်မတ်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်၏ တွဲဖက်အရာရှိဖြစ်သူမှာ ဆူပဒါအဖြစ် ရာထူးတိုး မြှင့်ခြင်းခံရစ ဖြစ်သဖြင့် နယ်ကြားစောင့်စစ်ရဲတပ်ရင်းတွင်း အမှုထမ်းခွဲရ သော်လည်း ယခုကဲ့သို့ တောနင်းရှာဖွေရသည့် အတွေ့အကြုံရရှိခြင်း မရှိ သေးပေ။ အလုပ်သင်စအရာရှိတစ်ယောက်သာ ဖြစ်သည်။ သို့သော် သူ သည် ကျွန်တော်၏ ဦးဆောင်ပြုမှုကို လေးလေးစားစား အသိအမှတ်ပြုသူ ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရမည်းသင်းမြို့မှ (၁၅) မိုင်ကွာဝေးသော ကျေး ရွာကလေးအရောက် လော်ရီကားဖြင့် သွားရောက်ခဲ့ကြပြီး ရှေ့ဆက်ရမည့် လမ်းမှာ လှည်းလမ်းသာဖြစ်သဖြင့် လော်ရီကားများကို ထိုကျေးရွာသူကြီး သံတွင် အပ်နှံထားခဲ့ကြပြီး ခြေကျင်ချီတက်ရန် စီစဉ်ခဲ့ကြရသည်။ လိုအပ် သောရိက္ခာများ၊ ပစ္စည်းများကိုမူ လှည်းများဖြင့် သယ်ဆောင်ရန် စီမံခဲ့ကြ ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ ဖြတ်သန်းခဲ့ရသော ကျေးရွာများနှင့် ခေတ္တအနားယူ စခန်းချခဲ့သော ကျေးရွာများမှ ရွာသားအများကမူ တောပုန်းဓားပြဂိုဏ်းနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအစအနများကို သတင်းပေးလိုဟန် မရှိကြ။ ဓားပြ ဝိုင်းသားများစေရန်ကို စိုးရိမ်ဟန်ရှိကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထိုဂိုဏ်း၏ သွား လာလှုပ်ရှားမှုနှင့် ရမည်းသင်းအရေးပိုင်အဖွဲ့အကြောင်း တစ်စုံတစ်ရာ သတင်း ပေးပို့ခြင်းမပြုခဲ့ကြ။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့နှင့် ခပ်ကင်းကင်း ခပ်ကွာကွာနေကြ သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်လေ့လာချက်သတင်းများအရ တောပုန်းဓားပြဂိုဏ်း တွင် လုပ်သေနတ်အများအပြားရှိကြသည်ဟု သိရသဖြင့် တောပုန်းဓားပြ များအား ခပ်ပေါ့ပေါ့တန်တန် သဘောထားရန်မသင့်ဟု ကျွန်တော်က ယူဆ သား၏။ တောပုန်းတို့မှာ ဒေသခံများဖြစ်သဖြင့် တောကျွမ်းလှသည်။ ကျွန် တော်တို့အား ချုံခိုတိုက်နိုင်သည်သာမက လွတ်အောင် ရှောင်ရှားနိုင်မည်မှာ သေချာသည်။ ကျေးရွာကလေးတစ်ရွာတွင်မူ ကျွန်တော် ဦးဆောင်သော တပ်ဖွဲ့နှင့် စစ်ရဲဗိုလ်ကလေးဦးဆောင်သောအဖွဲ့သည် လမ်းခွဲကာ တောနင်းရှာ ဖွဲ့မှုပြုခဲ့ကြသည်။ သတိမှတ်ထားသည့်နေရာတွင်တွေ့ဆုံရန်လည်း ချိန်းဆို သားခဲ့ကြ၏။

ကျွန်တော်တို့တပ်ဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့သည် အတတ်နိုင်ဆုံး တောနင်းရှာဖွေခဲ့ သော်လည်း ရမည်းသင်းအရေးပိုင်နှင့်အဖွဲ့၏ အရိပ်အယောင်ကိုပင် မတွေ့ရ။ သို့သော် ကျေးရွာသူကြီးအချို့နှင့် ဆယ်အိမ်ခေါင်းတို့၏ သတင်းပေးချက်အရ

လွန်ခဲ့သော (၂) ရက်ခန့်ကမူ တောပုန်းဓားပြဂိုဏ်းနှင့် ရမည်းသင်းအရေးပိုင်တို့အဖွဲ့ ရင်ဆိုင်တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့ကြောင်းသတင်းနှင့် တောပုန်းဓားပြများကစဉ်ကလျား ဆုတ်ခွာထွက်ပြေးသွားကြောင်းသတင်းရရှိပြီး သတင်းပေးရွာသားအချို့၏ပြောပြချက်အရ ဓားပြ(၂)ဦး သေနတ်ထိမှန်သွားသည်ဟူသော သတင်းများလည်းရခဲ့သည်။ ထွက်ပြေးသွားသော တောပုန်းဓားပြများသည် ရမည်းသင်းခရိုင်အစွန်ရှိ တောင်ယာလုပ်သူများ နေထိုင်သည့်ကျေးရွာမှ ရှမ်းပြည်နယ်ဘက်သို့ တိမ်းရှောင်သွားခဲ့ကြသည် ဟူသော သတင်းများကိုလည်း ရရှိခဲ့သည်။ သတင်းပေးများ၏ ပြောပြချက်များအရ ရမည်းသင်းအရေးပိုင်နှင့်အဖွဲ့သည် ထိုကျေးရွာအထိ ဓားပြများနောက်သို့ ခြေရာခံ၍ လိုက်သွားခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။

ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သည် ထိုတောင်ယာသမား နေထိုင်သော တောရွာကလေးအထိလိုက်သွားရန် ပြင်ဆင်ကြသည်။ သတင်းပေးများ၏ပြောပြချက်အရ ထိုကျေးရွာကလေးမှာ အလွန်သေးငယ်၍ မိသားစုတစ်စုနှင့်စုခန့်သာ စုပေါင်းနေထိုင်ရကား အိမ်ခြေဆယ်လေးငါးအိမ်သာရှိကြောင်း၊ ဓားပြများအနေဖြင့် မည်သို့မျှ ခိုအောင်းနေထိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်ကြောင်းကိုလည်း သိကြရ၏။ သို့သော် ထိုကျေးရွာတစ်ဝိုက် တောနင်းရှာဖွေရန် ဆုံးဖြတ်ကြပြီး ထွက်ခွာတော့မည့်ဆဲဆဲတွင် ရမည်းသင်းမြို့မှ စေလွှတ်လိုက်သော ဆက်သားတစ်ဦး ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ဆက်သား၏သတင်းပေးချက်အရ ရမည်းသင်းအရေးပိုင်နှင့်အဖွဲ့သည် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းစွာဖြင့် ရမည်းသင်းမြို့သို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိနေကြောင်းသိရသဖြင့် ကျွန်တော်တို့တပ်ဖွဲ့များသည် ရမည်းသင်းမြို့သို့ ပြန်ခဲ့ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့ တောနင်းရှာဖွေမှုသည် အောင်မြင်သည်ဟု မဆိုနိုင်သော်လည်း ကျွန်တော်အဖွဲ့ မြန်မာ့ကျေးလက်ဒေသနှင့် ကျေးလက်လူထုနှင့် ပထမဆုံး နီးနီးကပ်ကပ်နေခဲ့ရသည့် အတွေ့အကြုံသစ်ရခဲ့သည်သာမက မိမိအထက်အရာရှိကြီးများနှင့်လည်း ခင်မင်းရင်းနှီးခွင့်ရခဲ့သည်။ စစ်ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တို့၏ စရိုက်နှင့်သဘာဝကိုလည်း အနီးကပ် သိခွင့်ရခဲ့တော့၏။

ရမည်းသင်းအရေးပိုင်အဖွဲ့သည် တောပုန်းဓားပြများနှင့် ရင်ဆိုင်တိုက်ပွဲဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ တောပုန်းဓားပြများကလည်း လုပ်သေနတ်များနှင့် ပြန်လည်ပစ်ခတ်ခဲ့ပြီး ကစဉ်ကလျား ဆုတ်ခွာခဲ့ကြသည်။ သေနတ်ထိမှန်သော ဓားပြတစ်ဦးကိုလည်း ဖမ်းဆီးရမိခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ကျွန်တော်တို့တပ်ဖွဲ့နှင့်လည်း ကစဉ်ကလျားဆုတ်ခွာထွက်ပြေးသော ဓားပြဂိုဏ်းနှင့် ပစ်ခတ်မှုများလည်းဖြစ်ခဲ့ပြီး ခြေထောက်တွင် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသော ဓားပြတစ်ဦးကိုလည်း ဖမ်းဆီးရမိခဲ့၏။ ဤသို့အားဖြင့် ရုတ်တရက် အမှတ်မထင်ဖြစ်ပေါ်လာသော

အရေးအခင်းတစ်ခုသည် ပြီးဆုံးသွားသည်ဟု ယူဆရမည်ဖြစ်သော်လည်း ဆိုဖြစ်ရပ်များသည် ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံတွင်ဖြစ်ပွားနေသော အခြားလှုပ်ရှားမှုများနှင့် ဆက်သွယ်ကောင်း ဆက်သွယ်နေလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော် ထင်ပါသည်။

မှတ်မိသလောက် ဤနှစ်များအတွင်း ကုလား-ဗမာအဓိကရုဏ်းဖြစ်ခြင်း၊ စစ်ကိုင်းခရိုင်တွင် ဗန္ဓက ဆိုသူ လူထူးလူဆန်းတစ်ဦးပေါ်ပေါက်ခြင်းနှင့် ရန်ကုန်ထောင်ထူများသည် ရုတ်တရက်ပေါ်ပေါက်လာသော အရေးအခင်းများဟု ယူဆရန်မသင့်ဟုလည်း ကျွန်တော် ထင်ပါသည်။ သာဓကအားဖြင့် ရန်ကုန်ထောင်မှ ထောင်သားများသည် သတ္တိညံ့သူများ မဟုတ်ကြ။ ဆိုစဉ်က သတင်းများအရ အကျဉ်းသား (၄၀၀) တို့သည် အစောင့်များထံမှ သေနတ်ကိုရရှိသွားခဲ့သည်သာမက ထောင်တံခါးသော့များကိုလည်း ရရှိထားပြီး ထောင်ကြီးတံခါးဝကိုလည်း ဆီးမိထားသည်။ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်နေကြရုံမျှထားပါက အချိန်မရွေး ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်သွားနိုင်သည်။ သို့သော် ထွက်ပြေးခြင်းမပြုကြဘဲ ရာရာလက်နက်နှင့် သေဆုံးသည်အထိ ခံကာကွယ်သွားရန် ဆုံးဖြတ်ပြီး ကုလားစစ်ရဲများကို ကျားကုတ်ကျားခဲစစ်တိုက်ခိုက်သည်။ ထောင်ထဲခြင်း စတင်ဖြစ်ပွားသည့်အချိန်မှ ပြီးဆုံးသည့်အချိန်ထိ တိုက်ပွဲသည် အကျဉ်းသားများနှင့် ကုလားစစ်ရဲတို့၏ တိုက်ပွဲသာ ဖြစ်သည်။ အကျဉ်းသား (၃၀) ကျော် သေဆုံး၍ (၆၀) မှာ အပြင်းအထန် ဒဏ်ရာရကြသည်။ ထောင်အရာရှိများဘက်မှာမူ (၂)ယောက်သာသေဆုံး၍ (၈)ယောက် ဒဏ်ရာရခဲ့၏။

ဤကဲ့သို့ အရေးအခင်းများ ဖြစ်ပွားရခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် မတော်တဆ ရိုးရိုးတန်းတန်းဖြစ်ပွားသည့်ကိစ္စများဟု ဆိုရန်မသင့်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားနေသော နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုလက္ခဏာများဟု ဆိုရမည်ဟု ကျွန်တော် ထင်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ အရေးအခင်းများဖြစ်ပွားနေစဉ် ဘုရင်ခံဖြစ်သူ ဆာချား(လ်)အင်နစ်မှာ မကျန်းမမာဖြစ်သဖြင့် ခွင့်(၄) သယူ၍ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ ပြန်သွားခဲ့၏။ သူ့ခေတ္တအင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ပြန်သွားစဉ်က မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်အား ခေတ္တဘုရင်ခံရာထူးကို ခန့်အပ်မည်နည်းဟူသော ဆေးခွန်းမှာ ပဟေဠိတစ်ပုဒ်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံလူထုသည် ခေတ္တခန့်အပ်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်အား မျှော်လင့်တကြီးဖြင့် စောင့်ကြည့်ကြ၏။

ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ခေတ္တဘုရင်ခံရာထူးကို ဆာဂျိုးဇက်မောင်ကြီးဆိုသော မြန်မာအမျိုးသားတစ်ဦးအား လွှဲအပ်စေခဲ့သည်။ ဤသို့သော ရာထူးအား မြန်မာများ ရရှိခဲ့သည်မှာ ဗြိတိသျှအစိုးရလက်အောက်တွင် ဆိုအကြိမ်သည် ပထမအကြိမ်ပင် ဖြစ်သည်။ ဆာဂျိုးဇက်မောင်ကြီးမှာ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပညာသင်ကြားပြီးနောက် အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ ဝတ်လုံစာမေးပွဲကို အောင်မြင်ခဲ့ပြီး ယိုးဒယား (ထိုင်းနိုင်ငံ) တွင် ခေတ္တ ဝင်ရောက် အမှုထမ်းခဲ့ဖူးသူ ဖြစ်၏။ ထို့နောက် မြန်မာနိုင်ငံသို့ပြန်လာ၍ တရားလွတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီး (ထိုစဉ်က ဟိုက်ကုတ်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။) အဖြစ်နှင့် လည်းကောင်း၊ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သူဖြစ်ရကား ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ တာဝန်ရှိသူများ၏ ယုံကြည်စိတ်ချရသူဟု ဆိုကြသည်။ ထို့ကြောင့် ခေတ္တဘုရင်ခံချုပ်ရာထူးကို လက်ခံရရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေမည်။ အတွေ့အကြုံများသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်သော်လည်း ခေတ္တဘုရင်ခံအဖြစ် ဗြိတိသျှဘုရင်အမှုတော်ကို မြန်မာအမျိုးသားတစ်ဦးရဖို့ရန်မှာ မလွယ်ကူ။ မြန်မာပြည်သူလူထုကမူ မြန်မာလူမျိုးတစ်ယောက် ရာထူးကြီးကြီးရသည်ကို မူ အထူး သဘောကျ နှစ်ခြိုက်ကြလေသည်။

သို့သော် ဆာဂျိုးဇက်မောင်ကြီးသည် ဗြိတိသျှအလိုတော်ရိ စိတ်တော်သိ ဖောင်းတော်ငြိမ့်တစ်ယောက်သည် ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူထားကြ၏။ ဘုရင်ခံရာထူးကို လက်ခံထားရသော်လည်း ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှထိပ်တန်းအရာရှိကြီးများနှင့် သဘောချင်းကွဲလွဲမှုကို စိုးရိမ်သဖြင့် အထူးဂရုပြုနေရသည်။ မှတ်တမ်းများအရ ထိုအချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေအနေမှာ တင်းမာသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်၏။ သမိုင်းသုတေသီအများကမူ မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေအနေမှာ သီပေါမင်းပါတော်မူသည့်အချိန်ကစ၍ ထိုအချိန်တိုင် တစ်ခါမှ မြန်မာများ စိတ်ဓာတ်တက်ကြွခြင်း မရှိခဲ့ဘူးပေ။ အမှန်အားဖြင့် ဤကဲ့သို့ မငြိမ်သက်မှုများသည် ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း ကမ္ဘာ့စီးပွားပျက်ကပ်ကြီးဖြစ်ပွားလာသောအခါ ထိုကပ်ကြီး၏ဂယက်သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့လည်း အထိုက်အလျောက် ရိုက်ခတ်လာခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ စပါးဈေးသည် ထိုးကျသွားခဲ့သည်။ မှတ်တမ်းများအရ အလွန်နိမ့်သောနှုန်းထားတွင် ကျရောက်ခဲ့၏။ အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာလည်း တိုးတက်လာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လာရောက် အလုပ်လုပ်ကြသော အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများ၏ ဦးရေမှာ သိန်းချီရှိလာရကား အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာသည် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ဝင်ရောက်လာသောကြောင့်ဟု မှတ်ယူထားကြသည်။ အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်မြို့တော်တွင် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားဆန် ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ် ပြင်းထန်းစွာ အဖြစ်ပွားဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ဤသို့အတွင်း ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းလုပ်သားထုသပိတ် ဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။ ဤသပိတ်ကြီးအတွင်း မြန်မာအလုပ်သမားများလည်း ပါဝင်ခဲ့သည်။ အိန္ဒိယအလုပ်သမားများက သပိတ်လှန်၍ အလုပ်ဆင်းကြရာမှ မြန်မာအလုပ်သမားတို့နှင့် အချင်းများခဲ့ရသည်။ ဤတွင် အကြမ်းဖက်မှုများ

ဖြစ်ပေါ်လာကာ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှု သေဆုံးရမှုများလည်း ဖြစ်လာရာမှ နိုင်ငံရေးမငြိမ်မသက်မှုများဖြစ်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုကြသည်။

ထိုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ခေတ္တဘုရင်ခံ ဆာဂျိုးဇက်မောင်ကြီးသည် သာယာဝတီမြို့သို့ တိုင်းခန်းလှည့်လာရောက်၍ ဒါဘာမင်ပွဲ ကျင်းပခဲ့သည်။ သာယာဝတီခရိုင်အတွင်း စပါးဈေး အနိမ့်ဆုံးကျရောက်မှုကြောင့် ဆင်းရဲတွင်းနက်လာသည့် တောင်သူလယ်သမားများသည် မြန်မာအမျိုးသားဘုရင်ခံဖြစ်လာခြင်းသည် မြန်မာလူမျိုးများအတွက် မျှော်လင့်ချက်တိုးလာခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆာဂျိုးဇက်သည် ဗြိတိသျှအလိုတော်ရိတစ်ဦးဖြစ်လင့်ကစား ဆင်းရဲတွင်းနက်၍ လူမွေးလူယောင်မပြောင်သော တောင်သူလယ်သမားများအရေးကို အထိုက်အလျောက် သဘောသက်ဝင်သဖြင့် ကြည့်ရှုသိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ အခွန်တော်လျှော့ပေါ့ရေးကို တောင်သူလယ်သမားများက စုပေါင်း၍ မြန်မာအမျိုးသား ခေတ္တဘုရင်ခံ ဆာဂျိုးဇက်မောင်ကြီးထံ လျှောက်လွှာတင်ခဲ့သည်ဟု သိရသည်။

သို့သော် သာယာဝတီ ဒါဘာမင်ပွဲတွင် မြန်မာအမျိုးသား ဗြိတိသျှအလိုတော်ရိ ဆာဂျိုးဇက်မောင်ကြီးသည် သူ့အဖို့ တောင်သူလယ်သမားများ လျှောက်ထားသည့် အခွန်တော်လျှော့ပေါ့မှုကို မည်သို့မျှ လျှော့ပေါ့ပေးသိမ့်မည်မဟုတ်ကြောင်း မိန့်ခွန်းမြှောက်ကြားသည့် ဂယက်မှာလည်း မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံးရှိလူထုအား ရိုက်ခတ်ခဲ့တော့၏။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ပြည်သူလူထုအုံကြွမှုကို စိုးရိမ်လာသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရမည်းသင်းခရိုင်တွင် ဆကြွသောင်းကျန်းသော တောပုန်းဓားပြများကို အချိန်မီ တားဆီးရန်အားထုတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်သည် ယာယီ ထမ်းဆောင်နေသော တာဝန်များကို စစ်ရဲဗိုလ်နှင့် ရမည်းသင်းနယ်စီးရဲဝန်ထောက်အား လွှဲအပ်ပေးခဲ့ပြီး မန္တလေးမြို့သို့ တိုင်းမင်းကြီးနှင့်အတူ ပြန်လာခဲ့သည်။

ကျွန်တော် ရမည်းသင်းခရိုင်မှ တိုင်းမင်းကြီးနှင့်အတူ ပြန်လာခဲ့ပြီး ၁၃၃၀ ပြည့်နှစ် ခရစ္စမတ်အခါတော်နေ့ ပြီးဆုံးခဲ့ပြီးသည့်နောက်တစ်နေ့တွင် သာယာဝတီခရိုင်တွင် လယ်သမားသူပုန်ထကြွမှုကြီး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ဤသို့ ဆူပူတော့မည့်အခြေအနေများကို မန္တလေးတိုင်းမင်းကြီးသည် ကျွန်တော်အား အရိပ်အမြွက်ပြောပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ အခန်း (၆) တွင် ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဒီဇင်ဘာလ (၂၁) ရက်နေ့တွင် ခေတ္တဘုရင်ခံအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေသူ ဆာဂျိုးဇက်မောင်ကြီးသည် သာယာဝတီမြို့၌ ဒါဘာ ဝင်ပွဲသဘင် ဆင်ယင် ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုပွဲတွင်း၌ သာယာဝတီခရိုင် ကျေးလက်ဒေသများမှ တောင်သူလယ်သမားများဦးဆောင်၍ အခွန်တော် လျှော့ပေါ့ပေးရန် အသနားခံလွှာကို လယ်သမားခေါင်းဆောင်များကိုယ်တိုင် ခေတ္တဘုရင်ခံလက်သို့ ဆက်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ခေတ္တဘုရင်ခံ အင်္ဂလိပ် အလိုတော်ရှိ ဆာဂျိုးဇက်မောင်ကြီးကမူ မြေခွန်တော်လျှော့ပေါ့ခြင်းကို မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ လျှော့ပေါ့မပြုလုပ်နိုင်ကြောင်း ပြတ်ပြတ်သားသား ပြောကြားသည်ဟု သိရ၏။

အမှန်အားဖြင့် ဒါဘာဝင်ပွဲသဘင်သို့ တက်ရောက်သော တောင်သူလယ်သမားပရိသတ်များတွင် နောင်အခါ တောင်သူလယ်သမားသူပုန်ခေါင်းဆောင်များ ဖြစ်လာသည့်သူများ ပါဝင်သည်ဟု မှတ်တမ်းများအရ သိရ၏။ သူတို့သည် ထိုစဉ်ကပင် ဆာဂျိုးဇက်မောင်ကြီးအား လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မည်ဆိုပါက ခဲယဉ်းခြင်း မရှိလှပေ။ ကိုယ်ရံတော်များ၊ အစောင့်အရှောက်များရှိသော်လည်း ထိုသူတို့အလစ်တွင် အချိန်မရွေး လုပ်ကြံနိုင်ပေသည်။ အဘယ်ကြောင့် လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ခြင်းမပြုသည်ကိုမူ ကျွန်တော် မသိပါ။ မြန်မာလူမျိုးထဲမှ ပထမဦးဆုံးဘုရင်ခံဖြစ်သူဟူ၍ သူ့အသက်အား ချမ်းသာပေးခြင်း ဖြစ်ပါမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နောက်နေ့တွင်ပင် ဆင်းရဲသားတောင်သူလယ်သမားများသည် ရရာလက်နက်ကို စွဲကိုင်၍ ပုန်ကန်မှုကြီးပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆင်းရဲသားလယ်သမားများ ပုန်ကန်ထကြွမှုသည် မြေခွန်တော်
 လျှော့ပေါ့ခြင်းမပြုခြင်းကြောင့်လော။ ဤအကြောင်းအချက်သည် စီးပွား
 ရေးကပ်ကြောင့် ရုတ်တရက်ပေါ်လာသောအကြောင်းသာ ဖြစ်၏။ အဓိက
 အချက်မှာ မြန်မာလူမျိုးတို့သည် လူမျိုးခြားအစိုးရအုပ်ချုပ်မှုကို မလိုလား
 သောကြောင့် ဖြစ်သည်မှာ ထင်ရှား၏။ မြန်မာပြည်တွင် နေထိုင်သော
 အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးအားလုံးသည် ဗြိတိသျှအစိုးရကို မလိုလားကြ။
 အမှန်အားဖြင့် ပုန်ကန်ထကြွသူ တောင်သူလယ်သမားများတွင် လက်နက်
 မရှိကြ။ ဓား၊ လှံ၊ လေး၊ မြားများနှင့် လုပ်သေနတ်အနည်းငယ်သာရှိကြ၏။
 သို့သော် သူတို့သည် ဗေဒင်ကိန်းခန်းများကို ယုံကြည်သည်။ ကိန်း
 ခန်းများအရ ထိုအချိန်တိုအခါသည် ဗြိတိသျှတို့၏လက်အောက်မှ လွတ်
 ခွင့်လွတ်ထိုက်သောအချိန်အခါ ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှတို့အုပ်စိုးခြင်းသည်
 ကုန်ဆုံး၍ မြန်မာတို့ ပြန်လည်စိုးစံရမည့်အချိန်ရောက်ပေပြီဟု ယုံကြည်သည်။
 ကိန်းတဘောင်အရ သူပုန်ထခဲ့လျှင် အောင်ကိန်းနှင့်ကြုံရမည်မလွဲဟု ခိုင်
 ခိုင်မာမာ ယုံကြည်ထားကြ၏။ အမှန်အားဖြင့် ဓား၊ လှံနှင့်သူသည် ခေတ်မီ
 သေနတ်၊ စက်သေနတ်များကို ကိုင်ဆောင်ထားသောသူကို နိုင်နိုင်စရာ
 အကြောင်းမရှိ။ သို့သော် မြန်မာကျေးလက်ဒေသတွင် နေထိုင်သော လူထု
 အများကမူ လျှို့ဝှက် နက်နဲ ဆန်းကြယ်သော အတတ်ပညာများကို ရှေး
 ပဝေသဏီကပင် ဝိဇ္ဇာ၊ ဇော်ဂျီ၊ ပထမံတို့က လက်ဆင့်ကမ်းပေးခဲ့သည်။
 ထိုအစွမ်းထက်သော ဆေးဝါးတို့သည် လည်းကောင်း၊ မန္တရား၊ ထုံးမန်း၊
 အင်းအိုင်၊ လက်ဖွဲ့တို့သည် လည်းကောင်း သေနတ်များကို ပြီးစေသည်ဟု
 ယူဆထားကြ၏။

ဤသို့သောအခြေအနေတွင် ကျွန်တော်သည် မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်
 ဝန်ကြီး(ခရိုင်ရဲမှူးကြီး)ရုံးတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ရပြန်သည်။ ယခင်
 အတိုင်း ဗြိတိသျှအစိုးရများမှ တင်ပြသည့် အစီရင်ခံစာများကို ဖတ်ရှုခြင်း၊
 မှတ်ချက်ရေး၍ ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ပရက်စကော့ထံတင်ပြရင်း ရက်သတ္တပတ်
 နှစ်ပတ်ခန့် ကုန်ခဲ့ရသည်။ ဤသို့အတွင်း သာယာဝတီလယ်သမားသူပုန်
 မီးကြီး တောက်လောင်လာသည်။ ထိုစဉ်က ထုတ်ဝေသော မြန်မာသတင်း
 စာများ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် ထုတ်ဝေသော သတင်းစာများနှင့် ရဲအဖွဲ့နှင့်
 ပြည်ထဲရေးဌာနမှ ထုတ်ပြန်သောသတင်းများအရ အင်းစိန်ခရိုင် မြစ်နီးတောင်
 ညိုဘုရားတွင် ဆေးဆရာဆရာစံသည် သုပဏ္ဏကဂဠုနရာဇာ ဟူသောဘွဲ့ခံ
 သည့်အခမ်းအနား ကျင်းပခဲ့သည်ဟု သိရ၏။ အမှန်အားဖြင့် ထိုဘုရားသည်
 ရန်ကုန်မှ မော်တော်ကားဖြင့်သွားလျှင် နာရီဝက်အတွင်း ရောက်နိုင်သည်။
 သို့သော် ထိုဆရာစံ ဦးစီးကျင်းပသည့် ဘွဲ့ခံယူသောသတင်းကို ဗြိတိသျှအစိုးရ

အလိုတော်ရှိများနှင့် ရဲနှင့် စုံထောက်တို့က လုံးဝ သိရှိခြင်းမရှိခဲ့ပေ။
 ထိုစဉ်က ရဲသတင်းပေးများ၏သတင်းများ၊ သူပြောကိုယ်ပြောကော
 သာဟလသတင်းများ၊ ဈေးဂေဇက်များအရဆိုရလျှင် ဘွဲ့ခံယူသောနေ့
 ၁၁(၁၁) နာရီ၊ မိနစ် (၅၀) တွင် ဆရာစံကိုယ်တိုင် အထူးစီမံဖော်စပ်ထား
 သော ဓားပြီး၊ သေနတ်ပြီး ဆေးတစ်ခွက်သောက်သည်ဟု ဆိုသည်။ ထို့
 နောက် သူကိုယ်တိုင် သေနတ်ပြီးဆေးထိုးသည်။ ထိုပြီးဆေး၏အာနိသင်
 မှာ လက်နက်အမျိုးမျိုးကိုပြီးစေနိုင်သည်ဟု သိရသည်။ သူတပည့်အများ
 သည်း ထိုပြီးဆေးများ ထိုးနှံကြ၏။

ဤကဲ့သို့ ထူးခြားဖြစ်စဉ်များ ဖြစ်ပွားနေပြီး (၂)ရက်ခန့်အကြာတွင်
 သာယာဝတီခရိုင်အတွင်းရှိ ရွှေအင်တုံရွာသူကြီးသည် သူ့ရွာဦးရှိ ဘုန်းတော်
 ကြီးကျောင်းတွင် သူပုန် (၃၀) ခန့် ရောက်ရှိနေသည်ဟု သတင်းရသဖြင့်
 သူ့ရွာသားများနှင့် သွားရောက်ဝန်းရာတွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းအတွင်းမှ လူ
 (၃၀) ခန့်သည် ဓားများ၊ လှံများယမ်း၍ လက်တစ်ဖက်တွင်မူ ပြီးဆေးဖြင့်
 ခံမထားသော လက်ကိုင်ပဝါများကို တွေ့ယမ်း၍ထွက်လာပြီး လုပ်သေနတ်
 ဘစ်လက်ဖြင့် ခုခံပစ်ခတ်သည်။ ရွှေအင်တုံသူကြီးဘက်ကလည်း သေနတ်
 ခွားဖြင့်ပစ်ခတ်ရာ နှစ်ဖက်စလုံး အများအပြား ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသွားပြီး
 သူပုန်များ ဆုတ်ခွာသွားခဲ့ကြ၏။

သူပုန်များအဖို့ စိတ်ဓာတ်တက်ကြွလျက်ရှိရာ အောင်မောင်းများ
 ဘီးကြသည်။ အောင်မောင်းတစ်ချက်ထုလျှင် ဗြိတိသျှတို့၏စစ်သားများ
 နှံ့အားသင့်သွားစေမည်ဖြစ်ပြီး ဒုတိယတစ်ချက် အောင်မောင်းတီးလိုက်လျှင်
 ဆီရန်သူမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိစစ်ဘားများသည် လက်နက်များကိုချ၍ ပြေးကြမည်ဟု
 ဆံ့သည်။ အချို့သတင်းများတွင် ကောင်းကင်မှ ပျံဝဲလာမည့် လေယာဉ်ပျံ
 ချားပင် လက်ညှိုးဖြင့်ထိုးလိုက်ပါက အောက်သို့ပျက်ကျလာနိုင်သည့်အစွမ်း
 တို့ သူပုန်ခေါင်းဆောင်အချို့ ရရှိထားသည် ဟူ၍ပင် ဆိုကြသည်။ လူ
 အများ၏ ပါးစပ်ဖျားတွင် တဲ့တိုးပြောနေကြသောသတင်းများတွင် သူပုန်
 ခေါင်းဆောင် ဆရာစံသည် ရှေးမင်းတို့၏ထုံးစံအတိုင်း ထီးဖြူမကိုး၊ သန်
 သျက်၊ သားမြီးယပ်၊ ခြေနှင်း တည်းဟူသော မင်းမြှောက်တန်ဆာငါးပါး
 ဖြင့် ဘိသိက်ခံတော်မူမည် ဟူသော သတင်းများလည်း တောမီးပမာပျံနှံ့
 သာသည်။ ရှင်ဘုရင်စနစ်ကို စောင့်မျှော်နေကြသော မြန်မာ့ကျေးလက်
 လူထုအဖို့ ဗြိတိသျှတို့အား မောင်းနှင်ထုတ်မည်၊ မြန်မာမင်းဆက် တည်
 ထောင်နိုင်လေပြီဟု ယူဆကြသည်။

ဤသို့အတွင်း သာယာဝတီခရိုင် တောတွင်းတစ်နေရာတွင် စခန်း
 ချနေသော သစ်တောအရေးပိုင် (ခရိုင်သစ်တောအရာရှိ) မစ္စတာ ဖီးကလပ်

၏စခန်းအား သူပုန်တို့က စီးနင်းတိုက်ခိုက်ကြပြီး မစ္စတာဖီးကလပ်၏ ခေါင်းကို ဖြတ်ယူသွားခဲ့ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ခေါင်းဖြတ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အနည်းငယ် ဖော်ပြရန်လိုပေသည်။ ထိုစဉ်က သူပုန်တို့၏အယူအဆမှာ မိမိတို့ဖြတ်ခဲ့သော ဦးခေါင်းရှင်သည် နာနာဘာဝဖြစ်၍ မိမိတို့ လူ့ဘဝက မိတ်ဆွေကို ရန်သူထင်လျက် ဗြိတိသျှအစိုးရအား အတိုက်အခံပြုပြီး သူပုန် တို့ဘက်မှ အားကြီးမာန်တက် တိုက်ခိုက်နေသည်ဟု ယုံကြည်ကြ၏။

ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံမှ ထုတ်ဝေသော သတင်းစာများ၊ ဂျာနယ် များတွင် လည်းကောင်း၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေ သော ဩဇာတိက္ကမကြီးမားသော သတင်းစာကြီးများတွင် သာယာဝတီ သူပုန်ထမှုနှင့် ပတ်သက်၍ သတင်းအချက်အလက် အပြည့်အစုံကို အသေး စိတ် ဖော်ပြရေးသားခဲ့သဖြင့် ထိုသူပုန်ထမှုကြီးမှာ နိုင်ငံတကာက စိတ်ဝင် စားသော ပုန်ကန်ထကြွမှု ဖြစ်လာသည်။ လန်ဒန်မြို့မှ ထုတ်ဝေသော လန်ဒန်တိုင်း(စ်)သတင်းစာကြီးကလည်း သာယာဝတီခရိုင် ပုန်ကန်ထကြွမှု သည် ခရစ်နှစ် ၁၈၅၄ ခုနှစ်ခန့်က အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သော အိန္ဒိ ယတပ်တွင်းသူပုန်ကြီးကဲ့သို့ ကြီးထွားလာနိုင်ကြောင်း၊ နယ်ချဲ့အရေးရှင်များ၏ သွေးစုပ်မှုကြောင့် လူမွေးလူယောင်မပြောင်ခဲ့သော လယ်သမားတို့၏ ပုန်ကန် ထကြွမှုဟု ဆိုစေကာမူ အခြားလူတန်းစားများအတွင်း ကူးစက်၍ တစ်ပြည် လုံး ဆူပူမှုဖြစ်ပွားလာနိုင်သည်။ ပေါ့ပေါ့တန်တန် သာမန်တော့ပုန်းစားပြ တို့ဟု သူပုန်များအား ယူဆထားပါက တာဝန်ရှိသူများအဖို့ မှားယွင်းနိုင် ကြောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှတို့၏ နေမဝင်သောအင်ပါယာကြီးမှ ပဲ့ထွက်သွားနိုင်သည်ဟု သတိပေးရေးသားခဲ့သည်အထိ ဖြစ်လာခဲ့ရကား ဗြိတိသျှအစိုးရအဖို့ တန်လှုပ်ချောက်ချားလာခဲ့သည်။

ဤသို့သောဖြစ်စဉ်များ သာယာဝတီခရိုင်တွင် ဖြစ်ပွားနေသော ဆူပူအုံကြွမှုများမှ သဘာဝလွန်၊ လောကီလွန်အဖြစ်ဆန်းများကို ကြားရ သော ဘုရင်ခံ ဆာချား(လ်)အင်နစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ အဆောတလွင် ပြန်လာခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်များအနေဖြင့် လယ်သမားသူပုန်တို့၏ နောက်ကွယ်တွင် လိုအပ်သောလက်နက်များ၊ ရိက္ခာများ၊ ပစ္စည်းများ ကူညီ ထောက်ပံ့မည့် နိုင်ငံခြားတစ်နိုင်ငံမရှိသော်လည်း ထိုပုန်ကန်ထကြွမှုသည် မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းများသို့ ကူးစက်သွား နိုင်သည်ကို စိုးရိမ်လာသည်။

ဗြိတိသျှအစိုးရအား ဆန့်ကျင်စိတ်ရှိသော မြန်မာမျိုးချစ်လူငယ် အများ အပြား လယ်သမားသူပုန်များနှင့် ပူးပေါင်းသွားမည်ကို စိုးရိမ်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ တိုင်းပြည်မငြိမ်မသက်ဖြစ်နေစဉ် ယခင်ကရှိနေကြသော တောပုန်း

အားပြိုကွဲများ၊ လူဆိုးဂိုဏ်းများသည် အခွင့်အခါသင့်သဖြင့် အခွင့်ကောင်း သူ၍ သူပုန်ဟန်ဆောင်ကာ တောရွာများ၊ မြို့ငယ်များအား စီးနင်းတိုက် ခိုက်လာသည်ကိုလည်း အထူးစိုးရိမ်ကြ၏။

ဤသို့ဖြင့် ရုတ်တရက် မမျှော်လင့်ဘဲ ဆူပူအုံကြွမှုကြီး ဖြစ်ပေါ် ခဲ့သည်မှာ (၂)လခန့် ကြာမြင့်လာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ဤအချိန်တွင် ကျွန် ဘော်အား မန္တလေးခရိုင်မှ သာယာဝတီခရိုင်သို့ ပြောင်းရွှေ့အမှုထမ်းရန် အိန္ဒိယထွက်လာသည်။ ယာယီအားဖြင့် သာယာဝတီခရိုင် စစ်ရဲတပ်ဖွဲ့တွင် ဘာဝန်ယူရမည် ဖြစ်သည်။ ယခင် ရမည်းသင်းခရိုင်အရေးအခင်းတွင် ဧင်ရဲတပ်ဖွဲ့ကို ကျွန်တော် တာဝန်ယူခဲ့ရဖူးသည်ကို သိရှိထားသော လူကြီး နှင်းသည် ကျွန်တော်အား စစ်ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ပူးတွဲအမှုထမ်းဖို့ အမြန်ဆုံး ချွတ်ခွာရန် အိန္ဒိယပေးခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်သည် မန္တလေးမှ သာယာ ဘတီသို့ အမြန်ဆုံး ထွက်ခွာခဲ့ရသည်။ သာယာဝတီရောက်သည်နှင့် သာယာ ဘတီအရေးပိုင်ရုံး(ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး)သို့ သွားရောက်၍ အရေးပိုင်နှင့် တွေ့ ဆုံကာ ညွှန်ကြားမှုကို ခံယူခဲ့ရ၏။ သာယာဝတီအရေးပိုင်၏ လမ်းညွှန်မှုအရ ညွှန်တော်သည် သာယာဝတီအရာရှိဧည့်ရိပ်သာ (ဗိုလ်တံ) ၌ ခြေထွက်တည်းခို ခဲ့ရ၏။ မြန်မာနိုင်ငံတစ်နံ့တစ်လျားမှ အရေးပေါ်ခေါ်ယူထားသော ကျွန် ဘော်ကဲ့သို့ အလုပ်သင် ရဲအရာရှိများ၊ နယ်အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများလည်း အရာရှိဧည့်ရိပ်သာတွင် ရောက်ရှိလာခဲ့ကြရာ ဧည့်ရိပ်သာတစ်ခုလုံး ပျားပန်း ခပ် လှုပ်ရှားနေကြသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော ဘဝတွင်းသူပုန်ထခြင်းနှင့် ထိုစဉ်ကဖြစ်ပွားများကို လေ့လာဆွေးနွေးကြ၏။

သာယာဝတီမြို့သည် အရေးပိုင်ရုံးစိုက်သောမြို့ဖြစ်သော်လည်း လယ် ဘွင်းများ ပတ်ပတ်လည်ဝိုင်းနေသော မြို့ငယ်တစ်မြို့သာဖြစ်ပြီး သုံးဆယ် မြို့နှင့်လည်း မဝေးလှ။ ကျွန်တော်တို့ သာယာဝတီရောက်သည့်အချိန်သည် သယ်သမားသူပုန်ထကြွမှု အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်နေသည့်အချိန် ဖြစ် သည်။ ရန်ကုန်-ပြည်လမ်းတစ်လျှောက်ရှိ ကျေးရွာအများမှာ နေထိုင်ကြ သော ပြည်သူများအဖို့ ကျီးလန့်စာစားဖြစ်ကြရသည်။ ကောလာဟလ များလည်း နားမဆုံအောင် ကြားကြရသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် စိုးရိမ် သောကပိုလွန်းရကား အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ စစ်တပ်သားအချို့ကို ဆင့်ခေါ်ခဲ့သည်ဟု သိရ၏။ ကျွန်တော်အဖို့ သာယာဝတီသူပုန်ထမှုကို နားမလည်နိုင်အောင် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ရှေးရိုးအစဉ်အဆက်ကပင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ အလည်အပတ် ရောက်ရှိသော ဗြိတိသျှအမျိုးသား စာရေးဆရာကြီးများသည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မြန်မာလူမျိုးတို့အကြောင်း ရေးသားဖော်ပြသည့်စာအုပ်များ၊ လက်ဆစ်ချီး နေထွက်၍မရအောင် ရေးသား ထုတ်ဝေခဲ့ကြပါသည်။ ထိုစာရေးဆရာကြီး

များတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်ယူခဲ့ကြသော အရာရှိကြီးများ ပါဝင်ပါသည်။

သူတို့ ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည့် အချက်အလက်များတွင် မြန်မာ့ကျေးလက်နေလူထုသည် အလွန် နူးညံ့သိမ်မွေ့၍ စိတ်နေသဘောထားကောင်းမွန်သည်။ ရိုးသားဖြောင့်မတ်သည်။ လူအများအပေါ် သနားကရုဏာရှိသည်။ အေးအေးညောင်းညောင်းနေလိုကြသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ချစ်စရာ၊ ခင်တွယ်စကားကောင်းသောလူထုသည် အဘယ်ကြောင့် စက်သေနတ်တို့ရှေ့တွင် ဖြစ်လိုရာဖြစ်စေတော့ဟု အသေခံကြသနည်း။ ဤအဖြေကို ကျွန်တော်ရှာကြည့်သောအခါ တိုင်းတစ်ပါးသားတို့၏ ကျွန်ုပ်တို့ခံရသော ဘဝထက် သေရခြင်းကပင် မြတ်သေးသည်ဟု ထင်ကြသောကြောင့် ဖြစ်မည်ဟု ထင်မိ၏။

ကျွန်တော်တို့ အင်္ဂလိပ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ပြီးသည့် နောက် အမှားကြီးနှစ်ခုကို ကျူးလွန်ခဲ့ကြပါသည်။ ပထမအမှားမှာ မြန်မာလူမျိုးများအတွက် မစဉ်းစားဘဲ အင်္ဂလိပ်အမျိုးသားများအတွက်သာ ဦးစားပေး၍ စဉ်းစားခဲ့ကြသည်။ ဒုတိယအမှားမှာ မြန်မာလူမျိုးများကို တန်းတူမဆက်ဆံဘဲ အောက်တန်းစားများဟု သဘောထားခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်မည်ဟု ထင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဆင်းရဲသောနိုင်ငံ မဟုတ်ပါ။ နိုင်ငံအတွက် သုံး၍မကုန် ယူ၍မကုန်သောရေနံများ၊ ဘော်များ၊ သံဖြူများ တွင်းထွက်ရတနာများ၊ ကျွန်းသစ်များထွက်ပါသည်။ သာယာဝတီသူပုန်ထကြမှုကြီးပြီးသည့်အချိန်ထိ အချို့သော ကျွန်းသစ်တောများမှာ အလွှင်းမထိရဘဲရှိနေသည်။ သို့သော် ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူချမ်းသာမှန်သမျှသည် နိုင်ငံခြားသား တိုင်းတစ်ပါးက လူမျိုးများသာ ဖြစ်ကြ၏။ အင်္ဂလိပ်အမျိုးသားများ၊ အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများနှင့် တရုတ်အမျိုးသားများသည် ငွေရင်းကြေးရင်းအမြောက်အမြားနှင့် ဖောက်ကားရောင်းဝယ်ကြသဖြင့် ထိုစဉ်က မြန်မာအမျိုးသားတစ်ဦး၏ဝင်ငွေမှာ တစ်နှစ်လျှင် ဗြိတိသျှသုံးငွေ (၁၀) ပေါင်သာရှိသည်ဟု သိရ၏။ ဤအချက်သည်လည်း သာယာဝတီသူပုန်ထရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်နိုင်ပေသည်။

သာယာဝတီအရေးပိုင်(ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး)ကမူ ကျွန်တော်အား မီးရထားလမ်းလုံခြုံရေးကို တာဝန်ယူရန် သံချပ်ကာမီးရထားတာဝန်ခံအဖြစ် တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ သံချပ်ကာမီးရထားဟု ဆိုရသော်လည်း အရေးပေါ်ပြုလုပ်ထားသည့် မီးရထား ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမီးရထားတွင် လူစီးတွဲ (၃)တွဲ အမိုးမပါသော ကုန်တင်ပက်လက်တွဲ (၂) တွဲသာ ပါဝင်သည်။ ထိုအမိုးမပါသော တွဲ(၂)တွဲပေါ်တွင် စက်သေနတ်ကြီးများ တပ်ဆင်ထားသည်။ ထိုပက်

လက်အမိုးမပါသောတွဲတစ်တွဲကို မီးရထားစက်ခေါင်းရှေ့တွင် ချိတ်ထားပြီး ကျွန်တစ်တွဲကိုမူ လူစီးတွဲ(၃)တွဲ နောက်မှချိတ်ထားသည်။ ထိုတွဲပေါ်တွင်မူ စက်သေနတ်ပစ်ခတ်သည့် တပ်သားများ လိုက်ပါခဲ့ကြပြီး ကျန်လူစီးတွဲ (၃) တွဲပေါ်တွင်မူ အခြားစစ်ရဲအရာရှိ၊ အရာခံ၊ အကြပ်တပ်သားများ လိုက်ပါခဲ့ကြရသည်။ ထို့အတူ စစ်ရဲတပ်ဖွဲ့တွင် ကရင်၊ ချင်း၊ ဂေါ်ရခါး၊ ဗမာနှင့် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားပြီး ထိုတပ်ဖွဲ့ကို ကျွန်တော်က ခေရ်တပ်ဖွဲ့ ဗိုလ်တစ်ဦးနှင့် ပူးတွဲတာဝန်ယူရသည်။

ကျွန်တော်တို့ သံချပ်ကာ၊ မီးရထားတွဲများ၊ အထူးသဖြင့် စက်သေနတ်များ တပ်ဆင်ထားသော အမိုးမပါသည့်တွဲများပေါ်တွင် သံအိတ်များလည်း ကာထားသည်။ ကျွန်တော်တို့ တာဝန်ယူထားရသည့် မီးရထားသမ်းမှာ မိုင် (၁၂၀) ခန့် ရှည်လျားပြီး သာယာဝတီခရိုင်နှင့် ပြည်ခရိုင်တို့အတွင်း လမ်းခရီးလုံခြုံချောမွေ့စေရန် တာဝန်ချထားခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့စဉ်က သတင်းများအရ ပေါင်းတည်၊ စီးကုန်း၊ နတ်တလင်း စသောမြို့များပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာအများမှာ မကြာခဏ သူပုန်များ ဝင်ရောက်စီးနင်းခြင်းများ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသဖြင့် ဤသံချပ်ကာမီးရထားကို စီစဉ်သားခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။

ကျွန်တော်တို့သည် ဒေသခံရဲများ၊ သူကြီးများ၊ သတင်းပေးများ ပေးပို့သည့် သတင်းများအရ သူပုန်များ စီးနင်းတိုက်ခိုက်မည်ဟု ယူဆသော ကျေးရွာများသို့ ညတိုင်း ကင်းလှည့်ထွက်ကြရသည်။ အထူးသံချပ်ကာစစ်ရဲထားသည် ညနေစောင်းသည်နှင့် သာယာဝတီဘူတာမှ ဆွက်ခဲ့ပြီး မီးရထားလမ်းတစ်လျှောက် လုံခြုံရေးကိုတာဝန်ယူကာ သတင်းပေးသော ကျေးရွာများအနီးရောက်သည်နှင့် မီးရထားကို ခေတ္တရပ်ထားကာ သတင်းရသည့်ကျေးရွာများသို့ ဝင်ရောက် စီးနင်းရှာဖွေကြရသည်။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့ရထားသည့်သတင်းများမှာ သတင်းအမှားများသာ ဖြစ်ကြသည်။

နေ့ရက်အတိအကျမမှတ်မိသောနေ့တစ်နေ့ ညဦးတွင်မူ ကျွန်တော်တို့ သံချပ်ကာမီးရထား ခုတ်မောင်းနေခိုက် ရထားလမ်းဖြင့် (၁) မိုင်ခန့် ကွာဝေးသောကျေးရွာတစ်ရွာမှ မီးတောက်မီးလျှံများတက်လာသည်ကို တွေ့ရသဖြင့် မီးရထားကို ခေတ္တရပ်ထား၍ တပ်ခွဲတစ်ခွဲဖြင့် ကျွန်တော်သည် ထိုကျေးရွာဘက်သို့ ချီတက်သွားခဲ့၏။ လဆုတ်ရက်ဖြစ်သဖြင့် မှောင်မိုက်လျက်ရှိနေသည်။ ကြယ်ကလေးများ၏အရောင်ကိုသာ မြင်နေရသည်။ လယ်ကန်သင်းများ၊ ဆူးချုံပုတ်များ၊ ရိပ်သိမ်းရတော့မည့် လယ်တောများကို ကြိုးစား၍ ဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ ကောင်းကင်သို့ ထိုးထွက်နေသော မီးတောက်

မီးလျှံများသည် ဒဏ္ဍာရီထဲမှ နဂါးကြီးတစ်ကောင်၏ ခံတွင်းမှထွက်နေသော မီးတောက်မီးလျှံများနှင့်တူနေသည်။ ထက်ကောင်းကင်တွင် ဝါးအိမ်များမှ ဝါးများ၏ ပေါက်ကွဲသံကြောင့် အိပ်တန်းတက်နေကြသော ကျေးငှက်များ၊ ကိုဗိုငှက်များ၏ ဆောက်တည်ရာမရ ပျံပျံမြည်သံများလည်း ဆူညံနေသည်။

ကျွန်တော်အဖို့ ထိုအဖြစ်အပျက်သည် ပထမဆုံးတွေ့ရသော အတွေ့အကြုံ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော် ဦးဆောင်သောတပ်ခွဲကို မီးလောင်နေသည့် ကျေးရွာဆီသို့ အပြေးအလွှား ချီတက်ရန် စီစဉ်သည်။ သို့သော် ဤကဲ့သို့ အတွေ့အကြုံများကို တွေ့ကြုံဖူးသော စစ်ရဲဗိုလ် စစ်အမျိုးသား ဂျမဒါ တစ်ဦးကမူ တပ်ခွဲအား ကျေးရွာဆီသို့ ဦးတက်ချီတက်ခြင်းမပြုဘဲ ကျေးရွာကို ဝိုင်းထားရန်၊ ပြီးမှ လက်ရွေးစင်တပ်ဖွဲ့က ကျေးရွာအတွင်း ထိုးဖောက် ဝင်ရောက် ရှင်းလင်းရန် အကြံပေး တင်ပြခဲ့သည်။ သူ့အကြံပေးတင်ပြချက် အတိုင်း စီစဉ်ခဲ့သည်။ ကျေးရွာကလေးမှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားကျေးရွာများနည်းတူ ရွာပတ်ပတ်လည်တွင် ဆူးတပ်ကာဆီးထားသည်။

ရွာတွင်းသို့ ရှင်းလင်းရန်ဝင်ရောက်သည့် ကျွန်တော်ဦးဆောင်သော တပ်သားများသည် ရွာပတ်ပတ်လည်တွင် နေရာယူထားသော ကျွန်တော်တို့ စစ်ရဲတပ်သားများသိရှိစေရန် ကျွန်တော်တို့၏ (၃၀၃) ရိုင်ဖယ်သေနတ် သံများပေးခဲ့ရသည်။ (၃၀၃) ရိုင်ဖယ်သေနတ်ပစ်သံနှင့် သူပုန်တို့ကို နှောင့်နှေးသော လုပ်သေနတ်ပစ်သံမှာ မတူ။ ခွဲခြားသိသာလှ၏။ ကျေးရွာအတွင်း ကျွန်တော်တို့တပ်သားများ ဝင်ရောက်သွားသည်နှင့် သူပုန်တို့မှာ ကစဉ့်ကလျား ဆုတ်ခွာသွားကြပြီ ဖြစ်သည်။ ရွာသားနှစ်ဦး အနည်းငယ် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရသည်မှအပ အခြား ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်း၊ သေဆုံးခြင်း မရှိသော်လည်း ကျေးရွာရှိ အိမ် (၃) အိမ်မှာမူ မီးလောင်ခဲ့ရသည်သာမက ဝမ်းစာအဖြစ် သိုလှောင်ထားသောစပါးများ၊ စိုက်ပျိုးရန် မျိုးစပါးများလည်း မီးလောင်ဆုံးရှုံးခဲ့ရတော့၏။ ကျွန်တော်တို့တပ်များ ကျေးရွာသို့ သိမ်းပိုက် မိသောအချိန်တွင် အရှေ့ဘက်မှိုးကုပ်စက်ပိုင်းမှ ရောင်နီယူအန်လာခွဲပြီ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထက်ကောင်းကင်တွင်မူ မီးလောင်နေသော အိမ်များမှ ထွက်သည့် မီးခိုးမီးငွေ့များသည် တက်သစ်စ နေ၏ ပန်းနုရောင်ခြည်များဖြင့် ရောထွေးနေသဖြင့် ခွဲခြားရခက်နေသည်။ ရွာကလေးအပြင်တွင် ကင်းပန်းချ ထားသော စစ်ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များကမူ ကစဉ့်ကလျားထွက်ပြေးသော သူပုန်(၄) ဦးအား လက်ရဖမ်းဆီးရမိကြသည်။ ထိုသူတို့အနက် တစ်ဦးမှာမူ လက်တွင် သေနတ်ဒဏ်ရာ အနည်းငယ်ရခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က သတင်းမှတ်တမ်းများအရ သူပုန်ထကြွမှုမှာ သာယာဝတီ ခရိုင်မှ ပြည်ခရိုင်အထိ ကူးစက်ပျံ့နှံ့သွားခဲ့သည်။ ပြည်ခရိုင် ဝက်ထီးကန်

ရွာအနီးတွင် ပြည်ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ဟာမင်အော်စတင် ခေါင်းဆောင်သော အဖွဲ့နှင့် သူပုန်တပ်များ ပြင်းပြင်းထန်ထန် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့ရာ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး မဟာမင်အော်စတင် ကျဆုံးခဲ့သဖြင့် ထိုသတင်းမှာ တောမီးပမာ ပျံ့နှံ့သွားခဲ့သည်။ သူပုန်တို့ဘက်မှ စိတ်ဓာတ်ရေးရာအရ တိုးတက်လာမှုဖြစ်လာသည်။ ဤကဲ့သို့ ဝက်ထီးကန်တိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွားပြီးနောက် တစ်လခန့်အကြာတွင် ပြည်ခရိုင် ပေါက်ခေါင်းမြို့မှ (၁) မိုင်ခန့်သာ ကွာဝေးသော ကြပ်ကုန်းရွာသို့ လယ်သမားသူပုန်တပ်သား (၁၀၀) ကျော်ခန့် ဝင်ရောက်လာသည်ဟု သတင်းရသဖြင့် ဗိုလ်ကြီးလိန်နှင့် နယ်စည်းရဲဝန်ထောက် မစ္စတာစတီ ခေါင်းဆောင်သော ပန်ချပ်စစ်ရဲတပ်မှ တပ်သား (၂၄) ယောက်တို့သည် ဒေသခံ ရဲသားအချို့နှင့် ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ သူပုန်တို့သည် တောတောင်ထူထပ်သောနေရာသို့ ရွာစစ်ပြုပြီးမှ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ခုခံ တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ဗိုလ်ကြီးလိန်၏ မှတ်တမ်းအရဆိုရလျှင် လယ်သမားသူပုန်များသည် ဦးရေ (၅၀၀) ခန့်ရှိပြီး စစ်ကြောင်းသုံးကြောင်းဖြင့် တိုက်ခိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ သူပုန်တို့သည် စစ်ရဲတပ်များနှင့် ကိုက်အနည်းငယ်အထိ ချဉ်းကပ်လာခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ သူပုန်တို့ဘက်မှ အကျအရှုံး ခံရမှုရှိသည်ကိုမူ မသိကြရ။

သို့ဖြစ်၍ ဗိုလ်ကြီးလိန်နှင့် ရဲအဖွဲ့တို့သည် အချင်းဖြစ်ပွားရာနေရာမှ (၂၄) မိုင်ဝေးသော ပြည်မြို့ဌာနချုပ်သို့ ပြန်လာခဲ့ကြရသည်။ အနီးအနားတွင် ကျဆုံးခဲ့သော သူပုန်အလောင်းများကိုတွေ့ကြရာ ထိုအလောင်းများကို ပြည်မြို့သို့ သယ်ယူရန် မဖြစ်နိုင်။ သို့ဖြစ်၍ သူပုန်တို့၏ ဦးခေါင်းများကို ဖြတ်ယူခဲ့ပြီး စစ်ဆေးရန် ရဲတိုက်ပိုင် (အင်စပက်တော်) ဦးစုက အကြံပေးခဲ့သည်။ ကျဆုံးသူအလောင်း (၂၂) လောင်း တွေ့ရသည်ဟုဆိုသော်လည်း ပြည်မြို့သို့ ယူဆောင်လာသော ဦးခေါင်းအရေအတွက်မှာ (၁၆) ခေါင်းသာ ဖြစ်သည်။ ထိုခေါင်းပြတ်များကို ပြည်မြို့ ရဲဂါတ်တဲ(ရဲဌာန)ရှေ့ရှိ စားပွဲများပေါ်တွင်တင်ထားသဖြင့် လူအများ အထိတ်တလန့် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။

ထိုစားပွဲပေါ်တွင် တင်ထားသော ခေါင်းပြတ်များကို အမည်မသိ အိန္ဒိယအမျိုးသားတစ်ဦးက ရဲဌာနအတွင်း ဝင်ရောက်လာပြီး အနီးကပ် ဓာတ်ပုံရိုက်ခဲ့သည်။ ထိုဓာတ်ပုံကို မြန်မာအမျိုးသားတစ်ဦးက ရရှိသွားပြီး သူရိယသတင်းစာတိုက်သို့ ပေးပို့ခဲ့ရာမှ သူရိယသတင်းစာနှင့် အခြားမြန်မာသတင်းစာအချို့တွင် ထိုသတင်းဓာတ်ပုံ ပါလာခဲ့သဖြင့် ပွဲဆူလာခဲ့သည်။ အေပီသတင်းကိုယ်စားလှယ်၏ ပေးပို့သောသတင်းကို အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ ထုတ်ဝေသော လန်ဒန်တိုင်း(မ်)သတင်းစာ၊ ဒေးလီမိုင်ယာသတင်းစာနှင့်

ဒေးလီတယ်လီဂရပ်(၆)သတင်းစာကြီးများကလည်း လယ်သမားသူပုန်များ၏ ဦးခေါင်းများကိုဖြတ်၍ ပြည်သူ့အများမြင်ကွင်းတွင် ပြသခဲ့ခြင်းအား ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဝေဖန်ခဲ့ကြ၏။ အလွန်ယဉ်ကျေးပါသည် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ခေတ်မီခြင်းမရှိ၊ ယဉ်ကျေးခြင်းမရှိသောလူမျိုးတို့အား ခေတ်မီတိုးတက်စေရန် လူဖြူတို့က ဆောင်ရွက်ရခြင်းသည် မဟာကာဝန်ဖြစ်သည်ဟု ကြွေးကြော်ခဲ့သော ဗြိတိသျှဘုရင့်အစိုးရအဖို့ မဟာအရှက်တော်ကွဲခဲ့ရသည်။ ဗြိတိသျှပါလီမန်တွင် အတိုက်အခံအမတ်များက သာယာဝတီ လယ်သမားသူပုန်နှင့်ပတ်သက်၍ စစ်ရဲနှင့် တာဝန်ရှိသူများ၏ အလွန်အကျွံရက်စက်မှုကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်။ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားခဲ့သော တိုက်ပွဲများတွင် လယ်သမားသူပုန်များစွာ အကျအရှုံး အမြောက်အမြားနှင့် ကြုံကြရ၏။ ထိုစဉ်က မှတ်တမ်းများအရ လယ်သမားသူပုန်ဦးရေ (၆၀၀၀) ရှိခဲ့သည်ဟု သိရ၏။

သူပုန်များအဖို့ မြို့ငယ်များ၊ ကျေးရွာများကို သိမ်းပိုက်တပ်စွဲထားနိုင်ခြင်းမရှိဘဲ ခေတ္တ ဝင်ရောက် စီးနင်းပြီး ဆုတ်ခွာသွားခဲ့ကြသည်။ အာဏာပိုင်များအနေဖြင့် သာယာဝတီ-ပြည် မီးရထားလမ်းတစ်လျှောက်အား ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ခဲ့သည်သာမက လမ်းခရီးလုံခြုံရေးမှာလည်း ချောမွေ့သွားခဲ့ရာ အထူးသံချပ်ကာရထားဖြင့် ကင်းလှည့်ခြင်းအစီအစဉ်ကို ဖျက်သိမ်း၍ ခရီးလမ်းအဆက်အသွယ်ခေါင်၍ ဝေးလံခေါင်သောရွာများတွင် ယာယီရဲစခန်းများထားရှိရန် စီစဉ်ခဲ့ကြ၏။

သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော် တာဝန်ယူထားသည့် စစ်ရဲတပ်ခွဲအား သာယာဝတီနှင့် ပဲခူးခရိုင်နယ်စပ်အတွင်းတည်ရှိသော ကရင်အမျိုးသားများ နေထိုင်သည့် ကျေးရွာတစ်ရွာတွင် ယာယီတပ်စခန်းချရန် တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ ထိုကရင်ကျေးရွာကြီး၏အမည်ကိုမူ ကောင်းစွာ မမှတ်မိတော့။ ကျေးရွာ၏ တည်နေရာမှာ ပဲခူးရိုးမနှင့် မနီးမဝေးတွင်တည်ရှိပြီး အတော်အသင့် ကြီးမားသော ကျေးရွာကြီးတစ်ရွာ ဖြစ်၏။ ကျေးရွာသူကျေးရွာသားအများမှာ တောင်ယာစိုက်ပျိုးသူများ၊ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူသူများ၊ ဝါးခုတ်သူများ၊ သစ်ခုတ်သူများသာဖြစ်ကြပြီး အလွန် ရိုးသားသူများ ဖြစ်ကြ၏။

ထိုစဉ်က လယ်သမားသူပုန်များ၏ အခြေအနေမှာ မျှော်လင့်ချက်မရှိတော့။ သို့ဖြစ်၍ လယ်သမားသူပုန်များသည် အုပ်စုဖွဲ့ကာ စနစ်တကျ အတည်တကျမထားကြတော့ဘဲ အလျဉ်းသင့်သလို အစောင့်အရှောက်များနှင့် ဝေးကွာသည့် ကျေးရွာကလေးများကို စီးနင်းတိုက်ခိုက်ခြင်း၊ ရိက္ခာတောင်းခြင်းများ ပြုလုပ်ကြတော့သည်။ ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်များကမူ ကျေးရွာကြီးအချို့တွင် စစ်ရဲတပ်ခွဲတစ်ခွဲနှင့် ရဲအဖွဲ့ဝင်များအား ယာယီကင်းစခန်း

များ ချထားခဲ့သည်။ ထိုကင်းစခန်းများတွင် တာဝန်ကျသောတပ်ခွဲဝင်များအားလုံးသည် ရွာနီးချုပ်စပ်ရှိ ကျေးရွာများတွင် အခါအားလျော်စွာ ကင်းလှည့်ခြင်း၊ ကင်းပုန်းချထားခြင်းများပြုလုပ်၍ ပိုက်စိပ်တိုက်စစ်ဆင်ရေး ပြုလုပ်ခဲ့ရာ သူပုန်များအဖို့ နယ်မြေတဖြည်းဖြည်းကျဉ်းမြောင်းလာခဲ့ရသည်။

စစ်ရဲနှင့်ရဲတို့ တာဝန်ယူထားရသော ကင်းစခန်းများတွင် လူအင်အား (၅၀)မှ (၈၀)အထိ ပါဝင်ပြီး ရွာကြီးများတွင် တာဝန်ယူရသော ကင်းစခန်းများမှ ရွာကြီးများ၏လုံခြုံရေးသာမက ကျေးရွာကြီးများ၏ ပတ်ဝန်းကျင်လုံခြုံရေးကိုပါ တာဝန်ယူကြရသည်။ ကျွန်တော်တို့ကင်းစခန်းဖွင့်ထားသော ကရင်ကျေးရွာကြီးမှ ရွာသူရွာသားအများမှာ အမေရိကန် ရေဖြန်းခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များသာဖြစ်၏။ ခရစ်ယာန်ဘုန်းတော်ကြီးအများမှာမူ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပွဲဖြစ်ပွားသည့်အချိန်မှစ၍ ထိုကျေးရွာများတွင် အခြေချနေထိုင်ခဲ့ကြပြီး ခရစ်ယာန်ဘာသာပြန်ပွားရေးကို တစိုက်မတ်မတ် အားထုတ်ခဲ့ကြသဖြင့် ပဲခူးရိုးမတောင်ခြေရှိ ရွာများမှ ကျေးရွာသူရွာသားအများမှာ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များသာ ဖြစ်ကြသည်။

ကျေးလက်ဒေသအများမှ ရွာသူရွာသားအများမှာ အေးအေးညောင်းညောင်းနေလိုကြသူများ ဖြစ်သည်။ လယ်သမားသူပုန်တပ်ခွဲဝင်သူအများမှာ လူငယ်များသာဖြစ်ကြသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရအာဏာပိုင်များ၏ စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများကြောင့် သာယာဝတီခရိုင်အတွင်း၌ ဥပဒေစိုးမိုးရေးမှာ တဖြည်းဖြည်း အောင်မြင်လာသည်။ တောနင်းရှာဖွေသောတပ်များကလည်း တကွတပြားဖြစ်နေသော လယ်သမားသူပုန်များကို ကြက်ကလေး၊ ငှက်ကလေးများကို လိုက်ဖမ်းဆီးသကဲ့သို့ ဖမ်းဆီးနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ကျေးရွာများတွင် ပုန်းအောင်းနေကြသော သူပုန်တပ်ခွဲဝင်များမှာလည်း ဖမ်းဆီးရန် လွယ်ကူလှသည်။ သူပုန်လူငယ်အများမှာ သူတို့လက်မောင်းများတွင် ဂဠုန်ငှက်ပုံကို ဆေးမင်ကြောင်ထိုးထားသဖြင့် ဖမ်းဆီးနိုင်ခဲ့သည်။ မြန်မာတို့၏ အယူအဆအရ 'ဂဠုန်' ဆိုသည်မှာ သိမ်းငှက်နှင့်တူသော အလွန်အားကြီးသည့်ငှက်ကြီး ဖြစ်သည်။ ဂဠုန်သည် မြေလျှိုး၍ မိုးပျံနိုင်သောနဂါး၏ ရန်သူ ဖြစ်သည်။ အပြီးသတ်တွင် ဂဠုန်က နဂါးကို အပြတ်အသတ် အနိုင်ရသည်သာဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။

သို့သော် ဤသာယာဝတီလယ်သမားသူပုန် သို့မဟုတ် ဂဠုန်သူပုန်တို့၏ တော်လှန်ရေးမအောင်မြင်ရသောအကြောင်းမှာ (၃) ချက်ရှိသည်ဟု ကျွန်တော် ထင်မိသည်။ ပထမအကြောင်းရင်းမှာ ဂဠုန်သူပုန်ခေါင်းဆောင်ဆရာစံနှင့် လယ်သမားထုတွင် ခေတ်မီလက်နက်များ မရှိကြ။ ဒုတိယအချက်မှာ ဤလယ်သမားတော်လှန်မှုတွင် အခြားအလုပ်သမားထုများ

ပါဝင်လာခြင်း မရှိခဲ့။ တတိယအချက်မှာ လယ်သမားနှင့် အလုပ်သမားထု အကြား ဆက်စပ်ပေးမှုမရှိခြင်း ဖြစ်၏။ သာယာဝတီလယ်သမားသူပုန် မအောင်မြင်ခဲ့ရသော်လည်း ဗြိတိသျှတို့အဖို့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံများအလယ်တွင် မဟာအရှက်ရခဲ့ကြသည်။ ဆရာစံအား ဖမ်းဆီးရမိနိုင်ရေးအတွက် ဗြိတိသျှ အစိုးရက ဆုငွေ (၅၀၀၀) ထုတ်ခဲ့ရသည်။ လယ်သမားသူပုန်အခြေအနေ ယိမ်းယိုင်လာသည်နှင့် ဆရာစံသည် ရှမ်းပြည်နယ်သို့ တိမ်းရှောင်သွားခဲ့ရ ၏။ ဤသို့အတွင်း ဖရိုဖရဲဖြစ်နေသော သူပုန်တပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် အလျဉ်း သင့်သလို လက်လှမ်းမီသော ကျေးရွာများကို ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ လုယက်ခြင်း၊ မီးရှို့ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ကရင်ကျေးရွာများမှ ရွာသူရွာ သားအများကမူ ကျွန်တော်တို့တပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် ခင်ခင်မင်မင် ရင်းရင်းနှီးနှီး နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ကရင်ကျေးရွာအများအပြားကလည်း သူတို့ကျင်းပလေ့ ရှိသည့် မင်္ဂလာဆောင်များနှင့် အခြားရိုးရာပွဲများကို ကျင်းပရာတွင် ကျွန် တော်တို့တပ်အဖွဲ့မှ အရာရှိအရာခံအကြပ်တပ်သားများကို လေးလေးစားစား ဖိတ်ခေါ်လေ့ရှိသည်။

ထိုအချိန်တွင်မူ သူပုန်တပ်များမှာ ပြိုကွဲစပြုပြီးဖြစ်သော်လည်း နာမည်ကြီး သူပုန်နှစ်ဦး ခေါင်းဆောင်သော အဖွဲ့နှစ်ဖွဲ့မှာ ပဲခူးရိုးမရှိ တောတောင်ထူထပ်သောနေရာများတွင် ခိုအောင်းလျက်ရှိကြပြီး အခြေ အနေပေးသည်နှင့် ကရင်ကျေးရွာများ၊ မြန်မာကျေးရွာများအား အလစ် ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ပြီး ကျေးရွာသူကြီးများ၊ ဆယ်အိမ်ခေါင်းများကို ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ အလိုတော်ရှိသတင်းပေးများ ဖြစ်သည်ဟုဆိုကာ ထိုသူ တို့၏ နေအိမ်များကို မီးတင်ရှို့ခြင်း၊ ဖမ်းဆီးရမိသော ဆယ်အိမ်ခေါင်းနှင့် သူကြီးများကို သတ်ဖြတ်ခြင်းများ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ကျွန်တော်တို့တပ်ဖွဲ့ များသည် ထိုသူပုန်အကြွင်းအကျန်များအား တောနင်းရှာဖွေခြင်း၊ သူတို့ စခန်းများအား ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသဖြင့် သူပုန် အင်အားမှာ တဖြည်းဖြည်းနည်းလာသည်။ သို့သော် ထိုသူပုန်အကြွင်းအကျန် များသည် အခြေအနေပေးသည်နှင့် ကရင်ကျေးရွာကြီးများကို ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်လေ့ ရှိ၏။

တစ်နေ့တွင်မူ ကျွန်တော်တို့တပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် ခင်မင်သည့် ကရင် ကျေးရွာကြီးတစ်ရွာအား သူပုန်များ ဝင်ရောက် စီးနင်းတိုက်ခိုက်မည်ဟု သတင်းရရှိကြောင်း ရဲအင်စပက်တော်ကြီးက သတင်းပေးသဖြင့် ကျွန်တော် နှင့် စစ်ရဲတပ်မှ ဂျမဒါတစ်ဦးခေါင်းဆောင်သောတပ်ဖွဲ့သည် ထိုကျေးရွာကြီး သို့ အလျဉ်းအမြန် သွားရောက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်က တာဝန်ရှိသူများ၏ ညွှန်ကြားချက်အရ ကရင်ကျေးရွာများ အပါအဝင် ကျေးရွာကြီးအချို့တွင်

ရပ်ရွာကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းထားပေးပြီး ကျေးရွာကြီးတစ်ရွာလျှင် သေနတ် (၅) လက် ခွဲဝေပေးထား၏။ သေနတ်ပစ်ခတ်နိုင်အောင် ကျေးရွာ ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်များကို ရဲများက သင်ကြားပေးခဲ့သည်။ သတင်းရသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ သွားရောက်ခဲ့သော ရွာကြီးမှာ ကရင်အမျိုးသားများသာ နေထိုင်သော ကျေးရွာကြီးတစ်ရွာ ဖြစ်သည်။ ထိုကျေးရွာကြီးရှိ သူကြီး ဖြစ်သူမှာ ကျွန်တော်နှင့် ခင်မင်သူ ဖြစ်၏။ သူ့မိသားစုများမှာလည်း အေး အေးဆေးဆေး ရိုးသားပွင့်လင်းသူ ကရင်အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများသာဖြစ် ကြသည်။ လွန်ခဲ့သောလက ထိုကျေးရွာတွင်ကျင်းပသော မင်္ဂလာဆောင်သို့ ကျွန်တော်အား ကြွရောက် ချီးမြှင့်ရန် ဖိတ်ကြားသဖြင့် တက်ရောက်ခဲ့ပြီး သတို့သား၊ သတို့သမီးမင်္ဂလာဆောင်သို့ တက်ရောက်သည့် နှစ်ဖက်သော ဆွေမျိုးသားချင်းများအား အမှတ်တရဓာတ်ပုံများ ရိုက်ကူးပေးခဲ့သည်။ ထို ကျေးရွာကြီး၏သူကြီးဖြစ်သူမှာ ကျွန်တော်အတွက် လိုအပ်သော အကူအညီ များပေးခဲ့သူ ဖြစ်၏။

ကျွန်တော်တို့တပ်ဖွဲ့ ရောက်ရှိသွားသောအခါ ကျေးရွာသူကျေး ရွာသားများသည် ဝမ်းဖန်းတသာ ကြိုဆိုခဲ့ကြသည်။ ရွာသားများ၏ပြောပြ ချက်အရ သူပုန်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့သည် ဤကျေးရွာကြီးကို စီးနင်းတိုက်ခိုက်ရန် ကြံရွယ်လျက်ရှိကြောင်း၊ အခြားသူပုန်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်း၍ တိုက် ခိုက်မည်ဟုထင်ကြောင်း၊ ထိုကျေးရွာကြီးမှ သူကြီးနှင့် ရွာမိရွာဖများအား ဗြိတိသျှအစိုးရ၏အလိုတော်ရှိများ၊ စစ်ရဲသတင်းပေးများဟု ယူဆထား ကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ အလစ်ဝင်ရောက်တိုက်မည်မှာ သေချာနိုင်သည်ဟု သိရ၏။

ကျွန်တော်သည် တပ်ဖွဲ့တစ်ဝက်ကို ဤကျေးရွာကြီးတွင် (၁)ရက် စခန်းချတပ်စွဲထားရန် တာဝန်ချထားခဲ့ပြီး ကျန်တပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် ပတ်ဝန်း ကျင်ကျေးရွာများသို့ လှည့်ကင်းထွက်ခဲ့ပြီး ဗဟိုကင်းစခန်းသို့ ပြန်လာခဲ့ သည်။ စခန်းသို့ရောက်ပြီး အချိန်အနည်းငယ်အတွင်း ရဲအင်စပက်တော်ကြီး ထံမှ ဆက်သားဖြင့် ပေးပို့သည့်သတင်း ရရှိခဲ့တော့၏။ ထိုသတင်းအရ သူပုန်တပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် ကရင်ကျေးရွာကြီးအား ဝင်ရောက်စီးနင်းပြီး ခုခံ နေသည့် ရွာသူကြီးနှင့် ကျေးရွာလူကြီးအချို့အား ဖမ်းဆီး၍ နေအိမ်နှင့် ကျေးရွာလူကြီးအချို့၏နေအိမ်များကိုလည်း မီးရှို့ဖျက်ဆီးခဲ့ကြသည်။ ထို တိုက်ပွဲတွင် သူပုန်(၂)ဦး ကျဆုံးခဲ့၏။

ကျွန်တော်တို့ စစ်ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် စစ်ဗာရီတပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် သူပုန်များ ထွက်ပြေးသည့်နောက်သို့ ရှင်းလင်းရန် ထက်ကြပ်မကွာလိုက်ခဲ့သည်။ ကရင် ကျေးရွာများမှ ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ဝင်များကိုလည်း စည်းရုံးခေါ်ဆောင်၍

သူပုန်များ ခိုအောင်းနိုင်မည့် ဗျိုက်တောများ၊ တောရိုင်းမြေများအတွင်း ခြေရာထပ်မျှ ရှာဖွေခဲ့ရာ ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားသော ကရင်ရွာသူကြီး အလောင်းနှင့် ရွာလူကြီး(၂)ယောက်တို့၏အလောင်းများကို တွေ့ရသည်။ ဤကဲ့သို့ စိတ်ချမ်းမြေ့ဖွယ်ရာဖြစ်ရခြင်းမှာ ရဲအင်စပက်တော်ကြီး ရရှိထားသော သတင်းအမှားများကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ထင်မိ၏။

ဤအဖြစ်အပျက်များဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ရက်သတ္တပတ်(၃)ပတ်ခန့်အကြာတွင်မူ လယ်သမားသူပုန်ခေါင်းဆောင် ဆရာစံသည် သာယာဝတီခရိုင် တောရပ်မြိုင်ခြေမှ တိမ်းရှောင်သွားခဲ့ပြီး မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) မှ (၃၃)မိုင် ကွာဝေးသော မန္တလေး-လားရှိုးမီးရထားလမ်းပေါ်ရှိ ညောင်ချိုရွာဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းတွင် အရပ်ဝတ်နှင့်ရောက်ရှိပြီး သင်္ကန်းဝတ်၍ ဂဠုန်တပ်မတော်အတွက် လူသူစုဆောင်းနေသည်ဟုသောသတင်းများ ရရှိလာသည်။ သာယာဝတီခရိုင်၊ ပြည်ခရိုင်နှင့် အင်းစိန်ခရိုင်များတွင်မူ ဥပဒေစိုးမိုးရေးဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

ရဲများ၏ သတင်းပေးပို့ချက်အရ သင်္ကန်းဝတ်ထားသော ဆရာစံသည် လောဆောက်နယ်ဘက်သို့ ကူးသွားသည်ဟု သိရသည်။ လောဆောက်နယ်မှာ သီပေါနယ်နှင့် နီးကပ်လျက်ရှိပြီး အရှေ့ဘက်တွင် နမ်မလှိုင်မြစ်နှင့် မြောက်နှင့် အနောက်ဘက်တွင် နမ်မတူမြစ်တို့က နယ်ခြားအဖြစ် တည်ရှိသည်။ ထိုဒေသတွင်ရှိသော ပင်တောကျေးရွာတွင် ဘုန်းကြီးတစ်ပါးက လူသူစုဆောင်း၍ ၎င်းအတွက် အန္တရာယ်မကျရောက်စေရန် ဆေးဝါးများစီရင်ပေးသည့် သေနတ်၊ ဓားပြီးသောအပ်များ စိုက်ပေးသည် ဟူသော သတင်းများလည်း ထွက်လာသည်။ ရှမ်းစော်ဘွားအချို့ကလည်း ဆရာစံ လျှို့ဝှက်ရွာ ခိုအောင်းနေသည့်နေရာကို သတင်းပေးနိုင်သူ သို့မဟုတ် ဖမ်းဆီးပေးနိုင်သူများကို ဆုတော်ငွေပေးမည်ဟုလည်း ကြေညာချက်ထုတ်ခဲ့သည်။

ကောလာဟလသတင်းများသည်လှိုင်နေတော့၏။ အထက်ဖော်ပြပါ ပင်တောကျေးရွာမှာ ဂုတ်ထိတ်မှ မိုင် (၂၀) ခန့်သာ ဝေးသည်ဟု သိရ၏။ ထိုစဉ်ကရရှိသောသတင်းများအရ တောင်တန်းဝန်ထောက် မစ္စတာ ရန်ဒယ်(လ်)ဦးဆောင်သော စစ်ရဲများ၊ ရှမ်းစော်ဘွားအချို့ခေါင်းဆောင်သော ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ၊ စစ်ဗာရီတပ်များ ပူးပေါင်း၍ လယ်သမားသူပုန်ရှင်းလင်းရေးများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြပြီး တောရပ်မြိုင်ခွင်တွင် သူပုန်များနှင့် မကြာခဏ တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ဆရာစံနှင့် သူပုန်ခေါင်းဆောင်များကို ဖမ်းဆီးရရှိရန် ပိုက်စိပ်တိုက် ရှင်းလင်းရေးများ ပြုလုပ်ခဲ့ရာ သူပုန်ခေါင်းဆောင်အချို့ကို အရှင်ဖမ်းဆီးရမိခဲ့ပြီး အချို့ကိုမူ အသေဖမ်းဆီးခဲ့ကြရ၏။ ထိုစဉ်က မှတ်တမ်းများအရ တိုက်ပွဲငယ်အများ မကြာခဏ

ဖြစ်ပွားခဲ့ကာ ဗြိတိသျှအစိုးရဘက်မှ အထိအခိုက်ဒဏ်ရာရသူများရှိခဲ့ပြီး အသေအပျောက်ရှိခဲ့သည်ဟုလည်း ဆိုသည်။ ပိတ်ဆို့ဖမ်းဆီးမှုများကြောင့် သူပုန်အမြောက်အမြား ဖမ်းဆီးရမိခဲ့၏။

နောက်ဆုံးတွင် ဦးဉာဏ အမည်ပြောင်းထားသော လယ်သမားသူပုန်ခေါင်းဆောင် ဆရာစံကို တောတွင်းတစ်နေရာတွင် ဖမ်းဆီးရမိခဲ့တော့၏။ ဤသို့ဖြင့် လယ်သမားသူပုန်အုံကြွတော်လှန်မှုကြီးမှာ ကျဆုံးသွားခဲ့ရသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ တရားဝင်ထုတ်ပြန်ချက်အရ ဆရာစံဦးဆောင်သော တောင်သူလယ်သမားအုံကြွတော်လှန်မှုကြီးအား နှိမ်နင်းရန်အတွက် ငွေ(၂၅)သိန်း ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ထုတ်ပြန်ချက်အရ ဆရာစံတော်လှန်ရေးတွင် ပြစ်ဒဏ်စီရင်ခံရသူ (၁၁၃၈) ယောက်ရှိသည်ဟု ဆိုသော်လည်း သူတော်လှန်ရေး၏စာရင်းအရ ဖော်ပြရလျှင် ထိုတောင်သူလယ်သမားအုံကြွမှုအတွင်း အဖမ်းခံရသူပေါင်း (၅၁၀၀)၊ ပြစ်ဒဏ်ခံရသူပေါင်း (၃၅၀၀)၊ ဆေးဒဏ်ကျခံရသူ (၇၈) ယောက်နှင့် ကျွန်းဒဏ်ခံရသူ (၂၇၈) ယောက်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် အချို့မြန်မာသူတော်လှန်ရေးအဖွဲ့၏ မှတ်တမ်းအရ ဆိုရလျှင် ကြီးဒဏ်အမိန့်ခံရသူမှာ (၃၀၂) ဦးရှိပြီး ကျွန်းဒဏ်ခံရသူ စုစုပေါင်းမှာ (၈၉၀) ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

အဘယ်ကြောင့် ဤသို့ ကိန်းဂဏန်းများကွဲပြားခြားနားသည်ဆိုသည်ကိုမူ ကျွန်တော် မသိပါ။ ကျွန်တော်မှတ်တမ်းအရဆိုရလျှင် ဗြိတိသျှအမျိုးသားတရားဝန်ကြီး ကန်လစ်ဖီနှင့် ဗြိတိသျှအမျိုးသားတရားသူကြီး အေဂျေဒ် ဝုဒ်နှင့် မြန်မာအမျိုးသားတရားသူကြီး ဦးဘဦးတို့ ပါဝင်သော အထူးရာဇဝတ်ရုံးဖွဲ့စည်း၍ စစ်ဆေးအပြစ်ပေး အရေးယူမှုများပြုခဲ့သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ၁၉၃၄ ခုနှစ်၊ မတ်လ (၃) ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော မြန်မာနိုင်ငံ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် သာယာဝတီလယ်သမားသူပုန်ထရသည့်အကြောင်းရင်း စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်အတွက် ကော်မတီဖွဲ့ရန်အဆိုကိုတင်ရာတွင် ထောက်ခံမဲ (၃၈) မဲ၊ ကန့်ကွက်မဲ (၂၀) ရှိခဲ့သည်။ ကန့်ကွက်သူများမှာ ဗြိတိသျှအစိုးရအဖွဲ့ဝင်များနှင့် ဗြိတိသျှအစိုးရအလိုတော်ရှိများသာ ဖြစ်ကြ၏။

အခြေအနေအရပ်ရပ်သည် ရက်ပိုင်းအတွင်း သိသိသာသာ ပြောင်းလဲသွားသည်။ ပြည်ခရိုင်၊ သာယာဝတီခရိုင်နှင့် အင်းစိန်ခရိုင်များတွင် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို စနစ်တကျ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သဖြင့် တည်ငြိမ်အေးငြိမ်းစပြုခဲ့သည်။ ယခင်က ပဲခူးရိုးမတောင်ခြေတွင် ချထားခဲ့သော ခံရဲကင်းစခန်းများကို ရုပ်သိမ်းခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သည်လည်း နံ့ကုန်နှင့်ပြည်မီးရထားလမ်းမကြီး၏ဗဟိုဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သော မီးရထား

လမ်းဆုံဖြစ်သော လက်ပံတန်းမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ရသည်။ လက်ပံတန်းမြို့မှာ အတော်အသင့် ကြီးမား၍ ရန်ကုန်နှင့် လည်းကောင်း၊ ပြည်မြို့နှင့်လည်းကောင်း သွားရန်လွယ်ကူသည်။ ထိုမြို့ကလေးတွင် ရက်သတ္တပတ်အနည်းငယ် နေထိုင်ခဲ့ရပြီး လက်ရှိ တာဝန်ယူထားရသော ယာယီစစ်ရဲတာဝန်ကို စွန့်လွှတ်၍ မန္တလေးမြို့သို့ ပြန်လည် ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့ရသည်။

မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်ဇနိကြီးရုံးတွင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ခဲ့ရပြန်သည်။ လွန်ခဲ့သောလအနည်းငယ်ခန့်က မန္တလေးမှ ရုတ်တရက် ပြောင်းရွှေ့သွားခဲ့ရသော ကျွန်တော်မှာ မန္တလေးမှ မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းများနှင့် ပြန်လည်တွေ့ရပြီး သာယာဝတီခရိုင်နှင့် ပြည်ခရိုင်များ၌ ကျွန်တော် ကြုံရဆုံရသော အတွေ့အကြုံများမှ ပြောမဆုံးအောင် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ယခင်အတိုင်း နေ့စဉ်မှန်မှန် ရုံးတက်၍ မြို့နယ်များရှိ ရဲစခန်းများမှပေးပို့သော အစီရင်ခံစာများကိုဖတ်၊ မှတ်ချက်ရေး၊ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဇနိကြီးပရက်စကော့ထံတင်ပြ စသည်တို့ကို တစ်နေ့ကုန်တစ်နေ့ခန်း ဆောင်ရွက်ရပြီး ညနေ(၄)နာရီတွင် ရုံးဆင်း၊ မိတ်ဆွေများနှင့် တင်းနစ်ကစား စသည်ဖြင့် သံပတ်ပေးထားသော စက်ရုပ်သဖွယ်ဖြစ်လာသည်။ သာယာဝတီခရိုင်နှင့် ပြည်ခရိုင်များတွင် လွတ်လွတ်လပ်လပ် မိမိအကြံဉာဏ်ထုတ်၍ ရင်တဖိုနှင့် ဆောင်ရွက်ရသည်များကို ပြန်လည် တသ သဖြစ်ခဲ့ရတော့၏။

ဤသို့အတွင်း ကျွန်တော့်အား သရက်ခရိုင် သရက်မြို့တွင် တာဝန်ချထားသော စစ်ရဲတပ်ဖွဲ့အား တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရန် သက်ဆိုင်ရာမှ ခြားနန်းဖြင့်အမိန့်ပေးခဲ့သဖြင့် သရက်မြို့သို့ ထွက်ခွာရန် ပြင်ဆင်ခဲ့ရတော့သည်။ သရက်မြို့မှာ ဧရာဝတီမြစ်၏ အနောက်ဘက်ကမ်းတွင်တည်ရှိ၍ ခရိုင်မြို့ဟု ဆိုရသော်လည်း မြို့ငယ်တစ်မြို့သာ ဖြစ်၏။ သရက်ခရိုင်သည် မင်းဘူးခရိုင်နှင့် ဆက်လျက်ရှိပြီး လမ်းပန်းအဆက်အသွယ်ခဲယဉ်းသောခရိုင် ဖြစ်သည်။ တောတောင်ထူထပ်၍ လှည်းလမ်းသာ ရှိသည်။ အနောက်ရိုးမဘောင်ခြေနှင့်ကပ်နေသဖြင့် တောတောင်ထူထပ်၍ သွားလာရန် အခက်အခဲရှိသည်။ မိုးရာသီတွင် တောင်ကျချောင်းများမှာ ဝါးလုံးထိုးကျလေ့ရှိကား ကျေးရွာတစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ ကူးသန်းသွားလာရေးမှာ မလွယ်ကူ။ သို့ဖြစ်၍ အခြားခရိုင်များနှင့်ဆက်သွယ်ရေးတွင် ဧရာဝတီမြစ်ကိုသာ အားကိုးရသည်။ သို့သော် ဒုတိယအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲနှင့် တတိယအင်္ဂလိပ်-မြန်မာ

စစ်ပွဲများတွင် မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းကြားတွင် ရှိသော သရက်မြို့ကလေးမှာ ထူးထူးခြားခြား လူသိများခဲ့သည်။

တတိယအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲတွင် ဗြိတိသျှဘုရင်မကြီး၏တပ်မတော်မှာ ဗိုလ်မှူးချုပ် နော်မန် ခေါင်းဆောင်သော ဘင်္ဂလား ခြေလျင်တပ်မဟာသည် သရက်မြို့တွင် တပ်စခန်းချထားခဲ့ပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းအတိုင်း သင်္ဘောများဖြင့် ချီတက်ခဲ့သည်ဟု မှတ်တမ်းများအရ သိရသည်။ အမှန်အားဖြင့် မြစ်မင်းဧရာဝတီသည် မေခန့်နှင့် မလိခ မြစ်နှစ်သွယ် ပေါင်းစုဆုံစည်းရာဒေသမှစတင်၍ တောင်ဘက်သို့ စီးဆင်းခဲ့သည်။ ထိုမြစ်နှစ်သွယ်သည် မြောက်ဘက်ရှိ ဟိမဝန္တာတောင်တန်းနှင့် ကမ္ဘာ၏အနီးဟု လူအများ ကင်ပွန်းတပ်ထားသော တိပက်ကုန်းမြင့်ဒေသမှ မြစ်ဖျားခံခဲ့ခြင်းဖြစ်ရကား နွေရာသီတွင် ဟိမဝန္တာတောင်တန်းများရှိ ဆီးနှင်းများ ရေခဲများ အရည်ပျော်ခဲ့ရာ မိုးရာသီဧရာဝတီမီကပင် ဧရာဝတီမြစ်ရေသည် တိုးလာတတ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းများသို့ မုတ်သုန်ထိုးဝင်လာသည်နှင့် ဧရာဝတီမြစ်ရေသည် စိုးရိမ်ရေအမှတ်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ သို့သော် အောက်တိုဘာလသို့ရောက်၍ မုတ်သုန်လေ ဆုတ်ခွာပြေသည်နှင့် ဧရာဝတီမြစ်ရေသည် တဖြည်းဖြည်း ကျဆင်းလာခဲ့ရာ ဒီဇင်ဘာလတွင်မူ မြစ်ရေအကျဆုံးသောကာလ ဖြစ်ပေသည်။

မှတ်တမ်းများအရ ဗန်းမော်မြို့မှ ဟင်္သာတအကြား မိုင်ပေါင်း (၇၅၀) အတွင်း၌မူ ထိုစဉ်က ဧရာဝတီဖလော်တီလာနှင့် မြန်မာမီးသင်္ဘော၊ ရေကြောင်းသွားလာရေးကုမ္ပဏီလီမိတက်သင်္ဘောများသည် အရန်၊ အဆန်ဖြောင့်လျက် ရှိသည်။ (ထိုသင်္ဘောကုမ္ပဏီများကို နောင်အခါ ဧရာဝတီဖလော်တီလာကုမ္ပဏီဟု လူသိများလာသည်။) ဟင်္သာတမှ ပင်လယ်ဝယ် ဧရာဝတီမြစ်ပြင်သည် အတော်ကျယ်ဝန်းလာခဲ့သည်။ တိုင်းတာချက်များအရ မေခန့်နှင့် မလိခမြစ်ဆုံမှ ပင်လယ်ဝယ် မိုင်ပေါင်း (၁၁၀၀) ကျော် ရှိသည်ဟုဆိုသည်။

ကျွန်တော် တာဝန်အရ ပြောင်းရွှေ့ရမည့် သရက်မြို့မှာ ဧရာဝတီမြစ်၏ အနောက်ဘက်ကမ်းတွင် တည်ရှိသဖြင့် ဧရာဝတီမြစ်အကြောင်း အနည်းငယ်ဖော်ပြရခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော် ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ယူရသည့်တာဝန်မှာ နယ်စီးရဲဝန်ထောက်တာဝန် မဟုတ်ပါ။ သာယာဝတီခရိုင်ပြည်ခရိုင်နှင့် အင်းစိန်ခရိုင်တို့မှ ပြိုကွဲလာသော သူပုန်တပ်ဖွဲ့ဝင်အချို့သည် ဧရာဝတီမြစ်အနောက်ဘက်ကမ်းသို့ လျှို့ဝှက်စွာကူးလာခဲ့ကြပြီး သရက်ခရိုင်ဘက်သို့ စုဝေးရောက်ရှိလာခဲ့သည်ဟု သတင်းများလည်း ထွက်လာသည်။ ပြိုကွဲလာသော သူပုန်အဖွဲ့ဝင်များသည် လမ်းပန်းအဆက်အသွယ်

လုံခြုံချောမွေ့ခြင်းမရှိသော သရက်ခရိုင်အတွင်း ကျေးရွာများကို ငွေကောက်ခံခြင်း၊ ရိက္ခာတောင်းခြင်း၊ ဆယ်အိမ်ခေါင်းများ၊ သူကြီးများအား ဖမ်းဆီးပြန်ပေးဆွဲခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်သာမက အထက်မင်းလှမြို့နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာများကိုပါ တိုက်ခိုက်လုယက်ခြင်းများ ပြုလုပ်လာခဲ့သည်။ သရက်မြို့အနီး ကျေးရွာများအထိ ရဲရဲတင်းတင်း ဆက်ကြေးတောင်းသည်အထိ ပြုလုပ်လာခဲ့သည်ဟု သရက်ခရိုင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်က သက်ဆိုင်ရာသို့ အထောက်အထား ခိုင်ခိုင်မာမာနှင့် တင်ပြထားခဲ့သဖြင့် ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်များသည် စစ်ရဲတပ်ရင်းတစ်ရင်းကို သရက်မြို့သို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်ဟု သတင်းရထားသည်။

အမှန်အားဖြင့် ဤအခန်းတစ်နေရာတွင် ရေးသား ဖော်ပြပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း သရက်မြို့သည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း (၃၀) ကျော်ခန့်က မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း၏ နယ်ခြားမြို့တစ်မြို့ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း လူဦးရေနည်းပါး၍ ရွာဆက်ဝေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းအား ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမား သိမ်းပိုက်ခြင်းမပြုမီက သီပေါမင်းသားအား ဆန့်ကျင်သော အန္တယ်တော် ညောင်အုပ်မင်းသားသည် ဗြိတိသျှ နယ်ချဲ့သမားပိုင် နယ်စပ်အနီးရှိ သရက်မြို့အနီး၌ လက်နက်လူသူစုဆောင်းခဲ့ပြီး အခွင့်အခါသင့်တိုင်း မြန်မာအစိုးရပိုင်နက်အတွင်း ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ သို့သော် ညောင်အုပ်မင်းသား၏ထကြွမှုမှာ အောင်မြင်ခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့။ သရက်မြို့ဝန်းကျင်မှာ တောရိပ်တောင်ရိပ်ရှိပြီး ဒေသခံအများမှာ ဇာတိသွေးဇာတိမာန်တက်ကြွသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ် အစဉ်အလာရှိသူများဖြစ်၍ လယ်သမားသူပုန်များသည် သရက်ခရိုင်သို့ ခိုးဝင်လာခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်။

ကျွန်တော်အဖို့ မန္တလေးမ၊ ခွာရတော့မည့်အရေးကို တွန့်ဆုတ်နေမိသည်။ အဘယ်ကြောင့် မန္တလေးမှ မခွဲခွာချင်သည်ကို ကျွန်တော် မတွေးတတ်ပါ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ သရက်မြို့တွင် မန္တလေးမြို့လောက် ဘယ်တော့မှ ပျော်ရွှင်နိုင်မည် မဟုတ်သည်က သေချာနေသည်။ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ပရက်စကောနှင့် မိသားစုများကလည်း ကျွန်တော် ရုတ်တရက် သရက်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ရခြင်းအတွက် စိတ်မချမ်းမြေ့ကြ။ ကျွန်တော်နှင့် သင်တန်းတက်ဖက်မိတ်ဆွေများ၊ မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးရုံးမှ အမှုထမ်းအရာထမ်းများ၊ မန္တလေးမြို့ပေါ်မှ မြန်မာရဲအရာရှိနှင့် အမှုထမ်းများအားလုံးနှင့် မန္တလေးမြို့ပေါ်မှ မြန်မာမိတ်ဆွေများအားလုံး စိတ်မကောင်းကြ။ အစိုးရအမှုထမ်းတစ်ယောက်အဖို့ ဤကဲ့သို့ ကြုံရခြင်းမှာလည်း အဆန်းမဟုတ်ပါ။

သရက်မြို့သို့ ဧရာဝတီဖလော်တီလာ မီးသင်္ဘောဖြင့် လိုက်ပါရ

မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစဉ်က ဧရာဝတီမြစ်တစ်ကြော စုန်ဆန်ပြေးဆွဲနေသော ကုန်တင်လူစီးသင်္ဘောကြီးများမှာ ရေဒလက်တစ်စုံစီ တပ်ဆင်ထားပြီး အလျား ပေ (၃၂၆) ပေ၊ မြက် (၄၆) ပေရှိသဖြင့် အတော်အသင့်ကြီးမားသောသင်္ဘောကြီးများ ဖြစ်ကြသည်။ ခုတ်မောင်းနှုန်းမှာလည်း ယခင် ဒလက်တပ်သင်္ဘောများထက် (၃) ဆခန့် ပိုမို ခုတ်မောင်းနိုင်စွမ်းရှိသည်ဟု သိရ၏။ ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် တွဲသမ္ဗန်ကြီးနှစ်စင်း ဆွဲနိုင်ကြသည်။ ထိုသမ္ဗန်ကြီးများပေါ်တွင် ဈေးဆိုင်များခင်းထားပြီး ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက် စုန်ဆန်သွားလာ၍ သင်္ဘောဆိပ်မှန်သမ္ဗန် ဆိုက်ကပ်၍ ဈေးရောင်းချရကား မြန်မာပြည်သူအများကမူ ဈေးသင်္ဘောများဟု ခေါ်ကြသည်။ အချို့သင်္ဘောကြီးများမှာမူ မန္တလေး-ရန်ကုန် စာပို့သင်္ဘောကြီးများသာ ဖြစ်သည်။

ထိုသင်္ဘောကြီးများမှာ ကုန်ပတ်စီးခရီးသည် အမြောက်အမြား စီးနင်းလိုက်ပါနိုင်ပြီး ခမ်းနားသပ်ရပ်ကာ ခရီးသည် (၁၆)ဦး လိုက်ပါနိုင်သည့် ပထမတန်းစားအခန်းများကို သင်္ဘောကြီးများ၏ အပေါ်ထပ်ဦးပိုင်း၌ထားပြီး ခရီးသည် (၂၄) ဦးဆံ့သော ဒုတိယတန်းစားအခန်းများကိုမူ သင်္ဘောအပေါ်ထပ် ပုံပိုင်း၌ ထားရှိသည်။ သင်္ဘောခရီးသည်အားလုံးတွက်မူ စားသောက်ဆိုင်ဖွင့်ထားပြီး ပထမတန်းခရီးသည်များနှင့် ဒုတိယတန်းခရီးသည်များအတွက်မူ အစားအသောက်ကို သင်္ဘောမှတာဝန်ယူသည်။

ဤသင်္ဘောကြီးများသည် ရေစီးရေလာကောင်းသော မိုးရာသီတွင်မူ ရန်ကုန်-မန္တလေးခရီးကို (၅) နာရီခန့်ဖြင့် အရောက်ခုတ်မောင်းပေးသည်ဟု သိရသည်။ ကျွန်တော်သည် မိတ်ဆွေများ၏တိုက်တွန်းချက်အရ မန္တလေး-ရန်ကုန်စာပို့မီးသင်္ဘောဖြင့် လိုက်ပါရမည်ဖြစ်၍ ပထမတန်းခရီးသည်လက်မှတ်ကို ကြိုတင်ယူထားခဲ့သည်။ ၁၉၃၁ ခု၊ ဇူလိုင်လ နောက်ဆုံးပတ်တွင် မန္တလေးမှ ထွက်ခွာရန် စီစဉ်ထားသည်။ ကျွန်တော်အဖို့ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးအား ဧရာဝတီဖလော်တီလာမီးသင်္ဘောကုမ္ပဏီပိုင် မီးသင်္ဘောဖြင့် ပထမဆုံးခရီးထွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ မိုးဥတုအတွင်းဖြစ်သဖြင့် မြစ်မင်းဧရာမှာ ရေမှတ်အမြင့်ဆုံးအချိန်ရောက်နေသဖြင့် ခရီးတွင်မည်ဟုလည်း မျှော်မှန်းထားပါသည်။

နေဝင်ချိန်တွင် ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆင်းလာခဲ့သည်။ သင်္ဘောမှာ ဆိပ်ကမ်းရှိ ဆိပ်ခံသမ္ဗန်ကြီးတွင် ဆိုက်ကပ်ထား၏။ ကျွန်တော်၏ ဝန်စည်စလယ်များကိုမူကား တင်ထားပြီးနှင့်လေပြီ။ ကျွန်တော်အား လိုက်ပို့ကြမည့် လူအများအပြား ဆိပ်ခံသမ္ဗန်ကြီးပေါ်တွင် စောင့်နေသည်ကို တွေ့ရ၏။ ကလပ်မှအသိမိတ်ဆွေများ၊ မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးရုံးမှ အမှုထမ်းများ၊

မြို့မိမြို့ဖများ ပါဝင်ကြသည်။ ကျွန်တော်လို အရာရှိငယ်တစ်ဦးအား ဤသို့ ခိုက်ပို့ကြခြင်းသည် မန္တလေးမြို့သူမြို့သားများ၏စေတနာကိုပြခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်စိတ်တွင် အထူးထိခိုက်မိသည်မှာ အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ ခနစ်အနည်းငယ်ကြာသည်နှင့် သင်္ဘောကြီး ဆိပ်ခံသမ္ဗန်မှ ခွာလာခဲ့သည်။ ကျွန်တော်အား လိုက်ပို့သော မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းများသည် သမ္ဗန်ကြီးပေါ်မှ လက်ပြ၍ ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်တစ်သက်တာတွင် မေမရသောမြင်ကွင်း ဖြစ်သည်။ သင်္ဘောကြီးစက်ခုတ်သံနှင့်အတူ သင်္ဘောသားကုလားလူမျိုးတစ်ဦး၏ ရေအတိမ်အနက်ကို ခဲကြိုးဖြင့်စမ်းကာ 'ပန်(ချ်)ဘောင်၊ တင်းဘောင်' ဟူ၍ အော်ဟစ်နေသောအသံကို ကြားရတော့၏။ ဆိုအိန္ဒိယတိုင်းသား၏အသံသည် ကျွန်တော်အား မန္တလေးမြို့မှ နှုတ်ဆက်နေသောလားဟု ထင်မိ၏။ ကမ်းပါးနှစ်ခုကြားမှ နှစ်ပေါင်း ရာထောင်ချီ၍ နံ့ညားစွာ စီးဆင်းနေသော ဧရာဝတီမြစ်ပြင်သည် အနောက်ဘက်ကမ်းရှိ နှိုင်းပျဉ်ဖြစ်နေသော စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့ ၎င်းလျှိုးစပြုနေသော ဝင်ခါးနေ၏ နေရောင်ခြည်ကြောင့် ရွှေဝါရောင်ပေါက်နေသော ကော်စောကြီးကို ပြန်ခင်းထားသကဲ့သို့ မျှော်မဆုံးအောင်ရှိနေသည်။

ကျွန်တော်သည် ဧရာဝတီမြစ်ပြင်မှ စုန်ဆင်းလာသည့် သင်္ဘောကြီး၏ ဦးပိုင်းလက်ရန်းမှ အနောက်ဘက် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့ လှမ်းမျှော်ကြည့်မိသည်။ ကမ်းပါးပေါ်မှ သစ်တောအုပ်များ၊ ထုံးဖြူဖြူဖွေးနေသော ဆေတီများနှင့် ခပ်လှမ်းလှမ်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးဆုံးတံတားကြီးဖြစ်သော စစ်ကိုင်းတံတားကြီးကို လှမ်းမြင်နေရသည်နှင့် ကျွန်တော် မန္တလေးရည်ပွဲတက်နေစဉ်က မြန်မာဘာသာသင်ပြသည့် ဆရာဦးဘိုးသစ်ကို သွားသတိရလာသည်။ သူသည် သူတတ်သလောက် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားဖြင့် မန္တလေးမြို့နှင့် ပတ်ဝန်းကျင်အကြောင်း မကြာခဏ ပြောပြလေ့ရှိပြီး စစ်ကိုင်းတံတားကြီးတည်ဆောက်စကအကြောင်းများကို ပြောပြတတ်သည်။ ကျွန်တော်မှတ်မိသလောက်ဆိုရလျှင် စစ်ကိုင်းတံတားကြီးတည်ဆောက်ရန် ဦးဆောင်ချိန်ကဆိုလျှင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီး စိုးမိုးအုပ်ချုပ်နေသည့်အချိန် ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသမိုင်းတွင် ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီးမှာ သက်တော်အရှည်ဆုံးဘုရင်မကြီးဖြစ်၍ မြန်မာပြည်သူအများက ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီးအား 'မရာကျော်' ဟု ကင်ပွန်းတပ်ခဲ့ကြသည်။

စစ်ကိုင်းတံတားကြီး တည်ဆောက်ပြီးစက ခပ်လှမ်းလှမ်းမှကြည့်လျှင် မိကျောင်းကြီးတစ်ကောင် အရှေ့ဘက်နှင့် အနောက်ဘက်ကမ်းကိုဖြတ်၍ အိပ်နေသည့်သဏ္ဍာန်တူနေရာ ထိုစဉ်က ပြည်သူအများက ရွှေကြက်ယက်မိကျောင်းပေါ် မရာကျော် ကိုက်မည့် မိကျောင်း ဟု တဘောင်ကို သံဆိုကြ

သည်ဟု ဆိုသည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ စစ်ကိုင်းတံတားကြီးတည်ဆောက်သဖြင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် မင်းပြောင်းမင်းလွှဲပေါ်မည်ဟု ဆိုသည်။ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်ပင် ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီး ကံတော်ကုန်ခဲ့ရသည်။

ကျွန်တော်သည် ဧရာဝတီမြစ်၏ အနောက်ဘက်ကမ်းမှ အရှေ့ဘက်ကမ်းသို့ မျှော်ကြည့်မိပြန်သည်။ အရှေ့ဘက်ကမ်းပေါ်တွင်မူ ရွှေဝါရောင်ကိုင်းတောများ၊ ပြောင်းခင်းများကို မြင်နေရပြီး အချို့ ကျေးရွာကလေးများမှ ကလေးငယ်များသည် ဖြည်းညင်းစွာခုတ်မောင်းနေသော သင်္ဘောကြီးအား လက်များ ဝှေ့ယမ်းပြနေကြ၏။ ဝင်ခါနီးနေ၏ ဖျော့တော့သော ရောင်ခြည်များသည် ရွာငယ်ကလေးများ၏ အိမ်ခိုးများပေါ်တွင် တလက်လက်တောက်လျက်ရှိပြီး သစ်ပင်ထိပ်များပေါ်ကြားမှ ပြု၍ထွက်နေသော ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၏ ဘုံဆောင်များပေါ်တွင်လည်း နေရောင်ခြည်သည် ခုန်ပေါက် မြူးထူးနေသည်။ ကျွန်တော်တို့သင်္ဘောသည် သစ်ဖောင်များ၊ ရေလုပ်သားများ၏ လှေငယ်များ၊ အညာဆန်ကုန်တင်ရွက်လှေကြီးများ၊ ဝါးဖောင်များကို ကျော်တက်လာခဲ့သည်။ သစ်ဖောင်များ၊ ဝါးဖောင်များ၊ ရွက်လှေကြီးများသည် လှိုင်းလုံးများကြားတွင် ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။

သင်္ဘောလက်ရန်းမှ ဝဲ၊ ယာကမ်းများကို ကျွန်တော် လှမ်းကြည့်မိတိုင်း စိမ်းစိုသောတောအုပ်များ၊ အိပ်တန်းတက်ရန် ပျံ့နေသည့် ချိုးငှက်များ၊ လင်းပြာငှက်များ၊ တင်ကျိုးငှက်အုပ်များကို မြင်နေရသည်။ အနောက်ဘက်ထက်ကောင်းကင်တွင် မှိုင်းပျံပျံဖြစ်လာသည်။ မြင်သမျှအရာတိုင်းသည် ဖြည်းညင်းစွာလှုပ်ရှားနေသည်ဟု ထင်မိ၏။ ဩကာသလောကကြီးနှင့် သတ္တလောကကြီးသည် ပျင်းတွဲလေးကန်စွာ တည်ရှိနေသလော ဟူ၍လည်းမြင်မိသည်။ တဖြည်းဖြည်း အမှောင်ရိပ်သည် ဧရာဝတီမြစ်နဒီကို လွှမ်းခြုံစပြုလာသည်နှင့် ကျွန်တော်အဖို့ အတွေးနယ်ချဲ့မိပြန်သည်။

သရက်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့အိမ်နဲ့မရမီကပင် ကျွန်တော်သည် မြန်မာနိုင်ငံ ဘုရင်ခံဟောင်း ဆာကရော့ပိတ် ရေးသား ပြုစုခဲ့သော (Pacification of Burma) ကိုလိုနီခေတ်ဦး မြန်မာပြည်နှိမ်နင်းရေးသမိုင်းစာအုပ် နှင့် အခြား မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပတ်သက်သော စာအုပ်စာတမ်းများကို လက်လှမ်းမီသလောက် ရှာဖွေဖတ်ခဲ့၏။ ကျွန်တော် လေ့လာမှတ်သားခဲ့သည့် စာအုပ်များ၊ သတင်းမှတ်တမ်းများအရ တတိယအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲသည် ရက်သတ္တပတ် (၂) ပတ်တိတ် ကြာမြင့်ပါသည်။ မြန်မာတို့၏ နောက်ဆုံးဘုရင် သီပေါမင်းနှင့် စုစုပျားလတ်တို့ကို ဆောင်ယူရာတွင် စစ်အောင်နိုင်သူ ဗြိတိသျှတို့အဖို့ အခက်အခဲမရှိဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သော်လည်း ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက်တွင်မူ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမား၏ ပြည်သိမ်းတပ်များသည် ပြင်းထန်

သော ခုခံမှုများနှင့် တွေ့ခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။

ဗြိတိသျှတပ်သည် ရန်ကုန်မှ ယခု ကျွန်တော် ပြောင်းရွှေ့ရသော သရက်မြို့သို့ ၁၈၈၅ ခု၊ နိုဝင်ဘာလတွင် ရွှေပြောင်းလာကြသည်။ အမှန်အားဖြင့် ဗြိတိသျှတို့သည် လွန်ခဲ့သောနှစ်များကပင် မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း ပြည်သိမ်းစစ်ဆင်ရေးကို ပြုစု ရေးဆွဲ အတည်ပြုထား၏။ ဗြိတိသျှထောက်လှမ်းရေးသတင်းများအရ မြန်မာဘုရင်တပ်မတော်များသည် ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက်ရှိ အချို့သောခံတပ်များတွင် တပ်စခန်းများကို အင်အားဖြည့်တင်းခြင်း တိုးချဲ့ထားသည်။

သို့သော် မြန်မာတို့တွင် ပေါက်ကွဲမှုအင်အားကြီးမားသောမိုင်းများနှင့် အက္ခရာအဝေးခပ်လှမ်းလှမ်းကို ပစ်ခတ်နိုင်သော ကြီးမားသည့် အမြောက်ကြီးများမရှိကြောင်းကို ကြိုတင် သိထားကြသည်။ အီတလီအင်ဂျင်နီယာများ၏ အကူအညီနှင့် တည်ဆောက်ထားသော ခံတပ်ငယ်ပုံတူများကို အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဒမ်ဒမ်မြို့တွင် တည်ဆောက်ကာ မည်သို့ ထိုးဖောက် ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ရမည်ကို စစ်ဗိုလ်များ၊ တပ်သားများက စနစ်တကျ လက်တွေ့ အစမ်းတိုက်ပွဲများ လေ့ကျင့်သည်သာမက အကယ်၍ စစ်ဆင်ရေးကာလများတွင် ကူးစက်တတ်သောရောဂါဝေဒနာများ ကြုံတွေ့လာပါက ထိရောက်စွာ ကုသနိုင်ရေးတို့ကိုပါ ကြိုတင် စီမံထားသည်။

ဗြိတိသျှစစ်ဦးစီးချုပ် ပရင်ဒါဂတ်ကိုယ်တိုင် နိုဝင်ဘာလ(၁၃)ရက်နေ့တွင် သရက်မြို့သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့၏။ အီတလီအင်ဂျင်နီယာများကလည်း ဧရာဝတီမြစ်ကြောင်းပိတ်ဆို့ရေးကို တာဝန်ယူထားကြောင်းနှင့် မင်းလှခံတပ်တည်ရှိရာ မင်းလှမြို့တစ်ဖက်ကမ်းရှိ ငွှေးချောင်းခံတပ်တွင် မြန်မာစစ်သည် (၈၀၀၀) ကျော်ခန့် စုရုံး၍ အသင့်ပြင်ဆင်ထားသည်ဆိုသည့် သတင်းများကိုလည်း အထောက်အထားထံမှ သတင်းရရှိထားပြီး ဖြစ်၏။ မင်းလှခံတပ်မှာမူ မြစ်ရေတိုက်စားမှုကြောင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ဗြိတိသျှတို့က ကြိုတင်သတင်းရထားသည်။ ဗြိတိသျှတို့သည် နိုဝင်ဘာလ(၁၄)ရက်နေ့တွင် သရက်အထက်ရှိ မြန်မာနယ်စပ်ကိုဖြတ်ကျော်၍ မိုင်(၂၀)ခန့် အက္ခရာအဝေးရှိသော ဆင်ပေါင်ဝဲနှင့် ညောင်ပင်မော်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီး ထိုမြို့များရှိ မြန်မာတပ်များကို အမြောက်ကြီးများနှင့် ပစ်ခတ်မှုကြောင့် မြန်မာတပ်များသုံး၊ လေးနာရီအကြာတွင် လက်နက်ချခဲ့ကြရ၏။ သို့သော် တတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲတွင် မင်းလှခံတပ်တိုက်ပွဲမှာ အကြီးဆုံးတိုက်ပွဲ ဖြစ်သည်။ ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက်တွင်ရှိသော မြန်မာခံတပ်ငယ်ကလေးများသည် ဗြိတိသျှတို့၏ အမြောက်ကြီးများနှင့်ပစ်ခတ်မှုကိုမခံနိုင်သဖြင့် တစ်ချိုးတစ်ခုကျသွားခဲ့ကြ၏။ နိုဝင်ဘာလ (၂၁) ရက်နေ့တွင် ပုဂံမြို့တော်ဟောင်းကြီးကို

အလွယ်တကူ သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ နိုဝင်ဘာလ (၂၅) ရက်နေ့တွင် နာမည်
ကျော် လှေသင်းအတွင်းဝန်ကိုယ်တိုင် ခံတပ်ကိုစွန့်ခွာခြင်းမပြုမီ တစ်နေ့
နှင့်တစ်ည အမြောက်ကြီးများဖြင့် ပြန်လှန်ပစ်ခတ်ခဲ့သော်လည်း ဗြိတိသျှတို့
၏ ထိုးစစ်ကို မဟန့်တားနိုင်။

နောက် (၂) ရက်တွင် မန္တလေးမြို့တော်၏ အောက်ဘက် (၁၁) မိုင်ခန့်
ကွာသော စစ်ကိုင်းနှင့် အင်းဝခံတပ်များမှာ သေနတ်တစ်ချက်မျှ ပစ်ခတ်ခြင်း
မပြုကြဘဲ လက်နက်ချခဲ့ကြတော့၏။ နိုဝင်ဘာလ (၂၈) ရက်နေ့တွင်မူ
တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခြင်းမရှိဘဲ မန္တလေးမြို့တော်ကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြပြီး နိုဝင်ဘာလ
(၂၉) ရက်နေ့တွင်မူ သီပေါမင်းနှင့် စုဖုရားလတ်တို့ကို သူရိယသင်္ဘောပေါ်သို့
ခေါ်ဆောင်သွားခဲ့သည်။ နိုဝင်ဘာလ (၃၀) ရက်နေ့တွင် သူရိယသင်္ဘော
သည် သီပေါမင်းနှင့် စုဖုရားလတ်တို့အား တင်ဆောင်၍ မြန်မာနိုင်ငံအောက်
ပိုင်းသို့ စုန်ခဲ့၏။ ထိုခရီးကား ရတနာဂီရိတွင် အနှစ် (၃၀) ကျော်မျှကြာသော
သီပေါဘုရင်နှင့် စုဖုရားလတ်တို့၏ ခရီးစတင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

ကျွန်တော်၏ သရက်မြို့သို့ စုန်ဆင်းလာသောခရီးတွင် တိုက်တိုက်
ဆိုင်ဆိုင်ပင် မင်းလှမြို့တွင် တစ်ညတာ အိပ်စက်ခဲ့ရ၏။ မင်းလှမြို့သည်
ဧရာဝတီမြစ်၏ အနောက်ဘက်ကမ်းတွင် ရှိသည်။ မြန်မာမင်းတို့၏လက်
ထက်တော်ကြီးအခါကမူ မင်းလှမြို့မှာ အတော်အသင့် ကြီးမားသောမြို့ဖြစ်
၍ မြို့ဝန်ရုံးစိုက်ရာမြို့ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော် ဖတ်ရှုခဲ့ရသော သမိုင်းမှတ်
တမ်းများအရ ရှေးယခင်က မင်းလှမြို့ဝန်၏အိမ်နှင့်ရုံးအား ခံတပ်များဖြင့်
ဝန်းရံထားသည်။ ဧရာဝတီအရှေ့ဘက်ကမ်းရှိသော တောင်ကုန်းပေါ်တွင်
ဌေးချောင်းခံတပ် ရှိသည်။ မင်းလှခံတပ်နှင့် ဌေးချောင်းခံတပ်ကို သီပေါမင်း
၏ အီတလီအင်ဂျင်နီယာများက စနစ်တကျ တည်ဆောက်ထားခြင်း ဖြစ်
သည်။ ဤခံတပ်များမှ အမြောက်ကြီးများသည် ဧရာဝတီမြစ်တစ်လျှောက်နှင့်
ပတ်ဝန်းကျင်နယ်မြေများကို ပစ်ခတ်ရန် အလှမ်းမီသော်လည်း အင်္ဂလိပ်-
မြန်မာ တတိယစစ်ပွဲဖြစ်စဉ်ကမူ ခေတ်မီမီတော့။ မြန်မာအမြောက်တပ်မ
တော်သားများကလည်း အမြောက်ပစ်ခတ်မှု၊ ကိုင်တွယ်မှုများမှာလည်း စနစ်
တကျ လေ့ကျင့်ထားရှိခြင်းမရှိသဖြင့် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမား၏ ပြည်သိမ်း
တပ်များမှ ကြီးမားသော အမြောက်ကြီးများကို မယှဉ်နိုင်ခဲ့။

ထိုခံတပ်များအား ဗြိတိသျှတို့၏ အမြောက်များက ပစ်ခတ်ချေမှုန်း
နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က မြန်မာဘုရင် စစ်ဗျူဟာသည် ခံစစ်ဖြစ်သည်။
ဧရာဝတီမြစ်အတွင်း ချီတက်လာသော ဗြိတိသျှပြည်သိမ်းတပ်အဖို့ မင်းလှ
ခံတပ်သည် သော့ချက်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗြိတိသျှတို့က မြန်နိုင်သလောက်
မြန်မြန်သိမ်းပိုက်လိုသည်။ ရရှိထားသော ထောက်လှမ်းရေးသတင်းများအရ

ထိုခံတပ်များမှ ခုခံမည့် မြန်မာတပ်သားများသည် ခေတ်မီလက်နက်များ
မရှိကြ။ သို့သော် မင်းလှခံတပ်သိမ်းပိုက်ပွဲမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်း
သည်။ ဗြိတိသျှအတော်များပေါ်မှ အမြောက်ကြီးများဖြင့် အဆက်မပြတ်
ပစ်ခတ်သဖြင့် ခံတပ်အတွင်းမှ ပစ်ခတ်သူများမှာ စိတ်ဓာတ်ကျဆင်းခဲ့ကြ
ရ၏။

မြန်မာတပ်သားတို့သည် မင်းလှခံတပ်မရောက်မီ ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်း
များထူထပ်သော တောရပ်မြိုင်ခြေမှ အသက်စွန့်၍ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ခုခံ
သည်။ သို့သော် ဗြိတိသျှတို့၏ ခေတ်မီစက်သေနတ်များဒဏ်ကို အလူး
အလဲခံရသော်လည်း ချီတက်လာသူတို့အဖို့ ချီတက်မှု ခေတ္တရပ်ဆိုင်းခဲ့ရ၏။
မင်းလှခံတပ်ကြီးမှာ မြစ်တွင်းသင်္ဘောများမှ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ပစ်ခတ်သော
အမြောက်တို့၏ဒဏ်ကြောင့် မီးဟုန်းဟုန်းတောက်ခဲ့ရသည်။ ခံတပ်အတွင်းမှ
အနည်းငယ် ခုခံမှုရှိသော်လည်း မိနစ်ပိုင်းအတွင်း ချေမှုန်းခံကြသဖြင့်
မြန်မာစစ်သားအများ လက်နက်ချ အညံ့ခံကြရသည်။ မြန်မာတို့၏ အား
ထားရာဖြစ်သော မင်းလှခံတပ်ကြီးမှာ ကျဆုံးခဲ့ရသည်။

ကျွန်တော်တို့သင်္ဘော မင်းလှမြို့တွင် ညအိပ်ရပ်နားခဲ့သည်နှင့် ကျွန်
တော်သည် ချက်ချင်း မင်းလှခံတပ်ဟောင်းသို့ သွားရောက် ကြည့်ရှုခဲ့သည်။
ကျွန်တော်ရောက်ရှိသောအချိန်မှာ မင်းလှခံတပ်ကြီးကား ပျက်စီး ယိုယွင်း
နေပေပြီ။ ဧရာဝတီမြစ်ရေ တိုက်စားသဖြင့် ခံတပ်ကြီး၏တံတိုင်းအချို့မှာ
မြစ်ကမ်းအတွင်း ပြိုကျလျက်ရှိနေသည်။ ထိုခံတပ်ကြီးကို ဦးစီးတည်ဆောက်
ခဲ့သူမှာ အီတလီအမျိုးသား အင်ဂျင်နီယာ ကိုမိုတိုနှင့် မိုလီနာရီတို့ ဖြစ်ကြ
သည်။ မြန်မာဗိသုကာများနှင့် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ဆောက်လုပ်ခဲ့သဖြင့် အလွန်
ခိုင်မာတောင့်တင်းလှသည်။ ကျွန်တော်ရောက်သည့်အချိန်မှာ နှစ်ပေါင်း (၅၀)
ကျော် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းသူမရှိသဖြင့် ညောင်ပင်များ၊ ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းများ
ပေါက်လျက်ရှိနေလေပြီ။

ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော် တာဝန်ကျရန် သရက်မြို့သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့
သည့် သရက်မြို့တွင် ကျွန်တော်သည် သရက်ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး (ခရိုင်
ရဲမှူးကြီး) နေအိမ်တွင် ခေတ္တ နေထိုင်ခဲ့ရသည်။ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး
မစ္စတာ ဂျော့ချက်တယ်(လ်)ကို ယခင်က မတွေ့ဘူးပါ။ သို့သော် ဖော်ရွေသူ၊
ကျွန်တော့်ကဲ့သို့ တက်သစ်စ ရဲအရာရှိများအပေါ် စာနာသူ ဖြစ်ပါသည်။
သူ၏ပြောပြချက်အရ ယခု ကျွန်တော် တွဲဖက်တာဝန်ယူထားရသော စစ်ရဲ
ဘဝပွဲတာဝန်ခံရာထူးအား ရက်သတ္တပတ် (၂) ပတ်အတွင်း ရောက်ရှိလာ
မည်။ နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အား လွှဲအပ်၍ သရက်ခရိုင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်
၏တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်ရမည်ဟု ပြောဆိုသဖြင့် ကျွန်တော်

မှာ ဝမ်းသာမိသည်။ မိမိဌာနနှင့် တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်လိုပါသည်။ စစ်ရဲတပ်သားများကို တာဝန်ယူထိန်းသိမ်းရသည်မှာ မြန်မာအမျိုးသား ရဲသားများနှင့် အရာရှိငယ်များအား ထိန်းသိမ်းရသလောက် မလွယ်ကူ။ သရက်ခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ဂျော့ချက်တယ်(လ်)မှာ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး အဖြစ် နှစ်ပေါင်း (၂၀) ကျော် ထမ်းရွက်ခဲ့ရာ ဖြစ်သည်။ မြန်မာကျေးလက် ဒေသလူမျိုးများနှင့် လက်ပွန်းတတီးနေထိုင်သူ ဖြစ်သည်သာမက မြန်မာ ဘာသာ အပြော၊ အဖတ်၊ အရေးများကို အတော်အသင့် ကျွမ်းကျင်သည် သာမက တောင်ပေါ်ဒေသ လူမျိုးစုအချို့၏ စကားများကိုပါ ကောင်းစွာပြော နိုင်သူ ဗြိတိသျှအမျိုးသား ဖြစ်ပါသည်။

သရက်မြို့ကလေးသည် အုပ်ချုပ်ရေးအရ ခရိုင်မြို့ကလေးတစ်မြို့ ဖြစ်ပါသည်။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ စစ်ပွဲများအတွင်း ထူးထူးခြားခြား ထင်ရှား ခဲ့သောမြို့ကလေး ဖြစ်သည်။ သရက်မြို့ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ကျေးရွာငယ် အများမှာ လမ်းပန်းအဆက်အသွယ်ခက်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန် ကြီးသည် အစိုးရပိုင် မီးသင်္ဘောကလေးဖြင့်သာ ခရိုင်ချင်းဆက်နေသော မင်းဘူးခရိုင်အစွန်ရှိ မင်းလှမြို့အနီးရှိ ကျေးရွာများသို့ ကွင်းဆင်း စစ်ဆေး ခြင်းပြုခဲ့လေ့ ရှိ၏။ သရက်မြို့သည် များစွာ နှစ်လို့ဖွယ်ကောင်းသောမြို့တစ် မြို့ ဖြစ်သော်လည်း (၂)နှစ်နီးပါးနေခဲ့သော မန္တလေးမြို့ကိုမူ မေ့မရပေ။ ကျွန်တော်မိတ်ဆွေ ဥရောပတိုက်သားများကမူ မန္တလေးသည် ချမ်းအေး သည်၊ ပူအိုက်သည်၊ ဖုန်ထူသည်၊ ခြင်္ကိုက်သည်မှလွဲ၍ ဘာမှသဘောကျ နှစ်မြိုက်စရာရှိသလဲဟု မေးခွန်းထုတ်ခဲ့ကြပါသည်။ ထိုမေးခွန်းကို ရုတ်တ ရက်မေးလျှင် အဖြေမည်သို့ပေးရမည်ဆိုသည်ကို ကျွန်တော်မသိပါ။ မန္တလေး သူမန္တလေးသားများ၏ ဖော်ရွေမှုကြောင့်လော စဉ်းစားစရာဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယအကြောင်းမှာ မန္တလေးမြို့တစ်ဝိုက်ရှိ လွှမ်းမောက်သဖွယ်ကောင်းသော ပတ်ဝန်းကျင်ကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

မန္တလေးမြို့မှ အရှေ့ဘက်ကိုကြည့်လျှင် ဆွတ်ပုံဖွယ်ကောင်းသော ရှမ်းရိုးမတောင်တန်းကြီးနှင့် အောင်ပင်လယ်ကန်ကြီးသည် ဘယ်အချိန် ကြည့်ကြည့် မြင်ရသူတို့၏ အသည်းစိုင့်ကို ဆွဲကိုင်လှုပ်စေပြီး ထာဝစဉ် မရိုး နိုင်သော ရှမ်းများ ဖြစ်ပါသည်။ မြောက်ဘက်ကိုကြည့်လျှင် ရန်ကင်း တောင်၊ သခင်မတောင်၊ စစ်ကိုင်းတောင်၊ မန္တလေးတောင်ရိုးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ ၏ အသက်သွေးကြောကြီးဟုဆိုရမည့်ဖြစ်သော ဧရာဝတီမြစ်၊ တောင်ဘက် တွင်မူ အမရပူရမြို့ဟောင်း၊ တောင်သမန်အင်း စသော ရှမ်းများသည် ကျွန်တော်၏ မသိစိတ်ကို ထာဝစဉ် ရိုက်ခတ်နေသောကြောင့်လည်း ဖြစ် နိုင်ပါသည်။

သရက်မြို့လေးရှိ ဥရောပတိုက်သားအသိုင်းအဝန်းမှာ ကျွန်တော် အား ထူးထူးခြားခြား နွေးထွေးကြသော်လည်း မန္တလေးကို ထာဝစဉ် တသသဖြစ်နေသည့်စိတ်ကိုမူ ဖျောက်၍မရပါ။ သရက်မြို့ရှိ ဥရောပ တိုက်သားများကလပ်တွင် တင်းနစ်ရိုက်၊ ပိုကာကစား၊ စစ်တုရင်ကစားဖြင့် အချိန်ကုန်ခဲ့ရသည်။ သာယာဝတီမှ ပြုကွဲလာသော သူပုန်များ သရက်ခရိုင် အတွင်း ဝင်ရောက်ခိုအောင်းလာသည်ဟု ဆိုကြသော်လည်း ထူးထူးခြားခြား ကျေးရွာများကို ဝင်ရောက်စီးနင်း တိုက်ခိုက်ခြင်းမပြုကြသည်သာမက သူတို့နှင့် နီးစပ်ရာ ကျေးရွာလူကြီးများ၊ ဘုန်းတော်ကြီးများ၏ အစီအစဉ်ဖြင့် တဖွဲဖွဲ လက်နက်ချ အညံ့ခံကြပါသည်။ သရက်မြို့လေးမှာ သေးငယ်လှရ ကား ဒေသခံ ရဲသားများအဖို့ ပိုက်စိပ်တိုက် စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့ကြ သဖြင့် အမှုအသေးအဖွဲများမှတစ်ပါး အမှုကြီးများ ဖြစ်ပွားခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်အဖို့ အချိန်အားများနေသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး မစ္စတာ ဂျော့ချက်တယ်(လ်)ကမူ သူနှင့်အတူ တောတက်ရာတွင် လိုက်ပါရန် ဖိတ်ခေါ်လေ့ ရှိပါသည်။ ကျွန်တော်ကဲ့သို့ စာဖတ်ရင်း အချိန်ကုန်နေရသူတစ်ယောက်အဖို့ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးနှင့် တောင်တက်ရာသို့ လိုက်ပါခွင့်ရခြင်းသည် စိုင်ကော်၍ချပေါ်ရောက်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သူမီးသင်္ဘောကလေးနှင့်အတူ ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက် ပြုစင်အောင် ခေါက်တွဲခေါက်ပြန် လိုက်ပါခဲ့ရသည်။ ဤသို့ ခရီးထွက်စဉ် တစ်ခေါက်တွင်မူ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် အလွန်ကျန်းမာသူဟု ယူဆထားသော ကျွန်တော်မှာ ကောက်ကာငင်ကာ ဖျားလာခဲ့သည်။ အပူရှိန်အတော်ကြီးမား သည်သာမက ကိုယ်လက်ကိုက်ခဲခြင်း၊ ချမ်းခြင်း စသော လက္ခဏာများပါ တွေ့လာရသည်။ တောတက်ရာတွင် အသင့်ဆောင်ထားသော ဆေးများနှင့် လည်း သက်သာခြင်းမရှိ။ ဧရာဝတီဝန်ကြီး မစ္စတာ ဂျော့ချက်တယ်(လ်)ကမူ ကျွန်တော်အား အက်ခတ်၍ ငှက်ဖျားရောဂါဝေဒနာ စွဲကပ်သလောဟု သံသယရှိလာသည်။ တာဝန်အရ ကျွန်တော် သာယာဝတီခရိုင်နှင့် ပဲခူးခရိုင် နယ်စပ် ပဲခူးရိုးမတောင်ခြေရှိ ကျေးရွာများတွင် နေထိုင်ခဲ့စဉ်က ငှက်ဖျား ရောဂါဝေဒနာစွဲခဲ့သလောဟု ဝေခွဲ၍မရဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန် ကြီးကမူ ကျွန်တော်တွင် ငှက်ဖျားရောဂါဝေဒနာ စွဲကပ်နေပြီဟု ကောက်ချက် ချထားပြီး သရက်မြို့သို့ရောက်သည်နှင့် အမြန်ဆုံး ခရိုင်ဆရာဝန်ကြီးနှင့် ပြသ၍ လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်ရမည်ဟု ဆိုသည်။

ထိုခရီးတွင် အခြား ထူးခြားမှုတစ်စုံတစ်ရာ မတွေ့ရ။ သူပုန်များမှာ လည်း ကျွန်တော်တို့ မီးသင်္ဘောရောက်သည်နှင့် တိမ်းရှောင်သွားကြသည်။ သို့သော် သရက်သို့အပြန်ခရီးတွင်မူ မမျှော်လင့်သော ထူးခြားဖြစ်စဉ်တစ်ခုနှင့်

တွေ့ရသည်။ သူပုန်တစ်စုသည် လက်လုပ်အမြောက်ငယ်တစ်လက်ဖြင့် မြစ်ကမ်းရှိ ဗျိုက်တောများအတွင်းမှ ပစ်ခတ်ခဲ့ရာ မီးသင်္ဘောကလေး၏ အမိုးအား ထိမှန်ခဲ့သော်လည်း တစ်စုံတစ်ယောက်မှ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်း မရှိခဲ့။ ကျွန်တော်နှင့် ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ခေါင်းဆောင်သော ရဲတပ်သား များသည် ဗျိုက်တောများအတွင်း ရှင်းလင်းကြသောအခါ သူပုန် (၄) ယောက်အား ဖမ်းဆီးရမိသည်။ သူပုန်တစ်ယောက်မှာမူ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခဲ့သည်။ အမှန်အားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ရဲအဖွဲ့မှ ပစ်ခတ်သဖြင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာများ ရရှိခြင်းမဟုတ်ပေ။ သူတို့ လက်လုပ်အမြောက် ရုတ်တရက် ပေါက်ကွဲသဖြင့် ထိခိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။ သူပုန် (၄) လေးယောက်တို့အား ဖမ်းဆီးခဲ့ကြပြီး သရက်မြို့သို့ ပြန်ခဲ့ကြ၏။

သရက်သို့ရောက်လာခဲ့သည်နှင့် ခရိုင်ဆရာဝန်ကြီး၏ အကြံပေးချက် နှင့် ကွီနိုင်ဆေးပြားများအား အချိန်မှန်သောက်ခဲ့သော်လည်း ကျွန်တော် အဖျားရောဂါဝေဒနာမှာ သက်သာလာခြင်း မရှိခဲ့။ ကျွန်တော်ရောဂါဝေဒနာ အား စောင့်ကြည့်ကုသပေးသော ဆရာဝန်ကြီးမှာလည်း စိတ်ရှုပ်ထွေးလာခဲ့ပြီး ကျွန်တော်အတွက် သောကဝေဒနာအဖြာဖြာ တွေ့လာရသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ခရိုင်ဆရာဝန်ကြီးသည် ကျွန်တော်အား ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီးတွင် အထူးကု ဆရာဝန်ကြီးများနှင့် ကြပ်မတ်ကုသရန် အကြံပေးသည်။ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန် ကြီးများကလည်း အမြန်ဆုံး ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီးကို သွားရောက် ဆေးကုသ မှုခံယူရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးသဖြင့် ကျွန်တော်သည် ချက်ချင်းဆိုသလို ရန်ကုန်သို့ သွားရောက်ရန် စီစဉ်ခဲ့ရသည်။ ကျွန်တော်အတွက် လိုအပ်သော ကိစ္စအဝဝဆောင်ရွက်ရန် မြန်မာအမျိုးသား ရဲသားကလေးတစ်ယောက်ကိုပါ တာဝန်ပေးခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်နှင့် တပည့်ဖြစ်သူတို့သည် ဧရာဝတီကုမ္ပဏီပိုင် လူစီးသင်္ဘောကလေးဖြင့် ပြည်မြို့ဆင်းခဲ့ရသည်။ ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးဖြစ်သူ မစ္စတာ ကျောချက်တယ်(လ်)မှာ ကျွန်တော်အပေါ် သားသမီးကဲ့သို့ စေတနာ ထားသူဖြစ်၏။ သရက်မှ ရန်ကုန်သို့ မီးသင်္ဘောနှင့်ဆင်းမည်ဆိုပါက သုံး လေးရက် ကြာမြင့်မည်ဖြစ်ရာ ကျွန်တော်တွင် စွဲကပ်နေသော ငှက်ဖျား ရောဂါဝေဒနာမှာ ရက်ပိုင်းအတွင်း ဆိုးရွားလာနိုင်သည်ဟု ယူဆထား၏။ သို့ဖြစ်၍ သရက်မှ ပြည်မြို့သို့ မီးသင်္ဘောဖြင့် လိုက်ပါခဲ့ပြီး ပြည်မှ ည မီးရထားဖြင့် ရန်ကုန်သို့သွားမည်ဆိုပါက နောက်တစ်နေ့၌ ရန်ကုန်သို့ ရောက်ရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်တို့ (၂) ယောက်သည် သရက်မှ ဧရာဝတီကုမ္ပဏီပိုင် လူစီး(၂)ထပ်သင်္ဘောငယ်ကလေးနှင့် ပြည် မြို့သို့ လိုက်ပါသွားခဲ့ကြရ၏။

ပြည်မြို့တည်ရှိရာ ပြည်ခရိုင်သည် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးတွင်း တည် ရှိ၍ ဧရာဝတီ မြစ်သည် ပြည်ခရိုင်ကို အလယ်မှဖြတ်ကာ မြောက်ဘက်မှ တောင်ဘက်သို့ စီးဆင်း၏။ သို့ဖြစ်၍ ပြည်ခရိုင်အား အရှေ့ပိုင်းနှင့် အနောက်ပိုင်း ခွဲခြားသကဲ့သို့ ရှိတော့၏။ ပြည်မြို့တည်ရှိသည့် အရှေ့ ဘက်ခြမ်းတွင် သဲကုန်း၊ ပေါင်းတည်၊ ရွှေတောင်၊ ပေါက်ခေါင်းမြို့တို့ ပါဝင်ခဲ့၏။

ကျွန်တော်သည် သာယာဝတီခရိုင်တွင် တာဝန်ယူခဲ့စဉ်က သံချပ် ကာမီးရထားဖြင့် ပြည်ခရိုင်နှင့် သာယာဝတီခရိုင်များအတွင်း စုန်ဆန် သွားလာခဲ့ရသော်လည်း ပြည်မြို့သို့ သွားရောက် လည်ပတ်ခဲ့ခြင်း မရှိပေ။ ပြည်မြို့မှာ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းနဖူးပေါ်၌ တည်ရှိ၍ မီးရထားဖြင့် ရန်ကုန်သို့ ဆက်သွယ်ထားသည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းမှ ကုန်များ၊ မြန်မာ နိုင်ငံအောက်ပိုင်းမှကုန်များ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားရာ ဖြစ်၏။ (ပြည်- နံ့ကုန် မီးရထားလမ်းမှာ ခရစ်နှစ် ၁၈၇၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည်၌ ဗြိတိသျှတို့ ထမဆုံးဖောက်လုပ်ခဲ့သည့် မီးရထားလမ်း ဖြစ်ပါသည်။) ပြည်ခရိုင်အတွင်း ၌ ရှေ့မြန်မာမင်းများတည်ခဲ့သော မြို့ဟောင်းကြီးများ တည်ရှိသည်။ ပြည် မြို့မှာ ရန်ကုန်မြို့မှ (၁၆၁) မိုင်သာ ကွာဝေးသဖြင့် ငှက်ဖျားရောဂါဝေဒနာ ခံစားနေရသော ကျွန်တော်အဖို့ မီးရထားဖြင့် ရန်ကုန်သို့ ခရီးဆက်ရခြင်း သည် အထူးသက်သာလှ၏။ ဤအကြိမ် မီးရထားဖြင့် ခရီးသွားရခြင်းမှာ ခရီးတွင်သည်။

ကျွန်တော် တပည့်ဖြစ်သူမှာ ကျွန်တော်အပေါ် အစ်ကိုတစ်ယောက် ကဲ့သို့ ပြုစုစောင့်ရှောက်ရကား သူ့ကျေးဇူးကို ကျွန်တော်မမေ့နိုင်ပါ။ လမ်း ခရီးတွင် မည်သည့်အခက်အခဲမျှမရှိဘဲ ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီးသို့ ရောက်ရှိလာ ခဲ့သည်။ တာဝန်ကျ ဆရာ၊ ဆရာမများကလည်း အထူး ဂရုစိုက်ကြသည်။ အထူးကုဆရာဝန်ကြီးများကလည်း အထူး ကြပ်မတ်ကုသခဲ့ပြီး ကျွန်တော်၌ စွဲကပ်နေသော ရောဂါဝေဒနာအမှန်ကို ခွဲခြားနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်၌ စွဲကပ်နေသော ရောဂါဝေဒနာမှာ သရက်ခရိုင်ဆရာဝန်ကြီးယူဆသကဲ့သို့ ငှက်ဖျားရောဂါဝေဒနာမဟုတ်ဘဲ ပါရာတိုက်ဖျက်ရောဂါသာ ဖြစ်သည်ဟု စစ်ဆေးတွေ့ရှိခဲ့သဖြင့် ကျွန်တော်အဖို့ အထူးဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ခဲ့ရ၏။ ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီးတွင် (၂)ရက်၊ (၃)ရက်ခန့် တက်ရောက် ကုသခဲ့ရာမှပင် ဆရာဝေဒနာမှာ တစ်နေ့တခြား သက်သာလာခဲ့သည်။ ရက်သတ္တပတ်(၆) ထပ်ခန့် ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီးတွင် တက်ရောက် ကုသခဲ့ရသဖြင့် ကျွန်တော်မှာ အလန်ထူလာသည်။

ဆေးမှတ်တမ်းဘုတ်(၆)အဖွဲ့မှ ကျွန်တော်အား ရန်ကုန်နှင့်နီးသော

နေရာတွင် သက်သာသော အလုပ်ကိစ္စများကိုသာ ဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ပေးရန် ထောက်ခံ တင်ပြထားသဖြင့် ကျွန်တော့်မှာ ရန်ကုန်မြို့နှင့် နီးကပ်သော အင်းစိန်ခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးရုံးတွင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် တွဲဖက်တာဝန်ချထားခဲ့၏။ အင်းစိန်ခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ရုံးကြီးတွင် တွဲဖက်တာဝန်ယူခဲ့ရသောရက်များမှာ ကျွန်တော့်အတွက် စာဖတ်ချိန်အများဆုံးရခဲ့သောရက်များ ဖြစ်ခဲ့သည်။ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်ပင် ထိုရက်များအတွက် ဥရောပတိုက်သားအရာရှိများ ဖြေဆိုရသော 'အထက်တန်းမြန်မာ' စာမေးပွဲကို ကျွန်တော်သည် ထိပ်ဆုံးမှ အမှတ်အများဆုံးနှင့် အောင်မြင်ခဲ့ရ၏။ အမှန်အားဖြင့် ထိုအောင်မြင်မှုမှာ ကျွန်တော့်အား မန္တလေး ရဲသိပ္ပံတွင် မြန်မာစာသင်ပြပေးခဲ့သူ ဆရာဦးဘိုးသစ်၏ ကျေးဇူးကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

၂၉

၁၉၃၁ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၃) ရက်နေ့တွင်မူ ကျွန်တော့်အား အမည်ကြီး ပဲခူးခရိုင် ညောင်လေးပင်မြို့သို့ နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် အသီးသီးကြောင်း သက်ဆိုင်ရာမှ အမိန့်ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်ပင်ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဒီဇင်ဘာလတွင် ကျွန်တော် မြန်မာနိုင်ငံအဖွဲ့သို့ ဝင်ရောက် အမှုထမ်းခဲ့သည်မှာ (၂)နှစ်ပြည့်ခဲ့ပြီဖြစ်၍ ရဲဝန်ထောက်အဖမ်းခန့်မှ အမြဲတမ်းရဲဝန်ထောက်အဖြစ် ခန့်အပ်သည့်အမိန့်ကိုပါ ရရှိခဲ့၏။ ကျွန်တော် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် ပြောင်းရွှေ့တာဝန်ယူရမည့် ညောင်လေးပင်မြို့မှာ ပဲခူးခရိုင်တွင် အတော်အသင့်ကြီးမားသောမြို့ ဖြစ်၏။ ဝဲဘက်မြို့မှာလည်း သမိုင်းအဆက်ဆက် နာမည်ကျော်ခဲ့သောမြို့ကြီး တစ်မြို့ ဖြစ်၏။ မွန်တိုင်းရင်းသားတို့၏ သမိုင်းဝင် မြို့ကြီးတစ်မြို့ ဖြစ်ပေသည်။ ကျွန်တော် ညောင်လေးပင်သို့ ပြောင်းရွှေ့ရသည့်အချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အထူးအရေးပါအရာရောက်သော မြို့ကြီးတစ်မြို့ဖြစ်နေလေပြီ။ ခရိုင်တစ်ခု ထား စပါးလယ်ကွင်းများ၊ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ၊ သစ်ထုတ်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ ထူးထူးခြားခြား ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့သဖြင့် စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး တိုးတက်လျက်ရှိသော ခရိုင်တစ်ခု ဖြစ်နေသည်။ လူဦးရေလည်း အခြားခရိုင်များထက် တစ်နေ့တခြား တိုးတက်လာနေသောခရိုင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကျွန်တော်တာဝန်ယူရမည့် ညောင်လေးပင်မြို့နယ် (အထူးသဖြင့် ညောင်လေးပင်မြောက်ပိုင်းမြို့နယ်များ) မှာ ရာဇဝတ်ဖြစ်ပွားမှုတွင် အများဆုံး စံချိန်တင်ထားရသောမြို့နယ် ဖြစ်၏။ ကျွန်တော့်အဖို့ စာတွေ့နှင့် ထက်တွေ့ ရဲအရာရှိတစ်ဦး၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို (၂)နှစ်ကျော် ထမ်းဆောင်ခဲ့ရပြီး ဖြစ်သည်။ ယခု ပထမဆုံး နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် ခရိုင်ခွဲတစ်ခုကို တာဝန်ယူရမည်ဖြစ်သောအခါ စိုးရိမ်သောကစိတ်ထက် တက်ကြွသောစိတ်က ပိုမိုသည်ဟု ထင်မိသည်။ ကျွန်တော်သည် မိတ်ဆွေတစ်ဦး၏အကူအညီနှင့် တစ်ပတ်ရစ် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ ပြုလုပ်သော

တောတွင်းခရီးကြမ်းသွားနိုင်သည့် မော်တော်ကားကလေးတစ်စီးကို ဝယ်ယူထားပြီးဖြစ်၍ ကျွန်တော့်ဝန်စည်စလယ်များကို ထိုမော်တော်ကားနှင့်ပင် သယ်ယူ၍ ညောင်လေးပင်သို့သွားရန် ပြင်ဆင်ခဲ့ရ၏။

ကျွန်တော့်အဖို့ ဖိုးကံကောင်းဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ ပဲခူးခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးဖြစ်သူ မစ္စတာ ဂျီအိဘန်ဝယ်(လ်)မှာ မြန်မာနိုင်ငံရဲအဖွဲ့တွင် အတွေ့အကြုံများသူ၊ သဘောထားပြည့်ဝသူ၊ လက်အောက်အရာရှိများအား စာနာသူတစ်ဦး ဖြစ်သည်ဟု ကျော်ကြားသည်။ ကျွန်တော် အလုပ်သင်ဘဝကမရရှိခဲ့သည့် ဗဟုသုတများကို သူ့ထံမှရရှိလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားမိ၏။ ညောင်လေးပင်သို့မသွားရောက်မီ ပဲခူးသို့ သွားရောက်၍ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး မစ္စတာ အိဘန်ဝယ်(လ်)နှင့် သွားရောက် ဆွဲဆံ့ခဲ့ရသည်။ ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးမှာ ကျွန်တော် ကြားသိထားရသော ပါးစပ်ဂေဇက်များထက် သဘောထားပြည့်ဝသူတစ်ဦး ဖြစ်နေသည်။ ညောင်လေးပင်တွင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အတွက် သီးသန့်နေအိမ်မရှိသော်လည်း ယာယီအားဖြင့် ညောင်လေးပင်မြို့နယ် ဆည်မြောင်းဌာန အင်ဂျင်နီယာတစ်ဦး၏ ရိပ်သာတွင် ခေတ္တနေထိုင်နိုင်ရန် စီစဉ်ထားကြောင်း၊ ဆည်မြောင်းအင်ဂျင်နီယာမှာလည်း ကျွန်တော့်ကဲ့သို့ လူပျိုလူလွတ်တစ်ဦးဖြစ်သည်သာမက ခင်မင်စရာကောင်းသော လူငယ်အရာရှိကလေးတစ်ဦးဖြစ်သည်ဟု ပြောပြသည်။ ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးသည် မိမိလက်အောက်အရာရှိငယ်တစ်ဦးအတွက် နေရေးထိုင်ရေးကိုပါ စီမံထားသဖြင့် အတူယူလောက်သော အရာရှိကြီးတစ်ဦး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ပဲခူးမှ ညောင်လေးပင်သို့ အသွားလမ်းခရီးတစ်နေရာတွင် အနီးဖွင့်ထားသော ကားတစ်စီးနှင့် ဆုံခဲ့သည်။ ထိုမော်တော်ကားမှာ ညောင်လေးပင်မှ ပဲခူးသို့သွားသောကားဖြစ်ပြီး ကားမောင်းသူမှာ ကျွန်တော် အင်္ဂလန်မြန်မာနိုင်ငံသို့ သင်္ဘောဖြင့် လာရောက်ခဲ့စဉ်က သင်္ဘောပေါ်တွင် ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့သောမိတ်ဆွေ အယ်(လ်)ဘီဂျက်ဟု ထင်မိသဖြင့် ကျွန်တော့်မော်တော်ကားစက်ရှိန်ကို လျှော့ချလိုက်သည်။ ပထမတွင် ဟုတ်မှဟုတ်ပျဲမလားမျက်စိများမှားသလောဟု ထင်မိ၏။ သေသေချာချာကြည့်မိသောအခါ အယ်(လ်)ဘီဂျက်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရတော့၏။ သူသည် ကျွန်တော့်ကိုမြင်သည်နှင့် အထူးအံ့အားသင့်နေလေသည်။ သူ့အား ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအနောက်ပြောင်းရွှေ့လာမည့် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အား သူ့ဧည့်ရိပ်သာတွင် ခေတ္တနေထိုင်ခွင့်ပြုရန် မေတ္တာရပ်ခံစဉ်က ပြောင်းရွှေ့လာမည့် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်မှာ ကျွန်တော်ဖြစ်သည်ကို ပြောပြမထားခဲ့ပေ။ အမှန်အားဖြင့် ကမ္ဘာကြီးသည် ကျဉ်းမြောင်းလှသည်ဟူ၍သာ ယူဆမိတော့၏။ ကျွန်တော့်

မိတ်ဆွေ အယ်(လ်)ဘီဂျက်ကမူ သူ့ဧည့်ရိပ်သာတွင် ကျွန်တော် ညောင်လေးပင်၌ တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ် အမြဲနေထိုင်ရန် တိုက်တွန်းပြီး သူတာဝန်ဆောင်ရွက်ရန် ပဲခူးမြို့ ဆက်လက် ထွက်ခွာသွားခဲ့သည်။ ကျွန်တော်သည် ညောင်လေးပင်မြို့ကလေးသို့ ဆက်သွားရောက်ခဲ့ရသည်။

ညောင်လေးပင်မြို့သည် လယ်ကွင်းယာကွင်းများ အလယ်တွင် တည်ထားသော မြို့ကလေးတစ်မြို့သာ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော် ရောက်ရှိလာသည့်ရာသီတွင် လယ်ကွင်းများအတွင်း စပါးများစတင်ရိုက်နေစေရန် ခြင်ရကား အချို့လယ်ကွင်းများမှာ ရိုးဖြတ်ကလေးများ ငေါက်တောက်ထွက်နေသည်ကို တွေ့ရပြီး အချို့လယ်ကွင်းများတွင် နွားနှင့် စပါးနယ်ရန်၊ စလင်းများပြုလုပ်ရန် ပြင်ဆင်နေပြီး အချို့တလင်းများတွင်မူ ရွှေဝါရောင်စပါးပုံများကို တွေ့နေရ၏။ ညောင်လေးပင်သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားအခြားသောမြို့များနှင့် ဘယ်လိုမှမခြား တင့်တယ်လှပသာယာလှပေသည်။ မြို့အဝန်းအဖျားတွင် ဆန်စက်များ၊ စပါးသိုလှောင်သည့် ကုန်လှောင်ရုံများ၊ ဆန်သိုလှောင်သည့် ကုန်လှောင်ရုံများကို မြင်နေရသည်။ မြင့်မားသော အင်္ဂါစည်များနှင့် ဖြာထွက်နေသော အခက်အလက် များရှိသည့် အုန်းပင်၊ အင်းပင်၊ ပေပင်များ၊ ရေနံဝနေသဖြင့် မည်းမှောင်နေသော ပျဉ်းထောင်အိမ်ကြီးများ၊ ဝါကြင့်ကြင့်ဝါးအိမ်ကလေးများ၊ မညီမညာ ဖူးပွင့်နေကြသော အင်းရုံများကို တွေ့ရ၏။

မှတ်တမ်းများအရ ညောင်လေးပင်နယ်ခွဲသည် စက္ကယား မိုင် (၂၀၀၀) ခန့်ကျယ်၍ ရန်ကုန်-မန္တလေးမီးရထားလမ်းနှင့်အပြိုင် အဝေးပြေးမော်တော်ကားလမ်း ရှိသဖြင့် အတော်အသင့်စည်ကားသောမြို့ ဖြစ်သည်။ အရှေ့ဘက်နယ်စွန်တွင်မူ စစ်တောင်းမြစ်နှင့် ပဲခူးရိုးမတည်ရှိပြီး ညောင်လေးပင်နယ်ခွဲမှာ လူနေစိတ်သောနယ်ခွဲဖြစ်ရကား ရာဇဝတ်မှုများပြားလှသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ရဲအဖွဲ့မှာလည်း ကျယ်ဝန်းသောနယ်မြေဖြစ်ရကား တာဝန်ထမ်း၌ ဥပဒေစိုးမိုးရေးကို ဆောင်ရွက်ကြရသည်မှာ လွယ်ကူခြင်း မရှိပေ။ ရဲအဖွဲ့ဝင်များသော ရဲစခန်း (ထိုစဉ်က ဂါတ်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြပါသည်။) ၆) ခုရှိပြီး ယာယီဖွင့်ထားသော ကင်းရဲစခန်းငယ်နှစ်ခု ရှိပါသည်။ ရဲစခန်းကြီးတစ်ခုနှင့် ကင်းရဲစခန်းတစ်ခုမှာမူ ညောင်လေးပင်မြို့အရှေ့ဘက်မှ မိုင်အတော်အသင့်ကွာဝေးသော ပဲခူးရိုးမတောင်ခြေတွင် တည်ရှိ၏။ ရဲစခန်းတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကွာဝေးလှသော်လည်း ရာဇဝတ်မှုခင်းများ မဖြစ်ရစေရန် အတတ်နိုင်ဆုံး စနစ်တကျ ပိုက်စိပ်တိုက် စောင့်ကြပ် စစ်ဆေးကြည့်ရှုခဲ့သည်။

ဖြစ်ပွားသည့် မှုခင်းအများမှာ ခိုးမှု၊ ဖောက်ထွင်းမှု၊ လုယက်မှု၊

ပိုင်နက်ကျားလွန်မှု၊ ဓားပြတိုက်မှုများ၊ လောင်းကစားမှုများသာ ဖြစ်ကြသည်။ ကျွန်တော်အဖို့ အချိန်ပြည့်နီးပါး ခရီးထွက်စစ်ဆေးခဲ့ရသည်က များစွာ နေဝင်မိုးချုပ် ခရီးထွက်ခဲ့ရသည်ကများသည်။ ကျွန်တော်နှင့်အတူနေထိုင်သူ သည်မြောင်းအင်ဂျင်နီယာ အယ်(လ်)ဘီဂျက်မှာလည်း ဖော်ရွေသူ၊ ကျွန်တော် အကြောင်းနားလည်သူ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်အဖို့ ညောင်လေးပင်နယ် စီးရဲထောက်တာဝန် ထမ်းဆောင်ရသည်မှာ စိတ်ချမ်းသာလှသည်။ ကျွန်တော်ကျန်းမာရေးမှာလည်း အထူးကောင်းမွန်လာခဲ့၏။ နေဝင်မိုးချုပ် ကျွန်တော်တာဝန်များပြီးဆုံးမှပင် ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်သည် ရှေးဟောင်း နှောင်းဖြစ်များကို ပြောကြကော အချိန်ကုန်ခဲ့သည်။ အယ်(လ်)ဘီဂျက်က အနောက်တိုင်းတွင် နေထိုင်ခဲ့သောဘဝကို အောက်မေ့တသနေသူတို့ထက် မဟုတ်သဖြင့် ကျွန်တော်နှင့် စိတ်သဘောချင်းတော်တော်နီးစပ်နေပေသည်။

ညောင်လေးပင်မှာလည်း သဘောကျနှစ်ခြိုက်စရာကောင်းသော မြို့ကလေးတစ်မြို့ဟုလည်း ဆိုနိုင်ပေသည်။ ညောင်လေးပင်သည် ဗြိတိသျှတို့ကလေးတစ်မြို့ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သော်လည်း ဥရောပတိုက်သားများ ကလပ်မှာမှ အတော်အသင့် ပြည့်စုံသောကလပ် ဖြစ်ပါသည်။ တင်ဆက် ကစားကွင်း၊ ဘီလီယက်ခုံ၊ စာကြည့်တိုက်နှင့် အရက်ဘားတို့ဖြင့် နေ့လယ်စည်သည် ကလပ်တစ်ခုဟု ဆိုရမည်။ ဥရောပတိုက်သား အရာရှိများ အပြင် မီးရထားဌာနမှ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာကပြားများ၊ အင်္ဂလိပ်-အိန္ဒိယကပြား အမျိုးသားများပါ ပါဝင်ကြပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ပိုကာကစားကြသည်။ ပိုကာကစားရာတွင် အကျွမ်းကျင်ဆုံးနှင့် အမြဲတမ်းလိုလို အနိုင်ရသူမှာ မြန်မာအမျိုးသား တရားမမြို့အုပ်ကြီး ဖြစ်ပါသည်။

ညောင်လေးပင်မြို့နှင့် အတော်အသင့်ဝေးသောမြို့ကလေးမှာ မြန်မာ တန်ဆာမြို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမြို့ကလေးအတွင်း မီးရထားဌာန၏စက်ရုံ၊ မီးရထားပြင်ရုံရှိသဖြင့် အရာရှိငယ်အများနေထိုင်ကြရာ မကြာခဏဆိုသလို ကျွန်တော်တို့ ညောင်လေးပင်ကလပ်တွင် တင်းနစ်ပြိုင်ပွဲ၊ ဘီလီယက်ဆိုင်ရာ များ ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ပြန်တန်ဆာရှိ မီးရထားပြင်ရုံမှ အမှုထမ်းအများစု အင်္ဂလိပ်-မြန်မာကပြားများနှင့် အင်္ဂလိပ်-အိန္ဒိယကပြားများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်တို့ကလပ်တွင် မကြာခဏဆိုသလို ကပွဲများလည်း ကျင်းပနိုင်ခဲ့ကြ၏။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ညောင်လေးပင်မြို့ကလေးက လူမှုဆက်ဆံရေးမှာ ကျွန်တော် (၂) နှစ် နီးပါးနေခဲ့ရသော မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်း မြန်မာမင်းများ၏ နေပြည်တော် မန္တလေး၏ လူမှုဆက်ဆံရေးနှင့် မူ ကွာခြားနေသည်ကို သတိထားမိသည်။

ညောင်လေးပင်ကလပ်မှ အမှုဆောင်များသည် တစ်ခါတစ်ရံ ဝေး

မြို့မှ ဥရောပတိုက်သားအရာရှိမိသားစုများကိုပါ ဖိတ်ကြား၍ ကပွဲများ၊ ညစာစားပွဲများ ကျင်းပနိုင်ခဲ့သဖြင့် လူပျိုလူရွယ်များဖြစ်ကြသော ကျွန်တော်နှင့် အယ်(လ်)ဘီဂျက်တို့အဖို့ အချိန်ဖြုန်းနိုင်ကြသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့အဖို့ တောတက်၊ ရဲစခန်းများစစ်ဆေး၊ အမှုကြီး နားပေါ်ပေါက်လာလျှင် မြန်မာအမျိုးသား ရဲအင်စပက်တော်တစ်ဦးနှင့်အတူ ကွင်းဆင်းစစ်ဆေး၍ သက်ဆိုင်ရာသို့ အစီရင်ခံစာရေးရသည်မှာ ငြီးငွေ့ နှယ်ဖြစ်သည်သာမက သံပတ်ပေးထားသော စက်ရုပ်တစ်ရုပ်နှင့် တူနေသည်။ သို့သော် ရဲဖန်ရဲခါ ကပွဲများ၊ တင်းနစ်ပြိုင်ပွဲများ ပါဝင်ခဲ့ရသဖြင့် စိတ်ပြေလက်ပျောက်ရှိသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ညောင်လေးပင်ခရိုင်ခွဲရှိ အချို့သောကျေးရွာများမှာ မော်တော် ကားဖြင့်သွားရန် မလွယ်။ လှည်းလမ်းများသာရှိသည်။ လှည်းလမ်းများမှာ လည်း ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်းမရှိသဖြင့် သွားလာရန် ခဲယဉ်းလှသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်တို့မိတ်ဆွေများကမူ မြင်းတစ်ကောင်ဝယ်ယူရန် အကြံ ပေးကြသည်။ သို့မှသာ ရိုးမတောင်ခြေရှိ ကျေးရွာများ၊ ကင်းစခန်းများ အား စစ်ဆေးခြင်းနှင့် အခြား အရေးပေါ်လုပ်ငန်းများတွင် လွယ်လွယ် ကူကူ ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ရဲဌာနများ (ဂါတ်တဲများ) တွင် တောသိုစာပို့ရန် ရဲမြင်းများ ထားရသည်။ စက်ဘီးလမ်းမရှိ၊ မော်တော်ကားလမ်းလည်းမရှိသည့် ကျေးရွာများသို့ မြင်းဖြင့် ဆက်သွယ်ရ မည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်သည် မြင်းတစ်ကောင်ဝယ်ယူရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ ၏။ ဌာနအုပ် (ရဲစခန်းမှူး) တစ်ဦး၏ အကူအညီနှင့် တောသူကြီးတစ် ယောက် ဝါသနာပါသဖြင့် အလှူဈေးထားသော မြင်းတစ်ကောင်ကို ဝယ် ယူခဲ့ပြီး မြင်းစီးသင်ခဲ့သည်။ အင်စပက်တော်တစ်ဦးက ကျွန်တော်အား မြင်းပေါ်တက်ပုံတက်နည်း၊ ဆင်းပုံဆင်းနည်း၊ ဇက်ကိုင်နည်း စသည်တို့ ကို သေသေချာချာ ပြောပြသည်။ လက်တွေ့လည်း ပြသခဲ့သည်။ ကျွန်တော်မြင်းကုန်းနှီးမှာ မြန်မာကုန်းနှီးဖြစ်၍ ရှေးကဘူကြီးသည် ခြေနင်းကွင်းမှာ မူ အင်္ဂလိပ်ခြေနင်းကွင်းဖြစ်နေသည်။ ခြေနင်းကြီးမှာလည်း သားရေကြီး ဖြစ်၏။ သို့သော် ဇက်ထောက်မှာ အင်္ဂလိပ်ဇက်ထောက်ဖြစ်ပြီး ဇက်ကြီး မှာမူ ကြိမ်နှင့် လုပ်ထားသော မြန်မာဇက်ကြီး ဖြစ်၏။ မြင်းဝမ်းပတ်မှာ မြန်မာဝမ်းပတ်ပေါ်တွင် အင်္ဂလိပ်ဝမ်းပတ်တပ်၍ထားသည်။ ကျွန်တော် အား တိုက်ပိုင်ကြီး(အင်စပက်တော်)က မြင်းပေါ်တင်ပေးပြီး နေ့စဉ် မြင်းစီး လေ့ကျင့်ခဲ့ရ၏။

ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် မြင်းစီးအတော်အသင့်ကျွမ်းကျင်လာ သည်။ မြင်းလိမ္မာတစ်ကောင်လည်းဖြစ်ရကား ရက်သတ္တပတ်အနည်းငယ်

အတွင်း မြင်း၏စိတ်သဘာဝကို ကျွန်တော် နားလည်လာသကဲ့သို့ ကျွန်တော်သဘောကိုလည်း မြင်းက နားလည်လာဟန် ရှိသည်။ နေ့စဉ် ညောင်လေးပင်မြို့ပြင်ရှိ လယ်ကွင်းအနီး မြင်းစီးလေ့ကျင့်ခဲ့သည်။ တစ်ညနေတွင် အထူးအဆန်း အတွေ့အကြုံသစ်ကို တွေ့ရတော့သည်။ ကျွန်တော်မြင်းသည် ချုံကွယ်တစ်ခုသို့ရောက်သည်နှင့် တုံ့ခနဲ ရပ်လိုက်သည်။ ကျေးလက်ဒေသ၏ သာယာသောရှုခင်းများတွင် နှစ်မွန်းနေသော ကျွန်တော်သည် အံ့အားသင့်သွားသည်။ ကျွန်တော်မြင်းသည် သခင်ဖြစ်သူ ဇက်ကြိုက်ဆွဲခြင်းမရှိဘဲ ဤကဲ့သို့ ရုတ်တရက်ရပ်လေ့မရှိပေ။

သို့ဖြစ်၍ ရှေ့ချုံအနီးကြည့်လိုက်သည်နှင့် အံ့ဩသွားသည်။ ရွာသားလူငယ်တစ်ယောက်သည် တွင်းအတွင်းဇွတ်ဝင်နေသော မြေတစ်ကောင်အား အပြီးမှ အားသွန်ခွန်စိုက်ဆွဲထုတ်နေသည်ကို မြင်ရတော့၏။ မိနစ်ပိုင်းအတွင်း အားကောင်းမောင်းသန်သူ လူငယ်သည် တွင်းအတွင်း ဝင်ရောက်ရန် အားထုတ်နေသောမြေအား အပြီးမှ ဆွဲထုတ်နိုင်ခဲ့ပြီး လယ်ကန်သင်းရိုးနှင့် ကိုင်ရိုက်လိုက်သည်နှင့် မြေမှာ ငြိမ်ကျသွားတော့သည်။ မြေဆိုး၊ မြေကောင်းလား ဆိုသည်ကိုမူ ကျွန်တော် မသိလိုက်ရတော့။ လူငယ်သည် ဝမ်းသာအားရ မြေကိုယူကာ သူ့ရွာကလေးဆီသို့ သုတ်ခြေတင်သွားတော့သည်။

တစ်ခါတစ်ရံ ကျွန်တော်၏ အလုပ်ဝတ္တရားများမှာ ငြီးငွေ့ဖွယ် သက်သက်ချည်း မဟုတ်ပေ။ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ၊ သည်းတန်အူတန်ဖွယ်ရာ ချောက်ချားဖွယ်ရာများနှင့် ကြုံခဲ့ရသည်။ ညောင်လေးပင်တွင် (၁) နှစ်ခန့် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့ရသောအချိန်တွင် ထူးထူးခြားခြား လူသတ်မှုတစ်မှုနှင့် ကြုံခဲ့ရသည်။ မေလ တတိယပတ်ဟု ထင်မိသည်။ ရက်အတိအကျကိုမူ ကောင်းစွာ မမှတ်မိတော့။ နံနက်စောစော ကျွန်တော် အိမ်တံစက်ခြံတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြောင့်ကြမ့်ကင်းစွာ အသိုက်အမြှံ ဆောက်နေကြသော စာကလေးများ၏ဆူဆူညံညံအသံကြောင့် နိုးလာသည်။ အရှေ့ဘက်ပဲခူးရိုးမဘက်ဆီမှ နေမင်းမှာ ထွက်ပြာမလာသေးသဖြင့် ကျွန်တော်နေအိမ်အနီးရှိ ညောင်ပင်အိုကြီးနှင့် ထန်းပင်များတွင် အမှောင်ရိပ်သည် ခိုနားဆဲဖြစ်နေသည်။ နေ့ရာသီဖြစ်သော်လည်း အရုဏ်တက်စအချိန်တွင် လေအေးကလေးက တသုန်သုန်တိုက်နေသည်။

ဆန်စက်များဆီသို့ စပါးကြိတ်ရန်လာကြသော လှည်းဘီးတို့အား ဆီမထည့်သဖြင့် တကူတူမြည်နေသောအသံ၊ ထန်းပင်ထက်မှ ဥဩငှက်သံတို့မှာ လှမ်းမောတသဖွယ်ဖြစ်သည်။ အရုဏ်တက်ချိန်၏ အလင်းရောင်နှင့် အသံလဲလဲများသည် ကျွန်တော်စိတ်ကို များစွာ ကြည့်နှူးမိသဖြင့် အရှေ့

ဘက် ပဲခူးရိုးမဘက်သို့ အချိန်အတန်ကြာအောင် ငေးမောကြည့်ရှုနေမိပြီးမှ တိုက်ပိုင်ကြီး (အင်စပက်တော်ကြီး) နှင့်အတူ ထူးဆန်းသော လူသတ်မှုဖြစ်သွားသောကျေးရွာသို့ ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးကြည့်ရှုမည်ကို သတိရလာသဖြင့် တိုက်ပိုင်ကြီးနှင့် နံနက်စာစားခြင်းပြုလုပ်ပြီးသည်နှင့် တိုက်ပိုင်ကြီးနှင့် ရာဇဝတ်အုပ်တစ်ဦးနှင့် ရဲသားတစ်ဦးတို့ ရောက်လာသည်။ အမှုမှာ ပဲခူးရိုးမတောင်ခြေရှိ ကျေးရွာတစ်ရွာ (ကျေးရွာ၏အမည်ကို ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။) တွင် နေထိုင်သော သစ်တောဌာနမှ အမှုထမ်းတစ်ဦးအား သူချစ်သူ ဘဲ ဓားဖြင့်ခုတ်သတ်သောအမှု ဖြစ်သည်။ ထိုလူသတ်မှုဖြစ်ကြောင်းကို တိုင်ချက်ရသဖြင့် အခင်းဖြစ်ပွားရာသို့ သွားရောက် ကြည့်ရှုရမည် ဖြစ်၏။ ခော်တော်ကားနှင့် မိနစ်(၃၀)ကျော်ခန့်သွားမိလျှင် ကားလမ်းဆုံးတော့သည်။ ဘဲလမ်းဆုံးမှ အသင့်စောင့်နေသော အခင်းဖြစ်ပွားရာကျေးရွာမှ သူကြီးဖြစ်သူ နှင့် ရာဇဝတ်အုပ် (လုံခြုံရေးမှူး) တို့သည် ကျွန်တော်နှင့် တိုက်ပိုင်ကြီးအတွက် မြင်းနှစ်ကောင် စီစဉ်ထားသဖြင့် ထိုမြင်းများနှင့် ခရီးဆက်ခဲ့ကြပြီး ကျွန်လူအများကမူ နားလှည်းတစ်စီးဖြင့် နောက်မှလိုက်လာခဲ့ကြ၏။ လှည်းပေါ်တွင် ကော်ဇော်နီတစ်ချပ်ခင်းထားသည်။

အခင်းဖြစ်ပွားသောကျေးရွာသို့သွားသောလမ်းမှာ ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းများ ထူထပ်လှပြီး အသွားအလာပြတ်သည်။ ကျေးရွာတစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာအတော် ကွာလှမ်းသဖြင့် ဒုစရိုက်သမားများအဖို့ မသမာမှုပြုရန် အခြေအနေပေးနေသည်။ ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်သည် မိမိအတွေးကိုယ်စီနှင့် ကိုယ်ရှိနေကြသဖြင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စကားမပြောမိကြ။ ရိပ်သိမ်းပြီး ပေါးခင်းများအတွင်းမှ ကောက်သင်းကောက်သူများ၊ ကျကျနံရစ်ခဲ့သည့် ပေါးနံကလေးများကို ကောက်ယူစားသောက်နေကြသော မြေဝပ်ငှက်များ၊ စာကလေးငှက်များ၊ ကြက်တူရွေးနှင့် ဆက်ရက်ငှက်များသည် ကျွန်တော်တို့မြင်းနှစ်ကောင်ကို မြင်သည်နှင့် ရုတ်တရက် လန့်၍ပျံတက်သွားကြပြီး သယ်ကွင်းများပေါ်တွင် ဆောက်တည်ရာမရ ပျံဝဲနေကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤသို့ဖြင့် မိနစ် (၄၀) ခန့်သွားမိသည်နှင့် အခင်းဖြစ်ပွားသည့် ကျေးရွာကလေးကို လှမ်းမြင်ရသည်။ အတော်သာယာသော ကျေးရွာကလေးတစ်ရွာ ဖြစ်သည်။ ရွာအဝင်ဝရှိ ညောင်ပင်ကြီးအောက်တွင်မူ ရွာသူကြီးများဖြစ်ဟန်ရှိသော လူလေး၊ ငါးဦးနှင့် ကလေးငယ်တစ်သိုက်ကို တွေ့ရတော့သည်။

ကျွန်တော်တို့နှစ်ဦးကို မြင်သည်နှင့် ရွာဆော်ဖြစ်ဟန်တူသော လူတစ်ဦးကမူ 'ရာဇဝတ်ဝန်မင်းများကြွလာပြီ' ဟု ရွာဘက်သို့ လှမ်းအော်လိုက်သည်နှင့် တစ်ရွာလုံး လှုပ်လှုပ်ရွရွဖြစ်သွားပြီး အိမ်ဝင်းများအတွင်း

ထွက်လိုက်၊ ဝင်လိုက်လုပ်ကြသောလူများကို မြင်ရသည်။ ရွာသူကြီးဖြစ်သူကမူ ကြောက်ကြောက်ရွံ့ရွံ့ စိတ်လှုပ်ရှားဟန်ဖြင့် ရွာတံခါးမှ ဆီးကြိုပြီး အခင်းဖြစ်ပွားသည့် သစ်တောအမှုထမ်း မောင်ဘ၏ မိဘများနေထိုင်သည့် အိမ်သို့ လိုက်ပို့သည်။ အိမ်မှာ အတော်ကျယ်သောဝင်းကြီးနှင့်ဖြစ်၍ ဖွင့်ထားအိမ်၊ သက်ငယ်မိုး ဖြစ်သည်။ ဝင်းထဲတွင် မန်ကျည်းပင်များရှိပြီး စပါးကျီတစ်လုံးကိုလည်း တွေ့ရသဖြင့် အသတ်ခံရသူမှ မောင်ဘ၏ မိဘဖြစ်သူများမှာ ကျေးရွာတွင် အတော်အသင့် ချမ်းသာသူများ ဖြစ်ဟန်ရှိပါသည်။ ကျေးရွာတစ်ရွာလုံးမှ ရွာသားများသည် ကျွန်တော်တို့အား ဝိုင်းရံ၍ ရပ်နေကြပြီး သေဆုံးသူ မောင်ဘ၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများ ဖြစ်ဟန်တူသော အမျိုးသမီးကြီးအချို့မှာမူ အိမ်အောက်တွင် ဆေးလိပ်သောက်နေကြရာမှ ကျွန်တော်တို့အား မကြာခဏ လှမ်းကြည့်ကြသည်။

ထိုအမှုကို ပဏာမစုံစမ်းထားသော ရာဇဝတ်အုပ် (လုံခြုံရေးဗဟိုကမ္ဘာ့ သူစုံစမ်းထားသည့်အချက်အလက်များကို ပြောပြထားပြီး ဤအမှု၏ တရားခံဖြစ်သူကိုမူ စခန်းတွင် ဖမ်းဆီးထားပြီး ဖြစ်ကြောင်း၊ လူသတ် တရားခံဖြစ်သူမှာ သေဆုံးသူ မောင်ဘ၏ချစ်သူဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုမိန်းကလေး လက်တွင် သတ်ရာတွင် အသုံးပြုခဲ့သည့် သွေးစွန်းနေသော ဓားတစ် လက်ကိုပါ တွေ့ရကြောင်း၊ ထိုဓားကိုလည်း သက်သေခံအဖြစ် သိမ်းဆည်း ထားကြောင်းပါ ရှင်းပြခဲ့သည်။ အချင်းဖြစ်ပွားခဲ့သောညက မျက်မြင် သက်သေရွာသားများ၏ ထွက်ဆိုချက်များကိုလည်း ယူထားကြောင်းပါ ပြောပြသည်။

ရဲနှင့် ကျေးရွာသူရွာသားများ၊ သေဆုံးသူမောင်ဘ၏ သစ်တောဌာနမှ ဝန်ထမ်းများ၊ ကျေးရွာရှိ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၏ ပြောဆိုချက်များအေ ဤလူသတ်မှုမှာ သဘာဝလွန်၊ လောကီလွန်အမှုတစ်အမှု ဖြစ်နေသဖြင့် ကျွန်တော်အဖို့ စိတ်ဝင်စားခဲ့သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်လေ့လာချက်များနှင့် လူသတ်မှုကိုကျူးလွန်သူ မောင်ဘ၏ချစ်သူထွက်ဆိုချက်များအရ ဗျူဂျူပေး ဟူသော လူသားစင်စစ်မှ လူအသွင်ပြောင်းနိုင်သော ပညာအကြောင်းကို တစ်ခုတစ်စောင်း ဖော်ပြနေပေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် လူသားစင်စစ်မှ ဝံပုလွေ၊ ကျား၊ ကျားသစ်အဖြစ် ကူးပြောင်းကြသည့် ထူးခြားဖြစ်စဉ်များကို အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ စောင်ရေအများဆုံးထုတ်ဝေရသော ကျယ်ပြန့်သောကမ္ဘာ (The Wide World) မဂ္ဂဇင်းနှင့် အခြားစာရေးဆရာကြီးများ ရေးသားသော ဝတ္ထုများတွင် ဖတ်ရှုခဲ့ဖူးသည်။ ထိုဝတ္ထုများတွင် အာဖရိကတိုက် အချို့ သောပြည်နယ်များတွင် ဤကဲ့သို့ ထူးခြားဖြစ်စဉ်များအကြောင်းကို အထောက်အထားသာခက စုံစုံလင်လင်နှင့် တင်ပြထားခဲ့ကြသည်။

အထူးသဖြင့် အာဖရိကတိုက်တောင်ပိုင်းပြည်နယ်အချို့တွင် လူ စင်စစ်မှ ခြင်္သေ့အသွင်ပြောင်း၍ သားငါးများကို လိုက်လံရှာဖွေခြင်း၊ မိမိတို့ နေပြေးရှိသူများကို လက်စားချေကြသည့်သတင်းများ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ အာသံပြည်နယ် ကျေးလက်ဒေသများတွင် ကျားအသွင်ပြောင်းစေနိုင်သည့် လျှို့ဝှက်နက်နဲသော ဆရာတပည့် လက်ဆင့်ကမ်းပညာရပ်အကြောင်းနှင့် ပတ်သက်သောသတင်းများ၊ သတင်းဆောင်းပါးများကို ဖတ်ရှုခဲ့ဖူးသည်။ တိုးတက်နေသောခေတ်တွင် လူအများသည် အစစအရာရာကို သိပ္ပံပညာဖြင့်သာ တိုင်းတာလျက်ရှိရာ ဤလောကီလွန်ပညာရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ သံသယ ရှိကြမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ရှေးပဝေသဏီကပင် အနောက်တိုင်းနိုင်ငံ နားတွင် 'Lycanthrophy' ခေါ် လူစင်စစ်မှ ဝံပုလွေ စသော သားရဲတိရစ္ဆာန် ဘဝသို့ ပြောင်းလဲစေသော လောကီပညာရပ်ရှိသည်ကို ယုံကြည်ကြပါသည်။ အထူးသဖြင့် ထိုပညာရပ်ကို ဥရောပတိုက်အရှေ့ဖျားဖြစ်သော ဘန်ဂေါ၊ ဘူ(လ်)ဂေးရီးယား၊ ဩစတြေးလျ၊ ယူဂိုစလားဗီးယားနိုင်ငံများနှင့် ဘောင်အမေရိကတိုက်နိုင်ငံအချို့တွင် နေထိုင်သော လူအများက ယုံကြည်ကြ၏။

ဟန်ဂေရီနိုင်ငံရှိ လူအများကမူ လောကီပညာရှင်အချို့သည် ဝံပုလွေ၊ ကျား၊ ကျားသစ်တို့အပြင် တစ်ခါတစ်ရံတွင်လည်း ကြောင်(အနက်)အဖြစ် ကူးပြောင်းနိုင်သည်အထိ ယူဆလျက်ရှိကြသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ငှားစမ်း လေ့လာသင့်သော ပညာရပ် ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော် မန္တလေးရဲသိပ္ပံတွင် သင်တန်းတက်နေစဉ်ကမူ အနောက်တိုင်းသား စာရေးဆရာများ၏ တအုပ်များကို လက်လှမ်းမီသလောက် ရှာဖွေဖတ်ရှုခဲ့ရသည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဌာနတွင် အမှုထမ်းခဲ့ကြသော ဒီလဒင်ဟောနှင့် ဆားဟားဗတ်သစ်ကယ်ဂိုက်တို့ရေးသော စာအုပ်များတွင် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ထူးဆန်းသော အစွဲအလမ်းကြီးမူများအကြောင်း ဖတ်ရှုခဲ့ရသည်။

ဤအမှုတွင်လည်း သေဆုံးသူ မောင်ဘ၏ ချစ်သူဖြစ်သူသည် မောင်ဘကို လူစင်စစ်မှ ကျားအသွင်သို့ ပြောင်းနိုင်သည်ဟု အများက ဆင်မှတ်နေသောလူများနှင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံသည်ဟု သတင်းရသည်။ အမှန်အားဖြင့် မောင်ဘနှင့် သူ့ချစ်သူတို့သည် ငယ်စဉ်ကပင် ကစားဖော်များ ဖြစ်ကြ၏။ လူငယ်လူရွယ်တို့ဘာဝ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ချစ်ခင်စုံမက်လာခဲ့ကြ သည့်အခါတွင်လည်း နှစ်ဖက်သော ဆွေမျိုးသားချင်းများက သဘောတူ ခဲ့ကြသည်။ အိမ်ထောင်တစ်ခု ထူထောင်နိုင်သော ဝင်ငွေရလာသည်နှင့် သိမ်းမြားမင်္ဂလာဆောင်ကြမည်ဟု ကတိထားခဲ့ကြသည်။ မောင်ဘ သစ်

တောဌာနအမှုထမ်းအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရသည့်လခမှာ အလွန်နည်းသေးသဖြင့် အိမ်ထောင်တစ်ခု ထိန်းသိမ်းနိုင်သော ဝင်ငွေရမှသာ လူကြီးစုံရာနှင့် လက်ထပ်ကြမည်ဟုလည်း ဆုံးဖြတ်ထားကြ၏။

တစ်ရက်တွင် ကျေးရွာရှိ မောင်ဘ၏ချစ်သူ မိန်းကလေးအား သူ့ သူငယ်ချင်းမဖြစ်သူသည် မောင်ဘသည် သူတို့ရွာနှင့် ရွာနီးချုပ်စပ်ရွာများမှ လူမှ ကျားအသွင်ပြောင်းနိုင်သည်ဟု နာမည်ကျော်ကြားနေသော လောကီ ပညာရှင်ဂိုဏ်းမှ ဂိုဏ်းသားများနှင့် ထာဝစဉ် ပူးတွဲသွားလာနေသည်ဟု ပြောပြခဲ့သည်။ ပထမတွင် မောင်ဘ၏ချစ်သူကမူ ထိုသတင်းသည် အခြေအမြစ်မရှိသော ကောလာဟလသတင်း သို့မဟုတ် သူတို့ ချစ်ခင်စုံမက်နေမှုကို မလိုလားသဖြင့်ပြောသော အတင်းအဖျင်းသတင်း ဟူ၍သာ မှတ်ယူထားခဲ့သည်။ သို့သော် လူစင်စစ်မှ ကျားအသွင်ပြောင်းနိုင်သော ဂိုဏ်းသားများ လောကီရှင်များအကြောင်း၊ သူပြောကိုယ်ပြောသတင်းများ လှိုင်လာသည်။ မောင်ဘ၏ချစ်သူ၊ မိဘဆွေမျိုးသားချင်းများကပင် ထိုဂိုဏ်းသားများ ဂိုဏ်းတက်ပွဲများ တောတွင်း၌ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်ဟူသောသတင်းများ ပြောပြသောအခါ မောင်ဘ၏ချစ်သူသည် မောင်ဘအပေါ်တွင် သံသယဝင်လာသည်။ ပထမတွင် မဖြစ်နိုင်၊ မဟုတ်နိုင်ဟု ထင်လာသော်လည်း လူပြောများလာသောအခါ 'ဟုတ်များဟုတ်နေရောမလား' ဟု သံသယဝင်လာသည်။ သံသယဝင်သူအဖို့ မောင်ဘ၏လှုပ်ရှားသွားလာမှုများသည် သံသယဖြစ်ဖွယ်ဖြစ်ရတော့၏။

တစ်ညနေတွင် မောင်ဘနှင့်သူ့ချစ်သူတို့သည် လူငယ်တို့ဘာဝ တွေ့ဆုံကြပြီး လူချင်းခွဲခဲ့ကြ၏။ မောင်ဘ၏ ချစ်သူကမူ သံသယရှိနေရကား မောင်ဘ၏နောက် မလှမ်းမကမ်းမှ လိုက်သွားခဲ့သည်။ မောင်ဘသည် သူမိဘများနေအိမ်အတွင်း ခေတ္တဝင်သွားခဲ့ပြီး အမွှေးပွစောင်တစ်ထည် ယူလာကာ ရွာအပြင်သို့ ထွက်သွားသည်။ သင်္ကာမကင်းဖြစ်နေသော မောင်ဘ၏ ချစ်သူသည် မောင်ဘနောက်သို့ အတော်အသင့်ဝေးသည်အထိ တိတ်တဆိတ် လိုက်လာခဲ့၏။ သို့သော် မောင်ရိပ်ခိုနားစပြုလာသဖြင့် မောင်ဘ၏ချစ်သူသည် ထိတ်လန့်ချောက်ချားကာ ပြန်လာခဲ့ရသည်။ မောင်ဘသည် အဘယ်ကြောင့် နေဝင်ချိန် စောင်တစ်ထည်ကိုယူ၍ တောတွင်းသို့ တစ်ဦးတည်းဝင်သွားသနည်း။ သူ့ကိုယ်ထားသောစောင်သည် အမွှေးများ ထွက်နေရကား ကျားသားရေတစ်ချပ်လော။

မောင်ဘ၏ချစ်သူသည် မောင်ဘမိဘများအိမ်သို့ ပြန်လာခဲ့ပြီး အိမ်ပိုင်းအတွင်းရှိ ကွပ်ပုတ်(ခုတင်)ပေါ်တွင်ထိုင်၍ မောင်ဘပြန်အလာကို စောင့်နေသည်။ ဤသို့အတွင်း ကျားတစ်ကောင်ကို မောင်ဘတို့အိမ် လသာ

ဆောင်တွင် မြင်လိုက်ရသဖြင့် မောင်ဘ၏ချစ်သူတို့ အလန့်တကြား စူးစူးဝါးဝါးအော်ဟစ်လိုက်သည်တွင် ထိုကျားသည် လသာဆောင်မှ အိမ်ဝင်းအတွင်း ခုန်ဆင်း၍ ထွက်ပြေးသွားခဲ့သည်။ လူအများဆူဆူညူညူနှင့်ရောက်လာကြရာ မောင်ဘလည်း ရုတ်တရက် ရောက်လာခဲ့၏။ မောင်ဘသည် မည်သည့်နေရာမျှ ရောက်လာခဲ့သနည်း။ အံ့ဖွယ်သရဲဖြစ်ရတော့၏။ မောင်ဘ၏ချစ်သူ မရွှေကမူ မောင်ဘသည် ကျားအသွင်မှ လူသဏ္ဍာန်သို့ ရုတ်တရက် ပြောင်းလဲခဲ့သည်ဟု သံသယရှိသွားသည်။ ထူးဆန်းနေသည်မှာ မောင်ဘတို့ မိသားစုနေထိုင်သော အိမ်ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ကျားတစ်ကောင် ခိုအောင်းနေနိုင်သောချို့ ကြီးကြီးမားမား မရှိပါ။ ကျားတစ်ကောင် ရုတ်တရက် ပျောက်သွားသည့်အချိန်နှင့် မောင်ဘ ရုတ်ခြည်း ပေါ်လာသောအချိန်မှာ မိနစ်ပိုင်းမျှသာဖြစ်ရကား မရွှေအဖို့ သူ့ချစ်သူ မောင်ဘသည် လူအများပြောကြသည့် ကျားအသွင်ပြောင်းနိုင်သော လောကီပညာရှင်များ၏ဂိုဏ်းဝင်လော သံသယ ခိုကြီးမားလာသည်။ ဥပါဒါန်အစွဲအလမ်းကြောင့် ဥပါဒါန်ကပ်လာသည်။

မရွှေအဖို့ သူငယ်ချစ်ဆွေ မောင်ဘသည် တိရစ္ဆာန်တစ်ပိုင်း၊ လူတစ်ပိုင်းသတ္တဝါလော။ ဤသို့အတွင်း မရွှေတို့၊ မောင်ဘတို့နေထိုင်သော ရွာနှင့် ရွာနီးချုပ်စပ်ရွာများတွင် ကျားဝင်ရောက်လာသည်ဆိုသောသတင်း၊ လယ်တောယာတောသွားသူများ၊ ထင်းခုတ်၊ ဝါးခုတ်သွားသူများအား ကျားဝင်ရောက်ဆွဲသည့်သတင်းများ မကြာခဏကြားလာရသည်။ ဤသတင်းများ ကြားရသော မရွှေမှာ တစ်နေ့တခြား သူ့ချစ်သူ မောင်ဘအပေါ် သင်္ကာမကင်းဖြစ်လာ၏။ တစ်နေ့တွင် ယခင် မောင်ဘသည် လူစင်စစ်မှ ကျားအသွင်ပြောင်းနိုင်သောဂိုဏ်းဝင်ဖြစ်သည်ဟု မကြာခဏ သတင်းပေးလေ့ရှိသော မရွှေ၏ သူငယ်ချင်း အမျိုးသမီးသည် မရွှေအိမ်သို့ရောက်လာပြီး လွန်ခဲ့သောနေ့က မောင်ဘနှင့် ကျေးရွာမှ လူငယ်အချို့သည် တန်းစီလျက် တောတွင်းသို့ဝင်သွားကြောင်း၊ သူတို့သည် လူစင်စစ်မှ ကျားအသွင်ပြောင်းနိုင်သည့် ဂိုဏ်းတက်ပွဲပြုလုပ်သည်ဟု ထင်သည်ဟု သတင်းပေးခဲ့ပြန်သည်။

ချစ်သူမောင်ဘ၏ သွားလာလှုပ်ရှားမှုကို လေ့လာစောင့်ကြည့်နေသော မရွှေအဖို့ သံသယတစ်နေ့တခြားကြီးထွားလာသည်။ အဘယ်ကြောင့် မောင်ဘသည် မကြာခဏ သူ့နေအိမ်မှ ပျောက်နေသနည်း။ မောင်ဘနှင့် သူတို့ဆက်ဆံရေးသည် တစ်နေ့တခြား ကျုံ့လာသည်ဟု မရွှေက ထင်လာသည်။ သို့ဖြစ်၍ လူတစ်ပိုင်း၊ ကျားတစ်ပိုင်းဖြစ်နေသော မောင်ဘကို သူလက်ထပ်ဖို့ရန် မဖြစ်နိုင်။ မောင်ဘကို အသေသတ်ရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်တော့၏။

မရွှေသည် သူ့ချစ်သူ မောင်ဘအတွက် မအိပ်နိုင်မစားနိုင်ဖြစ်ခဲ့၏။

ရက်ကြာလာလေ မောင်ဘအပေါ် သံသယကြီးလာလေ ဖြစ်သည်။ တစ်ညတွင် သူ့ဖခင်ဖြစ်သူ၏စားအားယူဆောင်လာခဲ့ပြီး မောင်ဘမိဘများနေအိမ်ဘက်သို့ ထွက်လာခဲ့သည်။ သူ မောင်ဘကိုသတ်မှသာ ထိတ်လန့်ချောက်ချားဖွယ်ရာ မနုဿကျားဘဝမှ မောင်ဘ လွတ်ရမည်ဟု စွဲယူထားသည်။ သူ မောင်ဘတို့အိမ်ရောက်သည့်အချိန်တွင် မောင်ဘကို မတွေ့ရ။ နေအိမ်အပြင်ဘက်ရှိ မန်ကျည်းပင်ကြီးအောက်မှ အချိန်အတော်ကြာအောင် စောင့်နေခဲ့သည်။ အချိန်ကြာမြင့်လာသည်နှင့် မောင်ဘ၏မိဘများ အိပ်မောကျသွားတော့သည်။ မရွှေသည် မောင်ဘ၏အိပ်ခန်းနံရံတွင်မှီ၍ ပြန်လာမည့်အချိန် မျှော်နေသည်။ ရွာတွင်းမှလူငယ်များ လည်ပတ်ရာမှ ပြန်လာကြသည့်အချိန်တိုင်ခဲ့သော်လည်း မောင်ဘမှာ ပြန်ရောက်မလာ။

စောင့်ဆိုင်းနေရသော မရွှေအဖို့ အချိန်များ ကုန်ဆုံးလွန်းသည်ဟု ဆိုသည်။ မောင်ဘသည် ကျားတစ်ကောင်အသွင်ဖြင့် ပြန်လာခဲ့မည်လော။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ မရွှေသည် သူ့ချစ်သူအား အသေသတ်ရန် ဆုံးဖြတ်ထားပြီး ဖြစ်သည်။ အချိန်အနည်းငယ်ကြာသည်နှင့် တစ်စုံတစ်ယောက်အိမ်ဝင်းအတွင်းဝင်လာသောအသံကြားရသော်လည်း ထရုံနောက်ကွယ်တွင် ပုန်းနေသော မရွှေသည် အသံလာရာဘက်သို့ မကြည့်ဘဲ။ သူ့ချစ်သူ မနုဿကျား မောင်ဘကို ရုတ်တရက် တွေ့ရလိမ့်မည်ဟု ထင်မိသောကြောင့်ဖြစ်၏။

ဝင်လာသူသည် မရွှေ ပုန်းကွယ်နေသောထရုံကိုကျော်၍ အိပ်ခန်းအတွင်းဝင်သွားပြီး အိပ်ရာပေါ်သို့ လှဲလိုက်သည့်အသံ၊ စောင့်ယူ၍မြဲသည့်အသံကို မရွှေ ကြားရသည်နှင့် ဓားကို မြဲမြဲဆုပ်ကိုင်ထားကာ မောင်ဘအိပ်နေသည့်နေရာသို့ ခြေကိုဖွနင်းသွားခဲ့သည်။ မောင်ဘမှာ မောမောပန်းပန်းပြန်လာခဲ့သဖြင့် နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် အိပ်ပျော်နေလေပြီ။

မရွှေသည် သူ့လက်ထဲ၌ ဆုပ်ကိုင်ထားသောဓားကို တအားမြှောက်၍ သူ့ချစ်သူ မောင်ဘအား ခုတ်လိုက်သည်နှင့် မောင်ဘ၏ စူးစူးဝါးဝါးအော်လိုက်သောအသံကြီးသည် တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်နေသော ကျေးရွာထလေးတစ်ရွာလုံးအား လွှမ်းမိုးသွားတော့သည်။ အိပ်မောကျနေသော ရွာကလေးတစ်ရွာလုံး လူးလွန်လှုပ်ရှားလာပြီ။ လူများပြေးလွှားသံ၊ အော်သံ၊ ခွေးဟောင်သံများ၏အသံဖြင့် ဆူညံသွားသည်။ သွေးစွန်းနေသော ဓားဖြင့်ရပ်နေသော မရွှေအား ကျေးရွာလူကြီးများက မောင်ဘတို့အိမ်ရှေ့တွင် တွေ့ရသည်။ မရွှေမှ စကားတစ်လုံးမှ မပြောနိုင်တော့ဟု သိရ၏။ ဤတွင် ကျေးရွာလူကြီးများက မရွှေအား ဖမ်းဆီး၍ ရဲစခန်းသို့ ပို့ခဲ့သည်။

ကျွန်တော်သည် မောင်ဘနှင့် မရွှေတို့၏ လွမ်းမောဆွတ်ပျံ့ဖွယ်

ထူးခြားဖြစ်စဉ်ကို ယနေ့ထိ မမေ့နိုင်။ ရဲနှင့်တာဝန်ရှိသူများကမူ အမှုကို ခိုင်မာစွာတည်ဆောက်ပြီး ညောင်လေးပင်မြို့ တရားရုံးတွင် တရားစွဲဆိုခဲ့ကြသည်။ မရွှေမှာမူ သွက်သွက်လည်အောင် စိတ်ဖောက်ပြန်သွားခဲ့သည်။ မောင်ဘ၏မိဘများမှာမူ သူတို့သားဖြစ်သူသည် မနုဿကျားဟု ပတ်ဝန်းကျင်က စွပ်စွဲခဲ့ရသဖြင့် ထိုကျေးရွာကလေးတွင် ဆက်လက် နေထိုင်ခြင်း မပြုတော့ဘဲ ထိုကျေးရွာမှ ကွာဝေးသော ကျေးရွာတစ်ရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားခဲ့သည်ဟု သိရ၏။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ မရွှေသည် သူ့ငယ်ချစ်ဆွေမောင်ဘအား စိတ်ပျံ့လွင့်သောကြောင့် သတ်ခဲ့သလော သို့မဟုတ် မောင်ဘသည် မရွှေထင်သကဲ့သို့ လူစင်စစ်မှ ကျားအသွင်ပြောင်းနိုင်ခဲ့သလော ကျွန်တော် မသိပါ။ ကျွန်တော့်အဖို့ စိတ်ဝင်စားဖွယ်အမှုတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့တော့သည်။

ညောင်လေးပင်တွင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရသည့် ဒုတိယနှစ်သည် ထူးထူးခြားခြား မိုးကောင်းသောနှစ်တစ်နှစ် ဖြစ်ပါသည်။ မိုးဦးစောစောကျလာခဲ့ပြီး ဇူလိုင်၊ ဩဂုတ်လများတွင်မူ မိုးသည် အဆက်မပြတ် ဒလဟော ရွာသွန်းလာသည်။ ညောင်လေးပင်မြို့သူမြို့သားများ၏ ပြောပြချက်အရ ညောင်လေးပင်မြို့နယ်တွင် ယခင်က ဤကဲ့သို့ အဆက်မပြတ် မိုးရွာခြင်းနှင့် မကြုံဘူးဟု ဆိုကြသည်။ တောင်ကျချောင်းများ ပြည့်လျှံလာခဲ့သည်သာမက စစ်တောင်းမြစ်မှာလည်း စိုးရိမ်ရေအမှတ်ထက် ပေပေါင်းများစွာ ကျော်လွန်ခဲ့သည်။ ကျွန်တော် မှတ်မိသလောက် ညောင်လေးပင်ပတ်လည် လယ်ကွင်းယာကွင်းများမှာ ရေများဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိ၏။ ရန်ကုန်-မန္တလေး မီးရထားလမ်းနှင့် ကားလမ်းများရှိ တံတားအချို့မှာ ရေတိုက်စားခြင်းခံရသဖြင့် မီးရထားလမ်း၊ မော်တော်ကားလမ်းများကို ယာယီပိတ်ထားခဲ့ရသည်။ အချို့ တောင်ကျချောင်းများ နီးသော ကျေးရွာများတွင် ရေလွှမ်းမိုးနှစ်မြုပ်ခြင်းဖြစ်ပွားသဖြင့် ပြည်သူအများမှာ မိမိတို့နေအိမ်များကို စွန့်ခွာ၍ ဘေးလွတ်ရာသို့ တိမ်းရှောင်နေကြရသည်။ ညောင်လေးပင်မြို့နှင့် ပဲခူးမြို့ရှိ အချို့ရပ်ကွက်များတွင် ရေလွှမ်းမိုးမှုဖြစ်ခဲ့သည်။

စစ်တောင်းမြစ်ရေလျှံခဲ့ရာတွင် ယာခင်းများ၊ ဥယျာဉ်များ၊ ငှက်ပျောစိုက်ခင်းများ၊ အခြားသီးပင်စားပင်စိုက်ခင်းများပါ ရေလွှမ်းမိုးခဲ့ပြီး အချို့ကျေးရွာအများမှ ပြည်သူအများမှာ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၊ စာသင်ကျောင်းများတွင် ယာယီမှီခိုနေကြရ၏။ ထိုစဉ်က သက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၏ ထုတ်ဖော်ပြောပြချက်အရ လွန်ခဲ့သည့် အနှစ် (၂၀) ကာလအတွင်း အဆိုးရွာဆုံးရေလွှမ်းမိုးမှုဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။ ဤရေဘေးကြီးအတွင်း လူအသေအပျောက်မရှိသော်လည်း ကျွဲ၊ နွားတိရစ္ဆာန်များ သေကျေ ပျောက်

ဆုံးမမှုရှိခဲ့သည်။ သက်ဆိုင်ရာမှ ရေးသားသင့်ကျေးရွာများအတွက် ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည် ထူထောင်ရေးပြုလုပ်နိုင်ရန် ကော်မတီများ ဖွဲ့စည်းဆောင်ရွက်သည်။

ကျွန်တော်နှင့်အတူနေ ဆည်မြောင်းအင်ဂျင်နီယာ အယ်(လ်)ဘီဂျက်တို့သည် ရေလွှမ်းခံရသောကျေးရွာများ၊ ရေတိုက်စားသဖြင့် ပျက်စီးသွားသောတံတားများ ပြင်ဆင်ရေးကို သူ၏ မော်တော်ဘုတ်ဖြင့် သွားရောက်စစ်ဆေး၍ လိုအပ်သည်များကို ပြုပြင်ပြင်ဆင်ကြရသည်။ ညောင်လေးပင်မြို့ပေါ်မှ စပါးစက်ပိုင်ရှင် အိန္ဒိယအမျိုးသားတစ်ဦးပိုင် စက်တပ်လှေဖြင့်လည်း ရေလွှမ်းမိုးခံထားရသည့် ကျေးရွာများသို့ သွားရောက်၍ ရေးသားသင့်ပြည်သူအများအား အဝတ်အစား၊ အစားအစာ၊ ဆေးဝါး စသည်တို့ ဝေငှပေးခဲ့ကြသည်။ သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူများသာမက လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများက အကူအညီပေးခဲ့ကြသည်။ ဤဆိုးဝါးသောရေးသားကြီးအတွင်း ကျွန်တော်နှင့် အယ်(လ်)ဘီဂျက်တို့ နေထိုင်သော ဆည်မြောင်းအရာရှိရိပ်သာဝင်းအတွင်း ရေများ ဒလဟောဝင်လာပြီး မြွေများလည်း ရိပ်သာပေါ်သို့ မကြာခဏ တက်လာခဲ့သဖြင့် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့မှာ နေ့၊ ည မအိပ်မနေ မြွေများကို စောင့်ကြည့်ခဲ့ရသည်။ ကျွန်တော် မှတ်မိသလောက် ဤရေးသားကြီးမှာ ရက်သတ္တပတ် (၂) ပတ်ခန့် ကြာမြင့်ခဲ့ပါသည်။

၂၀၀၂

ညောင်လေးပင်ခရိုင်တွင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေရစဉ် ထူးခြားသန်းကြယ် စိတ်တုန်လှုပ်ချောက်ချားဖွယ်ကောင်းသော အတွေ့အကြုံတစ်ခုကို တွေ့ကြုံခဲ့ရသည်။ ၎င်းမှာ ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၄) ရက်နေ့ညတွင် တုန်လှုပ်ခဲ့သော မြေငလျင်ကြီးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်သိရသလောက် မြန်မာနိုင်ငံသည် မြေငလျင်တုန်လှုပ်ခြင်း အလွန်နည်းပါးသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ တုန်လှုပ်သည့်အခါများတွင်လည်း မိနစ်အနည်းငယ်၊ စက္ကန့်အနည်းငယ်ခန့်သာ လှုပ်ခဲ့ရာ အပျက်အစီး၊ လူအသေအပျောက် နည်းပါးလှပါသည်။ ကျွန်တော်မှတ်မိသလောက် ဤမြေငလျင်ကြီးမလှုပ်မီ (၇) လခန့်က (၁၉၃၀ ခု၊ မေလ ၅ ရက်၊ ည ၈ နာရီတိတိ) ပဲခူးတွင် ပြင်းထန်သော မြေငလျင်လှုပ်ခဲ့၏။ ပဲခူးရွှေမော်ဓောစေတီ မြေပျက်စီး၍ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထင်ရှား မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ရသည့်ငလျင်ကြီး ဖြစ်ပါသည်။ လူပေါင်း (၁၀၀) ကျော် သေဆုံးခဲ့ပြီး ထိုငလျင်၏အရှိန်ကြောင့် ရန်ကုန်တွင်လည်း တိုက်တာအိမ်ရာများ အတော်အသင့်ပျက်စီး၍ လူအသေအပျောက်ရှိခဲ့သည်ဟု သိရ၏။ ထိုမြေငလျင်ကြီး၏အရှိန်ကို ကျောက်ဖြူ၊ မြိတ်နှင့် မိုးမိတ်များတွင် နေထိုင်သူများပင် ခံစားရသည်ဟု ထိုစဉ်ကထုတ်ဝေသော သတင်းစာများ၊ ဂျာနယ်များ၊ မဂ္ဂဇင်းများတွင် လည်းကောင်း၊ အစိုးရမူ တရားဝင် ထုတ်ပြန်သော ပြန်တမ်းများတွင် ကျွန်တော်တို့ ဖတ်ရှုခဲ့ရသည်။

ကျွန်တော်သည် မိတ်ဆွေများနှင့်အတူ ပဲခူးငလျင်လှုပ်ပြီးသည့်နောက် (၂) ရက်ခန့်အကြာတွင် ပဲခူးခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးထံသို့ သွားရောက် သတင်းမေးပြီး ပဲခူးမြို့တွင်းရှိ ငလျင်ဒဏ်ခံရသော ရပ်ကွက်များ၊ အပျက်အစီးများကို သွားရောက် ကြည့်ရှုခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ကောလာဟလ သတင်းများအရ ငလျင်ကြီးလှုပ်ပြီးလျှင် ငလျင်ငယ်ကလေးများ ဆက်ကာ ဆက်ကာလှုပ်မည်ဟု ဆိုသဖြင့် မြို့သူမြို့သားအများမှာ ကျိုးလန့်စာစားဖြစ်

နေကြသည်။ ထိုစဉ်က သတင်းများအရ မီးရထားသံလမ်းများပင် လေး ကိုင်းသဖွယ် ကောက်ကွေးကုန်ကြသည်ဟု ဆိုကြသည်။

ကျွန်တော် ကြုံတွေ့ရသည့် ငလျင်လှုပ်မှုမှာ ပဲခူးငလျင်ကြီးလောက် ပြင်းထန်ခြင်းမရှိသော်လည်း ထူးထူးခြားခြား သည်းတုန်အုတ်နုဖွယ်ဖြစ် သည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုငလျင်တုန်လှုပ်သည့် ဒီဇင်ဘာလ (၄)ရက်နေ့တွင် ကျွန်တော်သည် ညောင်လေးပင်မှ မိုင်အတော်အသင့် ကွာဝေးသော ရန်ကုန်မီးရထားလမ်းပေါ်ရှိ ပဲခွယ်ကုန်းမြို့ဂါတ် (ရဲဌာန) အား စစ်ဆေးရန် ရောက်နေပါသည်။ ပဲခွယ်ကုန်းမြို့ကလေးမှာ ထိုစဉ်က စပါးအရောင်းအဝယ်ကောင်းသော မြို့ကလေးတစ်မြို့ဖြစ်၍ စည်ကားလှ သည်။ ပဲခွယ်ကုန်းအနီးရှိရွာများမှာ တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ (၁)မိုင်၊ (၂)မိုင် ခန့်သာဝေး၍ နေ့စဉ် ရွာသူရွာသားအများသည် ပဲခွယ်ကုန်းသို့ ကုန်ပစ္စည်း များ လာရောက် ဝယ်ခြမ်းလှေ့ရှိရကား တရုတ်အမျိုးသားပိုင်ဆိုင်များ၊ ကုလားအမျိုးသားပိုင်ဆိုင်များ၊ မြန်မာအမျိုးသားပိုင်ဆိုင်များနှင့် အထူး စည်ကားလှသည်။ တိုက်အိမ်အဆောက်အအုံများ၊ စပါးစက်များ၊ စပါးသို လှောင်ရုံများ၊ စပါးကျိုများ၊ ငွေတိုးချေးစားသည့် ချစ်တီးတိုက်များလည်း ရှိသည်။

ထိုနေ့နံနက်စောစောတွင် ပဲခွယ်ကုန်းသို့ရောက်ရှိလာခဲ့ရကား ကျွန် တော်သည် ပဲခွယ်ကုန်းအရာရှိရိပ်သာ (ဗိုလ်တ) တည်ခိုခဲ့သည့် အရာရှိ တည်းခိုရိပ်သာမှာ သစ်သားဖြင့် ဆောက်ထားသော နှစ်ထပ်အဆောက် အအုံဖြစ်ပြီး အပေါ်ထပ်တွင် အိပ်ခန်းနှစ်ခန်း၊ ထမင်းစားခန်းနှင့် လသာခန်း ရှိသည်။ အတော်အသင့် သပ်ရပ်သည်။ တည်းခိုရိပ်သာစောင့်များကလည်း သန့်သန့်ရှင်းရှင်း ဆောင်ရွက်ထားသည်။

ကျွန်တော်သည် ဧည့်ရိပ်သာတွင် ကျွန်တော် တောလိုက်စာရေးနှင့် မင်းစေတီအား ဝန်စည်စားလယ်များကို နေရာချထားစေပြီး ရဲစခန်းသို့သွား ၍ တစ်နေ့ကုန် စစ်ဆေးခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ညနေရုံးဆင်းချိန်ရောက်မှပင် တည်းခိုရိပ်သာသို့ ပြန်လာခဲ့၏။ ကျွန်တော်အမှုထမ်းများ ပြင်ဆင်ချက် ပြုတ်ထားသော ညစာကိုမစားမီ ရေချိုး၍ ခေတ္တအနားယူမည်ဟု ရည်မှန်း ထား၏။ တစ်နေ့တစ်နေ့လုံး ရုံးစစ်ဆေးခြင်း၊ အမှုတွဲများကို ဖတ်ရှုခြင်း၊ လက်နက်ခဲယမ်းများ စစ်ဆေးခြင်းများမှာ ထုံးတမ်းစဉ်လာအတိုင်း စစ် ဆေးခဲ့ရကား များစွာ ငြီးငွေ့ဖွယ်ဖြစ်သည်။ ညနေ ရေချိုးချိုးပြီးသည်နှင့် တိုက်ပိုင်(အင်စပက်တော်ကြီး)နှင့်အတူ ဈေးနှင့် မျက်နှာချင်ဆိုင်ရှိ မြို့ မိမြို့ဖတစ်ဦးအိမ်သို့ သွားရောက် လည်ပတ်မည်ဟု တိုင်ပင်ထား၏။ မြို့ မိမြို့ဖဖြစ်သူမှာ ထိုမြို့ကလေးတွင် အတော်အသင့် ချမ်းသာကြွယ်ဝသူ

ဖြစ်သည်သာမက ဩဇာကြီးမားသူတစ်ယောက်လည်း ဖြစ်သည်။ ရဲဘက် နယ်ဘက်မှ အရာရှိများနှင့် အကျွမ်းဝင်သူလည်း ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ကောလာဟလများ ပျံ့နှံ့လျက်ရှိနေသည်။ ပဲခူးရွှေမော်စောဘုရားကြီး ပျက်စီးခဲ့ရသော ငလျင်ကြီးထက် ပြင်းထန်သည့်ငလျင်လှုပ်မည် ဟူသော ဈေးဂေဇက်များလည်းထွက်နေသဖြင့် သူ့အိမ်သို့ တိုက်ပိုင်ကြီးနှင့်အတူ သွားရောက် လည်ပတ်ရလျှင် သတင်းအတင်းအဖျင်းများ ကြားရလိမ့် မည်ဟုလည်း မျှော်လင့်ထား၏။

ကျွန်တော်သည် ရေချိုး၊ အဝတ်အစားလဲခဲ့ပြီး အချိန်အနည်းငယ်ရ သဖြင့် ပက်လက်ကုလားထိုင်တစ်လုံးတွင်ထိုင်ကာ တိုက်ပိုင်ကြီးကိုစောင့် ရင်း ဝီစကီတစ်ခွက်ကို ဆော်ဒါရော၍ သောက်နေမိသည်။ အမှန်အားဖြင့် ကျွန်တော်သည် အရက်သောက်တတ်သူတစ်ဦး မဟုတ်သော်လည်း ကျန်း မာရေးအရ ဝီစကီအနည်းငယ်ကိုမူ ဆော်ဒါနှင့်ရော၍ ညနေတိုင်းသောက် လေ့ ရှိသည်။ သောက်ပြီးသည်နှင့် ဆေးတံကိုခဲတော့၏။ ထိုနေ့ကမူ ဆေးတံအား ကပ်စတန်နေဗီကတ်ဆေးထည့်ရန် ပြင်ဆင်နေစဉ် ကျွန်တော် ဘည်းခိုနေသည့် ဧည့်ရိပ်သာတစ်နေရာမှ သိမ့်ခနဲမြည်သည့်အသံ ကြားမိ သလိုဖြစ်သည်ဟု ထင်မိသည်။ ပက်လက်ကုလားထိုင်ပေါ်တွင်ထိုင်နေသော ကျွန်တော်မှာ ယိုင်သွားသည်ဟုလည်း ထင်သည်။ လက်ထဲမှ ဆေးတံသည် ရုတ်တရက် ကြမ်းပြင်ထက်သို့ ကျသွားတော့၏။ ကျွန်တော်အဖို့ နား မလည်နိုင်အောင်ဖြစ်သွားသည်။ အရာရှိရိပ်သာ အမှုထမ်းများ တန်းလျား ဘက်နှင့် ခပ်လှမ်းလှမ်းရှိ အိမ်တစ်အိမ်မှ 'ငလျင်လှုပ်တယ်၊ အောက်ဆင်း ကြ' ဟု ဆူဆူညံညံအသံများကို မကွဲမပြားကြားရ၏။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော် သည် ပက်လက်ကုလားထိုင်မှ ရုတ်တရက်ထကာ လသာဆောင် ဝရန် ဘာဘက်သို့ ပြေးသွားမိသည်။ ကျွန်တော်တောလိုက်စာရေးနှင့် မင်းစေတီမှာ လည်း ထိတ်ထိတ်ပျာပျာဖြစ်နေကြသည်။ ဧည့်ရိပ်သာတစ်ခုလုံး သွက်သွက် ခါသွားသဖြင့် ထုပ်၊ လျှောက်၊ ဒိုင်၊ မြားတို့၏ ကျိုးကျိုးကျွံကျွံ မြည်သံ များကိုကြားရပြီး ဧည့်ရိပ်သာတစ်ခုလုံး ပြိုကျတော့မည်ဟု ထင်မိ၏။

ကောလာဟလဈေးဂေဇက်သတင်းကား မှန်ခဲ့လေပြီ။ ငလျင်သည် ဤတစ်ကြိမ်နှင့် ပြီးမည်မဟုတ်ဟုလည်း ထင်သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ဧည့်ရိပ်သာပေါ်မှ ဆင်းလာခဲ့ကြပြီး ဝင်းကြီးအတွင်း ရပ်နေခဲ့ကြသည်။ ရုတ်တရက် တုန်ခါသွားသောငလျင်သည် ဧည့်ရိပ်သာဝင်းမြေပြင်တွင် အက်ကြောင်းရာကြီးတစ်ခု ပေါ်လာတော့၏။ မိနစ်အနည်းငယ်ကြာသည်နှင့် ငလျင်ကြီးသည် တော်လည်းသောအသံနှင့်အတူ သွက်သွက်ခါအောင် လှုပ် လေတော့၏။ ကျွန်တော်၏စိတ်အထင်မှာ တောင်ဘက်မှ မြောက်ဘက်

သို့လည်းကောင်း၊ မြောက်ဘက်မှ တောင်ဘက်သို့ လည်းကောင်း အရှိန် ပြင်းစွာလှုပ်လေရာ တစ်မြို့လုံး အော်သံဟစ်သံများ ဆူညံနေ၏။ မြို့ ကလေး၏အိမ်များမှာ တိုက်အိမ်အနည်းငယ်ရှိပြီး သစ်သားအိမ်များ၊ ဝါး အိမ်များသာဖြစ်သဖြင့် အပျက်အစီးနည်းပါးပေလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ထား သည်။ ကျွန်တော်တော်လိုက်စာရေးနှင့် မင်းစေတီအား မှာသင့်သည့်ကိစ္စ မှာကြားပြီး ရဲစခန်းရှိရာသို့ အပြေးအလွှား သွားရောက်ခဲ့ရသည်။

ရဲဌာနသို့သွားသောလမ်းတစ်လျှောက် ငိုယိုလျက်ရှိကြသော အမျိုး သမီးအများကိုတွေ့ရပြီး တိုက်အိုတိုက်ဟောင်းတစ်လုံး၊ နှစ်လုံးနှင့် ဆွေးမြည့် သော အိမ်အိုအိမ်ဟောင်းများ လဲပြိုကျသည်ကို တွေ့ရသည်။ ရဲစခန်းမှ ဖြစ်သူကမူ စခန်းရှိ အမှုထမ်းအားလုံး ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်းမရှိကြောင်း သတင်းပို့ခဲ့ပြီး ရဲအမှုထမ်းအချို့ကိုလည်း ရက်ကွက်များအတွင်း လိုအပ် သောအကူအညီပေးနိုင်ရန် စေလွှတ်ထားသည်ဟု ဆိုသည်။ စခန်းမှူး၏ သတင်းပေးပို့ချက်အရ ကျွန်တော် စခန်းသို့ရောက်သည့်အချိန်ထိ အသေ အပျောက်သတင်း တစ်စုံတစ်ရာမရသေးကြောင်း ပြောပြသဖြင့် စိတ်အနည်း ငယ် သက်သာရာရခဲ့သည်။

ငလျင်လှုပ်ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ ခိုးမှု၊ လုယက်မှု၊ မီးရှို့မှုများ ဖြစ်ပွားနိုင်သဖြင့် ထိုနေ့ညလုံခြုံရေးကို ရဲသားတို့နှင့် မီးသတ်ရဲဘော်များ ပူးပေါင်းကာ အထူး တင်းတင်းကြပ်ကြပ် ဆောင်ရွက်ရန် စခန်းမှူး ဖြစ် သူအား အမိန့်ပေးခဲ့ပြီး ဧည့်ရိပ်သာသို့ ပြန်လာခဲ့သည်။ ကြားသိခဲ့ရသော သတင်းအရဆိုရလျှင် အသေအပျောက်မရှိဟုဆိုရသော စခန်းမှူး ပေးပို့ သည့်သတင်းကို အတည်မပြုနိုင်သေးပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ငလျင် ကြီးမှာ အတော်အသင့်ပြင်းထန်သဖြင့် သေသေချာချာ စုံစမ်းမှသာ အသေ အပျောက်သတင်း တိကျမှန်ကန်မည်ဟု ထင်ပါသည်။

ထိုနေ့ညတွင် စိတ်ပင်ပန်းလှပင်ပန်း နှမ်းနယ်နေသော်လည်း အိပ် စက်၍မရဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ဘယ်လူးညာလိုမိဖြင့်သာ အချိန်ကုန်ခဲ့ရသည်။ နံနက်စောစောတွင်မူ တိုက်ပိုင်ကြီးနှင့်အတူ ပဲခွယ်ကုန်းမြို့ရပ်ကွက်အသီး သီးတို့ ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးရန်လည်း ချိန်းဆိုထားပြီး ဖြစ်၏။

နံနက်စောစောတွင် ကျွန်တော်နှင့် တိုက်ပိုင်ကြီး (အင်စပက်တော် ကြီး) တို့သည် ပဲခွယ်ကုန်းဆေးရုံသို့ သွားရောက်၍ မြို့နယ်ဆရာဝန်ကြီး နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ကြ၏။ မြို့နယ်ဆရာဝန်ကြီး၏ ပြောပြချက်အရဆိုရလျှင် ဒဏ် ရာအသေးအဖွဲ့ရထားသောလူမှာ (၁၂) ဦးခန့်သာရှိပြီး မည်သည့်လူမှာမူ စိုးရိမ်စရာကောင်းသောအခြေအနေမရှိကြောင်း၊ လိုအပ်သလို ကုသမှုခံယူ ပြီးသည်နှင့် မိမိတို့ နေအိမ်အသီးသီးသို့ ပြန်ခွင့်ပြုခဲ့ကြောင်း၊ သို့သော်

ထိခိုက်ဒဏ်ရာပြင်းထန်သဖြင့် သေဆုံးသူ (၃) ဦး ရှိခဲ့သည်ဟု သိရ၏။ တစ်ဦးမှာ အတိုးအိုတစ်ဦး ဖြစ်၏။ သူ့နေအိမ်တွင်းထိုင်နေစဉ် ထုပ်တန်း ကျိုး၍ သူ့အပေါ်သို့ကျရောက်သဖြင့် သေဆုံးရခြင်း ဖြစ်၏။ အခြား သက်ကြီးရွယ်အိုတစ်ယောက်မှာမူ သူ့နေအိမ်ဝရန်တာမှ လိမ့်ကျသေဆုံး ရခြင်း ဖြစ်သည်။ အခြား သေဆုံးသူတစ်ဦးမှာ မိန်းကလေးငယ်တစ်ဦး ဖြစ်၏။ လမ်းပေါ်၌ ကစားနေစဉ် ငလျင်ကြီးလှုပ်လာခဲ့ရာ လမ်းပေါ်တွင် ရပ်ထားသော နွားလှည်းတစ်စီးမှ နွားများသည် အထိတ်တလန့်ဖြစ်၍ တစ်ဟုန်ထိုးပြေးလာခဲ့ရာမှ လမ်းပေါ်ကစားနေသော ကလေးမကလေးကို နင်းမိသဖြင့် သေဆုံးရခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်သည် မြန်မာနိုင်ငံရဲအဖွဲ့တွင် တာဝန်ယူနေရစဉ် ငလျင် လှုပ်ခြင်း သုံး၊ လေးကြိမ် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော်လည်း ပဲခွယ်ကုန်းတွင် ကြုံ တွေ့ခဲ့ရသော ငလျင်လှုပ်မှုကြီးမှာ အပြင်းထန်ဆုံးနှင့် သည်းထိတ်ဖိုဖွယ် ရာအဖြစ်ဆုံး ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၃၂ ခု၊ အောက်တိုဘာလသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီ ဖြစ်၏။ အချိန်ကာယယန္တရားသည် လူတို့ကိုမစောင့် တရိပ်ရိပ်ပြေးနေသည်ဟု ထင်ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရှေးသူဟောင်းတို့က အချိန်ကာလရွေ့လျားမှုကို မြစ်ရေအလျဉ်းနှင့် စံပြုတိုင်းတာခြင်း ဖြစ်ပေမည်။ ကျွန်တော် ညောင်လေးပင်တွင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် တာဝန်ယူရသည်မှာ (၂)နှစ်ခန့် ကြာမြင့်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ (၂)နှစ်တာကာလအတွင်း တာဝန်ဝတ္တရားများ ဆောင်ရွက်ခဲ့ရခြင်း၊ နယ်ရဲစခန်းများကိုစစ်ဆေးခြင်း၊ အမှုကြီးများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်းဖြင့် အချိန်ကုန်ခဲ့ရာ သံပတ်ပေးထားသော စက်ရုပ်တစ်ရုပ်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။ ယခုနှစ်တွင် ရှောင်တခင် ခွင့် (၁၀) ရက် ယူ၍ စိတ်ပြေလက်ပျောက် ခရီးထွက်ရန် ကျွန်တော်တို့မိတ်ဆွေ (၄) ဦးတို့ စိတ်ကူးရလာသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်ဘက်သို့ ခရီးထွက်မည်ဟု တိုင်ပင်ထားကြ၏။ ကျွန်တော်တို့သူငယ်ချင်း (၄) ယောက်အနက် တစ်ဦးသာ ချွင်း ရှမ်းပြည်နယ်သို့ ရောက်ဖူးသည်။ ကျွန်တော်တို့ (၃) ဦးမှာမူ ရောက်ဘူးကြသဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်ဘက်သို့ ခရီးထွက်ရန် စိတ်အားထက်သန်ခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖို့ ဗြိတိသျှလက်အောက် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်အကြောင်း စာတွေ့ကိုသာ သိထားကြသည်။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တတိယစစ်ပွဲပြီးဆုံးပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံးကို အင်္ဂလိပ်တို့ သိမ်းယူခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်များတွင် ပဒေသရာဇ် (ပဒေသရာဇာ-မင်းငယ်) ဖော်ဘွားစော်ခံများ အုပ်စိုးနေသည်။ သူတို့သည် အစဉ်အဆက် မြန်မာဘုရင်များကို ပဏ္ဍာဆက်ရသည်။ သူတို့သည် သူတို့ ဝိုင်နယ်များတွင် ပဒေသရာဇ်များဖြစ်ကြသည့်အားလျော်စွာ သက်ဦးဆံပိုင် အုပ်ချုပ်သည်။ မြန်မာမင်းတို့ အစဉ်အလာအတိုင်း ဟော်နန်း (နန်းတော်) ရာစပလ္လင် စသည့် အဆောင်အယောင်များကိုလည်း ကျင့်သုံးကြသည်။ မဟာဒေဝီ ဟူသော မိဖုရားခေါင်ကြီးအပြင် ဒေဝီငယ်များ (၂)ဦး၊ (၃)

ဦးနှင့် ပေါင်းဖက်စံမြန်းကြသည်။ အချို့စော်ဘွားများက မြန်မာဘုရင်ထံ သမီးတော်ဆက်ကြ၏။ မြန်မာ့ဘုရင်များက စော်ဘွားများ၏သမီးတော် များကို နန်းတော်မှာထားကြသည်။ အကယ်၍ စော်ဘွားစော်ခံများ ပုန်ကန်ခြားနားခဲ့သည်ရှိသော် သူတို့ဆက်သထားသည့် မြန်မာမင်းတို့၏ နန်းတော်၌ စံမြန်းနေရသော သမီးတော်မှာ ဒုက္ခရောက်ကြရသည်။ သာဓကအားဖြင့် မိုးနဲစော်ဘွားမယ်တော်သည် အသက် (၁၇) နှစ်အရွယ်က မင်းတုန်းမင်း၏မိဖုရားငယ်တစ်ပါး ဖြစ်သည်။ မင်းတုန်းမင်းနတ်ရွာစံသောအခါ မိုးနဲမိဖုရားမှာ ဒုက္ခရောက်ခဲ့၍ သီပေါမင်းနန်းတက်ပြီး မင်းညီမင်းသား မိဖုရားများအား ထောင်သွင်းအကျဉ်းထားပြီး သတ်ဖြတ်မှုများဖြစ်သောအခါ မိုးနဲမိဖုရား အသတ်ခံရသည်။

မိုးနဲစော်ဘွားသည် မယ်တော်အသတ်ခံရသည်ဟု ကြားသောအခါ ထောင်ထားခြားနားခဲ့ရာ သီပေါမင်းက မိုးနဲသို့ တပ်များစေလွှတ်၍ တိုက်ခိုက်သည်။ သို့ဖြစ်၍ မိုးနဲစော်ဘွားသည် ကျိုင်းတုံသို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်သွားခဲ့ရ၏။ မန္တလေးမြို့နန်းကို အင်္ဂလိပ်တို့ သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ရှမ်းပြည်နယ်စော်ဘွားစော်ခံများကို သိမ်းသွင်းရန် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ရန်ကုန်မြို့ စိန့်ပျွန်ကျောင်းမှ အထက်တန်းပြဆရာ ဆာဂျော့စကော့အား ရှမ်းစော်ဘွားစော်ခံများကို စည်းရုံးနိုင်ရန် အထူးအာဏာပေး၍စေလွှတ်သည်။ ဆာဂျော့စကော့မှာ နောင်အခါ အထူးထင်ရှားသော စာရေးဆရာတစ်ယောက် ဖြစ်လာသည်။ သူကလောင်အမည်ကို 'ရွှေရိုး' ဟု ခံယူကာ မြန်မာအကြောင်း စာအုပ်များ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့၏။ သူသည် မြန်မာတိုင်းရင်းသားများ၏ ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးစံနှင့် ကိုးကွယ် ယုံကြည်မှုတို့ကို လက်တစ်ဆုံးနှိပ် လေ့လာထားခဲ့ပြီး 'The Burman' ဟူသော စာအုပ်ကို ရေးသားပြုစုခဲ့ရာ ထူးထူးခြားခြား အောင်မြင်ပေါက်ရောက်သော စာအုပ်တစ်အုပ် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ယနေ့ထိ အကြိမ်ကြိမ် ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေခဲ့ရသည်။ ထိုစာအုပ်မှာ မြန်မာလူမျိုး တစ်ယောက် မွေးဖွားသည်မှ ကွယ်လွန်သည်အထိ ဘဝတစ်သက်တာတွင် နေထိုင်စားသောက် လုပ်ကိုင်သမျှ အလေ့အထများ စရိုက်များတို့ကို သေသေချာချာ စုစုစည်းစည်း တင်ပြထားသောစာအုပ် ဖြစ်၏။ (ယင်းစာအုပ်ကို ဆရာတင်ထွေးက လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း(၄၀)ခန့်ကပင် တိုက်ရိုက် မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။)

ဆာဂျော့စကော့သည် ကြီးကြီးစားစား အပင်ပန်းခံကာ ရှမ်းပြည်နယ်တစ်နက်တစ်လျား သွားရောက်၍ စော်ဘွားများနှင့်ဆွေးနွေးကာ ဗြိတိသျှတို့၏သစ္စာကို ခံစေခဲ့သည်။ ရှမ်းစော်ဘွားများ၏ ယခင်ပဒေသရာဇ်အဖွဲ့အစည်းအရေးများကိုလည်း မရုပ်သိမ်းဘဲ ခံစား၊ စံစားခွင့်ပေးမည်ဟု စည်းရုံးသည်။

ဗြိတိသျှတို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်ကိုသိမ်းသွင်းသည့်အခါ အကြီးအကဲစော်ဘွားတို့ကို လက်ဦးပထမ သိမ်းသွင်းသည်။ သူတို့မိသားစုများကို ဗြိတိသျှတို့၏ယဉ်ကျေးမှု စတင်သွတ်သွင်းသည်။ ဗြိတိသျှတို့၏ ကိုးကွယ်သည့်အယူဝါဒ၊ လူနေမှုအလေ့အကျင့် စသည်တို့ကို အထင်ကြီးလာအောင် ပြုလုပ်သည်။ စော်ဘွားများနှင့် သူတို့အရိုက်အရာကို ဆက်ဆံမည့် စော်ဘွားလောင်းများကို အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ စေလွှတ်စေကာ ထိုစဉ်က နာမည်ကျော် ဗြိတိသျှတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်ကြီးများဖြစ်သော အောက်(စ်)ဖို့(ဒ်)နှင့် ဘီနိုးဘရစ်(ချ်)တက္ကသိုလ်များတွင် ပညာသင်စေကာ ဗြိတိသျှတို့ပုံစံသွင်းခဲ့ကြသည်။

သို့ဖြစ်၍ ရှမ်းပြည်နယ်မှ စော်ဘွားစော်ခံတို့၏ သားစဉ်မြေးဆက်များသည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို မိမိတို့ မိခင်ဘာသာစကားကဲ့သို့ သည်းကောင်း၊ အောက်(စ်)ဖို့(ဒ်)နှင့် ကိန်းဘရစ်(ချ်)တက္ကသိုလ်ကျောင်း သွက်လေသံကဲ့သို့ စကားပြောတတ်သည်ဟုလည်း ဆိုကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရှမ်းပြည်နယ်မှ စော်ဘွားစော်ခံများကို ဗြိတိသျှတို့က သူတို့အလိုကျ မွေးစားခဲ့ကြသည်။ အနောက်တိုင်းဗြိတိသျှတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုကို အထင်ကြီးသော စော်ဘွားစော်ခံအချို့နှင့် ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများသည် ပဋိပက္ခဖြစ်လာသည်။ အချို့သော စော်ဘွားစော်ခံများကမူ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများအား စာနာသည်ဟု ဆိုသည်။

ဤသို့သောအခြေအနေကို ကျွန်တော်တို့သည် လေ့လာလိုသည်။ အမှန်ကို အမှန်အတိုင်းသိရန် ရှမ်းပြည်နယ်ဘက်သို့ ခရီးထွက်မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ကြခြင်းဖြစ်၏။ ကျွန်တော်တို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်မြေပုံကိုကြည့်၍ ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းဘက်သို့ ခရီးထွက်ပြီး အချိန်ရလျှင် ကျိုင်းတုံနှင့် မြန်မာ-သိုးဒယား(ထိုင်း)နယ်စပ်သို့ပါ အရောက်သွားမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့၏။ ကျွန်တော်တို့အဖို့ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများအကြောင်း သိလိုလှသည်။ အချိန်အား များတွင် ရှမ်းတိုင်းရင်းသားနှင့် ပတ်သက်သော စာအုပ်စာတမ်းများကို လက်လှမ်းမီသလောက် ရှာဖွေခဲ့သော်လည်း ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများအကြောင်းရေးသည့် စာအုပ်များမှာ များများစားစား မတွေ့ရ။ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ကိုးကွယ်သက်ဝင်သူများဖြစ်ရာ ခရစ်ယာန်ဘာသာအယူဝါဒကို လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် လက်ခံလိုသူများ မဟုတ်ကြ။ အနောက်တိုင်း ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များက သာသနာပြုရန် စိတ်မဝင်စားကြ။ သို့ဖြစ်၍ ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများအကြောင်း အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့်ရေးသားသောစာအုပ်နည်းလှသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်သို့ အားလပ်ရက်ရချိန် ခရီးထွက်၍ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ လေ့လာလိုကြခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်များသည် ဗြိတိသျှတို့အင်ပါယာကြီးအတွင်း ပါဝင်လာသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိုစဉ်က တည်ထောင်ထားသော အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်နှင့်လည်း မတူ။ ရှမ်းပြည်နယ်ရှိ ပြည်နယ်အသီးသီးတွင် အရေးပိုင်(ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး)များ မခန့်။ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး (ခရိုင်ရဲမှူး) နှင့် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်များလည်း ခန့်ထားခြင်းမပြုခဲ့ဘဲ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အခွန်တော်ကောက်ခံခွင့်ကို စော်ဘွားတို့အား ပေးအပ်ထားပြီး စော်ဘွားအချင်းချင်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးတိုက်ခိုက်ခြင်းမရှိအောင် ဗြိတိသျှတို့က ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ပေးထား၏။ ထိုစော်ဘွားစော်ခံများကို အကြံပေးရန် ဗြိတိသျှအရာရှိများကို ခန့်ထား၏။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်မှစ၍ စော်ဘွားများကောင်စီတည်ထောင်၍ ဗြိတိသျှအရာရှိတစ်ဦးကိုမူ ပြည်နယ်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ခန့်ထားပေးခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ယခင်က ညီညီညွတ်ညွတ်မရှိခဲ့သော် စော်ဘွားစော်ခံများသည် အတော်အသင့် ညီညီညွတ်ညွတ်ရှိလာသည်။ ဤကား ကျွန်တော်တို့ ခရီးထွက်မီ ရှမ်းပြည်နယ်၏အခြေအနေ ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်သို့ မော်တော်ကားဖြင့် ခရီးထွက်ရန် စီစဉ်ခဲ့ကြ၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မီးရထားနှင့် ခရီးထွက်ရသည်တို ဖျင်းရိပြီးငွေဖွယ်ဟု ယူဆထားခဲ့ရာ မော်တော်ကားဖြင့်ဆိုလျှင် အေးအေးသေးသေး နားနားနေနေ ခရီးထွက်နိုင်သည်။ ကျွန်တော်ပိုင်မော်တော်ကားနှင့် ကျွန်တော်နှင့်အတူနေ အယ်(လ်)ဘီဂျက်၏ကားမှာ ဆလင်ဒါခြောက်လုံးတပ်ထားသော ခရီးကြမ်းသွားနိုင်သည့် ဗြူအမျိုးအစားကားများဖြစ်ပြီး ကားနောက်ပိုင်းတွင် တပ်ဆင်ထားသောအမိုးများမှာ မိုးကာများ ဖြစ်၏။

ခရီးထွက်ရာတွင် အကူအညီရစေရန် မြန်မာလူငယ်တစ်ဦးနှင့် ရှမ်းတိုင်းရင်းသားလူငယ်တစ်ယောက်အား အထွေထွေအလုပ်သမားဖြင့် ခေါ်ယူခဲ့ကြပြီး ညောင်လေးပင်မှ မိတ္ထီလာသို့ ထွက်ခဲ့ကြ၏။ တောင်ငူသို့ ရွေ့လယ် (၁) နာရီတွင် ရောက်ခဲ့ကြသည်။ တောင်ငူမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှေးကျသော မြို့တော်ဟောင်းတစ်မြို့ဖြစ်ပြီး ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှတို့၏ စစ်တပ်စခန်းမြို့တစ်မြို့ ဖြစ်နေလေသည်။ နောက်တစ်နေ့နံနက် (၉) နာရီခန့်တွင် မိတ္ထီလာမြို့သို့ ရောက်ရှိခဲ့ကြသည်။ မိတ္ထီလာမှာ အလွန် သာယာလှပသောမြို့ကလေးတစ်မြို့ ဖြစ်သည်။ ကန်ကြီး၏ပတ်လည်တွင် အခြေစိုက်ထားသောမြို့ဖြစ်ပြီး မန်ကျည်းပင်များဖြင့် အရိပ်ရပြီး အေးချမ်းသာယာသောမြို့ ဖြစ်၏။ ခေတ္တနားခဲ့ကြပြီး သာစည်သို့ ထွက်ခဲ့ကြသည်။ မြို့အထွက်တစ်နေရာတွင် ကျွန်တော်တို့ကားတစ်စီးမှာ လမ်းဘေးသို့ ချော်ကျသွားခဲ့ပြီး တိမ်းမှောက်ခဲ့သော်လည်း တစ်စုံတစ်ဦးမှ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရန်ခြင်းမရှိခဲ့။ ကံအားလျော်စွာပင် မိတ္ထီလာမြို့ ဆည်မြောင်းဌာနမှ ဆည်

အရေးပိုင် (ခရိုင်အင်ဂျင်နီယာ) ဖြစ်သူသည် ခရီးထွက်ရာမှ ရောက်ရှိလာခဲ့ရာ ကျွန်တော်တို့၏မော်တော်ကားအား သူတပည့်များနှင့် ပြင်ဆင်ပေးခဲ့ပြီး လိုအပ်သည့်အကူအညီများပေးခဲ့သဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ဆက်လက်ခရီးထွက်နိုင်ခဲ့၏။

နာရီအနည်းငယ်အတွင်း သာစည်သို့ရောက်ကြသည်။ ထိုမြို့ကလေးမှာ ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ရထားလမ်းဆုံးမြို့ကလေး ဖြစ်သည်။ ထိုမြို့ကလေးမှာ အခြား မီးရထားလမ်းဆုံးမြို့များနှင့်မတူ ထူးခြားသည်။ သာစည်ဘူတာတွင် အလုပ်သမားများမှာ အမျိုးသမီးများဖြစ်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့မှာ မော်တော်ကားဖြင့် ခရီးထွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ရကား အထက်ဖော်ပြပါ သာစည်ဘူတာ၏ ထူးဆန်းသောမြင်ကွင်းကို မဆုံစည်းကြရဘော့။

သာစည်မှအထွက်တွင် လမ်းသည် ခပ်ပြေပြေတက်သွားပြီး တစ်ဆစ်ချိုးအကွေ့များ တွေ့လာရ၏။ သစ်ပင်အုပ်များ တစ်အုပ်ပြီးတစ်အုပ်သည်း တွေ့လာရ၏။ အကွေ့များလည်းများလှ၏။ ဆုံးပင်ဆုံးပါတော့မည်လောဟု ထင်မိသည်။ သို့သော် အချို့နေရာများတွင် လွင်တီးခေါင်သာကွင်းများလည်း မြင်ရ၏။ သစ်ပင်အများမှာမူ ထင်းရှူးပင်များဖြစ်နေလေသည်။ ထင်းရှူးပင်တောများကို တွေ့ရသောအခါ မကြာမီ ကလောသို့ ရောက်တော့မည်ဟု ထင်မှတ်၍ စိတ်ထဲမှာပျော်လာသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုအမှတ်အသားများသည် ခရီးတစ်ထောက်ဆုံးတော့မည်ကိုပြသည့် အမှတ်အသား ဖြစ်ပေသည်။

ကလောသည် မြန်မာပြည်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်စပ် တောင်ပေါ်စခန်းတစ်ခု ဖြစ်၏။ ပင်လယ်ပြင်မှာ ပေ (၄၀၀၀) ထောင်ကျော် မြင့်သည်။ ပူပြင်းသည့် နွေရာသီတွင် ရန်ကုန်တွင်နေထိုင်သော အင်္ဂလိပ်အရာရှိများ အနားယူသည့် တောင်ပေါ်စခန်းမြို့လေးတစ်ခုလည်း ဖြစ်သည်။ အငြိမ်းစားယူပြီးသော များစွာသော အင်္ဂလိပ်အရာရှိတို့သည် ဇာတိ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့မပြန်တော့ဘဲ ကလောတွင် အခြေစိုက်နေထိုင်ကြသည်။ ရန်ကုန်မြို့မှမိုင် (၄၀၀) ခန့် ကွာဝေးသည်ဟု ဆိုကြ၏။

ကလောမြို့ကလေးမှာ ချိုင်းဝမ်းကြီးအလယ်တွင်တည်ရှိပြီး အတော်အသင့်ကြီးသော ဘူတာရုံဈေးနှင့် တော်တော်စည်ကားသည်။ မြို့ကလေးအဝင် လမ်းတစ်ဖက်တစ်ချက်ရှိ တောင်ကုန်းတောင်စောင်းခါးပန်းများတွင် အလှစိုက် ရောင်စုံပွင့်နေသော ပန်းခြံများနှင့် ထိုခြံများအလယ်တွင် အနောက်တိုင်းဆန်ဆန် တိုက်ကလေးများက နေရာယူထားသည်။ လမ်းဘေးရှိ ထင်းရှူးပင်လေးများမှာ လူများပြုပြင်ထားဟန်ရှိသဖြင့်

ကြည့်ရှုကောင်းနေလေသည်။ ထင်းရှူးပင်များကြားမှ တိုးဝှေ့လာသော လေမှာ လန်းဆန်းလတ်ဆတ်လှသည်ဟု ကျွန်တော် ထင်မိ၏။ ကျွန်တော် တို့သည် ကလေးမြို့တွင် တစ်ရက်တာ ရပ်နားကြမည် ဖြစ်၏။ ကလေးတွင် ကျွန်တော်တို့ ခရီးသွားအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး ဝယ်ယူထားသည့် ဘန်ဂလိုကလေး တစ်ခုရှိသဖြင့် အထူးတည်းခိုစရာရှာဖွေရန် မလိုတော့။ ကျွန်တော်တို့ တစ် ရက်တာတည်းခိုမည့် မိတ်ဆွေ၏ဘန်ဂလိုမှာ ဘူတာရုံအနီးတွင်တည်ရှိပြီး တောင်ကုန်းမြင့်ကလေးပေါ်တွင် တည်ဆောက်လုပ်ထားသည်။ ကလေးမြို့ လိုမြို့ကလေးတွင် အပျော်တမ်းအမဲလိုက်သူများနားခိုရာ ဂေဟာတစ်ခုဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထိုအိမ်ကလေးတွင် ခေတ္တအနားယူကာ ကလေးတွင် အငြိမ်းစား အင်္ဂလိပ်အရာရှိများ မည်ကဲ့သို့နေသည်ကို လေ့လာမည်ဟု မျှော်မှန်းထား၏။

မှန်ပါသည်။ အငြိမ်းစား အင်္ဂလိပ်အရာရှိများ ကလေးတွင် အခြေ စိုက်သည့် အဓိကအချက်မှာ သူ မည်သည့်အမှုထမ်းဘဝက အငြိမ်းစား ယူလာသည် ဆိုသည်ကို မြန်မာပြည်သူအများက သိထားပြီးဖြစ်၍ ထိုသူ အား လေးလေးစားစားဆက်ဆံကြပြီး နေရာပေးကြမည်။ ကလေးလူအဖွဲ့ အစည်းသည် ထိုသူအား နွေးနွေးထွေးထွေး ဆက်ဆံကြမည်မှာ သေချာ သည်။ အခွန်ဆောင်ရသည်ကလည်း အင်္ဂလန်နိုင်ငံထက် သက်သာသည်။ စားသောက်စားရိတ်၊ အိမ်စေများငှားရမ်းရသည့်စရိတ်တို့မှာလည်း နည်းလှသည်။ အကယ်၍ ထိုသူသည် အငြိမ်းစားယူ၍ အင်္ဂလန်သို့ပြန်လျှင် သူ့ကိုသိသူ အနည်းသာရှိမည်။ ထို့ကြောင့် အငြိမ်းစားအင်္ဂလိပ်အရာရှိများသည် ကလေး တွင် အခြေစိုက်ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ကလေးရှိ အင်္ဂလိပ်အငြိမ်းစားများ အသိုင်းအဝန်းသည် ကျွန်တော်တို့အား မျှော်လင့်ထားသည်ထက် ပျူပျူငှာ လိုက်လိုက်လှဲလှဲ ကြိုဆိုစဉ်ခံကြသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ကလေးရှိ အရာရှိရိပ်သာတွင် ပျော်ပျော်ပါးပါး သောက်ကြစားကြသည်။ အငြိမ်း စားခရိုင်ရာဝတ်ဝန်ကြီးတစ်ယောက်ပြောပြသော အတွေ့အကြုံများကို တသောသောရယ်မော၍ အချိန်ကုန်ခဲ့ပြီး တောင်ကြီးသို့ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ကလေးမြို့ကလေးအရှေ့ဘက် မိုင် (၄၀) ဝေးသည့်ခရီး ဖြစ်၏။

(၁)မိုင်၊ (၂)မိုင်ခန့်တွင်မူ ထင်းရှူးပင်များနှင့် သစ်ပင်အုပ်များ ထူ ထပ်စွာပေါက်နေသော တောင်ကုန်းများကို ဖြတ်ရသည်။ ကျွန်တော်အဖို့ မန္တလေးပတ်ဝန်းကျင်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းတို့၏ ရှုခင်းများသည် များစွာ ဆွတ်ပျံ့ပွယ်ကောင်းလှသည်ကို တွေ့ရ၏။ ဤသို့ဖြင့် မော်တော် ကားလမ်းသည် တောင်ကုန်းတောင်ကြောများကိုဖြတ်ခဲ့ပြီး တောင်ပေါ် ဒေသမှ ရုတ်တရက် အောက်သို့ဆင်းလာသည်နှင့် မျက်စိတစ်ဆုံးကျယ်

သော မြေပြန့်လွင်ပြင်ကျယ်ကြီးတစ်ခု ဆီးကြိုနေသည်ကို တွေ့ရ၏။ ယင်း လွင်ပြင်ကျယ်ကြီး၏ အဝေးဘက်ဆီတွင်မူ ပြာလဲ့လဲ့ မိုင်းပျံ့ တောင်တန်း ကြီးကို မြင်ကြရသည်။ မြင်ကွင်းမှာ ပို၍ပို၍ကျယ်လာသည်။

မှန်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ မျှော်လင့်ထားသည့် ရှမ်းပြည်နယ်စစ် စစ်ထဲသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်အား ကျွန်တော်နှင့် တွေ့သမျှ မိတ်ဆွေအများကမူ အလွန် ချစ်စရာကောင်းသည့်ဒေသဟု ပြောကြရာ လက်တွေ့တွင် မှန်နေသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်၏။ ကျွန်တော် တို့ မော်တော်ကားများသည် မြေပြန့်သို့ဆင်းစပြုသည်ကို သတိထားမိ သည်။ မြေပြန့်သို့ဆင်းလာသည်နှင့် အသစ်အဆန်းများကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု တွေ့ရတော့သည်။ ထိုအရပ်မှ မြေကြီးများမှာ အနီရောင်သန်းနေပြီး ထွန် ယက်ထားသောမြေကြီးများမှာ တစ်မျှော်တစ်ပေါ်ကြီး မြင်နေရသည်။ မှန် ပါသည်။ ကျွန်တော်မြင်နေရသော မြင်ကွင်းသည် စားကျက်စိမ်းစိမ်း၊ မြေ သားနီနီနှင့် ပြာလဲ့လဲ့တောင်တန်းများကြောင့် အရောင်အသွေးစုံသော ပန်း ချိုကားတစ်ချပ်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။

(၁၀) မိုင်ကျော်ကျော်ခန့်မောင်းမိသည်နှင့် မော်တော်ကားလမ်းသည် မြေပြင်သို့ တဖြည်းဖြည်း နိမ့်ဆင်းလာသည်ဟု သတိထားမိ၏။ တောင် တန်းပြာလဲ့လဲ့ကြီးများ အနားကွပ်ထားသော လွင်ပြင်ကျယ်ကြီးကို ရုတ် တရက် တွေ့လိုက်ရသည်။ ထိုလွင်ပြင်ကျယ်ကြီးမှာ မိုးရာသီတွင် စပါး စိုက်ဟန်တူသည်။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့ရောက်ရှိနေသောအချိန်တွင်မူ ထိုးထိုးထောင်ထောင်နှင့် ရိုးပြတ်များကို တွေ့ရတော့၏။ ထိုလွင်ပြင်ကျယ် ကြီးမှ ခပ်လှမ်းလှမ်းရှိ တောင်ကုန်းမြင့်ကလေးပေါ်တွင် ထုံးဖြူဖြူနှင့် စေတီ ကလေးတစ်ဆူကို တွေ့ရ၏။ နောက်မှသိရသည်မှာ ထိုလွင်ပြင်ကြီးမှာ ဟံဟိုးလွင်ပြင်ကြီး ဖြစ်သည်။ လွင်ပြင်အဆုံးတွင် ဟံဟိုးဈေးမြို့ တည် ရှိသည်။

မော်တော်ကားလမ်းသည် ဟံဟိုးလွင်ပြင်ကို ဖြောင့်ဖြောင့်ဖြတ် သွားသည်။ ကားလမ်းဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ဟံဟိုးဈေးသို့သွားကြ သော ရှမ်းတောင်သူတောင်သားများကို တွေ့ရ၏။ အချို့မှာ ခမောက် များဆောင်းထားကြသည်။ တရုတ်အမျိုးသားများဝတ်သော အင်္ကျီနှင့်တူ သော ချည်အင်္ကျီပွပွများနှင့် ဘောင်းဘီပွပွကြီးများ ဝတ်ထားကြပြီး အချို့ ကမူ တဘက်များကို ပေါင်းထားကြ၏။ ရှမ်းအမျိုးသမီးအများကမူ မြန် မာအမျိုးသမီးများကဲ့သို့ အင်္ကျီ၊ လုံချည်များ ဝတ်ဆင်ထားပြီး အချို့ကမူ ဟံဟိုးဈေးတွင်ရောင်းချမည့် တောင်ယာထွက် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များပါသော တောင်းကြီးများကို ရွက်ထားကြ၏။

ဟံပိုးရောက်ခါနီးသောအခါ တောင်စောင်းကို အနည်းငယ် တက်ရတော့၏။ တောင်ကုန်းထိပ်အရောက်တွင်မူ ခပ်လှမ်းလှမ်းအတော်ကွာဝေးသောနေရာတွင် လွင်ပြင်ကြီးတစ်ခု ကာဆီးနေပေသည်။ ထိုလွင်ပြင်ကျယ်ကြီးကိုကျော်ကြည့်လျှင် တစ်ခုပြီးတစ်ခု ထပ်နေသော တောင်တန်းပြာကြီးများကို မြင်ရသည်။ ထိုတောင်တန်းပြာကြီး၏ တောင်နှာမောင်းပေါ်တွင် တောင်ကြီးမြို့ တည်ရှိသည်။

တောင်ကြီးမြို့သည် ပင်လယ်ရေမျက်နှာပြင်အထက် ပေ (၄၀၀၀) ခန့်မြင့်သည်ဟု ဆိုသည်။ မြို့ဆိုသို့ ကားမောင်းတက်ရသည်မှာ မကြာပေ။ တောင်ကြီးတွင် ကျွန်တော်တို့ မိတ်ဆွေတစ်ဦးအိမ်တွင် ခေတ္တ အနားယူကြပြီး တောင်ကြီးပတ်ဝန်းကျင်တွင် သွားရောက် လည်ပတ်ရမည့်ခရီးစဉ်ကို တိုင်ပင်ကြသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ သွားသင့်သွားထိုက်သောနေရာများကို ကျွန်တော်တို့သွားမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားကြသည်။ အထူးသဖြင့် နာမည်ကျော် အင်းလေးကန်သို့ သွားရောက်ခဲ့ကြပြီး တောင်ကြီးတွင် တစ်ရက်အိပ်၍ လွိုင်လင်သို့ ဆက်လက် သွားခဲ့ကြသည်။ လွိုင်လင်သို့သွားသော မော်တော်ကားလမ်းသည် မျက်စိတစ်ဆုံးကျယ်သော ချိုင့်ဝှမ်းကျယ်ကြီးအတွင်း ခပ်ပြေပြေကလေး တက်သွားသည်။ သစ်တောအုပ်အနည်းငယ်တွေ့ရပြီး မကြာမီ ဟိုပုံးမြို့ကလေးသို့ ရောက်ခဲ့၏။ ဟိုပုံးမှာ မြို့စားအုပ်ချုပ်သောနယ်တစ်နယ် ဖြစ်သည်။ မြို့ဟု ခေါ်ဆိုနေကြသော်လည်း အမှန်အားဖြင့် ရွာကြီးတစ်ရွာသာသာ ဖြစ်သည်။ မြို့စား၏ ဟော်နန်းတို့ သစ်သားဖြင့်ဆောက်ထား၏။ 'ဟော်' ဆိုသည်မှာ ရှမ်းစကားဖြစ်ပြီး ဇော်ဘွား သို့မဟုတ် မင်းညီမင်းသားတို့ နေထိုင်သောအိမ်တော် ဖြစ်သည်။ ဟော်နန်းတွင် ဇော်ဘွား၏ညီများ၊ ဆွေမျိုးရင်းချာများနေကြသည်။ မုသောအားဖြင့် ဇော်ဘွားများ၊ မြို့စားနယ်စားများသည် တောင်ကြီးမြို့တွင်လည်း အိမ်များဆောက်လုပ်ထားကြပြီး ရှမ်းပြည်နယ်ကောင်စီအစည်းအဝေး တက်ရောက်ရန်လာသောအခါ တည်းခိုနေထိုင်ကြသည်။ အလည်အပတ်လာသောအခါများတွင်လည်း ထိုအိမ်များတွင် တည်းခိုနေထိုင်ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဟိုပုံးမြို့ကလေးကို ဝင်ခြင်းမပြုတော့ဘဲ ခြစ်သွားပြီး တောင်ပေါ်လမ်းများအတိုင်း တက်လာခဲ့ကြ၏။ လမ်းတစ်လျှောက် အသွားအလာပြတ်လျက်ရှိရာ တကယ့်တောတောင်ရုံမြိုင်အတွင်းရောက်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်နေတော့သည်။ မိုင် (၄၀) ခန့်မောင်းမိလျှင် မိုင်းပွန်သို့ ဝင်ခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့ မော်တော်ကားလမ်း၏ခမ်းလှမ်းလှမ်းတွင် မိုင်းပွန်ဇော်ဘွား၏ဟော်နန်းကို မြင်ရသည်။ အဆောင်ဆောင်အခန်းခန်းနှင့်

အလွန်ကြီးမားသောအိမ်ကြီးဖြစ်ပြီး ပြာသာဒ်တစ်ခု အထွတ်တင်ထားသည်။ ဟော်နန်းရှေ့ပန်းခြံမှာ ပန်းခုံများဖြင့် တင့်တယ်သာယာလှသည်။ မိုင်းပွန်တွင် ကျွန်တော်တို့မနားကြ၊ ဆက်၍ထွက်ခွာလာခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် လွိုင်လင်နား နီးလာသည်။ ထိုအခါ မြက်ခင်းများ၊ တောင်ကုန်းများနည်းလာပြီး သစ်ပင်ကြီးများ ထူထပ်စွာပေါက်နေသော တောအုပ်များကို ဖြတ်ကျော်လာခဲ့ရသည်။ လမ်းဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်ပေါက်နေသော သစ်ပင်ကြီးအချို့၏ အကိုင်းအခက်များသည် တစ်ပင်နှင့်တစ်ပင် ယှက်လျက်ရှိကြပြီး သစ်ပင်ဥမင်လိုက်ခေါင်းများသဖွယ် ဖြစ်နေတော့၏။ ကျွန်တော်တို့ကားနှစ်စင်းသည် တဖြည်းဖြည်း တောင်ထိပ်သို့တက်လာသည်။ ထိုနောက် တောင်၏အောက်ဘက်တွင် မျက်စိတစ်ဆုံးကျယ်သော လွင်ပြင်ကြီးကိုစီး၍မြင်နေရသည်။

ဆည်းဆာရိပ်သည် ခိုနားစပြုလာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ခပ်လှမ်းလှမ်းရှိ ပြာလဲ့လဲ့တောင်တန်းများပေါ်တွင် တငွေငွေတောက်လောက်နေသော တောမီးများကို မြင်ရသည့်အခါ ကျွန်တော်တို့ ကလေးဘဝက နားထောင်ခဲ့ရသော ပုံပြင်များထဲမှ နဂါးကြီးများ၏အာခံတွင်းမှ တောက်နေသော မီးတောက်များ၊ မီးငွေ့များကို သွားသတိရမိ၏။ အဝေးတွင်မူ လှမ်းမောဘာသဖွယ်ကောင်းသော တောင်ထွတ်များ၊ တောင်ပူစာများကို မှုန်ဝါးဝါးတွေ့နေရသည်။

ကျွန်တော်တို့ မော်တော်ကားနှစ်စီးသည် မီးရောင်များလက်နေသော အိမ်များကိုဖြတ်ကျော်ကာ တောင်ကုန်းမြင့်ကလေးပေါ်ရှိ လမ်းတံတားဌာနမှ အရာရှိတည်းခိုရိပ်သာဝင်းအတွင်းသို့ ဝင်လာခဲ့၏။ အရာရှိများ၏ တည်းခိုရိပ်သာမှာ အတော်အသင့် ကျယ်ဝန်းသော သစ်သားနှစ်ထပ်အဆောက်အအုံ ဖြစ်သည်။ အပေါ်ထပ်တွင် အိပ်ခန်း (၄) ခန်း၊ ဧည့်ခန်း၊ ရေချိုးခန်းများဖြင့် သပ်သပ်ရပ်ရပ်ရှိလှသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် လွိုင်လင်တွင် ဘစ်ရက်နားကြပြီး သွားသင့်သည့်နေရာများကို သွားကြမည်ဟု တိုင်ပင်သား၏။

နောက်နေ့နံနက်စောစောတွင် နေမထွက်မီ အိပ်ရာမှမိုးနေကြ၏။ အရာရှိတည်းခိုရိပ်သာမှဆင်း၍ ပန်းခြံထဲသို့ ကျွန်တော် ဆင်းသွားသည်။ အမျိုးအမည်မသိသေးသော ပန်းများပွင့်နေကြသည်ကို တွေ့ရ၏။ တည်းခိုရိပ်သာ၏ ညာဘက်တွင်မူ ထင်းရှူးပင်တစ်အုပ်ပေါက်နေသည်ကိုလည်း တွေ့ရ၏။ တည်းခိုရိပ်သာရှိသည့် တောင်ပူစာအောက်တွင်မူ လွိုင်လင်ဒြို့တွင်းသို့သွားသော မြေနီလမ်းကလေးကိုလည်း မြင်နေရပြီ။ ထိုလမ်းကလေးသည် မိန်းမပျိုတစ်ယောက်၏ ဆံကေသာထက်မှ ဖဲပြားကဲ့သို့

ကောက်ကျွေးပြီး ထင်းရှူးတောအုပ်အတွင်း အစပျောက်ထားသည်။ ထိုလမ်းကလေးအတိုင်း နွားလှည်းတစ်စီး တကျွဲကျွဲနှင့် မောင်းသွားသဖြင့် လမ်းဘေးတစ်လျှောက်မှငှက်များ လန့်ဖျပ်ပျံတက်သွားကြ၏။ ဤကဲ့သို့ သာယာ အေးဆေး ငြိမ်သက်သောနေရာမျိုး အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင်တွေ့ရန် ခဲယဉ်းပေလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော် ထင်ပါသည်။ နားနားနေနေနှင့် အပန်းဖြေရန်ကောင်းသောနေရာတစ်ခုသို့ ရောက်နေခြင်းဖြစ်သော်လည်း ကျွန်တော်တို့အဖို့ အနားယူရန် အချိန်မရ။ မိုင်များစွာကွာဝေးသော ကျိုင်းတုံသို့ ခရီးဆက်ရမည် ဖြစ်၏။

အခြား ကြည့်သင့်ကြည့်ထိုက်၊ လေ့လာထိုက်သောမြို့များကို ကျိုင်းတုံမှအပြန်တွင် အချိန်ရပါက ဝင်ရောက်၍ နားနားနေနေ လေ့လာကြည့်ရှုကြမည် ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့အားလုံးမှာ ကျိုင်းတုံသို့ ခရီးဆက်ရန် စိတ်အားထက်သန်နေကြရကား ဝန်စည်စလယ်များကို မော်တော်ကားများပေါ်သို့တင်ကြရပြီး ခရီးဆက်ခဲ့သည်။ အရှေ့ဘက်သို့ထွက်သည့်လမ်းမကြီးမှာ အပြောကျယ်သော ချိုင်းဝမ်းကြီးတစ်ခုကို ဖြတ်ရသည်။ တောင်စောင်းများကိုလည်း တစ်ခုပြီးတစ်ခုဖြတ်ခဲ့ပြီး ချိုင့်ဝှမ်းကြီးတစ်ခုထဲသို့ ဆင်းသွားရန်ပြန်သည်။ ခရီးလမ်းမှာ အတက်၊ အဆင်းများသဖြင့် မော်တော်ကားများကို မြန်မြန်မောင်းနိုင်ကြ။ လဲချားသို့ရောက်သော်လည်း အချိန်မရသဖြင့် ဝင်ရောက်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ပြည်နယ်အားလုံးအနက် ကျိုင်းတုံပြည်နယ်သည် အဝေးဆုံးဖြစ်သည်။ နမ့်ခမ်း၊ သိန္နီမှတစ်ဆင့် လားရှိုးသို့လာခဲ့ပြီး မိုင်းယယ်သို့ ခရီးဆက်ရ၏။

ထို့နောက် ကျွန်တော်တို့သည် သိန္နီသို့ရောက်ခဲ့သည်။ သိန္နီတွင် ခေတ္တနားကြပြီး သိန္နီဟော်နန်းဟောင်းကို ကြည့်ရှုခဲ့ကြသည်။ မှတ်တမ်းများအရ သီပေါဟော်နန်းပြီးလျှင် သိန္နီဟော်နန်းသည် စိတ်ဝင်စားစရာ အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။ ထိုဟော်နန်းဟောင်းဆောက်လုပ်သော အချိန်မှာ မန္တလေးရတနာပုံခေတ်ဖြစ်သဖြင့် လက်ရာမှာ ရတနာပုံခေတ်လက်ရာဖြစ်နေလေသည်။ သို့သော် ဥရောပအစိတ်အပိုင်းပုံစံများလည်း ပါဝင်နေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် ကျိုင်းတုံသို့ရောက်လာခဲ့၏။

ကျိုင်းတုံသို့ ကြိုးကြိုးစားစား အပင်ပန်းခံ၍လာရခြင်းမှာ အကြောင်းရှိပါသည်။ ကျိုင်းတုံပြည်နယ်သည် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် အကြီးဆုံးသောပြည်နယ် ဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တစ်ခုလုံး၏ စရိယာ၏ လေးပုံတစ်ပုံ ရှိသည်။ သမိုင်းအစဉ်အလာအရ လွတ်လပ်သော ပြည်နယ်တစ်ခုဖြစ်ခဲ့၏။ ရှေးပဝေသဏီကဆိုလျှင် ကိုယ်ပိုင်စစ်တပ်ရှိပြီး ကျူးကျော်

လာသော ယိုးဒယား (ထိုင်း) တို့ကို ခုခံတိုက်ခိုက်နိုင်ခဲ့သည်ဟု သိရ၏။ လမ်းတွင် ကျွန်တော်သည် ကျိုင်းတုံဆိုသည်မှာ မည်သည့်အရပ်တွင် မည်ကဲ့သို့တည်နေသနည်းဟု စိတ်ထဲတွင် မှန်းဆမရခဲ့။ ယခု တွေ့ရသော ကျိုင်းတုံမှာ စပါးစိုက်ခင်းများအလယ်တွင် မြို့တံခါးများ၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၊ ကောင်းကင်သို့ ထိုးထွက်နေသော အချွန်အတက်နှင့် ဟော်နန်းနှင့် မြို့ပတ်ပတ်လည်တွင် ပေ (၇၀၀၀) ခန့်မြင့်သော တောင်တန်းကြီးများဝိုင်းနေသည့် မြို့တစ်မြို့ ဖြစ်၏။

မှန်ပါသည်။ ကျိုင်းတုံမြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အနောက်ဘက်သို့ ဝင်သည့် လမ်းဆုံလမ်းခွဲ မြို့ကြီးတစ်ခု ဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ယိုးဒယား (ထိုင်း) မှ လာညွှတ်လမ်းများသည် ကျိုင်းတုံတွင် လာ၍ဆုံသည်။ နယ်ခြားမြို့ဖြစ်သော မူဆယ်မှတစ်ဆင့် တရုတ်နိုင်ငံသို့ သွားနိုင်ပါသည်။ မူဆယ်မှ ယူနန်အထိ ကားလမ်းဖောက်ရန် အစီအစဉ်ရှိသော်လည်း ကျွန်တော်တို့ ကျိုင်းတုံသို့ရောက်သည့်အချိန်တွင် ကားလမ်းမဖောက်ရသေး။ သို့သော် တရားမဝင် ဘိန်းကုန်ကူးမှုရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ယိုးဒယား(ထိုင်း)နိုင်ငံဘက်သို့မူ ကားဖြင့်သွားနိုင်သည်ဟု သိရ၏။

ကျွန်တော်တို့သည် အရာရှိတည်းခိုရိပ်သာမှ လမ်းတစ်လျှောက် ထွက်ခဲ့ကြသည်။ ကျိုင်းတုံအရှေ့ဘက်တံခါးမှ မြို့ထဲသို့ဝင်ခဲ့ကြသည်။ မြို့မှာ တခြားပြည်နယ်မှမြို့များနှင့်မတူ တစ်မူထူးခြားနေသည်။ အိမ်များကို ကျောက်တုံးများ၊ အုတ်များဖြင့် ဆောက်လုပ်ကြပြီး အုပ်ကြွပ်များမိုးထားသည်။ တရုတ်လူမျိုးတို့၏ အငွေအသက်ပါသည်ဟု ထင်မိ၏။ သေသေချာချာကြည့်သောအခါ ဗိသုကာလက်ရာများမှာ တရုတ်လည်း မဟုတ်။ ယိုးဒယား (ထိုင်း) လည်းမဟုတ်။ နှစ်မျိုးပေါင်းစပ်ထားသလို ရှိသည်။ ကျိုင်းတုံသီးခြားဟန်လို့ ဆိုရတော့မည် ဖြစ်၏။

ကျွန်တော်တို့သည် ဟော်နန်းကိုလည်း သွားကြည့်ကြသည်။ ဟော်နန်းအနီးတွင် အုပ်ဖြင့်ဆောက်ထားသော စော်ဘွား၏တရားရုံး ရှိသည်။ ဟော်နန်းကြီးမှာ လွန်ခဲ့သော အနှစ် (၂၀) ခန့်က ဆောက်လုပ်ထားသည်ဟုလည်း သိရသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ဟော်နန်းအတွင်းသို့ဝင်၍ ညီလာခံကျင်းပသည့်ခန်းမသို့ ဝင်ရောက် ကြည့်ရှုကြသည်။ ဟော်နန်းမှ တာဝန်ရှိသူများက ကျိုင်းတုံစော်ဘွားကြီး၏ မကိုဋ်၊ သန်လျက်၊ သားမြီးယပ်၊ ထီးဖြူနှင့် ရွှေခြေနင်းတို့ကို ပြသသည်။ ယင်းတို့မှာ မင်းမြောက်တန်ဆာငါးပါး ဖြစ်၏။ မြန်မာမင်းတို့၏ မင်းခမ်းမင်းနားနှင့် ပတ်သက်သော အခြားအသုံးအဆောင်များဖြစ်သော ရွှေကွမ်းအစ်၊ ဆင်ရွယ်ရိုးလက်ကိုင်တပ်သော ဓားအိမ်များ၊ ဆင်၊ မြင်းတို့၏ ကကြိုးတန်ဆာများ၊ နဂါးရုပ်ဝါ

သော အောင်လံများ၊ ရွှေချထားသောထီးများ၊ ဝတ်ရုံများကို ပြသထားသည်မှာ ကျွန်တော်တို့အဖို့ များစွာ စိတ်ဝင်စားမိသည်။ ဤသည်တို့ကို မြင်ရခြင်းအားဖြင့် ကျွင်းတုံပြည်နယ်မှစော်ဘွားများသည် ယခင်က ထီးထီးတစ်နန်းထူထောင်သောသူများဖြစ်သည်မှာ သေချာပေသည်။ ထို့အပြင် ကျွန်တော်တို့သည် ကျွင်းတုံတွင် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သော 'နိဗ္ဗာန်ဘုရားကျောင်း' သို့ သွားကြည့်ကြသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးများသည် ကျောင်းဝင်းထဲမှာပဲနေကြသည်။ ကျောင်းဝင်းအလယ်မှာမူ ဘုရားကျောင်းတည်ရှိသည်။ ဘုရားကျောင်းတိုင်လုံးကြီးများတွင် ဗုဒ္ဓဖြစ်တော်စဉ်မှ စတင်တော်များ၏ ဇာတ်ရုပ်များကို ထုထားသည်။

နောက်တစ်နေ့တွင်မူ ကျွန်တော်တို့သည် လျှင်လင်သို့ဆင်းလာပြီး သီပေါသို့သွားရန် စီစဉ်ခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့နှင့်ရက်များမှာလည်း တစ်ဝက်ခန့်ကုန်ခဲ့ပြီဖြစ်၍ သီပေါသို့ ခေတ္တဝင်ပြီး မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) သို့ ခရီးဆက်မည် ဆုံးဖြတ်ထားကြ၏။ နံနက် (၈) နာရီတွင် ကျွန်တော်တို့သည် ကျွင်းတုံမှထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့မော်တော်ကားများသည် မော်တော်ကား တောင်ကြားလမ်းသို့ ရောက်သွားသည်နှင့် အေးစိမ့်သောနေ့သည် တစ်ဟုန်ထိုး တိုက်နေသည်ကို တွေ့ရ၏။ ယမန်နေ့က ကျွန်တော်တို့ တက်လာခဲ့သည့် ချိုင့်ဝှမ်းကြီးကို အဝေးတွင် မျက်စိတစ်ဆုံး မြင်နေရသည့် အကောက်အကွေ့ အဖုအချိုင့်များသောလမ်းပေါ်တွင် မော်တော်ကားများသည် သတိနှင့် ခပ်ဖြည်းဖြည်းမောင်းနေကြရသည်။ ရှေ့တွင်မြင်နေရသော ချိုင့်ဝှမ်းကြီးမှာ တဖြည်းဖြည်း ကျဉ်းလာသည်။ လမ်းဘေးတွင် မတ်စောက်သော တောင်ကမ်းပါးယံများရှိပြီး ထိုကမ်းပါးယံများပေါ်တွင် အမျိုးအမည်သစ်သော သစ်ပင်များ ထူထပ်စွာပေါက်နေ၏။ လမ်းမှာ တဖြည်းဖြည်းကျဉ်းလာရာ မော်တော်ကားနှစ်စီး ရှောင်သာရုံသာရှိနေသည်။ ဤသို့ဖြင့် နံနက် (၁၀) နာရီခန့်တွင် မိုင်ငေါသို့ရောက် လာခဲ့သည်။ ထိုမှ ဆက်လက်ထွက်ခွာလာခဲ့ရာ ညနေခင်းတွင် ကျောက်မဲသို့ ရောက်ခဲ့ကြ၏။ ကျွန်တော်တို့အဖို့ ထူးထူးခြားခြားဝမ်းသာသွားကြသည်။ မကြာမီ သီပေါသို့ ရောက်ကြပေတော့သည်။ သီပေါသို့ရောက်သည်နှင့် ခေတ္တအနားယူခဲ့ပြီး သီပေါစော်ဘွား၏ ဟော်နန်းသို့ သွားကြည့်ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့အား သီပေါစော်ဘွား၏အထက်ရှိတစ်ဦးက ဟော်နန်းသစ်ကို ပထမလိုက်လံပြသပြီး ဟော်နန်းဟောင်းဘက်သို့ သွားရောက် ကြည့်ရှုခဲ့ကြသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ရောက်ခိုက် ကျွန်တော်တို့မြင်ခဲ့ရသော စော်ဘွားများ၏ ဟော်နန်းများအနက် သီပေါစော်ဘွား၏ဟော်နန်းသည် ဗိသုကာအတော်လက်ရာမြောက်သောဟော်နန်းဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဟော်နန်းအတွင်းသို့ (၅) မိနစ်ခန့်လမ်းလျှောက်၍ ဝင်ခဲ့ကြရ

သည်။ ခေတ်သစ်ဟော်နန်းမှာမူ အနောက်တိုင်းလက်ရာဆန်နေသော်လည်း ဟော်နန်းတိုင်းများလက်ထက်ကအောက်သော ဟော်နန်းများမှာမူ ရှေးခေတ်ဟောင်းကို အောက်မေ့စေနိုင်သောအောက်အဖုံ ဖြစ်ကြသည်။ ခပ်လှမ်းကမ်းကပ် မျှော်စင်ကိုမြင်ရ၏။ ထိုနေရာမှပင် နံနက်တစ်ကြိမ်၊ ညတစ်ကြိမ် ဘုရားအဖွဲ့သားများက နရည်းတီးကြသည်ဟု သိရ၏။

ညီလာခံကျင်းပရန် ခန်းမကြီးအတွင်းဝင်သွားသောအခါ ဗြိတိသျှတို့ မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ခြင်းမပြုမီကအခြေအနေကို တွေ့ရသည်။ လက်ရှိစော်ဘွားသည် ဤအဆောက်အအုံကို ရှေးဟန်မပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းထားသည်။ ခန်းမအတွင်း ရာဇပလ္လင်ကိုလည်းတွေ့ရပြီး ခန်းမအတွင်းဝင်သွားတာခါမှာ ရှေးလက်ရာများဖြစ်နေသည်။ ဤသို့ ကြည့်ရှုနေစဉ် ဟော်နန်းအတွင်း ခန်းတစ်ခန်းတစ်ခန်းမှ တေးဂီတအဖွဲ့များ တီးမှုတ်နေသောအသံများကို ကြားနေရ၏။ ကိုယ်ပိုင်ဇာတ်အဖွဲ့ ဇာတ်တိုက်နေခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့နောက် ကျွန်တော်တို့သည် သီပေါမြို့အတွင်း လှည့်လည်ကြည့်ရှုခဲ့ကြသည်။ သီပေါမြို့ကိုကြည့်မြင်ရသည်မှာ ရင်သပ်ရှုမောဖွယ်ကောင်းလှသည်။ မြို့ခပ်လှမ်းလှမ်းတွင် စိမ်းစိုနေသောယာခင်းများကို မြင်ရသည်။ ထို့နောက် တောင်တန်းတစ်ခု၏ နောက်ခံပန်းချီကားတစ်ခု ပေါ်လာသည်။ တောင်စွယ်တစ်ခု၏ထိပ်တွင် ဘုရားတစ်ဆူကို တွေ့ရ၏။ ဆွတ်ပုံဖွယ်ရှုခင်းဖြစ်တော့၏။ ကျွန်တော်တို့သည် ရရှိထားသည့် ခွင့်ရက် (၁၀) ရက်အတွင်း ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းနှင့် မြောက်ပိုင်းတို့တွင် ရောက်သင့်ရောက်ထိုက်သော နေရာအနှံ့အပြားကို ရောက်ရှိခဲ့ကြ၏။

ညောင်လေးပင်မှထွက်ခဲ့သောခရီးမှာ ခရီးရှည်ကြီး ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့အဖို့ မည်သည့် ထူးခြားဖြစ်စဉ်နှင့်မျှ မတွေ့ကြုံရ။ အခက်အခဲလည်း ထူးထူးခြားခြား မတွေ့ခဲ့ရ။ သီပေါမှ မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) သို့ သွားရောက်ခဲ့ကြပြီး မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) တွင် ခေတ္တနားခဲ့ကြသည်။ မေမြို့ (ပြင်ဦးလွင်) မှ မန္တလေးသို့ ရောက်ခဲ့ကြရပြန်သည်။ မန္တလေးတွင်မူ မိတ်ဆွေဟောင်း လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ဟောင်းများကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရပြန်သည်။ ယခင် ရသီပွဲသင်တန်းတက်စဉ်က မကြာခဏရောက်ခဲ့သော ပိုးထည်ဆိုင်နှင့် ဈေးချိုကို မန္တလေးရောက်ရောက်ချင်းသွားခဲ့ပြီး ညောင်လေးပင်သို့ ပြန်ခဲ့ကြတော့၏။

၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင်မူ ကျွန်တော်သည် ရသင့်ရထိုက်သော ခွင့်ရက်
 ရှည်ဟူ၍ ဇာတိချက်ကြော အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ပြန်ရန် ခွင့်တင်ခဲ့သည်။ သက်
 ဆိုင်ရာအရာရှိများကလည်း ကျွန်တော်အား လုပ်သက်ခွင့်ရက်ရှည်ပေးရန်
 ထောက်ခံ တင်ပြခဲ့ကြသည်။ (၂) နှစ်ကျော် (၃) နှစ်နီးပါး နေထိုင်လာရ
 သော ညောင်လေးပင်မြို့မှ မိတ်ဆွေများ၊ မြို့မိမြို့ဘများအား ခင်တွယ်မိ
 သည်။ အမှန်အားဖြင့် ညောင်လေးပင်မြို့ကလေးသည် ခရိုင်ခွဲမြို့ကလေး
 ဘစ်မြို့သာဖြစ်သော်လည်း ချစ်ဖွယ်ကောင်းသော မြို့ကလေးတစ်မြို့ ဖြစ်
 သည်။ နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့ရသော ရက်၊ လများသည်
 ဘုန်းလွန်လွန်းသည်ဟု ယူဆရတော့၏။ ထူးခြားဖြစ်စဉ်များနှင့်လည်း ကြုံ
 တွေ့ခြင်း မရှိခဲ့ရပေ။

အသွားအလာလွယ်ကူပြီး လမ်းခရီးလုံခြုံချောမွေ့ရကား မြန်မာနိုင်ငံ
 ရဲ့အဖွဲ့မှ တာဝန်ရှိသော အရာရှိကြီးတစ်ဦး၊ နှစ်ဦးသာ ညောင်လေးပင်သို့
 အလည်ရောက်ရှိလာခဲ့၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များတွင် ဒုရဲမင်းကြီး (ဒုရဲချုပ်) ဂေါ(စ်)
 ဝါတာဝါ(သ်)ကိုမူ မမေ့နိုင်။ သူသည် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးအတွင်းရှိ ရဲစခန်း
 များကို စစ်ဆေးရင်း ကျွန်တော် တာဝန်ယူထားရသော ညောင်လေးပင်
 ခရိုင်ခွဲသို့ စစ်ဆေးရန် ဝင်ရောက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ သူ့အား လွတ်လွတ်
 သပ်သပ် နားနားနေနေတည်းခိုနိုင်ရန် အရာရှိရိပ်သာအဟောင်းအား အလှူငှာ
 အမြန် ပြုပြင်ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီး ဒုရဲမင်းကြီးနှင့် သူ့အဖွဲ့အား တည်းခိုစေခဲ့သည်။
 ဒုရဲမင်းကြီးတည်းခိုနေသော အရာရှိရိပ်သာမှာ ညောင်လေးပင်မြို့ ဆင်ခြေ
 ခုံးတွင် တည်ရှိခဲ့သဖြင့် ယခင်က အရာရှိများတည်းခိုခြင်း နည်းပါးခဲ့သည်။
 သမ်းတံတားဌာနကလည်း ပြုပြင်ခြင်းအားနည်းသဖြင့် အဆောက်အအုံမှာ
 ဧဟောင်းစွမ်းလျက်ရှိနေသည်။ ထိုရိပ်သာအနီးရှိ ဆူးချုံပင်များ၊ ဗျိုက်တော
 များလည်း ထူထပ်စွာ ပေါက်လျက်ရှိနေခဲ့၏။ မိုးရာသီအတွင်း အဆက်
 မပြတ် မိုးရွာသွန်းမှုကြောင့် ရိပ်သာပတ်ပတ်လည် ရေများဝင်လျက်ရှိနေ

သေး၏။ ကျွန်တော်ရဲ့အဖွဲ့ဝင်များနှင့် အယ်(လ်)ဘီဂျက်၏ ဆည်မြောင်းဌာနမှ အလုပ်သမားများသည် အတတ်နိုင်ဆုံး ပြင်ဆင် ဖွမ်းမံထားသဖြင့် အတော် အသင့် သပ်သပ်ရပ်ရပ်ဖြစ်နေပေသည်။

သို့သော် ဤတည်းခိုရိပ်သာတွင် ဒုရဲမင်းကြီးအား တည်းခိုစေရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့မိသော ကျွန်တော်မှာ မျက်နှာပူစရာဖြင့်ကြုံခဲ့ရသည်။ တစ်ညနေတွင် ဒုရဲမင်းကြီး အပန်းဖြေရေချိုးရန် ရေချိုးခန်းအတွင်း ဝင် ရောက်ခဲ့သည်နှင့် ကြီးမားသော စပါးကြီးမြွေကြီးတစ်ကောင်ကို တွေ့ရ တော့ရာ ဒုရဲမင်းကြီးခမျာ သည်းတုန်အူတုန်ဖြစ်ခဲ့ရပြီး ကျွန်တော်တို့တစ် တွေ့မှာ ထိုစပါးကြီးမြွေကြီးအား တည်းခိုရိပ်သာမှ ကြိုးကြိုးစားစား မောင် ထုတ်ခဲ့ရသည်။ စပါးကြီးမြွေသည် လူတို့အား အန္တရာယ်မပေးသော်လည်း သည်းထိတ်ရင်ဖိုဖွယ်ရာ သတ္တဝါတစ်ကောင် ဖြစ်ပေသည်။

ထိုညတွင်လည်း တည်းခိုရိပ်သာမျက်နှာကြက်အတွင်း အနှစ်နှစ် အလလ ကြောင့်ကြကင်းစွာနေခဲ့ကြသော လင်းနို့ကြီးများသည် ထွန်းထား သော အောက်လင်းဟာရီကိန်းမီးအိမ်ကြောင့် တစ်ခန်းဝင်၊ တစ်ခန်းထွက် ဆောက်တည်ရာမရ ပျံဝဲကြသော်ကြောင့် ဒုရဲမင်းကြီးခမျာ မိုးလင်းအထိ အိပ်စက်၍ မရှိခဲ့ပေ။ သို့သော် ဒုရဲမင်းကြီးသည် ကျွန်တော် တာဝန်ယူ ထားရသော ညောင်လေးပင်ခရိုင်ခွဲအတွင်း လုံခြုံရေးဆောင်ရွက်ချက်များ အား နှစ်ခြိုက်သည်။ ရဲစခန်းများတွင် တာဝန်ယူကြသော ရဲအရာရှိ အရာခံ များ၊ ရဲသားများ၏ကြိုးစားမှု၊ တာဝန်သိသိ ထမ်းရွက်မှုကြောင့် မှုခင်းကြီး များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ခြင်းမရှိဘဲ မှုခင်းဖြစ်ပွားမှုကျဆင်းလာခြင်းကို ကျေနပ်ခဲ့ ကား ဒုရဲမင်းကြီးသည် ကျွန်တော်အား ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန် (ခရိုင်ရဲမှူးကြီး) အဖြစ် ရာထူးတိုးမြှင့်ပေးသင့်ကြောင်း ထောက်ခံရေးသားသွားခဲ့သည်။

ညောင်လေးပင်တွင် ကျောက်ချ၍ နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့ရသည့်ကာလတွင် အခြား စိတ်ဝင်စားသည့်ဖြစ်ရပ်မှာ သစ်တော ဌာနမှ ဆင်များနှင့် ပတ်သက်သော အတွေ့အကြုံပင် ဖြစ်ပါသည်။ ညောင် လေးပင်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေစဉ် တောင်ပေါ်ဒေသရှိ ကရင်တွေ့ ရွာများသို့ ဆင်ရိုင်းများ ဝင်ရောက်နှောင့်ယှက်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော သတင်းများ၊ ကျေးရွာသူကျေးရွာသားများ စိုက်ပျိုးထားသော တောင်ယာ စိုက်ခင်းများအား ဝင်ရောက်ဖျက်ဆီးခြင်း စသောဖြစ်ရပ်များနှင့် ကြုံခဲ့ရခြင်း မရှိပေ။ ဆင်ရိုင်းများ၊ ဆင်ယဉ်များနှင့်ပတ်သက်သော အတွေ့အကြုံများ အကြောင်းကိုမူ နားမဆုံအောင် ကြားခဲ့ရ၏။ ပဲခူးရိုးမရှိ သစ်တောဌာနမှ ဆင်စခန်းသည် ဆင်များကိုဖမ်းပြီး ယဉ်ပါးအောင် လေ့ကျင့်ပေးသည့်စခန်း တစ်ခု ဖြစ်သည်။ ထိုဆင်စခန်းတွင် ဆင်ဦးစီးများနှင့် ဆင်လုပ်သားများ

နေထိုင်ကြသည်။ ထိုစခန်းမှ ဆင်ရိုင်းများကို ဖမ်းဆီး၍ ဆင်များကို ယဉ် အောင် လေ့ကျင့်ပေးခဲ့ပြီး ညောင်လေးပင်ရှိ သစ်တောဌာနသို့ပို့သည်ဟုသိရ ၏။ ဆင်ရိုင်းများကို ဖမ်းရသည်မှာ ခက်ခဲလှသည်။ သက်စွန့်ဆံ့များလုပ်ကြ ရသည်။ ဆင်ရိုင်းများကို ကျုံးသွင်းဖမ်းလေ့ ရှိ၏။ ဆင်ဖမ်းသည့်ကျုံးမှာ အဝကျယ်၍ အများရှူးသွားသော ပေ(၆၀)ခန့်မှ ပေ(၁၀၀)အတွင်း အလျား ရှိသည့် စတုဂံပုံ ဖြစ်သည်။ (၃) ပေခန့်တုတ်သည့် တံခါးတိုင်ကြီးများနှင့် ကျုံးတိုင်များကို စိုက်ထူထား၏။ ထိုတိုင်များတွင် ခိုင်ခံ့သော အုန်းဆံကြီး ကြီးများဖြင့် အခိုင်အခံ့ ချည်ထားသည်။

အကယ်၍ ဆင်ယဉ်ဖြင့် များခေါ်လာသော ဆင်ရိုင်းများ ကျုံးထဲ သို့ဝင်မိသည်နှင့် ဆင်ဖမ်းသမားများက လင့်စင်များ၊ သစ်ပင်များကဆင်း ပြီး အမှိုက်များကိုမီးရှို့ခြင်း၊ ဆူဆူညံညံအသံပေးခြင်း၊ ပေထုပ်များဖောက် ခြင်းပြုပြီး ဆင်များကို ကျုံးတွင်းခြောက်ရသည်။ ကျုံးတွင်းမိနေသော ဆင်များ၏ခြေထောက်များကို ကြိုးကွင်းများပစ်ချည်ပြီး ဆင်များကို တစ် ရက်ခန့် အစာငတ်၊ ရေငတ်ထားရသည်။ အိပ်မရအောင် ဆူညံစွာအသံ ပေးခြင်းပြုကြရ၏။ ထို့နောက် ဆင်ကို တဖြည်းဖြည်း လေ့ကျင့်ပေးခြင်း ဖြင့် ဆင်ယဉ်ဖြစ်လာသည်ဟု သိရ၏။

ညောင်လေးပင်ရဲဌာနဝင်းမှာ အတော် ကျယ်ဝန်းသည်။ ရဲစခန်း အဆောက်အအုံနှင့် အရာရှိအရာခံ၊ အကြပ်တပ်သားများနေသည့် နေအိမ် များပတ်လည်တွင် တစ်မျှော်တစ်ခေါ်ကြီး ကျယ်ဝန်းလှသည်။ သို့ဖြစ်၍ သစ်တောဌာနမှ ကျွန်တော်မိတ်ဆွေများကမူ ပဲခူးရိုးမမှ ဆင်များအား သက်ဆိုင်ရာ သစ်တောစခန်းများသို့ ပို့ဆောင်ရာတွင် ဆင်များအား (၁) ရက်၊ (၂)ရက်ခန့် ရဲစခန်းဝင်းအတွင်း ခေတ္တစခန်းချခွင့်တောင်းခဲ့သဖြင့် ခွင့်ပြုခဲ့ရရာ ဆင်များ၊ ဆင်ဖမ်းအဖွဲ့ဝင်များ၊ ဆင်ထိန်းများ၊ သစ်တော ဌာနမှ တာဝန်ရှိသူများအကြောင်း တစ်စုတစ်စောင်း လေ့လာခွင့်ရခဲ့သည်။

အခြား ထူးခြားမှတ်သားဖွယ်အတွေ့အကြုံမှာ ကျွန်တော်မိတ်ဆွေ ရဲအရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သူ ရက်(စ်)လောဆင်နှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့ခြင်း ဖြစ် သည်။ သူ၏ဝါသနာမှာ ငါးများခြင်း ဖြစ်သည်။ သူနှင့် ခင်မင်လာရာမှ အားလပ်ရက်များတွင် တောင်ငူခရိုင် သန်တောင်မြို့နယ်အတွင်း ခရီးထွက်၍ ငါးများခြင်း ဖြစ်သည်။ တောင်ငူခရိုင်မှာ ပဲခူးရိုးမနှင့်လည်း နီးကပ်လျက် ရှိရကား တောပစ်ဝါသနာပါသူ၊ ငါးများဝါသနာပါသူများအဖို့ စိတ်ဝင်စား စရာကောင်းသောခရိုင် ဖြစ်သည်။ တောင်ငူခရိုင်အတွင်းရှိ ချောင်းများမှာ လည်း ငါးများဝါသနာပါသူများအတွက် စိတ်ကြိုက်ဖြစ်ရကား ကျွန်တော်နှင့် ရက်(စ်)လောဆင်တို့သည် ရိုးမအခြေရှိ ကရင်တိုင်းရင်းသားများနေထိုင်သော

ကျေးရွာများသို့ အားလပ်ရက်များတွင် ငါးများထွက်ခဲ့လေ့ရှိသည်။ ကရင် ကျေးရွာများမှ ရွာသူရွာသားများသည် ရိုးသား၍ ချစ်ခင်ဖွယ်ကောင်းသူများ ဖြစ်ကြ၏။ ကျေးရွာသူရွာသားအများမှာ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်များသာ ဖြစ်၏။

ကျွန်တော်သည် ခွင့်ရက်ရှည်အမိန့်ကို စောင့်မျှော်ရင်း အချိန်ကုန်လာ ခဲ့သည်။ တစ်ရက်တွင် မလွဲမသွေ ခွင့်မိန့်ကျပေးလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ထား ကာ ရက်တွေ တစ်ရက်ပြီးတစ်ရက် ကုန်လာခဲ့သည်။ ၁၉၃၃ ခု၊ မေလ အတွင်းရောက်လာပြီးဖြစ်ရာ မကြာမီ မုတ်သုန်မိုး ဝင်ရောက်လာတော့မည် ဖြစ်ရာ ယခင်နှစ်များအတိုင်း ချောင်းရေတိုးခြင်း၊ ကန်ရေလျှံခြင်းများနဲ့ ကြုံရပေတော့မည်ဟု မျှော်လင့်ထားရပြန်သည်။ မေလ တတိယပတ်ခန့်တွင် ကျွန်တော်တောင်းခံထားသော ခွင့်ရက်ရှည်ရခဲ့ပြီဖြစ်၍ ညောင်လေးပင်ခြံ မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းများ၊ ဌာနမှ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များအား ခေတ္တ ခွဲရပေတော့မည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ အင်္ဂလန်သို့ပြန်ရန် ပြင်ဆင်ရသည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ ဆွေမျိုးသားချင်းများ၊ မိတ်ဆွေများအတွက် မြန်မာနိုင်ငံမှ အမှတ်တရလက်ဆောင်များ ဝယ်ယူစုဆောင်းခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ရ၏။

(၄) နှစ်နီးပါး စာတိချက်ကြော အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ ခွဲခွာလာခဲ့ရထား ခွင့် (၄) လဖြင့် ပြန်ရမည်ဖြစ်၍ ထူးထူးခြားခြား ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ် ခဲ့ရသည်။ သို့သော် တကယ်ပြန်ခွင့်ရပြီဆိုသောအခါမှာမူ စိတ်မကောင်း ဖြစ်ရပြန်သည်။ မိမိနှင့် သွားအတူ၊ စားအတူနေခဲ့သော မိတ်ဆွေအပေါင်း အသင်းများ၊ မိမိအပေါ် သစ္စာရှိရှိ တာဝန်သိသိနှင့် တာဝန်ဝတ္တရားဆောင် ရွက်ခဲ့ကြသော အမှုထမ်းများ၊ ကျွန်တော် သရက်တွင် ခေတ္တ နယ်စီးရဲဝန် ထောက်အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့စဉ်ကပင် ကျွန်တော့်ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိစ္စများ စားသောက်ရေးကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည့် မြန်မာအမျိုးသား တပည့်လေးအပေါ်တွင်လည်း သံယောဇဉ်ခင်တွယ်လာပြီဖြစ်ရကား သူတို့ ကလေးတွေကိုခွဲ၍ မိမိမွေးရပ်မြေသို့ ခေတ္တပြန်ရမည့်အရေးမှာ စိတ်မ ကောင်းဖြစ်မိပြန်သည်။

သာယာသောညနေခင်းတွင် စာပိုတိုက်မှ စာပိုသမားသည် ကြေး နန်းစာတစ်စောင်ကိုယူ၍ ကျွန်တော့်ထံ အပြေးအလွှား ရောက်ရှိလာခဲ့၏။ ကျွန်တော်ကမူ ကျွန်တော့်လက်ရှိရာထူးအား တာဝန်ရှိသူတစ်ဦးအား လွှဲ အပ်၍ အင်္ဂလန်သို့ ထွက်ခွာခွင့်ပြုသည့် အမိန့်စာဟု ထင်မိ၏။ သို့သော် ထိုအမိန့်မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော်အား ခွင့်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှထွက်ခွာမိ မြစ် ကြီးနားခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် ရာထူးတိုးမြှင့်ခန့်ထားပြီး တာဝန်ဝတ္တ ရားများကို ချက်ချင်း လက်ခံ ဆောင်ရွက်ရန် ရဲမင်းကြီး (ရဲချုပ်) ထံမှ ပေးပို့သော ကြေးနန်းစာ ဖြစ်နေသည်။

ကျွန်တော့်အဖို့ ဝမ်းနည်းဝမ်းသာဖြစ်ရတော့၏။ ခရိုင်နယ်စီးရဲဝန် ထောက်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့စဉ်ကမူ အခက်အခဲ တစ်စုံတစ်ရာ တွေ့ရလျှင် မိမိထက် အတွေ့အကြုံရှိသူ၊ တာဝန်ရှိသူ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ချံသာဖြင့် သူ့အားတင်ပြ၍ တိုင်တိုင်ပင်ပင် ဆောင်ရွက်နိုင်ပေသည်။ ယခု အခါ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး (ခရိုင်ရဲမှူးကြီး) တာဝန်ကို ယူရတော့မည် ဖြစ်သည်။ မိမိလက်အောက် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်များရှိသည်ဟု ဆိုရသော် သည်း ခရိုင်အတွင်းဆောင်ရွက်ရမည့် ကိစ္စမှန်သမျှကို မိမိကိုယ်ပိုင်ဉာဏ် ဖြင့်ဆုံးဖြတ်၍ ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။ မိမိခရိုင်အတွင်းတွင် တာဝန် ထမ်းဆောင်ရသော ရဲအမှုထမ်း အရာရှိအရာခံ၊ အကြပ်တပ်သားတို့ လို အပ်လာ၍ တောင်းခံလာသော အကြံဉာဏ်များကို ပေးနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်သာ မက အများ၊ အမှန်ကိုလည်း ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ဆုံးဖြတ်နိုင်သောသတ္တိ ရှိရမည်ဖြစ် သည်။

ကျွန်တော် သက်ဆိုင်ရာသို့ စုံစမ်းခဲ့ရာမှာ သိရှိရသလောက် တင် ပြရလျှင် မြစ်ကြီးနားခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူနေရသော ဘိုဂျိလ်မှာ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိစ္စတစ်ခုရှိသဖြင့် ခွင့် (၂) လ ပေးခဲ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ နောက်ထပ် မြစ်ကြီးနားခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်အသစ် ခန့်ထားခြင်း မပြုမီ ကျွန်တော့်မှာ မြစ်ကြီးနားခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာပင် ခွင့်ရက်ရှည်မကျ ခံ ရာထူးတိုးမြှင့်ခြင်းခံရသဖြင့် ထူးထူးခြားခြား ကံကောင်းသူဟု ဆိုရ မည် ဖြစ်၏။

ညောင်လေးပင်နှင့်ရန်ကုန်သည် မိုင် (၁၀၀) ခန့်သာဝေးသော်လည်း သခု ပြောင်းရွေ့ရမည့် မြစ်ကြီးနားမှာ ရန်ကုန်မှ မိုင် (၉၀၀) ခန့် ကွာ ခေးသည်။ မြစ်ကြီးနားတွင် တာဝန်ဝတ္တရားများ ထမ်းဆောင်ပြီး ခွင့်ရရှိ၍ အင်္ဂလန်သို့ ပြန်ရမည်ဆိုလျှင် ထိုစဉ်က တည်ဆဲခရီးစရိတ်လက်စွဲဥပဒေ အရ ကျွန်တော့်တွင် ခရီးစရိတ်ခံစားရမှုတွင် နှစ်နာသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ခွင့်ဖြင့်ပြန်ရသူ အရာရှိတစ်ဦးမှာ အရာရှိတစ်ယောက် ခံစားရ သည့် နေ့တွက်နှင့် ခရီးစရိတ် မရပေ။ မြစ်ကြီးနား-ရန်ကုန် မိုင် (၉၀၀) ခရီးအတွက်ဆိုလျှင် အလွန် နှစ်နာနေပေသည်။ သို့သော် အစိုးရအမှုထမ်း တစ်ယောက်အဖို့ စေရာသွားထားရာနေရမည် ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော့်အဖို့ မြစ်ကြီးနားသို့ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် ပြောင်းရွေ့ခြင်းသည် အတွေ့ အကြုံသစ်တစ်ခုကို တွေ့ရခြင်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟု မိမိစိတ်ကို ဖြေရတော့၏။

မြစ်ကြီးနားခရိုင်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အအေးဓာတ်လွန်ကဲဆုံး သောခရိုင်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ နေထိုင်ကြသည့် တိုင်းရင်းသားအများစုမှာ

ကချင်တိုင်းရင်းသားများ ဖြစ်ကြသည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း၊ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူခြင်း၊ တောင်ယာစိုက်ခြင်းဖြင့် အေးအေးဆေးဆေး ကြောင့်ကြမဲ့နေထိုင်ကြသူ တိုင်းရင်းသားများသာ ဖြစ်သည်။ မှတ်တမ်းများအရ ရာဇဝတ်မှ နည်းပါးသော ခရိုင်တစ်ခုရှိ ဖြစ်သည်။ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ရာထူး တိုးမြှင့်ခြင်းခံရသော ကျွန်တော်ကဲ့သို့ အရာရှိတစ်ဦးအဖို့ စိုက်ကော်၍ ချုံပေါ်ရောက်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ အမှန်အားဖြင့် မြစ်ကြီးနားခရိုင်သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အကျယ်ဆုံးသောခရိုင်တစ်ခု ဖြစ်၏။ အရှေ့ဘက်တွင် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသကဲ့သို့ အနောက်ဘက်တွင်လည်း အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် နယ်နိမိတ်ချင်းထိလျက် ရှိနေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးမားဆုံးနှင့် အသက်သွေးကြောကြီးဟု ယူဆရသော ဧရာဝတီမြစ်ကြီးသည် မြစ်ကြီးနားအထက် မိုင် (၁၅၀) ခန့်ထဲ စတင်မြစ်ဖျားခံသည်ဟု သိရ၏။ ထိုစဉ်က မြစ်ကြီးနားအရေးပိုင်မှာ အိုင်စီအက်(စ်) ဂျေကေစတန်ဖို့(ဒ်) ဆိုသူ ဖြစ်သည်။ ဤသည်တို့ကား ကွန်တော် စုံစမ်းသိရှိထားရသော မြစ်ကြီးနားခရိုင်နှင့် ပတ်သက်သည့်အချက်အလက်များ ဖြစ်ပေသည်။

၁၉၃၃ ခုနှစ် ဆောင်းရာသီသည် မှတ်တမ်းများအရ အအေးဓာတ်လွန်ကဲဆုံးသောရာသီဟု ဆိုသည်။ ဤကဲ့သို့သော ဆောင်းရာသီတွင် ကွန်တော်သည် စစ်ကိုင်းမြို့ ရွာတောင်ဘူတာမှ ညနေ (၅) နာရီအချိန်တွင် သော မြစ်ကြီးနားစာပို့ရထားဖြင့် လိုက်ပါလာခဲ့၏။ အနွေးထည်အထပ်ထပ် ဝတ်ဆင်ထားသော်လည်း အချမ်းဓာတ်က ကောင်းကောင်းမပျောက်ပါ။ အင်္ဂလိပ်အမျိုးသားတစ်ဦးဖြစ်၍ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၏ ဆောင်းရာသီကို ငယ်စဉ်ကပင် ခံစားလာရသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းဒေသတွင်သာ သုံးလေးနှစ်နေလာရသော ကျွန်တော်မှာ ဤမျှအေးသော ဆောင်းရာသီကို မကြုံခဲ့ရဟု ထင်မိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းရှုခင်းများ၊ အညာဒေသရှုခင်းများ၊ မြေလတ်ဒေသ၏ရှုခင်းများသာ ကြုံရဆုံးရသော ကျွန်တော်သည် နှင်းပွင့်များပိတ်ပုံးနေသည့် ဆောင်းရာသီ၏ ရှုခင်းများကို ကြည့်လိုသည်။ မြစ်ကြီးနားစာပို့ရထားသည် နောက်တစ်နေ့ညနေတွင် ကောလင်းဘူတာသို့ရောက်၍ ထိုညကောလင်းတွင်အိပ်ပြီး နောက်တစ်နေ့နက်စောစောတွင် ဆက်၍ထွက်သည်။

ဘုံချောင်းဘူတာကို လွန်ခဲ့သောအခါတွင် ရထားသည် စက်ရုံနိလျှော့၍ခတ်ရသည်။ ဤလမ်းတွင် မကြာခဏ တောင်ကမ်းပါးယံများ ပြိုကျလေ့ရှိသဖြင့် တဖြည်းဖြည်း ခုတ်မောင်းရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။

ကမ်းပါးစောက်ကြီးများကို တွေ့ရသည်။ မြစ်ကြီးနားစာပို့ရထားနှင့် လိုက်ပါလာသူများကလည်း ရန်ကုန်-မန္တလေးရထားပေါ်တွင် တွေ့ရသော ခရီးသည်များနှင့်မတူ။ သည်လမ်းကို ကျွန်တော် တစ်ကြိမ်မှမရောက်ဘူး။ ထို့ကြောင့် စိတ်လှုပ်ရှားသည်ဟု ထင်မိသည်။ ရှုခင်းများကလည်း ယခင်ကျွန်တော်သွားခဲ့သောခရီးများနှင့် မတူ။ ဥပမာအားဖြင့် ရန်ကုန်မှ တောင်ငူအထိ သွားသောလမ်းတစ်လျှောက် ရထားလမ်းဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက် မျက်စိတစ်ဆုံးကျယ်သော လယ်ကွင်းကြီးများကိုတွေ့ရပြီး တောင်ငူမှ (နေပြည်တော်) ပျဉ်းမနားအသွားတွင်မူ စိမ်းစိုနေသော တောအုပ်များ၊ အင်တိုင်းတောများကို တွေ့ရကာ (နေပြည်တော်) ပျဉ်းမနားမှ အထက်သို့တက်လာသည်နှင့် လမ်းဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် မဆုံးနိုင်သော ယာခင်းများ၊ မန်ကျည်းပင်အုပ်များ၊ ဆူးချုံအုပ်များ၊ ထမောင်းပင်အုပ်များနှင့် ယာတဲကလေးများကို မြင်နေရသည်။ ဤသို့ဖြင့် ရှုခင်းများသည် တစ်နေရာနှင့် တစ်နေရာ မတူပြောင်းလဲသွားသည်ကို တွေ့ရသည်။

သို့သော် စစ်ကိုင်း-မြစ်ကြီးနားလမ်းတွင်မူ ယခင် ကျွန်တော် မြင်ရတွေ့ရသော ရှုခင်းများနှင့် မတူ။ ရှုခင်းများအားလုံးကို တစ်နေရာတည်းတွင် တွေ့နေရသည်ဟု သတိထားမိ၏။ စစ်ကိုင်းမှ ကောလင်းအထိ လယ်ကွင်းကျယ်ကြီးများ၊ လယ်ကွင်းကျယ်ကြီးထဲ၌ မန်ကျည်းပင်အုပ်များ၊ ထမောင်းပင်အုပ်များ၊ ရှားပင်အုပ်များ၊ ဆူးချုံအုပ်များမှာ ရှုခင်းများ စုပေါင်းထားသော ပန်းချီကားနှင့် တူသည်ဟုလည်း ထင်မိသည်။

ဘုံချောင်းဘူတာကို ကျော်သည်နှင့် နာမည်ကျော် မဲဇာချောင်းကို ဖြတ်ကျော်သည့်တံတားကို ဖြတ်ကြရသည်။ သို့သော် နှင်းထုနှင့် ပိန်းပိတ်အောင်မှောင်နေသော လဆုတ်ညဖြစ်သဖြင့် တံတားအောက် မဲဇာချောင်းကို မမြင်ရတော့ပါ။ ကျွန်တော်သည် မှောင်မည်းနေသော ရှုခင်းများကို ငေးမောကြည့်ရှုရင်း ယခင်က ဖတ်ရှုခဲ့ရဖူးသော ကိုလိုနီခေတ်ဦး မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်း ရေးသားခဲ့ကြသည့် စာအုပ်များမှ မြန်မာအမျိုးသားမျိုးချစ်များ၏ ခုခံရေးတိုက်ပွဲများကို သွားသတိရသည်။ ထိုစဉ်ကမူ ကသာ၊ အင်းတော်၊ ကောလင်း၊ ဝန်သို စသည့် မြောက်ဘက်တောင်ကုန်းဒေသများသည် ကျွန်တော်တို့ ဗြိတိသျှတပ်များနှင့် သူ့ကျွန်မခံလိုသော မျိုးချစ်မြန်မာတို့၏ ကျားကုတ်ကျားခဲ တိုက်ခိုက်ကြသည့် စစ်မြေပြင်များ ဖြစ်ခဲ့၏။

ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် မြစ်ကြီးနားမြို့သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ကြိုတင်၍ ကြေးနန်းပို့ထားသဖြင့် မြစ်ကြီးနားခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးရုံးမှ တာဝန်ရှိသူများ၊ မြစ်ကြီးနားရဲအဖွဲ့မှ အရာရှိများသည် ကျွန်တော်အား မြစ်ကြီးနားဘူတာရုံမှ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကြိုဆိုနေကြသည်။ ကျွန်တော် နေထိုင်ရမည့် ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး၏နေအိမ်မှာ မြစ်ကြီးနားမြို့ အမှတ်ထမ်း

များရပ်ကွက်တွင် တည်ရှိ၏။ သို့သော် ပြင်ဆင်ဆဲဖြစ်သဖြင့် မြစ်ကြီးနားမြို့ အရာရှိရိပ်သာတွင် ခေတ္တတည်းခိုရန် စီစဉ်ထားကြသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် အရာရှိရိပ်သာသို့ ထွက်ခွာခဲ့ကြသည်။ ကချင်ပြည်နယ်ရှိ အရာရှိရိပ်သာများ မှ တတိယ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲအပြီးတွင် ဆောက်လုပ်ခဲ့သော အဆောက်အအုံများဖြစ်သဖြင့် အနှစ် (၄၀) ခန့်ရှိပြီဖြစ်ရကား ဟောင်းနွမ်းလျက်ရှိနေပြီ ဖြစ်သည်။ နှစ်စဉ် လမ်းနှင့်တံတားဌာနမှ ဆေးသုတ်ခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း အိုမင်းဟောင်းနွမ်းသောဟန်ကိုမူ တွေ့နေရ၏။ မြစ်ကြီးနားအရာရှိရိပ်သာ(ဗိုလ်တံ)များ၊ အရာရှိများနေထိုင်သောရပ်ကွက် အရှေ့ဘက်အစွန် ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းတွင်ရှိသဖြင့် ဧရာဝတီမြစ်၏ သာယာဆွတ်ပျံ့ဖွယ်ကောင်းသောရှုခင်းကို ကျယ်ပြန့်စွာ တွေ့နိုင်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားသည်။

ရိပ်သာမှာ အတော်အသင့် သပ်ရပ်ကျယ်ဝန်းသော ပန်းခြံအတွင်း တည်ရှိပြီး ရိပ်သာမှာလည်း ကျယ်ဝန်းလှသည်။ ပန်းခြံအတွင်း စိုက်ပျိုးထားသော နွယ်သာကံပင်များမှာ မြင်ရသူများကို စိတ်ကြည်နူးဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ ရိပ်သာမှာ အမြင်တွင် သစ်လွင်နေသော်လည်း အိုရပ်ကိုမူ ဟန်ဆောင်ထားနိုင်။ လေတိုးတော့သည်နှင့် နံရံများ၊ ထုပ်၊ လျှောက်၊ ဒိုင်း၊ မြားများမှာ တကွညီကွညီမြည်လျက် ရှိသည်။ ရောက်ရှိသည့်နေ့တွင် ကျွန်တော်၏ ဝန်စည်စလယ်များ၊ စာအုပ်များကို အရာရှိရိပ်သာဝန်ထမ်းများနှင့် မြစ်ကြီးနားခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ရုံးမှ အမှုထမ်းများက စနစ်တကျ နေရာချထားခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြ၏။

ရိပ်သာလသာဆောင်မှမြင်ရသော ဧရာဝတီမြစ်၏ရှုခင်းမှာ ထူးထူးခြားခြား လွမ်းမောဖွယ်ဖြစ်၏။ ရိပ်သာအနီးရှိ ရေချိုးဆိပ်မှာ လူစည်ကားလှသည်။ ထိုရေချိုးဆိပ်နှင့် မနီးမဝေးတွင် သစ်တောဌာန၏ သစ်ဆိပ်ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုသစ်ဆိပ်တွင် သစ်တုံးကြီးများကို ဆင်များနှင့် စုပုံထားကြ၏။ အစိုးရဆင်များထားရာ ဆင်တင်းကုပ်မှာ ကျွန်တော့်နေအိမ်နှင့် ကိုက် (၁၅၀) ခန့်သာ ကွာဝေးသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဆင်များပြုစုနေထိုင်ပုံ၊ ဆင်များကို ဆင်ဦးစီးများက ခိုင်းစေပုံများကို ကျွန်တော် သေသေချာချာ မြင်နေရသည်။ ညောင်လေးပင်တွင် နေထိုင်ခဲ့စဉ်က ရဲစခန်းအတွင်း မကြာခဏ စခန်းချသည့် သစ်တောဌာနမှ ဆင်များကို သွားသတိရသောအခါ ညောင်လေးပင်တွင် (၃) နှစ်နီးပါး သောင်တင်ခဲ့စဉ်က မိတ်ဆွေများအား သွားသတိရပြန်သည်။ ညောင်လေးပင်မှ ဖော်ရွေသော မြို့သူမြို့သားများ၊ တပည့်များကိုမူ မည်သည့်အခါမျှ မေ့နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ ကျွန်တော်သည် ညောင်လေးပင်တွင်နေထိုင်စဉ်ကပင် ဆင်များကို

အသေးစိတ် လေ့လာခဲ့ရာ ဆင်တို့ကား လူများနှင့်အတူဆုံးသော သတ္တဝါများဖြစ်သည်ကို တွေ့ရ၏။ ထိုစဉ်က ဆင်များအား ဆရာဝန်ဖြစ်သူက ဆေးထိုးပေးရန် ချဉ်းကပ်လာလျှင် ကြောက်ရွံ့စွာကြည့်တတ်သော ၎င်းတို့အမူအရာကိုကြည့်၍ အံ့ဩမိသည်။ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်ဟု ဆိုရပေတော့မည်။ မြစ်ကြီးနားတွင်လည်း ဆင်များနှင့် ရေစက်ဆုံရပြန်သည်။

ကျွန်တော်သည် မြစ်ကြီးနားခရိုင် အရေးပိုင်ဖြစ်သူ ဂျေကေစတင်း ဒို့(ဒ်) အား သွားရောက်တွေ့ဆုံမည်ဟု မျှော်လင့်ထားသည်။ သို့ဖြစ်၍ အရေးပိုင်အိမ်သို့သွားရန် ပြင်ဆင်နေစဉ်ပင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက် ရောက်ရှိလာသဖြင့် ထိုအစီအစဉ်ကို ပြောင်းလိုက်ရ၏။ နယ်စီးရဲဝန်ထောက်၏ ပြောပြချက်အရ အရေးပိုင် ဂျေကေစတင်းဒို့(ဒ်)မှာ နယ်မြေစစ်ဆေးရန် ခရီးထွက်သွားရာ ရက်သတ္တပတ် (၃) ပတ်ခန့်ကြာမြင့်မည်ဟု သိရသဖြင့် ထိုနေ့ညနေတွင် တည်းခိုရိပ်သာတွင် အေးအေးဆေးဆေး အနားယူရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ရတော့သည်။

ဧရာဝတီမြစ်၏ ဆည်းဆာအလှမှာ ဘယ်ပန်းချီရေးလို့မမီဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ ဖျော့တော့သောနေ၏ ရောင်ခြည်များသည် တသွင်သွင်စီးနေသော မြစ်ပြင်အား အဝါရောင်ခြုံထည်တစ်ခုကို ဖြန့်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။ ကျီးကန်းအုပ်များသည် မြစ်ဆိပ်ကမ်းအနီးရှိ သစ်ပင်အုပ်များပေါ်တွင် ရာချီ၍ အိပ်တန်းတက်ရန် ပြင်ဆင်နေကြသည်။ သူတို့၏ ဆူညံညံအသံများသည် ဒေါသထွက်နေသောလူအုပ်ကြီးနှင့် တူနေသည်ဟု ဆင်ရသည်။ ထိုနေ့ညတွင်မူ ကျွန်တော့်အား လာရောက် နှုတ်ဆက်ကြသော ရဲအမှုထမ်းများအား ဧည့်ခံစကားပြောပြီး သူတို့ပြန်သွားကြသည်နှင့် အိပ်ရာဝင်ခဲ့တော့၏။ ထိုနေ့ညကပင် ခရီးပန်းသဖြင့် အလွန်ပင်ပန်းနွမ်းနယ်နေသော်လည်း အိပ်စက်၍မရနိုင်ဖြစ်ရ၏။ ဘယ်လူးညာလိုမ့်ဖြင့်သာ အချိန်ကုန်ခဲ့ရသည်။ အတွေ့အကြုံသစ်၊ အိပ်ရာနေရာအပြောင်းအလဲအသစ် ဖြစ်သောကြောင့်ဟု ထင်မိ၏။ သစ်တောဌာန ဆင်တင်းကုပ်မှ ဆင်များအစာစားနေသည့်အသံကိုမူ ကြားနေရသည်။ မြစ်ကြီးနားတစ်မြို့လုံး အိပ်မောကျနေပြီး ကျွန်တော် ခေတ္တတည်းခိုနေသော အရာရှိရိပ်သာအနီးမှ ကျီးငှက်များပင်လျှင် ငြိမ်သက်လျက်ရှိကြ၏။

ဆင်များ၏ အံသွားကြီးများနှင့် အစာကို ကြိတ်ဝါးနေသံများကို ကြားရခြင်းကပင် နေ့အခါ၌ ကြီးမားသော သစ်တုံးကြီးများကို ၎င်းတို့အလွယ်တကူပင် မ၊ တွန်းပို့နေသည်ကို တွေ့မြင်ရခြင်းထက်ပင် ၎င်းတို့၏ ခွန်အားကြီးမားမှုကို သိမြင်ခံစားရစေလေသည်။ နောက်နေ့တွင်မူ ကျွန်တော်သည် ရုံးတက်၍ တွေ့သင့်တွေ့ထိုက်သော ရဲအရာရှိများနှင့် မြစ်ကြီးနား

ခရိုင်တွင် တပ်စွဲထားသော စစ်ရဲအရာရှိများကို တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးရုံးအဖွဲ့ဝင်များအားလုံးလည်း တွေ့ဆုံနှုတ်ဆက်စကားပြောခဲ့ပြီး ညနေပိုင်းတွင် မြစ်ကြီးနားအရာရှိကလပ်သို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။

လူမှုဆက်ဆံရေးဘက်ကနေကြည့်လျှင် မြစ်ကြီးနားမြို့သည် ကြီးမားသောကလပ်ရှိပြီး အင်္ဂလိပ်လူမျိုးများသည် အတော်အသင့်များများနေထိုင်ရကား တင်းနစ်ရိုက်ခြင်း၊ ဂေါက်သီးရိုက်ခြင်း၊ ပိုလိုရိုက်ကစားခြင်း စသည့် စိတ်ဖြေစရာတွေ စုံလင်နေသည်။ ကျွန်တော် တာဝန်ဝတ္တရားအရ နေထိုင်ခဲ့သောမြို့များတွင် နှစ်လိုဖွယ်ရာအကောင်းဆုံးဟု ထင်မိသည်။

ကချင်တိုင်းရင်းသားအများမှာလည်း ခင်မင်ဖွယ်ရာ လက်ဖွန်းတတ်နေထိုင်ရန်ကောင်းသူ၊ ရိုးသားပွင့်လင်းသူများ ဖြစ်ကြသည်။ ထူးဆန်းနေသည်မှာ မြစ်ကြီးနားမြို့တွင် တရုတ်တိုင်းရင်းသားများနည်းတူ အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသား အမြောက်အမြား တွေ့ရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ သူတို့သည် မြစ်ကြီးနားမြို့၏ စီးပွားရေးကို ချုပ်ကိုင်ထားဟန် ရှိသည်။ မြို့ပေါ်ရှိ စတိုးဆိုင်အများ၊ စားသောက်ဆိုင်များ၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်များကို သူတို့ပိုင်ဆိုင်ထားကြပြီး ဒေသခံ ကချင်တိုင်းရင်းသားများပိုင်ဆိုင်သောဆိုင် နည်းလှသည်။ ဤသည်ကား ကျွန်တော် ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူထားစဉ် တွေ့ရှိရသော မြစ်ကြီးနားမြို့၏အခြေအနေ ဖြစ်ပေသည်။ မြစ်ကြီးနားမြို့သို့ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် ပြောင်းရွှေ့လာရခြင်းသည် ကျွန်တော်အတွက် စိုင့်ကော်၍ ချဲ့ပေါ်ရောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ထပ်မံ၍ ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကျွန်တော်သည် ကျောင်းသားဘဝကပင် ပိုလိုရိုက်ကစားခြင်းကို ထူးထူးခြားခြား စိတ်ဝင်စားသူ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစဉ်က ယင်းကစားနည်းမှာ အိန္ဒိယတိုက်ငယ်သို့ စစ်မှီထမ်းအဖြစ် ပြောင်းရွှေ့ရသော အရာရှိများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အရာရှိလောကတွင် နာမည်ကြီးသောကစားနည်း ဖြစ်သည်။ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာအရာရှိကြီးများ၊ နယ်ဘက်ဆိုင်ရာအရာရှိကြီးများ ကစားလေ့ရှိသဖြင့် ထိုကစားနည်းမှာ ခေတ်မီသောကစားနည်း ဖြစ်နေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထိုကစားနည်း မတတ်သူမှာ ခေတ်နောက်ကျသူဟု အချင်းချင်း ယူဆထားခဲ့၏။

ကျွန်တော် မန္တလေးရဲသိပ္ပံတက်ရောက်စဉ်ကမူ ပိုလိုကစားနည်းကို ထူးထူးခြားခြား စွဲလမ်းခဲ့သူ ဖြစ်၏။ သို့သော် သာယာဝတီ၊ သရက်ညောင်လေးပင်မြို့များသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ရသောအခါ ပိုလိုရိုက်ကစားနည်းနှင့် ဝေးခဲ့ရတော့သည်။ မြစ်ကြီးနားစစ်ရဲတပ်ဖွဲ့မှ ဗိုလ်မှူးကြီးမှာ တစ်ချိန်က ပိုလိုကစားသမားတစ်ဦး ဖြစ်သည်သာမက ပိုလိုထူးချွန်ဆုကိုလည်း

ရရှိခဲ့သူတစ်ယောက် ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်မှူးကြီး၏ ပင်ကိုသဘောသဘာဝမပင် လူတစ်ဖက်သားအား အကူအညီပေးလိုသူတစ်ဦးဖြစ်ရကား ကျွန်တော့်အား စနစ်တကျ ပိုလိုရိုက်ကစားနည်းကို စိတ်ရှည်ရှည်သင်ကြားပေးသဖြင့် ကျွန်တော့်အဖို့ တိုးတက်မှုရှိလာခဲ့သည်။ အကြောင်းမသင့်၍ ပိုလိုရိုက်ကစားခြင်းမပြုနိုင်သောနေ့များတွင်မူ တင်းနစ်ရိုက်ခြင်းဖြင့် အချိန်ကုန်ခဲ့ရကား စိတ်အေးအေးချမ်းချမ်းဖြင့် အချိန်ကုန်ခဲ့သောနေ့များဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။

အရေးပိုင် ပြန်ရောက်လာသည်နှင့် ကျွန်တော်သည် သွားရောက်တွေ့ဆုံ ဂါရဝပြုခဲ့သည်။ အရေးပိုင် ကျေကေစတင်းဖို့(ဒ်)မှာ ခင်မင်စရာကောင်းသူ၊ စိတ်ထားကောင်းသူတစ်ယောက်ဖြစ်သည်သာမက မိမိလက်အောက်ငယ်သားများအား ခွင့်လွှတ်နိုင်သောအမှားရှိပါက ခွင့်လွှတ်ရန် ဝန်လေးသည့်သူ ဖြစ်၏။ ထာဝစဉ် လက်အောက်ငယ်သားများကို ညှာတာသူတစ်ဦး ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ခရိုင်အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဌာနအကြီးအကဲဖြစ်သော်လည်း အခြားဌာနများ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်လိုသူတစ်ဦးမဟုတ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့အဖို့ စိတ်ချမ်းမြေ့စေသည်။ သူသည် ပတ်ဝန်းကျင်သဘာဝကိုမြတ်နိုးသူ ဖြစ်သည်။ (နောင်အခါ သူအငြိမ်းစားယူခဲ့သည်နှင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ ဖောင်ရေအများဆုံး ထုတ်ဝေရသော သဘာဝမဂ္ဂဇင်းကြီး၏ အယ်ဒီတာချုပ်ဖြစ်လာသည်။) သူ့အယူအဆမှာ ခရိုင်၏ အကြီးအကဲဖြစ်သော အရေးပိုင်နှင့် ရာဇဝတ်ဝန်တို့သည် ပူးတွဲ၍ ခရီးထွက်သင့်။ တစ်ဦးခရီးထွက်လျှင် တစ်ဦးမှာ ခရိုင်ရုံးတွင် ရှိရမည်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ထား၏။ သို့မှသာ ခရိုင်အတွင်း အရေးကြီးသောကိစ္စပေါ်ပေါက်လာပါက တာဝန်ယူ အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်ပေလိမ့်မည်ဟု မှတ်ယူထား၏။ သို့ဖြစ်၍ ခရိုင်အတွင်း ခရီးထွက်ရာတွင် ကျွန်တော်နှင့် အရေးပိုင်ကြီးသည် တစ်လှည့်စီ ခရီးထွက်ခဲ့ကြရသည်။

ကျွန်တော်မှာ မန္တလေးရဲသိပ္ပံတွင် တက်ရောက် ပညာဆည်းပူးခဲ့စဉ်ကမှလှ၍ စာပေအကြောင်း ပြောဆိုဆွေးနွေးရမည့်ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ခါမှ မဆုံခဲ့ရ။ သရက်၊ သာယာဝတီနှင့် ညောင်လေးပင်ခရိုင်ခွဲတို့တွင် အမှုထမ်းစဉ်ကလည်း ကျွန်တော့်အထက်အရာရှိကြီးများမှာ ခင်မင်စရာကောင်းသည်ကလွဲ၍ စာပေကို ဝါသနာပါသူများ မဟုတ်ကြပေ။ မြစ်ကြီးနားမြို့ရောက်မှပင် အရေးပိုင် ကျေကေစတင်းဖို့(ဒ်)နှင့်တွေ့ရပြီး စာပေအကြောင်း ပြောဆိုဆွေးနွေးရသည်မှာ များစွာပင် နှစ်ခြိုက်စရာ၊ အားရစရာကောင်းလှသည်။ ကျွန်တော်တွေ့ရသော အိုင်စီအက်(စ်)အရာရှိများတွင် သူသည် ထူးထူးခြားခြားစာပေဝါသနာပါသူတစ်ဦး ဖြစ်၏။

သူသည် ပါတီများပေး၍ ဧည့်မခံတတ်သော်လည်း လူတစ်ဦးချင်းအနေဖြင့် ထူးထူးခြားခြား ပေါင်းသင်းဆက်ဆံလိုကောင်းသူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ သူ့အား ကျွန်တော် အထူးသဖြင့် ကျေးဇူးတင်မိသည်မှာ ကျွန်တော် ဝါသနာပါ အစွဲကြီးသော စာဖတ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အားပေး၍ စိတ်ဝင်စားကြသော ကျွန်တော်၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်အနည်းငယ်တွင် သူ့အပါအဝင် ဖြစ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။

ထိုစဉ်က ကျွန်တော့်နေ့စဉ်မှတ်တမ်းအရ မြစ်ကြီးနားသို့ ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့ပြီး ရက်သတ္တပတ်(၃)ပတ်ခန့်အကြာတွင် စစ်ရဲတပ်ရင်းမှ အရာရှိနှင့်အဖွဲ့၊ အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဌာနမှ နယ်ပိုင်နှင့်အဖွဲ့နှင့် ကျွန်တော်တို့ ရဲအဖွဲ့ဝင်များသည် မိုးကောင်းသို့ သွားရောက်ခဲ့ကြသည်။ မိုးကောင်းမြို့သည် ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ရောင်းချမှုတွင် အထူးနာမည်ကျော်သော မြို့တစ်မြို့ဖြစ်သည်။ ယင်းမြို့တွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ နေထိုင်ကြသော မြို့သူမြို့သားများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်မှ ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ခြင်းဖြင့် အသက်မွေးသူများ လာရောက်၍ ကျောက်စိမ်းတူးဖော်သည့်လုပ်ငန်းကို ပြုလုပ်ကြသောမြို့ဖြစ်သဖြင့် လူစုံသည်။ မိုးကောင်းရဲစခန်းမှ ရဲအဖွဲ့ဝင်များမှာလည်း လုံခြုံရေးကိစ္စဖြင့် အထူးတာဝန်များလှသည်။ ရာဇဝတ်မှုလည်း အတော်အသင့်များသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်၏။

ဤခရီးတွင် မကြာမီ ဌာနပေါင်းစုံမှ အရာရှိများပူးတွဲ၍ ဟူးကောင်းတောင်ကြားအရောက် နယ်မြေစစ်ဆေးရေးထွက်ရမည်ဆိုသော သတင်းသဖြင့် ကျွန်တော့်အဖို့ သွားလာရန် ခက်ခဲလှသည့် မြန်မာနိုင်ငံအစွန်းသို့ ရောက်ရှိပေတော့မည်ဟု မျှော်လင့်ရတော့၏။ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်ပင် မိုးကောင်းတွင် ဗြိတိသျှအမျိုးသား ကျောက်စိမ်းကုန်သည်တစ်ဦးကို အမှတ်မထင် တွေ့ရသည်။ သူသည် မကြာခဏ အင်္ဂလန်နိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ခရီးထွက်လေ့ရှိသည်ဟု သိရ၏။ မိုးကောင်းထွက်ကျောက်စိမ်းများကို သွားရောက် ရောင်းချခြင်း ဖြစ်သည်။ သူသည် မိုးကောင်းမြို့နှင့် မိုင်အနည်းငယ်ဝေးသော ကျေးရွာကလေးတစ်ရွာတွင် ကျေးလက်စံအိမ်ကလေးတစ်ဆောင်ဆောက်ပြီး ကြောင့်ကြမဲ့ကင်းစွာ ကျောက်စိမ်းကုန်သည်အဖြစ် အသက်မွေးလျက်ရှိပြီး နေထိုင်ခဲ့သည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာမြင့်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ ပြန်သွားရန်လည်း ရည်ရွယ်ထားဟန်မရှိတကယ့် လူထူးလူဆန်းတစ်ယောက်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ သူဝင်ငွေမလည်း အတော်အသင့်ရှိသဖြင့် ချမ်းသာကြွယ်ဝသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်၏။ သူ့အဖို့ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ပြန်၍ အေးအေးဆေးဆေးနေနိုင်သည့်အခြေအနေရှိသော်လည်း ပြန်မည့်သူ မဟုတ်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပင် ခေါင်းချသွားမည်

သူဟု ယူဆရမည် ဖြစ်၏။ ကျွန်တော့်အား မိုးကောင်းမြို့သား ရဲအချို့တို့၏ ခြံပြာပြချက်အရ သူသည် မြန်မာအမျိုးသမီး တစ်ဦး၊ နှစ်ဦးကို တိတ်တိတ်ပုန်းအနီးများအဖြစ် ပေါင်းသင်းနေထိုင်သော်လည်း တရားဝင် လက်ထပ်ခြင်းမပြုခဲ့။ သူ၏ အနောက်တိုင်းဆန်ဆန်ဆောက်ထားသော ကျေးလက်စံအိမ်ကလေးမှာ များစွာ နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းသည်။

ကျွန်တော် မိုးကောင်းသို့ရောက်သည်နှင့် သူသည် ချက်ချင်း လာရောက် မိတ်ဖွဲ့ကာ မိုးကောင်းတွင် အလုပ်ကိစ္စရှိသဖြင့် ခေတ္တနေထိုင်စဉ်ရက်များအတွင်း သူ့အိမ်တွင် လာရောက်နေထိုင်ရန် ဖိတ်ကြားခဲ့သည်။ သူ့အဖို့ ချောင်ကျသောမြို့ကလေးတွင် အထီးကျန်နေလာရသည်မှာ များသဖြင့် ကျွန်တော့်အား သူ့အိမ်တွင် ဧည့်သည်အဖြစ်တည်းခိုရန် ဖိတ် ကြားခြင်းဖြစ်ဟန်ရှိသည်။ ထူးထူးခြားခြား ဧည့်ဝတ်ကျောသူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ သူ၏ ဘရတ်အမျိုးသား စားဖိုမျိုးမှာ အလွန်တော်သူ ဖြစ်သည်။ ဟင်းလျာအမျိုးမျိုးကို ချက်ပြုတ်ကျွေးမွေးခဲ့သည်သာမက အကောင်းဆုံး ထိပ်တန်း ယမကာများဖြင့်လည်း ဧည့်ခံခဲ့သည်။ သူသည် ကျွန်တော့်အား သူကြုံရဆုံးရသည့် ကျောက်စိမ်းကုန်သည်တစ်ဦး၏ အတွေ့အကြုံများကိုပြောပြခဲ့ရာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာဇာတ်လမ်းများ ဖြစ်၏။ ကျွန်တော်သာ ကလောင်တစ်ချောင်းပိုင်ထားသည့် စာရေးဆရာတစ်ဦးဖြစ်ပါက သူ့အတွေ့အကြုံများမှာ ရေးကွက်ကောင်းများ ဖြစ်တော့၏။

ကျွန်တော်မိတ်ဆွေ ကျောက်စိမ်းကုန်သည်က နောက်တစ်နေ့၌ မိုးကောင်းမြို့တွင်ကျင်းပသော ကျောက်စိမ်းဈေးပွဲတော်သို့ ခေါ်သွားခဲ့သည်။ ကျွန်တော်အဖို့ ပထမဆုံး ကျောက်စိမ်းအရိုင်းတုံးများကို လေလံတင် ရောင်းချသောဈေးပွဲတော်သို့ ရောက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ တက်ရောက်သူ ကျောက်စိမ်းကုန်သည်အများမှာ ဒေသခံမြို့နယ်များမှ တရုတ်အမျိုးသား များ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ တွေ့ရသော ကျောက်စိမ်းအရိုင်းတုံးများ ကို လေလံဆွဲယူ၍ ကျွမ်းကျင်သော ကျောက်သွေးသမားများနှင့် သွေး ယူရမည် ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်မိတ်ဆွေသည် ကျောက်စိမ်းဈေးပွဲတော်မှ ပြန်ရောက် လာသည်နှင့် သူ့အိမ်တွင် သူ့ဆောင်းထားသော ကျောက်စိမ်းရုပ်တုများ၊ လက်ဝတ်ရတနာများကို ပြသခဲ့သည်။ သူ့ဆောင်းထားသော ကျောက် စိမ်းရုပ်တုများအနက် (၁၀) လက်မခန့်မြင့်သော တရုတ်ဘုရားကျောင်း ရုပ်တုကလေးမှာ အလွန် လက်ရာမြောက်လှသည်။ တန်ဖိုးလည်းနည်း မည်မဟုတ်ဟု ထင်မိသည်။ ရက်သတ္တပတ်ခန့် မိုးကောင်းနှင့် မိုးကောင်း ဝန်းကျင်ရှိ ရဲစခန်းများ၊ ကင်းစခန်းများကို စစ်ဆေးခဲ့ပြီး မြစ်ကြီးနားသို့ ပြန်လာခဲ့၏။

မြစ်ကြီးနားရောက်သည်နှင့် အရေးပိုင်အား သွားရောက် တွေ့ဆုံပြီး ကျွန်တော်အား မြစ်ကြီးနားခရိုင်နှင့် ကသာခရိုင်နယ်ခြားအထိ ခရီးထွက် ခွင့်ပြုရန် တောင်းပန်ရသည်။ အရေးပိုင်ကြီးကလည်း ရှေ့ရှေ့၅၅။ ခွင့် ပြုခဲ့သည်။ ကသာခရိုင်အစပ်ထိ ခရီးထွက်ခဲ့ခြင်းမှာ အကြောင်းရှိပါသည်။ ကျွန်တော်၏ဖခင်သည် ကျွန်တော် လူမမည်ဘဝက ကသာခရိုင် အရေး ပိုင်အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့ဖူးသောကြောင့် ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ ကံအားလျော်စွာ မြစ်ကြီးနားခရိုင်တွင် ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူထားစဉ် ကသာ၊ နဘား၊ ကောလင်း၊ ဝန်သို စသော ကျွန်တော်ဖခင် ကျွန်တော်ငယ်စဉ်က ပြောပြခဲ့သည့် မြို့ရွာများသို့ ခေတ္တသွားကြည့်လိုသည်။ အလျဉ်းသင့်ပါက

ကျွန်တော့်ဖခင်၏တပည့်များ၊ ကျွန်တော့်ဖခင်ကို ခင်မင်သူ၊ မိတ်ဆွေများကို တွေ့ကောင်းတွေ့ရပေလိမ့်မည်ဟုလည်း မျှော်လင့်ထားသည်။

မြစ်ကြီးနားအရေးပိုင် ဂျေကေစတင်းပိုင်(ဒ်)မှာ ကျွန်တော့်ဖခင်အကြောင်း အတော်အသင့် ကြားသိထားရသူဖြစ်ရကား ကျွန်တော်ဆန္ဒကို ရှောရှောရှူရှူပင် ခွင့်ပြုသည်။ ထို့ပြင် ကျွန်တော်မိတ်ဆွေ ရဲအရာရှိတစ်ယောက်သည် ဗန်းမော်မှ သင်္ဘောဖြင့် ဧရာဝတီမြစ်ကို စုန်ဆင်းလာခဲ့စဉ်က ဧရာဝတီမြစ်၏ ဒုတိယမြစ်ကျဉ်းကို ဖြတ်သန်းလာခဲ့ဖူးသည်။ သူ၏ ပြောပြချက်အရ သူစီးလာသောသင်္ဘောသည် မြစ်ကျဉ်းကိုဖြတ်သည်နှင့် အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသော မြစ်၏နံဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်စီတွင် ကျောက်နံရံကြီးနှစ်ခုက မိုးလျက်ရှိပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ရှုခင်းမှာ ဆွတ်ပျံ့ဖွယ်ကောင်းကြောင်း ရိုးမွမ်းခန်းထုတ်ခဲ့သဖြင့် အခွင့်သင်လျှင် ကျွန်တော် ငယ်စဉ်က ဖတ်ဖူး၊ ကြားဖူးခဲ့သည့် ဧရာဝတီမြစ်၏ မြစ်ကျဉ်းအကြောင်းကို နဖူးတွေ ဒူးတွေ တွေ့လိုသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း အခွင့်ကြုံခိုက် ကသာမှ ထိုမြစ်ကျဉ်း၏ရှုခင်းကို သွားကြည့်မည်ဟူ၍လည်း မျှော်လင့်ထားခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်နှင့်အဖွဲ့သည် ဗန်းမော်မှ အရေးပိုင်၏မီးသင်္ဘောနှင့် ကသာထိ စုန်ဆင်းလာခဲ့သည်။

မီးသင်္ဘောမှာ နှစ်ထပ်သင်္ဘောတစ်စင်း ဖြစ်ပါသည်။ သင်္ဘောသားအများမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ စစ်တကောင်းပြည်နယ်သားများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ကျွန်တော်သည် မန္တလေးမှ သရက်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့စဉ်က ဧရာဝတီမီးသင်္ဘောဖြင့် ဧရာဝတီမြစ်ကြီးကို သရက်မြို့အထိ စုန်ဆင်းခဲ့ရဖူးသည်။ သို့သော် ယခုအကြိမ်တွင်မူ ဗန်းမော်မှ ကသာသို့ စုန်ဆင်းခဲ့ရသည်။

မြစ်ကြီးနားသို့ရောက်ရှိပြီး ရက်သတ္တပတ် (၂) ပတ်ခန့်က ကျွန်တော်သည် မြစ်ကြီးနားမှ မိုင်(၂၀)သာဝေးကွာသော ဧရာဝတီမြစ်ဆုံဟု ခေါ်သည့်နေရာရှိ တန်ဖဲကျေးရွာသို့ ရောက်ရှိခဲ့ဖူးသည်။ ထိုနေရာကလေးမှာ အလွန်သာယာ၍ မေမေနှင့် မလိခ မြစ်နှစ်သွယ် ပေါင်းဆုံသည့်နေရာ ဖြစ်၏။ ဤနေရာမှပင် ဧရာဝတီမြစ်မင်းသည် တောတောင်များကို ဖြတ်သန်းစီးဆင်း၍ အပြောကျယ်သော မြေပြန့်လွင်ပြင်ကို ဖြတ်သန်းစီးဆင်းပြီး ထိုမြေပြင်အဆုံး၌ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသသို့ ဆိုက်ရောက်ခဲ့သည်။ ဤသည်ကား ကျွန်တော်တို့ ယခင်က သိထားခဲ့သော မြစ်မင်းဧရာဝတီ၏ အကြောင်းပင် ဖြစ်တော့၏။

ဗန်းမော်မှ အစိုးရပိုင် မီးသင်္ဘောကလေးနှင့် စုန်ဆင်းလာခဲ့ရာမှ ဒုတိယမြစ်ကျဉ်းဟုခေါ်သောနေရာဆီသို့ တစ်စတစ်စ နီးလာသည်နှင့် မြစ်

သည် ကျဉ်းမြောင်းလာတော့၏။ နာရီအနည်းငယ် ခုတ်မောင်းမိသည်နှင့် သင်္ဘောကလေးသည် အလယ်တွင် ကွဲနေသည်ဟု ယူဆရသော ကျောက်နံရံကြီးတစ်ခုအနီး ရောက်လာသည်။ လမ်းဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်ဆီတွင်မူ ကျောက်နံရံကြီးကမိုးလျက်ရှိနေသော အနေအထားဖြစ်နေသည်။ လက်ယာဘက်ကျောက်နံရံကြီးထိပ်မရောက်မီ ကျောက်စွန်းကြီးတစ်ခုပေါ်တွင်မူ ထုံးဖြူဖြူသူတ်ထားသော စေတီတစ်ဆူကို တွေ့ရသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်များသည် ဤကဲ့သို့ လူသူသွားရောက်ရန် ခက်ခဲသည့်နေရာတွင် စေတီတစ်ဆူကို တည်ထားသည်မှာ အံ့ဖွယ်သရုပ်ပင် ဖြစ်တော့သည်။ ဤမြစ်ကျဉ်းကို ကျော်ဖြတ်ခုတ်မောင်းလာခဲ့သည်နှင့် မြစ်ပြင်သည် တစ်စတစ်စ ကျယ်ပြန့်လာသည်။ မြစ်ကမ်းဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ကျေးရွာကလေးများ၊ စိမ်းစိုသောတောအုပ်များအတွင်းမှ ထုံးဖြူဖြူနှင့်စေတီများ၊ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၏ ဘုံဆောင်များကို မြင်ရသည်။ ကမ်းဘေးရှိ ရှုခင်းများကလည်း ဆန်းလာသည်။ ကျေးရွာကလေးများအနီးတွင် ဆိုက်ကပ်ထားသော ကုန်တင်လှေများနှင့် သစ်ဖောင်များကလည်း တွေ့ရပြီး တစ်ခါတစ်ရံ ရေလုပ်သားတစ်ဦး၊ နှစ်ဦးပါသော လှေငယ်ကလေးများကို မြင်ရ၏။

ကျေးရွာလေးအချို့ရေဆိပ်များတွင် လူများ၊ ကျွဲ၊ နွားများ၊ သစ်ဆွဲဆင်များ ရေချိုးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း (၂၀) ခန့်ကမူ ကသာအရေးပိုင်အဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့သော ကျွန်တော့်ဖခင်သည် ဤခရီးကို လူးလာခေါက်တုံ့သွားနေပေလိမ့်မည်ဟု ထင်မိသည်။ ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် ကသာမြို့သို့ရောက်လာ၍ တစ်ရက်မျှ အရာရှိရိပ်သာတွင် နေထိုင်ကာ သစ်တောဌာနမှ မော်တော်နှင့် မြစ်ရိုးတစ်လျှောက် လိုက်ကြည့်ခဲ့သည့်အခါ ကသာမြို့သည် ကုန်းပေါ်ကကြည့်ရသည်ထက် မြစ်ပြင်ကကြည့်ရသည်မှာ ပိုလှသည်ဟု ထင်ရ၏။ မြစ်၏တစ်ဖက်ကမ်းတွင် မှိုင်းပျူဖြူဖြစ်နေသော ဖက်ဆွတ်တောင်တန်းကြီးနှင့် တစ်ဖက်တွင် မျှော်မဆုံးသော တောင်စွယ်များ၊ တောအုပ်များကို မြင်နေရသည်။ သောင်စွယ်ဘစ်ခုပေါ်တွင် ရေလုပ်သားများ၏ တံများနှင့် သောင်ပြင်ပေါ်တွင် ယာယီ ဝိုက်ထားသော စိုက်ခင်းများကို တွေ့ရသည်။ စိမ်းလျက်ရှိသော ဝိုက်ခင်းများပေါ်တွင် ဟင်္သာများ၊ တင်ကျိုးငှက်များ အုပ်လိုက်ပျံ့လျှောက်နေသည်မှာ ဆွတ်ပျံ့ဖွယ်ကောင်းလှသည်။ ဤရှုခင်းများကို ယခု ကျွန်တော် မြင်သကဲ့သို့ ကျွန်တော့်ဖခင်သည်လည်း မြင်ခဲ့ပေလိမ့်မည်ဟု ထင်မိ၏။ နောက်တစ်နေ့တွင်မူ ကျွန်တော်တို့သည် မြစ်ကြီးနားသို့ ပြန်လာခဲ့သည်။ မြစ်ကြီးနားခရိုင်တွင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူထားခိုက်

ကျားပစ်ထွက်မည်ဟု မျှော်လင့်မထားခဲ့မိ။ ကျွန်တော်သည် ငယ်စဉ်က ပင် လူငယ်ကြိုက် 'Wide World' ကျယ်ပြန့်သောကမ္ဘာ မဂ္ဂဇင်းကြီးကို ခွဲ ခွဲလမ်းလမ်းဖတ်ခဲ့သူ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမဂ္ဂဇင်းကြီးတွင် ထာဝစဉ် ဖော်ပြ သည့် စွန့်စားခန်းဝတ္ထုများ၊ တောတွင်းမုဆိုးဝတ္ထုများကို ဖန်တစ်ရာတေ အောင်ဖတ်ပြီး ကမ္ဘာကျော် စာရေးဆရာကြီး ရိုက်ဒါဟက်ကက်၏ ဇာတ် ဆောင် မုဆိုးကြီး အလန်ကွာတာမိန်းကဲ့သို့ မုဆိုးကျော်ဖြစ်လိုသည်။ ကျွန် တော်ဖခင်အား သူမိတ်ဆွေများ၊ တပည့်များက လက်ဆောင်အဖြစ် ပေး ခဲ့သော ပြောင်ချိုများ၊ သမင်ချိုများ၊ ကျားရေများကိုမြင်လျှင် ပိုပြီး မုဆိုး ကျော်ဖြစ်လိုသည့်စိတ် ကြီးထွားလာခဲ့၏။ သို့သော် တက္ကသိုလ်ကျောင်း သားကြီးတစ်ဦး ဖြစ်လာသောအခါ ထိုရည်မှန်းချက်များသည် ပျောက် ကွယ်သွားခဲ့သည်။ အဘယ်ကြောင့် ပျောက်ကွယ်သွားသည်ကိုမူ ကျွန်တော် မသိပါ။ သရက်၊ သာယာဝတီ၊ ရမည်းသင်း၊ ညောင်လေးပင်ခရိုင်များတွင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့ရစဉ်ကလည်း တောပစ်ထွက်ရန် အခြေအနေပေးခဲ့သည်။ သို့သော် စနိုက်ငှက်များ၊ တောဘဲများအား ရဲဖန်ရဲခါ မိတ်ဆွေများဖြင့် အပျော်တောပစ်ထွက်ခဲ့သည်သာ ရှိခဲ့သည်။ ကြီးမား သော တောကောင်များပစ်ရခြင်းထက် ငါးမျှားရခြင်းကို စိတ်ဝင်စားခဲ့မိ သည်။

မြစ်ကြီးနားခရိုင်တွင် ထိုစဉ်က ကျားအလွန်ပေါများသော ခရိုင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုစမှတ်ပြုခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်လည် ပတ်လေ့ရှိသော ဧည့်သည်တော်များသည် ကချင်ပြည်နယ်သို့ လာရောက် ကြပြီး ကျားပစ်ထွက်လေ့ရှိသည်။ ကျွန်တော် မြစ်ကြီးနားသို့ ပြောင်းရွေ့ လာစကမူ မိတ်ဆွေများက ကောပစ်ထွက်ရန် ဖိတ်ခေါ်ခဲ့ကြသော်လည်း ကျွန်တော် မလိုက်ဖြစ်ခဲ့ပေ။ သို့သော် တစ်နေ့တွင်မူ ကျားပစ်ထွက်ရမည့် အခွင့်အလမ်းတစ်ခု မမျှော်လင့်ဘဲ ရုတ်တရက် ပေါ်လာခဲ့တော့၏။

ထိုနေ့နံနက်တွင် ကျွန်တော်သည် ရုံးသို့ စောစောရောက်လာသည် နှင့် မြို့နယ်ရဲစခန်းများမှ ပေးပို့သော ဒဏ်ရင်ခံစာများကို စိတ်ဝင်စားစွာ ဖတ်ရှုနေစဉ် ကျွန်တော်၏ ရုံးလုလင်ဖြစ်သူ ကချင်တိုင်းရင်းသားကလေး သည် ဆင်နားရွက်တံခါးကလေးကို တွန်းဖွင့်၍ ဝင်ရောက်လာပြီး ရုံးခန်း အပြင်ဘက်တွင် မြစ်ကြီးနားမြို့နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာတစ်ရွာမှ ရွာသူကြီး တစ်ဦးသည် အထူးအရေးကြီးသောကိစ္စတစ်ခုဖြင့် ကျွန်တော်အား တွေ့ လိုသဖြင့် တွေ့ခွင့်တောင်းခံနေကြောင်း သတင်းပေးပို့သဖြင့် ထိုသူကြီးဖြစ်သူ အား ရုံးခန်းအတွင်း ခေါ်ယူခဲ့ရန် ပြောဆိုလိုက်တော့သည်။

ဝင်လာသူမှာ အသက် (၅၀) ကျော်ခန့် တောင့်တင်း ကျန်းမာသည့်

ကချင်တိုင်းရင်းသားတစ်ဦးဖြစ်သော်လည်း ထိုသူမှာ တစ်စုံတစ်ရာကို ထူးထူး ခြားခြား ချောက်ချားနေပုံရ၏။ မျက်နှာတွင်သာမက သူ့လက်များမှာလည်း တုန်နေသည့်ဟန်အမူအရာဖြစ်နေသည်။ သူ့အမူအရာကြည့်ရသည်မှာ သည်း တုန်အူတုန်ထူးခြားဖြစ်စဉ်နှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့သည့် အနေအထားဖြစ်နေသည်။ ထိုကချင်တိုင်းရင်းသားကြီးကမူ သူသည် အရေးပိုင်ရုံးသို့ရောက်ရှိခဲ့ပြီး ဖြစ် ကြောင်း၊ သို့သော် အရေးပိုင်မှာ ခရီးထွက်သွားသဖြင့် ထိုရုံးမှ တာဝန်ရှိသူ နားက ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးထံသွားရောက်၍ သတင်းပေးပို့သင့်ကြောင်း၊ အကြံ ပေးသဖြင့် လာရောက် တွေ့ဆုံသတင်းပို့ရကြောင်း ပြောပြသည်။ သတင်းကို အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင် လွန်ခဲ့သောညက ကျားတစ်ကောင်သည် သူ့ကျေးရွာအတွင်း ဝင်ရောက်၍ နားတစ်ကောင်ကိုဝင်၍ဆွဲကြောင်း၊ မျက် မြင်သက်သေ ရွာသူရွာသားများ၏ပြောပြချက်အရ ကျားမှာ အတော်ကြီးမား ၍ ရဲတင်းလှကြောင်း၊ ရွာသူရွာသားများက မောင်းများ၊ သံချောင်းများ၊ တလတက်များခေါက်၍ ခြောက်လှန့်ကြသော်လည်း ကြောက်ရွံ့ခြင်းမရှိ။ နားတစ်ကောင်ကို ဇွတ်အတင်းဆွဲ၍ ရွာခြံစည်းရိုးကို ခုန်ကျော်ထွက်သွား ကြောင်း၊ ကျားတစ်ဝက်တစ်ပျက်ကိုက်ထားသောနားသေကို ကျေးရွာကလေး ၏အနီး ကျွန်းပင်များအကြား မြေကွက်ကလေး၏အလယ်တွင် တွေ့ရ ကြောင်း၊ ကျားသည် နား၏လက်ဝဲဘက်တင်ပါးကိုသာ စားထားကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ယနေ့ညတွင် ထိုကျားသည် ပြန်လာမည်ဖြစ်ပြီး ကျန်သောနား ၏ အသားများကို စားမည်ဖြစ်ရာ ထိုကျားအားစောင့်၍ ပစ်ခတ်ပေးရန် သတင်းပေးပို့ခဲ့သဖြင့် ကျွန်တော်သည် ကျေးရွာကလေးသို့ ညနေအချိန် အရောက်လာခဲ့မည်ဟု ပြောပြလိုက်သည်။

ထိုကျေးရွာမှ ရွာသူရွာသားအများမှာ သူတို့ကျေးရွာအနီး ကျားတစ် ကောင် သောင်းကျန်းနေသည်ကို များစွာ ထိတ်လန့်လျက်ရှိသည်သာမက သောကဝေဒနာအပြာဖြာ ကပ်ရောက်လျက်ရှိသဖြင့် ကျီးလန်စာစားဖြစ်ကာ သစ်ခုတ်၊ ဝါးခုတ်၊ တောင်ယာပင်ခင်းများသို့ မသွားဝံ့မလာဝံ့ဖြစ်၍နေရ သည့်အကြောင်းကိုပါ အသေးစိတ်ပြောပြသွားသဖြင့် ကျွန်တော်အဖို့ ထိုကျား ဆီး၏ရန်မှ တာဝန်ယူ ကာကွယ်ပေးရန် ဝတ္တရားရှိပေသည်။ အမှန်အားဖြင့် ကျွန်တော်သည် ငယ်စဉ်က မုဆိုးဝတ္ထုများကိုဖတ်ရှု၍ မုဆိုးကျော်ကြီး တစ်ယောက်ဖြစ်ရန် စိတ်အားထက်သန်ခဲ့သော်လည်း သေနတ်ပစ်တည့်သူ မဟုတ်ပါ။ တကယ်တမ်း တောကောင်ကြီးတစ်ကောင်ကို ရင်ဆိုင်၍ ပတ် သက်ရမည်ဆိုသောအခါ စိတ်လေးမိသည်မှာ အမှန်ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ တောလိုက်ဝါသနာပါသူ ကျွန်တော်မိတ်ဆွေ မြစ်ကြီးနား ငယ်ဝန်(ခရိုင်မြေစာရင်းအရာရှိ)ဖြစ်သူ မစ္စတာဂျွန်ဖလင်အား အကူအညီ

တောင်းမည်ဟု ကြံရွယ်မိသည်။ သို့သော် ဂျွန်ဖလင်မှာ ခရီးထွက်သွားသည် ဟု ဆိုသဖြင့် ထိုအကြံကိုလက်လျှော့ပြီး အခြားမိတ်ဆွေသစ်တောအရာရှိ များထံ အကူအညီတောင်းခံမည်ဟု စီစဉ်ခဲ့သည်။ ဂျွန်တော်မိတ်ဆွေ သစ် တောအရာရှိများသည် တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်ပင် ခရီးထွက်သွားကြသဖြင့် ထိုကျားဆိုးရန်ကို နှိမ်နင်းရန် စိတ်မပါတပါနှင့် ကိုယ်တိုင်သွားရောက်နှံ့ ပြင်ဆင်ခဲ့ရတော့၏။

ဂျွန်တော်သည် မြစ်ကြီးနားရဲစခန်းမှ တောလိုက်ဝါသနာပါသည် ဟု နာမည်ကြီးနေသော မြန်မာအမျိုးသား အင်စပက်တော်တစ်ဦးကိုလည်း ဂျွန်တော်နှင့်အတူလိုက်ခဲ့ရန် ခေါ်ယူခဲ့သည်။ အမှန်အားဖြင့် အင်စပက် တော်ကြီးမှာ တောပစ်ဝါသနာပါသည်ဟု နာမည်ကြီးသော်လည်း သူသည် စခိုက်ငှက်များ၊ တောဘဲများ စသော ငှက်များကိုသာ ပစ်ခတ်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ကျားကဲ့သို့ တောကောင်ကြီးများကို တစ်ခါမှ ပစ်ခတ်ခဲ့သူမဟုတ်ဟု သိရ သည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ အတော်အသင့် တောပစ်အတွေ့အကြုံရှိသူ ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ ဂျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်သည် ဂျွန်တော်လက်စွဲတော် မင်းစေကလေးနှင့်အတူ ကျားဆိုးသောင်းကျန်းနေသောကျေးရွာသို့ ထိုနေ ညနေ အရောက်သွားရောက်ရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ ထိုကျေးရွာကလေးမှာ မြစ် ကြီးနား-ကောလင်း မီးရထားလမ်းမှ တောတွင်း (၅) မိုင်ခန့် သွားရောက် ရမည် ဖြစ်၏။ ထိုကျေးရွာအနီးအနားသို့ သွားရောက်ရန် မီးရထားဌာနမှ အမှုထမ်းများအသုံးပြုသော လက်တွန်းထရော်လီရထားကလေးဖြင့် သွားမှ သာ အချိန်မီရောက်နိုင်မည် ဖြစ်၏။ သို့ဖြစ်၍ မြစ်ကြီးနားဘူတာရုံ ရုံပိုင် ကြီးထံ အကူအညီတောင်းရတော့၏။ ရုံပိုင်ကြီးကလည်း လိုလိုလားလား ထရော်လီတစ်စင်းနှင့် လက်တွန်းအလုပ်သမားနှစ်ဦးအား ဂျွန်တော်တို့ တော ပစ်အဖွဲ့ကို အထက်ဖော်ပြပါ ကျေးရွာအနီးရှိ လမ်းဆုံအရောက် လိုက်ပို့ စေသည်။

မြစ်ကြီးနားမှထွက်စတွင် လူနေအိမ်ခြေများ တွေ့ရသေးသည်။ သို့ ရာတွင် မြစ်ကြီးနားမှ မိုင်အနည်းငယ်ကွာဝေးလာသည်နှင့် တောနက်စပြု လာသည်။ မီးရထားလမ်းဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ကျွန်း၊ ပျဉ်းကတိုင် တမလန်း စသော အကောင်းစား သစ်မာပင်များသာမက အမျိုးအမည် မသိရသောသစ်ပင်များ၊ ချုံပင်များ တသွင်သွင်စီးဆင်းနေသော စမ်းချောင်း ကလေးများကို မြင်ရသည်။ မီးရထားလမ်းဘေးရှိ သံကြိုးတိုင်များထက်မှ တန်းစီနားနေသော ကျီးငှက်များ၊ စာကလေးငှက်များသည် ဂျွန်တော်တို့ လက်တွန်းထရော်လီရထားကလေး၏ဘီးသံကြောင့် လန့်ပျံသွားကြသည်။

ကျေးရွာအနီးရောက်သည်နှင့် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သည် ထရော်လီ ပေါ်မှဆင်းကာ လူသွားလမ်းကလေးအတိုင်း လျှောက်လာခဲ့ရသည်။ ချောင်း ရိုးဟောင်းတစ်ခုကို ကျော်ဖြတ်မိသည်နှင့် ကျွန်တော်တို့ တောပစ်အဖွဲ့အား လာကြိုကြသည် ရွာသူကြီးနှင့်အဖွဲ့အား တွေ့ရသည်။ ရွာသူကြီးနှင့်အဖွဲ့မှာ ကျွန်တော်တို့မြင်သည်နှင့် အထူးအားတက်ကြတော့သည်။ ရော်ရွက်ဝါများ ခြေကုန်နေသည့် လူသွားလမ်းတစ်လျှောက်အတိုင်း လျှောက်လာခဲ့ကြသော ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့၏ ခြေသံများကြောင့် မြေဝပ်ငှက်များသည် အလန်တကြား ပျံတက်ကြသည်။ ရွာအနီးအနားသို့ရောက်လာသော်လည်း လူရိပ်လူခြည် မမြင်ရ။ ယာတောများ၊ စားကျက်များတွင်လည်း နွားများ၊ ကျွဲများကိုမတွေ့ ရ။ ယမန်နေ့က ဖြစ်ပွားခဲ့သော ကျားဆွဲမှုကြောင့် ရွာသူရွာသားအများမှာ ကျွဲကျောင်း၊ နွားကျောင်းပင် မထွက်ဝံ့ကြဟန် ရှိနေသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ ကို မြင်သဖြင့် ကျေးရွာမှ လူကြီး၊ ကလေးမကျန် ရွာထိပ်သို့ထွက်လာပြီး ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ ကြိုဆိုနေကြသည်။ သူကြီးနေအိမ်တွင် ခေတ္တ အပန်းဖြေ နားခဲ့ကြပြီး ယမန်နေ့က နွားအား ကျားဝင်ဆွဲသည့် နေအိမ်အနီးအနားကို တည်ရွာခဲ့ကြပြီး ခြံစည်းရိုးကို ခုန်ကျော်၍ ရွာပြင်သို့ထွက်လာနေရာကိုကြည့် ရှုကြသောအခါ လူသွားလမ်းဘေးရှိ မြက်ခင်းများသည် ပိပြားနေသော ကြောင့် ကျားသည် နွားကိုချီ၍ တရွတ်တိုက်ဆွဲသွားဟန် ရှိသည်။ နွားမှာ အတော်အသင့်သာဝသောနွားဖြစ်သော်လည်း ထိုနွားကိုချီ၍ ရွာခြံစည်းရိုးကို ခုန်ထွက်နိုင်သောကျားမှာ အတော်ကြီးသော ကျားတစ်ကောင်ဖြစ်သည်မှာ သေချာနေသည်။

ကျားကိုကိုင်ခံရသော နွားသေကို ကျွန်းပင်များကြားရှိ မြေကွက်က လေးတစ်ခုအလယ်တွင် တွေ့ရ၏။ နွား၏လက်ဝဲဘက်တင်ပါးကို စား သားသဖြင့် မြင်မကောင်းအောင်ရှိနေသည်။ သူကြီးနှင့် ရွာသားများသည် နွား၏မျက်နှာတွင် အမျိုးသမီးများလိမ်းသည့် သနပ်ခါးလူးပေးထားပြီး ဦးချိုနှစ်ဖက်တွင်လည်း ပန်းများပန်ထား၏။ ဤကဲ့သို့လုပ်ဆောင်ထားခြင်း မှာ နွားကိုကိုက်သွားသောကျားပြန်လာစေရန် တန်ပြင်စီရင်ခြင်းဖြစ်သည် ဟု အင်စပက်တော်ကြီးက ရှင်းပြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် နွားသေအနီးရှိ အတော်အသင့်မြင့်သော ကျွန်း ပင်တစ်ပင်ထက်တွင် ကျားကိုပစ်ခတ်နိုင်ရန် ခိုင်ခံ့သော လင့်စင့်တစ်ခုဖြု လုပ်စေခဲ့ပြီး ညစာစားရန် ရွာသူကြီးအိမ်သို့ ပြန်လာခဲ့ကြသည်။ သူကြီး ကတော်မှာ အတော်ဟင်းချက်ကောင်းသူ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် သူချက်ထားသော တောချက်ကြက်သားဟင်း ညစာကို မြန်ရှက်စွာ စား သောက်ခဲ့ကြ၏။

ကျွန်တော်တို့သည် လက်နှိပ်ခတ်မီးများ၊ ရိုင်ဖယ်သေနတ်နှစ်
လက်နှင့် လိုအပ်သောပစ္စည်းများကို သယ်ဆောင်၍ နားသေကောင်ရီ
သည့်နေရာသို့ လာခဲ့ကြသည်။ ရွာသူကြီးနှင့် ကျေးရွာသားအချို့ကိုမူ ကျွန်
တော်တို့ပစ်ခတ်သော သေနတ်သံများကြားမှသာ လာရောက်ရန် မှာကြား
ထားခဲ့သည်။ ကျေးရွာကလေးမှ တောကျွမ်းသော မုဆိုးတစ်ဦးကိုမူ ခေါ်
ယူလာခဲ့သည်။ ယခင်ကမူ ဝမ်းဘဲများ၊ စနိုက်ငှက်များ စသော ငှက်များ
ကိုသာ ပစ်ခတ်ခဲ့သော ကျွန်တော်အဖို့ သားကောင်ကြီးတစ်ကောင်ကို
စောင့်၍ ပစ်ခတ်ရမည်မှာ စိတ်လှုပ်ရှားမိသည်။

ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ လင့်စင်ထိုးထားသော ကျွန်းပင်ကြီးရှိရာသို့
ရောက်ရှိသောအချိန်တွင် နေမင်းသည် အနောက်ဘက်တောင်စွယ်သို့ လုံးဝ
ငုပ်လျှိုးသွားပြီဖြစ်ရကား အမှောင်ရိပ်သည် စုံတောမြိုင်အတွင်း ခိုနားစပြု
ဖြစ်သည်။ ကျေးငှက်များ၊ သမင်၊ ချေ စသော သတ္တဝါများ၊ မျောက်
များ၊ ဥဒေါင်းငှက်များနှင့် အခြားငှက်တို့အသံမှာ မြိုင်ယံ၌ ဆူဝေလျက်ရှိ
သည်။ တောတွင်းလင့်စင်ပေါ်မှ သားကောင်ကို စောင့်ရမည့်အလုပ်မှာ
တကယ် စိတ်လှုပ်ရှားဖွယ်ဖြစ်တော့သည်။ ပန်းထိမ်ဖိုငှက်တို့၏ အိပ်တန်း
တက်ချိန်ဖြစ်သည်အသံနှင့် ဥဒေါင်းငှက်သံများသည် အခြား အိပ်တန်း
တက်မည့်ငှက်သံများအား ဖုံးလွှမ်းသွားသည်ဟု ထင်ရသည်။

နှင်းထုကြီးကလည်း တစ်စတစ်စ ထူထပ်စွာကျစပြုလာပြီ ဖြစ်
သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ထူထဲသောဝတ်စုံများကို ဝတ်ဆင်ထားသော်
လည်း ကချင်ပြည်နယ်၏ အအေးဓာတ်ကို မတွန်းလှန်နိုင်။ နှင်းထုများ
ပိတ်နေသဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်စုံမြိုင်ကို သဲသဲကွဲကွဲ မမြင်ရ။ လင့်စင်ထိုးထား
သောကျွန်းပင်နှင့် အခြားကျွန်းပင်ထက်မှ ပုစဦးကြီးတို့အော်သံသည် နား
မခံလောက်အောင် ဖြစ်နေသည်။ မိနစ်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် ရွှန်းလဲ့
သောလပြည့်ဝန်းသည် အရှေ့ဘက်တောအုပ်ထက်မှ တငြိမ့်ငြိမ့်ထွက်လာ
သည်။ သို့သော် လရောင်သည် နှင်းကန်လန်ကာကြီးအား ထိုးဖောက်နိုင်ခြင်း
မရှိသဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်မှာ မှိုင်းပျူဖြစ်နေသည်။

တသုန်သုန်တိုက်နေသည့် ရေခဲတမျှအေးမြသောလေတွင် ညရွေး
ပန်းရနံ့များ၊ နှင်းမှုန့်များလှိုင်လျက်ရှိနေသည်။ တဖြည်းဖြည်း အချိန်ကြာ
မြင့်လာသည်နှင့် အိပ်တန်းတက်သည့်ငှက်သံများ၊ မျောက်တို့၏ ဆူဆူ
ညံ့ညံ့အသံများ ငြိမ်သက်စပြုလာသည်။ သို့သော် မီးကွက်နှင့် တစ်တီ
တူးငှက်များကမူ သစ်ပင်ထက်များတွင် ဆူညံလျက်ရှိကြ၏။

ကျွန်တော်တို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး စကားမပြောနိုင်ကြဘဲ အတွေး
ကိုယ်စီနှင့်ဖြစ်နေကြသည်။ လင့်စင်ပေါ်တွင် (၃) နာရီကျော်ကျော်ခန့် မလှုပ်

မယှက်ထိုင်နေရသော်လည်း ကျား၏အရိပ်အယောင်ကို မတွေ့ရသေးချေ။
ခြင်အုပ်ကြီးကလည်း ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့အား တဝီဝီအော်သံပေးကာ ကိုက်ကြ
တော့သည်။ ခြင်ကောင်များကို ခပ်ဖွဖွမောင်း ထုတ်ခဲ့ရသည်။ အသံမြည်သံ
ထွက်မည်ကို သတိထားနေရ၏။ မှိုင်းပျူပျူ လရောင်အောက်တွင် သနပ်ခါး
လူးထားသော နှားမျက်နှာနှင့် ဦးချိုနှစ်ချောင်းတွင် ပန်းများပန်းထားသော
နားသေကောင်ကြီးကို မြင်ရသည်မှာ သည်းတုန်အုတ်နှစ်ရတော့၏။ မြိုင်ယံ
တစ်ခုလုံးမှာ ကျောချမ်းဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် ငြိမ်သက်နေတော့
သည်။ တစ်ချက်တစ်ချက် ညဉ့်ငှက်ထိုးအသံသာ ကြားရ၏။ သန်းခေါင်ယံ
နီးလာသော်လည်း ကျားပေါ်မလာ။ ကျွန်တော်တို့အဖို့ စိတ်ပျက်စပြုလာ
သည်။ ကျားသည် ယမန်နေ့က ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့နှင့် ရွာသားများ လင့်စင်
ဆောက်သည့် ဆူညံအသံများကိုကြားသဖြင့် လာရောက်ခြင်းမပြုသလော။
သန်းခေါင်ကျော်လာလေ အအေးဓာတ်က ပိုလာလေဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့
နှင့်လိုက်လာသော မုဆိုးနှင့် ကျွန်တော်မင်းစေကလေးမှာ ခိုက်ခိုက်တုန်နေကြ
သည်။ ကျားသည် ကျွန်တော်တို့စောင့်နေသည်ကို သူ၏ စိတ်စွမ်းအင်ဖြင့်
သိနေသလော။ နှင်းပေါက်တို့သည် မိုးတဖွားဖွားရွာနေသကဲ့သို့ ကျလာသည်။
ဤသို့အတွင်း အိပ်တန်းတက်နေသော မျောက်အုပ်တို့ဘက်မှ ဆူဆူညံညံ
အသံကြားရသဖြင့် မုဆိုးကမူ ကျားလာနေသည်ဟု သတိပေးခဲ့သည်။

ကျွန်တော်နှင့် အင်စပက်တော်ကြီးသည် သားကောင်အား ပစ်ခတ်ရန်
အသင့်ပြင်ထားသည်။ အင်စပက်တော်ကြီးကမူ ကျွန်တော်အား ဦးစားပေး
၍ ပစ်ခတ်စေလိုသည်။ ကျွန်တော်အဖို့ ပထမဆုံးအကြိမ် သားကောင်ကြီး
တစ်ကောင်နှင့် နဖူးတွေ့ဒူးတွေ့တွေ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ သေနတ်ကို
အသင့်မောင်းတင်ထားသည်။ မီးကွက်နှင့် ညဉ့်ငှက်များကလည်း အလန့်
တကြားအသံပေးကာ ပုံတက်လာခဲ့ရကား ကျားသည် ကျွန်တော်တို့ လင့်စင်
ရှိရာသို့လာနေသည်မှာ သေချာနေသည်။ ရုတ်တရက်ပင် အင်စပက်တော်
ကြီးသည် ကျွန်တော်အား လက်ဖြင့် လှမ်းသတိပေးလိုက်သည်။ မှိုင်းပျူ
လရောင်အောက်တွင် စူးရှပြောင်လက်နေသော ရွေ့လျားနေသည့် ကျားမျက်
လုံးနှစ်လုံးကို မြင်နေရသည်။ ကျားသည် ကျွန်တော်တို့ဆင်ထားသည့်
အကွက်တွင်းသို့ ရောက်လာသည်။ သို့သော် ကျားသည် နားသေကောင်ကို
ရုတ်တရက် ဝင်ရောက်ကိုက်ခြင်းမပြုဘဲ ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ အကဲခတ်နေသည်။
သားကောင်သည် အတော်ကောက်ကျစ်ညစ်များလှသည်။ နားသေကောင်
ကို ပြုပြင်ပြင်ဆင်ထားသည်ကို အကဲခတ်မိသွားဟန်ရှိသဖြင့် ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ
အကဲခတ်ကာ တဖြည်းဖြည်းရှေ့သို့တိုးလာသည်။ ကျွန်တော်သည် ကျားအား
ပစ်ကွင်းအတွင်း ဝင်လာမည့်အချိန်ကို သေသေချာချာ စောင့်ကြည့်နေသည်။

မှဆိုးနှင့် အင်စပက်တော်ကြီးတို့ကလည်း လက်နှိပ်ခတ်မီးများ အသင့်ပြင်ထား၏။

ကျားသည် ပတ်ဝန်းကျင်ကို အကဲခတ်ကာ နွားသေကောင်ရှိရာသို့ လာသည်။ နွားသေကောင်ရှိရာသို့ ရောက်လာသည်နှင့် နွားသေကောင်ကို စတင်စားတော့သည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ကို အကဲခတ်ပြီးဖြစ်ရကား နွားသေကောင်ကို စိမ်ပြေနေပြေးရန် ဟန်ပြင်လိုက်သည်နှင့် ကျွန်တော်သည် သေသေချာချာ ချိန်ကာပစ်လိုက်ရာ သေနတ်သံသည် မြိုင်ရာဆူဝေသွားတော့သည်။ ကျားကြီးသည် ဒေါသတကြီး ဟိန်းဟောက်လိုက်ပြီး ခုန်ထွက်သွားတော့၏။ ကျားအား ကျည်ဆန်ထိမှန်သွားသည်။ မသွားသည်ကို သဲသဲကွဲကွဲ မသိနိုင်။ သေနတ်ကျည်ဆန်သည် ချက်ကောင်းကို ထိမှန်သွားပါက ကျားသည် ထိုနေရာတွင်ပင် လဲကျသေဆုံးရမည်မှာ သေချာသည်။ သို့သော် ကျားသည် ရုတ်တရက် ခုန်ထွက်သွားသည်ကို မှိုင်းပျံ့ပျံ့လရောင်တွင် တွေ့မြင်ရသဖြင့် သေနတ်ကျည်ဆန်ထိမှန်သည့်တိုင်အောင် အတော်အသင့် ဒဏ်ရာရသွားခြင်းသာ ဖြစ်ပေမည်။

အင်စပက်တော်ကြီးနှင့် မှဆိုးတို့မှာ စိတ်ပျက်သွားဟန် ရှိသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဒဏ်ရာအနာတရရှိသွားသော ကျားတို့သည် သာမန်ကျားတို့ထက် လူများ၊ တိရစ္ဆာန်များကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါး တိုက်ခိုက်လေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ရှေးသူဟောင်းတို့က ကျားနာခဲသည်ဟူသော ဆိုးထုံးစကားရှိခဲ့သည် မဟုတ်သလော။ ကျွန်တော်အဖို့လည်း ထူးထူးခြားခြား စိတ်ပျက်သွားတော့သည်။ ကျားကြောက်၍ ကျွန်တော့်ကို အားကိုးတကြီးဖြင့် အကူအညီတောင်းခံခဲ့သော ကျေးရွာသူကျေးရွာသားများအဖို့ ကျွန်တော်၏ ညံ့ဖျင်းမှုကြောင့် ထိုကျားနာသည် ရှေ့လျှောက် ဘေးဒုက္ခအမျိုးမျိုးပေးပေတော့မည်မှာ သေချာနေသည်။

ကျွန်တော်တို့ လင့်စင်နှင့် မိုင်ဝက်ခန့်ဝေးသော ကျေးရွာကလေးတွင် မျှော်လင့်တကြီးဖြင့် စောင့်ဆိုင်းနေကြသော ရွာသူကြီးနှင့် ကျေးရွာသားများသည် ဓားများ၊ လှံများ၊ မီးတုတ်များဖြင့် သေနတ်သံ ကြားသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ရှိရာသို့ ရောက်လာကြမှပင် ကျွန်တော်တို့သည် လင့်စင်ထက်မှ ဆင်းလာခဲ့ကြသည်။ ကျားသေကိုထမ်း၍ ပြန်ရမည်ဟု မျှော်လင့်ထားသော ရွာသားများနှင့် သူကြီးတို့မှာ စိတ်ပျက်အားလျော့သွားကြပုံရသည်။ ကျွန်တော်နှင့် အင်စပက်တော်ကြီးတို့သည် ကျားနောက်ထပ်စားထားသည့် နွားသေရှိရာသို့ သွားရောက် ကြည့်ရှုသောအခါမှ ကျွန်တော်မှာ အတော်အသင့် စိတ်အေးသွားခဲ့၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကျွန်တော်ပစ်လိုက်သော ရိုင်ဖယ်(လ်)ကျည်ဆန်သည် ကျားကိုထိမှန်သွားခြင်းမရှိဘဲ နွားသေကောင်

၏ဦးခေါင်းကိုသာ ထိမှန်သွားခဲ့သည်။ ကျည်ဆန်ထိပ်ဖူးမှာ နွား၏ ဦးခေါင်းအတွင်းစိုက်ဝင်လျက်ရှိနေရာ ကျားကိုထိခိုက်သွားခြင်း မဟုတ်တော့။ ကျားနာကြောင့် ရွာသူရွာသားများ ယခုထက်ပို၍ စိတ်သောကဝေဒနာ အဖြာဖြာ တွေ့စရာမရှိတော့ဟု ထင်မိသဖြင့် ကျွန်တော်မှာ စိတ်ရွှင်လန်းသွားရ၏။ ရွာသို့အပြန်တွင် ကျားသေကြီးကို သယ်ဆောင်၍ ပြန်မည်ဟု မျှော်လင့်ထားကြသော ရွာသူရွာသားများသည် ကျားသေကိုဖျက်ရန် စောင့်နေကြဟန်တူသည်။ သို့သော် စိတ်ပျက်လက်ပျက် ဖြင့်ပြန်လာသော ကျွန်တော်တို့အဖို့ကို မြင်ကြသောအခါ ငြိမ်နေကြသည်။ ပီယသိဒ္ဓိပြီးသည်ဟု ဆိုကာ ကျား၏နှုတ်ခမ်းမွေးကိုယူလိုက်သော ကာလသားအချို့မှာလည်း စိတ်ပျက်သွားကြပုံရသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ကျားနာဖြစ်သွားမည့် အရေးကို စိတ်တထင့်ထင့်ဖြစ်ခဲ့ရသော ကျွန်တော်မှာ စိတ်ပေါ့သွားသည်။ မြစ်ကြီးနားသို့ပြန်ရောက်ပြီး (၂)ရက်၊ (၃)ရက်ခန့် နားတစွင့်စွင့်နှင့် မည်သည့်နေ့တွင် ထိုကျေးရွာကလေးမှ မည်သူမည်ဝါကို ကျားဆွဲသွားသည် ဆိုသောသတင်းများ ကြားရလိုကြားရငြား နားထောင်မိသည်။ ထိုကျားသည် ၎င်းကျေးရွာနားသို့ နောက်ထပ် လာရောက် နှောင့်ယှက်ခြင်းမပြုတော့ဟု သိရသည်။

ဤသို့ဖြင့် ရက်များ တစ်ရက်ပြီးတစ်ရက် ကုန်ဆုံးခဲ့ရတော့သည်။ ကံအားလျော်စွာပင် ကျွန်တော်တာဝန်နှင့် အလုပ်ဝတ္တရားများကို လွှဲပြောင်းတာဝန်ယူရမည့် ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်များ ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီး ဖြစ်၏။ ကျွန်တော်အဖို့ ဝမ်းသာ၊ ဝမ်းနည်းဖြစ်ရတော့၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား အလုပ်လွှဲပြောင်းပေးပြီးသည်နှင့် ကျွန်တော်မှာ လစာပြည့်ဖြင့် ခွင့် (၁၀) လ ရရှိသည်ဖြစ်ရကား မိမိဇာတိ အင်္ဂလန်သို့ပြန်ကာ ဆွေမျိုးမိတ်သင်္ဂဟများနှင့် တွေ့ရမည်ကို ကြိုတင်မျှော်မှန်း၍ စိတ်ပျော်မိသော်လည်း မြစ်ကြီးနားတွင် ခေတ္တသောင်တင်နေခိုက် ခင်မင်ရင်းနှီးခွင့်ရခဲ့သည့် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ၊ မိတ်ဆွေများ၊ ဒေသခံမြန်မာအမျိုးသားများနှင့် ခွဲခွာရမည်ကို တွေးမိပြန်သောအခါ ဝမ်းနည်းမိတော့၏။

ကျွန်တော်သည် မေလ တတိယပတ်ခန့်တွင် ရန်ကုန်သို့ ရောက်လာသည်။ ရက်အနည်းငယ်အတွင်း မုတ်သုန်သည် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းသို့ ချင်းနင်းဝင်ရောက်တော့မည်ဖြစ်၍ မိုးရိပ်မိုးသက်တို့ နေ့စဉ်ဆင်စပျိုးနေစဉ် ရန်ကုန်သို့ ရောက်လာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရုံးချုပ်သို့ သွားရောက်၍ သတင်းပေးပို့သည့်ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်ပြီးစီးသည်။ ချိန်းဆိုထားသော ရက်တွင် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆင်းခဲ့သည်။ ထိုနေ့တွင်မူ နံနက်လင်းသည့် အချိန်မှစ၍ တစ်မိမိမိရွာနေသောမိုးသည် တိတ်သည်မရှိတော့။ ရန်ကုန်မိုးရာသီ၏သတ္တိကိုပြုစပြုခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်တို့ အင်္ဂလန်နိုင်ငံအရောက် စီးနင်းလိုက်ပါရမည့် သင်္ဘောမှာ လူစီးကုန်တင်သင်္ဘောတစ်စင်းသာ ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်တွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ တင်ပို့သည့် ကုန်ပစ္စည်းများချထားပြီးခဲ့ရကား အပြန်တွင်မူ ကုန်စည်အနည်းငယ်နှင့် ကျွန်တော်ကဲ့သို့ ခွင့်ရက်ရှည်ခံစားခွင့်ရသဖြင့် မိခင်နိုင်ငံသို့ ခေတ္တပြန်ကြသည်။ အမှုထမ်းများနှင့် မိသားစုများသာ လိုက်ပါလာကြသည်။ အပြန်ခရီးတွင် ပထမတန်းက ဒုတိယတန်းထက် ကောင်းမည်ဟု ယူဆကာ ပထမတန်းလက်မှတ်ကို ဝယ်ယူ၍ လိုက်ခဲ့သည်။ (စာရေးသူသည် သူလိုက်ပါသည့် သင်္ဘောအမည်ကို ရေးသား ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။)

မုတ်သုန်မိုးဝင်ခဲ့ပြီဖြစ်၍ ရေကုန်မြစ်၏ရေမှာ ရွံ့ရောင်ပြောင်းလျက်ရှိနေသည်။ ကျွန်တော်သည် တဖွားဖွားကျနေသော မိုးစက်မိုးပေါက်များအောက်တွင် မှိုင်းပျံ့မြင်နေရသည့် ရွှေတိဂုံဘုရားနှင့် ဆိပ်ကမ်းမှအဆောက်အအုံများကို လှမ်းကြည့်မိသောအခါ (၄) နှစ်ခန့် နေထိုင်ခဲ့ရသော ချစ်စရာမြန်မာနိုင်ငံကို လှမ်းသလိုလိုဆွေးသလိုလိုဖြစ်လာသည်။ ကုန်းပတ်ပေါ်တွင် ကျွန်တော်ကဲ့သို့ ခွင့်ရက်ရှည်ယူပြီး မိခင်နိုင်ငံသို့ပြန်ကြမည့် အရာရှိများနှင့် မိသားစုများသည်လည်း မိုးစက်များအောက်မှ လှမ်းမောတသဖွယ် ရန်ကုန်ရွှေခင်းကိုစကားပြောနိုင်ကြတော့ဘဲ ငေးမောကြည့်နေကြတော့သည်။ သင်္ဘောသည် ဒီရေတက်နှင့်အတူ ကမ်းမှခွာစပြုခဲ့ပြီဖြစ်ရာ အသွေးအရောင်စုံသော

မြန်မာတို့၏ သွားလာလှုပ်ရှားမှုသည် ခပ်ဝါးဝါးဖြစ်ကာ ကျန်ရစ်စပြုခဲ့ပြီး ဖြစ်၏။

ပထမတွင် ကျွန်တော်သည် အခန်းသို့ပြန်၍ ခေတ္တအနားယူမည်ဟု ကြံမိရာမှ သင်္ဘောလက်ရန်းဆီသို့ အမြန်ပြေးသွားကာ မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းဆီ သို့ နောက်ဆုံးအဖြစ် လှမ်းမျှော်ကြည့်မိပြန်သည်။ ရွှေရောင်တဝင်းဝင်းလက် နေသော ရွှေတိဂုံဘုရားကို တဖွားဖွားကျနေသော မိုးစက်မိုးပေါက်များအောက် တွင် မြင်နေရသော ဖြစ်နေသည်။ ဤသို့ဖြင့် သင်္ဘောသည် ကမ်းမမြင်လောက် မမြင်ဖြစ်နေသော အတ္ထဝါပြင်ထက်သို့ ရောက်လာသည်။ သင်္ဘောပေါ် တွင် ကျွန်တော်ကဲ့သို့ ခွင့်ယူ၍ ခေတ္တ ပြည်တော်ပြန်သူများမှာ ဗြိတိသျှ ဘုရင့်တပ်မတော်မှ အရာရှိများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ အချို့အရာရှိများမှာ မိသားစုလည်း ပါဝင်သဖြင့် ပျော်ရွှင်ဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်။ လူပျိုလူရွယ်တို့မှာ ကျွန်တော်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်အခြေချထားသည့် သစ်ထုတ်လုပ်ရေးကုမ္ပဏီမှ အရာရှိငယ်တစ်ယောက်သာ ဖြစ်ပါသည်။ သင်္ဘောကပ္ပတိန်မှာ အရွယ်အား ဖြင့် အသက်အတော်အသင့်ကြီးသော်လည်း လူငယ်များနှင့် ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် ရောရောနှောနှောနေတတ်သူ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့အား နေ့စဉ် သူထမင်း စားပွဲသို့ ဖိတ်ခေါ်၍ စကားပြောကြရင်း ထမင်းစားကြသည်။ ကျွန်တော်သည် (၁၀) လတိတိ ခွင့်ခံစားပြီးသည့်နောက် တာဝန်ရှိရာ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လာ ရမည် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့အရှေ့ဘက်တွင် တစ်ယောက်ထီးတည်း (၄)နှစ် ကျော် တာဝန်ထမ်းဆောင်ပြီးသည့်နောက် အနောက်ဥရောပယဉ်ကျေးမှု လောကအတွင်းသို့ တစ်ခဏတာကလေးမျှသာ ပြန်လည် ဝင်ရောက်ခွင့်ရ ခြင်းမှာ ကျွန်တော်အတွက် မချင့်မရဲဖြစ်စရာကောင်းခဲ့တော့သည်။

ကျွန်တော်တို့သင်္ဘောသည် ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်ကြီးအား မိုးသက် လေထန်နေသည့်ကြားမှ ကျော်ဖြတ်ခဲ့ပြီး ကိုလံဘိုဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ကပ် ခဲ့သည်နှင့် အင်္ဂလန်သို့ ကျွန်တော်တို့ကဲ့သို့ ခွင့်ရရှိသဖြင့် ခေတ္တပြန်လာသူ စစ်ဘက်မှအရာရှိများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်ကြီးမိသားစုတစ်စု ပါဝင် လာခဲ့သည်။ ထိုမိသားစုသည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ကွန်ဝေါ(လ်)ပြည်နယ်သို့ ခေတ္တ အိန္ဒိယမှပြန်လာသည့်မိသားစု ဖြစ်သည်။ ထိုမိသားစုတွင် ချစ်စဖွယ် သမီးငယ်နှစ်ယောက်ပါလာခဲ့ရာ အိမ်ထောင်ပြုရန် စိတ်ကူးယဉ်နေသော ကျွန်တော်အဖို့ အသင့်ဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုရမည်။ ထိုအမျိုးသမီးငယ် နှစ် ယောက်နှင့် ကျွန်တော်သည် အတူတွဲကာ သင်္ဘောကုန်းပတ်ပေါ်တွင် နေဆာလှရင်း စကားပြောကြသည်။ ကျွန်တော်က အပြောသမားဖြစ်တော့ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျွန်တော် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် အမှတ်တရဖြစ်စဉ် များကို သူတို့နှစ်ယောက်အား ပြောပြမိသည်။ သူတို့နှစ်ယောက်ကလည်း

ကျွန်တော်ပြောပြသည့် ဝမ်းနည်းစရာ၊ ဝမ်းသာစရာ၊ သည်းထိတ်ရင်ဖိုဖွယ် ရာများကို နားထောင်ရင်း တစ်ခါတစ်ရံ သူတို့မိသားစု အိန္ဒိယတွင် ကြုံရ သည့်အတွေ့အကြုံများကို ပြောပြသည်။ ကပ္ပတိန်ကြီးကျင်းပသည့် ကပ္ပ တွင် ကျွန်တော်သည် သူတို့နှစ်ယောက်နှင့် တွဲကစားကြ၏။ သူတို့နှစ်ဦးအနက် တစ်ဦးကိုမူ ကျွန်တော် စိတ်ဝင်စားခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့ စီးနင်းလိုက်ပါ လာသည့် သင်္ဘောပိုင်ရှင်မှာ အင်္ဂလန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအကြား ပြေးဆွဲနေ သောသင်္ဘောများကို ပိုင်ဆိုင်ထားသူဖြစ်ရကား အီဂျစ်၊ ဆူဒန်၊ သီဟိုဠ် (သီရိလင်္ကာ) နှင့် မြန်မာနိုင်ငံများတွင် မိတ်ဆွေအများအပြားရှိသူ၊ လူသိများ သူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ဆက်ဆံရေးလည်းကောင်းသူဖြစ်ရကား သူပိုင်သင်္ဘော များမှ အမှုထမ်းအားလုံးသည် ခရီးသည်များအပေါ် ခင်ခင်မင်မင် လေးလေး စားစား ဆက်ဆံကြသည်။

ကျွန်တော်နှင့် တစ်ခန်းတည်းကျသည့် ခရီးသွားဖက်မှာ ကျွန်တော် နှင့်ပေါင်း၍ရသော အမေရိကန်အမျိုးသားတစ်ယောက် ဖြစ်၏။ သူ၏ဖခင် ဖြစ်သူမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နယူးယောက်မြို့တွင် ကျောက်မျက် ရတနာဆိုင်တစ်ဆိုင် ဖွင့်ထားသူဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။ ကျွန်တော်ကလည်း မြစ်ကြီးနားခရိုင်တွင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့စဉ်က တွေ့ခဲ့ရသည့် ကျောက်စိမ်းကုန်သည်များအကြောင်းပြောပြခဲ့ရာ သူသည် မြန်မာနိုင်ငံထွက် ကျောက်စိမ်းများကို စိတ်ဝင်စားကြောင်း ရှင်းပြသည်။ ကျွန်တော်ကမူ ကျွန်တော် ခွင့်ရက်ပြည့်ခဲ့ပါက မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်ရမည် ဖြစ်ကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ သူကလည်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ မကြာခင် လာရောက် လည်ပတ်မည်ဖြစ်သည်ဟု ပြောပြခဲ့၏။

ပြင်သစ်နိုင်ငံ မာ(လ်)ဆေးမြို့သို့ သင်္ဘောဆိုက်ရောက်သည်နှင့် ကျွန်တော်နှင့် ထူးထူးခြားခြား ခင်မင်ရင်းနှီးခွင့်ရသော မိန်းမပျိုကလေး မိသားစုနှင့်ခွဲကြဲရသည်။ သူတို့မိသားစုကမူ ကွန်ဝေါ(လ်)ပြည်နယ်ရှိ သူ တို့ယာတောသို့ မပျက်မကွက် လာရောက် လည်ပတ်ရန် ဖိတ်ခေါ်ကြသည်။ သူတို့ နှစ်ဦး၏ မိသားစုများကလည်း ကျွန်တော်အား ကွန်ဝေါ(လ်)ရှိ သူ တို့ယာတောသို့ ဆက်ဆက်လာရောက်ရန် ထပ်မံ ဖိတ်ကြားကြပြန်သည်။ အမှန်အတိုင်း ဝန်ခံရမည်ဆိုလျှင် ကျွန်တော် သူတို့အမျိုးသမီးကလေးနှစ် ယောက်အနက် တစ်ဦးကိုမူ စိတ်ဝင်စားလျက်ရှိနေလေပြီ။ ထိုအမျိုးသမီး ကလေးကလည်း သူ့အား ကျွန်တော် စိတ်ဝင်စားနေသည်ကို သိနေသည်။ ကျွန်တော်နှုတ်မှ ထုတ်ဖော် ပြောပြခြင်းမရှိသော်လည်း သူ့အား ကျွန်တော် စိတ်ဝင်စားနေကြောင်း သိသည်။ သူတို့မိသားစုကလည်း ကျွန်တော်စိတ်ကို အကဲခတ်မိဟန်တူသည်။ ဤသို့ဖြင့် သူတို့မိသားစုနှင့် ခေတ္တခွဲခဲ့ကြပြီး

ကျွန်တော်သည် ကျွန်တော်မိဘများ နေထိုင်လျက်ရှိသည့် ဆွစ်ဇာလန်ရှိ ကျွန်တော်မိသားစုများနှင့် နေထိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ကျန်ခြွင့်ရက်များကိုမူ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ကွန်ဝေါ(လ်)တွင် ကုန်စေမည်ဟု ရည်မှန်းထားခဲ့၏။ ဆွစ်ဇာလန်တွင် ကျွန်တော်မိခင်နှင့် ညီမများနှင့်နေရသောရက်များတွင် ကျွန်တော်သည် ကွန်ဝေါ(လ်)ရှိ ကျွန်တော်ချစ်သူဟု ရည်မှန်းထားသူလေးယံသို့ စာတို၊ စာရှည်များ ပေးပို့ခြင်းဖြင့် ရက်များကုန်ဆုံးစေခဲ့၏။

ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ အောက်တိုဘာလတွင် ပြန်ရောက်ခဲ့ပြန်သည်။ အင်္ဂလန်မြေနှင့်မိမိသည်နှင့် ကျွန်တော်ငယ်စဉ်က ကျောင်းအိပ်၊ ကျောင်းစားနေခဲ့ရသောကျောင်းသို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။ ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးမှာ ကျွန်တော့်အား သားသမီးတစ်ယောက်ကဲ့သို့ မေတ္တာထားသူ ဖြစ်၏။ ကျွန်တော် မန္တလေးရဲသံပွဲတွင် တက်ရောက်နေစဉ်ကပင် ဆရာကြီးထံ စာများရေးသား၍ မန္တလေးမြို့၏ သာယာသောရှုခင်းများ၊ မြန်မာမင်းတို့၏ လက်ထက်တော်ကြီးအခါက ဆွတ်သွဲဖွယ်အကြောင်းအရာများကို ထည့်သွင်းရေးသား ပေးပို့လေ့ရှိပြီး ဆရာကြီးကလည်း သူ့မိသားစုအကြောင်း၊ ကျောင်းမှ ကျွန်တော့်ငယ်ဆရာများအကြောင်း၊ အင်္ဂလန်တွင် ကျရာတာဝန်များ ထမ်းဆောင်နေကြသည့် ကျွန်တော့် ငယ်သူငယ်ချင်းများအကြောင်းများကို သူ့စာများတွင် ဖော်ပြ ရေးသားလေ့ ရှိ၏။

ကျွန်တော် ခွင့်ရက်ရှည်ယူ၍ အင်္ဂလန်သို့ပြန်လာမည်ဟုသိရသော ဆရာကြီးသည် အင်္ဂလန်ရောက်သည်နှင့် သူတို့မိသားစု နေထိုင်သည့် ကျောင်းဝင်းအတွင်းရှိ နေအိမ်တွင် လာရောက်နေထိုင်ပါရန် ဖိတ်ကြားထားသည်။ ကျွန်တော် လန်ဒန်သို့ရောက်သည်နှင့် မိတ်ဆွေတစ်ဦး၏ အကူအညီနှင့် တစ်ပတ်ရစ် မောရစ်မိုင်နာကားကလေးတစ်စီးကို (၁၈) ပေါင်ဖြင့် ဝယ်ယူခဲ့သည်။ ဈေးနှုန်းအလွန်ချိုသာသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သော်လည်း ထိုကားကလေးပိုင်ရှင်ဟောင်းမှ စည်းကမ်းစနစ်ကြီးသူတစ်ယောက် ဖြစ်ရကား မော်တော်ကားကလေးမှာ စက်ကောင်း၍ အတော်အသင့် သပ်သပ်ရပ်ရပ်ရှိလှ၏။ ထိုမော်တော်ကားဖြင့် ကျွန်တော့်အား ခေတ္တနေထိုင်ရန်ဖိတ်ထားသည့် ဆရာကြီးနေအိမ်သို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော် ကျောင်းဟောင်းသို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိသည်အချိန်မှာ ကျောင်းထွက်လက်မှတ်ရစာမေးပွဲများ စစ်ဆေးပြီးစီး၍ ကျောင်းသားများအား နှုတ်ဆက်ပွဲကျင်းပသည့် ညစာစားပွဲနှင့်ကြုံရတော့၏။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော့်အား ကျောင်းတော်ကြီး၏ဂုဏ်ကိုဆောင်ခဲ့သော ကျောင်းတော်သားကြီးတစ်ယောက်အဖြစ် စကားပြောခွင့်ပေးခဲ့သည်။ ကျွန်တော်သည်

ကျောင်းတော်သားအဖြစ်နေခဲ့စဉ်က ကြုံရဆုံးရသည့် ရယ်မောစရာ၊ စိတ်ရွှင်လန်းစရာဖြစ်ရပ်များကို ပြောပြခဲ့ပြီး လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် အမှုထမ်းစဉ် တွေ့ကြုံရသည့် ထူးခြားဖြစ်စဉ်များ၊ ချစ်စရာမြန်မာနိုင်ငံနှင့် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ ခင်မင်ဖွယ်ကောင်းသည့်ခေလေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတို့ကိုပြောပြခဲ့ရာ ကျောင်းသားငယ်အများမှာ တဝါးဝါးပွဲကျခဲ့ကြတော့၏။

ကျွန်တော် သင်္ဘောပေါ်တွင် မိတ်ဆွေဖြစ်ခဲ့၍ စိတ်ဝင်စားခဲ့သော အမျိုးသမီးငယ်နှစ်ယောက်တို့မိသားစုထံသို့ သွားရောက် လည်ပတ်မည်ဟု မှန်းဆထားသည်။ သို့သော် ဆရာကြီးမိသားစုနှင့် ကျောင်းဟောင်းမှ ဆရာ၊ ဆရာမဟောင်းများနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သဖြင့် ရုတ်တရက် ထိုမိသားစုများ နေထိုင်ရာ ကွန်ဝေါ(လ်)သို့ မသွားဖြစ်ခဲ့။ ဤသို့အတွင်း ညောင်လေးပင်တွင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့စဉ်က ကျွန်တော်နှင့်အတူ ခေတ္တနေထိုင်ခဲ့ပြီး ညီရင်းအစ်ကိုတမျှ ခင်မင်ရင်းနှီးခဲ့သော သစ်တောအရာရှိ တစ်ယောက်ထံမှ စာတစ်စောင် ရရှိခဲ့သည်။ ထိုစာတွင် သူနှင့် သူညီမအရင်းဖြစ်သူတို့ လန်ဒန်သို့ လာရောက် လည်ပတ်မည်ဖြစ်၍ သူတို့ မောင်နှမနှစ်ယောက်အား လန်ဒန် ဝိတိုရိယမီးရထားဘူတာရုံတွင် လာရောက်ကြိုဆိုရန် ရေးသားထားသဖြင့် ကွန်ဝေါ(လ်)သို့သွားရန် အစီအစဉ်ကိုဖျက်၍ ကျွန်တော့် မိတ်ဆွေဟောင်း သစ်တောအရာရှိနှင့် နှမဖြစ်သူတို့အား သွားရောက်၍ ဝိတိုရိယဘူတာရုံတွင် ကြိုဆိုခဲ့ရသည်။ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေ၏နှမငယ်ဖြစ်သူ မစ်ဘက်တီမှာ ထူးထူးခြားခြား ချောမောလှပသူဟု ဆိုရန်မသင့်သော်လည်း တစ်ခါမြင်ရုံနှင့် တစ်သက်တွင် မမေ့နိုင်သောသူတစ်ယောက်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဘက်တီမှာ ဆန်ကျင်ဘက်လိင်အား ဆွဲဆောင်နိုင်သော ရုပ်ဆင်းရှိသူဟု ဆိုနိုင် ပါသည်။ အလုပ်အကိုင် အတည်တကျနှင့် တစ်ကြိမ်တစ်ခါမှ ချစ်သူ မရှိခဲ့ဘူးသူ ကျွန်တော့်အဖို့ စိတ်လှုပ်ရှားသည်က အမှန်ဖြစ်သည်။ ကွန်ဝေါ(လ်)သို့သွားမည့် အစီအစဉ်မှာလည်း ဖျက်သူမရှိဘဲနှင့် အလိုအလျောက် ဖျက်သွားခဲ့ရသည်။

ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေ သစ်တောအရာရှိမှာ ကျွန်တော်ကဲ့သို့ ခွင့်ရက်ရှည်ရလာသူဖြစ်၍ သူတို့မောင်နှမသည် အိဒင်ဘာရာမြို့တွင် နေထိုင်သော အဒေါ်ထံ သွားရောက်လည်ပတ်ကြမည် ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော့်အား သူတို့မောင်နှမနှင့်အတူ အိဒင်ဘာရာမြို့တွင်နေထိုင်သော သူတို့အဒေါ်အိမ်သို့ အလည်လိုက်ရန် ဖိတ်တော့သည်။ မဆွတ်ခင်ကညွတ်ချင်လျက်ရှိသော ကျွန်တော်သည် ဟန်လုပ်၍ပင်မငြင်းတော့။ အိဒင်ဘာရာသို့ သူတို့မောင်နှမနှင့်အတူသွားရန် စီစဉ်ခဲ့ကြသည်။ လန်ဒန်မှ အိဒင်ဘာရာ မီးရထားခရီးကို

ကျွန်တော်သည် လူမမည်ဘဝကပင် အကြိမ်ကြိမ်သွားခဲ့သူဖြစ်ရာ ဗုဒ္ဓ
စရာကောင်းသော၊ ငြီးငွေ့စရာကောင်းသောခရီး ဖြစ်သည်။ အကြိမ်ကြိမ်
သွားခဲ့ဖူး၍ မီးရထားရှုခင်းများမှာလည်း မြင်နေကျဖြစ်၍ အသစ်အဆန်း
မဟုတ်တော့။ ထူးခြားမှုလည်း မရှိပါ။ ယခင်သွားခဲ့သောအခါကမူ သီး
သန့်ခန်းတွင် အိပ်ရာလိပ်ကိုဖြေကာ အိပ်ရာခင်းလိုက်သည်နှင့် ငိုက်မျဉ်း၍
လိုက်ပါသွားခဲ့လေ့ ရှိသည်။ လမ်းရှိ ဘူတာရုံကလေးများကို ခေတ္တ မီးရထား
ရပ်လျှင် အိပ်ရာမှနိုးလာလေ့ရှိသည်။ ယခုတစ်ခေါက် လန်ဒန်-အိဒင်ဘာရာ
ခရီးစဉ်မှာမူ ကျွန်တော်အဖို့ အသစ်အဆန်းများသာ ဖြစ်တော့သည်။ ကျွန်
တော်မိတ်ဆွေမှာမူ လန်ဒန်မှ မီးရထားထွက်သည်နှင့် ငိုက်မျဉ်းလာသည်။
ကျွန်တော်နှင့် ဘက်တီတို့မှာမူ ပြောမကုန်အောင် စကားတွေပြောကြသည်။
ဘက်တီမှာ စကားပြောကောင်းသူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်ကမူ သူ
ပြောသမျှကို နားထောင်ခဲ့ရသည်။

အိဒင်ဘာရာရှိ ဘက်တီတို့အဒေါ်အိမ်တွင် ခေတ္တတည်းခိုနေရသော
ရက်များသည် ကျွန်တော်ဘဝတွင် အပျော်ရွှင်ဆုံးနေ့ရက်များ ဖြစ်ခဲ့သည်။
ကျွန်တော်သည် ဘက်တီအပေါ်တွင် စိတ်ဝင်စားခဲ့လေပြီ။ ကျွန်တော်ဘဝ
တစ်သက်တာအတွက် ချစ်သက်သက်လျှာအဖြစ် ရည်မှန်းထားပြီး ဖြစ်ရ
ကား ဆိုင်းမဆင့်မဆင့်တော့ဘဲ (၄) ရက်ခန့်အကြာတွင် ဘက်တီအား
လက်ထပ်ခွင့်တောင်းမိသည်။ ဘက်တီကလည်း ကျွန်တော် လက်ထပ်ခွင့်
တောင်းခြင်းကို လက်ခံခဲ့၏။ ဘက်တီ၏မိဘဆွေမျိုးများကလည်း ကျွန်
တော်၏ ဘက်တီအား လက်ထပ်ခွင့်တောင်းခံခြင်းကို ရှေ့ရှေ့ရှုရှုပင်
ခွင့်ပြုသဘောတူကြသည်။ အထူးသဖြင့် ဘက်တီ၏ အစ်ကိုဖြစ်သူ ကျွန်
တော်မိတ်ဆွေ သစ်တောအရာရှိကမူ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြင့် သဘောတူ
ခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် ကွန်ဝေါ(လ်)ပြည်နယ်သို့ သွား
ရောက်နိုင်ခြင်းမရှိတော့ဘဲ အိဒင်ဘာရာတွင် သောင်တင်နေခဲ့သည်။

ခွင့်ရက်ကုန်ဆုံးခါနီးပြီဖြစ်ရကား ကျွန်တော်ဇနီးလောင်း ဘက်တီ
ကို ဆွေပြုမျိုးပြုအဖြစ် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဂျီနီဗာမြို့တွင် နေထိုင်လျက်ရှိသော
ကျွန်တော်မိခင်နှင့် နှမထံ သွားရောက်ရန်၊ ပြသရန် စီစဉ်ခဲ့ရသည်။ ဘက်တီ
၏ သူငယ်ချင်းမတစ်ဦးကလည်း အဖော်အဖြစ်လိုက်ပါပေးမည်ဟု သဘော
တူသဖြင့် ကျွန်တော်ပိုင် တစ်ပတ်ရစ် မောရစ်မိုင်နာကားဖြင့် ဂျီနီဗာသို့
ထွက်ခဲ့ကြသည်။ လန်ဒန်မှ ဂျီနီဗာခရီးမှာ မိုင်ပေါင်းများစွာ ကွာဝေးသည်။
ကျွန်တော်တစ်ဦးတည်းသော ဤခရီးကိုမောင်းခဲ့ရသဖြင့် ခရီးပန်းလှသည်။
လမ်းခရီးတွင် မည်သည့်အခက်အခဲမျှမရှိသော်လည်း အပြန်တွင်မူ ပင်ပန်း
လွန်းသော ကျွန်တော်မှာ အိပ်ငိုက်မိသွားသဖြင့် မော်တော်ကားသည် လမ်း

ဘေးမြောင်းတစ်ခုအတွင်း ထိုးကျသွားခဲ့သည်။ ကံအားလျော်စွာပင် မည်သူမျှ
သိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုမရှိခဲ့။ သို့သော် ထိုအမှတ်တံဆိပ် လမ်းချော်ကျသောနေရာမှ
(၁) မိုင်ခန့်ကွာဝေးသော ကျေးရွာကလေးသို့ ခြေကျင်လျှောက်သွားပြီး
အကူအညီတောင်းခဲ့ရ၏။ ရွာသူရွာသားအများ ကျွန်တော်တို့မော်တော်ကား
မြောင်းထဲသို့ ထိုးကျနေသောနေရာသို့ လိုက်လာခဲ့ကြပြီး လိုအပ်သည့် ကိစ္စ
အဝဝကို အကူအညီပေးခဲ့ကြသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် မည်သည့်ဘေး
အန္တရာယ်မှမရှိဘဲ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ ချောချောမောမော ပြန်ရောက်ခဲ့ကြ၏။

ကျွန်တော်ခွင့်ရက်ရှည်ကုန်ဆုံးရန် (၁)လကျော်ကျော်ခန့်အလိုတွင်မူ
ကျွန်တော်နှင့် ဘက်တီတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ထပ်ထိမ်းမြားရန်
စီစဉ်ခဲ့သည်။ မိဘဆွေမျိုးသားချင်းများ၏ သဘောတူညီချက်အရ ဘက်တီ
သည် ကျွန်တော် မြန်မာနိုင်ငံသို့ပြန်ရောက်ပြီး (၆) လခန့်အကြာတွင် လိုက်
လာမည်ဖြစ်ရာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပင် သင့်တော်သလို အကျဉ်းရုံး၍ လက်ထပ်
ကြမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားခဲ့ကြသည်။ ၁၉၃၄ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် မြန်မာ
နိုင်ငံသို့ ကျွန်တော် ပြန်လာခဲ့သောအခါ ကျွန်တော်တို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို
ကျွန်တော်နှင့်အတူ တစ်ပါတည်း သယ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ ကျွန်တော်စီးနင်း
လိုက်ပါလာသောသင်္ဘောမှာ ခေတ်မမီ မမြန်ဆန်လှ။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ လီဗာ
ပူး(လ်)မြို့မှနေ၍ သွားစီးရကာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဘုံဘောမြို့ (ယခု မွန်ဆိုင်)၊
သို့ဝင်၍ စစ်အရာရှိအချို့ကိုချပေးရမည်ဖြစ်ရာ ရက်သတ္တပတ် (၃)ပတ်ခန့်
ကြာမြင့်မည်ဟု သိရ၏။

သင်္ဘောပေါ်သို့ရောက်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံသို့ သွားနေကျဖြစ်သော
ကုန်သည်များ၊ စစ်ဘက်အရာရှိများ၊ အစိုးရအမှုထမ်းအများအပြား လိုက်
ပါလာကြ၏။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံအတွင် (၁၀) လနီးပါးနေခဲ့ရသော်လည်း မြန်
မာနိုင်ငံတွင် (၄) နှစ်တိုင်တိုင် မြန်မာလူမျိုးများနှင့် လက်ပွန်းတတီးနေလာ
ခဲ့ရသော ကျွန်တော်အဖို့ အထက်ဖော်ပြပါ လူတန်းစားများအကြား သူစိမ်း
ဘစ်ယောက်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေခြင်းမရှိတော့။ သူတို့နှင့် ရောရောနှောနှောနေ
ဆိုင်တတ်ခဲ့ရကား မည်သည့်ပြဿနာမျှမရှိဘဲ ညောင်လေးပင်သို့ ပြန်
ရောက်လာခဲ့တော့၏။ ညောင်လေးပင်သို့ရောက်သည်နှင့် ကျွန်တော်အား
ရန်ကုန်မြို့တော် ရဲအဖွဲ့တွင် ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်အဆင့်ဖြင့် ခန့်ထားကြောင်း
အမိန့်ရောက်လာသည်။ ကျွန်တော်သည် မန္တလေးရဲသိပ္ပံသင်တန်း ပြီးဆုံး
ခဲ့ပြီးနောက် တာဝန်ကျရာဒေသများဖြစ်သော သာယာဝတီ၊ သရက်၊ ရမည်း
သင်း၊ ညောင်လေးပင်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်များတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ရာ
ဝတ်ဝန်းကျင်အနေအထားသည် ယခု ပြောင်းရွှေ့ရမည့် ရန်ကုန်အနေအ
ထားနှင့် မတူပေ။ ကျွန်တော်သိရှိထားရသော သူပြောကိုယ်ပြော ပါးစပ်

ဂေဇက်များအရ ရန်ကုန်မြို့ရှိ အင်္ဂလိပ်အမျိုးသား အဖွဲ့အစည်းများသည် နယ်တွင်းရှိသော အင်္ဂလိပ်အမျိုးသားအဖွဲ့အစည်းများနှင့်မတူ။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ အင်္ဂလိပ်အဖွဲ့အစည်းကား ပဲခူးကလပ်၊ လှေသင်းဘုတ်ကလပ်နှင့် ဂျင်မခါ နာကလပ် တည်းဟူသော ကလပ်ကြီး (၃) ခုတို့မှ အသင်းဝင်များသာဖြစ်ကြသည်။ ဤကလပ်များမှာ ဥရောပတိုက်သားများကလွဲ၍ မည်သူ့ကိုမျှ အသင်းသားအဖြစ် ဝင်ခွင့်မပြုသောကလပ်များ ဖြစ်သည်။ လူမျိုးကို ရှေ့တန်းတင် အရေးတကြီးထား၍ ကန့်သတ်အပ်သည်ဖြစ်သဖြင့် ပစ္စည်း ချမ်းသာကြွယ်ဝခြင်း၊ ရာထူးကြီးခြင်းတို့သည် ထိုကလပ်များသို့ ဝင်ရောက် နိုင်သော အရည်အချင်းများ မဟုတ်။ နယ်မြို့ကြီးများရှိ ကလပ်များမှာမူ အင်္ဂလိပ်အမျိုးသားများ၊ ဥရောပတိုက်သားများသာမက ကပြားများ၊ မြန်မာ အစိုးရအရာရှိကြီးများပါ ပါဝင်ကြပြီး ကလပ်အသင်းဝင်များမှာ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး ခင်ခင်မင်မင် လက်ပွန်းတတီးနေကြသည်။

ကျွန်တော်သိရှိထားရသလောက် ရန်ကုန်ကလပ်များတွင် အင်္ဂလိပ် အမျိုးသား (၃) စား ရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ အစိုးရအမှုထမ်းများ၊ စစ်ဘက် အမှုထမ်းများနှင့် ကုန်သည်အင်္ဂလိပ်အမျိုးသားများ ဖြစ်ကြသည်။ အစိုးရ အမှုထမ်းများမှာ များသောအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကဲ့သို့ အမှုထမ်း ဝါရင့် ကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာပြည်အရပ်ရပ်တို့တွင် အမှု ထမ်းခွဲကြရ၍ မြန်မာစကားကို နားလည်လျက် မြန်မာမင်းများနှင့် လက် ပွန်းတတီး ဆက်ဆံဖူးသောသူများသာဖြစ်ရာ လူမျိုးခွဲခြားစိတ် ပြင်းထန်ခြင်း မရှိလှကြပေ။ အများအားဖြင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရအရာရှိများထံမှ မြန်မာလူ မျိုးများကို မကြည့်ဖြူသည့်သူများကို ကျွန်တော် တွေ့ခဲ့လှပါသည်။ မြန်မာ လူမျိုးတို့သည် ဗြိတိသျှတို့ နေမဝင်အင်ပါယာကြီးထဲ၌ နှစ်သက်ချစ် ခင်ဖွယ်ကောင်းသောလူမျိုးများဖြစ်ကြောင်းကို အများအားဖြင့် ပြောကြား လေ့ရှိကြပါသည်။ ကျွန်တော် သိရှိထားရသော သတင်းများအရဆိုလျှင် ဗြိတိသျှအမျိုးသား ကုန်သည်အများမှာ မြန်မာလူမျိုးများနှင့် ဆက်ဆံရသူ နည်းပါသည်။ အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်တွင် နေထိုင်ကြသော ဗြိတိသျှအမျိုး သားကုန်သည်များသည် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားပွဲစားများ၊ အလယ်အလတ် တန်းစား အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများနှင့် ဆက်ဆံကြရသည်။ ရန်ကုန်တွင် နေထိုင်သော မြန်မာလူမျိုးအများစုသည် ရန်ကုန်မြို့၏ ကူးသန်းရောင်းဝယ် ရေးတွင် စိတ်မဝင်စား။ မပြောပလောက်သော မြန်မာလူမျိုး စီးပွားရေးသမား များသာ ဗြိတိသျှလူမျိုးကုန်သည်များနှင့် ဆက်ဆံကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ ဗြိတိသျှ ကုန်သည်ကြီးများသည် မြန်မာလူမျိုးတို့၏ စိတ်ဓာတ်နှင့်သဘောတို့ သက် ဝင်ခြင်း မရှိကြပေ။

သူတို့အပေါင်းအသင်းများမှာလည်း ဥရောပတိုက်သားများသာဖြစ် သဖြင့် မြန်မာလူထုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပျက်နေသော နိုင်ငံရေး၊ စီး ပွားရေး၊ လူမှုရေးအခြေအနေမှန်များကို မသိကြဟုဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ တစ်ဆင့်ခံများပြောပြချက်များကိုသာ အမှန်အကန်ဟု ထင်မှတ်ကြသည်။ စစ်ဘက်စစ်မှုထမ်းအများစုမှာလည်း ဗြိတိသျှကုန်သည်များကဲ့သို့ပင် မြန် မာလူထုနှင့် ခပ်ကင်းကင်း ခပ်ကွာကွာနေကြရကား မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေ အနေကို သိသူနည်းပါးသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ကျွန်တော်ကိုယ် တွေ့ပြောရမည်ဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် (၂) နှစ်၊ (၃) နှစ် စစ်မှုထမ်းကြ သူများသည် မြန်မာလူမျိုးတို့နှင့် လက်ပွန်းတတီးမနေခဲ့ကြသဖြင့် မြန်မာ နိုင်ငံအကြောင်းနှင့် မြန်မာတို့၏ စိတ်ရင်းစိတ်ဓာတ်ကို လုံးဝ မသိကြ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေခဲ့ဖူးသည်ဟူ၍သာ ပြောရမည် ဖြစ်သည်။ စစ်မှုထမ်း အချို့သည် မြန်မာလူမျိုးများနှင့် ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးကို အရေးမထား ကြ။ သို့ဖြစ်၍ ဗြိတိသျှအမျိုးသားကုန်သည်များနှင့် စစ်မှုထမ်းများသည် မြန်မာလူမျိုးများသည် မိမိတို့ထက် အောက်တန်းကျသောလူမျိုးများဟူ၍ မှတ်ထင်နေကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရန်ကုန်မြို့ရှိ အင်္ဂလိပ်များ၏အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်သော ပဲခူးကလပ်၊ လှေသင်းဘုတ်ကလပ်နှင့် ဂျင်မခါနာကလပ်များတွင် မြန်မာလူမျိုးတို့အား ဝင်ခွင့်မပေးခြင်း ဖြစ်၏။

အစိုးရအမှုထမ်းများဖြစ်သော ကျွန်တော်တို့မှာမူ မြန်မာနိုင်ငံတစ်နံ တစ်လျား သွားရောက်ကြရပြီး မြန်မာလူမျိုးအမှုထမ်းများ၊ မြန်မာလူမျိုး ကုန်သည်ပွဲစားများ၊ ကျေးလက်နေလူထုနှင့် ထာဝစဉ် လက်ပွန်းတတီး ဆက်ဆံနေရသဖြင့် ခင်မင်တွယ်တာစရာကောင်းသော မြန်မာလူမျိုးတို့ အကြောင်းကို စေ့စွာ သိနေကြသည်။ မြန်မာတို့၏ မျိုးချစ်စိတ်ကို အတော် အသင့် အကဲခတ်မိနေသည်။ ဤသည်တို့ကား ကျွန်တော် ရန်ကုန်သို့ ခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူရမည့်အချိန်တွင်ဖြစ်ပေါ်နေသောအခြေအနေ ဖြစ်ပေသည်။ ကျွန်တော် သိရှိထားသလောက်ဆိုလျှင် ရန်ကုန်မြို့တော် ရဲ့အဖွဲ့မှာ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့အဖွဲ့မှ ရဲမင်းကြီး (ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်) အုပ်ချုပ်ခြင်း မရှိဘဲ ရဲကော်မရှင်နာ (မဟာမင်းကြီး) တစ်ဦး၏ လက်အောက်တွင်ထား၍ အုပ်ချုပ်သည်ဟု သိရသည်။ သူ့လက်အောက်တွင်မူ ရာဇဝတ်ဝန် (၆) ဦးတို့က တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရသည်။

ရန်ကုန်မြို့တော်မှာ ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူဦးရေ အများဆုံးမြို့ ကြီးတစ်မြို့ ဖြစ်သည်သာမက စီးပွားရေးအချက်အချာကျသောမြို့ကြီးလည်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာတိုင်းရင်းသားများသာမက ဥရောပတိုက်သားများ၊ အိန္ဒိယ နိုင်ငံသားများ၊ တရုတ်အမျိုးသားများ၊ အရှေ့အာရှအချို့မှ တိုင်းရင်းသား

များလည်း နေထိုင်ကြသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခြားမြို့ကြီးများထက် မှုခင်း အများဆုံးဖြစ်ပွားသောမြို့ကြီး ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှကုန်သည်ကြီးများ ပိုင်ဆိုင်သော စတီးဘုရားသား၊ ဘီအိုစီရေန်ကုမ္ပဏီ အပါအဝင် ကုမ္ပဏီကြီးများမှ ထိပ်တန်းအရာရှိကြီးများ၊ အိန္ဒိယအမျိုးသားများပိုင်ကုမ္ပဏီကြီးများမှ အိန္ဒိယ အမျိုးသားသူဌေးများလည်း နေထိုင်သဖြင့် ၎င်းတို့အတွက် လုံခြုံရေးကို ဗြိတိသျှအစိုးရက အထူးစိုးရိမ်ဟန်ရှိသည်။

သို့ဖြစ်၍ ရန်ကုန်ရဲအဖွဲ့ကို သီးခြားဖွဲ့စည်းထားပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ရဲအဖွဲ့မှ အတွေ့အကြုံများသူ၊ စိတ်ချရသူများကို ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်များအဖြစ် ခေါ်ယူခန့်ထားခဲ့သည်။ အင်စပက်တော်များနှင့် လက်ထောက်အင်စပက်တော်များမှာမူ မြန်မာတိုင်းရင်းသားများ၊ ဆစ်အမျိုးသားများ၊ ဂေါ်ရခါး အမျိုးသားများနှင့် အခြားအိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများကို ခန့်ထားခဲ့သည်။ ထိုအမှုထမ်းများတွင် ဘာသာမျိုးစုံ ကိုးကွယ်ကြသူများ ဖြစ်ကြ၏။ ဤကဲ့သို့ လူမျိုးပေါင်းစုံ၊ ဘာသာပေါင်းစုံကို ခေါ်ယူခန့်ထားခြင်းမှာ အကြောင်းရှိပါသည်။ ရန်ကုန်မြို့တော်မှ မြန်မာလူမျိုးတို့၏ နိုင်ငံ၊ မြို့တော်ကြီး ဖြစ်လင့်ကစား နေထိုင်သူအများမှာလည်း ဥရောပတိုက်သား အပါအဝင် လူမျိုးပေါင်းစုံ၍ ကိုးကွယ်သည့် ဘာသာပေါင်းကလည်း စုံသည်။ ရန်ကုန်မြို့တော်ရဲအဖွဲ့၏ဝတ်စုံများမှာလည်း မြန်မာနိုင်ငံ ခရိုင်မြို့နယ်အသီးသီးရှိ ရဲများရဲအရာရှိများ ဝတ်ဆင်သည့် ကာကီရောင်ဝတ်စုံနှင့်မတူ။ အပြာရောင်ကျားနစ်အင်္ကျီများကို ဝတ်ဆင်ကြရ၏။

မှတ်တမ်းများအရ ရန်ကုန်ရဲအဖွဲ့ကြီးအား အကြမ်းအားဖြင့် (၄)ခွဲခွဲထားပြီး ထိုအဖွဲ့များကို မိမိတို့ တာဝန်ယူထားရသည့်အတိုင်း စနစ်တကျ စည်းကမ်းတကျရှိအောင် ထိန်းသိမ်းကြရ၏။ ပထမအဖွဲ့၏ တာဝန်မှာ ရန်ကုန်မြို့တော်တစ်ခွင် သွားလာနေကြသော ခရီးသွားယာဉ်များ၊ ကိုယ်ပိုင်မော်တော်ကားများ၊ အငှားကားများနှင့် ကုန်တင်မော်တော်ကားများကို သတ်မှတ်ထားသော ယာဉ်စည်းကမ်းလမ်းစည်းကမ်း လိုက်နာမှု ရှိ၊ မရှိနှင့် သတ်မှတ်ထားသည့် စည်းကမ်းအတိုင်း မော်တော်ယာဉ်များ၏ အခြေအနေရှိ၊ မရှိ စိစစ်၍ စည်းကမ်းနည်းမကျသောယာဉ်များကို တရားဥပဒေအတိုင်း အရေးယူရန် ကြီးကြပ်ရသည့်အဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအဖွဲ့မှာ အိန္ဒိယတိုင်းသားအများဆွဲသော လန်ချားယာဉ်များကို စည်းကမ်းတကျ ကြပ်မတ်ရသည့်အဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ တတိယအဖွဲ့မှာ မြင်းရထားများနှင့် ဆိုက်ကားယာဉ်များကို စည်းကမ်းနှင့်အညီ ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် လန်ချားဆွဲသော အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများနှင့် မြင်းလှည်းမောင်းသမားများအား စနစ်တကျ စည်းကမ်းနှင့်အညီ စိစစ်ရေးခွင့်ပြုချက်လိုင်စင်ထုတ်ပေးရေးတို့ ဖြစ်သည်။ ဤဌာန (၄) ခုအပြင်

ရန်ကုန်အနောက်ပိုင်းခရိုင်၊ ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်းခရိုင်၊ ရန်ကုန်မြို့မခရိုင်နှင့် ရန်ကုန်ကမ်းနားပိုင်းခရိုင် ဟူ၍ သတ်မှတ်ထားသည်။ ဤသို့ ခွဲခြားထားသောခရိုင်များအနက် ဒုစရိုက်မှုခင်းအများဆုံးဖြစ်ပွားသည့်ခရိုင်မှာ ရန်ကုန်ကမ်းနားပိုင်းရပ်ကွက်များကို စုစည်းဖွဲ့ထားသောခရိုင် ဖြစ်သည်။ ထိုခရိုင်အတွင်း အိန္ဒိယအမျိုးသားအလုပ်သမားများ၊ မြန်မာလူမျိုးအလုပ်သမားများ စသော ကုန်တင်ကုန်ချအလုပ်သမား သောင်းနှင့်ချီ၍ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကျေးလက်ဒေသမှ လာရောက်အလုပ်လုပ်ကြသည့် အလုပ်သမားများလည်း ထောင်ချီ၍ရှိနေသည်။ သို့ဖြစ်၍ အလုပ်သမားများသည် ဂိုဏ်းများဖွဲ့ကာ အလုပ်လုပ်ကြရာ ဂိုဏ်းအချင်းချင်း မကြာခဏ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားခြင်း၊ အိန္ဒိယအလုပ်သမားများအဖွဲ့နှင့် မြန်မာအလုပ်သမားများအချင်းချင်း အဓိကရုဏ်းဖြစ်ခြင်းများလည်း ဖြစ်ပွားလေ့ရှိ၏။

အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ လာရောက်ကြသော အလုပ်လက်မဲ့များ၊ ၎င်းတို့၏မိသားစုများ၊ အိမ်မဲ့နေရာမဲ့သူများသည် ကမ်းနားလမ်းနယ်မြေရှိ ကုန်လှောင်ရုံများ၊ ဆိပ်ခံတံတားများတွင် ဖြစ်သလိုစား၊ ဖြစ်သလိုနေထိုင်ကာ ရှာကြစားသောက်ကြသဖြင့် ထိုနယ်မြေသည် အုပ်ချုပ်ရေးတာဝန်ယူရသောပုဂ္ဂိုလ်များအဖို့ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြီးတစ်ခုဖြစ်တော့သည်။ အချင်းချင်း ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားမှု၊ ဒုစရိုက်ဂိုဏ်းအချင်းချင်းတိုက်ခိုက်မှု၊ လူဆိုးလူမိုက်တို့ ဗိုလ်ကျဗိုးမိုးသော ရပ်ကွက်နယ်မြေ ဖြစ်ပေသည်။ ခိုးမှု၊ လုယက်မှု၊ မိုက်ကြေးခွဲမှုများ၊ လူသတ်မှုကြီးများ နေ့စဉ်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထိုဆိပ်ကမ်းခရိုင်ဟု သတ်မှတ်၍ ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးတစ်ယောက် ခန့်ထား၍ စီမံအုပ်ချုပ်ရသည်ဟု ဆိုသည်။ ရန်ကုန်အရှေ့ပိုင်း၊ အနောက်ပိုင်းနှင့် မြို့မနယ်မြေများကိုမူ နယ်စီးရဲဝန်ထောက်များသာ ခန့်ထား၍ တာဝန်ယူ အုပ်ချုပ်စေသည်ဟုလည်း သိရ၏။ ထိုအချိန်တွင်မူ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်နယ်မြေမှာ ထာဝစဉ် စောင့်ကြည့်နေရသည့်အခြေအနေ ဖြစ်သည်။ ကျောင်းသားများသည် မြန်မာနိုင်ငံအား ဗြိတိသျှတို့အောက်မှ လွတ်မြောက်ရန် တိုက်ပွဲဝင်ရန် တာစုစည်းရုံးနေသောအချိန် ဖြစ်သည်။ မြန်မာလူငယ်အများကလည်း သခင်အသင်း ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ကာ လွတ်လပ်ရေးတောင်းခံလျက်ရှိရကား နိုင်ငံရေးအခြေအနေမှာလည်း တင်းမာလျက်ရှိသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့သော အခြေအနေတွင် ကျွန်တော်အား ရန်ကုန် ပြောင်းရွှေ့၍ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးတာဝန် ထမ်းဆောင်ရန် အမိန့်ထွက်လာသည်။

အမှန်အားဖြင့် ရာထူးတိုးတက်လိုသော လူငယ်တစ်ယောက်အဖို့ ရန်ကုန်သို့ပြောင်းရွှေ့ခြင်းမှာ ထိုစဉ်က အမှုထမ်းလောကတွင် ထင်ပေါ်၍ စင်တော်ကကောက်သည်ဟု ဆိုလေ့ရှိသည်။ ရန်ကုန်မြို့တော်တွင် တာဝန်

ထမ်းဆောင်ခြင်းမှာ မိမိဌာနမှ ထိပ်တန်းတာဝန်အရာရှိများနှင့် လက်ပွန်း တာဝန်များရရှိနိုင်သော အခွင့်အရေး ဖြစ်ပါသည်။ မိမိကို အနီးကပ် ကြီးကြပ် နေသော တာဝန်ရှိသူများသည် မိမိ၏ အားသာချက်၊ အားနည်းချက်များကို သိရှိမည်ဖြစ်ရကား ရှေ့ရာထူးတိုးတက်နိုင်သည့် အခွင့်အလမ်း အများကြီး ရှိနိုင်ပါသည်။ မိမိကြီးစားလုပ်ဆောင်သမျှကို တာဝန်ရှိသူများက သိရှိကြမည် ဖြစ်၏။ သို့သော် ကျွန်တော်မှာ မြန်မာ့ကျေးလက်ဒေသနှင့် ဒေသခံ ပြည်သူ များနှင့် ထာဝစဉ် လက်တွဲ၍နေခဲ့ရသူ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျေးလက် ဒေသ၏ အနံ့အသက်၊ အထုံအငွေ့ကိုသာ နှစ်ခြိုက်ခဲ့သည်။ အသံဗလံဆူညံ ၍ ဟန်ဆောင်နေကြသော ရန်ကုန်လူထုနှင့် ကျွန်တော်တို့ ဖြစ်နိုင်ပါမည်လား ဟု ကျွန်တော်သည် ကျွန်တော်ကိုယ်ကျွန်တော် မေးခွန်းထုတ်ခဲ့မိသည်။

လန်ဒန်သို့ ခွင့် (၁၀) လယူ၍ ပြန်ခဲ့ရစဉ်က တွေ့ရသော ကျွန်တော် ချစ်သက်သက်လျာကိုလည်း မြန်မာကျေးလက်နေလူထု၏ နှစ်သက်စရာ ကောင်းပုံ၊ ကျေးလက်ဒေသ၏ ဆွတ်ပျံ့ဖွယ်ကောင်းသော ရှုခင်းများ အကြောင်းကို ပြောပြထားခဲ့သည်။ ကျွန်တော်ဇနီးလောင်း ဘက်တီမှာ အင်္ဂလန်ကျေးလက်ဒေသတွင် မွေးဖွား၍ ကြီးပြင်းလာခဲ့ရသူ ဖြစ်၏။ ကျေး လက်တွင် နေထိုင်ခြင်းသည် မြို့ပြဒေသထက် လွတ်လပ်၍ ဟန်ဆောင်မှု ကင်းသည်ဟု ယူဆထားသူ ဖြစ်၏။ ကျွန်တော် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်ရောက်ပြီး အပြန်အလှန်ရေးခဲ့သောစာများတွင် ကျေးလက်ဒေသ ပတ်ဝန်းကျင်အကြောင်း များကိုသာ ရေးခဲ့ကြပြီး မြို့ပြ၏ ဆူဆူညံညံအသံဗလံများကို စိတ်ပျက် သည့်အကြောင်းများသာ ပါဝင်ရာ ဘက်တီသည် ရန်ကုန်ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဖြစ်ပါ့မလားဟု စိုးရိမ်မိတော့၏။

ကျွန်တော် ကြားသိထားရသလောက် ရန်ကုန်မြို့တော်ရှိ ရပ်ကွက် အချို့တွင် နေထိုင်သော ကုလားလူမျိုးများသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အတော် များများကို ချုပ်ကိုင်ထားကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကုလားလူမျိုး စီးပွားရေးလုပ် ငန်းရှင်များနှင့် သူတို့လူမျိုးများကို မြန်မာလူမျိုးတို့ အနှောင့်အယှက်ပေးခြင်း မှ ကာကွယ်ရန်၊ မြန်မာလူမျိုးများ သူတို့နယ်မြေထဲသို့ ဝင်ရောက် ဝိလိမကျ စေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကုလားလူမျိုးခေတ်ကို ထူထောင်ကြသည်။ ထိုစဉ်ကာလက မြန်မာလူမျိုးများသည် ရန်ကုန်မြို့လယ်တွင် အနေနည်းသည် ဟု ဆိုသည်။ ကုလားလူမျိုးများနှင့် တရုတ်လူမျိုးများ အနေများသည်။ မြန်မာလူမျိုးအများမှာ ရေကျော်ရပ်ကွက်၊ ပုဇွန်တောင်ရပ်ကွက်၊ စက်ဆန်း ရပ်ကွက်၊ အလုံရပ်ကွက်၊ ကြည့်မြင်တိုင်ရပ်ကွက်၊ ကမာရွတ်ရပ်ကွက် စသော မြို့ဆင်ခြေဖူးများတွင် အနေများသည်ဟု ဆိုသည်။ ကုလားလူမျိုးလုပ် ငန်းရှင်ကြီးအများမှာ ရန်ကုန်အုပ်ချုပ်ရေးအသိုင်းအဝန်းတွင်လည်း ဝင်ဆံ့သူ

များ ဖြစ်ကြသည်။ သူတို့သည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးအချို့ကို ချုပ်ကိုင် ထားသူများလည်း ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က ရန်ကုန်မြို့တော်တွင် စားသောက်ကုန် လုပ်ငန်း၊ လူသုံးကုန်လုပ်ငန်း၊ အဝတ်အထည်လုပ်ငန်း၊ စိန်ရွှေအရောင်း အဝယ်လုပ်ငန်း၊ သွင်းကုန်၊ ထုတ်ကုန်လုပ်ငန်း စသော စီးပွားရေးအချက် အချာလုပ်ငန်းမှန်သမျှနှင့် မစင်ကျုံးသည့်လုပ်ငန်းကအစ သူတို့လက်ဝယ်တွင် ရှိနေသည်။

ဟိုတယ်လုပ်ငန်း၊ အရက်၊ ဘိန်းနှင့် လောင်းကစားလုပ်ငန်းကြီးမှန် သမျှ တရုတ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်ကြီးများက ချုပ်ကိုင်ထားရကား ရန်ကုန် မြို့သည် ကုလားနှင့် တရုတ်စီးပွားရေးသမားများ၏လက်ဝယ်တွင် သူတို့ သည် ရဲနှင့်အုပ်ချုပ်ရေးအရာရှိများကို အိတ်ကပ်ထဲထည့်ထားနိုင်သည်ဟု လည်း ဆိုကြ၏။ သုံး၊ လေးဦးသော မြန်မာသူဌေးဟု အမည်ခံရသူများကမူ လယ်ပိုင်ရှင်၊ မြေပိုင်ရှင်အဖြစ် ရပ်တည်ခဲ့ကြပြီး နိုင်ငံခြားသားပိုင် စတီး ဘရားသား စသော ဆန်စပါးရောင်းဝယ်ရေးကုမ္ပဏီကြီးများ၏ လက်ဝေခံ မျှသာ ဖြစ်နေသည်။

လူအများ၏ ဖျော်ဖြေရေးလုပ်ငန်းဖြစ်သော ဇာတ်သဘင်၊ အပြိုင်နှင့် ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းများမှာ မြန်မာတို့လက်ဝယ်တွင်ရှိနေသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ် သော်လည်း နောက်ကွယ်မှ အိန္ဒိယအရင်းရှင်ကြီးများနှင့် တရုတ်အရင်း ရှင်များ၊ ချစ်တီးများက ကြီးကိုင်ထားကြသည်။ ရပ်ကွက်ကြီးအချို့တွင် လူမိုက်ဘွဲ့ခံထားသော မြန်မာလူမိုက်များ၊ ကုလားလူမိုက်များက တပည့် သက်သားများမွေးပြီး ရဲတို့နှင့်အဆင်ပြေအောင် ပေါင်းသင်းကာ နယ်မြေများ ကို အပိုင်စားအဖြစ် ပြုလုပ်ထားကြသည်။ ဤသို့သောအခြေအနေများတွင် ကျွန်တော်သည် ရန်ကုန်သို့ ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့ရ၏။ ပထမဆုံး တာဝန်ယူရ သည့်နေရာမှာ လောင်းကစားပိုင်းများ၊ မှုခင်းများ၊ ကုလားပိုင်းများ၊ မြန်မာ လူမိုက်ပိုင်းများ၊ ဘိန်းခန်းများ၊ ပြည့်တန်ဆာအိမ်များ၊ ပျံကျအလုပ်သမား များ၊ ကုလားအလုပ်သမားများ၊ မြန်မာအလုပ်သမားများ၊ အရက်ဆိုင်များ၊ ဟိုတယ်များနှင့် ကင်းဝေးသော ရန်ကုန်မြောက်ပိုင်း ဖြစ်သည်။ ဒုစရိုက်မှုခင်း များမရှိဟု ဆိုရသည်ဖြစ်သော်လည်း အခြားစိတ်သောကရောက်ရသော ခရိုင်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုနယ်မြေအတွင်း ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ပရဝဏ် ပါဝင်လျက် ရှိနေသည်။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားအများသည် ဗြိတိသျှအစိုးရ ဆန်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားများတွင် ပါဝင်လျက်ရှိသဖြင့် ကျောင်းသားများနှင့် ဆက်ဆံရာတွင် ပါးပါးနပ်နပ်ကိုင်တွယ်ရန် လိုအပ်လှပေသည်။ ဤကဲ့သို့ အရေးကြီးသောနယ်မြေများ ပါဝင်နေသလို လုံခြုံရေးအတွက် အရေးကြီး သော ဘုရင်ခံ၏ အိမ်တော်လည်း ပါဝင်သည်။

ရွှေတိဂုံဘုရားကြီးမှာလည်း ကျွန်တော် တာဝန်ယူ ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရမည့်နယ်မြေအတွင်းရှိပြီး စစ်ရဲတပ်များ၊ ဘုရင့်တပ်မတော်မှ အရာရှိအရာခံ၊ အကြပ်တပ်သားများနေထိုင်သည့် ကန်တော်မင်တပ်နယ်မြေလည်း ပါဝင်ရ၏။ စီမံအုပ်ချုပ်ရာတွင် အခြား ရန်ကုန်ခရိုင်များနှင့်မတူ တစ်မူထူးခြားသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ မကြာမီအတွင်း ရန်ကုန်သို့ ရောက်ရှိလာမည့် ကျွန်တော်ဇနီးလောင်း ဘက်တီသည် ဤသို့သော အခြေအနေများတွင် အဆင်ပြေအောင်နေနိုင်ပါမည်လား ဟူ၍ တွေးပူမိသည်။ သူထံသို့လည်း ကျွန်တော် လက်ရှိ တာဝန်ယူထားရသည့် အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ကြိုတင်၍ စာရေးသားထားခဲ့၏။

၁၅၅။

ကျွန်တော်ဇနီးလောင်း ဘက်တီ ရောက်ရှိမလာမီ မိသားစု နေထိုင်ရေးအတွက် သင့်တော်မည့်နေအိမ် ရှာဖွေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော်နေထိုင်ရန်အတွက် ရရှိထားသောနေအိမ်မှာ တပ်နယ်မြေအတွင်းရှိ ဝိတိုရိယခေတ်ပုံစံအတိုင်း ဆောက်ထားသော နှစ်ထပ်အိမ်ကြီး ဖြစ်သည်။ ထိုအိမ်ကြီးမှာ ကျယ်ဝန်းသော်လည်း ရှေးဆန်သောအိမ်ကြီး ဖြစ်သည်။ ရေ၊ မီး တပ်ဆင်ထားမှုမှာလည်း ခေတ်နောက်ကျလျက်ရှိရကား မိသားစု နေထိုင်နိုင်မည့် ခေတ်မီသပ်ရပ်သော အိမ်တစ်လုံးရရှိရန် ကြိုးစား ရှာဖွေခဲ့တော့၏။ ယခင်အိမ်ကြီးမှာ တပ်နယ်မြေအတွင်းရှိရကား တပ်တန်းလျားများနှင့်လည်း အလွန်နီးကပ်သဖြင့် ဆူဆူညံညံပတ်ဝန်းကျင် ဖြစ်နေသည်။ မိသားစုအတွက် လွတ်လွတ်လပ်လပ်နေထိုင်ရန် မသင့်လျော်ဟုလည်း ကျွန်တော် ထင်မိသည်။ ဘက်တီမှာ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ခပ်ကင်းကင်းနေလိုသူ ဖြစ်ရကား ထိုအိမ်ကြီးနေထိုင်ရန် စိတ်ပျက်မည်က သေချာလှ၏။

ကျွန်တော်ရုံးမှာမူ ခေတ်မီနှစ်ထပ်တိုက်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် လူစည်ကားသော တရုတ်တန်းရပ်ကွက်နှင့်နီးသဖြင့် အသံဗလံဆူလှသည်။ မော်တော်ကားသံ၊ ဒေါက်ကပ်မြင်းလှည်းသံ၊ လန်ချားသမားများအသံ၊ ဆိုက်ကားသမားများ၏အသံ၊ ဈေးသည်များ၏အသံ၊ အချင်းချင်း ရန်ဖြစ်သည့်အသံများ သောသောညံနေသည်။ နယ်ရုံးများတွင် အေးအေးဆေးဆေးကြောင့်ကြကင်းစွာနေလာရသော ကျွန်တော်အဖို့မှာလည်း စိတ်ပျက်ဖွယ်ဖြစ်၏။ ယခင် ကျွန်တော်နေရာတွင် အမှုထမ်းသွားသော အရာရှိမှာ အိန္ဒိယသွေးပါသူတစ်ဦးဖြစ်သဖြင့် နေအိမ်မှာ အိန္ဒိယအမျိုးသားအများစုနှင့်နီးသော နေအိမ် ဖြစ်သည်။ ခေတ်မီပြုပြင်ထားသောအိမ် ဖြစ်၏။ ပန်းခြံမှာလည်း အတော်အသင့် ကျယ်ဝန်းလှသည်။ သို့သော် ကျွန်တော်အရင်အမှုထမ်းသွားသော အရာရှိမိသားစုမှာ ပန်းခြံကို စိတ်ဝင်စားပုံမရ။ ပြုပြင်ခြင်းလည်း မရှိသဖြင့် ပန်းခြံအတွင်း ပေါင်းပင်များ ထူထပ်လျက်ရှိနေသည်။ ငှက်ဖျော့ပင်

တချို့သာ စိမ်းစိမ်းစိုစိုရှိနေပြီး ပန်းပင်များ၊ ပန်းခုံများမှာလည်း ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းမည့်သူမရှိသဖြင့် ပျက်စီးစပြုနေလေပြီ။

ကျွန်တော်နှင့် အိမ်စေကလေးတို့ ထိုအိမ်သို့ပြောင်းရွှေ့လာပြီး ရက်ခန့်တွင် မထင်မှတ်ဘဲ ဖြစ်ရပ်တစ်ခု ကြုံလာရသည်။ အဝတ်အစားမလုံမလဲဖြင့် လန်ချားဆွဲလာသော အိန္ဒိယအမျိုးသားတစ်ယောက်သည် လန်ချားကို မထိန်းနိုင်ဘဲ အားလွန်၍ ကျွန်တော်အိမ်ဝင်းအတွင်း ဝင်လာရကား ကျွန်တော်နှင့် ကျွန်တော်အိမ်စေကလေးတို့က ထိုလန်ချားသမားအပေးမ၍ အပြင်ထုတ်ပေးခဲ့ရ၏။ ဤသို့သောအခြေအနေများတွင် ရက်သတ္တပတ် အနည်းငယ်အတွင်းရောက်လာမည့် ကျွန်တော်ဇနီးလောင်းနှင့် အံဝင်ခွင်ကျနိုင်ပါမည်လောဟု စိုးရိမ်မိ၏။

ရန်ကုန်မြို့တော် ရဲအဖွဲ့၏ ရဲမင်းကြီးဖြစ်သူ (ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်) ဒစ်(စ်)ပရက်စကော့မှာ ကျွန်တော်၏ဆရာရင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော် ဇနီးလေးရဲသိပ္ပံသည်တန်းတက်စဉ်က မစ္စတာ ဒစ်(စ်)ပရက်စကော့မှာ မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သူဖြစ်ပြီး ကျွန်တော်အလုပ်သင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့စဉ်ကလည်း ကျွန်တော်အား ရဲအဖွဲ့၏အမှုထမ်းကောင်းတစ်ယောက် ပီသအောင် အနီးကပ်၍ သင်ပေးလမ်းပြခဲ့သူ ငယ်ဆရာ ဖြစ်ပါသည်။ မိမိလက်အောက်ငယ်သားများအား ထာဝစဉ် ညှာတာသူ၊ ခေါင်းဆောင်ပီသသူ၊ သူတာဝန်ပေးစေခိုင်းသည့် ကိစ္စရပ်များတွင် မှားယွင်းမှုရှိပါက တာဝန်ယူရဲသူ အရာရှိကောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်၏။ သူ့အထက်မှ တာဝန်ရှိသူများကိုလည်း သူမှန်ကန်သည်ထင်ပါက ပြောရဲဆိုရဲရှိသူတစ်ဦးဟု နာမည်ကျော်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နှင့် ရဲမင်းကြီးတာဝန်ကို ပေးအပ်ခြင်းခံရသူ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်၏ စိတ်နေစိတ်ထား လုပ်ရည်ကိုင်ရည်ကို နားလည် သဘောပေါက်သူဖြစ်၍ ကျွန်တော်အား ရန်ကုန်ခရိုင်သို့ ခေါ်ယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ အစစအရာရာ ကျွန်တော်အား မိဘသဖွယ် ကူညီ မ၊စခဲ့သူ အရာရှိ ဖြစ်၏။

ကျွန်တော်အဖို့ အလုပ်ခွင်အတွက် စိုးရိမ်သောကရောက်စရာမရှိသော်လည်း ကျွန်တော်ဇနီးလောင်း ရောက်ရှိလာလျှင် နေရေးထိုင်ရေးအတွက်သာ စိုးရိမ်သောကရောက်ရတော့၏။ လက်ရှိအနေအထားအရ ကျွန်တော် နေထိုင်သောအိမ်သည် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ကျွန်တော်ဇနီးလောင်း ဘက်တီ နှစ်ဦးလိမ့်မည်မဟုတ်ဟု တွက်ဆမိထားရကား ကျွန်တော်သည် သင့်တော်မည့် အစိုးရအိမ်ရရှိရေးအတွက် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးနှင့် ကြိုးစားခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ရဲအရာရှိများနှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေး

အရာရှိများနေထိုင်ကြသည့် အစိုးရအိမ်များမှာ တပ်မြေနယ်နှင့်နီးသောရပ်ကွက် ဖြစ်သည်။ ထိုအိမ်များတွင် နေထိုင်ခွင့်ရသော အရာရှိများမှာ အိမ်လခပေးရခြင်း မရှိပေ။ ရေ၊ မီးကိုသာ ကျသင့်သလောက် ပေးရသည်ဟု သိထား၏။

အိမ်ရှာဖွေရန်အတွက် စိတ်ပျက်လက်ပျက်ဖြစ်နေသော ကျွန်တော်သည် ရန်ကုန်အနောက်ပိုင်းခရိုင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်နှင့် အမှတ်မထင် ရန်ကုန်ရဲမင်းကြီးရုံး (ယခု ညွှန်ကြားရေးမှူးရုံး) တွင် ကျွန်တော် သင့်တော်မည့်အိမ် ရှာဖွေနေကြောင်း စကားစပ်မိကြသည်။ ဤသို့ အမှတ်မထင် စကားစပ်မိခြင်းသည် ကံကော်၍ ချုံပေါ်ရောက်ရသည်ကိန်းနှင့် ကြုံရတော့၏။ ကျွန်တော်နှင့် အမှတ်မထင် စကားလက်ဆုံကျခဲ့သော ရန်ကုန်အနောက်ပိုင်းခရိုင် နယ်စီးရဲဝန်ထောက်မှာ အင်္ဂလိပ်သွေးပါသူ အိန္ဒိယအမျိုးသားတစ်ယောက် ဖြစ်၏။ မိသားစုများသူ ဖြစ်၏။ သူလက်ရှိနေထိုင်သောအိမ်မှာ အစိုးရအရာရှိများနေထိုင်သောရပ်ကွက်တွင် တည်ရှိ၍ အေးဆေး ငြိမ်သက်သည်။ ရေ၊ မီး အသင့်ရှိသည်။ မိမိမိသားစု လွတ်လွတ်လပ်လပ် နေထိုင်နိုင်သောအနေအထား ဖြစ်၏။ သို့သော် သားသမီးများ၍ မှီခိုသူ ဆွေမျိုးသားချင်းများသော ဗြိတိသျှသွေးပါသော အိန္ဒိယအမျိုးသားအဖို့ ထိုအိမ်တွင် ဆက်လက်နေထိုင်ရန် ဆန္ဒမရှိ။ ထိုအိမ်မှာ သူမိသားစုနှင့်ဆိုလျှင် နေထိုင်ရန် အခက်အခဲရှိနေသည်။ ကျွန်တော် လက်ရှိနေထိုင်သောအိမ်မှာ အိန္ဒိယအမျိုးသားအများနေထိုင်သောရပ်ကွက်နှင့် ကပ်လျက်ရှိသည်။ သို့သော် ထိုအရာရှိမှာ အိန္ဒိယသွေးပါသူတစ်ဦးလည်းဖြစ်သဖြင့် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားစကားနှင့် မလေ့ထုံးစံများကိုလည်း အတော်အသင့် သက်ဝင်နားလည်ထားသူဖြစ်ရကား သူလက်ရှိနေအိမ်နှင့် ကျွန်တော်နေသောနေအိမ်တို့ နှစ်ဦးသဘောတူ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရန် ချက်ချင်း သဘောတူကြသည်။ ကျွန်တော်တို့အထက်အရာရှိကြီးများကလည်း လွယ်လင့်တကူ သဘောတူညီကြသဖြင့် ကျွန်တော်သည် (၂) ရက်၊ (၃) ရက်အတွင်း အလျင်အမြန် ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြတော့၏။

ကျွန်တော်ပြောင်းလာရသောအိမ်မှာ အစိုးရအရာရှိကြီး၏ နေအိမ်များရှိသောရပ်ကွက်ရှိပြီး တပ်နယ်မြေနှင့်လည်း နီးသည်။ အတော်အသင့် ကျယ်ဝန်းသော ပန်းခြံအတွင်းရှိ တိုက်ခန်းနှစ်ထပ်အိမ်ကလေး ဖြစ်ပါသည်။ ပတ်ဝန်းကျင် တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်၍ ရွှေတိဂုံဘုရားကြီးနှင့်လည်း နီးကပ်သည်။ နေအိမ်ကလေးမှာ ကုန်းမြင့်ကလေးပေါ်တွင် ရှိသည်။ ပန်းခြံကလေးမှာလည်း ယခင်နေထိုင်သူများက ပြုပြင်ထားသဖြင့် ရှုချင်စဖွယ် ဖြစ်သည်။ နှင်းဆီပင်များ၊ နွယ်သောက်ပင်များနှင့် အခြားပန်းပင်များလည်း စိုက်ထား၏။

ဤသို့အတွင်း ဘက်တီသည် ရက်အနည်းငယ်အတွင်း လီဗာပူး(လ်)မြို့မှ ထွက်ခွာလာမည်။ ပီအင်(လ်)အိုသင်္ဘောလောင်းမှ အရှေ့တိုင်းသွား လူစီးကုန် တင်သင်္ဘောဖြင့် လိုက်ပါလာမည်ဟု စာရေးသားထားသည်။ ကျွန်တော် တို့နှစ်ယောက်သည် ရန်ကုန်တွင် လက်ထပ်ရန် စီစဉ်ထားပြီး ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်မိတ်ဆွေများနှင့် တိုင်ပင်၍ ကန်တော်မင်နယ်မြေအတွင်းရှိ ဘုရား ရှိခိုးကျောင်းမှာပင် လက်ထပ်ရန် စီစဉ်ထားသည်။ ကျွန်တော့်အထက် အရာရှိကြီးများကိုလည်း ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက် လက်ထပ်မည့် အစီအစဉ်များကို တင်ပြထားပြီး ဖြစ်၏။

ရန်ကုန်ခရိုင်တွင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူရခြင်းမှာ နယ် တွင်းခရိုင်တစ်ခု တာဝန်ယူရခြင်းထက် တာဝန်ကြီးလှသည်။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော် တာဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ရသည့်နယ်မြေတွင် ရဲစခန်း (၅) ခုသာ ရှိသည်။ ကျွန်တော်လက်အောက်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအသစ်အရ ခန့်ထားသော အင်စပက်တော်ကြီး (ထိုစဉ်က တိုက်ပိုင်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြပါသည်။) (၂)ဦး ရှိပါသည်။ အင်စပက်တော်ကြီး (၂)ဦးမှာ လုပ်သက်ရင့်၍ အတွေ့အကြုံ များသူများဖြစ်ကြပြီး ရန်ကုန်နယ်မြေအကြောင်းကို စေ့စေ့စပ်စပ် သိထား သူများ ဖြစ်ကြသည်။ ရန်ကုန်ရဲအဖွဲ့တွင်လည်း နှစ်ပေါင်းများစွာ အမှုထမ်း ခဲ့ရတာ၊ ဒုစရိုက်သမားများ၊ ရဲသတင်းပေးသမားများအကြောင်းကို စေ့စေ့ စပ်စပ်သိထားသူများ ဖြစ်ကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော် တာဝန်ယူထား ရသည့်နယ်မြေအတွင်း ဖောက်ထွင်းမှု သို့မဟုတ် လုယက်မှု စသည့် ဒုစရိုက်တစ်ခု ဖြစ်သည်နှင့် ထိုအမှုတွင် ကျူးလွန်သူ၏လုပ်နည်းကိုင်နည်း ကို တွေ့ရသည်နှင့် ထိုအမှုကို ကျူးလွန်သူမှာ မည်သူဖြစ်နိုင်သည် ဆိုသည် ကို သိရှိပြီး ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော် လက်ရှိနေထိုင်သောအိမ်မှာ သွားရေးလာ ရေး လွယ်ကူလှသည်။ သို့ဖြစ်၍ တာဝန်ယူထားရသော ရဲစခန်းများသို့ အရေးအကြောင်း ပေါ်ပေါက်လာပါက အချိန်မရွေး ကျွန်တော့်မော်တော် ကားဖြင့် မိနစ်ပိုင်းအတွင်း ရောက်နိုင်လေသည်။ ထိုစဉ်က ဌာနအုပ် (ယခု စခန်းမှူး) အဖြစ် တာဝန်ယူထားသူအများမှာလည်း အတွေ့အကြုံ များသူ၊ လုပ်သက်ရင့်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ ကျွန်တော့်အဖို့ ကံကောင်း သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ရဲမင်းကြီး (ယခု ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်) ရုံးမှာ ရန်ကုန်မြို့အလယ် တွင်ရှိ၍ လက်ရှိနေထိုင်သောအိမ်မှ ရဲမင်းကြီးရုံးသို့ သွားရာလမ်းမှာ ကန် တော်ကြီးကို ပတ်ရသည်။ ဤလမ်းအတိုင်း မော်တော်ကားနှင့်သွားလျှင် လေတသန်သန်တိုက်သဖြင့် တဖျပ်ဖျပ်လှုပ်၍နေသော ကန်တော်ကြီးရေ ဖြင့်ကိုလည်းမြင်ရပြီး ကန်တော်ကြီး၏တစ်ဖက်တွင် ရွှေတိဂုံကုန်းတော်

ကြီးကို မြင်ရ၏။ ကုန်းတော်ကြီးခြေရင်းတွင်မူ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း များနှင့် စေတီတော်ကြီးများကို တွေ့ရသည်။ ထိုမှလွန်၍သွားသော မြို့မှာ အတော်အသင့် ခေတ်မီလာသည်ကို တွေ့ရမည်။ တိရစ္ဆာန်ရုံ (ယခု တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်) ပထမကမ္ဘာစစ်ပြေငြိမ်းသည့်အထိမ်းအမှတ် ကျောက်တိုင်၊ စတိုးဘုရားသားကုမ္ပဏီမှ ဗြိတိသျှလူမျိုး အမှုထမ်းများနေသော အိမ်ရာများ ကို တွေ့ရမည် ဖြစ်၏။ ထို့နောက် မီးရထားခုံးကျော်တံတားကြီးကိုဖြတ်ခဲ့၍ ရန်ကုန်မြို့လယ်သို့ ရောက်ရှိမည်ဖြစ်၏။

ဆူးလေဘုရားလမ်းနှင့် ဆူးလေစေတီတော်ကြီးကို ဖြတ်ကျော်သည် နှင့် ရဲမင်းကြီး (ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်) ရုံးသို့ ရောက်ရှိမည် ဖြစ်၏။ ကျွန် တော်တို့ရဲအဖွဲ့၏ တာဝန်မှာ ပြည်သူအများ တရားဥပဒေကို လိုက်နာ၊ မလိုက်နာ ကြပ်မတ်ရမည် ဖြစ်သည်။ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးကို ရဲမင်း ကြီးက လုံးဝ တာဝန်ခံရမည် ဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့် ရန်ကုန်မြို့ အတွင်း ဆူပူသောင်းကျန်းမှုဖြစ်လာလျှင် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားဖို့ပြုလုပ်ရန်မှာ ရဲ မင်းကြီး၏တာဝန် ဖြစ်၏။ သူကား တာဝန်ကြီးလှသည်။ အမှန်အားဖြင့် သူသည် ရန်ကုန်မြို့တော်ကို တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ရသောသူဖြစ်ရကား ရဲအဖွဲ့၊ စုံထောက်အဖွဲ့များနှင့် မြို့ထဲတွင် မြစ်ပျက်မှန်သမျှကို သိရှိရမည် ဖြစ်၏။ နိုင်ငံရေး၊ ပုံနှိပ်တိုက်အုပ်ချုပ်ရေး၊ လောင်းကစားပိုင်းများ၊ အရက်ဆိုင်များ၊ ဘိန်းခန်းများ လိုင်စင်ထုတ်ပေးရေးမှာ သူတာဝန် ဖြစ်သည်။

ရဲမင်းကြီး (ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်) ၏ လက်အောက်တွင် တာဝန် ယူကြရသော ရဲအရာရှိများနှင့် ရဲအဖွဲ့ဝင်များအဖို့ တာဝန်ကြီးလေးလှပေ သည်။ ကျွန်တော် ရုံးမှ ရဲစခန်းများအကြား မကြာခဏ သွားရောက်ရလေ့ ရှိပြီး ညနေရုံးဆင်းချိန်နှင့် ကိုယ်ပိုင်အချိန်များတွင်ပင် အမှုအခင်းများ၊ အရေးပေါ်ကိစ္စများ ပေါ်လာလေ့ရှိရကား တစ်ခါတစ်ရံ ကလပ်တွင် တင်း နစ်ရိုက်ကစားနေစဉ်မှာပင် ရုတ်တရက် အမှုအခင်းရှိရာသို့ သွားရောက် ခဲ့ကြရသည်။ ဤကဲ့သို့ အလုပ်များပြားနေစဉ်မှာပင် ကျွန်တော်စနီးလောင်း ဖြစ်သူသည် ပီအင်(လ်)အို အရှေ့တိုင်းသွား လူစီးကုန်တင်သင်္ဘောဖြင့် ရောက်လာမည့်ရက်ကို စာရေး၍ အကြောင်းကြားခဲ့၏။ ကျွန်တော့်အဖို့ လုံခြုံရေးကိစ္စများ များပြားနေသည့်ကြားမှပင် ဘက်တီကိုတွေ့ရမည့် အရေး မှာ ရင်ခုန်လှပေသည်။ ရန်ကုန်မြို့ရှိ ပီအင်(လ်)အိုသင်္ဘောကိုယ်စားလှယ်ထံ မကြာခဏ သွားရောက်၍ ဘက်တီ စီးနင်းလိုက်ပါလာသည့် သင်္ဘောဆိုက် ကပ်မည့်ရက်ကို စုံစမ်းရပြီး ရောက်မည့်ရက်ကို လက်ဆစ်ချီး၍ မျှော်ခဲ့ရ၏။ အရှည်ကြာဆုံးရက်များဟုထင်မိသည်။ ဘက်တီ လိုက်ပါလာသည့် သင်္ဘော ဆိုက်ကပ်မည့်ရက်တွင် ကျွန်တော်သည် ရန်ကုန်ရဲအဖွဲ့ပိုင် မော်တော်ဘုတ်

ဖြင့် ဘက်တီအား သွားရောက် ကြိုဆိုခဲ့ရသည်။ ကျွန်တော် လိုက်ပါလာသော ရဲအဖွဲ့ပိုင် မော်တော်ဘုတ်သည် ဘက်တီတို့သဘော ကျောက်ချရပ်နားထားသည့်နေရာသို့ ရောက်သည်နှင့် သဘောပေါ်မှ ခရီးသည်များနှင့် သဘောထားများသည် ရဲအဖွဲ့ပိုင်မော်တော်ဘုတ်နှင့် ရောက်ရှိလာသူမှာ အထူး အရေးပါအရာရောက်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟု ထင်ကြသဖြင့် သဘောလက်ရန်းမှ စောင့်ကြည့်နေကြ၏။ ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော့်ဇနီးလောင်း ဘက်တီသည် ရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

ရက်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် ကျွန်တော်နှင့် ဘက်တီသည် ရဲမင်းကြီး ဒစ်(စ်)ပရက်စကော့ စီမံပေးမှုကြောင့် တပ်နယ်မြေအတွင်းရှိ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းမှာပင် လက်ထပ်ခဲ့ကြ၏။ ထူးထူးခြားခြား တိုက်ဆိုင်မှုတစ်ခုဟု ဆိုရမည် ဖြစ်၏။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း (၃၀) ကျော်ခန့်က မြန်မာနိုင်ငံ ရန်ကုန်မြို့တွင် အလုပ်သင်နယ်ပိုင်အဖြစ် တာဝန်ယူထားရသော ကျွန်တော့်ဖခင်သည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ ရောက်လာသော ကျွန်တော်မိခင်ကို ယခု ကျွန်တော်နှင့် ဘက်တီ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခဲ့သည့် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းမှာပင် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခဲ့သည်။ ကျွန်တော့်ဖခင် ဖြစ်သူမှာ ထိုစဉ်က မိုးကျရွှေကိုယ်ဟု ကင်ပွန်းတပ်ခံရသော အိုင်စီအက်(စ်) အရာရှိတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့် ပြည်သူတို့ကြား၌ ကိုလိုနီယန္တရားကို အပတ်စေ့အောင်လည်ပေးကြရသူများ ဖြစ်သည်။

နယ်ပိုင်ဝန်ထောက် (ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး)၊ အရေးပိုင် (ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး) အတွင်းဝန်၊ အတွင်းဝန်ချုပ်အထိဖြစ်နိုင်ပြီး ကံကောင်းလျှင် ဘုရင်ခံရာထူးကို ရနိုင်ကြ၏။ အငြိမ်းစားယူသည့်အခါ ဘွဲ့ထူးဂုဏ်ထူး၊ ဆာဘွဲ့များရနိုင်ကြသည်။ ကျွန်တော့်ဖခင်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းတွင် အရေးပိုင်အဖြစ် နှစ်ပေါင်းများစွာ အမှုထမ်းခဲ့သူဖြစ်ပြီး မြန်မာလူမျိုးများနှင့် လက်ပွန်းတတီးနေခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ကသာခရိုင်တွင် အရေးပိုင်အဖြစ် အချိန်ကာလကြာမြင့်စွာ အမှုထမ်းခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့မောင်နှမ လူမမည်ဘဝက မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း အနွဲ့အပြား ရောက်ခဲ့ဖူးသည်။ သူ့သားဖြစ်သူ ကျွန်တော်မှာလည်း မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းတွင် ခရိုင်နယ်စီးရဲဝန်ထောက်၊ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် အမှုထမ်းခဲ့ပြီး သူ့ကဲ့သို့ပင် ရာသက်ယန် လက်တွဲမည့် ခရီးဖော် ချစ်သက်သက်လျာကို ရန်ကုန် ကန်တော်မင်ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတွင် လက်ထပ်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ဘက်တီအဖို့ ရက်သတ္တပတ် နှစ်ပတ်ခန့်ကြာမြင့်လာသည်နှင့် ရန်ကုန်ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ဥရောပအရာရှိမိသားစုအသိုင်းအဝန်းနှင့် နေသားတကျ နေထိုင်တတ်သွားခဲ့တော့သည်။

ကျွန်တော့်အဖို့ ရန်ကုန်မြို့တော်၏ အတွေ့အကြုံမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည်။ ပထမဆုံးကြုံရသည့်အမှုမှာ တရုတ်အမျိုးသား ဆန်ကုန်သည်တစ်ဦး၏ ပီပီရီရီ ကလိမ်ကျမှု ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ဆန်ကုန်သည်ကြီးများ၊ စပါးပွဲစားကြီးများ၊ ကုန်သည်များကို ဘဏ်တိုက်ကြီးများမှ ငွေတိုးသက်သက်သာသာနှင့် ငွေချေးသည်။ ဘဏ်မှ ငွေထုတ်ချေးရာတွင် အာမခံအဖြစ် မိမိတို့ပိုင်ဆိုင်သောပစ္စည်းများ၊ အိမ်များ၊ ဆန်စပါးကုန်လှောင်ရုံများကို တင်ပြကြရသည်။ ဘဏ်မှ အရာရှိများကိုယ်တိုင်ကို အာမခံတင်ပြသည်။ ပစ္စည်းများ၊ အဆောက်အအုံများကို စစ်ဆေးပြီးမှ သင့်တော်သလို ငွေထုတ်ချေးသည်ဟု ဆိုသည်။

ကျွန်တော့်နယ်မြေတွင် ပါဝင်သည့် တရုတ်အမျိုးသား ဆန်ကုန်သည်တစ်ဦးကမူ သူငွေချေးယူမည့်ဘဏ်မှ အရာရှိများ လာရောက် စစ်ဆေးသည်နှင့် ကုန်လှောင်ရုံအပြည့်ထည့်ထားသော ဆန်အိတ်များကို ပြသခဲ့ရာ ဘဏ်အရာရှိများက ထိုတရုတ်အမျိုးသားအား ငွေစိုစိုပိုပိုချေးခဲ့သည်။ ထိုတရုတ်ဆန်ကုန်သည်မှာ ပထမတွင် ငွေတိုးမှန်မှန်သွင်းခဲ့ပြီး နောက်ဆုံးတွင် ထွက်ပြေးသွားတော့သည်။ ဤတွင် ဘဏ်မှတာဝန်ရှိသူများသည် ကျွန်တော်တို့ရဲအဖွဲ့အား တိုင်ကြားသဖြင့် ဆန်လှောင်ရုံသို့သွား၍ စစ်ဆေးခဲ့၏။ ကျွန်တော်တို့ သွားရောက် စစ်ဆေးသောအခါ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်သွားသော ဆန်ကုန်သည် ဦးကလိမ်၏ပါးနပ်ပုံကို အံ့ဖွယ်သရဲ တွေ့ရတော့သည်။ ဆန်အိတ်များကို လေးဖက်လေးတန် သို့လှောင်ရုံ အမိုးပြည့် စုပုံထားသော်လည်း အလယ်တွင်မူ ဆန်တစ်အိတ်မတွေ့ရဘဲ ကွက်လပ်ဖြစ်နေသည်။ အမှုမဲ့အမှတ်မဲ့ ကြည့်ရှုစစ်ဆေးသော ဘဏ်ရာဇဝတ်အရာရှိများအဖို့ ဆန်အိတ်များ သို့လှောင်ရုံအပြည့်ဟု ထင်မှတ်ဖွယ်ဖြစ်နေတော့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဘဏ်မှ ဆန်ပွဲစားတရုတ်အမျိုးသား ချေးသလောက်ငွေကို ထုတ်ချေးမိခြင်း ဖြစ်သည်။ အလားတူ ကလိမ်ကျသော မြန်မာလူမျိုး ဆန်ကုန်သည်၊ ဆန်ပွဲစား၊ စပါးပွဲစားများကိုလည်း စစ်ဆေး တွေ့ရှိရသည်။

တရုတ်ဆန်ကုန်သည် ဦးကလိမ်များမှာမူ မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သွားသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ရဲအဖွဲ့အဖို့ ဖမ်းဆီးတရားစွဲဆိုနိုင်ခြင်း မရှိပေ။ ထိုတရုတ်အမျိုးသား ဦးကလိမ်များသည် တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အခြားအာရှအရှေ့ဖျားနိုင်ငံများသို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်သွားကြသည်။ မြန်မာအမျိုးသား ဆန်ကုန်သည် ဦးကလိမ်များမှာမူ ဖမ်းဆီးရမိသဖြင့် တရားဥပဒေအရ အရေးယူနိုင်ခဲ့သော်လည်း ဘဏ်များမှာမူ ငွေများ ဆုံးရှုံးခဲ့ကြရသည်။ ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် လာရောက်ဖွင့်ထားသော ဥရောပတိုက်သားများပိုင်ဘဏ်များမှာ အရှုံးပေါ်ခဲ့ရသည်ဟု သိရ၏။

တရုတ်အမျိုးသားများကဲ့သို့ မြန်မာအမျိုးသားများသည် လောင်းကစားဝါသနာပါကြသည်။ တရုတ်အမျိုးသားများနေထိုင်သည့် တရုတ်တန်းရပ်ကွက်တွင် လောင်းကစားဝိုင်းကြီးများ အကြီးအကျယ် ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ အများအားဖြင့် ဂျင်ဝိုင်းများ၊ မာကျောက်ဝိုင်းများ၊ ဖဲဝိုင်းများ၏ ဒိုင်အများမှာ တရုတ်အမျိုးသားများသာ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုလောင်းကစားဝိုင်းများ ပြုလုပ်သည့် တိုက်ခန်းများ၊ နေအိမ်များမှာ လျှို့ဝှက်တံခါးများ တပ်ဆင်ထားသည်သာမက လူမိုက်အစောင့်များကိုလည်း ငှားရမ်းစောင့်ကြပ်ကြသည်ဟု သိရ၏။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့အဖွဲ့အဖို့ ထိုလောင်းကစားဝိုင်းများကို မကြာခဏ ဝင်ရောက် ဖမ်းဆီးပြီး လောင်းကစားဥပဒေအဖြစ် အရေးယူနိုင်ခဲ့သည်။ ကစားဝိုင်းကြီးများ ပြုလုပ်သည့်နေအိမ်များသို့ ရဲအဖွဲ့ဝင်များ ဝင်ရောက် စီးနင်းရာတွင် တစ်ခါတစ်ရံ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် လိုက်ပါခဲ့ရသည်။ မြန်မာလူမျိုးအချို့မှာလည်း တရုတ်များနည်းတူ လောင်းကစားရာတွင် ရက်စက်သူများ ဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ မိမိစည်းစိမ်ပြုတ် လောင်းကစားကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤအတွေ့အကြုံများမှာ နယ်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့စဉ်ကမူ တွေ့ရခဲ့လှသည်။

ရန်ကုန်တရုတ်တန်းရပ်ကွက် လောင်းကစားဝိုင်းကြီးများကို စီးနင်းဝင်ရောက် ဖမ်းဆီးရခြင်းမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်၊ သည်းထိတ်ရင်ဖိုဖွယ် ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လောင်းကစားသူများသည် ကစားဝိုင်းဖြုတ်လုပ်သည့် နေအိမ်နောက်ဖေးပေါက်များမှ ရေဆိုးမြောင်းအတွင်း ဆင်း၍ ထွက်ပြေးသည်များ ကြုံရလေ့ရှိသည်။ ထိုရေဆိုးမြောင်းများမှာ မည်းမှောင်ရွပ်ထွေး ညစ်ပတ်လျက်ရှိပြီး ထိုရေဆိုးမြောင်းအတွင်း အနှစ်နှစ်အလလ ကြောင့်ကြမဲ့ကင်းစွာ အသိုက်အအုံ့၍နေထိုင်နေသော မြေကြွက်ကြီးများမှာ ကြောင်တစ်ကောင်လောက်ကြီးမားပြီး ရေဆိုးမြောင်းအတွင်း ဝင်ရောက်လာသူများကို တိုက်ခိုက်လေ့ရှိသဖြင့် ထိုရေဆိုးများအတွင်း ဆင်း၍လိုက်ရသော ရဲအဖွဲ့ဝင်များမှာ မသက်သာလှပေ။

အခြား စိတ်အနှောင့်ယှက်ဖြစ်ခဲ့ရသော မှုခင်းများမှာ တရားမဝင်တိတ်တိတ်ပုန်းဖွင့်ထားသော ဘိန်းခန်းများ ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်ကမူ ဘိန်းရှူသောအလေ့မှာ အခြားနိုင်ငံများသို့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကူးစက်ခြင်းမရှိသော်လည်း ရန်ကုန်မြို့ တရုတ်တန်းရပ်ကွက်မှာမူ ဘိန်းခန်းများ အတော်အသင့်များလာပြီ ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က အာဏာပိုင်များသည် ဘိန်းရှူခွင့်ကို မှတ်ပုံတင်ထားသူများအား ယစ်မျိုးဌာနမှ တရားဝင် ဘိန်းရှူခွင့်ပေးထားသည်ဟု သိရ၏။ သို့သော် မှတ်ပုံတင်ခြင်းမရှိဘဲ ဘိန်းရှူသူ၊ ဘိန်းစားသူများလည်း ရှိနေသည်။ ထိုဘိန်းရှူသောအလေ့သည် တရုတ်နိုင်ငံမှ စတင်သည်

ဟု သိရသည်။ ကျွန်တော် ရန်ကုန်ခရိုင်သို့ တာဝန်ယူရန် ရောက်ရှိလာသည့် အချိန်တွင်မူ ထိုအလေ့မှာ နယ်များသို့ ကူးစက်လာခဲ့ပြီး မြန်မာအမျိုးသားများလည်း ထိုဘိန်းရှူခြင်း၊ ဘိန်းစားခြင်းပြုခဲ့သဖြင့် တရားဥပဒေအရ တားဆီးပိတ်ပင်ခြင်းများပြုခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က သတင်းများအရ ဘိန်းကို ပေါ်ပီပင်များမှ ထုတ်ယူသည်ဟု သိရ၏။ ထိုအပင်များကို လူသွားလာရန် ခက်ခဲသည့် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ကြားများတွင် စိုက်ပျိုးကြသည်ဟု သိရ၏။ ယစ်မျိုးဌာနဝန်ထမ်းများနှင့် ရဲများအဖို့ တရားမဝင် ဘိန်းခန်းများကို မကြာခဏ ဖမ်းဆီးအရေးယူမှုများ ပြုခဲ့ကြရသည်။

ရန်ကုန်မြို့လယ်ခရိုင်တွင် အခြားစိတ်ရွပ်ထွေးစရာကောင်းသော ကိစ္စတစ်ရပ်မှာ တိတ်တိတ်ပုန်း ပြည့်တန်ဆာအိမ်များပင် ဖြစ်သည်။ ပြည့်တန်ဆာခေါင်းများမှာ လူမိုက်များဖြစ်ကြပြီး ကျေးလက်ဒေသတွင် ရိုးသားသော၊ ဆင်းရဲသော အမျိုးသမီးငယ်များကို ဖြားယောင်းသွေးဆောင်၍ ရန်ကုန်သို့ ခေါ်ဆောင်လာပြီး နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းကာ ပြည့်တန်ဆာပြုလုပ်ခိုင်းသောအမှုများ၊ ပြည့်တန်ဆာခေါင်းအချင်းချင်း ဗိုလ်လူမှုများလည်း ရှိခဲ့သည်။

၁၉၃၄ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ (၁၃) ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်မြို့မှ အင်္ဂလိပ်ဘာသာ၊ မြန်မာဘာသာ၊ တရုတ်ဘာသာနှင့် ထုတ်ဝေသော သတင်းစာကြီးများ၏ မျက်နှာဖုံးတွင် စာလုံးမည်းကြီးများနှင့် ဖော်ပြထားသော သတင်းတစ်ပုဒ်ကြောင်း ရန်ကုန်လူထုမှာ လှုပ်လှုပ်ရှားရှားဖြစ်သွားကြသည်။ ဒီဇင်ဘာလ (၁၂) ရက်နေ့ ညသန်းခေါင်အချိန်တွင် တော်ဝိဘူတာမှ ထွက်လာသော ရန်ကုန်-မန္တလေး စာပို့ရထားသည် လမ်းချော်၍ တိမ်းမှောက်သွားသည်ဆိုသောသတင်း ဖြစ်သည်။ ထိုနေ့က ရန်ကုန်မြို့မှ လိုက်ပါသွားကြသော ခရီးသည်များ၏ ဆွေမျိုးသားချင်းများ၊ မိတ်ဆွေများ သတင်းစာကြီးများမှ သတင်းမုဆိုးများသည် ရန်ကုန်မြို့လယ်ရှိ မီးရထားဘူတာရုံတစ်ဝိုက်နှင့် မီးရထားရုံးကြီးအနီးတွင် သွားရောက်၍ သတင်းနားထောင်ကြသည်မှာ ပွဲလမ်းသဘင်တမျှ စည်ကားလှပေသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မှတ်တမ်းများအရ ၁၉၂၁ ခု၊ ဇူလိုင်လ (၂၄) ရက်နေ့ ညတွင် မန္တလေးသွားစာပို့ရထားနှင့် အစုန်ကုန်ရထားတို့ မျက်နှာချင်းဆိုင်တိုက်မိရာ ခရီးသည် အများအပြား သေဆုံးမှု၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုများ ရှိခဲ့သဖြင့် ပြည်သူအများက စိုးရိမ်ပူပန်ကြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ လူအများ မီးရထားရုံးနှင့် ဘူတာကြီးတစ်ဝိုက် စုရုံရောက်ရှိလာခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ကောလာဟလသတင်းအမျိုးမျိုးလည်း တောမီးပမာ ပျံ့နှံ့လာခဲ့သည်။ သတင်းစာများကလည်း ချဲ့ထွင်ရေးသားခဲ့ကြ၏။ သို့သော်

သေသေချာချာ စုံစမ်းသောအခါ၌မူ မီးရထားခေါင်းတွဲနှင့် လူစီးတွဲ (၅)တွဲ လမ်းချော်တံခါးမှောက်ခွဲသော်လည်း စက်ခေါင်းမောင်းသူ၊ မီးထိုးသမားနှင့် ခရီးသည် သုံး၊ လေးယောက်သာ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရကြ၏။ အခြားခရီးသည်များ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိခြင်းမရှိဟု သိရ၏။ ထိုခေတ်က သတင်းစာကြီးများမှာ လူထုအပေါ် အတော်အသင့် ဩဇာကြီးမားကြ၏။ သတင်းထောက်များကလည်း သတင်းအတိုအထွာများကို မိမိတို့ လိုသလို ချဲ့ထွင်ရေးကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ သတင်းစာကြီးများမှ သတင်းထောက်များကို စောင့်ကြည့်နေကြရ၏။

မြန်မာသတင်းများအနက် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာနှင့် သူရိယသတင်းစာကြီးများမှာ စောင့်ရှောက်မှုများဆုံး ထုတ်ဝေရပြီး ဩဇာကြီးမားသော သတင်းစာကြီးများ ဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးလောကကို လှုပ်ရှားသွားစေအောင် လှုံ့ဆော်နိုင်သောအင်အားရှိသဖြင့် ကျွန်တော်အဖို့ ထိုသတင်းစာကြီးများတွင် ဖော်ပြသောသတင်း၊ အယ်ဒီတာ ရေးသားသည့် သတင်းစာခေါင်းကြီးပိုင်းနှင့် ပြည်သူများက အယ်ဒီတာထံ ပေးစာအခန်းများကို သတိထား၍ လေ့လာကြရသည်။ ထိုသတင်းစာကြီးနှစ်စောင်မှာ အားပြိုင်လျက်ရှိရကား အယ်ဒီတာအဖွဲ့ဝင်များလည်း အပြိုင်အဆိုင်ဖြစ်နေသည်။ သတင်းများအရ ထိုသတင်းစာကြီးများနောက်ကွယ်တွင် လူထုလေးစားသော နိုင်ငံရေးသမားများ ရှိနေသည် ဟူ၍လည်း သိရ၏။ ထိုသတင်းစာကြီးများအပြင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် ထုတ်ဝေသော သတင်းစာနှင့် ရန်ကုန်မြို့ တရုတ်တန်းမှ တရုတ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေသော တရုတ်အိမ်နန်းပိုင်(စ်)သတင်းစာနှင့် ချိုင်းနားပေါင်သတင်းစာနှစ်စောင်မှာလည်း အတော်အသင့် ဩဇာတိကမ္မကြီးမားသည်။ မြန်မာသတင်းစာကြီးများတွင် 'တရုတ်တန်း' သတင်းဟူသော ကော်လံဖွင့်၍ တရုတ်တန်းရပ်ကွက်တွင် ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသော သတင်းများကို ထည့်သွင်းဖော်ပြလေ့ရှိရာ ကျွန်တော်အဖို့ တရုတ်တန်းရှိ လောင်းကစားပိုင်းများ၊ ဘိန်းခန်းများ၊ ပြည်တန်းဆာအိမ်များကို စီးနင်းရာတွင် အထူးသတိထား၍ ဆောင်ရွက်ကြရ၏။ ရဲမင်းကြီးဒစ်(စ်)ပရက်စကော့ကလည်း တတ်နိုင်သလောက် ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရန် ကျွန်တော်တို့အား သတိပေးလေ့ ရှိသည်။

ကျွန်တော် မှတ်မိသလောက် ထိုစဉ်ကထုတ်ဝေသော သတင်းစာကြီးများတွင် ပါဝင်သော ကောလာဟလသတင်းဆန်းတစ်ပုဒ်ကိုမူ ကောင်းစွာ သတိရနေ၏။ ထိုသတင်းမှာ ရန်ကုန်မြို့အရှေ့ပိုင်းတွင် မြွေကုန်းပေါ်သည်ဟူသောသတင်း ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က ရန်ကုန် မလ္လာကုန်းရပ်ကွက်ရှိ အိမ်များမှာ လမ်းမပေါ်သို့သွားရန် အိမ်ရှေ့ရှိ ရေမြောင်းများပေါ်သို့ဖြတ်၍ သစ်သား

တံတားများခင်းထားကြသည်။ ထိုမြောင်းများ၌ ပုစွန်တောင်ချောင်းမှ စီးလာသောရေများမှာ အမြဲတင်နေသည်။ ရေမြောင်းများအောက်တွင် ပေါင်းပင်၊ မြက်ပင်များဖြင့် ပြည့်နေ၏။

ထိုမြောင်းတစ်ခုအတွင်း မြွေကုန်းပေါ်သည်ဟု သတင်းများထွက်ပေါ်လာပြီး ထိုသတင်းကို သတင်းစာကြီးများက ချဲ့ထွင်ရေးသားရာမှ လူအများ စိတ်ဝင်စားလာကြ၏။ ယင်းမြွေကုန်းတွေသည်ဆိုသောနေရာတွင် ကနားဖျင်းများထိုး၍ အမွှေးတိုင်း၊ ဖယောင်းတိုင်းများရောင်းသောဆိုင်များ၊ စားသောက်ဆိုင်၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်များပါ ပွဲလမ်းသဘင်ပွဲခင်းများကဲ့သို့ စည်ကားနေသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုသတင်းကို သတင်းစာကြီးများက လူများ ပွဲလမ်းသဘင်သဖွယ် တိုးခွေသွားနေကြသည့်ဓာတ်ပုံများနှင့် ဝေဝေဆာဆာ ရေးသားဖော်ပြခဲ့ကြသဖြင့် လူအများ စိတ်ဝင်စားကြသည်။ မြန်မာလူမျိုးများအဖို့ အတိတ်၊ တဘောင်တို့ကို ယုံကြည်ကြရကား ထိုမြွေကုန်းပေါ်ခြင်းသည် နိုင်ငံတွင် တစ်စုံတစ်ရာ ထူးခြားမှုများပေါ်မည်လော။ လယ်သမားသူပုန်ထခြင်း၊ ကုလား-ဗမာရိုက်ခြင်း၊ ရန်ကုန်ထောင်ထခြင်း စသော ထူးခြားသောဖြစ်ရပ်များ ကြုံခဲ့ရပြီဖြစ်ရကား ယခု မြွေကုန်းပေါ်ခြင်းသည် နိုင်ငံတွင် ထူးခြားသောဖြစ်ရပ်များနှင့် ကြုံရမည်လောဟု သင်ကြသည်။ ကောလာဟလများလည်း ပျံ့နှံ့လာခဲ့သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် မြွေကုန်းအကြောင်း ပြောကြဆိုကြသူများကို မြွေကုန်းဘယ်မှာရှိသလဲဟု စုံစမ်းမေးမြန်းကြည့်သောအခါ မည်သူမျှ တပ်အပ်မပြောနိုင်။ တစ်ယောက်တစ်မျိုးစီ ဟိုလက်ညှိုးထိုး၊ ဒီလက်ညှိုးထိုးပြကြသည်။ လူအချို့ကလည်း ရေမြောင်းကြီးအတွင်း တရှားရှားမြည်သံကြား၍ သွားကြည့်သောအခါ မီးလုံးများတက်လာပြီး ပျောက်ကွယ်သွားသည်ဟု ဆိုသည်။ မြန်မာသတင်းစာကြီးများတွင် ထိုသတင်းကိုချဲ့ထွင်၍ ရက်သတ္တ (၁) ပတ်ခန့်ကြာသည်အထိ ရေးသား ဖော်ပြခဲ့ကြ၏။ ကျွန်တော်တို့သည် ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ထိုမြွေကုန်းတွေရှိရသည် ဆိုသောရပ်ကွက်မှ လူအများအား သေသေချာချာ စစ်ဆေးကြသောအခါ ထိုရပ်ကွက်ရှိ ရေမြောင်းများတွင် အစဉ်အဆက် ရေမြွေပေါများကြောင်း၊ ထိုရေမြွေများကို မြင်ကြရာမှ တစ်ယောက်တစ်ပေါက်စီပြောကြရာမှ မြွေကုန်းကြီးအဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းသွားကြသည်မှ တစ်စတစ်စ ချဲ့ထွင်ရေးသားခြင်းဖြစ်သည်ကို တွေ့ရတော့၏။ သူပြောကိုယ်ပြော ရုတ်တရက်ပေါ်လာသော ပါးစပ်ကောက် ကောလာဟလသည် ရက်အနည်းငယ်အတွင်း ရုတ်တရက်ပင် ပျောက်ကွယ်သွားတော့သည်။

ဤကဲ့သို့ ရယ်မောဖွယ်ရာဖြစ်စဉ်များ တွေ့ရသကဲ့သို့ စိတ်နှစ်စရာ

စိတ်မချမ်းမြေ့စရာ အမှုအခင်းများနှင့် ကြုံရသည်။ ယင်းကိစ္စမှာ များစွာ သိမ်မွေ့သောဘာသာရေးကိစ္စမှ အကြမ်းဖက်မှုသို့ ရောက်လာရသည် ကိစ္စ ဖြစ်သည်။ ထိုကိစ္စမှာ ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များနှင့် မွတ်စလင်ဘာသာဝင်များ အချင်းချင်း တိုက်ခိုက်ကြသည့်ကိစ္စ ဖြစ်၏။ ရဲနှင့် စုံထောက်တို့၏ စုံစမ်း ချက်အရ ဟိန္ဒူဘာသာဝင်တို့ ဘာသာတရားအရ မြင့်မြတ်သည်ဟု ယူဆ ထားသော နွားတစ်ကောင်အား မွတ်စလင်ဘာသာဝင်အချို့က ဟိန္ဒူဘာ သာဝင်တို့၏ဘုရားကျောင်းအနီးတွင် သတ်ဖြတ်မှုမှ စတင်ခဲ့သည်ဟု ဆို သည်။ ဟိန္ဒူလူမျိုးများကလည်း မွတ်စလင်ဘာသာဝင်တို့ စက်ဆုပ်သည့် ဝက်ငယ်တစ်ကောင်ကို သတ်ဖြတ်၍ မွတ်စလင်ဗလီပရဝဏ်အတွင်း ပစ် သွင်းခဲ့သည်။ ဤမှစ၍ ဟိန္ဒူဘာသာဝင်များနှင့် မွတ်စလင်ဘာသာဝင်များ တို့ အချင်းချင်း ထိုးခုတ်ရိုက်နှက်ကြသည်။

ကျွန်တော်သည် အချင်းဖြစ်ပွားရာ မွတ်စလင်ဗလီရှိရာသို့ အမြန်ဆုံး သွားရောက်ခဲ့သည်။ အချင်းဖြစ်ပွားနေသည့် နေရာတစ်ဝိုက်တွင် ဟိန္ဒူ ဘာသာဝင်များနှင့် မွတ်စလင်ဘာသာဝင်များသည် တုတ်များ၊ ခဲများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်၍ ရိုက်နှက်နေကြသည်။ လမ်းဘေးတွင်လည်း ရပ်ကြည့်နေသော မြန်မာအမျိုးသားများကိုလည်း တွေ့ရ၏။ ကျွန်တော် ထိုနေရာသို့ ရောက် သွားသောအခါ ရပ်ကြည့်နေသော ရဲသားလေး၊ ငါးယောက်ကို တွေ့ရသည်။ သို့သော် ရိုက်နှက်နေကြသောအုပ်စုသည် သူတို့အနီးတွင်ရှိနေသော ရဲသား များ အမှုမထားကြ။ ရဲများကလည်း ဝင်ရောက် ဖျန်ဖြေရန် အားမထုတ် ပေ။ ဤသို့မြင်ရသော ကျွန်တော့်မှာ အံ့အားသင့်မိ၏။ ကျွန်တော့်စော် တော်ကားရပ်ထားသော လမ်းဘေးတွင်ရှိသည့် သစ်သားအိမ်တစ်အိမ်မှာ ဟိန္ဒူဘာသာဝင်တစ်ဦးနေထိုင်သောအိမ် ဖြစ်၏။ အနီးအနားတွင် ဟိန္ဒူ ဘာသာဝင်များ၊ မွတ်စလင်ဘာသာဝင်များနှင့် ဘေးမှကြည့်နေသော မြန်မာ လူအုပ်ကြီးမှာ ကြီးမားလှသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ နေအိမ်ပေါ်မှ ဟိန္ဒူဘာ သာဝင်များကလည်း ခဲများနှင့် ပစ်ခတ်နေကြသည်။ အောက်မှ မွတ်စလင် ဘာသာဝင်တို့ကလည်း ပြန်လှန်ပစ်ခတ်နေကြရာ ဟိန္ဒူ-မွတ်စလင် အဓိက ရုဏ်းမှာ ယခင် (၃) နှစ်ခန့်က ဖြစ်ပွားခဲ့သော ကုလား-ဗမာအဓိကရုဏ်း ကဲ့သို့ ဖြစ်ပွားလာမည်ကိုလည်း စိုးရိမ်လာသည်။ လူအုပ်ကြီးကလည်း တဖြည်းဖြည်းကြီးလာသည်။ ကျွန်တော့်ဖော်တော်ကား ရှေ့သို့ပင် တိုးသွား ရန် ခက်လာသည်။ လူအုပ်ကြီးမှာမူ ကျွန်တော့်ကို ဂရုမပြုကြသည်သာမက လှမ်း၍မျှမကြည့်ကြ။ ထမင်းလုံးတစ်စွေခြောက်သလို ရှိပေတော့၏။

ကျွန်တော့်အဖို့ ဘာလုပ်ရမည် မသိတော့ပါ။ ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် ဖမ်းဆီးနိုင်သော အရာရှိတစ်ယောက်ဖြစ်ပါလျက် ဆူညံမှုများအလယ်တွင် ဘာလုပ်ရမည်မသိဖြစ်နေသည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်တော့၏။ ဤသို့အတွင်း

တစ်နေရာမှ စစ်ရဲတပ်များ ချီတက်လာနေပြီ ဟူသော အော်သည့်အသံ ကြားရသည်နှင့် လူအုပ်ကြီးမှာ ဖရိုဖရဲထွက်ပြေးကြသည်။ တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် အပြန်အလှန် ပစ်ခိုက်နေကြသော မွတ်စလင်၊ ဟိန္ဒူဘာသာဝင် လူအများသည်လည်း ခြေဦးလှည့်ရာ ထွက်ပြေးသွားကြသဖြင့် ထိန်းမရ သိမ်းမရဖြစ်လာတော့မည့် အဓိကရုဏ်းမှာ အလိုအလျောက် ပြိုကွဲသွား ရတော့သည်။ အချင်းဖြစ်ပွားသည့်နေရာတွင် ခဲများ၊ တုတ်များ၊ လူအများ ထိတ်လန့်တကြား ထွက်ပြေးသွားသဖြင့် ကျန်ရစ်ခဲ့သော ဖိနပ်များနှင့် ကျွန် တော်တို့သာ ကျန်ရစ်ခဲ့တော့သည်။ မိနစ်အနည်းငယ်အတွင်း ရဲမင်းကြီးနှင့် တာဝန်ရှိသူများ ရောက်လာခဲ့သဖြင့် ကျွန်တော့်မှာ အလိုအလျောက် အမှတ် ရသော ကျောင်းသားတစ်ယောက် ဖြစ်ရတော့၏။

ဤကဲ့သို့ မမျှော်လင့်သော ဟိန္ဒူ-မွတ်စလင် အရေးအခင်းဖြစ်ပြီး နောက် တရုတ်-မြန်မာအရေးခင်းတစ်ခု မမျှော်လင့်ဘဲ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ သည်။ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် မည်ကဲ့သို့ စတင်၍ ထိုအရေးအခင်း ပေါ်ပေါက်လာသည်ကိုမူ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မသိကြရ။ တိတိကျကျ ရေရှေ့ရာရာ မည်သူမျှ ပြောမပြနိုင်။ မြန်မာရပ်ကွက်များတွင် တစ်ဦးစ၊ နှစ်ဦးစ နေထိုင်ကြသော တရုတ်အမျိုးသားများအား ရပ်ကွက်တွင်းမှ မြန်မာဆိုးသွမ်းလူငယ်များက ညှဉ်းပန်းရာမှ စသည်ဟု သတင်းများ ထွက် လာသည်။ ထိုသတင်းများ ထွက်လာပြီး အချို့မြန်မာရပ်ကွက်အတွင်းရှိ သင်းကွဲနေထိုင်သော တရုတ်မိသားစုအိမ်များကို ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်၍ ပစ္စည်းများ လုယူခြင်း၊ ဖျက်ဆီးခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့ကြရာမှ အတင့်ရလာသော မြန်မာ အချို့သည် လူစုလူစားဖြင့် ရန်ကုန်မြို့လယ် တရုတ်တန်းရပ်ကွက်သို့ ချီ တက်၍ တိုက်ခိုက်မည် ဟူသောသတင်းများ ထွက်လာသည်။ ဤတွင် အခြေအနေမှာ ပိုမို ရှုပ်ထွေးလာ၏။ တရုတ်အမျိုးသားများကလည်း တရုတ် တန်းရပ်ကွက်တွင် နေထိုင်သော မြန်မာမိသားစုများကို အလားတူ အကြမ်းဖက်မှုများ ပြုလုပ်ရန် စီစဉ်လာကြတော့၏။

ထိုစဉ် တရုတ်တန်းမှ ထုတ်ဝေလျက်ရှိသော တရုတ်အိမ်ပင်းနှင့် ပို(စ်)သတင်းစာနှင့် ချိုင်းနားပေါင်သတင်းစာကြီးများတွင် တရုတ်-မြန်မာ အရေးအခင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး အသေးစိတ် ရေးသားဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ တရုတ်တန်းမှ တာဝန်ရှိသူ လူကြီးများနှင့် မြန်မာရပ်ကွက်မှ ဩဇာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖျန်ဖြေစေစပ်မှုကြောင့် တရုတ်-မြန်မာ အရေးအခင်းမှာ တဖြည်း ဖြည်း ငြိမ်သက်သွားခဲ့တော့သည်။ မြန်မာရပ်ကွက်များမှ လူငယ်အချို့အား ရဲနှင့်တာဝန်ရှိသူများကလည်း ခေါ်ယူဆွေးနွေး သတိပေးမှုများလည်း ပြု လုပ်ခဲ့သဖြင့် ရေရှေ့ရာရာ မည်သည့်အကြောင်းမှမရှိဘဲ လူရမ်းကား ဆူပူ လိုသူအချို့ကြောင့် ဖြစ်ရသော အရေးအခင်းများ ငြိမ်သက်သွားသည်ဟု

ဆိုရတော့မည် ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်နှင့် ဇနီး ဘက်တီတို့အဖို့ ရန်ကုန်မြို့ကြီးတွင် နေထိုင်ကြရသည့်ဒုက္ခကို စိတ်ပျက်ငြီးငွေ့လျက်ရှိနေကြပြီ ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်ကျေးလက်ဒေသတွင် ကြီးပြင်းလာသော ဘက်တီမှာ မြန်မာနိုင်ငံ ကျေးလက်ဒေသသို့ ပြောင်းရွှေ့လိုသည့်ဆန္ဒ ပြင်းပြလျက်ရှိနေသည်။ ရန်ကုန်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရခြင်းသည် ထိပ်ပိုင်းမှ အာဏာရှိသူများနှင့် နီးနီးကပ်ကပ်နေရသည်နှင့်လျော်စွာ မိမိကြိုးစားသလောက် မိမိအရည်အချင်းကို ပြခွင့်ရသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ မိမိအရည်အချင်းညံ့ဖျင်းသည်ဟုဆိုလျှင်လည်း ချက်ချင်း တာဝန်ရှိသူများက သိရှိသွားကြရကား ရန်ကုန်မှ အဆောတလျှင် ခွာကြရလေ့ ရှိပါသည်။ ကျွန်တော်နှင့် မန္တလေးရဲသိပ္ပံ အတူတက်ရောက်ခဲ့သော မိတ်ဆွေအချို့ကမူ ရန်ကုန်ခရိုင်တွင် အမှုထမ်းလိုကြသော်လည်း နယ်တွင်သာ တာဝန်ထမ်းဆောင်ကြရသည်။ ကျွန်တော်သာ ကံကောင်းထောက်မမာဖြင့် ရန်ကုန်တွင် တာဝန်ယူခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်အဖို့ ကံကောင်းဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ရန်ကုန်ခရိုင်တွင် ပြဿနာအများဆုံး လူမျိုးပေါင်းစုံ နေထိုင်သော ရန်ကုန်မြို့လယ်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရခြင်းမှာ ပြဿနာ တစ်ခုမဟုတ်တစ်ခုနှင့် ငြိနိုင်ပါသည်။ တရုတ်တန်းရပ်ကွက်နှင့် မဂို(လ်)လမ်း (ရွှေဘုံသာလမ်း) ရပ်ကွက်တွင် နေထိုင်ကြသောပုဂ္ဂိုလ်အများမှာ မင်းပေါက်စိုးပေါက်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဘုရင်ခံအထိ ပေါက်ရောက်သူများ ဖြစ်သည်။ အချို့ အိန္ဒိယလူမျိုး ကုန်သည်ကြီးများမှာလည်း မကြာခဏ ဘုရင်ခံ၏ လက်ဖက်ရည်ပွဲ၊ ညစာစားပွဲ ဖိတ်ကြားခံရသူများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဥပဒေနှင့်မညီသောကိစ္စရပ်များကို ကြုံတွေ့လာပါက ပါးပါးနပ်နပ်ကိုင်တတ်ဖို့လိုသည်။

ကျွန်တော် (၁) နှစ်ခွဲခန့် ယာယီ ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူနေရစဉ် ဖြေရှင်းခဲ့ရသော အမှုအခင်းများမှာ ကံကောင်းထောက်မမာဖြင့် အေးအေးချမ်းချမ်း လွယ်လွယ်ကူကူနှင့် ပြီးစီးခဲ့သဖြင့် တစ်စုံတစ်ရာ အပြစ်တင်ခြင်းမခံရပေ။ ကံကောင်းထောက်မမာဖြင့် ကျွန်တော်လက်အောက်တွင် တာဝန်ယူကြရသည့် မြန်မာလူမျိုး ရဲအင်စပက်တော်ကြီးများမှာလည်း လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကင်းရှင်း၍ မိမိ၏တာဝန်ဝတ္တရားကို လေးစားကြသူများဖြစ်၍ တစ်စုံတစ်ရာ ပြဿနာမပေါ်ခဲ့။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်အဖို့ အမြဲတမ်း ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရရန်နီးစပ်နေပြီ ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်ထားရန် ရည်မှန်းထားပါက ကျွန်တော်သည် မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းခရိုင်တစ်ခုခုတွင် တာဝန်ပေးပါရန် တောင်းပန်မည်ဟု မျှော်မှန်းထားခဲ့၏။

၁၆၆။

၁၉၃၆ ခု၊ ဇန်နဝါရီလ၏ သာယာသောနံနက်ခင်းတွင် ပြာလဲ့ကြည့်လင်၍ မိုးတိမ်တိုက်ကင်းစင်သော ကောင်းကင်ထက်မှ မိုးကြိုးပစ်ချလိုက်သကဲ့သို့ မျှော်လင့်ထားသော ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖွယ်ရာသတင်းဟု ဆိုရမည့် သတင်းတစ်ခုကို ရဲမင်းကြီးထံမှ တယ်လီဖုန်းဖြင့် ကြားလိုက်ရသည်။ ထိုသတင်းမှာ ကျွန်တော်အား ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းခရိုင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး ခန့်ထားလိုက်သည့်သတင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ရန်ကုန်ခရိုင်တွင် ဆိပ်ကမ်းခရိုင်သည် အထူးအရေးပါအရာရောက်၍ အလုပ်များသောခရိုင်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုခရိုင်တွင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူကြရသော အရာရှိများမှာ ဒုရဲမင်းကြီးရာထူးကို ခန့်ထားလေ့ရှိရကား ထိုနေရာကို တာဝန်ထမ်းဆောင်လိုသူ ရဲအရာရှိများမှာ သူထက်ငါ နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးနှင့် ကြိုးစားလေ့ရှိသည်ဟု သိရ၏။

နောက်ဆက်တွဲသတင်းများအရ လက်ရှိ ဆိပ်ကမ်းခရိုင်ကို တာဝန်ယူနေရသော ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးမှာ ကျန်းမာရေးအခြေအနေ ခွင့်ရက်ရှည်ယူခဲ့ပြီး ရာထူးမှ အငြိမ်းစားယူမည်ဟု ဆိုသည်။ သို့ဖြစ်၍ တာဝန်ရှိသူ လူကြီးများအနေဖြင့် ရန်ကုန်တွင် အမှုထမ်းဖူးသော အတွေ့အကြုံရှိသူနှင့် ဆက်ဆံရေးပြေပြစ်သူ၊ လိမ္မာပါးနပ်သူ၊ မြန်မာမင်းများနှင့် လက်ပွန်းတတီးဆက်ဆံသူ၊ မြန်မာအများကလည်း လေးစားသူတစ်ယောက်ကို အလျင်အမြန် ထိုနေရာတွင် ခန့်ထားရန် စီမံခဲ့ကြရာမှ ကံကောင်းထောက်မမာဖြင့် ကျွန်တော် အရွေးခံရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။ ထိုစဉ်က ဆိပ်ကမ်းလုပ်သားများအခြေအနေမှာ တစ်နေ့တခြား နိုင်ငံရေးသမားများ ထိုးဖောက်ဝင်ရောက်စည်းရုံးရန် အခြေအနေပေးသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အိန္ဒိယအမျိုးသားအလုပ်သမားများနှင့် မြန်မာအလုပ်သမားများကို ဗြိတိသျှအစိုးရဆန့်ကျင်ရေးစိတ်ဓာတ်များ စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့အောင် မြန်မာမျိုးချစ်လူငယ်များနှင့် ကျောင်းသားလူငယ်များက စည်းရုံးလျက်ရှိကြသည်။ တစ်နေ့နေ့တွင် အကြောင်းတစ်ခုခုကို အကြောင်းပြု၍ ပေါက်ကွဲလာနိုင်သော

အခြေအနေသို့ ရောက်လာပေလိမ့်မည်ဟု ယူဆထားရသည်။ ထိုစဉ်က သတင်းစာများတွင် ဖော်ပြခဲ့သော သတင်းများအရ ဂျာမနီနိုင်ငံတွင် နာဇီ ပါတီ အာဏာရရှိလာပြီး စစ်တပ်က တိုးချဲ့လာခဲ့သည်။ ဂျာမန်ကြည်း တပ်မတော်သည် ဥရောပတိုက်တွင် အင်အားအကြီးမားဆုံး တပ်မတော် ကြီးတစ်ခုအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

ရေတပ်မတော်ကြီးနှင့် လေတပ်မတော်ကိုလည်း တိုးချဲ့လာခဲ့သဖြင့် ဂျာမနီနိုင်ငံနှင့် နယ်နိမိတ်ချင်းကပ်နေသော ပြင်သစ်နိုင်ငံမှာ စိတ်သောက ရောက်လာခဲ့ရသည်။ နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးကလည်း ကမ္ဘာ့နိုင်ငံကြီး များ အပြိုင်အဆိုင် လက်နက်တပ်ဆင်လာသည်ကို ထိထိရောက်ရောက် တားဆီးနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့။ တရုတ်နိုင်ငံတွင်လည်း ဂျပန်နိုင်ငံသည် မကျေသော စစ်ပွဲ ဆင်နွှဲလျက်ရှိနေသည်။ ဂျပန်သည် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီး မှ နုတ်ထွက်၍ တရုတ်နိုင်ငံအား ပြောင်ပြောင်တင်းတင်းပင် ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်သည်သာမက တရုတ်နိုင်ငံ၏ ပိုင်နက်ဖြစ်သော မန်ချူးရီးယား အား သိမ်းပိုက်ထားခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ ကမ်းရိုးတန်းနယ်မြေအချို့ကို အပိုင်စီးထားခဲ့၏။

အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင်လည်း အိန္ဒိယအမျိုးသားကွန်ဂရက်သည် ဗြိတိသျှ အစိုးရအား ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဆန့်ကျင်လျက်ရှိကြပြီး လွတ်လပ်ရေးကို တောင်းဆိုလျက်ရှိသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ဗြိတိသျှ အမျိုးသားဆန့်ကျင်ရေးခေါင်းဆောင်များ၊ ကွန်ဂရက်ပါတီခေါင်းဆောင် အများအား ဖမ်းဆီးအရေးယူလျက်ရှိနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း မျိုးချစ် လူငယ် ခေါင်းဆောင်များအား ဖမ်းဆီး၍ အရေးယူနေသောအချိန်တွင် ကျွန်တော့်မှာ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူရန် ခန့်ထားခြင်းခံရ တော့သည်။

ထိုစဉ်က ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသည် နိုင်ငံတကာမှသင်္ဘောများ အဝင်၊ အထွက်များသည့် ဆိပ်ကမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံပေါင်းစုံမှ သင်္ဘောများ ဆိုက်ကပ်ရပ်နားလျက်ရှိရာ ကျွန်တော်ဆက်ဆံရသော သင်္ဘော ကပ္ပတိန်များမှာ လူမျိုးစုံလှသည်။ နိုင်ငံတကာမှ မြန်မာနိုင်ငံမှထွက်သော ဆန်၊ ကျွန်းသစ်နှင့် ရေနံဝယ်ယူခဲ့ကြရာ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသည် နိုင်ငံ ပေါင်းစုံမှ သင်္ဘောအဝင်၊ အထွက်များသည်မှာ ဘာဆန်းသလဲဟု ဆိုရ မည်ဖြစ်ရကား ဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်အဖွဲ့ကို ခရစ်နှစ် ၁၈၇၉ ခုနှစ်က စတင်၍ တည်ထောင်ခဲ့ရာ ၁၉၃၆ ခုနှစ် ရောက်လာသည့်အခါ အလုပ် များသောအဖွဲ့ ဖြစ်လာသည်။ ကုန်တင်သင်္ဘောနှင့် လူစီးသင်္ဘောများ ကုန်တင်၊ကုန်ချမှားလည်း မိနစ်တိုင်း၊ နာရီတိုင်း နေရာမပျက် ရှိနေသည်။

အချို့ပင်လယ်ခရီးသွားသင်္ဘောကြီးများမှာ ဆိပ်ကမ်းကပ်ခြင်းမပြုနိုင်သဖြင့် ရေလယ်မှာပင် ကုန်တင်၊ ကုန်ချပြုလုပ်ကြသည်။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်နှင့် မြန် မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်သို့ ပြေးဆွဲနေကြသည့် ဧရာဝတီမီးသင်္ဘောကုမ္ပဏီပိုင် သင်္ဘောများ၏ အဝင်၊ အထွက်များမှာလည်း များလှရကား ဆိပ်ခံတံတား များပေါ်တွင် ကြိတ်ကြိတ်တိုး စည်ကားလှရကား ခိုးဝှက်လုယက်မှု မှုခင်း များလည်း များလှသည်။ အကောက်ခွန်ဌာနမှ အရာရှိများ၊ အမှုထမ်း များလည်း အတော်အသင့်ရှိသော်လည်း မှုခင်းဖြစ်ပွားမှုမှာ များပြားလှသည်။ ဆိပ်ကမ်းကုန်လှောင်ရုံများအားဖောက်ထွင်းမှု၊ ဆိုက်ကပ်ထားသော နိုင်ငံ ခြားသင်္ဘောများပေါ်သို့ တက်ရောက်ခိုးမှုများလည်း မကြာခဏဖြစ်ပွား လျက်ရှိသည်။ ရန်ကုန်မြစ်ကမ်းရှိ ကျေးရွာအချို့မှ ခိုးဆိုးလုယက်လိုသူ များသည် လှေငယ်များဖြင့် လာရောက်၍ ဒုစရိုက်မှုများကို ကျူးလွန်ကြလေ ရှိ၏။ ကျွန်တော်တို့ ဆိပ်ကမ်းရဲအဖွဲ့တွင် ကင်းလှည့်ရဲမော်တော်ဘုတ် များရှိသဖြင့် ကင်းလှည့်စောင့်ရှောက်ကြသော်လည်း ဝိသမလောဘသား၊ ဒုစရိုက်သမားများနှင့်မူ ကျောင်းသားလူငယ်များကစားသည့် ပြေးတန်း လိုက်တန်းကစားသကဲ့သို့ ဖြစ်ရတော့၏။

ရန်ကုန်မြစ်သည် ကျယ်လည်းကျယ်၍ နက်လည်းနက်၏။ ကမ်း တစ်ဖက်တွင် ကုန်လှောင်ရုံကြီးများနှင့် အလားတူ အဆောက်အအုံများ၏ တစ်သီတစ်တန်းကြီးရှိပြီးလျှင် သင်္ဘောဆိပ်တွင် အကောက်တော်တရား ရုံးနှင့် အခြားအဆောက်အအုံများ ဆောက်ထားသည်။ မှန်ပါသည်။ ရန် ကုန်မြို့တော်ကို ရိုးရိုးရှင်းရှင်းကလေးနှင့် စနစ်တကျ အကွက်ချ စီမံထား ဟန် ရှိ၏။ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသည် ထိုစဉ်က မှတ်တမ်းများအရဆိုရလျှင် အရောင်းအဝယ်လုပ်ငန်းတွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ကာလကတ္တားနှင့် ဘုံဘော (ယခု မွန်ဘိုင်း) ဆိပ်ကမ်းနောက် ဒုတိယလိုက်သောဆိပ်ကမ်း ဖြစ်သည်။ လက်ရှိ အနေအထားအရ ထာဝစဉ် တိုးချဲ့ရန် အရိပ်နိမိတ်များပြုလျက် ရှိနေလေ သည်။ ထိုစဉ်က အနေအထားအရ ခြုံကြည့်မည်ဆိုလျှင် ရန်ကုန်မြို့သည် ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်သည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပေသည်။ သန့်ရှင်းရေး တွင်လည်း ရန်ကုန်စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့သည် အထူး ဂရုပြုဟန် ရှိ၏။ လမ်းကြီးတချို့သည် ပေ (၁၀၀) ကျော်ကျယ်၍ တစ်လမ်းနှင့်တစ်လမ်း မျဉ်းပြိုင်ဖောက်ထားပြီးလျှင် တစ်လမ်းနှင့်တစ်လမ်းကို ကြားဖြတ်လမ်း များဖြင့် ဆက်စပ်ထား၏။ ၎င်းကြားဖြတ်လမ်းများသည် အမေရိကန်တို့ နည်းအတိုင်း နှစ်လမ်းကျော်လျှင် လမ်းအမည်ပေးထားသည်။ သာဓက အားဖြင့် (၃၃) လမ်း၊ (၃၄) လမ်း၊ ထို့နောက် ဘားလမ်း (ယခု မဟာ ဝန္တလပန်းခြံလမ်း) စသည့် အမည်များ မှည့်ထားလေသည်။

သမိုင်းအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ဟောင်းများသည် တကောင်းမှ သည် တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးအထိ မိုင်ပေါင်း (၁၀၀၀) အတွင်း ပြန့်ကျဲ လျက် ရှိသည်။ ထိုမြို့တော်များအနက် ကျွန်တော် (၃) နှစ်နီးပါးနေခဲ့ရသော မန္တလေးမြို့တော်ဟောင်းသည် အသစ်ဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါ သည်။ သို့သော် လက်ရှိအနေအထားအရ မန္တလေးမြို့၏ အရိပ်အယောင် သည် အတိတ်မျှသာ ရှိတော့၏။ ရန်ကုန်တွင်မူ မျှော်မှန်းချက်များသည် စောင့်ကြည့်လျက် ရှိနေသည်။ ရန်ကုန်၏ ဇာတာစန်းလက်သည် ပွင့်လန်းချိန် ရောက်နေလေပြီ။ မန္တလေးတွင်ကား မြို့ရိုး၊ ပြအိုး၊ ပစ္စင်များသာ ကျန် ရစ်တော့မည် ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ဂရုတစိုက် ငွေကုန်ကြေး ကျခံ၍ ပြုစုထိန်းသိမ်းခဲ့သဖြင့် ခေတ်မီသောမြို့တစ်မြို့ ဖြစ်နေလေပြီ။

ကျွန်တော် ဆိပ်ကမ်းမြို့နယ်တွင် ရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန် ယူထားရသည့်အချိန်မှာ ရန်ကုန်မြို့တော်အဖို့ အဘက်ဘက်က တိုးတက် နေသောအချိန် ဖြစ်နေပြီ ဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသည် အစည်ကား ဆုံး၊ သင်္ဘောအဝင်၊ အထွက်အများဆုံး၊ ကုန်တင်၊ ကုန်ချအလုပ် အများ ဆုံးဆိပ်ကမ်း ဖြစ်နေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော့်အဖို့ စိတ်ပင်ပန်း၊ လူပင်ပန်း ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ဆိုက်ကပ်သည့်သင်္ဘောအများမှာ နိုင်ငံတကာရှိ သင်္ဘော များဖြစ်ကြသည်။ ကပ္ပတိန်များမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို အနည်းငယ် သာ တတ်မြောက်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ သူတို့နှင့်ဆက်ဆံရေးမှာ အခက်အခဲ ရှိနေသည်။ ကျွန်တော့်အဖို့ ကံကောင်းသည်ဟု ဆိုရပေတော့မည်။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် ကျွန်တော်သည် ပြင်သစ်ဘာသာနှင့် ဂျာမန်ဘာသာတွင် အတော်အသင့် ရေးနိုင်၊ ပြောနိုင်၊ ဖတ်နိုင်သဖြင့် ထိုသူများနှင့် ဆက်ဆံရာ တွင် အဆင်ပြေသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်၏။

ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ကပ်သည့် သင်္ဘောအများစုမှာ ပြင်သစ် ပိုင်သင်္ဘောများ၊ ဂျာမန်လူမျိုးပိုင်သင်္ဘောများ၊ ဒပ်(ချ်)အမျိုးသားပိုင် သင်္ဘော များ၊ ဂရိအမျိုးသားပိုင်သင်္ဘောများ၊ နော်ဝေအမျိုးသားပိုင်သင်္ဘောများ ဖြစ်သည်။ သင်္ဘောကပ္ပတိန်အများမှာ အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ်နှင့် ဂျာမန်ဘာသာ စကားပြောတတ်သူများဖြစ်ရကား သူတို့နှင့်ဆက်ဆံရေးမှာ ကျွန်တော့်အဖို့ အခက်အခဲမရှိပေ။ ဤသို့အတွင်း ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ရောက်လာသည့် သင်္ဘောစင်းရေမှာ တစ်နေ့တခြား များပြားလာသည်။ အထူးသဖြင့် အမေရိ ကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံတို့မှ ကုန်တင်သင်္ဘောစင်းရေမှာ ယခင် နှစ်များထက် များပြားလာသည်။ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသို့ချသည့် ကုန်ပစ္စည်း များမှာလည်း ရိက္ခာပစ္စည်းများ၊ စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ သယ်ယူ ပို့ဆောင်ရေးယာဉ်များသာ ဖြစ်သည်ကိုလည်း သတိထားမိပြီး အချို့ပစ္စည်း

များမှာ သေတ္တာကြီးများနှင့် ထည့်သွင်းထားသဖြင့် လက်နက်ခဲယမ်း မီးကျောက်များ၊ လက်နက်များ ဖြစ်နိုင်သည်ဟုလည်း အကဲခတ်မိသည်။ ထိုအချိန်တွင် တရုတ်နှင့် ဂျပန်တို့၏ စစ်ကြေညာခြင်းမရှိသောစစ်ပွဲသည် တဖြည်းဖြည်း ကြီးထွားလာသည်နှင့်အမျှ တရုတ်နိုင်ငံသို့ လျှို့ဝှက်စွာ စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများ အမြန်ဆုံးတင်ပို့နိုင်ရန်ကိစ္စမှာလည်း ဗြိတိသျှတို့နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအစိုးရအဖို့ အရေးကြီးလာသောအချိန် ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှနှင့် မဟာမိတ်များသည် အရှေ့တောင်အာရှတွင် ဂျပန်နိုင်ငံ စစ် အင်အား တိုးတက်လာမှုသည် ဗြိတိသျှတို့၏ ကိုလိုနီနိုင်ငံများ၊ ဒပ်(ချ်)တို့၏ အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစု (အင်ဒိုနီးရှား)၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုပိုင် ဖိလစ်ပိုင် ကျွန်းစုနှင့် ပြင်သစ်ပိုင် အင်ဒိုချိုင်းနားကျွန်းဆွယ် (ဗီယက်နမ်-ကမ္ဘောဒီးယား) တို့အား ခြိမ်းခြောက်လာခြင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ တစ်နေ့တခြား အင်အားတိုးတက်လာနေသော ဂျပန်နိုင်ငံ အား ထိန်းနိုင်ရန်၊ အင်အားတောင့်တင်းနိုင်သော တရုတ်နိုင်ငံဖြစ်ရန် လို သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် (၂၀) ရာစုနှစ်ဦးပိုင်းကစ၍ အနောက်တိုင်းနယ်ချဲ့ နိုင်ငံများ၏ ဝါးမျိုလာမှုကို ခံခဲ့ရသည်။ တစ်ချိန်က လျှမ်းလျှမ်းတောက် ခဲ့သော တရုတ်တို့၏ လက်နက်နိုင်ငံတော်ကြီးမှာ ယိုယွင်းစပြုခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ဤအခွင့်အရေးကို လက်မလွှတ်လိုသော ဂျပန်နိုင်ငံသည် တရုတ်နိုင်ငံဘက် သို့ နယ်ချဲ့လာခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗြိတိသျှနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့ သည် တရုတ်နိုင်ငံအား မြန်မာနိုင်ငံမှတစ်ဆင့် စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများ၊ စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ထောက်ပံ့ခဲ့၏။

သို့ဖြစ်၍ ဗြိတိသျှသင်္ဘောများနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ စစ် သင်္ဘောများသည် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသို့ အဆက်မပြတ် ရောက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်ကသတင်းများအရ ရန်ကုန်မြို့ပေါ်ရှိ တရုတ်အမျိုးသား များ၏အကူအညီနှင့် ယင်းပစ္စည်းများကို မီးရထားများ၊ ကုန်တင်မော်တော် ကားကြီးများတွင် တင်ဆောင်၍ ပို့ရန်ပြုလုပ်နေသည်ဟု ဆိုသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံမှ ထုတ်ဝေနေသော သတင်းစာကြီးများကလည်း တရုတ်နိုင်ငံသို့ စက်ပစ္စည်းများတင်ပို့မည့် ကုန်တင်မော်တော်ကားကြီးများကို ဓာတ်ပုံရိုက် ၍ သတင်းနှင့်အတူ ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။

မှန်ပါသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ရန်ကုန်မြို့မှတစ် ဆင့် ကုန်းလမ်းဖြင့် စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများ၊ စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း များ တင်ပို့နိုင်ရန် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း လားရှိုးမြို့မှ တရုတ်-မြန်မာ နယ်ခြားအထိ မိုင် (၁၅၀) ရှည်သော လမ်းမကြီးကိုဖောက်လုပ်ရန် တာဝန် ယူထားရ၏။ တရုတ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ ယူနန်ပြည်နယ် ကွန်မင်းမြို့မှ မြန်

မာနိုင်ငံနယ်စပ်အထိ မိုင် (၆၀၀) ရှည်လျားသည့် လမ်းမကြီးအတွက်မူ တရုတ်အစိုးရနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအစိုးရတို့က တာဝန်ယူ ဖောက်လုပ်ခဲ့ရ၏။

၁၉၃၅ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းကပင် တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီး ဖောက် လုပ်နေမှုကို လျှို့ဝှက်ထားခဲ့သဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်သူအများက သိရှိ ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။ သို့သော် ဂျပန်နိုင်ငံမှ ထုတ်ဝေသော သတင်းစာများနှင့် အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများမှ ထုတ်ဝေသော သတင်းစာများ၊ သတင်းမဂ္ဂဇင်း များ၊ ရေဒီယိုများမှ ထုတ်လွှင့်သော သတင်းများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှပြည် သူအများ သိလာခဲ့ကြသည်။ ဤတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ အသင်းအဖွဲ့များက လည်း လူထုအစည်းအဝေးကြီးများပြုလုပ်၍ ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။ ဗြိတိသျှ အစိုးရသည် မီးနှင့်ကစားနေသော ကလေးသူငယ်နှင့်တူသည်။ ဤလျှို့ဝှက် စွာဖောက်လုပ်နေသော တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးကြောင့် နှစ်ပေါင်းများ စွာ အေးအေးဆေးဆေး ကြောင့်ကြမ္မာကင်းစွာ နေထိုင်ခဲ့သော မြန်မာနိုင်ငံသို့ တရုတ်-ဂျပန်စစ်မီးသည် ကူးစက်လာပေတော့မည်ဟု သတင်းစာကြီးများ က ရေးသား၍ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်ကွက်ခဲ့ကြသည်။ မည်သို့ပင် ကန့် ကွက်နေလင့်ကစား ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ထိုလမ်းမကြီးကိုမူ ပြီးစီးအောင် ဖောက်လုပ်ခဲ့သည်။

ဤသို့အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးအခြေအနေမှာ တင်းမာ လာခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရဆန့်ကျင်ရေးစိတ် ပြင်းထန်လာသော မြန်မာ နိုင်ငံလူထုသည် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးနှင့် ဗြိတိသျှအစိုးရအား ဆန့်ကျင်ရန် အားထုတ်ကြသည်။ ကျောင်းသားများ၊ အလုပ်သမားများ၊ သာသနာ့ဝန် ထမ်းဘုန်းတော်ကြီးများပင် ဗြိတိသျှအစိုးရဆန့်ကျင်ရေးတွင် ရှေ့တန်းမှ ပါဝင်လာကြသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ရန်ကုန် မြို့မရဲအဖွဲ့အဖို့ အလုပ်ပိုမိုရှုပ် လာသည်။ ကောလာဟလသတင်းများအရ ဂျပန်အစိုးရ ထောက်လှမ်း ရေးသမားများသည် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးနှင့် ရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်ရှိလာကြ သည်ဟု သိရ၏။

ကျွန်တော် မှတ်သားမိသလောက် ရေးသားဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင် ထို စဉ်က ကျွန်တော်တို့ ရဲအဖွဲ့ကြီး၏အင်အားမှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်နိုင်ရန် ပင် မလုံလောက်ဟု ထင်ပါသည်။ ရဲအဖွဲ့အား မြန်မာနိုင်ငံ မြို့ပြရဲအဖွဲ့နှင့် ကျွန်တော်တို့ ရန်ကုန်မြို့ မြို့မရဲအဖွဲ့ (ရာဇဝတ်အဖွဲ့) ဟူ၍ သီးခြားဖွဲ့ထား သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ မြို့ပြရဲအဖွဲ့တွင် ရဲမင်းကြီး (ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်) (၁) ဦး၊ ဒုရဲမင်းကြီး (၄) ဦး (ဒုညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်)၊ ခရိုင်ရာဇဝတ်ဝန်ကြီး (၃၇)ဦး၊ နယ်စီးရဲဝန်ထောက် (၆၄) ဦး၊ တိုက်ပိုင်(အင်စပက်တော်) (၂၀၀)

ဦး၊ ရာဇဝတ်အုပ် (၁၃၉၆) ဦး၊ ဂါတ်စာရေး (ဌာနစာရေး) (၄၀၇) ဦး၊ ရဲကြီးကြပ်ကြီး (၁၄၁၁) ဦးနှင့် ရဲသား (၉၆၆၆) ဦး စုစုပေါင်း (၁၃၂၄၉) သာ ရှိသည်။

ရန်ကုန်မြို့ မြို့မရဲအဖွဲ့တွင်မူ မြို့မရဲမင်းကြီး (၁)ဦး၊ ဒုရဲမင်းကြီး (၁)ဦး၊ မြို့မရာဇဝတ်ဝန် (၁)ဦး၊ နယ်စီးရဲဝန်ထောက် (၄)ဦး၊ တိုက်ပိုင် (အင်စပက်တော်) (၁၅)ဦး၊ ရာဇဝတ်အုပ် (လုံခြုံရေးမှူး) (၉၉)ဦး (မြန်မာ လူမျိုး ၇၉ ဦး)၊ ဥရောပတိုက်သားစာသင် (ဆာဂျင်) (၃၀)၊ ဂါတ်စာရေး (၂၉)ဦး၊ ရဲတပ်ကြပ် (၁၀၈)ဦး (မြန်မာအမျိုးသား ၄၃ ဦး) နှင့် ရဲသားစုစု ပေါင်း (၁၂၆၃) ဦး (မြန်မာအမျိုးသား ၂၅၀ ဦးသာ ရှိသည်။) ဤစာရင်း မှာ စာရင်းပါအင်အားသာ ဖြစ်၏။ ထိုအင်အားများတွင် လူသစ် (၅၆)ဦးနှင့် ရာထူးချထားခြင်းခံရသောသူများလည်း ပါဝင်နေရာ အရေးအခင်းများ၊ အဓိကရုဏ်များ ဖြစ်ပွားလာပါက လူထုအား တားဆီးကွပ်ကဲရန် လိုအပ် ပေသည်။ ဤသည်ကား ၁၉၃၆ ခုနှစ်အတွင်းက ရန်ကုန်မြို့မနှင့် မြန်မာ နိုင်ငံတွင် ဖွဲ့စည်းထားသော ရဲအဖွဲ့၏အင်အား ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့၏ အင်အားသည် တစ်နေ့တခြား တိုးတက်လာသော လူဦးရေ၊ မှုခင်းဖြစ်ပွားမှုအခြေအနေ၊ တစ်နေ့တခြား နားမလည်နိုင်အောင် ရှုပ်ထွေးနေသော နိုင်ငံရေးအခြေအနေရေလျှင် မြို့မရဲအဖွဲ့မှာ အင်အား နည်းပါးသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့သော အခြေအနေနှင့် နေမအား၊ ညမအား အလုပ်လုပ်နေရ သော ကျွန်တော်၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကို ရေးသားဖော်ပြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်ဇနီး ဘက်တီမှာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်လာခဲ့ရပြီ ဖြစ်သည်။ သားဦး ဖြစ်သဖြင့် ဘက်တီ၏ ကျန်းမာရေးမှာ ချူချာသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ သူ့အဖို့ ရန်ကုန်ဥရောပတိုက်သားများပတ်ဝန်းကျင်နှင့် မြန်မာအမျိုးသား များပတ်ဝန်းကျင်တွင် နေသားကျလာသည်။ သို့သော် ရန်ကုန်ရာသီဥတုသည် ဘက်တီအဖို့ သင့်တော်သည့်အနေအထားမရှိဟု ထင်မိသည်။ ကျွန်တော်မှာ လည်း ပြောင်းလဲလာသည့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေကြောင့် အားလပ်ချိန်မရ ကိုယ်ပိုင်အချိန်နည်းလှသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဘက်တီကျန်းမာရေးကို မီးယပ် နှင့် သားဖွားဆရာဝန်မကြီးကိုသာ ပုံအပ်ထားခဲ့ရ၏။

သားဖွားနှင့် မီးယပ်ဆရာဝန်မကြီး၏ အကြံပေးချက်အရ သားဦးကို အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် မွေးဖွားရလျှင် အထူး စိုးရိမ်စရာမရှိဟု ဆိုသဖြင့် ကျွန် တော်သည် ဘက်တီအား အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ပြန်ပို့ရန် စီစဉ်ခဲ့ရတော့၏။ ထို စဉ်က ရန်ကုန်နှင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ထိုသို့ သွားရောက်ရသည့် သင်္ဘောခရီး မှာ လွန်ခဲ့သော လေး၊ ငါးနှစ်ခန့်က ကျွန်တော် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ထွက်လာ

ခဲ့စဉ်ကနှင့် မတူ။ ခေတ်မီတိုးတက်လာပြီ ဖြစ်သည်။ သင်္ဘောများမှာ လည်း ခရီးသည်များအတွက် အစစအရာရာ လိုလေသေးမရှိအောင် စီမံထားကြသည်။ ရန်ကုန်-အင်္ဂလန်ခရီးစဉ်မှာလည်း စိတ်ချရသော လူကြိုခရီးသည်များ များလှသည်။ သို့ဖြစ်၍ အဖော်ကောင်းကြုံသည့် ခရီးစဉ်တစ်ခုတွင် ဘက်တီအား အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ သင်္ဘောနှင့်ပင် ပြန်သွားခဲ့စေသည်။ ဘက်တီပြန်သွားပြီး (၂) လခန့်ကြာမြင့်သည်နှင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ ခေတ္တခွင့်ယူ၍ပြန်ရန် စီစဉ်ခဲ့ရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးအခြေအနေမှာ အလျင်အမြန် ပြောင်းလဲလျက်ရှိနေသကဲ့သို့ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးအခြေအနေမှာ ပြောင်းလဲကြီးပြောင်းလဲသွားခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ဥရောပတိုက်တွင် နာဇီဂျာမနီမှာ အင်အားကြီးမားလာသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်လာခဲ့သည်သာမက ဖက်ဆစ် အီတလီနှင့် မဟာမိတ်ပြုရန် တိတ်တဆိတ် စီစဉ်နေသည် ဟူသော သတင်းများလည်း ထွက်လာသည်။ အရှေ့ပျားမှာ ဂျပန်နိုင်ငံတွင်လည်း စစ်လိုလားသူ စစ်ဝါဒီများက နိုင်ငံတော် အာဏာကိုရရှိလာခဲ့ရကား ရောမ၊ ဘာလင်၊ တိုကျိုဝင်ရိုးတန်းနိုင်ငံမဟာမိတ်အဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းတော့မည်ဆိုသောသတင်းများ၊ ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဂျာမနီနိုင်ငံတို့ စစ်မဖြစ်ပွားရေးစာချုပ်ချုပ်ဆိုရန် စီစဉ်နေသည့်သတင်းများလည်း လှိုင်လာသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှာ ဂျာမနီနိုင်ငံနှင့် နယ်နိမိတ်ချင်း ဆက်စပ်လျက်ရှိရကား စစ်ဝါဒီ နာဇီဂျာမနီနိုင်ငံ၏ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မည့်အန္တရာယ်ကို စိုးရိမ်လာသည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြင်သစ်-ဂျာမနီ နယ်စပ်ရှိ မက်ဂီးနော့ခံတပ်ကြီးကို ပြင်ဆင်မွမ်းမံခဲ့ပြီး အင်္ဂလန်နှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့စည်းထားခဲ့၏။ အပြိုင်အဆိုင် စစ်အင်အားတိုးချဲ့မှုမှာ အံ့မခန်းဖြစ်လာသည်။ ဤသို့အတွင်း အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ ပဉ္စမမြောက် ဂျော့ဘုရင်ကြီး၏ ကျန်းမာရေးအခြေအနေမှာ တစ်စတစ်စ ယိုယွင်းလာခဲ့သည်။

ကျွန်တော်သည် ခွင့်ရက်ယူ၍ ဇနီးသည်ထံ ခေတ္တသွားရောက်ရန် စီစဉ်ခဲ့သည်။ ဆိပ်ကမ်းကော်မတီကမူ ကျွန်တော့်ခွင့်ရက် ကုန်ဆုံးပါက လက်ရှိနေရာတွင် ပြန်လည် အမှုထမ်းရန် မေတ္တာရပ်ခံသည်။ ခွင့်ရက်တို့မှာ အခြေအနေအရယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဘက်တီ၏ သားဦးဖွားမြင်ချိန်တွင် ကျွန်တော်သည် သူ့အနီးမှာရှိစေချင်သည်။ ဘက်တီမှာ ကျန်းမာရေးညံ့သဖြင့် နိုင်ငံ၏အရေးကြီးနေသောအချိန်တွင် ခွင့်ရက်တို့ယူခြင်း ဖြစ်၏။ သို့သော် ရဲမင်းကြီး (ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်) ဒစ်(စ်)ပရက်စကော့ကမူ ကျွန်တော်တောင်းခံသည့် ခွင့်ရက်တိုးပေးသင့်ကြောင်း ထောက်ခံပေးခဲ့သဖြင့် တာဝန်ရှိသူများကလည်း ဧရာဂျော့ဂျူနှင့်ပင် ခွင့်ပေးခဲ့ကြသည်။

ယခုတစ်ခေါက် ဇာတိမြေသို့ပြန်ရာတွင် အနည်းဆုံး ရက်သတ္တ

ပတ် (၃) ပတ်ခန့်ကြာသည့် ရေကြောင်းခရီးဖြင့် ပြန်ရန်မဖြစ်နိုင်တော့။ သို့ဖြစ်၍ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ လေကြောင်းခရီးဖြင့်ပြန်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ရသည်။ ရန်ကုန်မှ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ တိုက်ရိုက်ပျံသန်းသော လေကြောင်းခရီးစဉ် မရှိသေး။ သို့သော် ဟော်လန်နိုင်ငံမှ ဒပ်(ချ်)အမျိုးသားပိုင်လေကြောင်း ကုမ္ပဏီတစ်ခုသည် ဟော်လန်နိုင်ငံနှင့် ဒပ်(ချ်)အစိုးရ ကိုလိုနီဖြစ်သော် အရှေ့အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဂျာဗားကျွန်းသို့ မှန်မှန်ပြေးဆွဲနေပေပြီ။ ထိုလေကြောင်း လိုင်းမှ လေယာဉ်များသည် ရန်ကုန် မင်္ဂလာဒုံလေဆိပ်တွင် ခေတ္တရပ်နား၍ ဆိုဗြည့်ကြရလေ့ရှိ၏။ ကျွန်တော့်အဖို့ ထိုလေယာဉ်ဖြင့် ဟော်လန်နိုင်ငံ အမာစတာဒမ်သို့ လိုက်ပါရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ လန်ဒန်သို့ အခြား လေကြောင်းကုမ္ပဏီပိုင်လေယာဉ်ဖြင့် ခရီးဆက်ရမည် ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ လေယာဉ်ခရီးစဉ်ဖြင့် လိုက်ပါနိုင်ခြင်းသည်ပင် ရန်ကုန်မှ လန်ဒန်ခရီးစဉ်မှာ (၄)ရက်ခန့် ကြာမြင့်မည်ဟု သိထားသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ လေကြောင်းခရီးဖြင့် လိုက်ပါခြင်းသည် ရေကြောင်းခရီးဖြင့် လိုက်ပါခြင်းထက် အချိန်တိုတောင်းသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။

ဤသို့အတွင်း ၁၉၃၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၂၀)ရက်နေ့၌ ပဉ္စမမြောက် ဂျော့ဘုရင်သည် ကံတော်ကုန်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် သားတော်ကြီး ဖြစ်သော အိမ်ရှေ့စံ လူပျိုကြီး ဝေလမင်းသားသည် ၁၉၃၆ ခုနှစ်၊ မေ(၂၈) ရက်နေ့တွင် အဋ္ဌမမြောက် အက်ဒွက်ဘုရင်အဖြစ် ရာဇဝါသေက ခံယူခဲ့၏။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံလူထုနှင့် ဗြိတိသျှတို့၏ နေမဝင်အင်ပါယာကြီးထဲမှ ကိုလိုနီ နိုင်ငံများမှလူထုသည် ဝေလမင်းသား နန်းတက်သောအခါ မိဖုရားတစ်ပါးနှင့်အတူ ယှဉ်တွဲ၍ နန်းတက်ပေလိမ့်မည်။ ထိုမိဖုရားဖြစ်သူမှာ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ မင်းဆွေမင်းမျိုးအသိုင်းအဝိုင်းထဲမှ အချောဆုံး၊ အလှဆုံး မင်းသမီးတစ်ပါးပါးကို လက်ထပ်ပေလိမ့်မည်ဟု ယူဆခဲ့ကြ၏။

မြန်မာနိုင်ငံလူထုကလည်း အဋ္ဌမမြောက် အက်ဒွက်ဘုရင်အဖြစ် ထီးနန်းတက်ခဲ့သော ဝေလမင်းသားအား စိတ်ဝင်စားကြသည်။ အဋ္ဌမမြောက် အက်ဒွက်ဘုရင်အဖြစ် ရာဇဝါသေကခံယူခဲ့သော ဝေလမင်းသားသည် ၁၉၂၂ ခု၊ ဇန်နဝါရီလအတွင်းက မြန်မာနိုင်ငံ ရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်လာခဲ့သည်။ ရန်ကုန်မှ မြန်မာမင်းတို့၏ မြို့တော်ဟောင်း မန္တလေးမြို့သို့ သွားရောက်ခဲ့ဖူးသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဝေလမင်းသားအား မြန်မာလူထုက စိတ်ဝင်စားကြသည်။

ကျွန်တော့်ခွင့်မိန့်ကျလာသည်နှင့် အင်္ဂလန်သို့ ဒပ်(ချ်)အမျိုးသားပိုင် လေကြောင်းလိုင်းမှ လေယာဉ်ဖြင့် မင်္ဂလာဒုံလေဆိပ်မှ ကာလကတ္တား လေဆိပ်သို့ ထွက်ခွာခဲ့သည်။ ကျွန်တော့်အဖို့ ပထမဆုံးအကြိမ် လေ

ကြောင်းဖြင့် ခရီးထွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က လေယာဉ်များမှာ နေ့အချိန်တွင်သာ မောင်းနှင်ခဲ့ကြပြီး ညအချိန်များတွင်မူ ရောက်ရှိနေသော လေဆိပ်တွင် ညအိပ်ရပ်နားလေ့ ရှိသည်။ ရန်ကုန် မင်္ဂလာဒုံလေဆိပ်မှ ထွက်ခွာလာခဲ့ပြီး ပထမဆုံး ခေတ္တရပ်နားရသောလေဆိပ်မှာ ကာလကတ္တားလေဆိပ် ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ကာလကတ္တားလေဆိပ်မှာ မင်္ဂလာဒုံလေဆိပ်ထက် ကြီးမား၍ လေယာဉ်အဝင်၊ အထွက်များသည်။ လေယာဉ်စီးခရီးသည်လည်း များ၏။ ထိုလေဆိပ်တွင် ကျွန်တော့်လိုင်းနှင့် အတူယှဉ်ထားသောထိုင်ခုံ၌ လိုက်ပါလာသည့် ဗြိတိသျှအမျိုးသား သစ်ကုမ္ပဏီတစ်ခုမှ အရာရှိတစ်ယောက်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှထုတ်ဝေသော သတင်းမဂ္ဂဇင်းတစ်စောင် ပါလာသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်သည် ထိုမဂ္ဂဇင်းကို ဆွဲယူဖတ်မိသည်နှင့် အံ့အားသင့်သွားသည်။

ထိုမဂ္ဂဇင်းတွင် ကျွန်တော်တို့၏ နန်းတက်စ အဋ္ဌမမြောက် အက်ဒွက်ဘုရင်နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ နှစ်ခုလပ် နှစ်လင်ကွာ မစ္စစ်ဝါလေ (စ်)ဝါဖီး(လ်)ဆင်ပဆင်နှင့် တိတ်တခိုး ချစ်ခင်စုံမက်နေသည့်သတင်းကို ဓာတ်ပုံအထောက်အထား ဝေဝေဆာဆာနှင့် သတင်းဆောင်းပါးအဖြစ် အသေးစိတ် ရေးသား ဖော်ပြထား၏။ မစ္စစ်ဆင်ပဆင်မှာ မင်းဆွေမင်းမျိုးလည်း မဟုတ်၊ အပျိုလည်း မဟုတ်ပါ။ သို့သော် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုဘာ(လ်)တီမိုးပြည်နယ်၏မယ်အဖြစ် ရွေးချယ်ခံထားရသူ ဖြစ်သဖြင့် ရုပ်ရည်ချောမောလှပသူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှတော်ဝင်မိသားစုများက ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်ကွက်နေသည့်ကြားမှ အက်ဒွက်ဘုရင်က အလျှော့မပေးဘဲ မစ္စစ်ဆင်ပဆင်ကိုမှ အချစ်ကြီးချစ်၍ စွဲလမ်းတမ်းတနေသည်ဟု သတင်းဆောင်းပါးတွင် ဖော်ပြထားခဲ့သည်။ ထိုဆောင်းပါးကို ဖတ်ရှုမိသောအခါ တအံ့တဩဖြစ်သွားသည်။ ထိုဆောင်းပါးတွင် ပါဝင်သောသတင်းသည် အတင်းအဖျင်းလော၊ သတင်းမုဆိုးများ လုပ်ကြံသည့် သတင်းလောဟု ထင်မိ၏။

ကာလကတ္တားလေဆိပ်တွင် ညအိပ်ရပ်နားပြီး ဒုတိယညအိပ်ရပ်နားမည့်လေဆိပ်မှာ အီရန်နိုင်ငံ ဘက်ဒက်လေဆိပ် ဖြစ်၏။ သို့သော် ထိုစဉ်က အီရန်နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးမငြိမ်မသက်ဖြစ်နေသဖြင့် ဘက်ဒက်မြို့လေဆိပ်တွင် ညအိပ်ရပ်နားခြင်းမပြုဘဲ ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှဩဇာခံ ပါလစ်စတိုင်းနိုင်ငံ (ယခု အစ္စရေး) လစ်ဒါလေဆိပ်တွင် ညအိပ်ရပ်နားမည်ဖြစ်သည်။

နံနက်စောစော အရုဏ်တက်ချိန်တွင် ကျွန်တော်တို့ စီးနင်းလိုက်ပါလာသည့်လေယာဉ်သည် ကာလကတ္တားလေဆိပ်မှတက်ခဲ့ပြီး မိနစ်အ

နည်းငယ်ကြာသည်နှင့် ကျွန်တော့်အဖို့ ပြဿနာတစ်ခုနှင့် ကြုံရတော့၏။ ကာလကတ္တားလေဆိပ် ညအိပ်ဆောင်တွင် ကျွန်တော်၏ ပိုက်ဆံအိတ်မေ့လျော့ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ပိုက်ဆံအိတ်တွင် ကျွန်တော့်ပိုက်ဆံများနှင့် နိုင်ငံကူးလက်မှတ် ပါခဲ့သည်။ စိတ်ပျက်နေသော ကျွန်တော်သည် ရှေ့မည့်သို့ဆက်၍ စခန်းသွားရမည်ကို မမျှော်မှန်းနိုင်တော့။ လေယာဉ်စီးခရီးဖော်အများမှာ ဒပ်(ချ်)အမျိုးသားများသာ ဖြစ်သည်။ အကူအညီတောင်းရန် ဝန်လေးမိသည်။ ငွေများပျောက်ဆုံးရသည်ထက် နိုင်ငံကူးလက်မှတ်ပါပျောက်ဆုံးခြင်းအတွက် ထူးထူးခြားခြား စိတ်ပျက်မိ၏။

ကာလကတ္တားလေဆိပ်သို့မရောက်မီကပင် လေယာဉ်ပေါ်မှ တာဝန်ရှိသူအများကမူ ကာလကတ္တားလေဆိပ်သည် အလစ်ခိုးယူလေ့ရှိသူများသဖြင့် တတ်နိုင်သလောက် မိမိတို့ပစ္စည်းများကို သတိထား၍ စောင့်ကြည့်ရန် ကြိုတင်သတိပေးထား၏။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်သည် ခေါင်းအုံးအား လုံခြုံစိတ်အချရဆုံး မီးခံသေတ္တာဟု ယူဆ၍ ပိုက်ဆံအိတ်ကို ခေါင်းအုံးအောက်တွင်ထား၍ ခေတ္တ အနားယူအိပ်စက်ရာမှ ပိုက်ဆံအိတ်မေ့လျော့ကျန်ရစ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။ ခရီးဖော်တစ်ဦး၏ အကြံပေးချက်အရ အကူအညီရလိုငြား လေယာဉ်မှူးဖြစ်သူထံ သွားရောက်၍ ကျွန်တော် မေ့လျော့ကျန်ရစ်ခဲ့သည့် ပိုက်ဆံအိတ်နှင့် နိုင်ငံကူးလက်မှတ်အကြောင်း ပြောပြခဲ့သည်။

လေယာဉ်မှူးဖြစ်သူမှာ သဘောကောင်းသူ၊ ဖော်ရွေသူ၊ စာနာတတ်သူတစ်ယောက် ဖြစ်၏။ ကျွန်တော့်အခက်အခဲကို နားလည်သူဖြစ်သဖြင့် ကာလကတ္တားလေဆိပ်ရှိ ဒပ်(ချ်)လေကြောင်းလိုင်းကိုယ်စားလှယ်ထံ ရေဒီယိုဖြင့် ချက်ချင်း သတင်းပို့လိုက်သည်။ ကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သူမှာလည်း သူတို့လေကြောင်းလိုင်းသည် ခရီးသည်များအား ထူးထူးခြားခြား ဂရုစိုက်သည့်အကြောင်းကို လူအများ သိစေလိုသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်တို့လေယာဉ်မှူးပေးပို့သော သတင်းရသည်နှင့် ချက်ချင်း အရေးယူ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်နှင့် ကျွန်တော်၏ ပျောက်ဆုံးနေသောပိုက်ဆံအိတ်ကို ပြန်တွေ့သည့်အကြောင်းနှင့် ထိုပိုက်ဆံအိတ်ကို နောက်ထွက်မည့် သူတို့လေယာဉ်လိုင်းမှ လေယာဉ်ပျံနှင့် ပို့ပေးမည်ဟု အကြောင်းပြန်ကြားခဲ့သဖြင့် ကျွန်တော့်အဖို့ စိတ်ပူစရာမလိုတော့ပေ။

တတိယရပ်နားသည့်နေရာမှာ ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ ဩဇာခံ ပါလစ်စတိုင်း (ယနေ့ အစ္စရေး) ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ကမ္ဘာ့နိုင်ငံပေါင်းချုပ် အသင်းကြီးသည် ပါလစ်စတိုင်းတွင်နေထိုင်ကြသော ဂျူးလူမျိုးများနှင့် အာရပ်လူမျိုးများအတွင်း တိုက်ခတ်မှုများ၊ အကြမ်းဖက်မှုများဖြစ်စေရန်

ဗြိတိသျှအစိုးရအား တာဝန်ယူစေခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်တို့လေယာဉ် ပါလစ်စတိုင်းနိုင်ငံ လစ်ဒါလေဆိပ်သို့ ဆိုက်ရောက်သည်နှင့် ဗြိတိသျှဘုရင့် လေတပ်မတော်မှလေယာဉ်များ မကြာခဏ ဆင်းသက်ထွက်သွားကြ သည်ကို မြင်နေရပြီး ဗြိတိသျှကြည်းတပ်မတော်မှ တပ်မတော်သားများ စီးနင်းလိုက်ပါလာသည့် သံချပ်ကာမော်တော်ကားအချို့ ၂၃၃ဟို မောင်းနှင် နေကြသည်ကိုလည်း တွေ့ရ၏။

ကျွန်တော်တို့ လေယာဉ်ကြီးသည် ပါလစ်စတိုင်းနိုင်ငံ လစ်ဒါမြို့ လေဆိပ်မှ ထွက်ခွာလာခဲ့ပြီး ရုတ်(ဒ်)ကျွန်းလေဆိပ်တွင် လေယာဉ်ဆီ ထည့်ရန် ခေတ္တရပ်နားခဲ့ရ၏။ လေဆိပ်စားသောက်ဆိုင်တွင် အစွမ်းကုန် အသံကျယ်လောင်စွာဖွင့်ထားသည့်ရေဒီယိုမှ အီတလီဗေက်ဆစ်ခေါင်းဆောင် ကြီး မူဆိုလီနီ၏ ဒေါမာန်ပါဝါနှင့်ပြောနေသော မိန့်ခွန်းသံကို ကြားရ၏။ ဖက်ဆစ်အီတလီတပ်များသည် အဘီဆီနီးယား (ယခု အီသီယိုးပီးယား) နိုင်ငံအား ကျူးကျော် ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်သဖြင့် အဘီဆီနီးယားဘုရင် ဟေးဆလက်ဆီသည် အဘီဆီနီးယားနိုင်ငံမှ ထွက်ပြေးလာခဲ့ပြီး အင်္ဂလန် နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးခိုလှုံသည်ဟူသောသတင်းကိုလည်း နားထောင်ခဲ့ရ၏။

ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးအခြေအနေကား ပြောင်းလဲလျက်ရှိနေလေပြီ။ ဖက် ဆစ်အီတလီနိုင်ငံသည် ခေတ်နောက်ကျကျန်ရစ်ခဲ့သည့် အဘီဆီနီးယား နိုင်ငံအား တစ်စုံတစ်ရာ ခိုင်မာတိကျသော အကြောင်းပြချက်မရှိဘဲ ဝင် ရောက် ကျူးကျော် တိုက်ခိုက်ခြင်းကို ကမ္ဘာ့နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းကြီးက ထိရောက်စွာ အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံကမူ ယင်း ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ အီတလီနိုင်ငံအား ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်ကွက်ခဲ့ရာမှ အီတလီနိုင်ငံနှင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံတို့သည် အဘီဆီနီးယားနိုင်ငံအရေးနှင့် ပတ်သက်၍ စစ်ရေးအရ ရင်ဆိုင်ရမည့်အခြေအနေရောက်လာသည်။

ဤသို့သောအခြေအနေတွင် ကျွန်တော် စီးနင်းလိုက်ပါလာသည့် လေယာဉ်သည် အီတလီနိုင်ငံ ရောမမြို့တွင် တစ်ရက်တာ ရပ်နားရန် ဆိုက်ရောက်ခဲ့သည်။ အီတလီနိုင်ငံတွင်မူ ဗြိတိသျှဆန့်ကျင်ရေး ပြင်းထန် လျက်ရှိနေလေပြီ။ ရောမတွင် ခေတ္တရပ်နားခိုက်တွင်မူ ကျွန်တော်အဖို့ လေဆိပ်မှ ထွက်ခွာ၍ ရောမမြို့အတွင်း သွားလာခွင့်မရခဲ့။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ကျွန်တော်နိုင်ငံကူးလက်မှတ်မှာ အချိန်မီ ရောက်ရှိလာခဲ့ခြင်းမရှိ သောကြောင့် ဖြစ်၏။ ဤသို့ဖြင့် ကျွန်တော်သည် ဟော်လန်နိုင်ငံ အမာ စတာဒမ်မြို့သို့ ဆိုက်ရောက်လာခဲ့ရ၏။ ကျွန်တော် ကာလကတ္တားတွင် မေလျော့ကျန်ရစ်ခဲ့သော ပိုက်ဆံအိတ်နှင့် နိုင်ငံကူးလက်မှတ်လည်း ဒင်(စ်)ချီ လေကြောင်းကုမ္ပဏီ၏ ဆောင်ရွက်ပေးမှုနှင့်ပင် ပြန်လည် ရရှိခဲ့သည်။

အမာစတာဒမ်မှ လန်ဒန်သို့သွားသည့် ခရီးစဉ်တွင်မူ လူသန်စာ လေကြောင်းလိုင်းမှ လေယာဉ်ဖြင့် စီးနင်းလိုက်ပါခဲ့ရသည်။ ဗြိတိသျှ ရေလက်ကြားပေါ်သို့ လေယာဉ် ဖြတ်ကျော်ပျံသန်းနေချိန်၌ ထူထဲသော မြူနင်းများကျလာသည်။ သို့သော် လူသန်စာလေယာဉ်လိုင်းမှ လေယာဉ် မှူးမှာ အတွေ့အကြုံများသူ၊ ကျွမ်းကျင်သူတစ်ဦးဖြစ်သဖြင့် လန်ဒန်လေ ဆိပ်သို့ ဘေးမသိရန်မခဲ အန္တရာယ်ကင်းစွာဖြင့် ရောက်ရှိခဲ့တော့သည်။ ကျွန်တော် လန်ဒန်သို့ရောက်သည့်နေ့မှာ သားဦးကလေး ရက်သတ္တပတ် (၆)ပတ်မြောက်နေ့ ဖြစ်နေလေသည်။

အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင်မူ အဋ္ဌမမြောက် အက်ဒွက်ဘုရင်နှင့် မစွစ်ဆင် ပဆင်တို့၏အချစ်ရေးမှာ ပျားရည်တစ်စက်ကြောင့် တိုင်းပြည်ပျက်ရမည့် ကိန်း ဆိုက်နေသည့်အချိန် ဖြစ်သည်။ အက်ဒွက်ဘုရင်သည် ထီးနန်းကို စွန့်မည်လော သို့မဟုတ် မစွစ်ဆင်ပဆင်ကို စွန့်မည်လော ဟူသော လမ်း နှစ်သွယ်အနက် မည်သည့်လမ်းကိုလိုက်မည်ဆိုသည်ကို အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ လူထု၊ ဗြိတိသျှတို့၏ နေမဝင်သော အင်ပါယာကြီးအတွင်းရှိလူထုနှင့် ကမ္ဘာ နိုင်ငံအသီးသီးမှလူထုသည် စိတ်ဝင်စားလျက်ရှိကြ၏။

သတင်းမှဆိုးများ၊ စာရေးဆရာများအဖို့ ထိုဖြစ်ရပ်သည် ရေးကွက် ကောင်းဖြစ်ရကား အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှ နေ့စဉ်ထုတ်ဝေသော သတင်းစာကြီး များနှင့် ဂျာနယ်များ၊ မဂ္ဂဇင်းများတွင် ထိုသတင်းကိုပင် အကျယ်ချဲ့ထွင်၍ လူထုစိတ်ဝင်စားအောင် ရေးသားလျက်ရှိသဖြင့် ပွဲဆူလျက်ရှိတော့၏။

အက်ဒွက်ဘုရင်ကလည်း အလျှော့မပေး။ စည်းမျဉ်းခံဘုရင်စနစ်အရ ဗြိတိသျှဘုရင်သည် နိုင်ငံရေးတွင် အာဏာပိုင်မဟုတ်။ သို့သော် မိမိ၏ နှလုံးသားပြဿနာ၊ မိမိ၏အချစ်ရေး၊ မိမိ၏ပုဂ္ဂိုလ်ရေးကို မိမိသာလျှင် အာဏာပိုင်ဖြစ်သည်ဟု ခံယူထားသည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၁၀) ရက်နေ့တွင် အဋ္ဌမမြောက် အက်ဒွက်ဘုရင်သည် ရေဒီယိုမှ နန်းစွန့် သဝဏ်လွှာကို အောက်ပါအတိုင်း ဖတ်ကြားခဲ့၏။

“ကျွန်တော်မှန်သည်ဟုယူဆ၍ လိုက်ခဲ့သောလမ်းတို့သည် ပြည်သူ လူထု၏ ပျော်ရွှင်ရေးနှင့်တကွ အင်္ဂလန်နိုင်ငံထီးနန်းနှင့် ဗြိတိသျှအင်ပါယာ ခိုင်မြဲရေးအတွက် အကောင်းဆုံးဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်မျှော်လင့်ပါသည်”

ဟု နန်းစံသက် (၁၀) လသာရှိသော အဋ္ဌမမြောက် အက်ဒွက်ဘုရင် ၏ ကြေညာချက်ကြောင့် ဗြိတိသျှအင်ပါယာကြီးတစ်ခုလုံး ဂယက်ထခဲ့ရ သည်။ ထိုစဉ်က ဗြိတိသျှလူထုသည် အဋ္ဌမမြောက် အက်ဒွက်ဘုရင်ကို ချစ်ခင်မြတ်နိုးကြ၏။ လူထုအများက အက်ဒွက်ဘုရင်၏ အရပ်သူနှင့် ထိမ်း မြားလက်ထပ်မှုကို ထောက်ခံခဲ့ကြသည်။

သို့သော် ထိုစဉ်က အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၏ နန်းရင်းဝန်ကြီး (ဝန်ကြီးချုပ်) ဖြစ်သူ ဘော်ဒွင် ခေါင်းဆောင်သော ဗြိတိသျှအစိုးရကမူ အက်ဒွက်ဘုရင်၏ အရပ်သူ နှစ်ခုလပ်၊ နှစ်လင်ကွာ မစွမ်းဆင်ပဆင်နှင့်လက်ထပ်ရေးကို ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်ကွက်ခဲ့သဖြင့် နောက်ဆုံးတွင် အက်ဒွက်ဘုရင်သည် အထက်ဖော်ပြပါ ကြေညာချက်ကိုထုတ်၍ ထွက်တော်မူနန်းကခွာခဲ့သည်။ ဤသို့အတွင်း စပိန်နိုင်ငံ ပြည်တွင်းစစ်မှာ ပြင်းပြင်းထန်ထန် တောက်လောင်လာခဲ့တော့သည်။ လက်ရှိ အာဏာရနေသော ဆိုရှယ်ဝါဒလမ်းစဉ်ကိုလိုက်နေသည့် အစိုးရအား ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဖရင်ကို ခေါင်းဆောင်သော ဖက်ဆစ်ဝါဒီများက ပြင်းပြင်းထန်ထန် တိုက်ခိုက်လျက်ရှိကြသည်။ နိုင်ငံတကာမှ ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒနှင့် ဒီမိုကရေစီဝါဒအား ထောက်ခံသူ လူငယ်များသည် အပျော်တမ်းတပ်ဖွဲ့များ ဖွဲ့စည်းကာ ဆိုရှယ်လစ်အစိုးရဘက်မှ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ဖက်ဆစ်အီတလီနိုင်ငံနှင့် နာဇီဂျာမနီနိုင်ငံတို့ကလည်း ဖက်ဆစ်ခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဖရန်ကိုဘက်မှ စစ်ရေးအကူအညီပေးခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က သတင်းများအရ နာဇီဂျာမနီလေတပ်သည် စပိန်ပြည်တွင်းစစ်တွင် ဖရန်ကိုဘက်မှ ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့သဖြင့် စပိန်ပြည်သူအများ အသက်ဆုံးရှုံးရသည်ဟု သိရ၏။ ဗြိတိသျှနှင့် မဟာမိတ်နိုင်ငံများနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့ကမူ နာဇီဂျာမနီနိုင်ငံနှင့် ဖက်ဆစ်အီတလီနိုင်ငံများကိုသို့ ပြောင်ပြောင်တင်းတင်း ဆိုရှယ်လစ်အစိုးရဘက်မှ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မပြုဘဲ လက်နက်ပစ္စည်းများနှင့် အပျော်တမ်း မိမိတို့ဆန္ဒအရ စပိန်ပြည်တွင်းစစ်တွင်း ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်လိုသူများသာ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဖက်ဆစ်ဝါဒီ ဗိုလ်ချုပ်ဖရန်ကို၏တပ်များက အောင်ပွဲရလာပြီး သမ္မတနိုင်ငံ (ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒီများ) ဘက်မှ အရှုံးနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရတော့သည်။

ဤသို့သော ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးအခြေအနေများ ရှုပ်ထွေးနေသည့် ၁၉၃၇ ခုနှစ်၊ မေလတွင် ကျွန်တော်တို့မိသားစုသည် လစ်ဗားပူး(လ်) မြို့မှ ရန်ကုန်သို့ ရေကြောင်းခရီးဖြင့် ပြန်လည် ထွက်ခွာလာခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်အဖို့ ဤခရီးသည် မိသားစုနှင့် သိုက်သိုက်ဝန်းဝန်း ပြန်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ကံအားလျော်စွာ ထိုသင်္ဘောမှာ ကျွန်တော် လူပျိုဘဝက အင်္ဂလန်နှင့်မြန်မာနိုင်ငံ အခေါက်ခေါက်အခါခါကူးခဲ့စဉ်က စီးနင်းလိုက်ပါခဲ့ဖူးသောသင်္ဘောဖြစ်ပါသည်။ သင်္ဘောမာလိန်မှူးကြီးနှင့် အချို့သင်္ဘောသားများမှာ မိတ်ဆွေဟောင်းများ ဖြစ်နေ၏။ ကျွန်တော်တို့မိသားစု လိုက်ပါလာသော သင်္ဘောသည် ဂျီဘာရော့(လ်)တာတွင် ခေတ္တရပ်နားခဲ့ပြီး ထိုရေလက်ကြားဖြတ်သည်

နှင့် နာဇီဂျာမနီတပ်မတော်မှ စကြာတံဆိပ်များရေးထားသည့် စက်ဝလင်သင်္ဘောကြီးများ (Air Ship) ပျံသန်းလာသည်ကိုလည်း မြင်လိုက်ရသည်။

စပိန်ပြည်တွင်းစစ်သည် စစ်အင်အားပြိုင်နေသော နှစ်ဖက်သော မဟာမိတ်များ၏ အားစမ်းပွဲပင် ဖြစ်နေသည်။ အဘီဆီနီးယား (ယနေ့အီသီယိုးပီးယား) တွင်မူ ဗြိတိသျှတပ်သားများပါဝင်သည့် ပြောက်ကျားတပ်များသည် အီတလီတို့အား အဘီဆီနီးယားနိုင်ငံ အဒစ်အဘာဘာမြို့မှ မောင်းထုတ်နိုင်ခဲ့သည်ဟူသော သတင်းများလည်းထွက်နေရာ ကမ္ဘာစစ်ကြီး၏ အန္တရာယ်သည် တဖြည်းဖြည်း နီးကပ်လာနေပြီဟု ထင်မိသည်။ ရက်သတ္တပတ် (၄)ပတ်ခန့်ကြာမြင့်ခဲ့ပြီး ကျွန်တော်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံ ရန်ကုန်မြို့သို့ ပြန်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်အဖွဲ့သည် ကျွန်တော်အား အထူးအရေးပေးသည်ဟု ယူဆဖွယ်ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်မိသားစုနှင့်အတူ လစ်ဗားပူး(လ်) ဆိပ်ကမ်းမှ ထွက်ခွာလာပြီဟု သတင်းရသည်နှင့် ကျွန်တော်မိသားစု နေထိုင်ရန်အတွက် အတော်အသင့်ကောင်းမွန်သည့်အိမ်တစ်လုံးကို တရုတ်လူမျိုးသူဌေးတစ်ဦးထံမှ ငှားယူထားခဲ့သည်။ ထိုအိမ်မှာ ယခင် ကျွန်တော်ငှားရမ်းနေထိုင်ခဲ့သောအိမ်များထက် ခေတ်မီ၍ နိုင်ငံခြားသားများ နေထိုင်သော ဆိတ်ငြိမ်ရပ်ကွက်အတွင်း တည်ရှိသည်။ အိမ်ပိုင်ရှင်ဖြစ်သူမှာ ချမ်းသာကြွယ်ဝသူဖြစ်သဖြင့် သူ့အိမ်အား ထူးထူးခြားခြား နိုင်နိုင်ခံခံ လုံခြုံမှု အပြည့်အဝရှိစေရန် စီမံဆောက်လုပ်ထားသည်။ ကျွန်တော်တို့မိသားစုအဖို့ အတော်ကျယ်ဝန်းသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အတော်အသင့် ကျယ်ဝန်း၍ ဓနစ်တကျ ပြုပြင်ထားသော ဥယျာဉ်လည်းရှိသည်ကို တွေ့ရ၏။

ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းအာဏာပိုင်များသည် ကျွန်တော်အား ဆိပ်ကမ်းအထူးရဲအဖွဲ့တွင် စိတ်ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်နှင့် ဆက်လက် တာဝန်ယူစေသော ဆန္ဒရှိပုံရသည်။ ကျွန်တော်၏ ရိုးရိုးသားသား ကြိုးကြိုးစားစား ဆောင်ရွက်မှုနှင့် လက်အောက်အမှုထမ်းများနှင့် မည်သည့်ပြဿနာမှမရှိအောင် နေထိုင်ခြင်း၊ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူကင်းရှင်းခြင်းကို အကဲခတ်မိဟန်တူသည်။ အမှန်အားဖြင့် ကျွန်တော်အား ရန်ကုန်တိုင်း မြို့မရဲအဖွဲ့၏ ရဲမင်းကြီး၏ သဘောတူညီချက်အရ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းရဲအဖွဲ့တွင် ခေတ္တတာဝန်ယူခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်နေ့တွင် မကြာမီအတွင်း တိုးချဲ့တော့မည့် ဆိပ်ကမ်းရဲအဖွဲ့တွင် ကျွန်တော် ဆက်လက် တာဝန်ယူရန် ဆန္ဒ ရှိ၊ မရှိ ဆေးခြမ်းခဲ့သည်။ ကျွန်တော်အဖို့ စဉ်းစားပြီး ထိုအဖြေကို ဖြေကြားပါမည်ဟု မတင်ကျေပြောထားခဲ့သည်။

ဤပြဿနာကို ဖြေရှင်းပေးခဲ့သူမှာ ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့ ရဲမင်းကြီး

ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ရက်တွင် ရန်ကုန်မြို့မှရဲအဖွဲ့မှ ရဲမင်းကြီးသည် ကျွန်တော့်အား ခေါ်ယူတွေ့ဆုံပြီး ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ မေလမှ ရန်ကုန် မြို့မလက်ထောက်ရဲမင်းကြီးအဖြစ် တာဝန်ပေးခဲ့သည်ဟု ခေါ်ယူပြောဆိုခဲ့ရကား ကျွန်တော်မှ ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့၏ လက်ထောက်ရဲမင်းကြီးအဖြစ် ရာထူးတိုးခန့်ထားခြင်းခံရတော့၏။

၁၁၇။

ကျွန်တော်သည် မြန်မာနိုင်ငံရဲအဖွဲ့၏ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ရန်ကုန်မြို့ မြို့မရဲအဖွဲ့၏ဖွဲ့စည်းပုံများနှင့် ပတ်သက်၍ ရေးသား ဖော်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော် တွဲဖက် ရဲမင်းကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူရတော့မည့် ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့အကြောင်းကို အသေးစိတ် ရေးသား တင်ပြရန်မလိုတော့ဟု ဆိုရပေတော့မည်။ တွဲဖက်ရဲမင်းကြီးရာထူးဟု အမည်ပေးထားသော်လည်း အမှန်အားဖြင့် ကျွန်တော်သည် ဒုရဲမင်းကြီးရာထူးကို လက်ခံရရှိခြင်း ဖြစ်၏။ ဤရာထူးသည် ယခင်ကမူ လုပ်သက်များသူ၊ အတွေ့အကြုံရင့်သူ၊ ထိပ်တန်း အာဏာပိုင်များ၏ ယုံကြည်စိတ်ချရသူများသာ ခန့်ထားလေ့ ရှိပါသည်။ ကျွန်တော်သည် ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံရဲအဖွဲ့၏ ရာဇဝတ်ဝန်များ၏ တန်းစီဇယားတွင် ထိပ်ဆုံးမှ နေရာရထားသူတစ်ယောက် မဟုတ်ပေ။

သို့သော် ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့တွင် လည်းကောင်း၊ ဆိပ်ကမ်းရဲအဖွဲ့တွင် လည်းကောင်း ခေတ္တရာဇဝတ်ဝန်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ခြင်းသည် စိုင့်ကော်၍ ချုံပေါ်ရောက်ရခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်ကိုယ်ကျွန်တော် လူချွန်လူတော်တစ်ယောက်ဟု မည်သည့်အခါကမျှ မှတ်ထင်ထားသူတစ်ယောက် မဟုတ်ပါ။ အများနည်းတူ ရိုးသား ကြီးစားသော သာမန်အမှုထမ်းကောင်းတစ်ယောက်သာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ထိုစဉ်က ကျွန်တော်၏လက်အောက်တွင် အမှုထမ်းခဲ့ကြသော တိုက်ပိုင်များ (အင်စပက်တော်များ)၊ ရာဇဝတ်အုပ်များ (လုံခြုံရေးမှူးများ)၊ ရဲအများသည် ရိုးရိုးသားသား ကြီးစားသူဝန်ထမ်းများဖြစ်ရကား သူတို့၏ ထမ်းတင်မှုကြောင့် တာဝန်ရှိသူများက ကျွန်တော့်အား ကျွန်တော်ရှိသည့်အရည်အချင်းထက် ပို၍ အထင်အမြင်ကြီးကြခြင်း ဖြစ်ပေမည်။ ထို့ပြင် ကျွန်တော့်ဆရာ ရဲမင်းကြီး ဒစ်(ခ)ပရက်စကော့၏ မ,စမူလည်း ပါနိုင်ပါသည်။

ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့၏ လက်ထောက်ရဲမင်းကြီး၏တာဝန်မှာ အလွန်များပြား၍ ကြီးလေသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ ယခင် ခရိုင်ရာဇဝတ်

ဝန်ကြီးထက် တာဝန်ပိုသည့် ကမ်းနားလမ်းရှိ ရဲမင်းကြီးရုံး (ရဲချုပ်ရုံး) တွင် ရုံးထိုင်ရသည်။ ကျွန်တော်ယူထားရသောတာဝန်များမှာ အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် အခွန်တော်ကောက်ခံရေးမှာ အဓိက ဖြစ်သည်။ မော်တော်ကားများ၊ အငှားမော်တော်ကားများ၊ ကိုယ်ပိုင်မြင်းရထားလုံးများ၊ အငှားမြင်းရထားလုံးများ၊ လူဆွဲလန်ချားများ၊ ဆိုက်ကားများအား လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်း၊ ယာဉ်စည်းကမ်း လမ်းစည်းကမ်း လိုက်နာမှု ရှိ၊ မရှိ ယာဉ်များအားလုံးကို စနစ်တကျ ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ယာဉ်စည်းကမ်း၊ လမ်းစည်းကမ်းလိုက်နာခြင်းမရှိသော ယာဉ်မောင်းများအား ဥပဒေအရ အရေးယူခြင်း၊ လက်နက်များအား လိုင်စင်ထုတ်ပေးနိုင်ရန် စစ်ဆေး၍ လိုင်စင်ထုတ်ပေးခြင်း၊ လူထုအစည်းအဝေးများ ကျင်းပသည်တွင် စနစ်တကျ ထိန်းသိမ်းရန် ရဲအဖွဲ့ဝင်တို့နှင့် စီမံခြင်း၊ လူထုစိတ်နှိုးလှည့်လည်ပွဲများကို ထိန်းသိမ်းခြင်း စသော တာဝန်များကို ယူထားရသည်။

ထိုစဉ်က ရန်ကုန်တွင် မကြာခဏ ကုလား-ဗမာရိုက်မှု၊ ကုလားအလုပ်သမားများနှင့် ဗမာအလုပ်သမားများအချင်းချင်း အကြမ်းဖက်ရိုက်မှုများ၊ တရုတ်-ဗမာရိုက်မှုများ၊ ဟိန္ဒူ-ဗုဒ္ဓစလင်ရိုက်မှုများ စသော အဓိက ရုဏ်းများလည်း မကြာခဏဖြစ်ခဲ့ရာ လက်ထောက်ရဲမင်းကြီးအဖို့ ယင်းကိစ္စရပ်များတွင် အဓိကတာဝန်ယူရသူ ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေးနယ်သော ကိစ္စရပ်များတွင်သာမက လက်ထောက်ရဲမင်းကြီးသည် ရုပ်ရှင်ကားများစိစစ်ရေးဆင်ဆာအဖွဲ့၏ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်ရသဖြင့် မိမိကိုယ်ပိုင်အချိန်နည်းသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော့၏။ ကျွန်တော်အဖို့ လုပ်ငန်းပိနေရကား ဇနီးဘက်တီနှင့် မိသားစုကို အချိန်မပေးနိုင်တော့ပေ။

မြန်မာနိုင်ငံ၏နိုင်ငံရေးနှင့် ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးအခြေအနေမှာလည်း တစ်နေ့တခြား ရှုပ်ထွေးလာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံဖြစ်သော တရုတ်နိုင်ငံတွင် ဖက်ဆစ်ဂျပန်တို့သည် တစ်မြို့ပြီးတစ်မြို့ တိုက်ခိုက်သိမ်းယူလျက်ရှိနေသည်။ ဗြိတိသျှနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့ကလည်း တရုတ်နိုင်ငံသို့ လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်များ၊ စစ်အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းများကို ယခင်ထက် တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီးမှ ပေးပို့လျက်ရှိရာ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဂျပန်ဘုရင်အစိုးရ၏ ထူးထူးခြားခြား စောင့်ကြည့်ခြင်းခံရသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က တရုတ်-ဂျပန် စစ်သတင်းများကို ထုတ်ပြန်ပေးနေသော နိုင်ငံခြားကြေးနန်းသတင်းဌာနမှာ 'ရိုက်တာသတင်းဌာန' ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ သတင်းစာများသည် ထိုဌာနမှ သတင်းများ ဝယ်ယူ၍ သတင်းစာများတွင် စစ်သတင်းများကို ဖော်ပြကြရသည်။

ထိုစဉ်က ရန်ကုန်တွင် တရုတ်ကောင်စစ်ဝန်ချုပ်ရုံးနှင့် ဂျပန်ကောင်စစ်ဝန်ရုံးချုပ်တို့ကလည်း စစ်သတင်းများ၊ ဓာတ်ပုံများ ထုတ်ပြန်ပေးခဲ့ကြသည်။ ထိုကောင်စစ်ဝန်ရုံးများမှ အမှုထမ်းအချို့မှာ သူလျှိုဖြစ်နိုင်သည်ဟု ဗြိတိသျှအစိုးရမှ တာဝန်ရှိသူများက ယူဆထားကြရကား ကျွန်တော်သည် ထိုကောင်စစ်ဝန်ချုပ်ရုံးများ၏ အမှုထမ်းများလှုပ်ရှားမှုကို စောင့်ကြည့်ရန် ရဲအမှုထမ်းအချို့ကို တာဝန်ပေးထားခဲ့ရသည်။ ရန်ကုန်တွင်နေထိုင်ကြသော တရုတ်အမျိုးသားများမှာ ခြေသွက်လှသည်။ ရန်ကုန်တွင် ချန်ကေရိုက်အစိုးရ၏ ကွန်မင်တန်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းထားလောက်အောင် အင်အားကြီးမားလာသည်။ တရုတ်နိုင်ငံအား ဖက်ဆစ်ဂျပန်တို့၏ ကျူးကျော်စော်ကားမှုကို ကန့်ကွက်သော အစည်းအဝေးများ ကျင်းပခဲ့ကြသည်။ ထိုအစည်းအဝေးကြီးများ ငြိမ်းချမ်းစွာပြုလုပ်နိုင်ရေးကို ကျွန်တော်တို့က စနစ်တကျ စောင့်ကြည့် ထိန်းသိမ်းခဲ့ရ၏။

ရန်ကုန်မြို့တွင် ဤကဲ့သို့ တရုတ်နိုင်ငံအား အပြည့်အဝ ထောက်ခံသူများရှိလာရကား ရန်ကုန်မြို့တွင် နေလိုလလိုထင်ရှားသော မြန်မာအမျိုးသားပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများနှင့် တရုတ်အမျိုးသားကုန်သည်ကြီးများသည် တရုတ်-မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေးအတွက် စည်းလုံးကြသည်။ တရုတ်-မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေးအသင်း တည်ထောင်ကြသည်။ ထိုအသင်းကြီး၏ အမှုဆောင်အဖွဲ့တွင် မြန်မာမျိုးချစ်လူငယ်များ၊ သခင်များလေးစားသော ဒီးဒုတ်သတင်းစာ အယ်ဒီတာချုပ် ဦးဘချို ပါဝင်လာသည်။ ထိုစဉ်က ဒီးဒုတ်သတင်းစာမှာ စောင်ရေ အတော်အသင့် ထုတ်ဝေခဲ့ရသည့် သတင်းစာတစ်စောင်ဖြစ်ရကား ဂျပန်ဘုရင်တပ်မတော်မှ တရုတ်နိုင်ငံ နန်ကင်းမြို့တွင် အပြစ်ခံပြည်သူအများအား ရက်ရက်စက်စက် သတ်ဖြတ်ခဲ့သည့်သတင်းများကို သတင်းစာတွင် ဓာတ်ပုံသာမက အထောက်အထားများနှင့် ဝေဝေဆာဆာဖော်ပြခဲ့ရာ ထူးထူးခြားခြား ဂယက်ရိုက်ခတ်သည့်သတင်း ဖြစ်ခဲ့သည်။ ဂျပန်ကောင်စစ်ဝန်ရုံးချုပ်မှ တာဝန်ရှိသူများသည်လည်း မြန်မာလူငယ် မျိုးချစ်များအတွင်း တိတ်တဆိတ် စည်းရုံးနေသည် ဟူသောသတင်းများလည်း ထွက်လာခဲ့ရာ ကျွန်တော်တို့ မြို့မရဲအဖွဲ့မှ စုံထောက်များကို ယင်းကိစ္စအား မျက်ခြည်မပြတ် စောင့်ကြည့်စေခဲ့ရ၏။ မန္တလေးမြို့တွင်လည်း တရုတ်-မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေးအသင်း ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားပြီး ဖြစ်သည်။ ထိုအသင်းကြီး၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူမှာ မြန်မာမင်းများ၏ အနွယ်တော်ဖြစ်သော ထိပ်တင်ဖြူမင်းသားကြီးက ခေါင်းဆောင်ပြီး မြို့ပေါ်မှ လူအများလေးစားသောပုဂ္ဂိုလ်များ၊ စာနယ်ဇင်းလောကမှ ထင်ရှားသောပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်သည်ဟု သိထားခဲ့သည်။

မြန်မာလူမျိုးများသည် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများကိုသာ ကုလား (တိုင်းတစ်ပါးမှ ကူးလာသူဟု ဆိုသည်။) ဟု ယူဆထားသော်လည်း တရုတ်အမျိုးသားများကို ပေါက်ဖော်ဆွေမျိုးသားချင်းဟု ယူဆထားကြရာ တရုတ်-မြန်မာ ချစ်ကြည်ရေးအသင်းများ တည်ထောင်နိုင်သည်မှာ အံ့ဖွယ်သရဲ မဟုတ်တော့။ ထိုစဉ်က အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ကွန်ဂရက်ပါတီ၏ နိုင်ငံရေးဩဇာအငွေ့အသက်မှာလည်း မြန်မာလူငယ်များ သခင်အစည်းအရုံးဝင်များအပေါ်တွင် သက်ရောက်လျက်ရှိနေသည်။ အိန္ဒိယကွန်ဂရက်ပါတီမှ ခေါင်းဆောင်အချို့သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ မကြာခဏ လာရောက်လေ့ရှိပြီး ရန်ကုန်တွင်နေထိုင်ကြသော ဟိန္ဒူ၊ ဗွတ်စလင်အမျိုးသားများအား ဟိန္ဒူ-ဗွတ်စလင် ညီနောင်တော်များ ဖြစ်သည်။ အဓိကရန်သူမှာ ဗြိတိသျှ နယ်ချဲ့သမားဖြစ်သည်ကို မျက်ခြည်မပြတ်ရဟူသော ယူဆချက်ကို အတတ်နိုင်ဆုံး ယုံကြည်လာအောင် စည်းရုံးခဲ့ကြသည်သာမက 'ဗြိတိသျှအစိုးရ အိန္ဒိယမှ အမြန်ဆုံး ထွက်သွားလော့' ဟူသော ကြွေးကြော်သံနှင့် 'အင်ကိုလစ် စင်းတဘက်အရေးတော်ပုံအောင်ရမည်' ဟူသော ကြွေးကြော်သံမှာ အဆက်မပြတ် ခြည်ဟည်းလျက်ရှိနေသည်။

မြန်မာလူငယ်များနှင့် သခင်အစည်းအရုံးတို့ကလည်း ဗြိတိသျှ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေးကို တစိုက်မတ်မတ် လှုံ့ဆော်စည်းရုံးလျက်ရှိရကား လုံခြုံရေးတာဝန်ယူထားရသော ကျွန်တော်တို့ ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့အဖို့ အလုပ်အရှည်ဆုံးသောအခြေအနေဖြစ်နေသည်။

ဤသို့အတွင်း အရှေ့ဘင်္ဂလားပြည်နယ် (ယနေ့ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံ) ရှိ ဘင်္ဂါလီလူမျိုးအချို့ကမူ အကြမ်းဖက်ဝါဒီများ ဖြစ်ကြသည်။ အိန္ဒိယကွန်ဂရက်ပါတီ၏ အကြမ်းဖက်ရေးဝါဒကို ပျော့ပျောင်းသည်။ လွတ်လပ်ရေးကို ဗြိတိသျှအစိုးရထံ ဒူးထောက်တောင်းခြင်းဖြင့် မရနိုင်။ လက်နက်ကို လက်နက်ဖြင့်သာ တိုက်ခိုက်မှရနိုင်မည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားကြီးကို လည်ပတ်နေစေသော ခွေးသွားစိတ်များနှင့်တူသော ဗြိတိသျှအမျိုးသား အုပ်ချုပ်ရေးသမားများ၊ တိုင်းရင်းသားဗြိတိသျှအလိုတော်ရှိများကို အကြမ်းဖက်သတ်ဖြတ်ရေး စီစဉ်ဆောင်ရွက်ကြပြီး ဘင်္ဂလားပြည်နယ်ရှိ အချို့နေရာများတွင် ဗြိတိသျှအရာရှိများအား လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်ရန် ကြံစည်မှုများ ဖြစ်လာသည်။ ထိုအကြမ်းဖက်ဝါဒီများသည် ရန်ကုန် မြန်မာအမျိုးသားများအတွင်းနှင့် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများအတွင်း စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့ တိုးဖောက်စည်းရုံးလာသည့်သတင်းများ ပြန့်လာသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော်တို့အဖို့ ယင်းအကြမ်းဖက်ဝါဒီများကိုလည်း အထူး ဂရုပြုနေကြရသည်။

အိန္ဒိယတိုင်းရင်းသားများ၊ တရုတ်အမျိုးသားများ အများဆုံး နေထိုင်သော မဂို(လ်)လမ်း (ယခု ရွှေဘုံသာလမ်း) ဂါတ်(ရဲစခန်း)တွင် ဗြိတိသျှ အမျိုးသား ဆာဂျင်မှာ (တပ်ကြပ်ကြီးများ) နှင့် အခြား ဥရောပတိုက်သား ရဲသားများကို တာဝန်ယူစေခဲ့၏။

၁၉၃၇ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၉) ရက်နေ့စွဲဖြင့် ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သော ဘီအိုစီကုမ္ပဏီ၏ ကြေညာချက်သည် ရေနံချောင်း ရေနံမြေအလုပ်သမားများ၊ ချောက်ရေနံမြေအလုပ်သမားများအတွင်းသာမက မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ အလုပ်သမားများလောကတွင် ထူးထူးခြားခြား ဂယက်ရိုက်ခတ်ခဲ့သော ကြေညာချက်ဖြစ်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ မြန်မာဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့သော သတင်းစာကြီးများ၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေခဲ့သော သတင်းစာများ၊ တရုတ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေသော သတင်းစာကြီးများတွင် ယင်းကြေညာချက်နှင့် ပတ်သက်၍ အကျယ်တဝင့် ရေးသား ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံရေးလောကကိုပါ ကိုင်လှုပ်ခဲ့သော ကြေညာချက်ဖြစ်၏။

ထိုထုတ်ပြန်ကြေညာချက်အရ လုပ်သက် (၁) နှစ်ရှိလျှင် လစာပြည့်နှင့် ခွင့် (၁၄) ရက်နှင့် ဘာသာရေးအတွက် ခွင့်(၃)ရက် ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း ပါရှိသည်။ ထိုသို့ မကြေညာမီ ယခင်ကာလများကမူ ဘာသာရေးအတွက် ကုမ္ပဏီက ခွင့် (၁၀) ရက်ပေးခဲ့သည်။ ၎င်း (၁၀) ရက်အစား (၃) ရက်ပေးခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် ရေနံချောင်းရေနံမြေလုပ်သားများနှင့် ချောက်ရေနံမြေအလုပ်သမားများက အလုပ်သမားထုအစည်းအဝေးကြီးများ ကျင်းပ၍ ယခင်ကကဲ့သို့ ဘာသာရေးဆိုင်ရာနေ့ရက်များအတွက် လစာမပျက်ခွင့် (၁၀) ရက်ပေးရန်နှင့် လုပ်သက်ခွင့် (၁) လပေးရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။

ချောက်ရေနံမြေလုပ်သားထုအစည်းအဝေးတွင် သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူ ဦးခင် ဆိုသော အလုပ်သမားကြီးအား ဘီအိုစီမှ အကြောင်းရှာ၍ အလုပ်မှထုတ်သည်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ၁၃၀၀ ပြည့်အရေးတော်ပုံ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရသည်။ ဦးခင်မှာ ချောက်မြို့ ဘီအိုစီမော်တော်ကားဂိုဒေါင်မှ ဆီလောင်းသမားတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ဦးခင်သည် ထိုစဉ်က ချောက်ဘီအိုစီမော်တော်ကားများကို ကြီးကြပ်ရသော ဗြိတိသျှအမျိုးသား မစ္စတာဘီရှော့(ပ်)ထံသို့ အရေးကြီးသော ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိစ္စရှိသဖြင့် ခွင့် (၃)ရက်တင်ခဲ့ရာ မစ္စတာ ဘီရှော့(ပ်)က ငြင်းပယ်ခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဦးခင်မှာ ခွင့်မဲ့ပျက်ကွက်ခဲ့ရသည်။ အလုပ်ပြန်ဆင်းသောအခါ တာဝန်ခံ မစ္စတာ ဘီရှော့(ပ်)က သူ့အား အလုပ်ထုတ်စာပေးခဲ့တော့၏။ ဤသည်မှာ အမှိုက်ကစ၍ ပြာသာဒ်မီးလောင်ရသည့်ကိန်းဆိုက်ရပြီး ဗြိတိသျှတို့အဖို့

ထူးထူးခြားခြား တုန်လှုပ်ခဲ့ရ၏။

ဤတွင် ချောက်ဘီအိုစီမော်တော်ယာဉ်ဌာနနှင့် စက်ဌာနက ဦးစီးပြီး သပိတ်စတင်မှောက်ခဲ့ကြတော့သည်။ ဘီအိုစီကုမ္ပဏီကမူ ယင်းကိစ္စကို အထူးကိစ္စတစ်ရပ်အနေဖြင့် စဉ်းစားခဲ့ကြပြီး လုပ်သားကြီး ဦးခင်အား အလုပ်ပြန်ခန့်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် နှစ်ရှည်လများ ဖိနှိပ်မှုကို ခံစားရသော ရေနံမြေလုပ်သားထုသည် သပိတ်လှန်ခြင်းမပြုကြတော့ဘဲ သပိတ်တိုက်ပွဲကို ဆက်လက် ဆင်နွှဲကြတော့၏။ ထိုစဉ်က ရေနံမြေလုပ်သားထုမှာ တစ်နေ့ (၁၂) နာရီ အလုပ်လုပ်ကြရသည်။ သို့သော် လုပ်အားခကိုမူ (၈) နာရီအတွက်သာ ပေးသည်။ နေထိုင်ရေးမှာလည်း စိတ်ပျက်စရာဖြစ်၏။ အလုပ်သမားများသည် (၁၀) ပေပတ်လည်အခန်းတစ်ခုတွင် မိသားစုများ ပြုတ်သိပ်နေကြရပြီး အိမ်ထောင်စု (၅) စုတွင် အိမ်သာတစ်လုံးသာရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားမရှိသဖြင့် မှောင်ထဲမည်းထဲနေကြရသည်။ ဤသို့သော အခြေအနေများသည် အလုပ်သမားများ၏ အရေးအခင်းအား တွန်းအားပေးစေတော့၏။ မှတ်တမ်းများအရ မြန်မာအလုပ်သမားမိသားစု (၂၅) အိမ်ထောင်တွင် ရေတိုင် (၂) တိုင်သာရှိသဖြင့် သောက်ရေး၊ သုံးရေး အခက်အခဲရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၈) ရက်နေ့တွင် ချောက်ရေနံတွင်းများမှ အလုပ်သမားအစည်းအရုံးက ကြီးမား၍ ကျင်းပသော အလုပ်သမားများအစည်းအဝေးတွင် အလုပ်သမား(၅၀၀၀) ကျော် တက်ရောက်ခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုသည်။

မှန်ပါသည်။ မော်တော်ကားဂိုဒေါင်မှ ဆီလောင်းဦးခင်အား အလုပ်မှ ထုတ်ခြင်းသည် ရုတ်တရက် လတ်တလော ပေါ်ပေါက်လာသော အကြောင်းအရာသာ ဖြစ်သည်။ အဓိကအကြောင်းရင်းမှာ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော လူမှုရေးနစ်နာချက်များ၊ ဘာသာရေးဆိုင်ရာနေ့များတွင် ခွင့်ရက်လျှော့ခြင်း၊ အလုပ်သမားများ အလုပ်ချိန်နောက်ကျလျှင် ဒဏ်ရိုက်ခြင်း၊ အပြစ်အနည်းငယ်တွေ့လျှင် လစာလျှော့ခြင်း၊ လုံလောက်သော ဆေးဝါးမရခြင်း၊ အချို့သောဌာနများရှိ အလုပ်သမားများမှာ အချိန်အကန့်အသတ်မရှိ အလုပ်လုပ်ရခြင်း စသော နစ်နာချက်များကြောင့် ချောက်ရေနံမြေတွင် ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ (၈) ရက်နေ့ကစ၍ သပိတ်မှောက်ခဲ့သည်။ ရေနံချုပ်ရေနံမြေ၊ ရေနံချောင်းရေနံမြေ၊ လမ်းရွာရေနံမြေများကလည်း သပိတ်မှောက်ခဲ့ကြသည်။ သခင်အစည်းအရုံးမှသခင်များ၊ ရန်ကုန်အလုပ်သမားများအစည်းအရုံးမှ အမှုဆောင်များကိုယ်တိုင် ကွင်းဆင်း၍ လိုအပ်သည်များကို ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ဤကဲ့သို့ သပိတ်မှောက်ခဲ့သဖြင့် ဘီအိုစီကုမ္ပဏီမှ အလုပ်ထုတ်ပစ်ခဲ့သော အလုပ်သမားဦးရေမှာ ရေနံချောင်းတွင်

(၃၁၈) ယောက်၊ ချောက်တွင် (၃၆၇) ယောက်၊ ရေနံချုပ်ရေနံမြေတွင် (၃၅) ယောက် ရှိခဲ့သည်။ ဤတွင် သပိတ်မှောက်အလုပ်သမားများလည်း ရန်ကုန်သို့ ချီတက်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပြီး သခင်ဖိုးလှကြီး ခေါင်းဆောင်သော ရေနံမြေသပိတ်တပ်ဖွဲ့ကြီးသည် နိုဝင်ဘာလ (၃၀) ရက်နေ့တွင် သပိတ်စခန်းများမှ စတင် ချီတက်လာခဲ့သည်။ ရေနံမြေလုပ်သားထုကို ထောက်ခံရန် သထုံနှင့် ပဲခူးမှ လယ်ယာလုပ်သားများကလည်း ရန်ကုန်သို့ ချီတက်လာခဲ့ကြ၏။ ရန်ကုန်မှ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများကလည်း ရေနံမြေလုပ်သားများ ချီတက်လာခြင်းကို ကူညီရန် ကျောင်းသားခေါင်းဆောင် (၂)ဦးကို မကွေးသို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်ဟု သတင်းများထွက်လာခဲ့သည်။ ဤအရေးတော်ပုံကြီးနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းများကို မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာနှင့် သူရိယသတင်းစာကြီးများတွင် ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဝေဖန်ရေးသားခဲ့သည်။ ထိုအရေးတော်ပုံမှာ တစ်နိုင်ငံလုံး ဂယက်ရိုက်ခတ်ခံရကာ ရဲအဖွဲ့ဝင်များကို တပ်လှန့်ထားခဲ့သည်။ ရန်ကုန်သို့ ချီတက်လာသော ရေနံမြေအလုပ်သမားများသည် မကွေးမြို့တွင် စခန်းချနေစဉ် စီတန်းလှည့်လည်ခြင်းကို တားမြစ်ပိတ်ပင်ရာမှစ၍ အဓိကရုဏ်းဖြစ်လာခဲ့ရသည်။ သခင်ဖိုးလှကြီး အပါအဝင် အလုပ်သမားခေါင်းဆောင်များ၊ သခင်ခေါင်းဆောင်အချို့နှင့် ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်နှစ်ဦးတို့ကို ဖမ်းဆီးခဲ့သည်ဟု သိရ၏။

အမှန်အားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၃၇ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁) ရက်နေ့ကစ၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှခွဲထွက်ခဲ့ပြီး သီးသန့်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုစနစ်အရ ဌာနပေါင်း (၉၈) ခုအနက် (၉၁) ဌာနကို နိုင်ငံသားတို့က ရွေးချယ်တင်မြှောက်သော ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်အမတ်များ အုပ်ချုပ်ခွင့်ရသည်ဖြစ်၍ ထိုအုပ်ချုပ်ရေးကို (၉၁) ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးဟု ခေါ်သည်။ ထိုစနစ်အရ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပခဲ့ရာ ဦးဘဘေ ခေါင်းဆောင်သော ငါးပွင့်ဆိုင်ပါတီမှ အမတ်ဦးရေ အများအပြားရခဲ့သော်လည်း ရာထူးဝေယူရေးတွင် အဝေမတည့်သဖြင့် အစိုးရဖွဲ့နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။

ဒေါက်တာဘမော်၏ ဆင်းရဲသားပါတီမှာ အမတ်ဦးရေနည်းနည်းသာရခဲ့သော်လည်း ဥရောပတိုက်သားအမတ်များ၊ ကယား၊ ကရင် စသော လူမျိုးစုအမတ်များ၏ အင်အားကိုမှီ၍ အစိုးရဖွဲ့နိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော် အင်အားကောင်းသော ခိုင်မာကျစ်လျစ်သောအစိုးရအဖွဲ့ မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့်ပင် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု ပိုမိုတိုးပွားလာသည်။ အလုပ်သမားသပိတ်နှင့် ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်များဖမ်းဆီးမှုကို အခြေခံကာ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားသပိတ်ကြီး ပေါ်လာသည်။ နောက်ဆုံးသပိတ်တိုက်ပွဲတွင် အတွင်းဝန်များရုံးကိုဝိုင်း၍ ဆန္ဒပြရာမှ မြင်းစီးရဲအဖွဲ့ဝင်တို့၏လက်ချက်ဖြင့်

ကျောင်းသားခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သော ကိုအောင်ကျော် ကျဆုံးခဲ့ရ၏။ ဤသို့ဖြင့် သမိုင်းဝင် ၁၃၀၀ ပြည့်အရေးတော်ပုံကြီး ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရသည်။ တိုင်းပြည်တစ်ပြည်လုံး ဆူပူမှုများဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။ ဒေါက်တာဘမော်ညွန့်ပေါင်းအစိုးရမှာ ပြည်သူလူထု၏ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ဤသို့အတွင်း ဗုဒ္ဓဘာသာကို ပုတ်ခတ် ရေးသားသော မြေဒူးရွာမှ မောင်ရွှေဖီ ဆိုသူ ရေးသားသော စာအုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ (၁၉) ရက်နေ့ထုတ် သူရိယသတင်းစာတွင် ဦးဦးဖျားဖျား ဖော်ပြခဲ့၏။ ဇူလိုင်လ (၂၂) ရက်နေ့ထုတ်ဝေသော မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာတွင်လည်း မောင်ရွှေဖီ ရေးသောစာအုပ်ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဝေဖန်ရေးသား ဖော်ပြခဲ့သဖြင့် ပွဲဆူလာသည်။

ဤပွဲဆူမှုများနှင့်ပတ်သက်၍ နောက်ခံဖြစ်စဉ်ကို အနည်းငယ် ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင် ခရစ်နှစ် ၁၉၃၁ ခုနှစ်ခန့်က စသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က ဟူစိန်ရှား အမည်ရှိ ဗလီဆရာနှင့် မြစ်ကြီးနားခရိုင် နမ္မာရွာမှ မောင်ပန်းညို ဆိုသူတို့ အငြင်းပွားခဲ့ရာမှ စသည်ဟု ဆိုရမည်။ မောင်ပန်းညိုသည် 'မော်လဝီယောဂီစာတမ်း' အမည်ရှိ စာစောင်ကို ရေးသား ထုတ်ဝေရာမှ ရွှေဘိုခရိုင် မြေဒူးရွာမှ ဆေးဆရာ အဗ္ဗဒူလာခေါ် မောင်ဆင်ကလည်း 'မော်လဝီယောဂီစာတမ်း၊ ဝိနိစ္စယကျမ်း' ဟူသော ကျမ်းတစ်ကျမ်း ရေးသား ထုတ်ဝေပြီး ချေပပြန်သည်။ ၎င်းနှစ်မှာပင် မြေဒူးရွာမှ မောင်ရွှေဖီကလည်း စာတမ်းတစ်စောင်ထုတ်ဝေရာမှ ပွဲဆူလာခြင်း ဖြစ်၏။

ဤကဲ့သို့ စာတမ်းများ၊ စာအုပ်များ ရေးသား ထုတ်ဝေပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာကို ပုတ်ခတ်ရေးသားချက်များကို သတင်းစာများက ပြင်းပြင်းထန်ထန် ကန့်ကွက် ရေးသားခဲ့ကြသော်လည်း ဒေါက်တာဘမော်အစိုးရအဖွဲ့က မှ တစ်စုံတစ်ရာ အရေးယူမှုမပြုခဲ့သဖြင့် ကုလား-ဗမာ အဓိကရုဏ်းကို ဦးတည်လာခဲ့သည်ဟု မှတ်တမ်းများက ဖော်ပြခဲ့ကြ၏။ ဇူလိုင်လ (၂၆) ရက်နေ့တွင် ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ လူထုအစည်းအဝေးကြီး ကျင်းပခဲ့ရာ ရဟန်းပြည်သူလူ (၁၀၀၀၀) ကျော် တက်ရောက်ခဲ့သဖြင့် အာဏာပိုင်များအဖို့ အထိတ်တလန့်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ထိုအစည်းအဝေး ကျင်းပရာသို့ ကျွန်တော်တို့ ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့မှ လက်ရေးတိုစာရေး (၄) ဦး၊ အရပ်ဝတ်ရဲသား (၄) ဦးနှင့် ရဲဝတ်စုံဝတ်ထားသော ရဲသားနှင့် စာသင် (ဆာဂျင်) စုစုပေါင်း (၁၄) ဦး စေလွှတ်၍ လေ့လာစေခဲ့သည်။ လူထုအစည်းအဝေးကြီး ကျင်းပရာတွင် အကြမ်းဖက်၍ လူစုခွဲရန် ရည်ရွယ်ခြင်းမရှိခဲ့။ လူထုကြီးက အကြမ်းဖက်မှုများ ပြုလုပ်လာပါမှသာလျှင် လိုအပ်သလို အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်သည်။

ထိုစဉ်က ကျွန်တော်တို့ရဲ့မှတ်တမ်းများအရ ထိုအစည်းအဝေးကြီးတွင် သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်သူမှာ ကြည့်မြင်တိုင်မှ ဘုန်းတော်ကြီးတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ အစည်းအဝေးတွင် စကားပြောကြားသူအများမှာ ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်း ဆဲရေးတိုင်းထွာ၍ ကျယ်ကျယ်လောင်လောင်ပြောကြသည်သာမက အစည်းအဝေးကြီး ပြီးသည်နှင့် မြို့တွင်းသို့ စိတန်းလှည့်ကြရန် ဆော်ဩလာကြသည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့၏သွေးကိုပြရန် သိမ်ကြီးဈေးသို့ ချီတက်ရန် ဆော်ဩလာသည့်သတင်းရသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် အထူး စိုးရိမ်လာခဲ့ရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သိမ်ကြီးဈေးပတ်ပတ်လည်၌ ကုလားအမျိုးသားဈေးဆိုင်များ၊ လူနေတိုက်တာများမှာ ဖျက်ဆီးခြင်းခံရမည်မှာ သေချာနေသည်။ စိတ်ဓာတ်တက်ကြွနေသောလူထုအား စည်းကမ်းတကျရှိအောင် ထိန်းသိမ်းရေး၊ အကြမ်းဖက်ရေး ဆိုသည်မှာ အပြောလွယ်သလောက် ထိန်းသိမ်းကြပ်မတ်ရန် ခဲယဉ်းလှသည်။ ကုလားအများကလည်း ခုခံကြမည်မှာ မလွဲပေ။

သို့ဖြစ်၍ မလိုလားအပ်သော အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်လာမည်ကို ရန်ကုန်မြို့ရဲအဖွဲ့မှ တာဝန်ရှိသူများက စိုးရိမ်သောကရောက်လာခဲ့သည်နှင့် ထိုချီတက်လာမည့်လူအုပ်ကြီးကို တားဆီးရန် ကျွန်တော်အား တာဝန်ပေးခဲ့၏။ ကျွန်တော်အဖို့ ထိုလူထုကြီးကို တားဆီးနိုင်လောက်သည့် ရဲအင်အား အလုံအလောက် မရှိပါ။ သို့သော် ပေးအပ်လာသည့်တာဝန်အရ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်၍ မော်တော်ကားဖြင့် မဂို(လ်)လမ်းဂါတ် (ရွှေဘုံသာလမ်း) (မဂိုလ်လမ်းရဲစခန်း) သို့ သွားရောက်၍ ဥရောပတိုက်သား စာသင် (ဆာဂျင်)(၁၂) ဦး၊ ရဲသား (၁၅) ဦး၊ အင်စပက်တော်ကြီး (၁) ဦး စုစုပေါင်း ရဲအဖွဲ့ဝင်အင်အား (၂၈) ယောက်ဖြင့်သာ အလျင်အမြန် သိမ်ကြီးဈေးသို့ သွားရောက်၍ ကမ်းနားနှင့် တရုတ်တန်းလမ်းထောင့်တို့မှ နေရာယူထားခဲ့၏။

ဆန္ဒပြလူထုကြီးမှာ ရွှေတိဂုံဘုရားတောင်ဘက်မုခ်စောင်းတန်းမှ ဆင်းလာခဲ့ကြပြီး သိမ်ကြီးဈေးသို့ ချီတက်လာကြရာ ဖြတ်လာသည့်လမ်းများမှ လူအုပ်များကလည်း ပါဝင်လာခဲ့သဖြင့် မကြာဘူးအောင် များပြားလာသည်။ လူထုကြီးသည် ကော်မရှင်နာလမ်း (ယခု ဗိုလ်ချုပ်လမ်း) ကို ဖြတ်ကျော်၍ သိမ်ကြီးဈေးဘက်သို့ နီးလာသည်။ ကုလားဆန့်ကျင်ရေးကြွေးကြော်သံများကို ကြွေးကြော်ရာမှ ခေါင်းဆောင်လာသူ၊ ဘုန်းတော်ကြီးများနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များမှာ စိတ်ဓာတ်ပြင်းထန်နေသောလူထုအား ထိန်းမရသိမ်းမရဖြစ်လာသည်။ လမ်းဘေးမှ ရပ်ကြည့်သူများလည်း ပူးပေါင်းပါဝင်လာရကား လမ်းအသွားအလာယာဉ်များ ပိတ်ဆို့ရပ်ဆိုင်းသွားခဲ့၏။ ကျွန်တော်တို့ ရဲအဖွဲ့အင်အား (၂၈) ယောက်ဖြင့် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ

ဤမျှ ကြီးမားသောလူထုကြီးအား ရှေ့မှဆီး၍တားရန် ဆိုသည်မှာ မည်သည်နှင့်မျှ မဖြစ်နိုင်။ ကျွန်တော်တို့အားလုံးသည် မှန်မှန်ညက်ကြေသွားမည် ဖြစ်သည်။ မလိုလားအပ်သောအရေးအခင်းကြီးဖြစ်သွားမည် ဖြစ်သည်။ နှစ်ဖက်စလုံး ခြေလွန်လက်လွန်ဖြစ်ရမည်မှာ မလွဲဟု ကျွန်တော် ယူဆလိုက်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ကျွန်တော်အထက်မှ တာဝန်ရှိသူများက ပေးထားသောအမိန့်မှာ သိမ်ကြီးဈေးသို့ ဦးတည်ချီတက်သွားသော လူအုပ်ကြီးကို အချိန်မီ လူစုခွဲရမည် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ ကုလားဆန်ကျင်ရေးကြွေးကြော်သံများကို လက်သီးလက်မောင်းတန်း၍ အော်ဟစ်နေသောလူထုကို လမ်းခေးမှကျော်လွန်သွားသည့် အချိန်ထိ စောင့်ဆိုင်းကြည့်ရှုနေခဲ့ပြီးမှ လူအုပ်ကြီးနောက်လိုက်၍ နောက်မှ နံပါတ်တုတ်များဖြင့်ရိုက်၍ လူစုခွဲစေခဲ့သည်။ ဤတွင် အထိတ်တလန့် ဖြစ်ပွားသော လူအုပ်ကြီးသည် ခြေဦးတည့်ရာ လမ်းကြားများအကြား ဝင်ပြေးခဲ့ကြသည်။ တစ်သောင်းကျော် ပါဝင်သော လူအုပ်ကြီးမှာ ရုတ်တရက် ဖရိုဖရဲဖြစ်သွားတော့သည်။ လမ်းကြားများအတွင်း ဝင်ပြေးသော လူအများကို ဗွတ်စလင်ကုလားများက ပိတ်ဆို့၍ ရိုက်နှက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ သိမ်ကြီးဈေးတစ်ဝိုက် အုပ်အော်သောင်းတင်းဖြစ်သွားသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးအချို့နှင့် မြန်မာလူမျိုးအများ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့အဖွဲ့မှ ဥရောပတိုက်သား တပ်ကြပ်ကြီး ကွင်လီဗင်မှာ ဓားဖြင့် အထိုးခံရသဖြင့် ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဒဏ်ရာရရှိသွားတော့သည်။ ကမ်းနားလမ်းထောင့်တွင်လည်း ရဲသားဂါဘတ်ဆင်မှာ အမည်မသိသူများ၏ လက်ချက်နှင့် သေဆုံးခဲ့ရသည်။ ဤသို့ သိမ်ကြီးဈေးအနီးတွင် ကုလား-ဗမာ အဓိကရုဏ်းဖြစ်နေသည့်သတင်းသည် တောမီးပမာ ပျံ့နှံ့သွားခဲ့ရသဖြင့် ကြည့်မြင်တိုင်၊ ပုဇွန်တောင်၊ တာမွေ၊ မြေခိုကုန်း၊ စမ်းချောင်းရပ်ကွက်များသို့ အဓိကရုဏ်းကြီး ကူးစက်သွားတော့၏။ ထိုစဉ်က မှတ်တမ်းများအရ အဓိကရုဏ်းကြောင့် သေဆုံးသူ (၁၉၄) ယောက်နှင့် ဒဏ်ရာရသူ (၅၆၇) ယောက် ရှိသည်ဟု သိရ၏။

ဤသို့ ကုလား-ဗမာ အရေးအခင်းကြီးဖြစ်လာသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ ဘုရင်ခံသည် ရန်ကုန်မြို့၏ ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် လုံခြုံရေးအတွက် အထူးပြဋ္ဌာန်းချက်လိုအပ်သဖြင့် လုံခြုံရေးဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်၏။ ၎င်းဥပဒေ၏ သက်တမ်းမှာ (၅)နှစ်ကာလဖြစ်ပြီး မသင်္ကာသူများကို အစစ်အဆေးမရှိ (၁၅) ရက် ဖမ်းဆီးခွင့် ရှိ၏။ နယ်ခရိုင်များတွင်လည်း အဓိကရုဏ်းကူးစက်သွားခဲ့သဖြင့် တစ်ပြည်လုံးအုတ်အော်သောင်းတင်းဖြစ်ရတော့၏။ နောက်ဆုံးတွင် မြန်မာနိုင်ငံရဲ့အဖွဲ့နှင့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ဆုံးဖြတ်

ချက်အရ ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ (၂၂) ရက်နေ့တွင် တရားလွှတ်တော်ဝန်ကြီးဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်သော အဓိကရုဏ်းစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးကော်မတီကို ဖွဲ့စည်း၍ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ရသည်။ ထိုအစီရင်ခံစာအရ ဥပဒေနှင့်ဆန့်ကျင်သော လူစုလူဝေးကို ဖြိုခွင်းရန် အကြောင်းပြု၍ ရဲနှင့် စစ်ရဲတို့သည် မဆင်မခြင် လိုအပ်သည်ထက်ပို၍ ပစ်ခတ်ခဲ့သည်ဟု သိရ၏။ ၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင် ကျင်းပသော အောက်လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် အာဏာပိုင်များနှင့် အရာရှိများအား ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဝေဖန်ခဲ့ကြသည်ဟု သတင်းစာများက ရေးသားခဲ့ကြ၏။

ဤသို့အတွင်း သန်လျင်ဘီအိုစီမှ အလုပ်သမားများ သပိတ်မှောက်ခဲ့ရာမှ သန်လျင်ဘီအိုစီ ရေနံချက်စက်ရုံ မီးလောင်မှု ဖြစ်ပွားလာသည်။ ထိုနေ့က အချိန်အခါမဟုတ် မိုးထစ်ချွန်းရွာသွန်းပြီး မိုးကြိုးပါ အကြိမ်ကြိမ်ပစ်သဖြင့် မီးလောင်လာခဲ့သည်။ ပထမတွင်မူ ရန်ကုန်ဘက်မှ လူထုသည် သာမန်မီးလောင်သည်ဟု ထင်မှတ်ကြသည်။ သို့သော် နောက်တစ်နေ့အထိ မီးခိုးလုံးများတက်လာခဲ့သဖြင့် ရန်ကုန်လူထုမှာ အထိတ်တလန့်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ကောလာဟလအမျိုးမျိုး ထွက်ပေါ်လာသည်။ သန်လျင်ဘီအိုစီ မန်နေဂျာဖြစ်သူမှာလည်း ဆက်ဆံရေးညံ့ဖျင်းသူဖြစ်ရကား မြန်မာနိုင်ငံမှ သတင်းစာများက မီးလောင်မှုသတင်းကို သာသာထိုးထိုး ရေးသား ဖော်ပြခဲ့ကြရာ လန်ဒန်မြို့ရှိ ဘီအိုစီရုံးချုပ်အဖို့ အထူးတန်လှုပ်ရသောသတင်းဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၃၀၀ပြည့်အရေးတော်ပုံနှင့် ဆက်စပ်နေသလော၊ ထိုမီးလောင်မှုသည် နိုင်ငံရေးပါသလောဟု ဂယက်ရိုက်ခတ်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က သတင်းများအရ ဤကဲ့သို့ ရေနံချက်စက်ရုံ မီးလောင်သဖြင့် ငွေကျပ် (၃၅)သိန်း ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်ဟု သိရ၏။

၁၃၀၀ ပြည့်နှစ် အရေးတော်ပုံကြောင့် အောက်လွှတ်တော်အစည်းအဝေးတွင် ဒေါက်တာဘမော်နှင့် သစ်တောရေးဝန်ကြီး ဦးပေါ်ထွန်းတို့အား ရှုတ်ချပြောဆိုခဲ့သည်။ ရေနံမြေအလုပ်သမားများကိစ္စတွင် မကွေးသို့ သွားရောက်၍ အလုပ်သမားအရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သော တက္ကသိုလ်သားကိုတဟိန်းနှင့် ကိုတဆွေတို့အား ဖမ်းဆီးရာမှ တက္ကသိုလ်သပိတ်ကြီး ပေါ်လာခဲ့ပြန်သည်။ ၁၉၃၈ ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ (၂၀) ရက်နေ့တွင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား (၂၀၀၀) ခန့်သည် ရန်ကုန်မြို့အတွင်းသို့ ချီတက်ဆန္ဒပြခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်က ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တွင် ကျောင်းသား (၁၈၉၉) ယောက်၊ ကျောင်းသူ (၃၉၄) ယောက်၊ စုစုပေါင်း (၂၂၉၃) ယောက်ရှိခဲ့ရာ ကျောင်းသားကျောင်းသူ (၈၀) ရာခိုင်နှုန်း သပိတ်မှောက်ခဲ့သည်။

စိတန်းလှည့်လည်ဆန္ဒပြခဲ့သော ကျောင်းသားများသည် အတွင်းဝန်

ရုံးအား ဝိုင်းဝန်း ဆန္ဒပြခဲ့ကြပြီး တက္ကသိုလ်ကျောင်းသို့ ပြန်ရန်အတွက် ကားများပေါ်သို့ တက်မည်ပြုစဉ် ကျောင်းသားများအား ကျွန်တော်တို့ ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့မှ ရဲမင်းကြီး (ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်) ပါဝင်သော ရဲအဖွဲ့ ဝင် (၂၀၄) ယောက်တို့သည် ရန်ကုန်ခရိုင် ရာဇဝတ်တရားသူကြီး (ရန်ကုန်အရေးပိုင်) ၏ အမိန့်အရ လူစုခွဲခဲ့ရ၏။ ဤအရေးအခင်းတွင် ကျောင်းသားအများအပြား ဒဏ်ရာရခဲ့ကြပြီး ယုဒသန်ကောလိပ် (ဂျပ်ဆင်ကောလိပ်) ကျောင်းသား ကိုအောင်ကျော်မှာ ဦးခေါင်းတွင် ရဲတို့၏နိပါတ်တုတ်ဖြင့် အရိုက်ခံရသော ဒဏ်ရာဖြင့် နောက် (၂) ရက်အကြာတွင် ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီး၌ ကွယ်လွန်ခဲ့ရသည်။ ဤဖြစ်ရပ်၏ နောက်ဆက်တွဲကား တစ်ပြည်လုံး ဆူပူလာခဲ့သည်။ ကျောင်းသားများ သပိတ်မှောက်မှုသာမက အစာငတ်ခံဆန္ဒပြမှုများလည်း ဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။ ဤဖြစ်ရပ်များကြောင့် ဒေါက်တာဘမော်၏ ညွှန်ပေါင်းအစိုးရမှာ အခက်အခဲများနှင့် ရင်ဆိုင်လာခဲ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတစ်နံပါတ်လျား ညွှန်ပေါင်းအစိုးရ မသာချပွဲများ ပြုလုပ်လာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံး ချောက်ချားလာခဲ့ရ၏။ ရန်ကုန်မြို့တော်တစ်ခွင်တွင် လုံခြုံရေးတင်းကျပ်ထားခဲ့ရသည်။ ဒေါက်တာဘမော်၏ မော်တော်ကားအား ရန်ကုန်မြို့တွင် တစ်နေရာတွင် ပေထုပ်ဖြင့် ပစ်ပေါက်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ကံအားလျော်စွာပင် ကားပေါ်တွင် ဒေါက်တာဘမော်ပါလာခြင်း မရှိခဲ့။ သားသမီးများသာပါပြီး ထိခိုက်ဒဏ်ရာအနာတရ မဖြစ်ခဲ့ကြချေ။

ကျွန်တော်တို့ ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့အင်အားမှာ အရာရှိအရာခံ၊ အကြပ်တပ်သား (၁၃၅၅) ယောက်သာ ရှိသဖြင့် ကျယ်ပြန့်လာသော အရေးအခင်းများကို စနစ်တကျ ထိန်းချုပ်နိုင်ရန် မလွယ်ကူ။ အိန္ဒိယနိုင်ငံဘုံဘိုင် (ယခု မွန်ဘိုင်) မြို့နယ်တွင် (၁)မိုင်ပတ်လည်တွင် ရဲသား (၁၇၁) ယောက်ရှိပြီး ကာလကတ္တားမြို့နယ်တွင် ရဲသား (၁၈၃) ယောက် ရှိခဲ့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ (၁)မိုင်ပတ်လည်တွင် ရဲသား (၅၀)ယောက်သာ ရှိသည်။ တိုးတက်လာသော နိုင်ငံရေးအခြေအနေ၊ မကြာခဏဖြစ်ပေါ်နေသော အဓိကရုဏ်းများနှင့် တစ်စတစ်စ တစ်နေ့တခြား တိုးတက်လာသော လူဦးရေတို့ကြောင့် ရဲသားများ ထိုထက်ခန့်ထားပေးရန် သက်ဆိုင်ရာသို့ တင်ပြခဲ့သော်လည်း ခန့်ထားခြင်းမပြုခဲ့ရကား ကျွန်တော်တို့ ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့သည် ရှိသည့်အင်အားဖြင့် တတ်နိုင်သလောက် ဥပဒေလိုက်နာရေးကို ဆောင်ရွက်ခဲ့ရ၏။

ရန်ကုန်မြို့တွင်း၌ သူပြောကိုယ်ပြောကောလာဟလများလည်း နားမဆုံအောင်ကြားနေရသည်။ စုံထောက်များနှင့် ရဲသတင်းပေးများထံမှရသော

သတင်းများတွင်ပင် လူစုလူဝေးဖြင့် ရဲစခန်းများ၊ ရဲအဖွဲ့ဝင်အရာရှိများ၏ နေအိမ်များကို ဝင်ရောက်လုယက် အကြမ်းဖက်ကြမည်ဟု ဆိုသဖြင့် ကျွန်တော်သည် မိသားစုကာကွယ်နိုင်ရန် ခြောက်လုံးပြူးသေနတ်တစ်လက်ကို နေအိမ်သို့ ယူဆောင်လာခဲ့ပြီး ဘက်တီအား သေနတ်ပစ်နည်း ပြသပေးခဲ့ပြီး လေ့ကျင့်စေခဲ့ရ၏။

ဤကဲ့သို့ မငြိမ်မသက်မှုများဖြစ်ပွားနေချိန် ကျွန်တော်သည် ဇနီးနှင့် ကလေးအား နွေရာသီမရောက်မီ ခေတ္တ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ပြန်လွှတ်ရန် စီစဉ်ခဲ့ရသည်။ လာမည့်နှစ် မိုးရာသီတွင်မူ ကျွန်တော့်အဖို့ ခွင့်ရက်ရှည်ရမည်ဟု မျှော်လင့်ထားသဖြင့် ဘက်တီနှင့် ကလေးအား ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင် သွားခေါ်မည်ဟူ၍လည်း မျှော်မှန်းထားပြီး စိတ်ချရသောလူကြွနှင့်အတူ ရန်ကုန်မှ ရေကြောင်းခရီးဖြင့် ထွက်ခွာသွားစေခဲ့သည်။ သူတို့ထွက်ခွာသွားခဲ့ပြီး ကိုလံဘိုသို့ ရောက်ရှိနေစဉ် ရန်ကုန်မြို့မှထုတ်ဝေသော မြန်မာသတင်းစာအချို့နှင့် အင်္ဂလိပ်သတင်းစာများတွင် အဓိကရုဏ်းဖြစ်ရန် ရန်စောင်နေကြသော လူအုပ်ကို စည်းကမ်းတကျ ထိန်းသိမ်းစဉ် ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့ လက်ထောက်ရဲမင်းကြီးဖြစ်သူ ကျွန်တော်မှာ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိသွားသဖြင့် ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီးတွင် အတွင်းလူနာအဖြစ် ဆေးကုသခံယူနေရသည်ဟူသောသတင်း ပါလာ၏။ အမှန်အားဖြင့် လူအုပ်ကြီး၏ ခဲများဖြင့်ပစ်ခတ်သဖြင့် ကျွန်တော့်လက်တွင် အနည်းငယ် ထိခိုက်ပွန်းပဲ့သွားသဖြင့် ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီး အရေးပေါ်ဌာနသို့ သွားရောက်ခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်၏။ ဤသတင်းကို သတင်းထောက်မှဆိုးများက အကျယ်ချဲ့ထွင်၍ ရေးသားခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်၏။

သို့ဖြစ်၍ သတင်းစာများ ဖတ်ရှုမိပါက စိုးရိမ်သောကရောက်မည့် ဇနီးဖြစ်သူထံသို့ အဖြစ်မှန်ကို ကြေးနန်းဖြင့် အကြောင်းကြားခဲ့ရ၏။ လူမျိုးရေး၊ ဘာသာရေး အဓိကရုဏ်းဖြစ်သည့်အပြင် နိုင်ငံရေးပါဝင်နေသဖြင့် ယခင်ကကဲ့သို့ ပုံမှန်အနေအထားပြန်ရောက်မည်ဟု မျှော်လင့်၍မရတော့။ ဤသို့အတွင်း မန္တလေးတွင် ကျောင်းသား(၃)ယောက် အဖမ်းခံရရာမှ အိမ်တော်ရာဘုရားဝင်းအတွင်း လူထုအစည်းအဝေးကျင်းပ၍ စီတန်းလှည့်လည်ခဲ့သည်။ ရဟန်းရှင်လူ (၁၀၀၀၀) ငြိမ်းချမ်းစွာ ချီတက်လာသော လူထုအား မန္တလေးခရိုင် ရာဇဝတ်တရားသူကြီး ဦးစီးသောရဲများက တားဆီးရာမှစ၍ အခြေအနေတင်းမာလာခဲ့ပြီး ကျွေးဒေါင့်မှ စစ်သားများက လူထုအတွင်းသို့ သေနတ်ဖြင့် အချက်ပေါင်းများစွာ ပစ်ခတ်သဖြင့် ရဟန်းရှင်လူ (၁၇)ဦး ကျဆုံးခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ(၁၆) ရက်နေ့တွင် ကျင်းပသော ပထမအကြိမ် အောက်လွှတ်တော် ပဌမညီလာခံ

ဆင့်မနေအစည်းအဝေးတွင် ဟင်္သာတမြောက်ပိုင်းအမတ် ဦးစော (ဂဠုန်စော) က ဒေါက်တာဘမော်အစိုးရအပေါ် အယုံအကြည်မရှိအဆို တင်သွင်းခဲ့ရာ တွင် အဆိုအောင်မြင်ခဲ့သဖြင့် ဒေါက်တာဘမော်အစိုးရ ပြုတ်ကျသွားခဲ့သည်။

ဤကဲ့သို့ ဒေါက်တာဘမော်အစိုးရ ပြုတ်ကျသွားသောအခါ ဦးပု အစိုးရ တက်လာပြန်သည်။ ထို့နောက် ဦးပုအစိုးရမှာလည်း ကြာကြာမခံ။ အယုံအကြည်မရှိအဆို တင်သွင်းခံရပြီး ပြုတ်သွားခဲ့ရသည်။ ဤတွင် ဂဠုန်ဦးစော၏ မျိုးချစ်ပါတီက ဦးစီး၍ အစိုးရဖွဲ့ခဲ့သည်။ ဂဠုန်ဦးစောမှာ သူ့အစိုးရအဖွဲ့ဝန်ဖြစ်မလာမီ ဂျပန်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်ခဲ့ဖူးသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဂျပန်ဘုရင်အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များနှင့် နီးစပ်ခဲ့ရာက ဂျပန်အစိုးရအား လိုလား သူအဖြစ် ဗြိတိသျှအစိုးရက ယူဆထားဟန် ရှိသည်။

၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော အက်ဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံ သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ခွဲထွက်လျက် လွှတ်တော်(၂)ရပ်ကို ထူထောင်ကာ ဝန်ကြီးအဖွဲ့ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့်အကြောင်းကို ယခင်အခန်းတွင် ရေး သားဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအက်ဥပဒေအရ ကာကွယ်ရေး၊ နိုင်ငံ ခြားရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးကိုကား ဘုရင်ခံကသာ ချုပ်ကိုင်ထားခဲ့သည်။ မြန် မာဝန်ကြီးအဖွဲ့တွင် ဗြိတိသျှအမျိုးသားအရာရှိများကို အလုပ်မှ ထုတ်ပယ် နိုင်သော အခွင့်အာဏာမရှိသည်သာမက တိုင်းပြည်၏ (၄၀) ရာခိုင်နှုန်း ဖြစ်သော တောင်တန်းဒေသများအုပ်ချုပ်ရေးတွင်လည်း စွက်ဖက်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့။ ထို့ကြောင့် ယင်းအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သည် လုံးဝလွတ်လပ်ရေးနှင့် မည်သို့မျှ သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိ။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗြိတိသျှတို့၏ နေမဝင်သောအင်ပါယာကြီးထဲတွင် ပါဝင်လျက်ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။

ထိုကာလတွင် နန်းရင်းဝန် (ဝန်ကြီးချုပ်) ရာထူးကို ဆက်ခံရသော အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော ဦးစောသည် ဒေါက်တာဘမော်နှင့် ဦးပုတို့နှင့် လုံးဝခြားနားသူ ဖြစ်နေသည်။ ပညာအရည်အချင်းအားဖြင့် ယခင် ဝန်ကြီး ချုပ်များထက် နိမ့်ကျသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်သော်လည်း အပြောအဟော ကောင်းသူ၊ စည်းရုံးရေးကောင်းသူ၊ လူတစ်ဖက်သားကို စွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိ သူ၊ အကြံဉာဏ်ကြီးသူ၊ တိုးတက်လိုသူ ဖြစ်၏။ သူ့ကိုယ်ကျိုးစီးပွားတိုး တက်ရေးအတွက်မူ ဘာမဆိုလုပ်ရသူဟု ပြောကြသည်။ သူ၏ဩဇာ အာဏာမှာလည်း အထိုက်အလျောက် ဖွံ့ဖြိုးလှသည်။

ဤရာထူးကိုမရမီကမူ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စောင်ရေးအများဆုံးထုတ် ဝေရပြီး ထိပ်တန်းဩဇာတိက္ကမကြီးမားသော သူရိယသတင်းစာကြီး၏ အယ်ဒီတာချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သူတစ်ဦးလည်းဖြစ်သဖြင့် လက်ရှိ အနေအထားတွင်လည်း သူရိယသတင်းစာကြီးကို ချုပ်ကိုင်ချယ်လှယ်ထား

ခဲ့ပြီး လူငယ်လူရွယ်အများကို ဂဠုန်တပ်မတော်ဟု ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ထိုလူငယ်များနှင့် အတိုက်အခံများကို ခြောက်လှန့်၍ သူ့အာဏာတည်မြဲ ရေးကို အသုံးချခဲ့သည်ဟု သိရ၏။ ကျွန်တော်တို့ ရဲသတင်းပေးများမှရရှိ ထားသည့်သတင်းအရ သူ့ဂျပန်ပြည်သွားရောက်ခဲ့စဉ်က ဂျပန်အစိုးရထံမှ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ယူခဲ့သည်ဟု သိထားရသည်။ ထိုစဉ်က ရန်ကုန်တွင် ဂျပန်သူလျှို့များ ပျားပန်းခပ် လှုပ်ရှားလျက်ရှိနေသည်။ ထိုသူတို့မှာ သွား စိုက်ဆရာဝန်များအဖြစ် လည်းကောင်း၊ ဓာတ်ပုံဆရာများအဖြစ် လည်း ကောင်း၊ ဂျပန်ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းတော်ကြီးများအဖြစ် ဟန်ပြနေထိုင်ကြသည် ဟူ၍လည်း သတင်းများက ဖွံ့ဖြိုးလျက်ရှိနေသည်။

ဥရောပတိုက်နှင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၏ အခြေအနေမှာ တစ်နေ့တခြား စစ်ကြီးဖြစ်ရန်အခြေအနေသို့ ရောက်လာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှဝန်ကြီး ချုပ် ချိန်ဘာလိန်သည် နာဇီပါတီထိပ်သီးခေါင် ဟစ်တလာ အလိုကျ လိုက်လျောနေရသောအချိန် ဖြစ်နေသည်။ နာဇီဂျာမနီနိုင်ငံ၏ စစ်ရေးပြင် ဆင်မှုများမှာ အံ့မခန်း ဖြစ်နေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားလာလျှင် သူ့မဟာမိတ်ဖြစ်သော ဂျပန်နိုင်ငံသည် ကျွန်တော်တို့အား စစ်ကြေညာ လိမ့်မည်လော စဉ်းစားစရာဖြစ်နေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဂျပန်သည် ကျွန်တော်တို့အား စစ်ကြေညာလိမ့်မည်ဟု ယူဆရသော အရိပ်လက္ခဏာ များက ဒုနှင့်ဒေးရှိနေသည်။ အာရှတိုက်သည် အာရှတိုက်သားများအတွက် ဖြစ်သည်ဟု ကြွေးကြော်နေလေပြီ။ ဂျပန်ဘုရင်အစိုးရအဖို့ အာရှတိုက်အား လွှမ်းမိုးရန် ဆန္ဒပြင်းပြလျက်ရှိသည်မှာ ထင်ရှားနေလေပြီ။ သို့သော် ကျွန် တော်တို့ခေါင်းဆောင်များကမူ ဂျပန်အား လျှော့တွက်ထားကြဟန် ရှိသည်။ ဂျပန်သည် မကြေညာသော တရုတ်-ဂျပန်စစ်တွင် ညွှန်နစ်နေလေပြီ။ သို့ဖြစ် ၍ ဗြိတိသျှနှင့် ဒပ်(ချ်)အစိုးရပိုင် ကိုလိုနီများကို တိုက်လိမ့်မည်မဟုတ် ဟု မှတ်ယူထားကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် မလေးကျွန်းဆွယ်သည် ဂျပန်နိုင်ငံ နှင့် မိုင်ပေါင်းများစွာ ကွာဝေးသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဂျပန်ဘုရင်တပ်မတော် ကြီးသည် တိုက်ခိုက်ရန် လွယ်ကူပါမည်လော။ ကျွန်တော်တို့ အားထားရာ စင်ကာပူခံတပ်ကြီးတစ်ခုလုံး ရှိနေသည်။ ထိုခံတပ်ကြီးတွင် အလွန်ကြီး မားသော (၁၆) လက်မရှိသည့် အမြောက်ကြီးများနှင့် ဗြိတိသျှဘုရင်ရေ တပ်မတော်မှ တိုက်သင်္ဘောများလည်းရှိသဖြင့် ဂျပန်တို့ ချီတက် တိုက်ခိုက် လာခြင်းကို ကြုံကြုံခံနိုင်၍ တွန်းလှန်လိုက်နိုင်မည်ဟု အပြည့်အဝ ယုံကြည် ထားနေကြ၏။

အကယ်၍ ဂျပန်ဘုရင်ကြည်းတပ်နှင့် ရေတပ်သည် ရေကြောင်း ဘက်မှ ချီတက်လာပါက စစ်ကြောင်းသည် အလွန် ရှည်လျားမည် ဖြစ်

သည်။ ဂျပန်တို့သည် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ကုန်းကြောင်းမှ ချီတက်လာနိုင်မည်မဟုတ်ဟုလည်း တွက်ဆထားကြသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အနာဂတ်စစ်ပွဲအတွက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုအားနည်းနေလျက် ရှိနေသည်။ ဂျပန်သည် ရုတ်တရက်တိုက်ခိုက်လာ၍ စင်ကာပူခံတပ်ကြီးကို သိမ်းပိုက်နိုင်သည့်တိုင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှေ့ဘက်နယ်ခြားသည် မြင့်မားသောတောင်များ၊ စိမ့်မြေများ၊ တောများ ထူထပ်လျက်ရှိသဖြင့် ဂျပန်တို့ မြန်မာပြည်တွင်းသို့ မည်သို့မျှ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်နိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်ဟု ဗြိတိသျှထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့က သက်ဆိုင်ရာသို့ အစီရင်ခံထားသည်ဟု သိရ၏။

၁၉၃၉ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလတွင်မူ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးမှ လူအများ မျှော်လင့်ထားသည့်အတိုင်း ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားလာခဲ့၏။ ဗြိတိသျှအစိုးရအဖွဲ့မှ ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်သူ ချိန်ဘာလိန်၏နေရာတွင် မစ္စတာ ချာချီ တက်လာခဲ့၏။ ဗြိတိသျှနှင့် မဟာမိတ်တို့သည် ဥရောပစစ်မျက်နှာတွင် နာဇီဂျာမန်တပ်များနှင့် ပြင်းပြင်းထန်ထန် တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားလာခဲ့ပြီး နာဇီဂျာမန်တပ်မတော်၏ လျှပ်တစ်ပြက်စစ်ဆင်ရေးကို ခုခံကာကွယ်နိုင်စွမ်းမရှိတော့ဘဲ ခွာစစ်ပြုခဲ့ကြရသည်။ တိုက်ပွဲတိုင်း အရှုံးနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ အစဉ်အလာကြီးမားခဲ့သော ပြင်သစ်တပ်မတော်ကြီးမှာလည်း ပြင်သစ်နိုင်ငံနယ်စပ်အထိ ဆုတ်ခွာခဲ့ရ၏။ ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံမှ ထုတ်ဝေသော သတင်းစာများ၊ ဂျာနယ်များ၊ မဂ္ဂဇင်းများတွင် နာဇီဂျာမန်နှင့် မဟာမိတ်တို့၏ အောင်ပွဲဆင်နေသည့်သတင်းများကို အကျယ်တဝင့် ရေးသား ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။

တစ်နေ့တွင် စုံထောက်မင်းကြီး (ညွှန်ချုပ်) ဖြစ်သော စီဂျီစတူး ဝတ်(တ်)သည် ကျွန်တော့်အား သူနှင့် လာရောက် တွေ့ဆုံရန် တယ်လီဖုန်းဖြင့် ခေါ်ယူခဲ့သဖြင့် တအံ့တကြည်ဖြစ်သွားသည်။ ကျွန်တော်သည် ချက်ချင်း သူနှင့် သွားရောက် တွေ့ဆုံခဲ့ရသည်။ မစ္စတာ စတူးဝတ်(တ်)သည် ကမ္ဘာစစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်ရှိအနေအထားများကို စကားပလ္လင်ခံကာ သူ့အား ကျွန်တော့်အထက်အရာရှိများက ကျွန်တော်သည် ပြင်သစ်ဘာသာစကားနှင့် ဂျာမန်ဘာသာစကားများကို တတ်ကျွမ်းသူ ဖြစ်သည်ဟု ပြောထားကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော့်အား ဗြိတိသျှအင်ပါယာကြီးနှင့် ဘုရင့်အတွက် တာဝန်ပေးလိုကြောင်း၊ လျှို့ဝှက်သတင်းများအရ နာဇီဂျာမန်တို့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် သူ့လျှို့ဝှက်ရက်တစ်ခုကို ထူထောင်ထားသည်ဟု သိရကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံသို့လည်း ဂျာမန်သူလျှို့ဝှက်များ ဖောက်ထွင်းစီမံဝင်လာနိုင်ကြောင်း၊ ကျွန်တော်မှာ ဗြိတိသျှအစိုးရအပေါ် သစ္စာရှိသူတစ်ဦးဖြစ်သည့်ပြင် ဂျာမန်ဘာသာ အရေး၊ အဖတ်မှာ

အတော်အသင့် ကျွမ်းသူဖြစ်ရသည့်ပြင် ရန်ကုန်တွင် ခေတ္တနေထိုင်သည့် ဂျာမန်လူမျိုးအသိုင်းအဝန်းနှင့် ဝင်ဆုံသူဖြစ်ရကား တတ်နိုင်သလောက် ဂျာမန်လူမျိုးများထံမှ သတင်းနှိုက်ယူရရှိရေးဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ရန်ကုန်ရှိ ဂျာမန်ကောင်စစ်ဝန်မှာ ကျွန်တော်နှင့် ခင်မင်သူ ဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ကြေညာခြင်းမရှိမီကမူ ကျွန်တော့်အိမ်တွင် အမေရိကန်မိတ်ဆွေအချို့နှင့် ဂျာမန်မိတ်ဆွေများအား ဖိတ်ကြား၍ စည့်ခံပွဲတစ်ခု ပြုလုပ်ခဲ့ဖူးသည်။ ထိုစည့်ခံပွဲ၌ ဂျာမန်မိတ်ဆွေများသည် ဂျာမန်အမျိုးသားသီချင်းကို ကျယ်ကျယ်လောင်လောင် သီဆိုခဲ့ကြရာ ကျွန်တော့်အိမ်နီးနားချင်းများက ဂျာမန်အမျိုးသားသီချင်းဆိုသည်ကို မလွဲမသွေ ကြားကြမည်ဟု သေချာသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤသတင်းကို စုံထောက်မင်းကြီး စီဂျီစတူးဝတ်(တ်)က သတင်းအစအနှုတ်ဖြင့် ကျွန်တော့်အား ခေါ်ယူသတိပေးခြင်းပေလော သို့မဟုတ် ရိုးရိုးသားသား အကူညီတောင်းခဲ့သလော ဝေခွဲ၍မရအောင်ရှိခဲ့သည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ကျွန်တော်သည် စုံထောက်မင်းကြီး၏ တာဝန်ပေးချက်အရ သိမ်းဆီးရမိထားသော ဂျာမန်ဘာသာဖြင့် ရေးသားသည့် စာများကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာပြန်ဆို၍ပေးခဲ့ရသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ကြေညာခဲ့ပြီးဟု သိရသည်နှင့် တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားအရ ကျွန်တော်သည် ရန်ကုန်မြို့ပေါ်ရှိ ဂျာမန်အမျိုးသားများအား ဖမ်းဆီးခဲ့ရသည်။ ဂျာမန်၊ အီတလီနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့သည် ဝင်ရိုးတန်းမဟာမိတ်နိုင်ငံများအဖြစ် ဖွဲ့စည်းထားပြီးဖြစ်ရကား ကျန်ရန်ကုန်မြို့တွင်နေထိုင်သော ဂျပန်လူမျိုးများနှင့် အီတလီလူမျိုးများကိုလည်း ဖမ်းဆီးခဲ့ရ၏။ ဤနေရာတွင် အလှည်းသင့်သဖြင့် ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင် ရန်ကုန်တွင် အီတလီနိုင်ငံသားတစ်ဦးသာရှိသည်ဟု သိရ၏။ ထိုသူမှာ ရန်ကုန်မြို့ရှိ နာမည်ကျော် ဟိုတယ်ကြီးတစ်ခုမှ စားဖိုမျိုးကြီးတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်နှင့်လည်း တစ်ခါ၊ နှစ်ခါ ဆုံခဲ့ဖူးသည်။ သို့သော် တာဝန်နှင့်ဝတ္တရားအတိုင်း သူ့ကိုလည်း ဖမ်းဆီးစစ်ဆေး၍ သက်ဆိုင်ရာစခန်းသို့ ပို့ထားခဲ့ရသည်။

ရှေ့အခန်းတွင် ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သော အက်ဥပဒေအရ မြန်မာပြည်သည် အိန္ဒိယပြည်မှ ခွဲထွက်လျက် လွတ်တော်(၂)ရပ်ကို ထူထောင်ကာ ဝန်ကြီးအဖွဲ့ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းထားခဲ့သည့်အကြောင်းကို ရေးသား ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ကာကွယ်ရေး၊ နိုင်ငံခြားရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးတို့ကိုလည်း ဘုရင်ခံက ချုပ်ကိုင်ထားခဲ့သည်ကိုလည်းရေးခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း နာဇီဂျာမန်နှင့် မဟာမိတ်များ၊ ဗြိတိသျှနှင့် မဟာမိတ်များ စစ်ဖြစ်ပွားလာသောအခါ မြန်မာနိုင်ငံမှာ အလွှ်အလျောက်

စစ်ကြီးအတွင်း ပါဝင်ပြီးသားဖြစ်နေရတော့သည်။ အထက်ဖော်ပြပါ အက်ဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံက ဂျာမနီနိုင်ငံနှင့် စစ်ဖြစ်နေပြီ ဟူသော ကြေညာချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လွှတ်တော်၏ခွင့်ပြုချက် တောင်းခံရန် မလိုတော့။

ဦးစော နန်းရင်းဝန် (ဝန်ကြီးချုပ်) ဖြစ်နေသည့်အချိန်တွင် ဘုရင်ခံဆာဒေါ်မန်စမစ် ရောက်ရှိလာခဲ့၏။ ဆာဒေါ်မန်စမစ်မှာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် ဖွားမြင်ခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်ပြီး သူ့ဆွေမျိုးနွယ်များမှာ နေလိုလလို ထင်ပေါ်ကျော်ကြား လူသိများသူများ ဖြစ်ကြသည်။ အိန္ဒိယရှိ ဗြိတိသျှတပ်မတော်တွင် (၁) နှစ် အမှုထမ်းပြီးနောက် ကျန်းမာရေး ချို့တဲ့သဖြင့် တပ်မှ နုတ်ထွက်၍ ကိုယ်ပိုင်လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ရာမှ တောင်သူလယ်သမားအစည်းအရုံးဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဆာဘွဲ့ရရှိပြီး ပါလီမန်တွင် ဝင်ရောက်အရွေးခံခဲ့ကာ ကွန်ဆာဗေတစ်ပါတီအမတ် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ချိန်ဘာလိန်အစိုးရအဖွဲ့တွင် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဝန်ကြီး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထို့နောက် ချိန်ဘာလိန်အစိုးရ ပြုတ်သွားသောအခါ ချာချီအစိုးရ တက်လာသည်နှင့် ပြည်တွင်းကာကွယ်ရေးဌာန စစ်ဦးစီးဌာနချုပ်တွင် ဆာဒေါ်မန်စမစ်သည် ဗိုလ်မှူးကြီးရာထူးဖြင့် ထမ်းရွက်ခဲ့ရပြန်သည်။

ချာချီကမူ အရှေ့အာရှတိုက်တွင် စစ်အင်အား တိုးချဲ့လာခဲ့ပြီး တရုတ်နိုင်ငံအား ကျူးကျော်လာသည့် ဂျပန်နိုင်ငံသည် တစ်နေ့နေ့တွင် ဗြိတိသျှပိုင် အရှေ့အာရှတိုက်ရှိ ကိုလိုနီနိုင်ငံများကို မလွဲမသွေ တိုက်ခိုက်လာမည်ဟု ယူဆထား၏။ အကယ်၍ တိုက်ခိုက်လာခဲ့ပါက ဥရောပတိုက်တွင် နာဇီဂျာမနီနိုင်ငံအား ကျားကုတ်ကျားခဲတိုက်နေရသော ဗြိတိသျှတို့အဖို့ အရှေ့အာရှတိုက်မှ ဗြိတိသျှပိုင်နယ်မြေအများအပြားကို အခိုက်အတန့်အားဖြင့် စွန့်လွှတ်ရပေလိမ့်မည်ဟု တွက်ဆထားပြီး ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံအဖို့ ဘေးဆိုးအန္တရာယ် ထိပ်တိုက်တွေ့နေရသောအချိန်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအား စစ်အင်အားတိုးချဲ့ဖို့မှာ မဖြစ်နိုင်။

စစ်တပ်များ၊ လေယာဉ်ပျံများ၊ စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်များ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ကာကွယ်ရေးအတွက် အထူးလိုအပ်နေပေရာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် စစ်အင်အားအဖြစ် မပေးနိုင်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိအနေအထားအရ တပ်မဟာတစ်ခုသာ ရှိသည်။ ထိုတပ်မဟာဖြစ်သော ကာကွယ်ရပေမည် ဖြစ်သည်။ ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်များအတွင်း ဂျပန်နိုင်ငံသည် ခိုက်ခိုက်မဲမဲ ဗြိတိသျှနှင့် ဒပ်(ချ်)ကိုလိုနီများကို တိုက်ခိုက်လာလိမ့်မည်မဟုတ် ဟူသော အတွေးအခေါ်များက လွှမ်းမိုးနေလေသည်။ သို့သော် အကယ်၍ ဂျပန်နိုင်ငံသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း ဝင်ရောက်၍ မြန်မာနိုင်ငံဘက်သို့ ကျူးကျော်လာခဲ့ပါလျှင် ရန်ကုန်မြို့မှာ ပထမဦးဆုံး

တိုက်ခိုက်ခြင်းခံရမည့် နေရာတစ်ခုဖြစ်နေ၏။ ရန်ကုန်သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ဗဟိုချက် ဖြစ်၏။ ဗြိတိသျှအစိုးရရုံးစိုက်ရာလည်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုလုံးအား စစ်ကူနှင့် စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ချပေးနိုင်သည့်နေရာဖြစ်သည်သာမက သန်လျင်မြို့တွင် စစ်ရေးအတွက် အရေးပါအရာရောက်ဆုံးဖြစ်သော ရေနံချက်လုပ်ရာ သန်လျင်မြို့ရှိနေသည်။ သို့သော်လည်း ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်ဦးပိုင်းအထိ စစ်ကြီး၏ဘေးအန္တရာယ်ကို ကာကွယ်ရန် ပြင်ဆင်ထားမှု မရှိသလောက် ဖြစ်နေသည်။ သို့ဖြစ်၍ စစ်ကြီးဖြစ်ပွားလာလျှင် ရန်ကုန်တွင် နေထိုင်ပါက အန္တရာယ်များနိုင်သည်ဟု ယူဆထားရကား ဇနီးနှင့် ကလေးများကို အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ ပြန်ပို့ရမည်လောဟု စဉ်းစားမိသည်။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော်ကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်ဘက်နှင့် နယ်ဘက်တို့တွင် အမှုထမ်းနေသော ကျွန်တော်မိတ်ဆွေများကလည်း ကျွန်တော်ကဲ့သို့ပင် မိသားစုများအား အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ ပြန်လည် ပို့ဆောင်ရမည်လောဟု ကျွန်တော်အား ဆွေးနွေး တိုင်ပင်ခဲ့ကြသည်။

သို့သော် စစ်ကြီး စတင်ဖြစ်ပွားလာခဲ့ပြီး ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်လယ်အထိ နာဇီဂျာမနီနိုင်ငံနှင့် မဟာမိတ်များအဖို့ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးတွင် အောင်ပွဲခံရန် သေချာနေလေပြီ ဖြစ်၏။ နာဇီပါတီ၏ အထိမ်းအမှတ် စကြာတံဆိပ် အလံသည် ဥရောပတိုက်နိုင်ငံအသီးသီးတွင် တလူလူလွင့်ခဲ့၏။ ဩစတြီးယားနှင့် ချက်ကိုစလိုဗေးကီးယားနိုင်ငံကို စစ်ပွဲကြီးမစမိကပင် သေနတ်တစ်ချက်မှ ပစ်ဖောက်ခြင်းမပြုဘဲ သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၉ ခုနှစ်မတိုင်မီကပင် ဂျာမနီနှင့် ဆိုဗီယက်(ရုရှား)တို့သည် ပိုလန်နိုင်ငံကို ခွဲဝေသိမ်းပိုက်ထားကြသည်။ ဥရောပနိုင်ငံအများသည် စစ်ပွဲတစ်နှစ်သားမပြည့်မီ တစ်နိုင်ငံပြီးတစ်နိုင်ငံ နာဇီဂျာမနီတို့လက်ဝယ်သို့ ကျရောက်ကြတော့သည်။ ဒိန်းမတ်နိုင်ငံကား တစ်ရက်တည်းနှင့် လက်နက်ချ အရှုံးပေးခဲ့သည်။ နော်ဝေနိုင်ငံမှာ ရက်သတ္တပတ်အနည်းငယ်ကြာတိုက်ရပြီး လက်မြောက် အရှုံးပေးသွားသည်။ မေနှင့် ဇွန်လအတွင်း ရက်ပေါင်း (၂၇) မျှဖြင့် ဟစ်တလာ၏ နာဇီတပ်များသည် ဟော်လန်၊ ဘယ်(လ်)ဂျီ(ယံ)၊ လူဇင်ဘတ်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့အတွင်း ချင်းနင်းဝင်ရောက်ခဲ့ရာ နိုင်ငံတကာမှ စစ်ရေးအကဲခတ်သူများသည် တအံ့တကြဖြစ်ကြတော့သည်။ မယုံကြည်နိုင်လောက်အောင်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ နေမဝင်အင်ပါယာကြီး ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သော် ကျွန်တော်တို့ ဗြိတိသျှတပ်များသည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ဆုတ်ခဲ့ရ၏။ နာဇီဂျာမနီတို့အဖို့ အင်္ဂလန်နိုင်ငံအား အချိန်မရွေး သိမ်းပိုက်တော့မည်လောဟု ထင်မှတ်ကြရသည်။

ဟစ်တလာကမူ ဤသို့သော အနေအထားတွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံသည် မလွဲမသွေ ငြိမ်းချမ်းရေးကို လက်ကမ်းလာပေးလိမ့်မည်ဟု စိတ်ရှည်ရှည်

ထား၍ စောင့်ဆိုင်းနေခဲ့သည်။ သို့သော် အချိန်ကြာလာသည်နှင့် အခြေအနေများ လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲလာခဲ့တော့သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ အကူအညီကြောင့် တစ်ကောင်ကြွက်ဖြစ်နေသော အင်္ဂလန်နိုင်ငံသည် တဖြည်းဖြည်း နာလန်ထူလာတော့သည်။ ဤသို့သော အခြေအနေတွင် ဆာဒေါမန် စမစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဘုရင်ခံအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရန် ရောက်ရှိလာခဲ့၏။ ဤအချိန်တွင် ဂျပန်လူမျိုးများနှင့် လည်းကောင်း၊ ဂျပန်ဘုရင့် အစိုးရနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိနေသည်ဟု သတင်းကြီးနေသော ဦးစောမှာ နန်းရင်းဝန် (ဝန်ကြီးချုပ်) ဖြစ်နေသည်။ ထိုစဉ်က မြန်မာလူမျိုးအများအပြားနှင့် မျိုးချစ်လူငယ်ကျောင်းသားများ၊ သခင်များ၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အများက သမိုင်းတွင် အရေးပါအရာရောက်မည် ဖြစ်သော ကိစ္စတစ်ရပ်ကို မြန်မာပါလီမန်လွှတ်တော်တွင် ဆွေးနွေးခွင့်မရဘဲ မြန်မာနိုင်ငံမှာ နာဇီဂျာမနီနှင့် မဟာမိတ်တို့ကို စစ်ကြေညာပြီးဖြစ်နေသည်ကို ကျေနပ်ခြင်းမရှိခဲ့။

တို့ဗမာအစည်းအရုံးနှင့် လူငယ်သခင်များ၊ ကျောင်းသားအများကမူ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပွား၍ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် အခက်အခဲကြုံရခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာလူထုအတွက် အရေးပါသောအချက် ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ အားနည်း၍ တစ်ကောင်ကြွက်ဖြစ်နေစဉ် တစ်မျိုးသားလုံး ညီညီညွတ်ညွတ်နှင့် ထကြွပုန်ကန်မည်။ သို့သော် လွတ်လပ်ရေးကို ချက်ချင်းပေးမည်ဟု ကတိပြုလျှင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း အင်္ဂလိပ်တို့ဘက်မှ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မည်ဟု ကြွေးကြော်ခဲ့သည်။

ထိုကြွေးကြော်ချက်သည် ပြင်းထန်လွန်းသည်ဟု ကျွန်တော် ထင်မိသည်။ ဦးစောကမူ လိမ္မာပါးနပ်လှသည်။ ဗြိတိသျှအာဏာပိုင်များက လိုက်လျောနိုင်မည်ဟု ယူဆဖွယ်တောင်းဆိုချက်ကို ဘုရင်ခံထံတောင်းဆိုသည်ဟု သတင်းများထွက်နေသည်။ ထိုတောင်းဆိုချက်မှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီး၌ မြန်မာနိုင်ငံအား ဒိုမီနီယန်အဆင့်အတန်းပေးမည်ဟု ကတိပေးရမည်ဆိုပါက စစ်ကြီးတွင် မြန်မာများ ပါဝင်မည် ဟူ၏။ ဦးစော တင်ပြပေးသော အချက်မှာ တို့ဗမာအစည်းအရုံးမှသခင်များ၊ ကျောင်းသားလူငယ်များ တောင်းဆိုထားချက်နှင့်စာလျှင် မျှတသည်ဟု ဗြိတိသျှအစိုးရအရာရှိများက ယူဆသည်။ လွှတ်တော်တွင် သခင်ကိုယ်စားလှယ် (၃) ဦးသာ ရှိသော်လည်း ပြင်ပတွင်မူ သခင်တို့၏ ဩဇာအာဏာမှာ ပျံ့လွင့်လျက်ရှိရကား အရေးကြီးလာလျှင် တစ်ပြည်လုံး အုံကြွလာနိုင်သည်။ ရဲသတင်းပေးများ၊ စုံထောက်များ၏ သတင်းအရဆိုလျှင် တို့ဗမာအစည်းအရုံးမှ သခင်များ၊ လူငယ်များနှင့် ကျောင်သားလူငယ်များသည် မကြာမီအတွင်း မြေအောက်တော်လှန်ရေးကြီး ဆင်နွှဲရန် ပြင်ဆင်နေသည်ဟု ဆိုသည်။

ဦးစောကမူ သူသာလျှင် မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ကယ်တင်ရှင် ဖြစ်သည်ဟု ထင်မှတ်ထားသဖြင့် တို့ဗမာအစည်းအရုံးမှသခင်များနှင့် လူငယ်ကျောင်းသားအများမှာ သူ၏ အဓိကပြိုင်ဘက်များ ဖြစ်လာတော့သည်။ ဘုရင်အသစ် ဆာဒေါမန်စမစ်ကမူ အခြေအနေအရ ဦးစောနှင့် နားလည်မှုယူရမည်ဟု ခံယူထားပုံရ၏။ ဦးစောမှာ အစစအရာရာ စိတ်မချရ။ အခြေအနေအရ မြန်မာပါလီမန်မှ အတိုက်ခံပြုလုပ်နေပါက တိုင်းပြည်ကာကွယ်ရေးမှာ အခက်အခဲဖြစ်နိုင်သည်။ အကယ်၍ မျှော်လင့်ထားသည့်အတိုင်း ဂျပန်သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်လာ၍ မြန်မာဝန်ကြီးအဖွဲ့က ဂျပန်အလိုကို လိုက်လျောခဲ့လျှင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဥရောပတိုက်သားအရာရှိများ ဖြစ်ကြသော ကျွန်တော်တို့မှာ အသက်အန္တရာယ် စိုးရိမ်ရသည်ဟု ယူဆထားဟန်ရှိသည်ဟု ထင်မိသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဘုရင်ခံသည် ဦးစောအား သူ့လူဖြစ်လာအောင် စည်းရုံးသည်။ ဦးစော၏ လိုလားချက်ကို ရရှိနိုင်အောင် ဗြိတိသျှအစိုးရအား တိုက်တွန်းပေးမည်ဟု ဆိုသည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ် အက်ဥပဒေအရ ကာကွယ်ရေးမှာ ဘုရင်ခံ၏တာဝန်ဖြစ်သည့်တိုင် ဤတာဝန်ကို မြန်မာဝန်ကြီးအဖွဲ့အား ခွဲဝေပေးမည်ဟု ကတိပြုခဲ့၏။ ထိုကတိအရ ဦးစောအား ကာကွယ်ရေးကောင်စီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ခန့်ထားမည်ဖြစ်ပြီး အတွင်းရေးမှူးနေရာကိုလည်း မြန်မာအမျိုးသားထံမှ တစ်ဦးအား ခန့်ထားမည်ဖြစ်ရာ ဦးစောမှာ ဆာဒေါမန်စမစ်၏ ကြီးဆွဲရာကိုကမည့် ရုပ်သေးရုပ်တစ်ရပ် ဖြစ်လာသည်။

ဤသို့အတွင်း ဘုရင်ခံသည် ရပ်ရွာကာကွယ်ရေးတည်ဆောက်မှုတွင် ပါရဂူဖြစ်သူတစ်ဦးအား ရန်ကုန်သို့ အမြန်ဆုံး စေလွှတ်ပေးရန် လန်ဒန်သို့ မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သဖြင့် မစ္စတာဒီဂရက်(စ်)ဟန်တားဆိုသူ ရောက်လာသည်။ တိုတောင်းလှသော ရက်အနည်းငယ်များအတွင်း ဒီဂရက်(စ်)ဟန်တားသည် ရန်ကုန်မြို့အား စစ်ကြီးဖြစ်ပွားလာပါက ဗုံးဘေး၊ မီးဘေးမှ ကာကွယ်နိုင်ရေးပြင်ဆင်မှုကြီးကို ကျွန်တော်တို့ စစ်ဘက်ရဲဘက်မှ ဝန်ထမ်းများ၊ လူမှုရေးအသင်းအဖွဲ့မှ လူငယ်လူရွယ်အများကို တတ်နိုင်သလောက် စည်းရုံးခေါ်ယူ၍ ပြင်ဆင်ထားခဲ့ရသည်။ ဤသို့ ပြင်ဆင်ထားမှုများမှာ တကယ် စစ်ကြီးဖြစ်ပွားလာပါက ထိထိရောက်ရောက် အကာအကွယ်ပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော် မထင်ပါ။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုစဉ်က မြန်မာနိုင်ငံအား ကာကွယ်ရန် ကြည်းတပ်အင်အားမှာလည်း ပြောပလောက်အောင်မရှိ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဘုရင့်လေတပ်မတော်အင်အားမှာ ရယ်စရာကောင်းလှအောင် အင်အားနည်းလှသည်။ ခေတ်မီ ဗုံးကြဲလေယာဉ်တစ်စင်းမျှ မရှိ။ ဘတ်ဖဲလိုးတိုက်

လေယာဉ်တပ်စုတစ်စုသာ ရှိသည်။ အမေရိကန်လေတပ်မှ တပ်စုတစ်စု တစ်စု ရှိသည်။ ထိုတပ်စုမှ တိုမာဟောက်တိုက်လေယာဉ်အမျိုးစားများမှာ အထူးနာမည်ကြီးသော တိုက်လေယာဉ်များ ဖြစ်သည်။ အမှန်အားဖြင့် ထို လေတပ်တစ်စုမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ တရုတ်-မြန်မာ လမ်းမကြီးက နေ ပေးပို့နေသော လေယာဉ်ပျံများ၊ လေယာဉ်ပျံအပိုပစ္စည်းများကို စောင့်ရှောက်ရန် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ အပျော်တမ်းတပ်ဖွဲ့အနေဖြင့် ပေးပို့ထားခြင်းသာ ဖြစ်၏။

ဤအချိန်တွင် မြန်မာပါလီမန်၏ (၅) နှစ်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးခါနီး သောအချိန်သို့ ရောက်လာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ အခြေအနေအရ ရွေးကောက်ပွဲဝင်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဗြိတိသျှစစ်ဆန့်ကျင်ရေးကို ကြွေးကြော်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဆာဒေါမန်စမစ်ကမူ လိုအပ်ပါက ရွေးကောက်ပွဲကို ရွှေ့ဆိုင်းရန် စီမံထားပြီးဖြစ်သည့်သတင်းများ ထွက်ပေါ်လျက်ရှိနေလေသည်။ ဦးစောသည် သူတောင်းဆိုထားသည့် လွတ်လပ်ရေးကတိကို သူကိုယ်တိုင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့သွား၍ ဝန်ကြီးချုပ်ချာချီနှင့် တွေ့ဆုံကာ တောင်းလျှင် သူ့အဖို့ မြန်မာနိုင်ငံလူထုက လူထုခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဟု မြင်မည်ဟု ယူဆထားရကား အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်ရေးကို ကြိုးစားနေသည်ဟူ၍လည်း သတင်းများ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။

၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလတွင်မူ ကျွန်တော်အား ဒုတိယ အကောက်ခွန်မင်းကြီး (ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်) အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရခဲ့တော့၏။ ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့ကြီးတွင် (၅)နှစ်ကျော် (၆)နှစ်နီးပါး အမှုထမ်းခဲ့ရသော ကျွန်တော်သည် နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး ရှုပ်ထွေးနေသောအချိန်၌ ရုတ်တရက်ပြောင်းရသောအခါ မိမိသံယောဇဉ်တွယ်ခဲ့သောဌာနမှ အခြားဌာနတစ်ခုသို့ပြောင်းရန် ဝန်လေးမိသည်။

အကောက်ခွန်ဌာနနှင့် ယစ်မျိုးဌာနတို့သည် အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံများတွင် ယခင်ကပင် သီးသန့်ထားခဲ့သောဌာနများ ဖြစ်သည်။ ယစ်မျိုးဌာနကမူ အခွန်ကောက်ခံရာတွင် ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့က ကောက်ခံ၍ အကောက်ခွန်ဌာနမှ အခွန်ကောက်ခံရာတွင်မူ ဗဟိုအစိုးရကသာ ကောက်ခံခဲ့၏။ အကောက်ခွန်ဌာနမှ အရာရှိအများမှာ အိန္ဒိယအစိုးရအုပ်ချုပ်ရေးဌာနမှ ဝန်ထမ်းများသာ ဖြစ်ကြသည်။ ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် ပြဌာန်းလိုက်သော အက်ဥပဒေအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ခွဲထွက်လျက် လွတ်တော်နှစ်ရပ် ထူထောင်ကာ ဝန်ကြီးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်း၍ ဘုရင်ခံက ဦးဆောင်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည့် အကြောင်းကို ယခင်အခန်းတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ခွဲထွက်လာသော မြန်မာနိုင်ငံသည် အကောက်ခွန်ဌာနကို လည်းကောင်း၊ ယစ်မျိုးဌာနကို လည်းကောင်း သီးသန့်ထူထောင်၍ မြန်မာအစိုးရက တာဝန်ယူခဲ့ရပါသည်။

သို့သော် အကောက်ခွန်မင်းကြီးနှင့် ယစ်မျိုးမင်းကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်သူအများမှာ အိုင်စီအက်(စ်)အိန္ဒိယပဋိညာဉ်ဝန်ထမ်းများသာ ဖြစ်ကြပါသည်။ (နောင်အခါ ဘီစီအက်စ်အဖြစ် အမည်ပြောင်းလဲ သတ်မှတ်ခဲ့ပါသည်။) အကောက်ခွန်ဌာန လက်ထောက်အရာရှိများကိုလည်း အုပ်ချုပ်ရေးဝန်ထမ်းများထဲမှ အချို့ကို သင်တန်းပေး၍ ခန့်ထားခြင်းပြုခဲ့သည်။

ထိုစဉ်က အကောက်ခွန်မင်းကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်သူမှာ နာမည်ကြီး အိုင်စီအက်(စ်)အရာရှိ မစ္စတာ ဟာရီအောက်(စ်)ဗြူရီ ဖြစ်ပါသည်။ သူသည် မန္တလေးခရိုင်အရေးပိုင်အဖြစ် နှစ်ပေါင်းများစွာ အမှုထမ်းခဲ့သူတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော် မန္တလေးရဲသိပ္ပံသင်တန်းတက်စဉ်ကပင် သူနှင့် မန္တလေးအရာရှိများကလပ်တွင် မကြာခဏဆုံခဲ့ရပြီး ကျွန်တော် သင်တန်းဆင်း၍ မန္တလေးနယ်စီးရဲဝန်ထောက်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်စဉ်ကလည်း မစ္စတာဟာရီအောက်(စ်)ဗြူရီနှင့် လက်ပွန်းတတီး တာဝန်အရ

ဆက်ဆံခဲ့ရပါသည်။ ထိုစဉ်က မန္တလေးရာဇဝတ်ဝန်ကြီးအဖြစ် အမှုထမ်းနေသူ ကျွန်တော်ဆရာ ဒစ်(ခ)ပရက်စကော့နှင့် လည်း အထူးခင်မင်ရင်းနှီးသူဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော် ရိုးရိုးသားသား ကြိုးစားဆောင်ရွက်မှုကို သိထားသူဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်ကဲ့သို့ ရိုးရိုးသားသား အလုပ်ဝတ္တရားကို ဆောင်ရွက်သူအများ ရှိပါသည်။ သို့သော် ကျွန်တော်မှာ တာဝန်ရှိသူများနှင့် အနီးကပ်နေခဲ့ရသဖြင့် မိမိဆောင်ရွက်မှုများကို တာဝန်ရှိသူများက သိရှိကြပါသည်။

ကံကောင်းထောက်မရှင် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းမြို့နယ်တွင် ရာဇဝတ်ဝန်အဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့ရစဉ်က သူသည် အကောက်ခွန်မင်းကြီးဖြစ်နေပြီ ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော်ဆိပ်ကမ်းရံအဖွဲ့သည် မှောင်ခိုဝိသမလောဘသားအများကို သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူ အကောက်ခွန်အရာရှိများ ဖမ်းဆီးခြင်းမပြုနိုင်မီ ဖမ်းဆီး၍ တရားဥပဒေအတိုင်း အရေးယူနိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရကား သူသည် ကျွန်တော်ကို အထူးအလေးအနက်ထားသူ ဖြစ်ပါသည်။ အကောက်အခွန်မဲ့၊ ပစ္စည်းများခိုးသွင်းလေ့ရှိသောလူဆိုးဝိုင်းများအားလည်း သူနှင့်အတူပူးတွဲ၍ ဖြိုခွင်းရဖူးသည်။ ဤလုပ်ရပ်ကြောင့် ကျွန်တော်အား အထူးခင်မင်လေးစားသည်။ အမှန်အားဖြင့် ဒုတိယအကောက်ခွန်မင်းကြီးရာထူးမှာ အိုင်စီအက်(စ်) မိုးကျရွှေကိုယ်များထံမှသာ ရွေးချယ်ခန့်ထားလေ့ရှိပါသည်။ ကျွန်တော်အနေဖြင့် မည်သည့်အခါမျှ ဤရာထူးမျိုးခန့်ထားခြင်းခံရလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်မထားခဲ့။ သို့သော် ဒုတိယအကောက်ခွန်မင်းကြီးနေရာ လစ်လပ်သည်နှင့် ဗမ္မတာဟာရီအောက်(စ်)ဗြူရီသည် ကျွန်တော်ဆရာ ရဲမင်းကြီး ဒစ်(ခ)ပရက်စကော့နှင့်တိုင်ပင်၍ အကောက်ခွန်ဌာနတွင် ဒုမင်းကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူရန် ခန့်ထားခဲ့ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ရုတ်တရက် အကောက်ခွန်ဒုမင်းကြီးအဖြစ် ရာထူးတိုးမြှင့်ခန့်ထားခြင်းခံရသဖြင့် မိမိကိုယ်ရေးကိုယ်တာအတွက် ဝမ်းသာစရာဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အနှစ်နှစ်အလလ တွဲလာခဲ့ရသည့် ရဲအဖွဲ့၏ အရာရှိအရာခံ၊ အကြပ်တပ်သားများနှင့်ခွဲ၍ ပြောင်းရွှေ့ရပေတော့မည်ဟု စဉ်းစားမိသောအခါ ဝမ်းနည်းမိသည်။

ရန်ကုန်မြို့အခြေအနေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေမှာ အပြောင်းလဲကြီးပြောင်းလဲလာနေပြီ ဖြစ်သည်။ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာကောင်းလာသည့် နိုင်ငံရေးအခြေအနေကို လည်းကောင်း၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကို လည်းကောင်း အကြောင်းပြကာ သခင်များ၊ ကျောင်းသားများ၊ အတိုက်အခံ နိုင်ငံရေးသမားများကို ဖမ်းဆီး၍ ထောင်ချခဲ့ကြရာ နိုင်ငံရေးသမားအများအပြားမှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကျဉ်းထောင်ကြီးများတွင် အကျဉ်းကျခံနေကြရသည်။ ဥပဒေစစ်ရေးအခြေအနေမှာလည်း တစ်ကောင်ကြွက်ဖြစ်နေရသော အင်္ဂလန်နိုင်ငံ အရှုံးပေး၍ ငြိမ်းချမ်းရေးလက်ကမ်းလာစေရန် နာဇီ

လေတပ်ဝန်ကြီး ဂိုအာရင်း၏ လေတပ်မတော်မှ လေယာဉ်များသည် လန်ဒန်မြို့တော်နှင့် အင်္ဂလန်နိုင်ငံရှိ မြို့တော်ကြီးများအား နေ့ဆိုင်၊ ညဆိုင်ခွဲကာ ဝုံးကြဲတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ အတ္တလန္တိတ်သမုဒ္ဒရာအတွင်း ဖြတ်သန်းသွားလာသည့် ကုန်သင်္ဘောများ၊ ခရီးသည်တင်သင်္ဘောများ၊ စစ်သင်္ဘောများ၊ စစ်ရိက္ခာနှင့် စစ်အသုံးအဆောင်တင်သင်္ဘောများအား ဂျာမန်နာဇီလေတပ်မတော်မှ ရေငုပ်သင်္ဘောများက ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက် နစ်မြုပ်ခဲ့ကြသဖြင့် ဗြိတိသျှနှင့် မဟာမိတ်တို့မှာ အထိနာခဲ့ကြရသည်။ နာဇီရေငုပ်သင်္ဘောအချို့သည် အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာအတွင်း ကျူးကျော်ဝင်ရောက်လာခဲ့သည့် သတင်းများသည် လှိုင်လာသည်။ ရန်ကုန်မြို့အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံ ပင်လယ်ကမ်းခြေရှိမြို့ကြီးများ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံပင်လယ်ကမ်းခြေရှိမြို့ကြီးများကိုပင် ရေငုပ်သင်္ဘောများသည် အလစ်ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်တော့မည့်သတင်းများလည်း ထွက်လာသည်။

အကယ်၍ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မီးကြီး အရှေ့တောင်အာရှသို့ ကူးစက်လာပါက ကျွန်တော်သည် ကျွန်တော်မိသားစုအား အင်္ဂလန်သို့ ပြန်ပို့ရမည်လောဟု စဉ်းစားမိသော်လည်း လမ်းခရီးအသွားအလာ လုံခြုံရေးမှာ လုံးဝစိတ်မချရသည့်အခြေအနေရောက်လာခဲ့သည်။ မိခင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံမှာပင် နာဇီဂျာမန်တပ်များ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်တော့မည့်အခြေအနေ ဖြစ်လာခဲ့ပြီဖြစ်၍ ဤအကြံအစည်ကို လက်လျှော့ခဲ့ရ၏။ ဤအကြံအစည် လက်လျှော့ခဲ့ရပြီး မိသားစုကို အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ပို့ထားရလျှင် မြန်မာနိုင်ငံထက် လုံခြုံမှုရှိမည်ဟု ထင်မိသည်။ သို့သော် လက်ရှိအခြေအနေအရ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏နိုင်ငံရေးအခြေအနေမှာ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ပင် ဆူပူအုံကြွတော့မည့်အနေအထားဖြစ်နေသည်။ အိန္ဒိယကွန်ဂရက်ပါတီ၏ 'ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမား ထွက်သွား' ဟူသော ကြွေးကြော်သံမှာ မြည်ဟည်းလျက်ရှိနေခဲ့လေပြီ။ သို့ဖြစ်၍ အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို စောင့်ကြည့်ပြီး မတတ်သာသည့်အဆုံး မိသားစုအား သီဟိုဠ် (ယနေ့ သီရိလင်္ကာ) သို့ ပို့ထားမည်ဟု စဉ်းစားထားခဲ့ရသည်။

ကျွန်တော် ဒုအကောက်ခွန်မင်းကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရသည်နှင့် မိသားစုနေထိုင်ရန် နေရာချထားပေးသောနေအိမ်မှာ အကောက်ခွန်ရုံးချုပ်နှင့် တွဲဖက်ထားသော အဆောက်အအုံကြီး ဖြစ်ပါသည်။ နေအိမ်အဖြစ် အတော်ကျယ်ဝန်း၍ အခန်းများ ဖွဲ့စည်းထားပုံမှာလည်း ခေတ်မီသပ်ရပ်လှသည်။ ဘက်တီအတွက် အတော်အသင့်ကျယ်ဝန်းသော ယန်းခြံကလေး ပါဝင်သဖြင့် စိတ်ချမ်းသာစရာကောင်းသည်သာမက အိမ်ဖော်များနှင့် မော်တော်ကားဒရိုင်ဘာအတွက် အခန်းများပါ အသင့်ရှိသဖြင့် အဆင်ပြေလှသည်။

တရုတ်-မြန်မာ လမ်းမကြီးဖွင့်ထားသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ အကောက်ခွန်ဌာနအဖို့ နိုင်ငံတကာမှ ဆိုက်ကပ်လာသော သင်္ဘောကြီးများနှင့် တင်သွင်းလာသော မှောင်ခိုကုန်ပစ္စည်းများသာမက တရုတ်နိုင်ငံနှင့် နယ်ခြားဒေသမှ မှောင်ခိုတင်သွင်းသည့် ဘိန်းအတွက် အထူးအလုပ်များခဲ့သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး စတင်ဖြစ်ပွားလာသည်ကစ၍ ရွှေဈေးမှာ တရိပ်ရိပ်တက်လာသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရွှေကုန်သည်ကြီးများသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ဝိတိုရိယခေတ် ရွှေဒဂါးများ၊ ရွှေချောင်းများကို နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးနှင့် တင်သွင်းလာခဲ့ကြသည်။ ရွှေဈေးတက်လာသဖြင့် ရွှေကုန်သည်များသည် ကပ္ပတိန်များနှင့် ပူးပေါင်းကာ ရွှေဒဂါးများ၊ ရွှေချောင်းများကို လျှို့ဝှက်စွာ တင်သွင်းလာခဲ့သည်။ ကျွန်တော် ဒုအကောက်ခွန်မင်းကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရသည့်အချိန်မှာ ရွှေမှောင်ခိုသမားများနှင့် ကျွန်တော်တို့ အကောက်ခွန်အဖွဲ့ ပညာပြိုင်ကြရသည့်အချိန် ဖြစ်၏။

စစ်ကြီးမဖြစ်မီကမူ ဆားကို အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ တင်သွင်းလေ့ရှိသည်။ ဆားကုန်သည်ကြီးများသည်လည်း အကောက်ခွန်ဌာနမှ ဝန်ထမ်းများနှင့် ပူးပေါင်း၍ အကောက်ခွန် အတော်အသင့် သက်သာစေရန် ပြုလုပ်ကြမှုများရှိခဲ့ရာ အကောက်ခွန်ဌာနမှ ဝန်ထမ်းအချို့မှ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုနှင့် အရေးယူခံရသည်ဟု သိရသည်။ လက်ရှိ အကောက်ခွန်မင်းကြီး မစ္စတာ ဟာရီအောက်(စ်)ဗြူရီမှာ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုကို အထူး စက်ဆုပ်ရွံရှာသူ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်ကို ဒုအကောက်ခွန်မင်းကြီးအဖြစ် သူ့လက်အောက်တွင် အမှုထမ်းရန် ခေါ်ယူခဲ့ခြင်းမှာလည်း လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများကို အပြတ်အသတ်တိုက်ရန် ခေါ်ယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်၏။ ကျွန်တော်သည်လည်း နယ်စီးရဲဝန်ထောက်ဘဝကပင် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုကို ကင်းရှင်းအောင်နေခဲ့သူ ဖြစ်သည်သာမက မိမိလက်အောက်ငယ်သားများကိုလည်း လာဘ်ပေးလာဘ်ယူကင်းအောင် တတ်နိုင်သလောက် ကြိုးပမ်းခဲ့သူ ဖြစ်၏။

ထိုစဉ်က ကောလာဟလသတင်းများအရ ရွှေမှောင်ခိုသမားများသည် သူတို့ကိစ္စအောင်မြင်ရေးအတွက် လာဘ်ဖိုနိုပိုပေး၍ အရာရှိများကို ဝယ်ယူသည်ဟု သတင်းကြီးနေသည်။ ဤလယ်ပြင်တွင် ကျွန်တော်နှင့် ရွှေကုန်သည်များ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရတော့၏။ ပထမဆုံး စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည့် ရွှေမှောင်ခိုမှုကြီးမှာ ကျွန်တော်တို့ ကျောင်းသားဘဝက ဖတ်ရှုခဲ့ရသော လျှို့ဝှက်သည်းထိတ်တုရင်မကြီးဟု နာမည်ကျော်နေသော အာဂါသာခရစ္စတီ၏ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကို ဖတ်ရှုရသကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ ထိုစွန့်စားခန်းကို ပြန်၍ စဉ်းစားမိသည့်အခါတိုင်း ရင်တလုပ်လုပ်တုန်အောင် ခံစားရ၏။

ကျွန်တော် ဒုတိယအကောက်ခွန်မင်းကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့ပြီး

(၁)လခွဲမျှအကြာတွင် ရဲသတင်းပေးတစ်ဦး၏ သတင်းပေးချက်အရ ဆိပ်ကမ်းသို့ ဆိုက်ကပ်လာမည့်သင်္ဘော (အမည်ကို မော်ပြထားခြင်းမရှိပါ။) တွင် ရွှေဒဂါးများနှင့် ရွှေချောင်းများ ပါလာမည်ဟု တိတိကျကျ သိထားသည်။ ထိုသင်္ဘော၏ကပ္ပတိန်ဖြစ်သူမှာ ကျွန်တော်နှင့် ယခင်ကပင် သိက္ခန်းခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ (ကပ္ပတိန်ကြီး၏အမည်ကိုလည်း ထုတ်ဖော် ရေးသားခြင်း မပြုခဲ့ပါ။) သူသည် အတွေ့အကြုံများသူ၊ ဆက်ဆံရေးကောင်းသူ၊ နာမည်ပျက်မရှိသူဖြစ်သဖြင့် သတင်းပေးသူသည် တစ်ဖက်သား နှစ်နာစေလိုသော သဘောဖြင့် သတင်းပေးခဲ့သလော ဝေခွဲ၍မရအောင် ရှိခဲ့၏။ သို့သော် နောက်ဆုံးတွင် ထိုသင်္ဘောအား တက်ရောက် ရှာဖွေရန် စီစဉ်ခဲ့ရသည်။

ကျွန်တော်နှင့် အကောက်ခွန်ဌာနမှ အင်စပက်တော်ကြီး ခေါင်းဆောင်သော အကောက်ခွန်အရာရှိ (၃)ဦးနှင့်အတူ ထိုသင်္ဘောပေါ်သို့ တက်ရောက်ခဲ့ကြပြီး ကပ္ပတိန်ကြီးနှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ကြသည်။ ကပ္ပတိန်ကြီးမှာ အလွန်မှင်မောင်းကောင်းသူ ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်နှင့် အင်စပက်တော်ကြီးတို့ကမူ သူ့သင်္ဘောတွင် မှောင်ခိုတင်ဆောင်လာသော ရွှေဒဂါးနှင့် ရွှေချောင်းများပါ လာသည်ဟု သတင်းရသဖြင့် တရားဥပဒေအရ ရှာဖွေရန် လာရောက်ရခြင်း ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြသောအခါ ကပ္ပတိန်ကြီးမှာ အထူးအံ့အားသင့်လျက်ရှိသည်။ သူကမူ သူ့သင်္ဘောတွင် ရွှေဒဂါးနှင့် ရွှေချောင်းများ ပါလာပါသည်ဟု သောသတင်းကို သူယခုမှပင်ကြားသိရပါကြောင်း၊ အကောက်ခွန်အရာရှိများအဖို့ ဝတ္တရားအတိုင်း ရှာဖွေနိုင်ပါကြောင်း ပြောပြသည်။

အမှန်အားဖြင့် သင်္ဘောတစ်စင်းပေါ်တွင် လျှို့ဝှက်ထားသည့် ရွှေဒဂါးများ၊ ရွှေချောင်းများ ရှာဖွေရန်မှာ လွယ်ကူသည့်ကိစ္စ မဟုတ်ပါ။ ဤကဲ့သို့ ပစ္စည်းများကို ဝှက်ထားရန် နေရာများလှသည်။ သင်္ဘောပေါ်မှ ဆင်းတော့မည့် ခရီးသည်များကိုလည်း ခေတ္တတားဆီးထားရသဖြင့် ခရီးသည်အများကလည်း ကျွန်တော်တို့သည် သူတို့အား စိတ်အနှောင့်အယှက်ပေးသည်ဟု ယူဆထားဟန် ရှိ၏။ ဤသို့အတွင်း တာဝန်အရ ကင်းလှည့်နေသော မော်တော်ဘုတ်(၂)စင်းမှ အကောက်ခွန်အရာရှိများနှင့် အမှုထမ်းများကိုခေါ်ယူ၍ ကျွန်တော်တို့သည် သင်္ဘောပေါ်တွင် ထောင့်ကြို ထောင့်ကြားမကျန် ခြေရာချင်းထပ်မျှ ရှာခဲ့ကြသည်။ ပထမတန်းစီး ခရီးသည်အခန်းများကိုလည်း သေသေချာချာ ရှာဖွေခဲ့ကြရာ ခရီးသည်အချို့မှာ သင်္ဘောပေါ်တွင် ရရှိသော အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်သည့် အရက်များကို ဖိမိခံသောက်စားရင်း ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ ရှာဖွေနေသည်ကို ဖော်ပြသောကြောင့် သည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ ရှာနေသည်ကိုလည်း သရော်ပြောင်ချော်သော မျက်နှာများဖြင့် ကြည့်ရှုနေသည်ဟု ထင်မိ၏။

တံခါးကြိုတံခါးကြား၊ ပြတင်းပေါက်များမကျန် တတ်နိုင်သလောက် ရှာဖွေခဲ့သော်လည်း တစ်စုံတစ်ရာမှ မတွေ့ရ။ ဤသို့ဖြင့် ည (၁၂) နာရီ အချိန် ရောက်လာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ အင်စပက်တော်ကြီးနှင့် အကောက်ခွန် အရာရှိအချို့မှာ စိတ်ပျက်အားလျှော့နေပုံရသည်။ ကျွန်တော်ကမူ သတင်း ပေးထံမှ သတင်းအတိအကျ ရထားသဖြင့် စိတ်အားမလျော့။ ပထမတန်း ခရီးသည်မှာ စားသောက်ခန်းကို သင်္ကာမကင်းပိုဖြစ်မိသည်။ သို့ဖြစ်၍ စိတ်ပျက်သည့်ဟန်မပြဘဲ ဆက်လက်၍ ရှာဖွေရာ ပထမတန်းခရီးသည်များ အခန်း ပြတင်းပေါက်များမှာ အသစ်ပြန်တပ်ထားသည်ကို အံ့ဩဖွယ်တွေ့ ရတော့ရာ ဤတွင် တံခါးပေါင်များကို ခွာလိုက်သည်နှင့် ရွှေဒင်္ဂါးများ၊ ရွှေချောင်းများ တွေ့ရတော့၏။ အကောက်ခွန်ဌာနအဖို့ တန်ဖိုးအများဆုံး ဖမ်းဆီးရမိခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေကာမူ ကျွန်တော် အဖို့ လူကြီးများ အထင်ကြီးဖွယ်လုပ်ငန်းတစ်ခုကို အောင်အောင်မြင်မြင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

စီးပွားရေးသမားများသည် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးနှင့် ကျွန်တော့်အား ကျွေးသွင်းရန် ကြိုးစားနေသည်ကို သတိပြုမိလာသည်။ သူတို့လောကတွင် ကျွန်တော်မှ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူခြင်းကို မလိုလားသူ၊ အလုပ်ကို မှန်မှန် တန်တန် တရားဥပဒေဘောင်တွင်းမှ ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသူဟု နာမည်ကြီး နေသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော့်အား ချဉ်းကပ်နိုင်ရန် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးရှာ ခဲ့တော့သည်။ ကျွန်တော့်မိသားစုနှင့် အတူနေထိုင်သော အထွေထွေအလုပ် သမားများ၊ ကလေးထိန်းများနှင့် မော်တော်ကားမောင်းသူတို့အားလည်း သူတို့ထံ နည်းအမျိုးမျိုးနှင့် ချဉ်းကပ်လာမည့် စီးပွားရေးသမားများအကြောင်း အခါအားလျော်စွာ သတိပေးထားသည်။ အထူးသဖြင့် တရုတ်စီးပွားရေး သမားများသည် သူတို့လုပ်ငန်းအောင်မြင်ရေးအတွက် လာဘ်ပေးရာတွင် နာမည်ကျော်နေသည်။ တရုတ်စီးပွားရေးသမားများသည် အိန္ဒိယအမျိုးသား ကုန်သည်များထက် လာဘ်ပေးရာတွင် နာမည်ကြီးလှသည်။ ထောင်မြင်လျှင် ရာစွန့်ရန် ဝန်မလေးသူများဖြစ်ရကား သူတို့နှင့်ဆက်ဆံရာတွင် သတိထား ၍နေရသည်။

အကောက်ခွန်ဌာနမှ ဝန်ထမ်းအချို့မှာ တရုတ်အမျိုးသား လာဘ်ပေး သူများကြောင့် အရေးယူခဲ့ကြရသည်မှာ လက်ဆစ်ချီး၍ ရေတွက်မရအောင် ရှိခဲ့သည်ဟု သိရသည်။ အကောက်ခွန်မင်းကြီး ဓမ္မတာ ဟာရီအောက်(စ်) မြူရီနှင့် ကျွန်တော်တို့ကိုမူ တရုတ်ကုန်သည်အများမှာ လာဘ်ပေးမှုကို မုန်းတီးသူများဟု မြင်ထားကြသဖြင့် ချဉ်းကပ်ရန် နည်းလမ်းအမျိုးမျိုး ရှာခဲ့ကြသည်။

တစ်ရက်တွင် ကျွန်တော်သည် ရုံးဆင်းသည်နှင့် ကလပ်သို့ တင်း နစ်ကစားရန် မသွားတော့ဘဲ အိမ်သို့ပြန်လာခဲ့သည်နှင့် တအံ့တဩဖြစ်ရ သည့်ဖြစ်စဉ်နှင့် ကြုံရတော့၏။ ဧည့်ခန်းအတွင်းသို့ဝင်ရန် မော်တော်ကား ပေါ်မှ ဆင်းလိုက်သည်နှင့် ဘက်တီသည် ဆီးကြို၍ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေ တစ်ဦးက တန်ဖိုးကြီးလှသော ခရစ္စမတ်လက်ဆောင်အထုပ်ကြီးတစ်ထုပ် ကိုပေးပို့ကြောင်း၊ သို့ဖြစ်၍ စိတ်စောမိသဖြင့် ကျွန်တော့်ကို မစောင့်တော့ ဘဲ အထုပ်ကြီးကို ဖြေကြည့်ရာ တန်ဖိုးကြီးလှသော ကြွေလက်ဖက်ရည် ပန်းကန်တစ်စုံကို တွေ့ရကြောင်း၊ ထိုခရစ္စမတ်လက်ဆောင်အထုပ်တွင် လက်ဆောင်ပေးပို့သူ၏ လိပ်စာကတ်ပြားကို ကြိုးဖြင့် ဆွဲထားသည်ဟု ပြောပြခဲ့၏။

ကျွန်တော့်မှာ အံ့အားသင့်သွားသည်။ ဘက်တီသည် ခရစ္စမတ် လက်ဆောင်ရရှိထားသော လက်ဖက်ရည်ပန်းကန်စုံကို ဧည့်ခန်းအတွင်းရှိ စားပွဲပေါ်တွင်တင်ထားသည်။ လက်ဖက်ရည်ပန်းကန်စုံမှာ အတော်ခေတ် မီလှပ၍ စုစုပေါင်း ပန်းကန်ပြား၊ လက်ဖက်ရည်အိုး စသည့် အစုံအလင် (၄၈) မျိုး ပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ အိမ်ထောင်ရှင်အမျိုးသမီးများ၏ သည်းခြေကြိုက် ဖြစ်သည်။ ထိုပစ္စည်းထုပ်တွင် ချိတ်ဆွဲထားသော နေရပ် လိပ်စာကတ်ပြားအရ ပေးပို့သူမှာ နာမည်ကြီး စီးပွားရေးသမား တရုတ် ကုန်သည်တစ်ဦး ဖြစ်နေသည်။ ထိုသူမှာ ရန်ကုန်မြို့ တရုတ်တန်းလောက တွင် အစိုးရဝန်ထမ်းအများအား သူ့အိတ်အတွင်း ထည့်ထားနိုင်သူဟု နာမည် ကြီးနေသော တရုတ်ကုန်သည်ကြီး ဖြစ်သည်။ လာဘ်ယူခြင်းကို ကင်းကင်း ရှင်းရှင်းနေသူဟု အတော်အသင့် နာမည်ကြီးနေသော ကျွန်တော့်အား စမ်းသပ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိလိုက်မိပါသည်။ ချက်ချင်းဆိုသလို ထိုခရစ္စမတ် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများကို ပေးပို့သူထံ ကျွန်တော့်ကားမောင်းသမားအား ပြန်ပို့စေခဲ့သည်။

ကားမောင်းသမား၏ပြောပြချက်အရ လက်ဆောင်ပေးပို့သော တရုတ် ကုန်သည်ကြီးမှာ အထူးအံ့အားသင့်လျက်ရှိသည်ဟု သိရ၏။ ဤတရုတ်ကုန် သည်ကြီးမှာ ဤမျှနှင့် လက်လျှော့မသွားခဲ့။ တစ်ရက် ရုံးဆင်းချိန်တွင် ကျွန်တော့်ဇနီးဖြစ်သူသည် အိမ်အပေါက်ဝမှထွက်ကြိုပြီး ဧည့်ခန်းအတွင်း မြန်မြန်လာကြည့်ရန် ဆီးကြိုပြောသဖြင့် ကျွန်တော်သည် ခပ်သွက်သွက် သွား၍ ဧည့်ခန်းအတွင်းဝင်လိုက်သည်နှင့် စားပွဲပေါ်တွင် လက်ရာကောင်း လှသော ပန်းထိမ်တစ်ခုမှ ပြုလုပ်ထားသည်ဟု ယူဆရသော အလွန်လက်ရာ မြောက်လှသည့် ငွေသားအစစ်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော လက်ဖက်ရည် ပန်းကန်စုံတစ်ခုကို တွေ့ရသည်။ လက်ရာမှာ အလွန် ကောင်းလှသည်။

တန်ဖိုးလည်းကြီးမည်ဟု ထင်ရသည်။ ထိုလက်ဆောင်ကို ပေးပို့သူမှာလည်း ယခင်ကြွလက်ဖက်ရည်ပန်းကန်စုံများပေးပို့သော ကုန်သည်ကြီး ဖြစ်ပါသည်။

ယခင် ကြွလက်ဖက်ရည်ပန်းကန်များကို ကျွန်တော်က လက်ခံယူခြင်းမရှိသည်မှာ တန်ဖိုးနည်းသောကြောင့်ဟု ထင်မှတ်ဟန်တူပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကြွလက်ဖက်ရည်ပန်းကန်စုံများထက် တန်ဖိုးမြင့်မားသော ငွေလက်ဖက်ရည်ပန်းကန်စုံများကို ပေးပို့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ တရုတ်ကုန်သည်ကြီးသည် ကျွန်တော်အား သွေးတိုးစမ်းနေလေပြီ။ ကျွန်တော်အဖို့ ရိုင်းရိုင်းပျူဆက်ဆံရန် မသင့်တော်သောကြောင့် ငွေလက်ဖက်ရည်ပန်းကန်စုံများကို ချက်ချင်း ကျွန်တော်မော်တော်ကားသမားအား ပေးပို့သူတရုတ်ကုန်သည်ကြီးထံ သွားရောက်ပို့စေပြီး ဤသို့ လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ပေးပို့သည့်အတွက် အထူး ကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း ပြောပြစေခဲ့သည်။ ရက်သတ္တပတ်တစ်ပတ်ခန့် ကြာမြင့်လာသောအခါ ထိုတရုတ်ကုန်သည်ကြီးသည် အလွန်တန်ဖိုးကြီးသော ပါရှင်မွေးပွကော်ဇော်(၃)ချပ်ကို လာရောက် လက်ဆောင်ပေးခဲ့ပြန်သည်။ ဤလက်ဆောင်တွင်မူ ပေးပို့သူအမည်ကတ်ပြား ချိတ်ဆွဲထားခြင်း မရှိခဲ့။ ဤတန်ဖိုးကြီးမားသော လက်ဆောင်ကိုလည်း ကျွန်တော်ချက်ချင်း ပေးပို့သူကုန်သည်ကြီးထံ ပြန်ပို့ပေးခဲ့သည်။

ဤတရုတ်ကုန်သည်ကြီးသည် လက်ဆောင်ပေးခြင်းနည်းဗျူဟာကို လက်လျှော့သွားလေပြီဟု ထင်မှတ်ထားသော ကျွန်တော်မှာ တစ်ရက်ရုံးဆင်းခါနီးအချိန်တွင် ကျွန်တော်မင်းစေမုတစ်ဆင့် တွေ့ခွင့်တောင်းခဲ့ပြီး ရုံးခန်းအတွင်း ဝင်ရောက် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ကျွန်တော်သည် ထိုတရုတ်အမျိုးသားကုန်သည်ကြီးအား အေးအေးဆေးဆေး လက်ခံ၍ စကားပြောဆိုပြီး ရုံးဆင်းရန် ပြင်ဆင်လိုက်ပါသည်။ သို့သော် ထိုတရုတ်ကုန်သည်ကြီးမှာ ပြန်ရန်မပြုတော့ဘဲ ကျွန်တော်အား မည်သည့်ပစ္စည်းကို သဘောကျပါသလဲဟု မေးလိုက်တော့၏။ ကျွန်တော် ရုတ်တရက် အံ့အားသင့်သွားသည်။ သူ့ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျွန်တော်လိုချင်သောပစ္စည်းကို ဝယ်ယူ၍ ပေးမည့်သဘော ဖြစ်ပါသည်။ ရုတ်တရက် ကျွန်တော် စိတ်ဆိုးမိသည်။ စိတ်အလွန်ဆိုးမိသည်ကား အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ စိတ်ကိုထိန်းထားပြီး မျက်နှာအချိန်ဆုံးထား၍ ကျွန်တော်တို့သည် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူစနစ်ကို မလိုလားပါကြောင်း၊ ကုန်သည်ကြီးများတင်သွင်းသည့် ကုန်ပစ္စည်းများကို အကောက်ခွန်ဌာနမှ သက်မှတ်ထားသည့်စည်းကမ်းအတိုင်း ဆောင်ရွက်ပေးမည့်အကြောင်း ရှင်းပြမှပင် တရုတ်ကုန်သည်ကြီးမှာ လက်လျှော့၍ ပြန်သွားခဲ့တော့၏။ ဤသို့ဖြင့် အချိန်များကုန်ဆုံးလာခဲ့သည်နှင့် ကမ္ဘာနိုင်ငံရေးအခြေ

အနေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရေးအခြေအနေမှာ သိသိသာသာ ပြောင်းလဲလာသည်။ ရဲအဖွဲ့သတင်းပေးများ၏ သတင်းများအရ သခင်လူငယ်အများမှာ အသွင်အမျိုးမျိုးပြောင်း၍ ခြေရာဖျောက်နေကြသည်ဟု သတင်းများထွက်နေသည်။

ဦးစောသည် သူကိုယ်တိုင် အင်္ဂလန်သို့သွား၍ ဗြိတိသျှဝန်ကြီးအဖွဲ့နှင့်တွေ့ကာ မြန်မာနိုင်ငံအကြောင်း တင်ပြရန် စိုင်းပြင်းလာခဲ့သည်။ ဘုရင်ခံ ဆာဒေါ့မန်စမစ်ကလည်း ဦးစော၏ တောင်းဆိုချက်ကို လိုက်လျောခဲ့သည်။ သူ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ သွားရောက်ခဲ့လျှင် မြန်မာနိုင်ငံ ကာကွယ်ရေးကောင်စီအတွင်းရေးမှူးဖြစ်သော အိုင်စီအက်(စ်) ဦးတင်ထွဋ်အား ခေါ်ဆောင်သွားရန် သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည်။ ထိုခရီးကား မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ထူးခြား၍ အရေးပါအရာရောက်မည့်ခရီး ဖြစ်၏။ သူခရီးစဉ်အောင်မြင်လျှင် မြန်မာနိုင်ငံ၏သမိုင်းသည် အပြောင်းအလဲဖြစ်သွားနိုင်ပြီး ဦးစောမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးဗိသုကာကြီး ဖြစ်သွားမည် ဖြစ်၏။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မီးကြီးမှာ အကြီးအကျယ် တောက်လောင်လျက်ရှိနေလေပြီ။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့သွားရမည့်ခရီးမှာ ဘေးအန္တရာယ်များလှသည်။ ဤသို့ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံဝန်ကြီးချုပ် ဦးစောနှင့် ဦးတင်ထွဋ်တို့သည် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်၊ အောက်တိုဘာလဆန်းတွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ လေယာဉ်ဖြင့် ထွက်ခွာသွားကြသည်။ ဦးစော မရှိစဉ် ဦးစော၏နေရာတွင် ဆာပေါထွန်းအား ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ဆာပေါထွန်းသည် ဒေါက်တာဘမော်အစိုးရနှင့် ဦးပုအစိုးရများလက်ထက်ကပင် ဝန်ကြီးရာထူးရရှိခဲ့သူ ဖြစ်၏။ ဝါရင့်နိုင်ငံရေးသမားကြီးတစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ သူသည်လည်း သခင်များနည်းတူ မြန်မာနိုင်ငံအား အချုပ်အချာအာဏာပိုင် လွတ်လပ်သောနိုင်ငံအဖြစ် မြင်လိုသူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။

ဤသို့အတွင်း ဂျပန်တို့၏ အန္တရာယ်မှာ တစ်နေ့တခြား ကြီးမားလာခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ပြင်သစ်ပိုင် အင်ဒိုချိုင်းနားနိုင်ငံ (ယခု ဗီယက်နမ်)အား သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီး ယိုးဒယား (ထိုင်း) နိုင်ငံကိုလည်း ခြယ်လှယ်နိုင်ရန် စတင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြလေပြီ ဖြစ်၏။ ဂျပန်နိုင်ငံသည် နိုဝင်ဘာလ (၂၄) ရက်နေ့ကတည်းကပင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ပုလဲဆိပ်ကမ်းမှ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ရေတပ်မတော်ကြီးကို အလစ်ဝင်တိုက်ရန် လျှို့ဝှက်စခန်းတစ်နေရာတွင် စုဝေးနေစဉ်မှာပင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဝါရှင်တန်၌ ဂျပန်ဘုရင်အစိုးရ သံအမတ်သည် ယောင်ပြ စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲကို ပြုလုပ်နေသည်။ ထိုအတောအတွင်း ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ဘုရင့်ရေတပ်မတော်မှ အကြီးမားဆုံး တိုက်သင်္ဘောကြီးများဖြစ်သော ဝေလမင်းသားနှင့် ရီပက်(စ်) တို့ကို စင်ကာပူသို့ စေလွှတ်လိုက်သည်။ ဦးစောနှင့် ဦးတင်ထွဋ်တို့သည်

နာမိဂျာမနီရေတပ်မတော်ရေငုပ်သင်္ဘောများ ပိတ်ဆို့ထားသည့် တစ်ကောင် ကြွက်နိုင်ငံဖြစ်နေသော အင်္ဂလန်နိုင်ငံသို့ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းစွာဖြင့် ရောက် သွားကြသည်။ ဗြိတိသျှတို့အဖို့ နာမိလေတပ်မတော်၏ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်မှု၊ နာမိရေငုပ်သင်္ဘောများ၏ တိုက်ခိုက်မှု၊ ခြိမ်းခြောက်မှု တစ်နေ့တစ်ချိန်ချိန်တွင် နာမိဂျာမနီတပ်မတော်ကြီးသည် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ပြည်သိမ်းပွဲကြီးကို ကျင်းပတော့မည်ဟု ကောလာဟလသတင်းများ၊ ဝါဒ ဖြန့်သတင်းများကို ရင်ဆိုင်၍ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ ဆက်လက်တည်တံ့ရေးကို အားသွန်ခွန်စိုက် ပြုလုပ်နေရသည်။

ဝန်ကြီးချုပ် ချာချီထံ ဦးစောက မြန်မာနိုင်ငံ၏ လွတ်လပ်ရေးကို စစ်ကြီးပြီးဆုံးလျှင် ပေးပါမည် ဟူသော ကတိကို ဇွတ်တောင်းခဲ့သည်။ သို့သော် ချာချီကမူ မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေအနေမှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပေါ် တွင် တည်သည်ဟူ၍သာ ဝါးဝါးနပ်နပ်ပြောဆို၍ ဦးစော၏ တောင်းဆိုချက် ကို ပစ်ချခဲ့သည်။ ဤတွင် ဦးစောသည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသမ္မတ ကြီး ရုစေ့နှင့် တွေ့ဆုံရန် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဝါရှင်တန်သို့ ထွက်ခွာ လာခဲ့ရသည်။ ဝါရှင်တန်တွင် ရုစေ့နှင့် တွေ့ဆုံ၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လွတ်လပ် ရေးတောင်းဆိုမှုတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက ဖိအားပေးပါရန် မေတ္တာ ရပ်ခံသည်။ ရုစေ့ကမူ ထိုကိစ္စမှာ အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းရေးကိစ္စသာ ဖြစ်သဖြင့် ဝင်ရောက် စွက်ဖက်ရန် အကြောင်းမရှိ ပြောဆိုရကား ဟာဝေယန် မှနေ၍ ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းသို့ တစ်ဆင့်ဝင်ရောက်ကာ မြန်မာနိုင်ငံသို့ပြန်လာရန် စီစဉ်ခဲ့ရတော့သည်။

၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ နံနက်စောစောတွင် အမေရိကန် ရေတပ်ကြီးရှိရာ ပုလဲဆိပ်ကမ်းအား ဂျပန်ဘုရင်ရေတပ်မတော်မှ လေကြောင်း ချီ လေယာဉ်ပျံများက စစ်ကြေညာခြင်းမရှိဘဲ ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်ရာမှ အမေရိ ကန်ပြည်ထောင်စုသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းသို့ ပါဝင်လာခဲ့ရသည်။ ထိုပုလဲဆိပ်ကမ်းတိုက်ပွဲတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ရေတပ်မတော်မှ အရာရှိအရာခံ၊ အကြပ်တပ်သား (၂၃၀၀) ကျဆုံးပြီး (၁၃၄၇) ယောက် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခဲ့၏။ အမေရိကန် ပစ်ဖိတ်ရေတပ်မတော်မှ တိုက်သင်္ဘော ကြီး (၈) စင်း နှစ်မြှုပ်ခဲ့ပြီး အခြား စစ်သင်္ဘော (၁၀) စင်းနှင့် စစ်လေယာဉ် (၁၈၈) စင်း ဖျက်ဆီးခံရသည်ဟု သိရ၏။ ဂျပန်တို့ဘက်မှမူ စစ်သည်တော် (၆၄) ဦးနှင့် လေယာဉ် (၂၃) စင်းသာ အဗျက်အဆီးခံရ၍ ရေငုပ်သင်္ဘော ၄၀ (၄) စီး နှစ်မြှုပ်ခြင်းခံရသည်ဟု သတင်းများက ဖော်ပြခဲ့သည်။

ဤစစ်ပွဲနှင့်ပတ်သက်၍ အမေရိကန်သမ္မတကြီး ရုစေ့သည် ဂျပန်တို့ ပုလဲဆိပ်ကမ်းသို့ တိုက်ခိုက်ခြင်းမပြုမီ တစ်ရက်ခန့်က ဝါရှင်တန်ရှိ ဂျပန်

သံရုံးမှ လျှို့ဝှက်မှတ်စုမှတ်တမ်းများ၊ စကားဝှက်စာအုပ်များကို ဖိနှိပ်ဖျက်ဆီး သည်ဟု သတင်းရရှိထားခဲ့၏။ ဤသည်မှာ စစ်ပွဲစတင်တော့မည့်အခါတွင် ဖြစ်သည်။ ဤသော် သမ္မတကြီး ရုစေ့ကြီးသည် မည်သည့်အရေးယူခြင်း မှုမပြုခဲ့။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအား ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း အလျင် အမြန် ဝင်ရောက်စေရန် သိလျက်နှင့် ရေငုပ်ပိတ်ဆို့ခြင်းလော စဉ်းစား စရာအချက် ဖြစ်တော့သည်။ သတင်းများအရ ဂျပန်တို့ ပုလဲဆိပ်ကမ်းအား ရုတ်တရက် အလစ်ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်မည့်သတင်းကို ဗြိတိသျှထောက် လှမ်းရေးအဖွဲ့မှ အကူရောက်စာဖော်အဖွဲ့က ဂျပန်တို့၏ စကားဝှက်သတင်း များကို ကြိုတင် ဖမ်းယူရရှိပြီး ချက်ချင်း ထိုသတင်းကို ဝန်ကြီးချုပ်ချာချီ ထံ ပေးပို့နိုင်ခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ် ချာချီသည် ထိုသတင်းကို သမ္မတ ရုစေ့ထံ ပေးပို့ခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ တမင်တကာ ဖုံးကွယ်ထားခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း အမေရိကန် အလျင်အမြန် ဝင်ရောက်လာစေလိုသည်။ သို့မှသာ တစ်ကောင်ကြွက်ဖြစ်နေသော အင်္ဂလန် နိုင်ငံအဖို့ မဟာမိတ်တစ်ဦး တိုးလာ၍ နာလန်ပြန်ထူလာစရာရှိမည် ဖြစ် သည်ဟု ဆိုကြသည်။

ဤသို့ ပုလဲဆိပ်ကမ်းသို့ ဂျပန်ဘုရင်ရေတပ်မတော်မှ အလစ်ဝင် ရောက် တိုက်ခိုက်ခြင်းသည် မြန်မာဝန်ကြီးချုပ် ဦးစောအတွက် အလှည့်အ ပြောင်းတစ်ခုဖြစ်ရတော့သည်။ သူ့အဖို့ ဖိလစ်ပိုင်မှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံ သို့ပြန်ရန် မဖြစ်နိုင်တော့သဖြင့် ပေါ်တူဂီနိုင်ငံမှပြန်ရန် စီစဉ်ခဲ့ရသည်။ ပေါ် တူဂီနိုင်ငံ လစွဘုန်းမြို့သို့ရောက်သည်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပျံသန်းမည့်လေ ယာဉ်ကို စောင့်စားနေစဉ် ဦးစောသည် ဂျပန်နိုင်ငံသံရုံးသို့ ဝင်ကာ သံအမတ် နှင့် ဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ဦးတင်ထွဋ်ပါဝင်ခြင်းမရှိဘဲ ဦးစောတစ်ဦး တည်းသာ သွားရောက် တွေ့ဆုံခြင်းဖြစ်သည်ဟု သတင်းများက ဖော်ပြခဲ့၏။ ဦးစောသည် ဂျပန်သံအမတ်အား သူ့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှအပြန် ဂျပန်သံအမတ်အား ဆွေးနွေးရန် ဝင်ရောက် တွေ့ဆုံခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ အကယ် ၍ ဂျပန်နိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်လာပါက မြန်မာပြည် သူ့အများသည် ဂျပန်အများနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမားအား မောင်းထုတ်မည် ဖြစ်ပါကြောင်း၊ သူ့အဖို့ မြန်မာနိုင်ငံ ဝန်ကြီးချုပ်အာဏာ ဆက်ဆက် ရရှိခဲ့ပါက ဂျပန်တို့အား အစွမ်းကုန် ကူညီမည်ဖြစ်ပါကြောင်း စသဖြင့် ဆွေးနွေးပြောပြခဲ့ရာ ဂျပန်သံအမတ်ကလည်း ထိုသတင်းကို ဂျပန် ဘုရင်အစိုးရထံသို့ ဆက်လက်၍ စကားဝှက်ဖြင့် ကြေးနန်းဖြင့် ပေးပို့ခဲ့ သည်။ ထိုသတင်းပေးပို့ချက်ကို ဗြိတိသျှထောက်လှမ်းရေးအဖွဲ့က ကြား ဖြတ်ဖမ်းယူနိုင်ခဲ့ပြီး စကားဝှက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်နိုင်ခဲ့ရကား ဗြိတိသျှအစိုးရ

အာဏာပိုင်များသည် ဦးစောအား မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်ခွင့်ပြုရန် မဖြစ်နိုင်တော့ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

ကျွန်တော်သည် ဂျပန်တို့ ပုလဲဆိပ်ကမ်းတိုက်ခိုက်ခြင်းမပြုမီ ရက်သတ္တပတ် (၂)ပတ်ခန့်ကပင် တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားအရ မြောက်ပိုင်း ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ဗန်းမော်မြို့ရှိ အကောက်ခွန်ရုံးများကို စစ်ဆေးရန် ခရီးထွက်ရန် ပြင်ဆင်ခဲ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဇနီးဖြစ်သူနှင့် ကလေးများကိုမူ မော်လမြိုင်ရှိ မိတ်ဆွေများထံ အလည်သွားရန် စီစဉ်ထားခဲ့ပြီး ခရီးထွက်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် အသံလွှင့်ငှာနမူ ထုတ်လွှင့်သော သတင်းများအရ ဂျပန်ဘုရင့်အစိုးရနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် ထိုဝါရှင်တန်တွင် ငြိမ်းချမ်းရေးအတွက် ဆွေးနွေးလျက်ရှိကြသည်ဟု သိရသဖြင့် ကျွန်တော့်အဖို့ စစ်မီးကြီးသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ကူးစက်လာခြင်းမရှိနိုင်ဟု ယူဆထားခဲ့သည်။

ထိုနေ့ကိုမူ ကျွန်တော် ကောင်းကောင်းမှတ်မိနေသည်။ မေမရသောနေ့တစ်နေ့ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်သည် တရုတ်နယ်စပ်မှ လားရှိုးသို့ ပြန်လာခဲ့သည်။ တရုတ်-မြန်မာ လမ်းမကြီးတစ်လျှောက်ရှိ အကောက်ခွန်ဌာနမှ ဂိတ်များအား စစ်ဆေးခဲ့ပြီး တရုတ်-မြန်မာလမ်းမကြီး၏ အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို အသေးစိတ် လေ့လာခဲ့ပြီး ဖြစ်၏။ လားရှိုးတွင် တစ်ရက်ခန့် အနားယူခဲ့ပြီး ဗန်းမော်ဘက်သို့ ဆက်လက် ထွက်ခွာ၍ အကောက်ခွန်ဌာနစခန်းများကို စစ်ဆေး၍ လိုအပ်သည်များကို မှာကြားရန် စီစဉ်ထားသည်။ ကျွန်တော့်မင်းကြီးဖြစ်သူကလည်း တရုတ်-မြန်မာနယ်ခြားရှိ အကောက်ခွန်စခန်းများတွင် တာဝန်ယူထားကြသော အကောက်ခွန်ဝန်ထမ်းများအား နိုင်ငံ၏ စစ်ရေး၊ နိုင်ငံရေးအခြေအနေများကို မှာကြား၍ သတိပေးရသဖြင့် မိမိတာဝန်ဝတ္တရားများကို မလစ်ဟင်းစေရအောင် သတိပေးစေရန် မှာကြားခိုင်းထားသည်။

ကျွန်တော်သည် လားရှိုးရှိ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေ ဌာနအကောက်ခွန်အရာရှိတစ်ဦးအိမ်တွင် တည်းခိုလျက်ရှိနေသည်။ နယ်စပ်မှပြန်ရောက်သောညတွင် ကျွန်တော်တို့ သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်သည် ဧည့်ခန်းအတွင်း ထိုင်၍ ရှေးဟောင်းနှောင်းဖြစ်များ ပြောဆိုခဲ့ကြပြီး ဂျပန်နိုင်ငံသည် စစ်ကြေညာလိမ့်မည်လော ဟူသော ထိုအချိန်က ကြီးမားသော မဟာပဟေဠိပုစ္ဆာကြီးကို ဆွေးနွေးမိခဲ့ကြသည်။ မှန်ပါသည်။ ဂျပန်က ကျွန်တော်တို့ကို စစ်ကြေညာလိမ့်မည်ဟု ယူဆရသည့် အရိပ်လက္ခဏာ အများအပြားရှိနေသည်။ ကျွန်တော် တရုတ်-မြန်မာ လမ်းမကြီးတစ်လျှောက် ခရီးထွက်ခဲ့ပြီး ဖြစ်၍ ကျွန်တော်တို့ အင်္ဂလန်နိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့မှ ပေး

ပို့သော စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ လက်နက်များ၊ ရိက္ခာများတင်ဆောင်လာသည့် မော်တော်ကားကြီး အမြောက်အမြားကို တွေ့နေရသည်။ ဤအချက်သည် ဂျပန်နိုင်ငံအဖို့ ဆွေဆွေခန့်အောင် ဒေါသထွက်နေရသော အချက် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဂျပန်တို့သည် မိုက်မိုက်မဲမဲ ရုတ်တရက်တိုက်ခိုက်လိမ့်မည်မဟုတ်ဟု ယူဆထားသည့်အတိုင်း ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်သည် ဤအယူအဆကို အခြေခံထား၍ ထင်မိရာမြင်မိရာကိုပြောနေစဉ် ဧည့်ခန်းအတွင်းဖွင့်ထားသော ရေဒီယိုမှ ဂျပန်ဘုရင့်တော်မူစကားမှ လေယာဉ်ပျံများက ပုလဲဆိပ်ကမ်းအား စစ်ကြေညာခြင်းမရှိဘဲ အလစ်ဝင်တိုက်သည့် စစ်သတင်းကြေညာသည်ကို ကြားလိုက်ရတော့၏။

ပထမတွင် ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်သည် ဟုတ်မှဟုတ်ပါမလား၊ ကျွန်တော်တို့ နားကြားမှားသလောဟု ပထမ ထင်မိသည်။ သို့သော် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ဂျပန်နိုင်ငံအား စစ်ကြေညာချက်ကိုပါ နားထောင်ရသဖြင့် ထိုသတင်းမှာ သေချာပေသည်။ ကျွန်တော်သည် ချက်ချင်း လားရှိုးမှ မန္တလေးသို့ထွက်ခွာမည့် မီးရထားဖြင့်လိုက်ရန် ပြင်ဆင်ရတော့သည်။ မန္တလေးမှ ညရထားဖြင့် ရန်ကုန်သို့ အမြန်ဆုံးရောက်ရန် ဆင်းရမည် ဖြစ်သည်။ ချက်ချင်း ဆိုသလို လားရှိုးဘူတာသို့ဆင်းလာ၍ နံနက်စောစောတွင် မန္တလေးသို့ ရောက်လာသည်။ မန္တလေးဘူတာကြီးတွင် ရန်ကုန်မှ ရောက်လာသော သတင်းစာများကို လူအများ ဝိုင်းအုံဖတ်ရှုနေကြသည်။ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာနှင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေသော သတင်းစာကြီးများတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက ဂျပန်တို့အား စစ်ကြေညာပြီဟူသော ဧရာမစာလုံးကြီးများနှင့် မျက်နှာဖုံးတွင် ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ ကျွန်တော့်ဇနီးဖြစ်သူနှင့် ကလေးများသည်လည်း မော်လမြိုင်မြို့မှ ရန်ကုန်သို့ ချက်ချင်းပြန်လာခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော် ရန်ကုန်သို့ ပြန်ရောက်လာသောအခါ အခြေအနေအရပ်ရပ် ပြောင်းလဲလျက်ရှိနေပြီ ဖြစ်သည်။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းနှင့် အထက်တန်းကျောင်းများ၊ ကျောင်းအိမ်ကျောင်းစားသာသနာပြုကျောင်းများ၊ မူလတန်းကျောင်းများ၊ ဆရာအတတ်သင်ကျောင်းများလည်း ရက်အကန့်အသတ်မရှိ ပိတ်လိုက်ပြီဖြစ်၍ မိဘရပ်ထံသို့ပြန်ကြသော ကျောင်းသားများမှာ ရန်ကုန်ဘူတာကြီးတွင် ပျားပန်းခပ် လှုပ်ရှားနေတော့သည်။

ရန်ကုန်မြို့ကြီးတစ်မြို့လုံး လှုပ်လှုပ်ရွှရွဖြစ်နေသော်လည်း ကျွန်တော်တို့ဆိပ်ကမ်းမှာမူ ယခင်အတိုင်း ပုံမှန်အနေအထား ဖြစ်နေသည်။ တရုတ်ကုန်သည်ပွဲစားများ၊ အိန္ဒိယကုန်သည်ပွဲစားများ၊ မြန်မာကုန်သည်ပွဲစားများမှာ အကောက်ခွန်ရုံးအတွင်း အဝင်၊ အထွက်ပြုဆဲပင် ဖြစ်နေသည်။ ဒုတိယ

ကမ္ဘာစစ်မီးကြီး ကူးစက်လာခြင်းသည် သူတို့နှင့်မသက်ဆိုင်ဟု ယူဆထားဟန်ရှိနေသည်။ ကျွန်တော့်အဖို့မှာမူ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းသည် လုံခြုံစိတ်ချရသော အနေအထားမဟုတ်ဟု ယူဆမိသည်။ သို့ဖြစ်၍ ကျွန်တော့် မိသားစုအား ဆိပ်ကမ်းနှင့် ဝေးကွာသည့် ဆင်ခြေဖုံးရပ်ကွက်တစ်ခုအနီး ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရန် စီစဉ်ခဲ့ရသည်။ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ရမည့်အိမ်မှာ ရေအိုင်ကြီးတစ်အိုင်အနီးရှိ အတော်အသင့်ကျယ်ဝန်းသော အိမ်တစ်လုံး ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ကျွန်တော့်မိသားစုများ၊ ကလေးထိန်းများ၊ အိမ်စေအမှုထမ်းများကြောင့် နေထိုင်ရေး အခက်အခဲတွေ့ရသည်။ သို့သော် ကျွန်တော့်စားဖို့မျိုးမောင်ပြုံးက ဝါးများ၊ ဝါးထရုံများ ဝယ်ယူ၍ သူ့မိတ်ဆွေ ရွာသားများကို ခေါ်ယူ၍ အိမ်ကြီးဘေးတစ်ဖက်တွင် အဖိတစ်ခုတီးချဲ့ခဲ့ရာ ယာယီအားဖြင့် ကျွန်တော့်မိသားစုနှင့် လိုက်ပါလာသော ကလေးထိန်းနှင့် အိမ်စေအမျိုးသမီးတို့အတွက် နေထိုင်ရေးမှာ အဆင်ပြေသွားတော့သည်။

ကျွန်တော် ရှမ်းပြည်နယ်ဘက်မှ ပြန်ရောက်လာသည်နှင့် စစ်ကြီးအတွက်နှင့် ပတ်သက်သောကိစ္စများမှာ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ တစ်နေ့တခြား တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဒီရေအလား တိုးတက်လာခဲ့သည်။ လေကြောင်းရန်ကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်း၊ အိုးအိမ်များကာကွယ်ရေး၊ ရန်သူများ ရုတ်တရက် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်လာပါက ရုတ်တရက် ကာကွယ်နိုင်ရေးအတွက် အပျော်တမ်းဟုမ်းဂတ်အဖွဲ့ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းကြရသည်။ ရန်ကုန်မြို့တွင် ပထမဆုံးအကြိမ် မှောင်ချခြင်းကို စတင် လေ့ကျင့်ကြရသည်။ လေကြောင်းရန်ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့မှ အပျော်တမ်းတပ်သားများက ပြည်သူအများ လိုက်နာမှုရှိ၊ မရှိ လိုက်၍စစ်ဆေးကြရသည်။ မှောင်ချခြင်းလေ့ကျင့်ချိန်တွင် လိုက်နာခြင်းမရှိသောနေအိမ်များကို သတိပေးခြင်း၊ အရေးယူခြင်းများ စတင်ပြုလုပ်ခဲ့ရာ ယခင်က နေ့ခင်းချိန်လားဟု ထင်မှတ်ရသော ရန်ကုန်မြို့တော်ကြီး၏ ညချမ်းမှာ မှောင်မှောင်မည်းမည်း ဖြစ်နေသည်။

ဒီဇင်ဘာလ (၁၅) ရက်နေ့တွင် စင်ဂိုရာ၏မြောက်ဘက် မိုင် (၅၀၀) တွင်းရှိ ယိုးဒယားနယ်မြေ (ထိုင်း) ကရာကျွန်းဆွယ်ကိုဖြတ်၍ ဂျပန်တပ်များ ထိုးဖောက် ဝင်ရောက် ချီတက်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တောင်ဘက်စွန်း ဝိတိုရိယအင်္ဂုကို သိမ်းပိုက်လိုက်သည်ဟူသောသတင်းများ ထွက်လာသည်။ ဝိတိုရိယအင်္ဂုတွင် စင်ကာပူနှင့် အိန္ဒိယကို ဆက်သွယ်ထားသော လေယာဉ်ကွင်းကိုလည်း သိမ်းပိုက်ကြရကား ဂျပန်သည် စင်ကာပူနှင့် အိန္ဒိယကို ဆက်သွယ်ထားသောလမ်းကြောင်းကို ပိတ်လိုက်ပြီ ဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သော ဒီဇင်ဘာလ (၁၁) ရက်နေ့ကလည်း ဗြိတိသျှဘုရင်ရေတပ်မတော်ကြီးမှ အကြီးမားဆုံးနှင့် ခေတ်အမီဆုံး ရေတပ်မတော်ကြီးနှစ်စင်း ဖြစ်သော

ဝေလမင်းသားနှင့် ရီပက်(စ်)တို့အား ဂျပန်ဘုရင်လေတပ်မတော်မှ လေယာဉ်များက နစ်မြုပ်ပစ်ခဲ့ရာ ဗြိတိသျှတို့၏ ပစ်ဖိတ်ရေတပ်မှာ အဆုံးတိုင် ချေမှုန်းပစ်ခြင်းခံရသည်ဟု ဆိုရမည် ဖြစ်တော့သည်။

ဂျပန်တပ်များသည် ဝိတိုရိယအင်္ဂု လေယာဉ်ကွင်းကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်နှင့် ဗြိတိ၊ ထားဝယ်ရှိ လေယာဉ်ကွင်းများကို အသုံးမပြုနိုင်အောင် ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့သည်။ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီး၏ ထက်ကောင်းကင်ကို ဂျပန်ဘုရင်လေတပ်မတော်မှ စိုးမိုးနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ရကား ဗြိတိ၊ ထားဝယ်မြို့တို့မှာ လွယ်လွယ်ကူကူနှင့်ပင် ဂျပန်တို့က သိမ်းပိုက်လိုက်ကြပြန်သဖြင့် ထိုလေယာဉ်ပျံကွင်းများ နောက်ခံရကာ ရန်ကုန်မြို့တော်အား ဖုံးကြဲတိုက်ခိုက်ရန် အခွင့်အလမ်းသာသွားခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က မှတ်တမ်းများအရ ရန်ကုန်မြို့တော်အား ကာကွယ်ရန် လေယာဉ်ပစ်အမြောက်ဟောင်းကြီးတစ်လက်သာ ရှိသည်။ မင်္ဂလာဒုံလေယာဉ်ကွင်းတွင်လည်း တိုက်လေယာဉ်တပ်ခွဲ (၂) ခွဲသာ ရှိ၏။

ဒီဇင်ဘာလ (၂၃) ရက်နေ့ (၁၀) နာရီခန့်တွင် အမှတ်မထင် လေကြောင်းရန်အချက်ပေးဥသြသံ စတင်ထွက်ပေါ်လာသည်။ ဤကဲ့သို့ သိရှိခဲ့ခြင်းမှာ တနင်္သာရီတိုင်းဒေသကြီးရှိမြို့များမှ ကြိုတင်သံကြားရိုက်၍ သတိပေးခဲ့သဖြင့် ဂျပန်လေယာဉ်ပျံများ လာရောက်မည်ကို သိရှိရခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က ရန်ကုန်လူထုမှာ စစ်ဘေးနှင့် တစ်ခါဖူးမျှ ကိုယ်တွေ့မကြုံခံရဘူးသောကြောင့် ထိတ်လန့်တကြား ပြေးကြလွှားကြ၊ ပုန်းကြသူများရှိသကဲ့သို့ ဂျပန်ဘုရင်လေတပ်မတော်သည် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့များအား မောင်းထုတ်ရန် လာရောက် တိုက်ခိုက်ခြင်းဖြစ်ရာ ပြည်သူများကို ဖုံးကြဲခြင်းပြုမည် မဟုတ်။ ဗြိတိသျှအစိုးရရုံးများနှင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများသာ ဖုံးကြဲတိုက်ခိုက်မည် ဖြစ်သည်။ ဂျပန်ဘုရင်လေတပ်မတော်မှ လေသူရဲများသည် သတင်းအတိအကျသိပြီးဖြစ်ရာ စစ်နှင့်သက်ဆိုင်ရာများကို ဖုံးကြဲတိုက်ပေလိမ့်မည်ဟု ယူဆခဲ့ပြီး ဖုံးပိတ်လာသည့် လေယာဉ်ပျံများကို လမ်းမကြီးပေါ်မှ ထွက်ကြည့်ကြသည်။ အချို့ကလည်း မိမိတို့နေအိမ်များပေါ်တွင် ဘာသိဘာသာ နေမြဲတိုင်းနေကြသည်။ အချို့လူများကလည်း လွန်ခဲ့သော ရက်သတ္တပတ် (၁) ပတ်၊ (၂) ပတ်ခန့်ကပင် လေကြောင်းအချက်ပေးဥသြသံ မကြာခဏ စမ်းသပ်ကာ မြို့သူမြို့သားများအား ထိတ်လန့်လာခဲ့ရာ တကယ်လေကြောင်းရန်အချက်ပေးသည့်ဥသြသံကို စမ်းသပ်သည့်အသံဟု ထင်ကြရကား ဖုံးခိုးကျင်းများသို့ ဝင်ရောက် ပုန်းခိုခြင်းမပြုခဲ့ကြ။

ထိုစဉ်က သတင်းများအရ ဂျပန်ဘုရင်လေတပ်မတော်မှ လေယာဉ်အစင်း (၅၀) ခန့်သည် ဆိပ်ကမ်းဘက်မှ ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ မင်္ဂလာဒုံရှိ

ဗြိတိသျှဘုရင်လေတပ်မတော်မှ တပ်ခွဲ (၂) ခွဲသည် ချက်ချင်းပင် ပျံတက်ကြကာ ရန်သူလေယာဉ်ပျံများအား ကြားဖြတ်တိုက်ခိုက်ကြသော်လည်း ကျွန်ုပ်တို့လေယာဉ်ပျံများမှာ လေယာဉ်ပျံများသည် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းတစ်ဝိုက်နှင့် မင်္ဂလာဒုံလေယာဉ်ကွင်းကို ဝန်းကြိုက်ခိုက်ခိုက်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်က မြန်မာ၊ တရုတ်၊ ကုလား ပေါင်း (၄) သိန်းရှိသည်။ ကျွန်တော်တို့ ဆိပ်ကမ်းဘက်ရှိ ရာပေါင်းများစွာသော ကုလားလုပ်သားများသည် ကောင်းကင်တွင် ဖြစ်ပွားနေသော လေယာဉ်တိုက်ပွဲများကို မော့ကြည့်နေကြသည်။ ဆိပ်ကမ်းတွင် ဆိုက်ကပ်ထားသော အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ရေတပ်မတော်မှ စစ်သင်္ဘောကလည်း အမြောက်ဖြင့် ဆီးကြိုပစ်ခတ်ရာ ဂျပန်တိုက်လေယာဉ် (၃)စင်း ရန်ကုန်မြို့လယ်တွင် ပျက်ကျခဲ့သည်။ အချို့ ဂျပန်လေယာဉ်များသည် လေထီးဖြင့်ဆင်းကြ၏။

ဤသို့အတွင်း ဂျပန်လေယာဉ်အချို့မှကြေချသည့်ပုံးများ၊ ပစ်ခတ်သည့် စက်သေနတ်များကြောင့် လမ်းမကြီးများပေါ်တွင် လူသေအလောင်းများ၊ သေခါနီးအလောင်းများမှာ ပြန်ကျနေကြတော့၏။ ဤတွင် ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သဖြင့် လူအများသည် ပရမ်းပတာ ခြေဦးတည့်ရာ ထွက်ပြေးကြသည်။ ရပ်ရွာကာကွယ်ရေးအဖွဲ့များ၊ သူနာပြုတပ်ပွဲဝင်များ၊ ဆေးရုံကြီးမှ အလုပ်သမားများလည်း အထိတ်တလန့်ဖြစ်ကာ ထွက်ပြေးကြ၏။ ရန်ကုန်မြို့ရပ်ကွက်အသီးသီးရှိ အိမ်အများမှာ သစ်သားအိမ်များသာဖြစ်ရကား ဂျပန်တို့ကြေချသော မီးလောင်ပုံးများကြောင့် မီးကူးစက်လောင်ခဲ့ရတော့သည်။

ဆိပ်ကမ်းဘက်မှလူအုပ်များ၊ ရန်ကုန်မြို့ ရပ်ကွက်အသီးသီးမှ လူအများသည် ကန်တော်ကြီးဘက်သို့ ထွက်ပြေးလာကြသည်။ ထိုလူအုပ်များတွင် အချို့မှာ ငိုယိုအော်ဟစ်လာကြပြီး အချို့မှာ သွေးထွက်သံယို သွေးရူးသွေးတန်းနှင့် ထွက်ပြေးလာကြသည်။ လေကြောင်းရန်ကင်းရှင်းသွားကြောင်း ဥသြပေးသော်လည်း လူအများမှာ မိမိတို့နေအိမ်များသို့ ပြန်ခြင်းမပြုကြတော့ဘဲ ကန်တော်ကြီးဆောင်တွင် စုဝေးနေကြသည်။ သူနာပြုတပ်သားအများသည် သေဆုံးသူတို့၏ အလောင်းများကို လော်လီကားကြီးများနှင့် အခေါက်ခေါက်အခါခါ သန့်ရှင်းသို့ သယ်ပို့ကြရ၏။

မှတ်တမ်းအရ စုစုပေါင်း လူ (၂၀၀၀) မျှ သေဆုံး၍ (၁၅၀၀) ဒဏ်ရာရခဲ့ရာ ထိုလူများထဲမှ နောက်ထပ် လူ (၇၅၀) သေဆုံးခဲ့ရ၏။ ရန်ကုန်မြို့ပေါ်တွင် နေရာပေါင်း (၄၀) မီးလောင်ခံရ၏။ ဗိုလ်တထောင်ရပ်ကွက်မှာမူ လုံးဝ ပြာကျသွားခဲ့သည်။ ရန်သူဂျပန်လေယာဉ် (၁၁)စင်း ပစ်ချနိုင်ခဲ့ကြပြီး အမေရိကန်တိုက်လေယာဉ် (၃) စင်းသာ ပျက်ကျခဲ့သည်။ စစ်ရေးအရ ရန်သူလေယာဉ်အကျအဆုံးမှာ အားရစရာကောင်းလှသော်လည်း

ရန်ကုန်မြို့တော်ကြီးကား အခြေအနေဆိုးနှင့် ကြုံရသည်။ မြို့သူမြို့သားအားလုံး ထွက်ပြေးရန် ပြင်ဆင်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ဆိပ်ကမ်းရှိ ကုလားအလုပ်သမားများအားလုံး မြို့တော်မှ ထွက်ပြေးကုန်ကြသည်။ ရန်ကုန်မြို့တော်မှာ အလုပ်မှန်သမျှ ရပ်စဲရသည့်အခြေအနေရောက်လာသည်။

ကျွန်တော်နှင့် ကျွန်တော်မိတ်ဆွေ အရာရှိတစ်ဦးတို့သည် တင်ကြိုစီစဉ်ထားသည့်အတိုင်း ကျွန်တော်ဇနီးနှင့် သားနှစ်ယောက်၊ သူ့ဇနီးနှင့်ကလေးနှစ်ယောက်တို့အား နောက်တစ်နေ့ည ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းမှ သီဟိုဠ် (ယခု သီရိလင်္ကာ) သို့ ထွက်ခွာသည့်သင်္ဘောဖြင့် ကိုလံဘိုသို့ လိုက်ပါသွားနိုင်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ရသည်။ သင်္ဘောကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သူမှာ ကျွန်တော်တို့နှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးသူဖြစ်ရကား ကျွန်တော်တို့မိသားစုများကို ညဦးပိုင်းထွက်ခွာသည့် လူစီးကုန်တင်သင်္ဘောဖြင့် ခေါ်ဆောင်သွားခဲ့သဖြင့် မိသားစုအတွက် စိတ်ပူပင်သောကရောက်မှုမှာ အတော်အသင့် သက်သာသွားခဲ့ရသည်။

ဒီဇင်ဘာလ (၂၄) ရက်နေ့ ရန်ကုန်မြို့တော်အခြေအနေမှာ စိတ်ပျက်ဖွယ်ရာဖြစ်နေသည်။ ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီး၏ လူနာပေါင်းများစွာတို့ ပြည့်ကျပ်လျက် ရှိ၏။ ဗုံးဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးပြိုကျနေသော တိုက်တာအဆောက်အအုံများတွင် သေဆုံးသူများကို ဖော်ကြဆဲ ဖြစ်နေသည်။ အချို့သစ်ပင်ကြီးများ၊ အိမ်များမှာ မီးလောင်ဆဲ ဖြစ်သည်။ ပြောင်းကြရွေကြ၊ ပြေးကြလွှားကြသူတို့မှာ များလွန်းအားကြီးသဖြင့် ကားများ၊ မြင်းလှည်းများ ငှား၍မရနိုင်။ ကျွန်တော်တို့ အကောက်ခွန်ရုံးရှိသည့်ဆိပ်ကမ်းမှာ ကုလားအလုပ်သမားများ မရှိတော့သဖြင့် ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းမှာ အသုံးမဝင်တော့။ ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းတွင် ဆိုက်ကပ်ထားသောသင်္ဘောများဖြင့် ပါလာသော စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ ခဲယမ်းမီးကျောက်များမှာ သင်္ဘောပေါ်မှချမည့် အလုပ်သမား မရှိသဖြင့် ဆိပ်ကမ်းသို့ ချမရ။ မြန်မာနိုင်ငံ၏တစ်ခုတည်းသောဆိပ်ကမ်းမှာ အသုံးမဝင်တော့။ ဤရိက္ခာများ၏ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ ခဲယမ်းမီးကျောက်များ ဆိပ်ကမ်းတွင် မချနိုင်လျှင် ချီတက်လာနေသည့် ဂျပန်တပ်များအား အောင်မြင်စွာ တိုက်ခိုက်နိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်တော့ချေ။

ဤသို့ ပထမဒဏ်ချက်မပြေသေးသော ရန်ကုန်မြို့ကြီးအား ဒီဇင်ဘာလ (၂၅) ရက် ခရစ္စမတ်အခါတော်နေ့တွင် ဂျပန်တို့သည် ဒုတိယအကြိမ် ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြပြန်သည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရလက်ထက်တွင် ခရစ္စမတ်ပွဲတော်နေ့ဖြစ်၍ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင် အင်္ဂလိပ်တို့ မပျော်နိုင်စေရန် ထိုနေ့ကိုတမင်ရွေးပြီး ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုနေ့ကမူ အလုံရပ်ကွက်ကို ဗုံးကြဲခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ဂျပန်လေယာဉ်ပျံများသည် အလုံ

ရပ်ကွက် အာ(ရ်)အီးတီဇာတ်အားပေးစက်ရုံကို ပစ်မှတ်ထား၍ ဖုံးကြဲခြင်း ဖြစ်ရာ အလုံလုံနေရပ်ကွက်များဘက်သို့ ကျော်လွန်ထိခိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေမည်။ ထိုအကြိမ်တွင်မူ ဂျပန်ဘုရင့်လေတပ်မတော်မှာ လေယာဉ်အစင်း (၂၁)စင်း ဆုံးရှုံးခဲ့ကာ ကျွန်တော်တို့ ဘုရင့်လေတပ်မတော်မှာ လေယာဉ် (၆)စင်းသာ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။ သို့သော် ထိုလေယာဉ် (၆)စင်းမှာ အစားထိုးမရသောဆုံးရှုံးမှု ဖြစ်သည်။

မြို့သူမြို့သားအများမှာ ရန်ကုန်မှ အလုံးအရင်းနှင့် ထွက်ပြေးခဲ့ကြပြီ ဖြစ်ပြီး ကျန်ရစ်သူအချို့မှာ ဖုံးခိုကျင်းများအတွင်း ဝင်ရောက်ပုန်းခိုလာတတ် ပြီးဖြစ်ရကား ထိခိုက်သေဆုံးသူ (၅၀) မျှသာရှိသော်လည်း ထိတ်လန့်ချောက် ချားမှုကား ကြီးမားလာခဲ့သည်။ ရန်ကုန်နှင့် ပြည်လမ်းတစ်လျှောက် အိန္ဒိယ သို့ပြန်ကြမည့် အိန္ဒိယတိုင်ရင်းသားတို့သည် မော်တော်ကားများ၊ မီးရထား များနှင့် အထုပ်အပိုးများ သယ်ဆောင်ကာ ထွက်ပြေးတော့သည်။ ကျွန် တော်တို့အစိုးရက ယာယီဆောက်ပေးထားသော ရန်ကုန်ဆင်ခြေဖုံးရှိ ယာယီ ကယ်ဆယ်ရေးစခန်းများတွင် ရပ်နားရန် ငြင်းဆိုကြပြီး ၎င်းတို့မှာ ပြည်မြို့ မှတစ်ဆင့် တောင်ကုတ်လမ်းအတိုင်း ရခိုင်ရိုးမကိုကျော်ကာ အိန္ဒိယပြည် အရောက် ခြေကျင်ပြန်ကြမည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာအမျိုးသားများမှာမူ ဝေးဝေးလံလံ တိမ်းရှောင်ခြင်းမပြုကြချေ။ ရန်ကုန်ဆင်ခြေဖုံးကျေးရွာများနှင့် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများ၊ ဆွေမျိုးသား ချင်းများရှိသော မြို့ငယ်များတွင်သာ ရောက်ရှိနေကြသည်။ မြန်မာအမျိုး သားများ ရန်ကုန်မြို့တော်မှ ထွက်ခွာသွားခြင်းသည် သိပ်မထောင်းသာလှ ချေ။ ဆိပ်ကမ်းတွင် အလုပ်လုပ်သည့် မြန်မာများက နည်းလှပေသည်။ ဆိပ်ကမ်းမှ အိန္ဒိယတိုင်ရင်းသားများ ထွက်ပြေးသွားခြင်းသည် ဆိုးဝါးလှ ပေ၏။ ၎င်းတို့မရှိသည့်နောက် အများပြည်သူတို့၏ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး မှာ ရပ်စဲသွားခဲ့၏။ ဈေးများ၊ ဈေးဆိုင်များ ပိတ်ကုန်လျက် အရောင်းအဝယ် လည်း လုံးဝရပ်ဆိုင်းသွားခဲ့လေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြင်ပလောကနှင့် အဆက်အသွယ်ပြတ်သွားခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ထိုအတွင်း တနင်္သာရီတိုင်းဒေသ ကြီးမှ သတင်းဆိုးများ စတင်ရောက်ရှိလာပြန်သည်။ ထားဝယ်နှင့် မြိတ်တို့ အား ဂျပန်တို့သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။

ဆိပ်ကမ်းလုပ်ငန်းများ ရပ်စဲသွားသဖြင့် ကျွန်တော်သည် ဒုတိယ အကောက်ခွန်မင်းကြီးတာဝန်မှ မိမိတာဝန်ဟောင်းဖြစ်သော ရန်ကုန်မြို့မ ရဲအဖွဲ့ ဒုတိယရဲမင်းကြီးအဖြစ် ပြန်လည် ထမ်းဆောင်ခွင့်ပြုရန် ကျွန်တော် သရာ ရန်ကုန်မြို့မရဲမင်းကြီး မစ္စတာဒစ်(ခ)ပရက်စကော့ကို သွားရောက် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ကျွန်တော်ဆရာဒစ်(ခ)ပရက်စကော့သည် သက်ဆိုင်ရာသို့

ချက်ချင်း တယ်လီဖုန်းဖြင့် အစီရင်ခံပြီး ကျွန်တော်အား ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့ ဒုတိယမင်းကြီးအဖြစ် ဆက်လက် တာဝန်ပေးခဲ့သည်။

ရန်ကုန်မြို့ကား တစ်စတစ်စ ခြောက်သွေ့သည်ထက် ခြောက်သွေ့ လာလေပြီ။ ညအချိန် ဆူးလေဘုရားလမ်းနှင့် အခြားအရေးကြီးသောနေ ရာများတွင် စစ်သားများကို အစောင့်ချထားသည်။ ဒုတိယအကြိမ် ဖုံးကြဲ ပြီးနောက် အတွင်းဝန်ရုံးကြီးကို ပြည်လမ်း ဆရာဖြစ်သင်ကောလိပ်သို့ ရွှေ့ ပြောင်းခဲ့ပြီး ဝန်ကြီးများရုံးကိုလည်း မိမိတို့ကြိုက်ရာနေရာများသို့ ပြောင်း ရွှေ့ခဲ့သည်။

ကျွန်တော် ရဲမင်းကြီးအဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့ပြီး ယာယီ ရန်ကုန်မြို့မ ရဲအဖွဲ့ရုံးအဖြစ် ဖွင့်ထားသော မဂို(လ်)လမ်းဂါတ် (ရဲစခန်း) သို့ ရောက် သည်နှင့် လေကြောင်းရန်အချက်ပေးဥသံကို ကြားရသည်။ ကျွန်တော် သည် မဂို(လ်)လမ်းအနီးရှိ ဖုံးခိုကျင်းထဲသို့ ဝင်ရောက် ပုန်းခိုခဲ့ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ ဗြိတိသျှဘုရင့်လေတပ်မတော်မှာ ထက်ကောင်းကင်သို့ တက် ရောက် တိုက်ခိုက်နိုင်ခြင်းမရှိတော့ဘဲ မကွေးလေယာဉ်ကွင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ သွားခဲ့ပြီဖြစ်ရကား ဂျပန်ဘုရင့်လေတပ်မတော်မှ လေယာဉ်များသည် အေး အေးဆေးဆေး ခုခံသူမရှိ ဖုံးကြဲစက်သေနတ်ဖြင့် ရန်ကုန်မြို့တစ်မြို့လုံး ထင်တိုင်း ရမ်းကားသွားခဲ့သည်။ (ဂျပန်လေယာဉ်ပျံတို့သည် ရန်ကုန်မြို့အား သိမ်းပိုက်ခြင်းမပြုမီ (၃၁)ကြိမ် ဖုံးကြဲတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်ဟု သိရ၏။)

ကောလာဟလသတင်းများလည်း ပျံ့နှံ့လာခဲ့သည်။ ရဲဘော်သုံးကျိပ် ခေါင်းဆောင်သော မြန်မာမျိုးချစ်တပ်မတော်ကြီးသည် ဂျပန်ဘုရင့်တပ်မ တော်စစ်ကြောင်းများနှင့်အတူ ပူးတွဲချီတက်လာခဲ့သည်သာမက မြန်မာမျိုး ချစ်ပြောက်ကျားတပ်သားအချို့သည် ကျွန်တော်တို့ ဗြိတိသျှတပ်မတော်၏ နောက်ပိုင်း ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်လာသည်ဆိုသော ကောလာဟလသတင်း များလည်း လူထုအတွင်း စိမ့်ဝင်ပျံ့လွင့်လာခဲ့ပြီ ဖြစ်၏။

ဤသို့အတွင်း ဂျပန်တပ်များသည် မြန်မာမျိုးချစ်တပ်မတော် အကူ အညီနှင့် မော်လမြိုင်နောက်ဘက် ကော့ကရိတ်တောင်ကြားမှ အလုံးအရင်း နှင့် ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်လာသည့်သတင်း ရခဲ့သည်။ ဂျပန်တို့၏ စစ်အင်အား မှာ ဒီပီစီတပ်မကြီးအပြည့် တပ်သားပေါင်း (၁၀၀၀၀) ခန့် ရှိမည် ယူဆရ သဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ဗြိတိသျှတပ်များထက် အင်အားသာနေသည်ဟု ဆို သည်။ ထိုသတင်းကား အင်မတန်မှ စိုးရိမ်ဖွယ်ကောင်းနေပေသည်။ ဂျပန် တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအား အလုံးအရင်းနှင့် ဝင်တိုက်သည်မှာ သေချာနေ လေပြီ။

ဘုရင်ခံ ဆာဒေါမန်စမစ်နှင့် စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများသည် သက်ဆိုင်ရာသို့ စစ်ကူပို့ရန် တောင်းဆိုခဲ့သော်လည်း ထိုစစ်ကူပို့ရေးမှာ မလွယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှ ပေးပို့ထားသော စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများကို မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းသို့ပေးပို့ရေးကို စီစဉ်ရန် မလွယ်ဖြစ်လာသည်သာမက သန်လျင်ရေနံချက်စက်ရုံကြီးအား ဂျပန်တို့လက်သို့ မကျအောင် ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီးပစ်ရန်လည်း စီစဉ်ထားရသည့်အနေအထား ဖြစ်လာသည်။

အကယ်၍ ရန်ကုန်မြို့တော် ကျဆုံးသွားသည့်တိုင်အောင် အစိုးရအဖွဲ့အနေနှင့် ဆက်လက် တည်ရှိနေရန် အရေးကြီးသကဲ့သို့ ရန်ကုန်လူထုအား ရန်ကုန်မြို့တော်မှ စနစ်တကျ ထွက်ခွာသွားနိုင်ရန် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ရမည့် တာဝန်များလည်းရှိနေသည်။

ဤသို့သောအခြေအနေတွင် မော်လမြိုင်မြို့အား ဂျပန်တို့ သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြပြီး ဂျပန်တို့သည် စစ်တောင်းမြစ်ပေါ်ရှိ စစ်တောင်းတံတားရှိရာသို့ အလျင်အမြန် ထိုးစစ်ဆင်လာခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ အစိုးရဌာနများကိုလည်း မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ရသည့်သတင်းနှင့် ဘုရင်ခံကိုယ်တိုင် မကြာခင် ရန်ကုန်မှ ထွက်ခွာတော့မည် ဟူသော သတင်းများလည်း ပြန့်လာသည်။ စစ်တောင်းမြစ်ကိုဖြတ်ကူးရန် တစ်ခုတည်းသောတံတားကို ဂျပန်တို့ လက်တွင်းမကျရောက်စေရန် ဖောက်ခွဲရန် အသင့်ပြင်ထားခဲ့ပြီး ဆုတ်လာသော ကျွန်တော်တို့တပ်များကို စောင့်နေခဲ့ရသည်။ ဂျပန်တို့စစ်က ပြင်းထန်လာခဲ့ရကား အချိန်မီဆုတ်မလာနိုင်သော ကျွန်တော်တို့တပ်များ စတင်ဖြတ်ကူးနေစဉ်မှာပင် တံတားကြီးကို ဖောက်ခွဲပစ်လိုက်ရသည်။ တံတားကြီးသို့ အချိန်မီရောက်မလာသော တပ်သား (၃၀၀၀) ကျော်တို့မှာ စစ်တောင်းမြစ်ကို ရေကူး၍ လည်းကောင်း၊ ဖောင်များဖြင့် လည်းကောင်း၊ ကြီးများဖြင့် ကူးခဲ့ရပြီး အမြောက်များ၊ မော်တော်ယာဉ်များနှင့် အခြားလက်နက်များ တစ်ဖက်ကမ်းတွင် စွန့်ပစ်ခဲ့ကြရသည်။ ဤသတင်း ရန်ကုန်သို့ရောက်လာသည်နှင့် ရန်ကုန်မြို့ ကျဆုံးရန် မလွဲသာမရှောင်သာဖြစ်တော့သည်။

ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၇) ရက်နေ့တွင်မူ ဘုရင်ခံ ဆာဒေါမန်စမစ်သည် သူ ရန်ကုန်ကို ကယ်တင်နိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်တော့သဖြင့် မတ်လ (၁) ရက်နေ့တွင် ဖောက်ခွဲမှုများ စတင်ကာ ရန်ကုန်မှ ထွက်ခွာမည့်အကြောင်းကို အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်ထံ ကြေးနန်းပို့ခဲ့သည်။ ရန်ကုန်မြို့တော်မှာ စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့လက်အောက်သို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့ပြီး ကျွန်တော်တို့ မဂို(လ်)လမ်းရဲစခန်းအား ယာယီစစ်အုပ်ချုပ်ရေးရုံးအဖြစ် ဖွင့်ထားသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရန်ကုန်မြို့မရဲအဖွဲ့ဝင်အများကို ရန်ကုန်မှ ထွက်

ခွာသွားသော စစ်ပြေးဒုက္ခသည်များ လိုက်ပါသွားသည့် မီးရထားများ၊ ဧရာဝတီကုမ္ပဏီပိုင်သင်္ဘောများတွင် အစောင့်အကြပ်တာဝန်များပေး၍ စေလွှတ်ထားခဲ့ပြီး ရန်ကုန်တွင်မူ အရာရှိအရာခံ၊ အကြပ်တပ်သား(၁၀၀)ခန့်သာ ရှိတော့၏။

မတ်လ (၄) ရက်နေ့သို့ရောက်သောအခါ ရန်ကုန်မြို့သည် လူအသွားအလာကင်းမဲ့သောလမ်းများ၊ လူသူအရိပ်အယောင်မျှ မရှိတော့သောဈေးနှင့် ဝိညာဉ်ကင်းသော မြို့တော်အဖြစ်သို့ ရောက်ခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။ ယခင်က လူအစည်ကားဆုံးဖြစ်သော ပန်းဆိုးတန်းလမ်းမတစ်လျှောက်နှင့် ဆူးလေဘုရားလမ်းပေါ်ရှိအိမ်များမှာ တံခါးများပိတ်ထားကြသည်။ ကုလားအထည်တိုက်များ တံခါးများပိတ်ထားကြသည်။ ကုလားအထည်တိုက်များနှင့် ကုန်စုံဆိုင်ကြီးများမှာ မီးခိုးများအူလျက် ရှိနေလေပြီ။

မြို့တွင်းလမ်းမကြီးအချို့ပေါ်တွင် စိတ်ရောဂါကုဆေးရုံမှ လွတ်လိုက်သော စိတ်ရောဂါဝေဒနာရှင်များ၊ ရန်ကုန်ထောင်ကြီးမှ လွတ်လိုက်သောထောင်သားများ၊ ရန်ကုန်မြို့တစ်ဖက်ကမ်းမှ တက်လာကြသည့် တောကြောင်များတို့သည် ဟိုဟိုသည်သည် သွားလာလှုပ်ရှားနေကြ၏။ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်မှ လူအများကိုအန္တရာယ်မပေးနိုင်သော တိရစ္ဆာန်များကို လွှတ်ပေးခဲ့ပြီးဖြစ်၏။ လူကုထံရပ်ကွက်အချို့ကိုမူ မသမာသူများက ဖောက်တွင်းဝင်ယူကြရကား စစ်မြေပြင်လုံခြုံရေးအဖွဲ့က သေနတ်ဖြင့် ပစ်ခတ်၍ လူစုခွဲခဲ့ရ၏။ ရန်ကုန်၌ နောက်ချန်နေပြီး ဖောက်ခွဲမှုတာဝန်ယူရမည့် စစ်မြေပြင်လုံခြုံရေးအဖွဲ့နှင့် ရဲမင်းကြီးဒစ်(ခဲ)ပရက်စကော့နှင့် ကျွန်တော်တို့သည် မတ်လ(၇) ရက်နေ့ညတွင် သင်္ဘော (၃)စင်းဖြင့် ရန်ကုန်မြစ်အတွင်းမှ ထွက်ခွာမည်ဖြစ်သည်။ မတ်လ (၇) ရက်နေ့ နံနက်ခင်းတွင်မူ ဆိပ်ကမ်းတွင် စုပုံထားသော စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို စတင် ဖောက်ခွဲမီးရှို့ခဲ့ကြတော့၏။ ကြီးမားသော ဝန်ချိစက်ကြီးများကို ရေထဲသို့တွန်းချ၍လည်းကောင်း၊ ဖောက်ခွဲ၍လည်းကောင်း ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့သည်။ ဂိုဒေါင်များကို ဖောက်ခွဲဖျက်ဆီး၍ ရန်ကုန်ဘူတာကြီး၌ စုပုံထားသော ထောက်ပံ့ရေးပစ္စည်းများကို မီးရှို့ပစ်ခဲ့၏။

ကြေးနန်းရုံးကြီး၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးစက်ရုံ၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရဲအဖွဲ့မင်းကြီးရုံးတို့ကိုလည်း မီးရှို့ဖောက်ခွဲသည်။ ကျွန်တော်တို့ ရန်ကုန်မြို့မရဲမင်းကြီးထံမှ စာရွက်စာတမ်းများ၊ မှတ်တမ်းများကိုလည်း မီးရှို့ပစ်ခဲ့သည်။ သန်လျင်ရေနံချက်စက်ရုံအား ဖောက်ခွဲ၍ထွက်လာသော မီးခိုးလုံးကြီးများသည် မိုးကောင်းကင်ထက် တလိမ့်လိမ့်တက်လာပြီး ရန်ကုန်တစ်မြို့လုံးကို ဖုံးအုပ်သွားတော့သည်။

ထိုနေ့ညနေ (၃) နာရီတွင် နောက်ချန်နေပြီး ဖောက်ခွဲရန် တာဝန်ယူ
ခဲ့ရသည့်အဖွဲ့၊ ရဲမင်းကြီး ဒစ်(ခဲ)ပရက်စကော့နှင့် ကျွန်တော်တို့သည်
ကာလကတ္တားသို့ ထွက်ခွာမည့် သင်္ဘောပေါ်သို့ တက်ရောက် နေရာယူခဲ့ရ
တော့၏။

လှမ်း (ပညာရေး)